На основу члана 119 став 1 тачка 2 и члана 61 Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС” број 88 / 2017, 27 / 2018 - др. закони, 10 / 2019, 6 / 2020, 129 /2021, 92 / 2023, 19 / 2025.), а у складу са Националним оквиром образовања и васпитања, чланом 27-28 Закона о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС” број 55/2013, 101/2017, 10/2019, 27/2018 – др.закон, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чланом 19 - 21 Статута ОШ „Милица Павловић” и Наставним планом и програмом, Школски одбор основне школе „Милица Павловић” у Чачку, на седници одржаној _____ године усвојио је

О Д Л У К У

Доноси се ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ОШ „Милица Павловић” Чачак.

Школски програм се доноси на период од 4 године, почев од школске **2026/27.** до школске **2029/30.** године.

Образложење

Законом о основама система образовања и васпитања предвиђено је да Школски програм доноси Школски одбор, а израђује се у складу са Националним оквиром образовања и васпитања.
Законом о основном образовању и васпитању прописани су садржина и начела израде Школског програма.

М.П.

Директор Председник Школског одбора

_____ _____

1. УВОД

Основно образовање и васпитање у основној школи остварује се на основу Школског програма који представља конкретизацију циљева и задатака основног образовања и васпитања.

Главни задатак Школског програма је да обезбеди остваривање предвиђених наставних планова и програма и да истовремено задовољи потребе ученика, родитеља, школе и јединице локалне самоуправе.

Школски програм је основни документ школе који се израђује на основу дефинисаног наставног плана и програма у чијој изради учествују сви наставници и стручни сарадници. Заснован је на реалним потенцијалима школе и обезбеђује остваривање наставних планова и програма и потреба ученика и родитеља, школе и локалне заједнице. Овај документ садржи планиране активности и начине рада којима се постиже остваривање циљева и задатака образовања, на начин који подстиче интелектуални, лични, друштвени и физички развој ученика. Уз активности које обезбеђују реализацију прописаних наставних планова и програма, Школски програм садржи и активности у оквиру ваннаставних и ваншколских сарджаја по којима се школа препознаје. Приликом израде Школског програма полазиште нам чине интереси ученика, родитеља и локалног окружења у коме школа живи и ради, као и стварање једнаких услова за квалитетно образовање ученика и безбедност свих учесника образовно-васпитног процеса. Квалитетно образовање остварујемо индивидуалнизовано планирајући рад са ученицима, подстичући вршњачко учење и стварајући услове за стицање и развијање различитих вештина, умења и знања код свих ученика.

Школски програм се израђује на основу могућности, потреба и интереса Републике и друштвене средине у којој се школа налази. Овај документ доноси и усваја Школски одбор на основу наставног плана и програма, а у складу са Законом о основама система образовања и васпитања.

1.1. Праћење остваривања школског програма

Податке и запажања о напредовању и развојним потребама ученика добићемо на основу следећих питања:

- Да ли су ученици учили успешно?
- Да ли је брзина учења била прилагођена ученицима у одељењу и разреду?
- Да ли су активности биле прилагођене ученицима?
- Да ли су наставна средства била прилагођена ученицима?

Одговори на ова питања добиће се на основу: посматрања ангажованости, активности, кооперативности ученика, креативности и испитивања. Испитивање ће бити:

- усмено (разговором, усменим излагањем ученика на задате теме, ученичким објашњавањем појава, појмова и процеса, јавним презентирањем самосталног или групног рада, дискусијом, расправама, летећим усменим испитивањем целе групе или одељења у форми кратких питања и одговора и сл.)
- писмено (диктати, краће писмено одговарање, контролни задаци, пригодни неформални тестови)
- домаћим радовима
- разговором са ученицима у свим сегментима процеса учења и наставе.

У процес праћења и оцењивања укључени су: наставници, ученици, родитељи, стручни сарадници, стручне институције, директор, просветне власти.

Праћење остваривања Школског програма у целини може се остварити кроз:
- самовредновање рада школе
- редовне састанке стручних актива
- праћење и проверу остварености исхода и стандарда
- посете суседним школама и разменом искустава са њима
- реорганизацију циљева, исхода, садржаја, активности и метода
- израду тестова

Праћење остваривања школског програма вршиће се плански, систематски и континуирано, а одвијаће се кроз:
- састанке Стучног актива за развој школског програма
- седнице Наставничког већа
- праћење постигнућа ученика
- размену искустава са другим школама
- примену тестова, упитника...
- праћење реализације планова и програма
- сарадњу са родитељима
- сарадњу са локалном заједницом
- сарадњу са стручним службама
- анализу успешности на крају сваке школске године
- самоевалуацију рада чланова школских тимова
- евалуацију реализације Акционог плана
- евалуацију реализације Школског развојног плана

Поступци и методе праћења остваривања Школског програма су прецизирани израђеним Развојним планом школе.

1.2. Полазне основе за израду школског програма

Школски програм је сачињен на основу:

- Закона о основама система образовања и васпитања (члан 61) („СГ РС”, бр. 88/17, 27/18, 10/19, 6/20, 129 /21, 92/23, 19/25)
- Закона о основном образовању и васпитању (члан 27 и 28) („Службени гласник РС”, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018, 10/19, 6/20, 92/23 и 19/25)
- Правилник о наставном плану и програму основног образовања и васпитања („Сл. Гласник РС”- Просветни гласник бр. 4/90, 2/91, 2/92, 13/93, 1/94, 5/95, 6/96, 8/97, 14/97,10/98, 2/00, 4/01, 4/03, 7/03, 4/04, 9/04, 12/04, 7/05, 8/05, 9/05, 7/06, 9/06 и 1/09)
- Правилник о плану наставе и учења за **први циклус** основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС - Просветни гласник”, бр. 10/2017, 12/2018, 15/2018, 18/18, 1/19, 2/20, 16/2022 и 1/2023 - исправка, 13/2023, 14/2023 и 11/2024)
- Правилник о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања („Сл. Гласник РС - Просветни гласник” бр. 10/04, 20/04, 1/05, 3/06, 15/06, 2/08, 2/10, 7/10, 3/11, 7/11, 1/13, 4/13, 14/13, 5/14, 11/14, 11/16, 6/17, 12/18)

- Правилник о наставном плану и програму за први, други, трећи и четврти разред основног образовања и васпитања и наставном програму за трећи разред („Сл.Гласник РС - Просветни гласник” бр. 1/05, 15/06, 2/08, 2/10, 3/11, 7/11, 1/13, 11/2014, 11/16 и 12/18)
- Правилник о наставном програму за четврти разред основног образовања и васпитања („Сл. Гласник РС – Просветни гласник” бр. 3/06, 15/06, 2/08, 3/11, 7/11, 1/13, 11/14, 11/16, 7/17 и 12/18)
- Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 15/2018, 18/2018, 3/2019, 3/2020, 6/2020, 17/2021, 16/2022, 13/2023, 14/2023, 3/2024 и 6/2025)
- Правилник о наставном програму за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник” бр. 6/06)
- Правилник о наставном програму за шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник” бр. 05 /08, 3/11, 1/13, 5/14, 11/16, 3/18, 12/18 и 3/20)
- Правилник о наставном програму за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник” бр. 6/09, 3/11, 8/13, 11/16, 12/18, 3/19, 12/19 и 3/20)
- Правилник о **програму** наставе и учења **за седми разред** основног образовања и васпитања („Службени гласник РС - Просветни гласник“ бр.5/19,1/20,6/20 и 8/20 5/2021, 17/2021, 16/2022, 13/2023, 14/2023 и 6/2025.)
- Правилник о наставном програму за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник” бр. 2/10, 3/11, 8/13 и 5/14 11/2016-I, 7/2017, 11/2016-II, 12/2018, 10/2019 и 3/2020.)
- Правилник о плану наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник” бр. 18/2018 и 13/2023)
- Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник” бр. 11/2019, 2/2020, 6/2020, 5/2021, 17/2021, 16/2022, 13/2023, 14/2023, 4/2024 и 6/2025.)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за први разред основне школе („Сл. Гласник РС – Просветни гласник” бр. 5/01)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за трећи разред основне школе („Сл. Гласник РС – Просветни гласник” бр. 23/04)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за четврти разред основне школе („Сл. Гласник РС – Просветни гласник” бр. 23/04 и 9/05)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за пети разред основне школе („Сл. Гласник РС – Просветни гласник” бр. 9/05)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за седми разред основне школе („Сл. Гласник РС – Просветни гласник” бр. 2/08)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за осми разред основне школе („Сл. Гласник РС – Просветни гласник” бр. 7/08)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање – сазнање о себи и другима за први разред основне школе („Сл. Гласник РС – Просветни гласник” бр. 5/01)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање – сазнање о себи и другима за други разред основне школе („Сл. Гласник РС – Просветни гласник” бр. 8/03)

- Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање – сазнање о себи и другима за трећи разред основне школе („Сл. Гласник РС – Просветни гласник” бр. 10/03 и 20/04)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање – сазнање о себи и другима за четврти разред основне школе („Сл. Гласник РС – Просветни гласник” бр. 2/05 и 15/05)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање – сазнање о себи и другима за седми разред основне школе („Сл. Гласник РС – Просветни гласник” бр. 7/07)
- Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање – сазнање о себи и другима за осми разред основне школе („Сл. Гласник РС – Просветни гласник” бр. 6/08)
- Правилник о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи („Службени гласник РС” бр. 30/19.)
- Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Сл.Гласник РС"- Просветни гласник бр. 10/24)
- Правилник о норми часова непосредног рада са ученицима („Сл.Гласник РС- Просветни гласник” бр. 2/92 и 2/00)
- Правилник о стандардима квалитета рада установе („Сл.Гласник РС - Просветни гласник” бр. 14/18, 1/24)
- Правилник о вредновању квалитета рада установе („Сл.Гласник РС - Просветни гласник” бр. 10/19, 77/24)
- Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства („Сл. Гласник РС”, бр.65/2018.)
- Правилник о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС” број 11/24)

Интерна документа школе:

1. Школски развојни план
2. Резултати самовредновања рада школе

2. СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

2.1. Сврха програма образовања

– Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом друштву.
– Развијање знања, вештина, ставова и вредности, које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија властиту личност и потенцијале, поштује друге особе, њихове потребе и интересе, уз активно учешће у културном и друштвеном животу.

2.2. Циљеви и задаци програма образовања

Циљ Школског програма јесте да омогући учитељима, наставницима, професорима, базичне професионалне ослонце у планирању, реализацији и евалуацији целокупног школског живота од првог до осмог разреда основног образовања и васпитања.

У складу са чланом 4. Закона о основама система образовања и васпитања циљеви су:

1) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета и ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
2) стицање квалитетних знања и вештина и формирање вредносних ставова (у даљем тексту: знања, вештине и ставови), језичке, математичке, научне, уметничке, културне, техничке, информатичке писмености, неопходних за живот и рад у савременом друштву;
3) развој стваралачких способности, креативности, естетске перцепције и укуса;
4) развој способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација, уз вешто и ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија;
5) оспособљавање за решавање проблема, повезивање и примену знања и вештина у даљем образовању, професионалном раду и свакодневном животу;
6) развој мотивације за учење, оспособљавање за самостално учење, учење и образовање током целог живота и укључивање у међународне образовне и професионалне процесе;
7) развој свести о себи, самоиницијативе, способности самовредновања и изражавања свог мишљења;
8) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
9) развој кључних компетенција потребних за живот у савременом друштву, оспособљавање за рад и занимање стварањем стручних компетенција, у складу са захтевима занимања, развојем савремене науке, економије, технике и технологије;
10) развој и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
11) развој свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и

животне средине, еколошке етике и заштите животиња;

12) развој способности комуницирања, дијалога, осећања солидарности, квалитетне и ефикасне сарадње са другима и способности за тимски рад и неговање другарства и пријатељства;

13) развијање способности за улогу одговорног грађанина, за живот у демократски уређеном и хуманом друштву заснованом на поштовању људских и грађанских права, права на различитост и бризи за друге, као и основних вредности правде, истине, слободе, поштења и личне одговорности;

14) формирање ставова, уверења и система вредности, развој личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности држави Србији, поштовање и неговање српског језика и свог језика, традиције и културе српског народа, националних мањина и етничких заједница, других народа, развијање мултикултурализма, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости.

3. ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

3.1. Предмети и фонд часова у млађим разредима

РАЗРЕД	**I**		**II**		**III**		**IV**	
Фонд часова	**Н**	**Г**	**Н**	**Г**	**Н**	**Г**	**Н**	**Г**
I Обавезни наставни предмети								
Српски језик	5	180	5	180	5	180	5	180
Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	72
Свет око нас	2	72	2	72	/	/	/	/
Природа и друштво	/	/	/	/	2	72	2	72
Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО	**20**	**720**	**21**	**756**	**21**	**756**	**21**	**756**
II Изборни наставни предмети								
Верска настава/ Грађанско васпитање	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО	**2**	**72**	**2**	**72**	**2**	**72**	**2**	**72**
УКУПНО I + II	**22**	**792**	**23**	**828**	**23**	**828**	**23**	**828**
РАЗРЕД	**I**		**II**		**III**		**IV**	
Фонд часова	**Н**	**Г**	**Н**	**Г**	**Н**	**Г**	**Н**	**Г**
Облик образовно-васпитног рада								
Редовна настава	**22**	**792**	**23**	**828**	**23**	**828**	**23**	**828**
Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
Додатни рад	/	/	/	/	1	36	1	36
Настава у природи	5-7 дана		5-7 дана		5-7 дана		5-7 дана	
РАЗРЕД	I		II		III		IV	
Фонд часова	**Н**	**Г**	**Н**	**Г**	**Н**	**Г**	**Н**	**Г**
Остали облици образовно-васпитног рада								
Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
Ваннаставне активности	1	36	1	36	1	36	1	36
Екскурзија	1 дан годишње		1 дан годишње		1 дан годишње		1 дан годишње	

3.2. Обавезни предмети

Српски језик

Први разред

Разред	Први	Наставни предмет	Српски јеик	Годишњи број часова	180
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.		
Уџбеник			Душанка Милић, Татјана Митић, *Буквар за први разред основне школе*, Логос , Београд Наташа Станковић Шошо, Маја Костић, *Реч по реч - Читанка за први разред основне школе*, Логос, Београд		
Додатни дидактички материјали			Татјана Митић, Душанка Милић, *Наставни листови уз Буквар за први разред основне школе*, Логос, Београд		
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Математика Свет око нас Дигитални свет Физичко и здравствено васпитање Музичка култура Ликовна култура Грађанско васпитање			Природни бројеви до 100/Бројеви до 10;Бројеви до 100 Жива и нежива природа/Земљиште,вода и ваздух Дигитално друштво/Дигитални уређаји Игре и плес/Елементарне игре Певање/Певање модела Ритмика и споразумевање/Ликовна порука Комуникација и сарадња/Изражавање осећања		

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса: По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
I ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ - Глас и слово;штампана и писана слова ћириличног писма. - Речи и реченице као говорне и писане целине. - Текстови засићени словима која се обрађују/текстови предвиђени за глобално читање. - Писање (преписивање, самостално писање и диктат). - Читање (шчитавање/глобално читање, гласно и тихо читање); питања којима се проверава разумевање	**СРП.ОО1.О.1.1.** Знају све гласове и слова ћириличког писма, као и значења речи и фразеологизама које користе у свакодневном говору и писању. **СРП.ОО1.О.2.1.** Изговарају све гласове и пишу сва слова поштујући језичку норму у говору и писању; употребљавају	**СРП.ОО1.С.1.** Читају и казују текст одговарајућом динамиком. **СРП.ОО1.С.1.** Познају значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и идентификују оно што им је непознато.	**СРП.ОО1.Н.2.** Читају и критички промишљају, издвајају и повезују релевантне изворе и информације, уочавају различите перспективе и гледишта аутора, као и сврху текста. **СРП.ОО1.Н.1.** Усмено и писано	→ Учење → Рад са подацима и информација-ма → Решавање проблема → Комуникација → Сарадња → Дигитална

прочитаног. - Изговор и писање гласова који ученицима причињавају тешкоће (нпр. ђ, ћ; џ, ч; ј, љ).	речи и изразе у одговарајућем контексту **СРП.ОО1.О.2.** Пишу кратким, потпуним реченицама једноставне структуре.	**СРП.ОО1.С.3.** Користе вештине читања (читање у себи, читање с оловком у руци, летимично читање...) и казивања у свакодневном животу, учествују у културним догађајима у школи и заједници.	излагање обогаћују детаљима, образлажу своје ставове.	
II КЊИЖЕВНОСТ **ШКОЛСКА ЛЕКТИРА** Поезија Народна песма, Ја сам чудо видео Јован Јовановић Змај, Зимска песма Војислав Илић, Пролетња зора/Воја Царић, Пролеће/Мира Алечковић, Ветар сејач Десанка Максимовић, Првак; Хвалисави зечеви/У гостима/Ливадско звонце Гвидо Тартаља, Китова беба/Мрави/Постеља за зеку Бранко Ћопић, Јежева кућица (читање у наставцима) Душан Радовић, Јесења песма/Срећна Нова година Љубивоје Ршумовић, Ау што је школа згодна; Дете/Деца су украс света Стеван Раичковић, Цртанка/Бранислав Лазаревић, Сликар Перо Зубац, Добар друг ти вреди више Драгомир Ђорђевић, Није лако бити дете Проза Народна прича, Свети Сава и ђаци Народна прича, Деда и репа /Голуб и пчела Народна басна, Лисица и гавран Доситеј Обрадовић, Два јарца; Две козе Лав Николајевич Толстој, Два друга Драган Лукић, Јоца вози тролејбус/Игор Коларов, Дум-дум Оливер и његов бубањ Ђуро Дамјановић, Дан кад је јутро било слово/Весна Ћоровић Бутрић, Ноћни ћошак Избор из народних и ауторских загонетки (Десанка Максимовић, Загонетке лаке за прваке ђаке, Загонетке Григора	**СРП.ОО1.О.1.4.** Вођено препричавају, причају и описују на задату тему. **СРП.ОО1.О.1.6.** Уз помоћ наставника, разликују врсте текстова. **СРП.ОО1.О.2.3.** Постављају питања, траже и дају објашњења, учтиво прихватају или одбијају, захваљују се или се извињавају. **СРП.ОО1.О.3.4.** Веродостојно препричавају и описују оно што су прочитали, видели или чули.	**СРП.ОО1.С.1.3.** Усмено и писано препричавају, причају, описују и учествују у разговору на задату тему; у писаном изражавању примењују правописна правила. **СРП.ОО1.С.1.6.** Разликују основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник) и именују формалне елементе уметничких и неуметничких текстова (пасус, стих, строфа, рима, опис, приповедање, дијалог). **СРП.ОО1.С.1.7.** Разликују књижевне врсте (бајка, басна, песма, прича, приповетка, роман, драмски текст, кратке народне умотворине); разликују народну од ауторске књижевности.	**СРП.ОО1.Н.1.3.** Именују књижевне врсте и наводе њихове одлике; познају најзначајније ствараоце и њихова дела. **СРП.ОО1.Н.1.4.** Тумаче и интегришу догађаје, поступке, особине, главне идеје, мисли и осећања; прате развој ликова у књижевноуметничком тексту. **СРП.ОО1.Н.3.1.** Слободно и аутентично исказују своје мисли у говору и писању придобијајући пажњу других.	→ Учење → Комуникација → Рад са подацима и информација-ма → Дигитална → Сарадња → Одговорно учешће у демократском друштву

Витеза и Бране Цветковића) Драмски текстови Гвидо Тартаља, Зна он унапред Душан Радовић, Тужибаба Александар Поповић, Неће увек да буде први Бора Ољачић, Први дан у школи Популарни и информативни текстови Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Свети Сава, Вук Стефановић Караџић, знаменита завичајна личност и др.); Милан Шипка: Буквар ДОМАЋА ЛЕКТИРА Јован Јовановић Змај, Песме за децу (избор) Избор из басни и сликовница за децу Књижевни појмови: - песма; - прича; - догађај; место и време збивања; - књижевни лик - изглед, основне особине и поступци; - драмски текст за децу; - шаљива песма; - басна; - загонетка.				
III ЈЕЗИК Граматика, правописправопис и ортоепија - Реченица; реч; слово. - Улога гласа/слова у разликовању значења изговорене односно написане речи. - Реченице као обавештење, питање и заповест. - Велико слово на почетку реченице, у писању личних имена и презимена, имена насеља (једночланих) и назива места и улице у којој ученик живи, као и назив школе коју похађа. - Правилно потписивање (име, па презиме). - Тачка на крају реченице; место и функција упитника и узвичника у реченици.	**СРП.ОО1.О.1.2.** Почињу реченицу великим словом, завршавају је одговарајућим интерпункцијским знаком, употребљавају велико почетно слово у једноставнијим примерима. **СРП.ОО1.О.3.8.** Користе знања из језика како би се јасно изражавали писаним и усменим путем; доживљавају језик као део свог идентитета и као основу за учење других језика. **СРП.ОО1.О.2.8.** Уочавају заједничке одлике издвојених речи и закључују којој врсти припадају;	**СРП.ОО1.С.2.3.** Држе се теме, јасно структурирају излагање (уводни, средишњи и завршни део); пишу јасним и потпуним реченицама, исправљају своје грешке. **СРП.ОО1.С.3.7.** Књижевна дела која самостално читају, разумеју у одговарајућем жанровском кључу. **СРП.ОО1.С.3.10.** Развијају машту и истражују могућности језичко-стилског обликовања мисли и идеја.	**СРП.ОО1.Н.1.5.** Препознају фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту и свакодневној комуникацији (нпр. пренесено значење). **СРП.ОО1.Н.2.3.** Образлажу одлике књижевне врсте у конкретном делу. **СРП.ОО1.Н.3.4.** Решавају проблеме, упоређују и образлажу догађаје кроз процену узрока и последица у	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Рад са подацима и информација-ма → Решавање проблема

	закључују о заједничким одликама главних функција речи у реченици		свакодневном животу; формирају се као моралне личности које познају и негују општеприхваћене људске и друштвене вредности	
IV ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА Говорење - Вођени и слободни разговор. - Усмена порука. -Причање, препричавање и описивање. Слушање - Стварне и симулиране ситуације. - Слушна порука.. Писање - Питања о сопственом искуству, бићима, предметима, појавама, сликама, о књижевном и некњижевном тексту. - Писана порука. Читање - Књижевни текстови. - Текстови са практичном наменом: позивница, упутство, списак за куповину и др.	**СРП.ОО1.О.3.6.** Користе информације из различитих врста текстова у свакодневном животу. **СРП.ОО1.О.3.7.** Износе лични доживљај прочитаног текста; повезују поступке ликова са животним искуством преиспитујући своје поступке; развијају отпорност и самопоуздање.	**СРП.ОО1.С.1.12.** У простој реченици одређују субјекат, глаголски предикат и прилошке одредбе за време, место и начин исказане речју или скупом речи; одређују врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, заповедне, узвичне) и по облику. **СРП.ОО1.С.2.8.** Анализирају догађаје, поступке, осећања и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту; одређују тему. **СРП.ОО1.С.2.9.** Прате и предвиђају даљи ток радње, преиспитују претпоставке, повезују очигледне узроке и последице, поткрепљују своје закључке позивајући се на текст.	**СРП.ОО1.Н.2.6.** Анализирају реченицу/текст издвајајући врсте и подврсте речи, састављају реченице према задатим синтаксичким критеријумима **СРП.ОО1.Н.3.6.** Стилски овладавају реченицом у свакодневном говору и писању, користе знања из језика у стваралачком изражавању, као и приликом учења страних језика.	→ Учење →Комуника-ција → Сарадња → Рад са подацима и информација-ма → Дигитална → Решавање проблема
Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови, - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе), - Вођење ученичког портфолија, - Разговор, - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци, - Истраживачки и експериментални задаци, - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.			

Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања У првом разреду основног образовања и васпитања, у току школске године, ученик се оцењује описном оценом. Вреднују се: - активност на часу, залагање и труд сходно индивидуалним способностима - вештина читања и разумевање прочитаног, постигнућа на контролним вежбама и тестовима(оцена 2 -25% до 45%; оцена 3-46% до 70%; оцена 4-71% до 89% и оцена 5- 90% до 100%) - редовна израда домаћих задатака, писмене вежбе, говорне и лексичке вежбе, - ангажованост ученика у слободним активностима,ван наставним активностима и пројектној настави
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: Примењује основна знања о српском језику и основна начела тумачења књижевних дела; поштује књижевнојезичку норму и користи језик као низ стваралачких могућности у усменој и писаној комуникацији – обликује логичан и структуриран говорени и писани текст; чита, тумачи, упоређује и вреднује књижевнеи неуметничке текстове прикладне узрасту ученика; уме да изабере дела за читање према свом литерарном укусу; чува, негује и воли српски језик. – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима.
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Други разред

Разред	**Други**	**Наставни предмет**	**Српски јеик**	**Годишњи број часова**	**180**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	**Циљ наставе српског језика** јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.				
Уџбеник	**-** *Уз речи растемо*,Читанка за српски језик за други разред основне школе, "НОВИ ЛОГОС”, 2019, Наташа Станковић Шошо, Маја Костић - *Латиница уџбеник за други разред основне школе*, "НОВИ ЛОГОС”, 2019, Душка Милић, Татјана Митић				
Додатни дидактички материјали	- *Дар речи*, граматика за српски језик за други разред основне школе, "НОВИ ЛОГОС”, 2019, Јелена Срдић - *Радна свеска* уз уџбенички комплет српског језика и књижевности за други разред основне школе, "НОВИ ЛОГОС”, 2019, Јелена Срдић и Наташа Станковић Шошо				

Међупредметне корелације (назив предмета)	Наставна тема/јединица
Математика Свет око нас Дигитални свет Физичко и здравствено васпитање Музичка култура Ликовна култура Грађанско васпитање	- Геометрија; Бројеви до 100; Мерење и мере; - Други и ја; Култура живљења; Разноврсност природе; Човек ствара; Кретање и орјентација у времену; - Дигитални уређаји - Игре и плес; Елементарне игре - Ритмика; Извођење музике и стваралаштво; - Облици; Простор. - Комуникација и сарадња; Изражавање осећања

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса: По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
	Основни	Средњи	Напредни	
ЈЕЗИК Глас и слог; самогласници и сугласници. Врсте речи: именице (властите и заједничке); род и број именица; глаголи; глаголска времена: прошло, садашње, будуће време; потврдни и одрични глаголски облици; придеви (описни); бројеви (основни и редни). Реченице: обавештајне, упитне, заповедне и узвичне. Потврдне и одричне реченице. Велико слово: писање назива држава, градова и села (једночланих и вишечланих) и једночланих географских назива. Спојено и одвојено писање речи: писање речце *ли* и речце *не* уз глаголе. Интерпункција: тачка (на крају реченице и иза редног броја); две тачке и запета у набрајању; писање датума арапским и римским цифрама. Писање скраћеница: (мерне јединице и опште скраћенице *ОШ, бр., итд., стр.* и *нпр.*). **КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА** -Друго писмо	**СРП.ОО1.О.1.1.** Знају све гласове и слова ћириличког и латиничког писма, као и значења речи и фразеологизама које користе у свакодневном говору и писању. **СРП.ОО1.О.1.2.** Почињу реченицу великим словом, завршавају је одговарајућим интерпункцијским знаком, употребљавају велико почетно слово у једноставнијим примерима. **СРП.ОО1.О.1.3.** Познају основна начела вођења разговора и форме учтивог обраћања, препознају говор мржње као негативну појаву. **СРП.ОО1.О.1.4.** Вођено препричавају, причају и описују на задату тему. **СРП.ОО1.О.1.5.** Владају техником читања ћириличког и латиничког текста и разумеју информације експлицитно исказане у краћим уметничким и неуметничким текстовима (линеарним и нелинеарним) идентификујући речи и изразе који су им непознати.	**СРП.ОО1.С.1.1.** Читају и казују текст одговарајућом динамиком. **СРП.ОО1.С.1.2.** Познају значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и идентификују оно што им је непознато. **СРП.ОО1.С.1.3.** Усмено и писано препричавају, причају, описују и учествују у разговору на задату тему; у писаном изражавању примењују правописна правила. **СРП.ОО1.С.1.4.** У кратким цртама образлажу своје идеје. **СРП.ОО1.С.1.5.** Идентификују битне информације у линеарном и нелинеарном тексту. **СРП.ОО1.С.1.6.** Разликују основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник) и именују формалне	**СРП.ОО1.Н.1.1** Умеју аргументовано и на занимљив начин да почну, развију и заврше своје усмено и писано излагање користећи богат фонд речи у јасним и потпуним реченицама. **СРП.ОО1.Н.1.2** Читају и критички промишљају, издвајају и повезују релевантне изворе и информације, уочавају различите перспективе и гледишта аутора, као и сврху текста. **СРП.ОО1.Н.1.3** Именују књижевне врсте и наводе њихове одлике; познају најзначајније ствараоце и њихова дела. **СРП.ОО1.Н.1.4** Тумаче и интегришу догађаје, поступке, особине,	→Комуникативна компетенција, →Компетенција за учење, →Компетенција за сарадњу, →Естетичка компетенција, → Дигитална компетенција, →Одговоран однос према околини, →Решавање проблема

(латиница): штампана и писана слова. Разумевање прочитаног кроз одговоре на питања. План за препричавање кратких текстова (лирских, епских, драмских) састављен од уопштених питања. План описивања на основу непосредног посматрања. Правописне вежбе: преписивање, диктат и самостално писање. Језичке вежбе: загонетке, ребуси, укрштене речи, осмосмерке, асоцијације, састављање реченица, проширивање задатих реченица. Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица, опис бића и предмета. Сценско приказивање драмског/драматизованог текста.	**СРП.ОО1.О.1.6.** Уз помоћ наставника, разликују врсте текстова. **СРП.ОО1.О.1.7.** Процењују садржај прочитаног текста на основу сопственог доживљаја, уочавају ликове, догађаје, време и место у књижевном тексту. **СРП.ОО1.О.2.1.** Изговарају све гласове и пишу сва слова оба писма поштујући језичку норму у говору и писању; употребљавају речи и изразе у одговарајућем контексту. **СРП.ОО1.О.2.2.** Пишу кратким, потпуним реченицама једноставне структуре. **СРП.ОО1.О.2.3.** Постављају питања, траже и дају објашњења, учтиво прихватају или одбијају, захваљују се или се извињавају. **СРП.ОО1.О.2.4.** Прате дати план, предлажу и бележе идеје за усмено и писано изражавање. **СРП.ОО1.О.2.5.** Издвајају и репродукују информације експлицитно исказане у краћим текстовима као и непознате речи и изразе, траже објашњење у доступним изворима. **СРП.ОО1.О.2.6.** Читањем текстова упознају основне одлике и функције различитих врста текстова. **СРП.ОО1.О.2.7.** Изражавају својим речима читалачки доживљај идентификујући осећања која текст покреће у њима;	елементе уметничких и неуметничких текстова (пасус, стих, строфа, рима, опис, приповедање, дијалог). **СРП.ОО1.С.1.7.** Разликују књижевне врсте (бајка, басна, песма, прича, приповетка, роман, драмски текст, кратке народне умотворине); разликују народну од ауторске књижевности. **СРП.ОО1.С.1.8.** Одређују садржинске елементе књижевноуметничког текста (тему, главне и споредне ликове, догађаје, време и место…). **СРП.ОО1.С.1.9.** Примењују стратегије читања и разумевања прочитаног. **СРП.ОО1.С.2.1.** Течно читају и природно казују текст одговарајућим темпом и интонацијом, правилно наглашавајући речи у реченици, поштујући смисао текста. **СРП.ОО1.С.2.2.** Одређују значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и контекста у којем су употребљени, издвајају делове текста који су им нејасни, траже објашњење и прикупљају додатне информације из различитих извора. **СРП.ОО1.С.2.3.** Држе се теме, јасно структурирају излагање (уводни,	главне идеје, мисли и осећања; прате развој ликова у књижевноуметничком тексту. **СРП.ОО1.Н.2.1** Усмено и писано излагање обогаћују детаљима, образлажу своје ставове. **СРП.ОО1.Н.2.2** Промишљају о комплексним информацијама из различитих делова текста и различитих извора, раздвајају чињенице од интерпретације процењују релевантност, упоређују, тумаче и интегришу информације приказане на различите начине (графикон, дијаграм, илустрација, фотографија, звук и анимација). **СРП.ОО1.Н.2.3** Образлажу одлике књижевне врсте у конкретном делу. **СРП.ОО1.Н.2.4** Уочавају сложеност ликова и узрочно-последичне везе међу догађајима, изводе закључке о догађајима, намерама,	

	одговарају на питања у вези са ликовима, догађајима, местом и временом радње, доживљавајући грешке током рада као фазе уче **СРП.ОО1.О.3.1.** Разговетно и јасно говоре тако да их саговорник разуме и писано се изражавају у одговарајућим ситуацијама. **СРП.ОО1.О.3.2.** Пишу кратке поруке, текстове и попуњавају једноставне обрасце. **СРП.ОО1.О.3.3.** Пажљиво слушају саговорнике, постављају питања у складу са својим потребама, поштују правила уљудног опхођења, без говора мржње. **СРП.ОО1.О.3.4.** Веродостојно препричавају и описују оно што су прочитали, видели или чули. **СРП.ОО1.О.3.5.** Изводе директне закључке о догађајима, поступцима и осећањима ликова и размењују их са вршњацима; проширују фонд речи мање фреквентним речима ради квалитетнијег изражавања и разумевања других. **СРП.ОО1.О.3.6.** Користе информације из различитих врста текстова у свакодневном животу. **СРП.ОО1.О.3.7.** Износе лични доживљај прочитаног текста; повезују поступке ликова са животним искуством преиспитујући своје поступке; развијају отпорност и самопоуздање.	средишњи и завршни део); пишу јасним и потпуним реченицама, исправљају своје грешке. **СРП.ОО1.С.2.4.** Описују како су дошли до идеје, зашто је та идеја добра и како се може реализовати. **СРП.ОО1.С.3.1.** Користе вештине читања (читање у себи, читање с оловком у руци, летимично читање...) и казивања у свакодневном животу, учествују у културним догађајима у школи и заједници. **СРП.ОО1.С.3.2.** У свакодневној комуникацији користе одговарајуће речи и фразеологизме; уважавају саговорнике. **СРП.ОО1.С.3.3.** Правилно пишу и говоре на одговарајућу тему у различитим комуникативним ситуацијама/дигитал ном окружењу. **СРП.ОО1.С.3.4.** Слободно изражавају своје идеје у различитим комуникативним ситуацијама, одговорно се односе према интелектуалној својини.	поступцима и осећањима ликова, објашњавају чиме су мотивисани поступци и осећања ликова и своје ставове поткрепљују доказима из текста. **СРП.ОО1.Н.3.1** Слободно и аутентично исказују своје мисли у говору и писању придобијајући пажњу других. **СРП.ОО1.Н.3.2** Изводе сложеније закључке да би процењивали садржај и сврху текста, да би предвиђали, описивали, упоређивали, објашњавали, повезивали и обједињавали; критички се односе према изворима информација водећи рачуна о релевантности информација и безбедности на интернету. **СРП.ОО1.Н.3.3** Бирају текстове према интересовањи м, уживају у читању и граде своје читалачко искуство.	

	СРП.ОО1.О.3.8. Користе знања из језика како би се јасно изражавали писаним и усменим путем; доживљавају језик као део свог идентитета и као основу за учење других језика.			
Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови - Усмена и писмена провера (тестови знања, диктат) - Вођење ученичког портфолија - Разговор - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођење свеске за рад - Ученички радови и продукти ученичких активности - Домаћи задаци Користи се педагошка свеска, као извор података и показатеља о напредовању ученика, као и лични професионални портфолио о раду наставника			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	- Усменим испитивањем - Писменим задацима и контролним вежбама - Практичним задацима - Посматрањем рада ученика - Самопроценом и вршњачким вредновањем			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	- Комуникација: Одговара на питања, препричава, описује, разуме прочитано - Сарадња: Поставља питања поштујући друге, дискусију заснива на аргументима - Учење: Ученик анализира грешке и исправља их, Користи различите начине изражавања			
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	На основу постигнућа, индивидуалног напретка, степена савладаности градива.			
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	Септембар, текуће школске године.			

Трећи разред

Разред	**Трећи**	**Наставни предмет**	**Српски језик**	**Годишњи број часова**	**180**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитнепраксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Стандарди, постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.				
Уџбеник	Српски језик	Шошо, Костић	*Читанка*, ЛОГОС, 2024		
	Српски језик	Срдић	*Граматика*, ЛОГОС, 2024		
	Српски језик	Шошо, Срдић	*Радна свеска*, ЛОГ С, 2024		

Додатни дидактички материјали	Пчелица, Математика, Марковић, Кораксић
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Природа и друштво **Област- књижевност:** **Прошлост- историјски извори,** **начини живота данас и у прошлости; природа, човек, друштво услови за живот,** **ланац исхране и међусобни утицаји у животним заједницама** **Област- језик и језичка култура:** **природа, човек, друштво услови за живот, облици рељефа; материјали промене материјала;** **животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима.** **музичка култура, слушање музике: композиције различитог карактера;** **музички дијалог;** **музичко стваралаштво:** **стварање звучне приче** **ликовна култура** **споразумевање: слика, текст, звук;** **кратки анимирани филмови;** **тумачење вузуелних информација математика мерење и мере: јединице мере**	Област: **КЊИЖЕВНОСТ** Садржај ШКОЛСКА ЛЕКТИРА **Лирска поезија** 1. Душан Костић: Септембар 2. Григор Витез: Какве је боје поток / Десанка Максимовић: Вожња 3. Душан Васиљев: Зима 4. Мирослав Антић: Шта је највеће / Ф. Г. Лорка: Луцкаста песма 5. Драган Лукић: Свакога дана / Шта је отац 6. Бранислав Црнчевић: Љутито мече / Љубивоје Ршумовић: Аждаја своме чеду тепа 7. Милован Данојлић: Љубавна песма 8. Љубивоје Ршумовић: Домовина себрани лепотом 9. Химна Светоме Сави 10. Бранко Стевановић: Занимање Марка Краљевића **Епска поезија** 11. Народне песме: Марко Краљевић и бег Костадин, Орање Марка Краљевића **Проза** 1. Ла Фонтен: Цврчак и мрав / Езоп: Корњача и зец 2. Народна приповетка: Свети Сава и сељак без среће 3. **Народна бајка:** Чардак ни на небу ни на земљи 4. **Народна приповетка:** Свијету се не може угодити 5. Бранко Ћопић: Изокренута прича 6. Оскар Вајлд: Себични џин 7. Светлана Велмар Јанковић: Златно јагње (одломак) 8. Бранко В. Радичевић: Прича о дечаку и Месецу 9. Ијан Макјуен: Реч -две о Питеру (одломак) 10. Јохана Шпири: Хајди **Народна бајка:** Баш -Челик (читање у наставцима) 12. Јасминка Петровић: Од читања се расте (читање у наставцима) **Драмски текстови** 1. Душан Радовић: А зашто он вежба 2. Александар Поповић: Лед се топи 3. Јованка Јоргачевић: Никад два добра 4. Лаза Лазић: Суђење **Популарни и информативни текстови** Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Милева Ајнштајн, Михаило Пупин), **ДОМАЋА ЛЕКТИРА** 1. Бранко Ћопић: Доживљаји Мачка Тоше, Књижевни појмови: –лирска песма, – химна, – епска песма, – народна бајка, – роман, – поређење, – персонификација (на нивоу препознавања), – опис, – дијалог, – приповедање, – епски јунак, – драмска радња Област: **ЈЕЗИК** Граматика и правппис Врсте речи: именице (градивне, збирне); придеви (присвојниградивни); род и број придева; заменице (личне заменице); глаголи; лице и број глагола. Подела речи на крају реда (граница на самогласник). Управни говор (први и други модел). Неуправни говор. **Велико слово:** писање имена народа, вишечланих географских назива (планина, река, језера, мора и сл.), празника, наслова књига и часописа; Писање присвојних придева изведених од властитих имена (суфикси: -ов, -ев, -ин; -ски, -чки, -шки). Речца не уз именице и придеве. Наводници (у управном говору, насловима дела, називима школа). Сугласник ј (између самогласника и-о и о-и). Скраћенице (мерне јединице за масу, дужину, време)

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди– Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
Књижевност Школска лектира: Лирска поезија Народне песме Проза Народне приповетке Народне бајке Драмски текстови Домаћа лектира: Бранко Ћопић Браћа Грим Душан Радовић Језик: Граматика врсте речи Правопис	**СРП.ОО1.О.1.5.** Владају техником читања ћириличког и латиничког текста и разумеју информације експлицитно исказане у краћим уметничким и неуметничким текстовима (линеарним и нелинеарним) идентификујући речи и изразе који су им непознати. **СРП.ОО1.О.2.5.** Издвајају и репродукују информације експлицитно исказане у краћим текстовима као и непознате речи и изразе, траже објашњење у доступним изворима. **СРП.ОО1.О.3.5.** Изводе директне закључке о догађајима поступцима и осећањима ликова и размењују их са вршњацима; проширују фонд речи мање фреквентним речима ради квалитетнијег изражавања и разумевања других. **СРП.ОО1.О.1.6.** Уз помоћ наставника, разликују врсте текстова. **СРП.ОО1.О.2.6.** Читањем текстова	**СРП.ОО1.С.1.1.** Читају и казују текст одговарајућом динамиком. **СРП.ОО1.С.2.1.** Течно читају и природно казују текст одговарају - ћим темпом и интонацијом, правилно наглашавајући речи у реченици, поштујући смисао текста. **СРП.ОО1.С.3.1.** Користе вештине читања (читање у себи, читање с оловком у руци, летимично читање) и казивања у свакодневном животу, учествују у културним догађајима у школи и заједници. **СРП.ОО1.С.1.6.** Разликују основне делове текста и књиге (наслов, па - сус, име аутора; садржај, речник) и именују формалне елементе уметни - чких и неуметничких текстова (пасус, стих, строфа, рима, опис, приповедање, дијалог). **СРП.ОО1.С.2.6.** Проналазе информације користећи основне делове текста и књиге и издвајају тражене формалне елементе уметничког и неуметничког текста. **СРП.ОО1.С.3.6.** Сналазе се у лите - ратури и другим изворима сазнања. **СРП.ОО1.С.1.7.** Разликују књижевне врсте (бајка, басна, песма, прича, приповетка, роман, драмски текст, кратке народне умотворине); разликују народну од	**СРП.ОО1.Н.1.2.** Читају и критички промишљају, издвајају и повезују релевантне изворе и информације, уочавају различите перспективе и гледишта аутора, као и сврху текста. **СРП.ОО1.Н.2.2.** Промишљају о комплексним информацијама из различитих делова текста и различитих извора, раздвајају чињенице од интерпретације, процењују релевантност, упоређују, тумаче и интегришу информације приказане на различите начине (графикон, дијаграм, илустрација, фотографија, звук и анимација). **СРП.ОО1.Н.3.2.** Изводе сложеније закључке да би процењивали садржај и сврху текста, да би предвиђали, описивали, упоређивали, објашњавали, повезивали и обједињавали; критички се односе према изворима информација водећи рачуна о релевантности информација и безбедности на интернету. **СРП.ОО1.Н.1.3.** Именују књижевне врсте и наводе њихове одлике; познају најзначајније ствараоце и њихова дела.	1.Копмпете-нција за целоживотно учење 2. Комуникација 3. Анализа 4. Дигитална компетенција 5 Комуникација 6. Сарадња 7. Одговорно учешће у демократском друштву 8. Активно учење 9. Одговоран однос према околини 10. Естетика

	упознају основне одлике и функције различитих врста текстова. **СРП.ОО1.О.3.6.** Користе информације из различитих врста текстова у свакодневном животу. **СРП.ОО1.О.1.7.** Процењују садржај прочитаног текста на основу сопственог доживљаја, уочавају ликове, догађаје, време и место у књижевном тексту. **СРП.ОО1.О.2.7.** Изражавају својим речима читалачки доживљај идентификујући осећања која текст покреће у њима; одговарају на питања у вези са ликовима, догађајима, местом и временом радње, доживљавајући грешке током рада као фазе учења	ауторске књижевности **СРП.ОО1.С.2.7.** Уочавају специ - фичности конкретних књижевних дела и закључују о основним одликама књижевних врста. **СРП.ОО1.С.3.7.** Књижевна дела која самостално читају, разумеју у одговарајућем жанровском кључу. **СРП.ОО1.С.1.8.** Одређују садржи - нске елементе књижевноуметничког текста (тему, главне и споредне ликове, догађаје, време и место…) . **СРП.ОО1.С.2.8.** Анализирају догађаје, поступке, осећања и односе међу ликовима у књижевно уметничком тексту; одређују тему. **СРП.ОО1.С.3.8.** Формирају етичке и естетско -емоционалне вредности, развијају емпатију. **СРП.ОО1.С.1.9.** Примењују стратегије читања и разумевања прочитаног. **СРП.ОО1.С.2.9.** Прате и предвиђају даљи ток радње, преиспитују претпоставке, повезују очигледне узроке и последице, поткрепљују своје закључке позивајући се на текст **СРП.ОО1.С.3.9.** Проналазе решења за животне ситуације свесни веза између узрока и последица (одговоран однос према здрављу, безбедност, друштвено ангажовање, еколошка свест итд.). тога разу - међу његов смисао	**СРП.ОО1.Н.2.3.** Образлажу одлике књижевне врсте у конкретном делу. **СРП.ОО1.Н.3.3.** Бирају текстове према интересовањима, уживају у читању и граде своје читалачко искуство; **СРП.ОО1.Н.1.4.** Тумаче и интегришу догађаје, поступке, особине, главне идеје, мисли и осећања; прате развој ликова у њижевноуметничком тексту. **СРП.ОО1.Н.2.4.** Уочавају сложеност ликова и узрочно-последичне везе међу догађајима, изводе закључке о догађајима, намерама, поступцима и осећањима ликова, објашњавају чиме су мотивисани поступци и осећања ликова и своје ставове поткрепљују доказима из текста. **СРП.ОО1.Н.3.4.** Решавају проблеме, упоређују и образлажу догађаје кроз процену узрока и последица у свакодневном животу; формирају се као моралне личности које познају и негују општеприхваћене људске и друштвене редности.	

Начинипраћења постигнућа ученика	- кроз читање књижевноуметничких текстова и у разговору о њима на часу градити критичко мишљење , - упућивати ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања - коришћење уџбеника,и др. - обезбеђивање корелације са сродним предметима - постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације - развијање емпатије, тиме што од читалаца тражи да се ставе на место другога и да разумеју најразличитије особине и поступке ликова - развијати способност читања књижевних текстова са разумевањем, подстицати љубав према читању - функционално повезивање текстова по сродству; - компаративна анализа и уочавање књижевне и позоришне/филмске (адаптиране, измењене) фабуле и сценског израза (народна бајка) чиме ученици упознају природу различитих медија и развијају своју медијску писменост - путем упоредне анализе филма и књижевног дела, ученици ће увидети да је филм независно уметничко остварење, као и да је књижевни текст инспиративан предложак за ново, оригинално уметничко дело - корелативност је омогућена адекватним комбиновањем обавезних и изборних дела. Исти текст може се повезивати са другима на различите начине, према различитим мотивима или основном тону, у склопу пројектне наставе, која се базира на исходима, а не на садржајима учења; - међупредметну повезаност учитељиуспостављају, пре свега, са наставом природе и друштва, ликовне културе, музичке културе, верске наставе и грађанског васпитања. - богаћење речника путем усвајања: ◦ непознатих речи из прочитаних текстова ◦ примена тимског, групног и рада у пару - упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања - коришћење е-уџбеника
Начин провере остварености стандарда(вредновање и оцењивање)	- иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика (причање, препричавање, описивање, ортоепске вежбе лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе, изражајно читање, казивање напамет научених текстова, сценско извођење) - сумативно оцењивање усмених одговора; - писане провере знања из књижевности - домаћи задатак - самоевалуација и евалуација на крају часа и табеларна евиденција о писменим проверама - чек -листе са скалом процене - протоколи посматрања - упитници (за групни и рад у пару) - *учесталост јављања (запис датума и области) - *свеобухватност одговора (област; скала по нивоима) - *самосталност у извршавању задатака - динамика оцењивања - формативно - свакодневно бележење током наставне године - сумативно - пресек стања на месечном нивоу - пресек стања по тромесечјима - провера на крају школске године
Начин остваривања предметних и међупредме-тних компетенција	Природа и друштво област књижевност: - прошлост- историјски извори, начини живота данас и у прошлости; - природа, човек, друштво - услови за живот, ланац исхране и међусобни утицаји у животним заједницама - област језик и језичка култура: - природа, човек, друштво - услови за живот, облици рељефа; - материјали – промене материјала; животне заједнице у мом крају и човеков однос

	према њима. Музичка култура - слушање музике: композиције различитог карактера; музички дијалог; музичко стваралаштво: стварање звучне приче Ликовна култура - Споразумевање: слика, текст, звук; кратки анимирани филмови; тумачење вузуелних информација Математика - Мерење и мере, јединице мере
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Четврти разред

Разред	**четврти**	**Наставни предмет**	**Српски језик**	**Годишњи број часова**	**180**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности		
Уџбеник			Наташа С. Шошо, Соња Чабрић, ЧИТАНКА 4, БЕСКРАЈНЕ РЕЧИ, Београд Нови Логос Јелена Срдић Зорана Петковић, Дар речи граматика за српски језик за 4.разред основне школе,Београд,Нови Логос		
Додатни дидактички материјали			Наташа С. Шошо, Јелена Срдић, РАДНА СВЕСКА 4, уз уџбенички комплет, Нови Логос		
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Математика			- Књижевност(Разумевање прочитаног)→ Текстуални задаци Језик→ Природни бројеви		
Природа и друштво			- Књижевност→Прошлост, Историјски извори, Начини живота данас и у прошлости. - Језик →Прошлост - Језичка култура→ Упознавање своје домовине Републике рбије(Природне и друштвене одлике Србије)		
Ликовна култура			- Књижевност→ Сцена,Композиција - Језичка култура-Наслеђе - Споразумевање: Слика, текст, звук; Кратки анимирани филмови		
Музичка култура			- Књижевност→ Певање и свирање песама - Језик→ Слушање музике Композиције различитог карактера; - Језичка култура→ Певање и свирање		

Физичко васпитање	- Језичка култура→ Елементарне игре - Књижевност→Народне игре и плесови
Грађанско васпитање	Књижевност→ Процеси у савременом свету; Демократско друштво

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
КЊИЖЕВНОСТ ШКОЛСКА ЛЕКТИРА **Поезија** Шаљива народна песма Женидба врапца Подунавца Војислав Илић: Јесен / Владислав Петковић Дис: Зима Момчило Мошо Одаловић: Молитва за маму Мирослав Антић: Космонаутска песма Бранко Миљковић: Песма о цвету Добрица Ерић: Завичај / Отаџбина је наша очевина / Момчило Мошо Одаловић: Птице косовчице Мирослав Антић: Прва љубав / Најљубавнија песма / Алексије Марјановић: Љубав Бранко Ћопић: Месец и његова бака / Десанка Максимовић: Пауково дело Бранислав Црнчевић: Кад би мени дали један дан Владимир Андрић: Дај ми крила један круг Народна песма Милош у Латинима Народна песма Јетрвица адамско колено **Проза** - Народна прича о животињама: *Међед, свиња*	**СРП.ОО1.О.1.5.** Владају техником читања ћириличког и латиничког текста и разумеју информације експлицитно исказане у краћим уметничким и неуметничким текстовима (линеарним и нелинеарним) идентификују ћи речи и изразе који су им непознати. **СРП.ОО1.О.1.6.** Уз помоћ наставника, разликују врсте текстова. **СРП.ОО1.О.1.7.** Процењују садржај прочитаног текста на основу сопственог доживљаја, уочавају ликове, догађаје, време и место у књижевном тексту **СРП.ОО1.О.2.5.** Издвајају и репродукују информације експлицитно исказане у краћим текстовима као и непознате речи и изразе,	**СРП.ОО1.С.1.2.** Познају значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и идентификују оно што им је непознато **СРП.ОО1.С.1.6.** Разликују основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник) и именују формалне елементе уметничких и неуметничких текстова (пасус, стих, строфа, рима, опис, приповедање, дијалог). **СРП.ОО1.С.1.7.** Разликују књижевне врсте (бајка, басна, песма, прича, приповетка, роман, драмски текст, кратке народне умотворине); разликују народну од ауторске књижевности. **СРП.ОО1.С.1.8.** Одређују садржинске елементе књижевноуметничког текста (тему, главне и споредне ликове, догађаје, време и место…). **СРП.ОО1.С.1.9.** Примењују стратегије читања и разумевања прочитаног. **СРП.ОО1.С.1.10.** Издвајају и именују поређење и персонификацију у тексту **СРП.ОО1.С.2.4.** Описују како су дошли до идеје, зашто је та идеја добра и како се може	**СРП.ОО1.Н.1.3.** Именују књижевне врсте и наводе њихове одлике; познају најзначајније ствараоце и њихова дела. **СРП.ОО1.Н.1.4.** Тумаче и интегришу догађаје, поступке, особине, главне идеје, мисли и осећања; прате развој ликова у књижевноуметничком тексту. **СРП.ОО1.Н.2.4.** Уочавају сложеност ликова и узрочно-последичне везе међу догађајима, изводе закључке о догађајима, намерама, поступцима и осећањима ликова, објашњавају чиме су мотивисани поступци и осећања ликова и своје ставове поткрепљују доказима из текста. **СРП.ОО1.Н.3.3.** Бирају текстове према интересовањима, уживају у читању и граде своје читалачко искуство.	1.Компетенција за целоживотно учење 2.Комуникација 4.Дигитална компетенција 6.Сарадња 7.Одговорно учешће у демократском друштву 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција

и лисица - Народна приповетка: *Најбоље задужбине* - Народна приповетка: *Ветар и сунце* - Народна бајка: *Пепељуга* - Бранислав Нушић: *Прва љубав* (одломак из *Аутобиографије*) - Бранислав Црнчевић: *Босоноги и небо* - Гроздана Олујић: *Стакларева љубав* - Светлана Велмар Јанковић: *Стефаново дрво* - Лав Николајевич Толстој: *Врабац и ласте / Два мраза* - Драган Алексић: *Позориште на небу* - Весна Алексић: *Детективско срце* - Ханс Кристијан Андерсен: *Ружно Паче – читање у наставцима* **Драмски текстови** - Гвидо Тартаља: *Подела улога* - Љиљана Крстић: *Кад пролеће дође* - Дејан Алексић: *Слава* **Научнопопуларни и информативни текстови** (из књига, енциклопедија и	траже објашњење у доступним изворима. **СРП.ОО1.О.2. 6.** Читањем текстова упознају основне одлике и функције различитих врста текстова. **СРП.ОО1.О.2. 7.** Изражавају својим речима читалачки доживљај идентификујући осећања која текст покреће у њима; одговарају на питања у вези са ликовима, догађајима, местом и временом радње, доживљавајући грешке током рада као фазе учења. **СРП.ОО1.О.3. 5.** Изводе директне закључке о догађајима, поступцима и осећањима ликова и размењују их са вршњацима; проширују фонд речи мање фреквентним речима ради квалитетнијег изражавања и разумевања других. **СРП.ОО1.О.3. 6.** Користе информације из различитих врста текстова у	реализовати. **СРП.ОО1.С.2.5.** Издвајају, упоређују и повезују битне информације исказане у различитим деловима текста, као и различитим врстама текстова; представљају информације на различите начине. **СРП.ОО1.С.2.6.** Проналазе информације користећи основне делове текста и књиге и издвајају тражене формалне елементе уметничког и неуметничког текста **СРП.ОО1.С.2.8.** Анализирају догађаје, поступке, осећања и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту; одређују тему. **СРП.ОО1.С.2.9.** Прате и предвиђају даљи ток радње, преиспитују претпоставке, повезују очигледне узроке и последице, поткрепљују своје закључке позивајући се на текст. **СРП.ОО1.С.2.10.** Истражују функцију поређења и персонификације у тексту и на основу тога разумеју његов смисао. **СРП.ОО1.С.3.7.** Књижевна дела која самостално читају, разумеју у одговарајућем жанровском кључу. **СРП.ОО1.С.3.8.** Формирају етичке и естетско-емоционалне вредности, развијају емпатију. **СРП.ОО1.С.3.9**. Проналазе решења за животне ситуације свесни веза између узрока и последица (одговоран однос према здрављу, безбедност, друштвено ангажовање, еколошка свест итд.).		

часописа за децу) - о нашим знаменитим књижевницама , сликаркама и научницама; - о природним лепотама и културним знаменитостима Србије; - о занимљивим пределима, народима, обичајима у свету - бонтон. **ДОМАЋА ЛЕКТИРА** - Милован Данојлић: Избор из поезије за децу - Драган Лукић: Избор из поезије за децу - Јасминка Петровић: *О дугмету и срећи* - Рене Гијо: *Бела Грива* - Ерик Најт: *Леси се враћа кући* - Александар Поповић: *Пепељуга* ДОПУНСКИ ИЗБОР (са наведеног списка или по сопственом избору бирају се три дела) - Избор драмских текстова за децу - Бранко В. Радичевић: *Песме о мајци* - Светлана Велмар Јанковић: *Књига за Марка / Очаране наочаре* - Горан Петровић: *Разлике*	свакодневном животу. **СРП.ОО1.О.3. 7.** Износе лични доживљај прочитаног текста; повезују поступке ликова са животним искуством преиспитујући своје поступке; развијају отпорност и самопоуздање			

- Едмондо де Амичис: *Срце* - Јохана Шпири: *Хајди* - Михаел Енде: *Бескрајна прича* (одломак) - Астрид Линдгрен: *Пипи Дуга Чарапа* - Златко Васић: *Чаробно путовање* - Урош Петровић: *Мартинина велика загонетна авантура* - Гордана Тимотијевић: *Сличице / Владимир из чудне приче* - Угљеша Шајтинац: *Чарна и Несвет* - Момо Капор: *Сања* - Весна Алексић: *Брљиво срце* **Књижевни појмови:** – шаљива народна песма, – прича о животињама, – особине народне епске песме, – приповетка, – роман за децу, –персонификација, – опис природе и ликова, – приповедање у 1. и 3. лицу, – сукоб драмских лица				
ЈЕЗИК **Граматика и правопис** Речи које у писању и говору мењају облик; речи које не мењају облик (без именовања врста непроменљивих	**СРП.ОО1.О.1.8.** Препознају врсте речи и подврсте именица (заједничке и властите) у низу; препознају службу	**СРП.ОО1.С.1.11.** Одређују врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) и подврсте речи (властите, заједничке и градивне именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне	**СРП.ОО1.Н.1.6.** Именују врсте и подврсте речи, именују граматичке категорије глагола и глаголско време, као и граматичке категорије именица, бројева, придева и заменица; именују	1.Компетенција за целоживотно учење 2.Комуникација 4.Дигитална компетенција 6.Сарадња 7.Одговорно учешће у

речи). Реченица и реченични чланови (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе). Појам субјекта; различите врсте речи (именице и личне заменице) у функцији субјекта; изостављени субјекат. Појам предиката (глаголски предикат). Појам објекта (именице у функцији објекта). Прилошке одредбе за време, место и начин. Речи и групе речи у функцији субјекта, објекта и прилошких одредаба; придев уз именицу у служби атрибута у оквиру групе речи која има службу субјекта или објекта. Управни говор (трећи модел). Велико слово: имена становника држава и насеља; називи улица и тргова; имена из уметничких дела – примери из обрађених дела (нпр. *Ружно Паче...);* устаљена и посебно наденута имена животиња; називи институција, предузећа и установа, манифестација; устаљена имена историјских догађаја и личности (усклађено са предметом	субјекта, предиката и прилошких одредби за место и време у једноставним реченицама; препознају врсте реченица по комуникативној функцији. **СРП.ОО1.О.2.8.** Уочавају заједничке одлике издвојених речи и закључују којој врсти припадају; закључују о заједничким одликама главних функција речи у реченици и реченица у комуникативном контексту. **СРП.ОО1.О.3.8.** Користе знања из језика како би се јасно изражавали писаним и усменим путем; доживљавају језик као део свог идентитета и као основу за учење других језика.	заменице; основне и редне бројеве) и препознају збирне именице; разликују граматичке категорије глагола и глаголско време, као и граматичке категорије именица, бројева, придева и заменица. **СРП.ОО1.С.1.12.** У простој реченици одређују субјекат, глаголски предикат и прилошке одредбе за време, место и начин исказане речју или скупом речи; одређују врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, заповедне, узвичне) и по облику. **СРП.ОО1.С.2.12.** Рашчлањују реченицу издвајајући реченичне чланове; састављају реченице различите по комуникативној функцији и облику. **СРП.ОО1.С.3.11.** Користе знања из језика како би се јасно и правилно изражавали писаним и усменим путем и учили друге језике.	субјекат, глаголски предикат и прилошке одредбе за време, место и начин. **СРП.ОО1.Н.2.6.** Анализирају реченицу/текст издвајајући врсте и подврсте речи, састављају реченице према задатим синтаксичким критеријумима.	демократском друштву 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција

Природа и друштво). Речца *ли*; скраћени упитни облик *је ли* (*је л'*) према узрочном везнику *јер*. Предлог *са* уз заменице (нпр. *са мном, с њом* и сл.). Писање вишечланих бројева.				
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА Основни облици усменог и писменог изражавања: препричавање текста у целини и по деловима (по датом плану); причање у дијалошкој форми (уношење дијалога, управног говора у структуру казивања); описивање односа међу предметима, бићима и појавама; описивање природе, личности, књижевних ликова и сл. Речи истог облика, а различитог значења; речи истог значења, а различитог облика (на примерима књижевних текстова); устаљени језички изрази. Разгледница, честитка, писмо. Књижевни и други текстови (линеарни и нелинеарни) у функцији унапређивања језичке културе. Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање	**СРП.ОО1.О.2.1.** Изговарају све гласове и пишу сва слова оба писма поштујући језичку норму у говору и писању; употребљавају речи и изразе у одговарајућем контексту **СРП.ОО1.О.2.2.** Пишу кратким, потпуним реченицама једноставне структуре. **СРП.ОО1.О.2.3.** Постављају питања, траже и дају објашњења, учтиво прихватају или одбијају, захваљују се или се извињавају. **СРП.ОО1.О.2.4.** Прате дати план, предлажу и бележе идеје за усмено и писано изражавање **СРП.ОО1.О.3.1.** Разговетно и јасно говоре тако да их саговорник разуме и писано се	**СРП.ОО1.С.1.1.** Читају и казују текст одговарајућом динамиком. **СРП.ОО1.С.1.3.** Усмено и писано препричавају, причају, описују и учествују у разговору на задату тему; у писаном изражавању примењују правописна правила. **СРП.ОО1.С.1.4.** У кратким цртама образлажу своје идеје. **СРП.ОО1.С.2.1.** Течно читају и природно казују текст одговарајућим темпом и интонацијом, правилно наглашавајући речи у реченици, поштујући смисао текста. **СРП.ОО1.С.2.2.** Одређују значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и контекста у којем су употребљени, издвајају делове текста који су им нејасни, траже објашњење и прикупљају додатне информације из различитих извора. **СРП.ОО1.С.2.3.** Држе се теме, јасно структурирају излагање (уводни, средишњи и завршни део); пишу јасним и потпуним реченицама, исправљају своје грешке. **СРП.ОО1.С.3.1.** Користе вештине	**СРП.ОО1.Н.1.1.** Умеју аргументовано и на занимљив начин да почну, развију и заврше своје усмено и писано излагање користећи богат фонд речи у јасним и потпуним реченицама. **СРП.ОО1.Н.1.2.** Читају и критички промишљају, издвајају и повезују релевантне изворе и информације, уочавају различите перспективе и гледишта аутора, као и сврху текста. **СРП.ОО1.Н.2.1.** Усмено и писано излагање обогаћују детаљима, образлажу своје ставове. **СРП.ОО1.Н.3.5.** Користе језик као низ могућности у изражавању, употребљавајући речи и изразе у основном и фигуративном значењу. **СРП.ОО1.Н.3.6.** Стилски овладавају реченицом у свакодневном говору и писању, користе знања из језика у стваралачком изражавању, као и приликом учења страних језика.	1.Компетенција за целоживотно учење 2.Комуникација 4.Дигитална компетенција 6.Сарадња 7.Одговорно учешће у демократском друштву 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција

драмског / драматизованог текста и сл. Правописне вежбе: диктат; управни говор (сва три модела); наводници; велико слово; заменица *Ви* из поштовања; спојено и одвојено писање речи (речца *ли*, предлог *са*, вишечлани бројеви). Језичке вежбе: допуњавање реченица предикатом у садашњем, прошлом и будућем времену; проширивање реченица; укрштене речи; асоцијације. Лексичко-семантичке вежбе: одређивање значења устаљених израза; састављање речи на основу датог почетног и последњег слова; допуњавање низа речима које су повезане са датом речју. Два школска писмена задатка – један у првом и један у другом полугодишту	изражавају у одговарајућим ситуацијама. **СРП.ОО1.О.3.2**. Пишу кратке поруке, текстове и попуњавају једноставне обрасце. **СРП.ОО1.О.3.3.** Пажљиво слушају саговорнике, постављају питања у складу са својим потребама, поштују правила уљудног опхођења, без говора мржње. **СРП.ОО1.О.3.4.** Веродостојно препричавају и описују оно што су прочитали, видели или чули.	читања (читање у себи, читање с оловком у руци, летимично читање...) и казивања у свакодневном животу, учествују у културним догађајима у школи и заједници. **СРП.ОО1.С.3.2.** У свакодневној комуникацији користе одговарајуће речи и фразеологизме; уважавају саговорнике. **СРП.ОО1.С.3.3.** Правилно пишу и говоре на одговарајућу тему у различитим комуникативним ситуацијама/дигитално м окружењу.		
Начини праћења постигнућа ученика	Иницијални тест, Завршни тест Квизови знања Мишљење ученика Анализа наставног програма Практичан рад Активност на часу Вођење ученичког портфолија Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Уједначавање критеријума оцењивања Ученици се оцењују према одредбама Правилника о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању „Службени гласник РС", број 34 од 17. маја 2019. У четвртом разреду основног образовања и васпитања, у току школске године, ученик се оцењује бројчаном оценом из обавезног предмета, описном оценом из изборних програма и активности..			

	Вреднују се: активност на часу, залагање и труд сходно индивидуалним способностима вештина читања и разумевање прочитаног, постигнућа на контролним вежбама и тестовима(оцена 2 -25%до 45%;оцена 3-46% до 70%;оцена 4-71% до 89% и оцена 5- 90% до 100%) ,редовна израда домаћих задатака,писмени задаци, писмене вежбе, говорне и лексичке вежбе, ангажованост ученика у слободним активностима,ван наставним активностима.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	- кроз читање књижевноуметничких текстова и у разговору о њима на часу градити критичко мишљење , - упућивати ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања - коришћење е-уџбеника и др. - обезбеђивање корелације са сродним предметима - постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације - развијање емпатије тиме што од читалаца тражи да се ставе на место другога и да разумеју најразличитије особине и поступке ликова - развијати способност читања књижевних текстова са разумевањем, подстицати љубав према читању - функционално повезивање текстова по сродству - богаћење речника путем усвајања непознатих речи из прочитаних текстова - примена тимског, групног и рада у пару. - упућивање ученика на коришћење додатне литературе,интренета, енциклопедија, ради израде паноа,кратких записа, кратких излагања - коришћење е- уџбеника и др - за сваку врсту речи најпре увести појам, а затим разликовати подврсту речи - врсте речи уочавати најпре на изолованим примерима , а затим увежбавати у оквиру реченице - направити корелацију са наставом математике у вези са писањем скраћеница за мерне јединице ћириличним и латиничним писмом - користити правописне вежбе: преписивањае , диктат и самостално писање - постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације. - увежбавати јасно, прецизно и разговетно изговарање реченице, поштовање интонације и правилно акцентовање у реченицама - реализовати различите програмске вежбе (правописне, језичке, лексичко-семантичке) - примењивати правописне вежбе:диктат, аутодиктат, вежбе допуњавања и правилног избора речи - кроз игровне активности, посебно кроз језичке и ситуационе игре, неговати језичку културу говора - реализовати говорне вежбе у функцији изграђивања доброг језичког укуса, елоквентности и флуентности у изражавању - постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**	

Енглески језик

Први разред

Разред	Први	Наставни предмет	Енглески језик	Годишњи број часова	72
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања:*Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			**Циљ** наставе енглеског језика у првом разреду је оспособљавање ученика за усмену комуникацију на основном нивоу о темама из непосредног окружења; развијање свести о постојању других култура и традиција, њихово разумевање и прихватање, као и поређење са сопственим у циљу стицања позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу; подстицање развоја свести о сопственом напредовању а у циљу јачања мотивације за стицање знања; развој критичког и дивергентног мишљења; стимулација радозналости и развој истраживачког духа; стицање навике за рад у пару и групи, што све доприноси одговарајућем социјалном и интелектуалном развоју ученика.		
Уџбеник			"Rise and Shine Starter" (Helen Dineen), Pearson Education Limited, 2023 Student's Book with eBook with Digital Resources (уџбеник) Activity Book with eBook (радна свеска, аутор Helen Dineen)		
Додатни дидактички материјали			- Teacher's Book - Class CDs - Test Builder - iTool-*CPT (classroom presentation tool)*– софтвер за интерактивну таблу ;		
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Српски језик			- реч, проста реченица, питање/кратак одговор, интонација, значење речи, придеви		
Математика			- бројеви 1-10		
Свет око нас			- породица, школа, играчке,непосредно окружење, делови тела, животиње, одећа, храна, природа,празници		
Ликовна култура			- боје, цртање, визуелно изражавање непосредног окружења у оквиру тематског садржаја		
Музичка култура			- песме		
Физичко васпитање			- TPR, спортске активности		
Грађанско васпитање			- осећања, тимски рад, љубазност, предусретљивост		
Верска настав			- празници;Божић,Ускрс		
Дигитални свет			- eBook		

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса:** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
Welcome -Greetings: Hello, Hi, Goodbye -Simple instructions -Classroom objects -Everyday objects	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.3.C J1.OO.O.3.12	CJ1.OO.C.1.1. CJ1.OO.C.3.1 CJ1.OO.C.3.3		**Учење:** - самостално и у сарадњи са другима истражује и повезује нова знања; - изражава идеје.

-Count from 1-6				**Комуникација:** - уважава саговорника; - негује културу дијалога. **Сарадња:** - креативно доприноси раду групе; - поштује правила заједничког рада. **Решавање проблема:** - уочава везе и односе; - користи стечено ваншколско искуство; - примењује изабрано решење. **Одговорно учешће у демократском друштву:** - поштује друге; - поштује разлике; - развија толеранцију.
Unit 1 **Let's explore and learn** -Classroom vocabulary -Colours -Responding to a simple question with a Yes / No answer -Classroom instructions	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.3.	CJ1.OO.C.1.1. CJ1.OO.C.3.1 CJ1.OO.C.3.3.		**Учење:** - самостално и у сарадњи са другима истражује и повезује нова знања; - изражава идеје. **Комуникација:** - уважава саговорника; - негује културу дијалога. **Сарадња:** - креативно доприноси раду групе; - поштује правила заједничког рада. **Решавање проблема:** - уочава везе и односе; - користи стечено ваншколско искуство. **Одговорно учешће у демократском друштву**
Unit 2 **Our amazing families** -Vocabulary for special people (family) -Who’s this? -My -Introductions -Show politeness (Please. Thank you.)	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.12	CJ1.OO.C.1.1. CJ1.OO.C.3.1 CJ1.OO.C.3.3.		**Учење:** - самостално и у сарадњи са другима истражује и повезује нова знања; - изражава идеје. **Комуникација:** - уважава саговорника; - негује културу дијалога. **Сарадња:** **Решавање проблема:** - уочава везе и односе; - користи стечено ваншколско искуство; - примењује изабрано решење. **Одговорно учешће у демократском друштву**
Unit 3 **Our special animals** -вокабулар за означавање/описивање животиња -What’s this? -понављање	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.3.13	CJ1.OO.C.1.1. CJ1.OO.C.3.1 CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.1.4.		**Учење:** - самостално и у сарадњи са другима истражује и повезује нова знања; - изражава идеје. **Комуникација:** - уважава саговорника; - негује културу дијалога.

бројева 1-6 -кратке инструкције (Imperative) рецептивно -More colours -Describing animals and objects (using colour and size)				**Сарадња:** - креативно доприноси раду групе; - поштује правила заједничког рада. **Решавање проблема:** - уочава везе и односе; - користи стечено ваншколско искуство. **Одговорно учешће у демократском друштву:**
Unit 4 **Look at me** -Vocabulary to describe parts of the body -Instructions for simple actions -I’ve got... -Numbers 7-10 -How many....? -How old are you?	CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.13	CJ1.OO.C.1.4.		**Учење:** **Комуникација:** - уважава саговорника; - негује културу дијалога. **Сарадња:** - креативно доприноси раду групе; - поштује правила заједничког рада. **Решавање проблема:** **Одговорно учешће у демократском друштву**
Unit 5 **Let's imagine and play** -Vocabulary for toys -What have you got? -Can you help me? (receptive) -Simple shapes	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.1.4 CJ1.OO.O.3.12 CJ1.OO.O.3.13 CJ1.OO.O.3.15	CJ1.OO.C.3.1.		**Учење:** - самостално и у сарадњи са другима истражује и повезује нова знања; - изражава идеје. **Комуникација:** - уважава саговорника; - негује културу дијалога. **Сарадња:** **Решавање проблема:** **Одговорно учешће у демократском друштву:**
Unit 6 **Let's eat together** -Vocabulary for food and drink -Likes/dislikes -I’m hungry/thirsty	CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.14.			**Учење:** **Комуникација:** - уважава саговорника; - негује културу дијалога. **Сарадња:** - креативно доприноси раду групе; - поштује правила заједничког рада. **Решавање проблема:** - уочава везе и односе; - користи стечено ваншколско искуство. **Одговорно учешће у демократском друштву**
Unit 7 **Goodbye** -Vocabulary for the weather	CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.3.4 CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.13.	CJ1.OO.C.1.1. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.3.12.		**Учење:** - самостално и у сарадњи са другима истражује и повезује нова знања; - изражава идеје. **Комуникација:** - уважава саговорника; - негује културу дијалога. **Сарадња:** - креативно доприноси раду групе;

				- поштује правила заједничког рада. **Решавање проблема:** **Одговорно учешће у демократском друштву**
Начини праћења постигнућа ученика	Иницијални тестови; Усмена и писана провера (тестови знања, контролне вежбе); Интеракција са наставником ,разговор; Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад; Ученички радови и продукти ученичких активности; Домаћи задаци; Посматрање и праћење реализације одговарајућих задатака у пару; Посматрање и праћење интеракције са вршњацима у раду у групи и реализацији пројеката. Као извор података и показатеља о напредовању ученика користи се педагошка свеска наставника и ес-дневник.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријуми за оцењивање страних језика ученика од првог до четвртог разреда.docx Документ се налази у свесци Актива страних језика и педагошкој документацији наставника.			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	**Учење:** - организује процес учења; одваја битно од небитног;користи различите методе учења; превазилази тешкоће у учењу,повезује претходно научено и примењује у пракси. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; прилагођава садржај захтевима ситуације; уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе;поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје;уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.			
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**				
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**				

НАПОМЕНА-Обзиром да је велики број стандарда по наставној теми и наставном садржају, из практичних разлога се сам стандард означава само бројем у табели, док се пун назив стандарда налази у Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: Службени гласник РС, 104/2024-16

Други разред

Разред	**Други**	**Наставни предмет**	**Енглески језик**	**Годишњи број часова**	**72**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања:*Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				

Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16
Циљ предмета	**Циљ** наставе енглеског језика у другом разреду је оспособљавање ученика за усмену комуникацију на основном нивоу о темама из непосредног окружења; развијање свести о постојању других култура и традиција, њихово разумевање и прихватање, као и поређење са сопственим у циљу стицања позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу; подстицање развоја свести о сопственом напредовању а у циљу јачања мотивације за стицање знања; развој критичког и дивергентног мишљења; стимулација радозналости и развој истраживачког духа; стицање навике за рад у пару и групи, што све доприноси одговарајућем социјалном и интелектуалном развоју ученика.
Уџбеник	“Rise and Shine 1” (Viv Lombert), Pearson Education Limited, 2023 Student’s Book with eBook with Digital Resources Activity Book with eBook (радна свеска,аутор Tessa Lochowski)
Додатни дидактички материјали	- Teacher’s Book - Class CDs - Test Builder - iTool-*CPT (classroom presentation tool)*– софтвер за интерактивну таблу ;

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик	- реч, проста реченица, питање/кратак одгов р, интонација, значење речи, придеви
Математика	- бројеви 1-10
Свет око нас	- породица, школа, играчке,непосредно окружење, делови тела, животиње, одећа, храна, природа,празници
Ликовна култура	- боје, цртање, визуелно изражавање непосредног окружења у оквиру тематског садржаја
Музичка култура	- песме
Физичко васпитање	- TPR, спортске активности
Грађанско васпитање	- осећања, тимски рад, љубазност, предусретљивост
Верска настава	- празници;Божић,Ускрс
Дигитални свет	- eBook

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса:** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
Welcome -Greetings: Hello, Hi, Goodbye -Clssroom language -Simple instructions -Classroom objects -Everyday objects -Count from 1-10 -Colours	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4 CJ1.OO.O.3.14	CJ1.OO.C.1.1. CJ1.OO.C.3.2.		- интеракција са наставником; - посматрање и праћење реализације одговарајућих улога у пару; - посматрање и праћење интеракције са вршњацима у групи; - задаци у радној свесци; - реакције на одговарајуће кратке налоге; - домаћи задаци.
Unit 1 **Let's explore and learn** -Classroom vocabulary -Colours -Responding to a simple question with a Yes / No answer	CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.3.13.	CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.1.4.	CJ1.OO.H.3.1.	- интеракција са наставником; - посматрање и праћење реализације одговарајућих улога у пару; - посматрање и праћење интеракције са вршњацима у групи; - задаци у радној свесци;

-Classroom instructions				- реакције на одговарајуће кратке налоге; - домаћи задаци.
Unit 2 **All kinds of families** -Vocabulary family members, pets -have got: I’ve got...,This is.. -Celebrating families -Introductions (families) -Show politeness (Please. Thank you.)	CJ1.OO.O.3.3 CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.3.11.	CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.4.		- интеракција са наставником; - посматрање и праћење реализације одговарајућих улога у пару; - посматрање и праћење интеракције са вршњацима у групи; - задаци у радној свесци; - реакције на одговарајуће кратке налоге; - домаћи задаци.
Unit 3 **Amazing bodies** -Vocabulary: Body parts, action verbs -употреба глагола Have got, Can/can’t -понављање боја и бројева -instructions for simple actions -Describing people, bodies, actions	CJ1.OO.O.3.1 CJ1.OO.O.1.1 CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.1.4 CJ1.OO.O.3.13.	CJ1.OO.C.1.3.	CJ1.OO.H.3.1.	- интеракција са наставником; - посматрање и праћење реализације одговарајућих улога у пару; - посматрање и праћење интеракције са вршњацима у групи; - задаци у радној свесци; - реакције на одговарајуће кратке налоге; - домаћи задаци.
Unit 4 **Let’s eat up** -Vocabulary to describe food and drink -Instructions for simple actions -I like.../ I don’t like.../ Hungry, thirsty -Questions and answers: Do you like...?, Yes, I do./No, I don’t. -Different food -A Class Lunch (favourite food)	CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4 CJ1.OO.O.3.12.	CJ1.OO.C.1.1. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.12.		- интеракција са наставником; - посматрање и праћење реализације одговарајућих улога у пару; - посматрање и праћење интеракције са вршњацима у групи; - задаци у радној свесци; - реакције на одговарајуће кратке налоге; - домаћи задаци.
Unit 5 **Nature around us** -Vocabulary: Animals -A/AN -What can you see?/Is it a...?/Yes, it is./No, it isn’t... -Exploring nature -Vocabulary: A park	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.3.11CJ 1.OO.O.3.13CJ1. OO.O.3.14	CJ1.OO.C.1.1. CJ1.OO.C.3.1		- интеракција са наставником; - посматрање и праћење реализације одговарајућих улога у пару; - посматрање и праћење интеракције са вршњацима у групи; - задаци у радној свесци; - реакције на одговарајуће кратке налоге; - домаћи задаци.
Unit 6 **Let's dress up** -Vocabulary: Clothes, Feelings -I’m wearing… -I’m happy…. -Likes/dislikes	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.1.4 CJ1.OO.O.3.13	CJ1.OO.C.1.1. CJ1.OO.C.3.1		- интеракција са наставником; - посматрање и праћење реализације одговарајућих улога у пару; - посматрање и праћење интеракције са вршњацима у групи;

-Special clothes-costume				- задаци у радној свесци; - реакције на одговарајуће кратке налоге; - домаћи задаци.
Unit 7 **Goodbye** -Vocabulary: Happy holidays -Seasons, weather	CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.1.6.	CJ1.OO.C.1.1 CJ1.OO.C.1.4.		- интеракција са наставником; - посматрање и праћење реализације одговарајућих улога у пару; - посматрање и праћење интеракције са вршњацима у групи; - задаци у радној свесци; - реакције на одговарајуће кратке налоге; - домаћи задаци.

Начини праћења постигнућа ученика	Иницијални тестови; Усмена и писана провера (тестови знања, контролне вежбе); Интеракција са наставником ,разговор; Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад; Ученички радови и продукти ученичких активности; Домаћи задаци; Посматрање и праћење реализације одговарајућих задатака у пару; Посматрање и праћење интеракције са вршњацима у раду у групи и реализацији пројеката. Као извор података и показатеља о напредовању ученика користи се педагошка свеска наставника и ес-дневник.
Начин провере остварености стандарда вредновање и оцењивање)	Критеријуми за оцењивање страних језика ученика од првог до четвртог разреда.docx Документ се налази у свесци Актива страних језика и педагошкој документацији наставника.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Учење: - организује процес учења; одваја битно од небитног;користи различите методе учења;превазилази тешкоће у учењу,повезује претходно научено и примењује у пракси. Комуникација: - поштује основне норме комуникације; прилагођава садржај захтевима ситуације;уважава саговорника. Решавање проблема: - испитује проблемску ситуацију; проналази и упоређује различита могућа решења. Сарадња: - одговорно доприноси раду групе;поштује друге као равноправне чланове групе. Дигитална компетенција: - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. Предузимљивост: - исказује и заступа своје идеје;уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Трећи разред

Разред	**Трећи**	**Наставни предмет**	**Енглески језик**	**Годишњи број часова**	**72**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања:*Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			**Циљ** наставе енглеског језика у трећем разреду је оспособљавање ученика за усмену и писмену комуникацију на основном нивоу о темама из непосредног окружења; развијање свести о постојању других култура и традиција, њихово разумевање и прихватање, као и поређење са сопственим у циљу стицања позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу; подстицање развоја свести о сопственом напредовању а у циљу јачања мотивације за стицање знања; развој критичког и дивергентног мишљења; стимулација радозналости и развој истраживачког духа; стицање навике за рад у пару и групи, што све доприноси одговарајућем социјалном и интелектуалном развоју ученика.		
Уџбеник			“Rise and Shine 2” (Michelle Worgan), Pearson Education Limited, 2024 Student’s Book with eBook with Digital Resources Activity Book with eBook (радна свеска, аутор Jeanne Perrett)		
Додатни дидактички материјали			- Teacher’s Book - Class CDs - Test Builder - iTool-*CPT (classroom presentation tool)*– софтвер за интерактивну таблу ;		
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Српски језик			-реч, проста реченица, питање/кратак одговор, интонација, значење речи, придеви		
Математика			- бројеви 1-20		
Свет око нас			- породица, школа,дом,дани у недељи, играчке,непосредно окружење, делови тела, животиње, одећа, храна, природа,време,празници		
Ликовна култура			- боје, цртање, визуелно изражавање непосредног окружења у оквиру тематског садржаја		
Музичка култура			- песме,инструменти		
Физичко васпитање			- TPR, спортске активности		
Грађанско васпитање			- осећања, тимски рад, љубазност, предусретљивост		
Верска настава			-празници;Божић,Ускрс		
Дигитални свет			-eBook		

Тема и наставни садржаји	**Образовнистандарди – Исходиобразовногциклуса: Позавршенобласти/темиученикћебити у стањуда:**			**Међупредметне компетенције**
Welcome - поздрављање - представљање - основне и изведене боје -бројеви 1-20 -дани у недељи	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	- интеракција са наставником; - посматрање и праћење реализације одговарајућих улога у пару; - посматрање и
	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.4.	CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.4. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.12.	CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.4. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.10. CJ1.OO.H.3.12.	

- школски прибор -фразе за изражавање поседовања и количине - описивање предмета - дељење информација о себи	CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17.	CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17. CJ1.OO.C.1.3.	CJ1.OO.H.3.14. CJ1.OO.H.3.16. CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5 CJ1.OO.H.3.17.	праћење интеракције са вршњацима у групи; - задаци у радној свесци; - реакције на одговарајуће кратке налоге; - домаћи задаци.
Unit 1 **Let’s explore together** - вокабулар за личне предмете и школски прибор - фразе за изражавање поседовања - вокабулар: придеви - описивање људи - фразе за изражавање основних информација о себи и другима - описивање слике	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17.	CJ1.OO.C.2.1. CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.4. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17. CJ1.OO.C.1.3.	CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.4. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.10. CJ1.OO.H.3.12. CJ1.OO.H.3.14. CJ1.OO.H.3.16. CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.3.17.	- интеракција са наставником; - посматрање и праћење реализације одговарајућих улога у пару; - посматрање и праћење интеракције са вршњацима у групи; - задаци у радној свесци; - реакције на одговарајуће кратке налоге; - домаћи задаци.
Unit 2 **Let’s be happy at home** - вокабулар: предмети и намештај у кући - фразе за изражавање локације људи и предмета - предлози за место - начини становања у различитим културама - давање предлога	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.5. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.8. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.18.	CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.3. CJ1.OO.C.2.5. CJ1.OO.C.2.6. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.8. CJ1.OO.C.3.11. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.18. CJ1.OO.C.1.3.	CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.3. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.2.6. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.5. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.11. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.3.18.	- интеракција са наставником; - посматрање и праћење реализације одговарајућих улога у пару; - посматрање и праћење интеракције са вршњацима у групи; - задаци у радној свесци; - реакције на одговарајуће кратке налоге; - домаћи задаци.
Unit 3 **Let’s explore nature** - домаће животиње - фразе за изражавање локације - описивање - фразе за изражавање чулних опажаја - тражење и давање информација	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.5. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.17.	CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.11. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.HO.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.11. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.17.	- интеракција са наставником; - посматрање и праћење реализације одговарајућих улога у пару; - посматрање и праћење интеракције са вршњацима у групи; - задаци у радној свесци; - реакције на одговарајуће кратке налоге; - домаћи задаци.
Unit 4 **Let’s try new activities** -вокабулар: фразе	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7.	CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2.	CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2.	- интеракција са наставником; - посматрање и праћење реализације

које се односе на активности, глагол *play* - постављање и одговарање на питања о томе шта неко уме/не уме - разговор о томе шта неко уме/не уме - вокабулар: инструменти - слушање музике - прихватање и одбијање позива	CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.5. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.17.	CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.6. CJ1.OO.C.3.11. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.17. CJ1.OO.C.1.3.	CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.6. CJ1.OO.H.3.11. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.3.17.	одговарајућих улога у пару; - посматрање и праћење интеракције са вршњацима у групи; - задаци у радној свесци; - реакције на одговарајуће кратке налоге; - домаћи задаци.
Unit 5 **Let’s share our food** - вокабулар: храна - питања и одговори који се односе на различите радње - глаголи који се односе на кување - постављање и одговарање на питања о кувању - постављање и одговарање на питања о томе шта неко ради - вокабулар: основне животне намирнице, воће, поврће	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.18.	CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.4. CJ1.OO.C.2.6. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.18.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.4. CJ1.OO.H.2.6. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.14. CJ1.OO.H.3.16. CJ1.OO.H.3.18.	- интеракција са наставником; - посматрање и праћење реализације одговарајућих улога у пару; - посматрање и праћење интеракције са вршњацима у групи; - задаци у радној свесци; - реакције на одговарајуће кратке налоге; - домаћи задаци.
Unit 6 **Let’s have holiday fun** - вокабулар: активности на одмору - фразе које се односе на изражавање жеље - вокабулар: временски периоди у оквиру дана (пре подне, поподне, увече, ноћу) - постављње и одговарање на питања која се односе на жеље - постављање и одговарање на питања која се односе на активности на одмору - безбедност на одмору - изражавање шта ученици више воле, шта им се свиђа/не свиђа	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.3.8. CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15.	CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.3.8. CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.1.3.	CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.9. CJ1.OO.H.3.14. CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.3.15.	- интеракција са наставником; - посматрање и праћење реализације одговарајућих улога у пару; - посматрање и праћење интеракције са вршњацима у групи; - задаци у радној свесци; - реакције на одговарајуће кратке налоге; - домаћи задаци.

Unit 7 **Goodbye** Ученици понављају и вежбају садржај обрађен током школске године	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.5. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.2.7. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.8. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.18.	CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.2.1. CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.3. CJ1.OO.C.2.4. CJ1.OO.C.2.5. CJ1.OO.C.2.6. CJ1.OO.C.2.7. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.8. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.18.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.3. CJ1.OO.H.2.4. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.2.6. CJ1.OO.H.2.7. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.10. CJ1.OO.H.3.12. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.16. CJ1.OO.H.3.18.	- интеракција са наставником; - посматрање и праћење реализације одговарајућих улога у пару; - посматрање и праћење интеракције са вршњацима у групи; - задаци у радној свесци; - реакције на одговарајуће кратке налоге; - домаћи задаци.
Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови; - Усмена и писана провера (тестови знања, контролне вежбе); - Интеракција са наставником ,разговор; - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад; - Ученички радови и продукти ученичких активности; - Домаћи задаци; - Посматрање и праћење реализације одговарајућих задатака у пару; - Посматрање и праћење интеракције са вршњацима у раду у групи и - реализацији пројеката. - Као извор података и показатеља о напредовању ученика користи се педагошка свеска наставника и ес-дневник.			
Начин провере остварености стандарда(вредновање и оцењивање)	Критеријуми за оцењивање страних језика ученика од првог до четвртог разреда.docx Документ се налази у свесци Актива страних језика и педагошкој документацији наставника.			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Учење: - организује процес учења; одваја битно од небитног;користи различите методе учења;превазилази тешкоће у учењу,повезује претходно научено и примењује у пракси. Комуникација: - поштује основне норме комуникације; прилагођава садржај захтевима ситуације; уважава саговорника. Решавање проблема: - испитује проблемску ситуацију; проналази и упоређује различита могућа решења. Сарадња: - одговорно доприноси раду групе;поштује друге као равноправне чланове групе. Дигитална компетенција: - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. Предузимљивост: - исказује и заступа своје идеје;уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.			
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)				
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)				

Четврти разред

Разред	четврти	Наставни предмет	Енглески језик	Годишњи број часова	72
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања:*Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ наставе и учења енглеског језика у четвртом разреду је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.		
Уџбеник			- *Project 1, Serbian edition* (Tom Hutchinson), Oxford University Press & The English Book , 2021 - Student's Book (уџбеник) - Workbook (радна свеска) + CD (за самосталан рад код куће)		
Додатни дидактички материјали			*Project 1, Serbian edition* (Tom Hutchinson), Oxford University Press & The English Book , 2021 - Teacher's Book - Class CDs - Test Builder *CPT (classroom presentation tool)*– дигитални, интерактивни уџбеник са интегрисаним аудио и видео садржајима; аудио CD, DVD, DVD радни листови и упутства за наставнике; тест генератор.		
Међупредметне корелације (назив предмета)			Наставна тема/јединица		
Српски језик			Глаголска времена(садашње), субјекатске личне заменице, присвојни придеви, предлози, правилна и неправилна множина именица. Предлози за место и време		
Математика			Основни бројеви 1-100,рачунске операције		
Свет око нас			Породица, пријатељи, школа, дани у недељи, континенти, државе, град, дом. Историја појединих градова и места		
Ликовна култура			Колорит годишњих доба Илустровање нових речи		
Музичка култура			Музички инструменти ,слушање музике певање песама		
Физичко васпитање			Спортови и активности		
Грађанско васпитање			Породица, школа, слободно време		
Дигитални свет			Употреба ИКТ у настави		

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса: По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
	Основни	Средњи	Напредни	
Introduction Поздрављање; представљање себе и других; давање основних информација о себи; тражење и давање информација о другима;	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.10.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.4.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.4.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације;

описивање места; разумевање и давање једноставних упутстава и налога; изражавање количине и бројева.	CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17.			- уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
Friends and Family Представљање других; давање основних информација о себи; тражење и давање основних информација о другима; изражавање хронолошког времена; изражавање припадања/ неприпадања.	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.4.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. - Решавање проблема: - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.

My World Давање основних информација о себи ; тражење и давање основних информација о другима; изражавање хронолошког времена; изражавање припадања/неприпадања	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.4.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
Time Исказивање хронолошког времена; описивање уобичајених активности; изражавање допадања и недопадања.	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.4.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје;

				- - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
Places Описивање места; изражавање положаја у простору; изражавање способности; исказивање кратких упутстава и налога	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.4.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
People Описивање живих бића; описивање уобичајених и тренутних активности и планова; изражавање цена.	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.4.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.

Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови; - Усмена и писана провера (тестови знања, контролне вежбе); - Интеракција са наставником ,разговор; - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад; - Ученички радови и продукти ученичких активности; - Домаћи задаци; - Посматрање и праћење реализације одговарајућих задатака у пару; - Посматрање и праћење интеракције са вршњацима у раду у групи и реализацији пројеката. Као извор података и показатеља о напредовању ученика користи се педагошка свеска наставника и ес-дневник.
Начин провере остварености стандарда(вредновање и оцењивање)	Критеријуми за оцењивање страних језика ученика од 1-4. до разреда.docx Документ се налази у свесци Актива страних језика и педагошкој документацији наставника.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Учење: - организује процес учења; одваја битно од небитног;користи различите методе учења;превазилази тешкоће у учењу,повезује претходно научено и примењује у пракси. Комуникација: - поштује основне норме комуникације; прилагођава садржај захтевима ситуације;уважава саговорника. Решавање проблема: - испитује проблемску ситуацију; проналази и упоређује различита могућа решења. Сарадња: - одговорно доприноси раду групе;поштује друге као равноправне чланове групе. Дигитална компетенција: - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. Предузимљивост: - исказује и заступа своје идеје;уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Математика

Први разред

Разред	**Први**	**Наставни предмет**	**Математика**	**Годишњи број часова**	**180**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ учења предмета математика је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.		
Уџбеник			*Математика 1*, Ива Иванчевић Илић, Сенка Тахировић		
Додатни дидактички материјали			*Пчелица, Радна свеска 1*, Маја Кораксић, Горан Марковић		
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Свет око нас Дигитални свет Музичка култура Ликовна култура Физичко васпитање			Одговоран однос према здрављу/Математика – мерење времена. Дигитално друштво/Дигитални уређаји Извођење музике/Певање песама и извођење бројалица по слуху, чиме се развија осећај за ритам и метар. Ликовни језик / Упознавање са основним елементима као што су линија (права, крива, танка, дебела), облик (геометријски и слободни) и боја (основне и изведене). Оријентација у простору и времену/ Усклађивање покрета са звучним сигналима, ритмом или темпом (брзо–споро).		

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса: По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
I ГЕОМЕТРИЈА - Просторне релације. - Величина предмета и бића - Геометријска тела: лопта, коцка, квадар, ваљак, пирамида и купа. - Геометријске фигуре: круг, правоугаоник, квадрат и троугао. - Права, крива и изломљена линија. - Затворена и отворена линија. - Тачка и линија. Дуж.	**MAT.OO1.O.2.3**Цртај у геометријске облике помоћу лењира. **MAT.OO1.O.3.2**Одређују положаје, односе и смер кретања објеката у окружењу	**MAT.OO1.C.2.8**Допуњавају дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на дату праву и одређују осу симетрије.		→ Учење → Рад са подацима и информацијама → Решавање проблема → Комуникација → Сарадња → Дигитална

II БРОЈЕВИ - Бројање, писање и читање бројева. - Приказивање бројева помоћу тачака на бројевној правој. - Упоређивање бројева. - Редни бројеви. - Сабирање и одузимање бројева у оквиру 20 и приказивање на бројевној правој. - Сабирање и одузимање бројева до 100 без прелаза преко десетице и приказивање на бројевној правој. - Својства сабирања. - Откривање непознатог броја у једнакостима с једном операцијом. - Динар, кованице и новчанице до 100 динара	**МАТ.ОО1.О.1.1**Читају, записују и упоређују природне бројеве и приказују их на датој бројевној правој. **МАТ.ОО1.О.1.2**Одређују природни број са датим својством (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и одређују следеће чланове започетог једноставног бројевног низа. **МАТ.ОО1.О.2.1**Правилно употребљавају математичке симболе. Решавају једноставну проблемску ситуацију коришћењем израза са једном рачунском операцијом. **МАТ.ОО1.О.3.4** Изражавају одређену суму новца преко различитих апоена и рачунају са новцем у једноставним ситуацијама.	**МАТ.ОО1.С.1.1**Користе својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и одређују следеће чланове започетог бројевног низа. **МАТ.ОО1.С.1.2**Одређују месну вредност цифре, као и десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју **МАТ.ОО1.С.2.1**Издвајају битне податке из текста задатка и креирају одговарајући математички запис. **МАТ.ОО1.С.3.1**Користе математички језик и симболе и формирају математички запис при решавању једноставних проблемских ситуација.	**МАТ.ОО1.Н.1.1**Израчунавају бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет. **МАТ.001.Н.2.1** Креирају математички запис на основу података датих текстуално и визуелно у сложенијим ситуацијама. **МАТ.ОО1.С.3.4**Рачунају са новцем у сложенијим ситуацијама	→ Учење → Комуникација → Рад са подацима и информацијама → Дигитална → Сарадња
III МЕРЕЊЕ И МЕРЕ -Мерење дужине нестандардним јединицама мере	**МАТ.ОО1.О.1.10.** Користе јединице за мерење дужине, масе, времена и запремине течности и изражавају дужине претварањем веће јединице у мању.	**МАТ.ОО1.С.3.3**Користе мерне јединице за мерење времена, масе, запремине течности и дужину и пореде дате величине у једноставним ситуацијама.		→ Учење → Комуникација → Сарадња → Рад са подацима и информацијама → Решавање проблема
Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови, - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе), - Вођење ученичког портфолија, - Разговор, - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци, - Истраживачки и експериментални задаци, - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.			

Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања - У првом разреду основног образовања и васпитања, у току школске године, ученик се оцењује описном оценом. Вреднују се: - активност на часу, залагање и труд сходно индивидуалним способностима - постигнућа на контролним вежбама и тестовима(оцена 2 -25% до 45%; оцена 3-46% до 70%; оцена 4-71% до 89% и оцена 5- 90% до 100%) - редовна израда домаћих задатака, - ангажованост ученика у слободним активностима, ван наставним активностима и пројектној настави
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: Ученик је на крају обавезног образовања кроз наставу математике усвојио основне математичке концепте (нумеричке, алгебарске,геометријске), овладао је основним математичким процесима (расуђивањем, комуникацијом, повезивањем, применом,) и вештинама (рачунањем, алгебарским поступцима,мерењем, просторном визуелизацијом, радом са подацима, проценоми информационо комуникационим технологијама) потребним за даље школовање и живот.Комуницира користећи математички језик, користи информационо-комуникационе технологије и друга средства – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Други разред

Разред	**други**	**Наставни предмет**	**Математика**	**Годишњи број часова**	**180**

Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16
Циљ предмета	Циљ учења предмета математика је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.
Уџбеник	Ива Иванчевић Илић, Сенка Тахировић, Математика 2, уџбеник за други разред основне школе (први, други, трећи и четврти део), Нови Логос, 2019
Додатни дидактички материјали	
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик	Читање и разумевање текстуалних задатака
Ликовна култура	Геометријски облици, цртање и бојење геометријских фигура, прављење модела од папира

Музичка култура	Бројање тактова и ритмичких јединица, ритмичке игре уз бројање
Свет око нас	Мерење времена (сат, дан, недеља, месец), мерење дужине, масе и запремине (метар, килограм, литар), сналажење у простору
Дигитални свет	Унос и приказ бројева на рачунару, једноставне табеле и дијаграми

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
БРОЈЕВИ -**Први део** Сабирање и одузимање са преласком. Замена места и здруживање сабирака. Веза сабирања и одузимања. Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање). Римске цифреI,V,X,L,C **-Други део** Множење и дељење (таблично) Нула и јединица као чиниоци; нула као дељеник. Замена места и здруживање чинилаца. **-Трећи део** Редослед рачунских операција. Множење и дељење збира и разлике бројем. Веза множења и дељења. Једначине са једном операцијом (множење или дељење). Бројевни изрази. Формирање израза на основу реалистичних ситуација. Разломци облика , 1 ≤ *n* ≤ 10, визуелно и симболичко представљање.	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	→ Учење → Рад са подацима и информацијама → Решавање проблема → Комуникација → Сарадња → Дигитална
	MAT.OO1.O.1.1. Читају, записују и упоређују природне бројеве и приказују их на датој бројевној правој. **MAT.OO1.O.1.2.** Одређују природни број са датим својством (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и одређују следеће чланове започетог једноставног бројевног низа. **MAT.OO1.O.2.1.** Правилно употребљавају математичке симболе. **MAT.OO1.O.3.1.** Решавају једноставну проблемску ситуацију коришћењем израза са једном рачунском операцијом. **MAT.OO1.O.2.7.** Примењују једноставне математичке процедуре (директна примена правила, извођење познатих процедура...) при решавању математичких захтева једноставног познатог контекста. **MAT.OO1.O.2.8.** Анализирају и уочавају правилност	**MAT.OO1.C.1.1.** Користе својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и одређују следеће чланове започетог бројевног низа. **MAT.OO1.C.1.2.** Одређују месну вредност цифре, као и десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју. **MAT.OO1.C.1.3.** Решавају једначине са највише две операције. **MAT.OO1.C.1.4.** Читају, записују и упоређују разломке облика , који имају исте имениоце или бројиоце и препознају сликовни приказ разломака. **MAT.OO1.C.2.1.** Издвајају битне податке из текста задатка и креирају одговарајући математички запис. **MAT.OO1.C.2.2.** Процењују тачност решења (провера начина закључивања и тачности спровођења поступака). **MAT.OO1.C.2.3.**	**MAT.OO1.H.1.1.** Израчунавају бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет. **MAT.OO1.H.1.2.** Решавају проблемске задатке применом својстава природних бројева и операција (укључујући и дељивост и садржавање). **MAT.OO1.H.2.1.** Креирају математички запис на основу података датих текстуално и визуелно у сложенијим ситуацијама. **MAT.OO1.H.2.2.** Образлажу начин закључивања, уз коришћење шема, графичких приказа, цртежа и модела по потреби. **MAT.OO1.H.2.3.** Анализирају „логичност” решења с обзиром на природу проблема. **MAT.OO1.H.3.1.** Математички	

	код датих бројчаних и других података. **MAT.OO1.O.3.4.** Изражавају одређену суму новца преко различитих апоена и рачунају са новцем у једноставним ситуацијама. **MAT.OO1.O.3.5.** Читају податке са једноставнијих графикона и табела и дијаграма који се односе на свакодневне животне ситуације **MAT.OO1.O.1.6.** Читају, записују и упоређују разломке облика ($n \leq 10$), препознају њихов сликовни приказ и одређују део целине (половину, трећину ... десетину).	Доносе и формулишу закључке који се односе на математички захтев познатог контекста, уз коришћење математичког језика. **MAT.OO1.C.2.4.** Решавање проблема своде на решавање мањих целина. **MAT.OO1.C.2.9.** Радећи самостално или са вршњацима проширују математичка знања **MAT.OO1.C.3.1.** Користе математички језик и симболе и формирају математички запис при решавању једноставних проблемских ситуација **MAT.OO1.C.3.4.** Рачунају са новцем у сложенијим ситуацијама. **MAT.OO1.C.3.5.** Представљају дате податке графички и табеларно и преводе их из једне у другу форму. **MAT.OO1.C.3.6**. Користе податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних ситуација.	моделују реалистичне проблемске ситуације из различитих области (екологија, здравље, култура, финансије, предузетништво …). **MAT.OO1.H.3.5.** Изводе закључке користећи и упоређујући податке приказане графички или табеларно.	

ГЕОМЕТРИЈА **-Први део** Дуж, права и полуправа. Тачка и права. Отворена и затворена изломљена линија. Графичко надовезивање дужи. Дужина изломљене линије. Обим геометријских фигура без употребе формула. **-Други део** Цртање правоугаоника, квадрата и троугла на квадратној мрежи, на тачкастој мрежи. Симетричне фигуре. Подударност фигура (интуитивно).	**МАТ.ОО1.О.1.7.** Именују геометријске објекте у равни и простору. **МАТ.ОО1.О.1.8.** Уочавају и именују делове од којих је сложен геометријски објекат; **МАТ.ОО1.О.1.9.** Уочавају међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност). **МАТ.ОО1.О.2.2.** Анализирају међусобни положај објеката у простору. **МАТ.ОО1.О.2.3.** Цртају геометријске облике помоћу лењира. **МАТ.ОО1.О.2.5.** Упоређују и класификују геометријске објекте према својствима.	**МАТ.ОО1.С.1.5.** Користе својства геометријских објеката у равни и простору (квадрат, правоугаоник, троугао, круг, квадар, коцка) при решавању задатака. **МАТ.ОО1.С.1.9.** Уочавају подударне и симетричне фигуре. **МАТ.ОО1.С.2.8.** Допуњавају дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на дату праву и одређују осу симетрије **МАТ.ОО1.С.3.7.** Уочавају симетричност и подударност објеката у окружењу.	**МАТ.ОО1.Н.3.2.** Примењују геометријске методе решавања задатака (метод дужи, метод правоугаоника …)	→ Учење → Рад са подацима и информацијама → Решавање проблема → Комуникација → Сарадња → Дигитална
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ Мерење дужине стандардним мерним јединицама (м, дм, цм). Мерење времена (дан, месец, година, час, минут)	**МАТ.ОО1.О.1.10.** Користе јединице за мерење дужине, масе, времена и запремине течности и изражавају дужине претварањем веће јединице у мању. **МАТ.ОО1.О.2.4.** Мере дужину дужи мерним инструментом и површину фигуре нестандардном јединицом мере.	**МАТ.ОО1.С.3.2.** Мере дужину и резултат мерења записују коришћењем природних бројева или бројева у децималном запису.	**МАТ.ОО1.Н.3.4.** Користе процењивање приликом мерења, рачунања и решавања проблемских задатака	→ Учење → Рад са подацима и информацијама → Решавање проблема → Комуникација → Сарадња → Дигитална

Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови, - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе), - Вођење ученичког портфолија, - Разговор, - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	- усменим испитивањем - писменим задацима и контролним вежбама - кратким проверама знања - практичним задацима - посматрањем рада ученика - самопроценом и вршњачким вредновањем

Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	- *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. -*Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима -*Учење:* Ученик анализира грешке и исправља их, користи различите стратегије рачунања
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Трећи разред

Разред	**трећи**	**Наставни предмет**	**Математика**	**Годишњи број часова**	**180**

Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16
Циљ предмета	Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.
Уџбеник	Сенка Тахировић Раковић, Ива Иванчевић Илић, *Математика за 3. разред уџбеник , 1, 2, 3. и 4. део*, Логос
Додатни дидактички материјали	*Е уџбеник*, Сенка Тахировић Раковић, Ива Иванчевић Илић Наставни листови из математике, Логос
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Природа и друштво Музичка култура Ликовна култура	Оријентација у простору и времену – Географска карта Србије, план насеља Извођење музике: Елементи музичког писма Композиција: Орнамент. Традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија.

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
БРОЈЕВИ (136) Бројеви прве хиљаде. Сабирање и одузимање (усмени и писмени поступак). Множење	**МАТ.ОО1.О.1.1.** Читају, записују и упоређују природне бројеве и приказују их на датој бројевној правој. **МАТ.ОО1.О.1.3.**	**МАТ.ОО1.С.1.1.** Користе својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и одређују следеће чланове започетог бројевног низа.	**МАТ.ОО1.Н.1.2.** Решавају проблемске Задатке применом својстава природних бројева и операција **МАТ.ОО1.Н.1.1.** Израчунавају	1. Компетенција за целоживотно учење 2. Комуникација 3. Рад с подацима и информацијама 4. Дигитална

једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без остатка (усмени и писмени поступак). Зависност резултата од промене компонената. Једначине облика: a + x = b, a – x = b, x – a = b, a x = b. Неједначине облика: a ± x < b, a ± x > b, x – a < b, x – a > b. Римске цифре D, M. Разломци облика. n/m Упоређивање разломака са једнаким имениоцима. Децимални запис броја са једном децималом.	Рачунају вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде. **MAT.OO1.O.1.4.** Множе и деле без остатка двоцифрене и троцифрене бројеве једноцифреним. **MAT.OO1.O.2.1.** Правилно употребљавају математичке симболе. **MAT.OO1.O.3.1.** Решавају једноставну проблемску ситуацију коришћењем израза са једном рачунском операцијом. **MAT.OO1.O.1.5.** Решавају једначине са једном операцијом у оквиру прве хиљаде. **MAT.OO1.O.1.6.** Читају, записују и упоређују разломке облика (n ≤10), препознају њихов сликовни приказ и одређују део целине (половину, трећину ... десетину). **MAT.OO1.O.2.7.** Примењују једноставне математичке процедуре (директна примена правила, извођење познатих процедура...) при решавању математичких	**MAT.OO1.C.1.2.** Одређују месну вредност цифре, као и десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју. **MAT.OO1.C.2.1.** Издвајају битне податке из текста задатка и креирају одговарајући математички запис. **MAT.OO1.C.3.1**. Користе математички језик и симболе и формирају атематички запис при решавању једноставних проблемских ситуација. **MAT.OO1.C.2.3.** Доносе и формулишу закључке који се односе на математички захтев познатог контекста, уз коришћење математичког језика. **MAT.OO1.C.2.4.** Решавање проблема своде на решавање мањих целина. **MAT.OO1.C.1.3.** Решавају једначине са највише две операције. **MAT.OO1.C.2.2.** Процењују тачност решења (провера начина закључивања и тачности спровођења поступака). **MAT.OO1.C.1.4.** Читају, записују и упоређују разломке облика, који имају исте имениоце или бројиоце и препознају сликовни приказ разломака. **MAT.OO1.C.1.4.** Читају, записују и упоређују децималне записе бројева са највише две децимале. **MAT.OO1.C.3.5.** Представљају дате податке графички и табеларно и преводе	бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет. **MAT.OO1.H.2.1.** Креирају математички запис на основу података датих текстуално и визуелно у сложенијим ситуацијама. **MAT.OO1.H.1.3.** Решавају неједначине са једном операцијом. **MAT.OO1.H.2.2.** Образлажу начин закључивања, уз коришћење шема, графичких приказа, цртежа и модела по потреби. **MAT.OO1.H.1.8.** Сабирају и одузимају разломке облика , који имају исте имениоце. MAT.OO1.H.1.9. Сабирају и одузимају бројеве у децималном запису са истим бројем децимала (облика1,23+2,54 или 3,59 – 1,25). **MAT.OO1.H.1.10.** Израчунавају део (b ≤ 10, a < b) неке целине. **MAT.OO1.H.3.1.** Математички моделују реалистичне проблемске ситуације из различитих области (екологија, здравље, култура, финансије, предузетништво...). **MAT.OO1.H.3.2.** Примењују геометријске методе решавања задатака (метод дужи, метод	компетенција 5. Решавање проблема 6. Сарадња 7. Одговорно учешће у демократском друштву 10. Естетичка компетенција 11. Предузимљи-вост и оријентација ка предузетништву.

	захтева једноставног познатог контекста. **МАТ.ОО1.О.2.8.** Анализирају и уочавају правилност код датих бројчаних и других података.	их из једне у другу форму. **МАТ.ОО1.С.3.6.** Користе податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних ситуација. **МАТ.ОО1.С.2.1.** Издвајају битне податке из текста задатка и креирају одговарајући математички запис. **МАТ.ОО1.С.2.2.** Процењују тачност решења (провера начина закључивања и тачности спровођења поступака). **МАТ.ОО1.С.2.3.** Доносе и формулишу закључке који се односе на математички захтев познатог контекста, уз коришћење математичког језика. **МАТ.ОО1.С.2.9.** Радећи самостално или са вршњацима проширују математичка знања.	правоугаоника...) **МАТ.ОО1.Н.2.3.** Анализирају „логичност” решења с обзиром на природу **МАТ.ОО1.Н.2.4.** Изводе закључке повезивањем знања о геометријским објектима, мерењу и рачунским операцијама. **МАТ.ОО1.Н.2.5.** Користе дигиталне алате за проналажење и представљање решења. **МАТ.ОО1.Н.3.4.** Користе процењивање приликом мерења, рачунања и решавања проблемских задатака. **МАТ.ОО1.Н.3.5.** Изводе закључке користећи и упоређујући податке приказане графички или табеларно.	
ГЕОМЕТРИЈА (32) Цртање и уочавање паралелних и нормалних правих. Углови-цртање, обележавање и уочавање. Цртање круга и кружнице	**МАТ.ОО1.О.1.7.** Именују геометријске објекте у равни и простору. **МАТ.ОО1.О.1.8.** Уочавају и именују делове од којих је сложен геометријски објекат; **МАТ.ОО1.О.1.9.** Уочавају међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност). **МАТ.ОО1.О.2.2.**	**МАТ.ОО1.С.2.6.** Конструишу квадрат, правоугаоник и троугао, ако су дате дужине страница и кружницу датог полупречника. **МАТ.ОО1.С.1.5.** Користе својства геометријских објеката у равни и простору (квадрат, правоугаоник, троугао, круг, квадар, коцка) при решавању задатака. **МАТ.ОО1.С.2.7.** Користе мрежу коцке и квадра при извођењу закључака о њиховим својствима.	**МАТ.ОО1.Н.2.4.** Изводе закључке повезивањем знања о геометријским објектима, мерењу и рачунским операцијама. **МАТ.ОО1.Н.3.5.** Изводе закључке користећи и упоређујући податке приказане графички или табеларно.	

	Анализирају међусобни положај објеката у простору. **МАТ.ОО1.О.3.2.** Одређују положаје, односе и смер кретања објеката у окружењу. **МАТ.ОО1.О.2.3.** Цртају геометријске облике помоћу лењира. **МАТ.ОО1.О.2.5.** Упоређују и класификују геометријске објекте према својствима. **МАТ.ОО1.О.2.7.** Примењују једноставне математичке процедуре (директна примена правила, извођење познатих процедура...) при решавању математичких захтева једноставног познатог контекста. **МАТ.ОО1.О.2.8.** Анализирају и уочавају правилност код датих бројчаних и других података.	**МАТ.ОО1.С.1.9.** Уочавају подударне и симетричне фигуре. **МАТ.ОО1.С.3.7.** Уочавају симетричност и подударност објеката у окружењу. **МАТ.ОО1.С.2.8.** Допуњавају дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на дату праву и одређују осу симетрије. **МАТ.ОО1.С.2.9.** Радећи самостално или са вршњацима проширују математичка знања. **МАТ.ОО1.С.2.1.** Издвајају битне податке из текста задатка и креирају одговарајући математички запис. **МАТ.ОО1.С.2.2.** Процењују тачност решења (провера начина закључивања и тачности спровођења поступака). **МАТ.ОО1.С.2.3.** Доносе и формулишу закључке који се односе на математички захтев познатог контекста, уз коришћење математичког језика. **МАТ.ОО1.С.1.7.** Одређују обим троугла, квадрата и правоугаоника. **МАТ.ОО1.С.1.8.** Одређују површину квадрата, правоугаоника, коцке и квадра.		
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ (12) Мерење дужине, масе, запремине. Мерење површине	**МАТ.ОО1.О.2.1.** Правилно употребљавају математичке симболе. **МАТ.ОО1.О.3.3.** Одређују димензије и површину	**МАТ.ОО1.С.1.6.** Претварају мере за мерење масе, времена и запремине течности из већих мерних јединица у мање.	**МАТ.ОО1.Н.3.4.** Користе процењивање приликом мерења, рачунања и решавања проблемских задатака.	

геометријских фигура. Израчунавање обима правоугаоника, квадрата и троугла.	дводимензионалних објеката у окружењу, при чему за површину користе нестандардне јединице мере. **МАТ.ОО1.О.1.10.** Користе јединице за мерење дужине, масе, времена и запремине течности и изражавају дужине претварањем веће јединице у мању. **МАТ.ОО1.О.2.1.** Правилно употребљавају математичке симболе. **МАТ.ОО1.О.2.4.** Мере дужину дужи мерним инструментом и површину фигуре нестандардном јединицом мере. **МАТ.ОО1.О.3.4.** Изражавају одређену суму новца преко различитих апоена и рачунају са новцем у једноставним ситуацијама. **МАТ.ОО1.О.2.6.** Закључују шта се од њих очекује у математичком захтеву једноставног познатог контекста. **МАТ.ОО1.О.2.7.** Примењују једноставне математичке процедуре (директна примена правила, извођење познатих процедура...) при решавању математичких	**МАТ.ОО1.С.2.1.** Издвајају битне податке из текста задатка и креирају одговарајући математички запис. **МАТ.ОО1.С.2.2.** Процењују тачност решења (провера начина закључивања и тачности спровођења поступака). **МАТ.ОО1.С.2.3.** Доносе и формулишу закључке који се односе на математички захтев познатог контекста, уз коришћење математичког језика. **МАТ.ОО1.С.2.4.** Решавање проблема своде на решавање мањих целина. **МАТ.ОО1.С.3.7.** Уочавају симетричност и подударност објеката у окружењу. **МАТ.ОО1.С.2.5.** Уочавају и цртају различите врсте углова. **МАТ.ОО1.С.2.6.** Конструишу квадрат, правоугаоник и троугао, ако су дате дужине страница и кружницу датог полупречника. **МАТ.ОО1.С.2.7.** Користе мрежу коцке и квадра при извођењу закључака о њиховим својствима. **МАТ.ОО1.С.2.8.** Допуњавају дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на дату праву и одређују осу симетрије. **МАТ.ОО1.С.2.9.** Радећи самостално или са вршњацима	**МАТ.ОО1.Н.3.3.** Користе мерне јединице за мерење времена, масе, запремине течности и дужине и пореде дате величине у сложенијим ситуацијама. **МАТ.ОО1.Н.3.4.** Користе процењивање приликом мерења,рачунања и решавања проблемских задатака. **МАТ.ОО1.Н.2.4.** Изводе закључке повезивањем знања о геометријским објектима, мерењу и рачунским операцијама. **МАТ.ОО1.Н.3.5.** Изводе закључке користећи и упоређујући податке приказане графички или табеларно. **МАТ.ОО1.Н.1.4.** Претварају мере за мерење површине и запремине из већих мерних јединица у мање. **МАТ.ОО1.Н.1.5.** Израчунавају обим и површину сложених фигура у равни. **МАТ.ОО1.Н.1.6.** Израчунавају запремину коцке и квадра. **МАТ.ОО1.Н.1.7.** Претварају мере за мерење дужине, масе, времена, запремине течности.	

	захтева једноставног познатог контекста. **МАТ.ОО1.О.2.8.** Анализирају и уочавају правилност код датих бројчаних и других података.	проширују математичка знања. **МАТ.ОО1.С.3.1.** Користе математички језик и симболе и формирају математички запис при решавању једноставних проблемских ситуација. **МАТ.ОО1.С.3.2.** Мере дужину и резултат мерења записују коришћењем природних бројева или бројева у децималном запису. **МАТ.ОО1.С.3.3.** Користе мерне јединице за мерење времена, масе, запремине течности и дужину и пореде дате величине у једноставним ситуацијама. **МАТ.ОО1.С.3.4.** Рачунају са новцем у сложенијим ситуацијама. **МАТ.ОО1.С.3.5.** Представљају дате податке графички и табеларно и преводе их из једне у другу форму. **МАТ.ОО1.С.3.6.** Користе податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних ситуација.		
Начини праћења постигнућа ученика	Оцену одличан (5) добија ученик који: − у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; − лако логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; − показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања. Оцену врло добар (4) добија ученик који: − у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; − показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.			

	Оцену добар (3) добија ученик који: − у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; − у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; − већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; − у довољној мери критички расуђује; − показује делимични степен активности и ангажовања. Оцену довољан (2) добија ученик који: − знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; − у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; − понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; − показује мањи степен активности и ангажовања. Недовољан (1) добија ученик који: − знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; − не изводи закључке који се заснивају на подацима; − критички не расуђује; − не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање (опис поступка рада) - писане провере (контролни задаци, тестови, домаћи задаци и писмени задаци) -вођење прописане педагошке документације -белешке о: активностима, самосталности у току рада, практичним радовима, свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима -заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика * групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	- уочавање и именовање гометријских фигура у окружењу - цртање правих и углова помоћу лењира и троугаоника или два троугаоника - усвајање поступка конструкције кружнице/круга шестаром и увиђање да су круг и кружница одређени центром и полупречником - подстицање ученика да самостално откривају формуле израчунавања обима и површине - пресликавање једноставних геометријске фигуре на квадратној мрежи или тачкастој мрежи симетрично - развијање геометријског мишљења реализацијом следећих активности: посматрање, прављење модела, цртање, склапање и растављање делова фигуре - примена групног и рада у пару у циљу вршњачке помоћи и сарадње -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Четврти разред

Разред	четврти	Наставни предмет	Математика	Годишњи број часова	180
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				

Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16
Циљ предмета	Циљ учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.
Уџбеник	Сенка Тахировић Раковић, Ива Иванчевић Илић, Математика 4, уџбеник за 4. разред основне школе, Београд, Нови Логос, 2024.
Додатни дидактички материјали	- Горан Марковић, Маја Кораксић, Пчелица 4, радна свеска из математике за 4. разред основне школе, Чачак, Пчелица, 2024. - Математички лист за ученике основних школа, Београд, Друштво математичара Србије - Владимир Стојановић, Плус IV, додатна настава и такмичења из математике, Београд, Математископ, 2012. - Бранислав Поповић, Ненад Вуловић, Математика уџбеник за 4. разред основне школе, Београд, Клет

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик	Књижевност, Разумевање прочитаног - текстуални задаци Језик - Природни бројеви (основни и редни) Правопис - Писање датума, Скраћенице (мерне јединице за површину и запремину течности)
Природа и друштво	Прошлост Србије, Природне и друштвене одлике Србије – Пиродни бројеви Материјали – Мерење и мере
Ликовна култура	Композиција – Природни бројеви, Геометрија Сцена - Мерење и мере
Музичка култура	Певање и свирање - Мерење и мере, Разломци Извођење музике – трајање тонова, јединица бројања, тактирање…
Физичко васпитање	Мерење способности; Атлетика; Спортска гимнастика; Плес и ритмика; Полигони. Елементарне игре – Мерење и мере, Природни бројеви, Геометрија
Дигитални свет	Израда пројеката – Природни бројеви, Геометрија

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**			**Међупредметне компетенције**
БРОЈЕВИ **134 (42 + 92)****	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	**Решавање проблема**
Скуп природних бројева са нулом. Декадни систем записивања бројева. Месна вредност цифре. Својства скупа природних бројева. Сабирање и одузимање (писмени поступак). Множење и дељење (писмени поступак). Својства рачунских операција (изражена формулама).	**MAT.OO1.O.3.1.** Решавају једноставну проблемску ситуацију коришћењем израза са једном рачунском операцијом. **MAT.OO1.O.3.4.** Изражавају одређену суму новца преко различитих апоена и рачунају са новцем у једноставним ситуацијама. **MAT.OO1.O.3.5.** Читају податке са једноставнијих	**MAT.OO1.C.2.2.** Процењују тачност решења (провера начина закључивања и тачности спровођења поступака). **MAT.OO1.C.2.3.** Доносе и формулишу закључке који се односе на математички захтев **MAT.OO1.C.2.4.** Решавање проблема	**MAT.OO1.H.1.1.** Израчунавају бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет. **MAT.OO1.H.1.2.** Решавају проблемске задатке применом својстава природних бројева и операција (укључујући и дељивост и	**Учење** **Комуникација** **Сарадња**

Изрази са више операција (бројевни изрази и изрази са променљивом). Једначине и неједначине у скупу N0. Разломци облика (m, n ≤ 10). Упоређивање разломака са једнаким бројиоцима. Једнакост разломака. Сабирање и одузимање разломака са једнаким имениоцима. Децимални запис броја са две децимале. Сабирање и одузимање децималних бројева.	рафикона и табела и дијаграма који се односе на свакодневне животне ситуације. **МАТ.ОО1.О.2.7.** Примењују једноставне математичке процедуре (директна примена правила, извођење познатих процедура...) при решавању математичких захтева једноставног познатог контекста. **МАТ.ОО1.О.2.8.** Анализирају и уочавају правилност код датих бројчаних и других података. **МАТ.ОО1.О.3.3.** Одређују димензије и површину дводимензионалних објеката у окружењу, при чему за површину користе нестандардне јединице мере.	своде на решавање мањих целина. **МАТ.ОО1.С.3.1.** Користе математички језик и симболе и формирају математички запис при решавању једноставних проблемских ситуација. **МАТ.ОО1.С.1.3.** Решавају једначине са највише две операције. **МАТ.ОО1.С.1.4.** Читају, записују и упоређују децималне записе бројева са највише две децимале. **МАТ.ОО1.С.2.9.** Радећи самостално или са вршњацима проширују математичка знања. **МАТ.ОО1.С.3.2.** Мере дужину и резултат мерења записују коришћењем природних бројева или бројева у децималном запису. **МАТ.ОО1.С.3.4.** Рачунају са новцем у сложенијим ситуацијама. **МАТ.ОО1.С.3.6.** Користе податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних ситуација.	садржавање). **МАТ.ОО1.Н.1.3.** Решавају неједначине са једном операцијом. **МАТ.ОО1.Н.2.1.** Креирају математички запис на основу података датих текстуално и визуелно у сложенијим ситуацијама. **МАТ.ОО1.Н.3.2.** Примењују геометријске методе решавања задатака (метод дужи, метод правоугаоника…) **МАТ.ОО1.Н.2.5.** Користе дигиталне алате за проналажење и представљање решења.	**Дигитална компетенција**
ГЕОМЕТРИЈА **14 (4 + 10) **** - Квадар и коцка	**МАТ.ОО1.О.2.1.** Правилно потребљавају математичке	**МАТ.ОО1.С.2.7.** Користе мрежу коцке и квадра при извођењу	**МАТ.ОО1.Н.1.5.** Израчунавају обим и површину сложених	

- Именовање елемената и особина, цртање мреже.	симболе. **МАТ.ОО1.О.2.2.** Анализирају међусобни положај објеката у простору. **МАТ.ОО1.О.2.3.** Цртају геометријске облике помоћу лењира.	закључака о њиховим својствима.	фигура у равни. **МАТ.ОО1.Н.2.1.** Креирају математички запис на основу података датих стекстуално и визуелно у сложенијим ситуацијама. **МАТ.ОО1.Н.2.4.** Изводе закључке повезивањем знања о геометријским објектима, мерењу и рачунским операцијама.	
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ 32 (9 + 23) ** - Мерење површине (m^2 , dm^2 , cm^2 , mm^2 , km^2 , ha, a) - Површина квадрата и правоугаоника. - Површина квадра и коцке. - Мерење запремине (m^3 , dm^3 , cm^3 , mm^3). - Запремина квадра и коцке.	**МАТ.ОО1.О.2.4.** Мере дужину дужи мерним инструментом и површину фигуре нестандардном јединицом мере. **МАТ.ОО1.О.3.3.** Одређују димензије и површину дводимензионалних објеката у окружењу, при чему за површину користе нестандардне јединице мере.	**МАТ.ОО1.С.1.6.** Претварају мере за мерење масе и запремине течности из већих мерних јединица у мање. **МАТ.ОО1.С.2.9.** Радећи самостално или са вршњацима проширују математичка знања. **МАТ.ОО1.С.3.1.** Користе математички језик и симболе и формирају математички запис при решавању једноставних проблемских ситуација. **МАТ.ОО1.С.3.2.** Мере дужину и резултат мерења записују коришћењем природних бројева или бројева у децималном запису. **МАТ.ОО1.С.3.3.** Користе мерне јединице за мерење времена, масе, запремине течности и	**МАТ.ОО1.Н.1.4.** Претварају мере за мерење површине и запремине из већих мерних јединица у мање. **МАТ.ОО1.Н.1.5.** Израчунавају обим и површину сложених фигура у равни. **МАТ.ОО1.Н.1.6.** Израчунавају запремину коцке и квадра.	

		дужину и пореде дате величине у једноставним ситуацијама.		

Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тест, - Завршни тест - Усмена и писана провера, - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци, - Квизови знања, - Мишљење ученика, - Истраживачки и експериментални задаци.
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“ број 34/19, 59/20, 81/2020). Формативно оцењивање усмерено је на редовно праћење и проверавање постигнућа ученика у току савладавања програма. Бележи се у педагошкој документацији учитеља. Током процеса наставе и учења учитељ континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што даје повратну информацију која је довољно јасна и информативна (прилагођена узрасту ученика, конкретна, увремењена, позитивно интонирана), подстицајна за даље напредовање ученика. Препорука за даље напредовање се евидентира у свеску ученика (уз образложење, ради увида родитељу) и педагошку документацију. Сумативно оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период. Оцене су бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно-васпитном раду и у педагошку документацију. Бројчаном оценом изражава се: степен остварености исхода; ангажовање ученика (одговоран однос према раду, постављеним задацима, активно учествовање у настави, сарадња са другима, исказано интересовање, мотивација за учење, напредовање). Бројчане оцене су: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2) и недовољан (1).
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	**Решавање проблема:** **-** препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања - самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема, алтернативне начине решавања, тачност и прецизност решења, - примењује изабрано решење - вреднује примену датог решења **Учење** -Има позитиван и одговоран однос према учењу -Користи различите изворе информација и има критички однос према њима -Примењује одговарајуће начине учења **Комуникација** -уважава саговорника, изражава своје ставове и мишљења,осећања. -негује културу дијалога -Познаје различите облике комуникације и њихове одлике -Уме јасно да се изрази усмено и писмено у складу са потребама и карактеристикама ситуације -Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност -изражава своје ставове, мишљења, осећања на позитиван, конструктиван и аргументован начин -Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица. **Сарадња** - конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе, -доприноси постизању договора о раду, -активно слуша и поставља релевантна питања, - поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару

	Дигитална компетенција **-** уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ-а.
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	- Допунску наставу похађају ученици који имају тешкоће са усвајањем градива, нису активни на часу, ретко показују интересовање да реше задатак, показују недовољно знања на блиц проверама. - Додатну наставу из математике похађају ученици који желе додатно да се ангажују и спремају се за такмичење, а на редовним часовима су активни, показују одлично знање.
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	- Допунска настава и додатна настава се изводе од друге седмице септембра.

**Оријентациони број часова. Број часова се усклађује са специфичним потребама одељења.

Напомена: За реализацију 4 писмена задатака (у трајању од по једног часа), са исправкама, планирано је 8 часова.

Свет око нас

Први разред

Разред	**Први**	**Наставни предмет**	**Свет око нас**	**Годишњи број часова**	**72**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Учења предмета свет око нас јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.		
Уџбеник			***Свет око нас 1*, Уџбеник** за први разред основне школе, Марела Манојловић и Бранкица Пауновић		
Додатни дидактички материјали			***Свет око нас 1*, Радна свеска,** Марела Манојловић и Бранкица Пауновић		
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Математика Дигитални свет Српски језик Физичко и здравствено васпитање Музичка култура Ликовна култура Грађанско васпитање			Мерење и мере/ Продавница и новац Дигитално друштво/Фотографисање биљака Богаћење речника/ Породични празници Тело и здравље/Вежбе за правилно држање тела Звуци око нас/ Извори звука из природе Посматрање природе/Боје природе годишњих доба Људска права/Конвенција о правима детета		

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса: По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**			**Међупредме-тне компетенције**
I НЕПОСРЕДНО ОКРУЖЕЊЕ **Ја и други** - Основна осећања (радост, страх, туга, бес) - Основне животне потребе (дисање, храна, вода, спавање и потреба за тоалетом). - Сличности и разлике по полу, старости, способностима и	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	→ Учење → Рад са подацима и информацијама → Решавање
	ПД.ОО1.О.1.1. Препознају и именују ко и шта чини живу и неживу природу и разликују их од	**ПД.ОО1.С.1.1.** Објашњавају повезаност живе и неживе	**ПД.ОО1.Н.3.3** Предлажу акције у оквиру школе и локалне заједнице и	

интересовањима. - Породични дом, школа - рупе људи: породица, школска заједница, разред, одељење, суседи. - Права и обавезе чланова група. - Правила понашања појединаца и групе. - Празници:породични,школски. - Здравље и безбедност - Здрав начин живота: становање, одевање, исхрана, лична хигијена, рад, одмор. - Безбедно понашање у саобраћају на путу од куће до школе (кретање улицом са и без тротоара, прелажење преко улице, безбедно место за игру). - Опасне ситуације по живот, здравље и околину, превенција и правилно понашање (у дому и школској средини, саобраћају, током природних непогода). - Оријентација у простору и времену - Кретање и сналажење у простору у односу на просторне одреднице: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичне објекте. - Сналажење у времену у односу на временске одреднице: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра. - Човек ствара - Човек ради и ствара (материјали и средства за рад, производи људског рада). - Материјали за израду предмета (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина) и њихова својства (тврдо-меко, провидно-непровидно, храпаво- глатко).	производа људског рада. **ПД.ОО1.О.1.2.** Класификују жива бића према следећим критеријумима: изглед, начин исхране, кретања и размножавања, станиште/животна заједница којој припадају. **ПД.ОО1.О.1.3.** На очигледним примерима препознају значај природе за живот човека и разликују повољно и неповољно деловање човека на очување природе. **ПД.ОО1.О.3.2.** Усвајају навике које доприносе безбедности, заштити и очувању животне средине, сопственог здравља и здравља других. **ПД.ОО1.О.3.3.** Оријентишу се у времену користећи часовник и календар и у непосредном окружењу помоћу карактеристичних објеката. **ПД.ОО1.О.3.4.** Уважавају индивидуалне и културне особености и поштују различитости међу људима. **ПД.ОО1.О.3.5.** Учествују у заједничким активностима на нивоу школе и локалне заједнице.	природе на очигледним примерима. **ПД.ОО1.С.1.2.** Речима или сликом објашњавају међусобну повезаност живих бића у животној заједници **ПД.ОО1.С.1.4.** Повезују својства и промене материјала са њиховом употребом у свакодневном животу.	доприносе њиховој реализацији.	проблема → Комуникација → Сарадња → Дигитална

Разноврсност природе - Сунчева светлост и топлота. - Основна својства ваздуха: провидност, мирис, кретање. - Облици појављивања воде: потоци, реке, баре, језера, киша, снег. -Облици појављивања воде у непосредном окружењу. - Основна својства воде: укус, мирис, провидност, раствара поједине материјале. - Изглед земљишта: равница, брдо, планина. - Изглед земљишта у непосредном окружењу. - Основна својства земљишта: боја, растреситост, влажност; - -Карактеристичне биљке и животиње у непосредном окружењу. - Изглед и делови тела биљака. - Изглед и делови тела животиња на примерима сисара, птица, риба, инсеката. - Човеково тело - делови тела (глава, труп, руке и ноге) и чула (вида, слуха, укуса, мириса и додира). - Значај воде, ваздуха, земљишта, сунчеве светлости и топлоте за живот биљака, животиња/човека. - Одговоран однос човека према животној средини (штедња воде, одлагање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и животињама	**ПД.ОО1.О.1.7.** Препознају и именују различите материјале и њихова основна својства (укључујући и воду, ваздух и земљиште).			→ Учење → Комуника-ција → Рад са подацима и информаци-јама → Дигитална → Сарадња → Одговорно учешће у демократском друштву
Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови, - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе), - Вођење ученичког портфолија, - Разговор, - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци, - Истраживачки и експериментални задаци, - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања У првом разреду основног образовања и васпитања, у току школске године, ученик се оцењује описном оценом. Вреднују се: - активност на часу, залагање и труд сходно индивидуалним способностима - постигнућа на контролним вежбама и тестовима(оцена 2 -25% до 45%; оцена 3-46% до 70%; оцена 4-71% до 89% и оцена 5-90% до 100%)			

	- редовна израда домаћих задатака, - ангажованост ученика у слободним активностима,ван наставним активностима и пројектној настави.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: Примењује основна знања о природи; поштује различитости и вредности других, зна основна правила понашања у породици, школи и насељу, зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите, зна поступке за очување и унапређивање људског здравља, зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век... – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Други разред

Разред	**други**	**Наставни предмет**	**Свет око нас**	**Годишњи број часова**	**72**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања:*Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.		
Уџбеник			Љиљана Стокановић, Гордана Лукић, Гордана Субаков Симић: *Свет око нас*, уџбеник, Нови логос		
Додатни дидактички материјали			Љиљана Стокановић, Гордана Лукић, Гордана Субаков Симић: *Свет око нас*, радна свеска, Нови логос		
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Српски језик Математика Физичко и здравствено васпитање Ликовна култура Дигитални свет			- Коришћење научне терминологије. Богаћење речника. Описивање. - Оријентација у простору и времену. - Здрави стилови живота. - Цртање. Скицирање. Вајање. - Коришћење едукативних софтвера.		

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди– Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
НАСЕЉЕ СА ОКОЛИНОМ **1. Други и ја** Групе људи: родбина, (ван)школска заједница, становници насеља. Права и обавезе чланова група. Однос потреба и жеља. Правила понашања појединаца и група. Породични, школски и празници насеља.	Ученици усвајају базичне научне појмове који омогућавају разумевање појава и процеса у природи и друштву. Уочавају, препознају и именују појаве и процесе у природи (биљни и животињски свет,	Ученици користе идеје, искуства и стечена знања о природним и друштвеним феноменима и уче у складу са природом науке из које потиче одређени садржај. Знања о природном и друштвеном	Ученици примењују усвојена знања о природи и друштву и стечене вештине као основу за адекватно и одговорно	→Учење →Рад са подацима и информацијама →Решавање проблема →Комуникација →Сарадња → Дигитална

2. Култура живљења Симболи Републике Србије: грб, застава и химна. Типови насеља: село, град. Здрав начин живота: хигијена тела, разноврсна исхрана, број оброка, боравак у природи и физичка активност. Врсте саобраћаја (копнени, водни и ваздушни и одговарајућа превозна средства). Безбедно понашање у саобраћају у насељу (кретање улицом и путем без тротоара, прелажење улице и пута без пешачког прелаза. Правила понашања у превозним средствима (аутомобил и јавни превоз). Временске непогоде (олуја, град, мећава) и безбедно понашање у затвореном и на отвореном простору. **3. Човек ствара** Материјали (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина, глина/пластелин) и производи људског рада. Еластичност материјала. Својства материјала одређују њихову употребу. Нова намена предмета направљених од различитих материјала. Занимања људи у граду и селу **4. Кретање и оријентација у простору и времену** Различити облици кретања тела (хода, скаче, трчи, пада, лети, плива, котрља се, клизи). Утицај облика тела, подлоге и средине на кретање по равној подлози и пређено растојање тела. Сналажење у насељу помоћу адресе (улица, кућни број) и карактеристичних	материјали, облици рељефа, појављивање воде у природи, кретање и друго), користећи одговарајућу терминологију. Издвајају и кратко описују кључне друштвене појаве (друштвене групе, личности, догађаје, насеља и друго) у садашњости и прошлости користећи изворе информација који су примерени узрасту ученика. Описују здраве стилове живота (исхрана, физичка активност и боравак у природи, хигијена, коришћење дигиталних уређаја), очигледне примере утицаја човека на природу и мере заштите људи и окружења. **ПД.ОО1.О.1.1.** Препознаје и именује ко и шта чини живу и неживу природу и разликује их од производа људског рада. **ПД.ОО1.О.1.2.** Класификује жива бића према следећим критеријумима: изглед, начин исхране, кретања и размножавања, станиште/животна заједница којој припадају.	окружењу граде непосредним посматрањем, знања о физичким и хемијским феноменима кроз учешће у вођеним огледима/експерименти ма, а знања о прошлости посматрањем и анализом једноставног историјског извора. Коришћењем географске карте, ученици идентификују кључне географске објекте Србије. Радозналост ученика развија се подстицањем да постављају питања о појавама које их окружују. Приликом прикупљања података и/или презентовања оног што су сазнали користе ИКТ на примерен начин, уз подршку учитеља. Уче самостално, у пару или у групи, поштујући правила заједничког рада, уз уважавање мишљења других. **ПД.ОО1.О.2.1.** Поставља питања о природним и друштвеним појавама и процесима. **ПД.ОО1.О.2.2.** Користи препоручени извор информација за прикупљање података о природним и друштвеним феноменима. **ПД.ОО1.О.2.3.** Описује природне и друштвене појаве и процесе на основу непосредног посматрања. **ПД.ОО1.О.2.4.** Изводи једноставне	понашање у свакодневним ситуацијама. Формирају здраве животне навике и одговоран однос према себи, другима и животној средини. Оријентишу се у времену при планирању и извршавању сопствених активности. Оријентишу се у простору и безбедно се крећу у свом непосредном окружењу. Учествују у активностима којима се промовише и негује културно-историјско наслеђе, уз уважавање и поштовање различитости и на тај начин развијају лични, културни и национални идентитет. Показују интересовање за различите научне области чиме се ствара основа за наставак основног образовања и васпитања. **ПД.ОО1.О.3.1.** Испољава радозналост за свет који га окружује, односно за различите	→Учење →Рад са подацима и информацијама →Решавање проблема →Комуникација →Сарадња → Дигитална →Учење →Рад са подацима и информацијама →Решавање проблема →Комуникација →Сарадња → Дигитална

објеката. Сналажење у времену у односу на временске одреднице: минут, сат, дан, седмица, месец, година, датум, годишња доба. Средства за мерење времена: часовник, календар, лента времена **5. Разноврсност природе** Рељеф и облици рељефа: узвишења, (брдо, планина) удубљења (долине, котлине) и равнице. Рељеф у насељу и околини. Облици појављивања воде: површинске воде (текуће, стајаће) и њихови делови (извор, ток, корито, обала). Површинске воде у насељу и околини. Заједничке особине живих бића (дисање, исхрана, раст, остављање потомства). Функције (улога) делова тела живих бића. Разноврсност биљака у окружењу (зељасте и дрвенасте; лишћарске и четинарске). Разноврсност животиња у околини (домаће и дивље; биљоједи, месоједи и свештоједи). Значај биљака и животиња за човека. Улога човека у очувању природе (штедња производа који се користе у свакодневном животу, разврставање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и животињама). Сунчева светлост и топлота, вода, ваздух и земљиште - неопходни услови за живот. Промене у природи и активности људи у зависности од годишњих доба.	**ПД.ОО1.О.1.3.** На очигледним примерима препознаје значај природе за живот човека и разликује повољно и неповољно деловање човека на очување природе. **ПД.ОО1.О.1.5.** Одређује облике рељефа и облике појављивања воде у окружењу. **ПД.ОО1.О.1.6.** Разликује и именује облике кретања тела и очигледне факторе који утичу на то кретање. **ПД.ОО1.О.1.7.** Препознаје и именује различите материјале и њихова основна својства (укључујући и воду, ваздух и земљиште). **ПД.ОО1.О.1.9.** Идентификује друштвене групе којима припада и наведе правила понашања, права и обавезе које има као члан тих група. **ПД.ОО1.О.1.10.** Наводи поступке за очување и унапређивање људског здравља. **ПД.ОО1.О.1.11.** Идентификује изворе опасности по живот и здравље људи и објашњава основне мере заштите.	огледе/експерименте на основу упутства. **ПД.ОО1.О.2.7.** Учествује у тимском раду, уважавајући мишљење других.	научне области. **ПД.ОО1.О.3.2.** Усваја навике које доприносе безбедности, заштити и очувању животне средине, сопственог здравља и здравља других. **ПД.ОО1.О.3.3.** Оријентише се у времену користећи часовник и календар и у непосредном окружењу помоћу карактеристичних објеката. **ПД.ОО1.О.3.4.** Уважава индивидуалне и културне особености и поштују различитости међу људима.	→Учење →Рад са подацима и информацијама →Решавање проблема →Комуникација →Сарадња → Дигитална →Учење →Рад са подацима и информацијама →Решавање проблема →Комуникација →Сарадња → Дигитална

Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови, - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе), - Вођење ученичког портфолија, - Разговор, - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци, Продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитања Критеријум оцењивања
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	- Учење: Наводе поступке за очување и унапређивање људског здравља. Усвајају навике које доприносе безбедности, заштити и очувању животне средине, сопственог здравља и здравља других. - Комуникација и сарадња: Учествују у тимском раду, уважавајући мишљење других.
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Природа и друштво

Трећи разред

Разред	трећи	Наставни предмет	Природа и друштво	Годишњи број часова	72
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025)				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	Циљ учења Природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему. Програм наставе и учења предмета Природа и друштво у трећем разреду основне школе чини тема Мој крај и пет предметних области: Природа,човек,друштво; Оријентација у простору и времену; Прошлост; Кретање; Материјали. Све области се прожимају и ниједна се не може изучавати изоловано и без садејства са другим областима.				
Уџбеник	Др Андријана Шикл Ерски, Марина Мунитлак, *Природа и друштво*, Нови Логос, 2025.				
Додатни дидактички материјали	Др Андријана Шикл Ерски, Марина Мунитлак, *Радна свеска природа и друштво,* Нови Логос, 2025.				
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**				
Српски језик Математика Ликовна култура Физичко и здравствено васпитање Музичка култура Грађанско васпитање	Природа и друштво мог краја Услови за живот у мом крају Оријентација у простору и времену Кретање Материјали				

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
I ПРИРОДА И ДРУШТВО МОГ КРАЈА Облици рељефа: узвишења (подножје, стране, обронци, врх), равнице и удубљења. Рељеф мог краја Површинске воде у мом крају: Језера и баре, река и њене притоке (лева и десна обала реке), равничарске и планинске реке Становници и народи краја: Поштијемо се и помажемо (права и обавезе, обичаји) Насеља у мом крају (повезаност села и града); Занимања и делатности људи у	**ПД.ОО1.О.1.5.** Одређују облике рељефа и облике појављивања воде у окружењу. **ПД.ОО1.О.1.9.** Идентификују друштвене групе којима припадају и наводе правила понашања, права и обавезе које имају као чланови тих група. **ПД.ОО1.О.3.1.** Испољавају радозналост за свет који их окружује, односно за различите научне области. **ПД.ОО1.О.3.4.** Уважавају	**ПД.ОО1.С.3.4.** Препознају своју улогу у различитим друштвеним групама прихватајући права и обавезе. **ПД.ОО1.С.2.1.** У процесу сазнавања упоређују своја искуства са научним чињеницама.	**ПД.ОО1.Н.3.1.** Аргументују своје идеје и доносе закључке о процесима и појавама у природи и друштву који су засновани на научним чињеницама. **ПД.ОО1.Н.3.2** Решавају проблеме и доносе одговорне одлуке у свакодневним	- комуникативна компетенција, - компетенција за учење, - дигитална компетенција, - компетенција за сарадњу, - за одговорно учешће у демократском друштву, - естетичка компетенција

мом крају (производне и непроизводне делатности), повезаност делатности. Значај и улога саобраћаја. Путнички, теретни и информациони саобраћај. Безбедно понашање ученика на саобраћајницама у крају. Опрема за безбедну вожњу ролера, тротинета и бицикла.	индивидуалне и културне особености и поштују различитости међу људима.		животним ситуацијама употребом стечених знања.	
II УСЛОВИ ЗА ЖИВОТ У МОМ КРАЈУ Вода, лед и водена пара; Течно, гасовито и чврсто стање воде. Кружење воде у природи. Промене при загревању и хлађењу ваздуха (промена температуре, запремина и кретање ваздуха). Мерење температуре воде, ваздуха и тела. Животне заједнице; Услови за живот, ланац исхране и међусобни утицаји у животним заједницама: - Копнене животне заједнице: шуме, ливаде и пашњаци; - Водене животне заједнице: баре, језера и реке. Култивисане животне заједнице: воћњаци, повртњаци, њиве и паркови. Значај и заштита земљишта и копнених животних заједница. Значај и заштита вода и водених животних заједница. Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима. Начини преношења и мере заштите од заразних	**ПД.ОО1.О.1.2.** Класификују жива бића према следећим критеријумима: изглед, начин исхране, кретања и размножавања, станиште/животна заједница којој припадају. **ПД.ОО1.О.1.3.** На очигледним примерима препознају значај природе за живот човека и разликују повољно и неповољно деловање човека на очување природе. **ПД.ОО1.О.1.10.** Наводе поступке за очување и унапређивање људског здравља. **ПД.ОО1.О.1.11.** Идентификују изворе опасности по живот и здравље људи и објашњавају основне мере заштите. **ПД.ОО1.О.2.4.** Изводе једноставне огледе/експерименте на основу упутства. **ПД.ОО1.О.3.2.** Усвајају навике које Доприносе безбедности,	**ПД.ОО1.С.1.1.** Објашњавају повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима. **ПД.ОО1.С.1.2.** Речима или сликом објашњавају међусобну повезаност живих бића у животној заједници. **ПД.ОО1.С.2.1. У** процесу сазнавања упоређују своја искуства са научним чињеницама.	**ПД.ОО1.Н.1.1** Објашњавају узрочно-последичне односе у конкретним природним процесима и појавама. **ПД.ОО1.Н.2.3** Осмишљавају једноставан експеримент на основу кога се може доћи до закључка о истражива-ном феномену. **ПД.ОО1.Н.3.2** Решавају проблеме и доносе одговорне одлуке у свакодневним животним ситуацијама употребом стечених знања.	- комуникативна компетенција, - компетенција за учење, - дигитална компетенција, - компетенција за сарадњу, за одговорно учешће у демократском друштву, - одговоран однос према околини, - одговоран однос према здрављу

болести (грип, заразна жутица, варичеле) и болести које преносе животиње (крпељи, вашке).	заштити и очувању животне средине, сопственог здравља и здравља других.			
III ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ Главне стране света. Умањено приказивање објеката и приказивање из ,,птичије" перспективе. План насеља. Географска карта Републике Србије: картографске боје, картографски знаци). Мој крај на географској карти Републике Србије. Временске одреднице (датум, година, деценија и век).	**ПД.ОО1.О.1.8.** Наводе и кратко описују основне одреднице државе Србије, најважније догађаје, појаве и личности из прошлости Србије. **ПД.ОО1.О.2.5.** Проналазе кључне географске објекте на карти Србије. **ПД.ОО1.О.2.6.** Описују сегмент живота у прошлости на основу тумачења једноставног историјског извора. **ПД.ОО1.О.2.7.** Учествују у тимском раду, уважавајући мишљење других. **ПД.ОО1.О.3.3.** Оријентишу се у времену користећи часовник и календар и у непосредном окружењу помоћу карактеристичних објеката.	**ПД.ОО1.С.1.6.** На различите начине представљају редослед којим су се јављале важне појаве, личности и историјски догађаји. **ПД.ОО1.С.1.7.** Објашњавају везу између прошлости и садашњости на примерима из свакодневног живота. **ПД.ОО1.С.2.4.** Представљају спроведено истраживање – писано, усмено, помоћу ленте времена и/или цртежом, укључујући и коришћење **ПД.ОО1.С.2.6.** Користећи карту Србије описују географске карактеристике простора. **ПД.ОО1.С.2.7.** Прикупљају Податке о прошлости помоћу различитих историјских извора и на основу тога формулишу краћа објашњења. **ПД.ОО1.С.3.3.** Оријентишу се у простору користећи план насеља и географску карту.	**ПД.ОО1.Н.1.2** Разликују узроке од последица важних догађаја који су се десили у прошлости и објашњавају утицај тих догађаја на садашњост. **ПД.ОО1.Н.2.4** Користе карту Србије за објашњавање повезаности природно-географских карактеристика Србије са размештајем становништва, изгледом насеља и делатностима људи.	- комуникативна компетенција, - компетенција за учење, - дигитална компетенција, - компетенција за сарадњу, - за одговорно учешће у демократском друштву, - одговоран однос према околини, - рад са подацима и информацијама
III КРЕТАЊЕ Кретање тела по путањи (правилинијско и криволинијско).	**ПД.ОО1.О.1.6.** Разликују и именују облике кретања тела и очигледне факторе који утичу на то	**ПД.ОО1.С.1.5.** Идентификују мање очигледне факторе који утичу на кретање	**ПД.ОО1.Н.1.1.** Објашњавају узрочно-последичне	- комуникативна компетенција, - компетенција за учење, - дигитална

Утицај јачине деловања на пређено растојање тела. Дејство Земљине теже – падање тела. Утицај облика тела на брзину падања. Извори светлости (природни и вештачки). Како настаје сенка – облик и величина сенке. Кретање производи звук: треперење затегнуте жице, гласних жица; различити звуци у природи. Звук као информација. Заштита од буке.	кретање. **ПД.ОО1.О.2.4.** Изводе једноставне огледе/експерименте на основу упутства. **ПД.ОО1.О.3.1.** Испољавају радозналост за свет који их окружује, односно за различите научне области.	тела (средина, отпор ваздуха приликом падања). **ПД.ОО1.С.2.1.** У процесу сазнавања упоређују своја искуства са научним чињеницама. **ПД.ОО1.С.2.5.** Одређују факторе чије се дејство мери или контролише током извођења огледа / експеримента. **ПД.ОО1.С.3.1.** Користе научне чињенице приликом изношења идеја и закључака.	односе у конкретним природним процесима и појавама. **ПД.ОО1.Н.2.3** Осмишљавају једноставан експеримент на основу кога се може доћи до закључка о истражива-ном феномену.	компетенција, - компетенција за сарадњу, - за одговорно учешће у демократском друштву, - одговоран однос према околини, - одговоран однос према здрављу
IV МАТЕРИЈАЛИ Промене материјала: повратне (истезање, савијање, ширење/скупљање; испаравање, кондензовање, топљење/очвршћавање) и неповратне (сагоревање, рђање). Сличности и разлике међу течностима (вода, уље, детерџент за прање судова, мед, млеко, сок од лимуна). Вода и друге течности као растварачи. Зависност брзине растварања од уситњености материјала, температуре течности и мешања. Топлотна проводљивост материјала. Ваздух као топлотни изолатор у природи и свакодневномживоту (крзно и перје; слојевито облачење, вунене рукавице, грађевински блокови, термос-боца). Значај рециклаже.	**ПД.ОО1.О.1.3.** На очигледним примерима препознају значај природе за живот човека и разликују повољно и неповољно деловање човека на очување природе. **ПД.ОО1.О.1.4.** Именују природне ресурсе и кратко објашњавају њихову употребну вредност. **ПД.ОО1.О.1.7.** Препознају и именују различите материјале и њихова основна својства (укључујући и воду, ваздух и земљиште). **ПД.ОО1.О.2.4.** Изводе једноставне огледе/експерименте на основу упутства. **ПД.ОО1.О.3.2.** Усвајају навике које доприносе безбедности, заштити и очувању животне средине, сопственог здравља и	**ПД.ОО1.С.1.3.** Препознају еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса и рационалног коришћења необновљивих ресурса на једноставним примерима. **ПД.ОО1.С.1.4.** Повезују својства и промене материјала са њиховом употребом у свакодневном животу. **ПД.ОО1.С.2.1.** У процесу сазнавања упоређују своја искуства са научним чињеницама. **ПД.ОО1.С.2.5.** Одређују факторе чије се дејство мери или контролише током извођења огледа.	**ПД.ОО1.Н.1.1** Објашњавају узрочно-последичне односе у конкретним природним процесима и појавама. **ПД.ОО1.Н.3.2** Решавају проблеме и доносе одговорне одлуке у свакодневним животним ситуацијама употребом стечених знања. **ПД.ОО1.Н.3.3** Предлажу акције у оквиру школе и локалне заједнице и доприносе њиховој реализацији. **ПД.ОО1.Н.3.1** Аргументују своје идеје и доносе закључке о процесима и	- компетенција за учење, - дигитална компетенција, - естетичка компетенција, - рад са подацима и информацијам а,одговоран однос према околини

Разврставање отпада од пластике, стакла, папира, метала. Рационална потрошња. Међусобни утицај човека и окружења (начин на који човек мења окружење), утицај на здравље и живот кроз правила понашања који доприносе одрживом развоју.	здравља других.		појавама у природи и друштву који су засновани на научним чињеницама.	

Начини праћења постигнућа ученика	- иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање (опис поступка рада) - писане провере (контролни задаци, тестови, домаћи задаци) - вођење прописане педагошке документације - белешке о: активностима, самосталности у току рада, практичним радовима, свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима - заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика - групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) - рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“ број 34/19, 59/20, 81/2020). Формативно оцењивање усмерено је на редовно праћење и проверавање постигнућа ученика у току савладавања програма. Бележи се у педагошкој документацији учитеља. Током процеса наставе и учења учитељ континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што даје повратну информацију која је довољно јасна и информативна (прилагођена узрасту ученика, конкретна, увремењена, позитивно интонирана), подстицајна за даље напредовање ученика. Препорука за даље напредовање се евидентира у свеску ученика (уз образложење, ради увида родитељу) и педагошку документацију. Сумативно оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период. Оцене су бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно-васпитном раду и у педагошку документацију. Бројчаном оценом изражава се: степен остварености исхода; ангажовање ученика (одговоран однос према раду, постављеним задацима, активно учествовање у настави, сарадња са другима, исказано интересовање, мотивација за учење, напредовање). **Оцену одличан (5) добија ученик који:** − у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; − лако логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; − показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања. **Оцену врло добар (4) добија ученик који:** − у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; − показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.

	Оцену добар (3) добија ученик који: − у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; − у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; − већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; − у довољној мери критички расуђује; − показује делимични степен активности и ангажовања. **Оцену довољан (2) добија ученик који:** − знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; − у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; − понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; − показује мањи степен активности и ангажовања. **Недовољан (1) добија ученик који:** − знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; − не изводи закључке који се заснивају на подацима; − критички не расуђује; − не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	**Решавање проблема:** **-** препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања - самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема, алтернативне начине решавања, тачност и прецизност решења, - примењује изабрано решење - вреднује примену датог решења **Учење** -Има позитиван и одговоран однос према учењу -Користи различите изворе информација и има критички однос према њима -Примењује одговарајуће начине учења **Комуникација** -уважава саговорника, изражава своје ставове и мишљења,осећања. -негује културу дијалога -Познаје различите облике комуникације и њихове одлике -Уме јасно да се изрази усмено и писмено у складу са потребама и карактеристикама ситуације -Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност -изражава своје ставове, мишљења, осећања на позитиван, конструктиван и аргументован начин -Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица. **Сарадња** - конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе, -доприноси постизању договора о раду, -активно слуша и поставља релевантна питања, - поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару **Дигитална компетенција** - уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ-а.

Четврти разред

Разред	Четврти	Наставни предмет	Природа и друштво	Годишњи број часова	72
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025)				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	Општи циљ предмета **Природа и друштво** за четврти разред основне школе јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења, као и развијање способности детета за одговоран, самосталан и безбедан живот у њему				
Уџбеник	Александар Кандић, Гордана Субаков Симић, Жељко Васић, Иван Матејић, Ивана Петровић, *Природа и друштво*, Нови Логос, 2025.				
Додатни дидактички материјали	Александар Кандић, Гордана Субаков Симић, Жељко Васић, Иван Матејић, Ивана Петровић, *Радна свеска природа и друштво*, Нови Логос, 2025.				
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**				
Математика	**Бројеви**: Читање и писање бројева, **Мерење и мере:** Јединице за мерење времена и дужина				
Музичка култура	**Слушање музике:** Различити жанрови везани за уобичајене ситуације у животу; **Извођење музике:** Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима)				
Ликовна култура	**Композиција:** – Орнамент; – Волумен – Традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија; **Споразумевање:** Визуелне карактеристике биљака и животиња				
Српски језик	**Књижевност:** прозни и поетски текстови, (епска поезија; усмена књижевност), **Језичка култура:** - Правопис: Записивање реченице, правописни знаци, зарез, две тачк, записивање низа; - Споразумевање јасно и прецизно изражавање				
Дигитални свет	ИКТ уређаји, дигитални садржаји, дигитална писменост и безбедност				
Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**				**Међупредметне компетенције**
Моја домовина - Србија –моја домовина - Симболи Србије - Рељеф Србије - Воде Србије - Клима Србије - Биљни свет Србије - Животињски свет Србије - Национални паркови Србије - Становништво Србије - Културна баштина Србије - Насеља Србије	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**		1.Компетенција за целоживотно учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња
	ПД.ОО1.О.1.5. Одређују облике рељефа и облике појављивања воде у окружењу. **ПД.ОО1.О.2.5.** Проналазе кључне географске објекте на карти Србије. **ПД.ОО1.О.1.8.** Наводе и кратко описују основне одреднице државе Србије, најважније догађаје, појаве и личности из	**ПД.ОО1.С.3.3.** Оријентишу се у простору користећи план насеља и географску карту. **ПД.ОО1.С.2.6.** Користећи карту Србије описују географске карактеристике простора. **ПД.ОО1.С.1.1.** Објашњавају повезаност живе и неживе природе	**ПД.ОО1.Н.2.4** Користе карту Србије за објашњавање повезаности природно-географских карактеристика Србије са размештајем становништва изгледом насеља и делатностима људи. **ПД.ОО1.Н.1.3**	

- Делатност људи уразличитим крајевима Србије - Природна богатстваСрбије и њихово коришћење - Извори енергије - Ваздух и вода - Земљиште и руде - Биљни, животински свет и шуме - Чувамобогатство и лепоте Србије	прошлости Србије. **ПД.ОО1.О.2.1.** Постављају питања о природним и друштвеним појавама и процесима. **ПД.ОО1.О.2.2.** Користе препоручени извор информација за прикупљање података о природним и друштвеним феноменима. **ПД.ОО1.О.1.2.** Класификују жива бића према следећим критеријумима: изглед, начин исхране, кретања и размножавања, станиште/ животна заједница којој припадају. **ПД.ОО1.О.1.3.** На очигледним примерима препознају значај природе за живот човека и разликују повољно и неповољно деловање човека на очување природе. **ПД.ОО1.О.1.4.** Именују природне ресурсе и кратко објашњавају њихову употребну вредност.	на очигледним примерима. **ПД.ОО1.С.1.2.** Речима или сликом објашњавају међусобну повезаност живих бића у животној заједници. **ПД.ОО1.С.1.3.** Препознају еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса и рационалног коришћења необновљивих ресурса на једноставним примерима. **ПД.ОО1.С.2.2.** Прате и објашњавају једноставне природне и друштвене појаве и процесе и на основу тога доносе закључке. **ПД.ОО1.С.3.2.** Бирају и примењују поступке којима чувају природно окружење и културно наслеђе. **ПД.ОО1.С.3.4.** Препознају своју улогу у различитим друштвеним групама прихватајући права и обавезе.	На примерима блиским њиховом искуству процењују утицај природних процеса на друштвена збивања, као и друштвених збивања на промене у природи. **ПД.ОО1.Н.1.4** Аргументују еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса и рационалног коришћења необновљивих ресурса. **ПД.ОО1.Н.3.1** Аргументују своје идеје и доносе закључке о процесима и појавама у природи и друштву који су засновани на научним чињеницама	
Човек – природно и душтвено биће - Човек је део природе, свесно и друштвено биће - Спознај себе - Дугитална безбедност	**ПД.ОО1.О.1.1.** Препознају и именују ко и шта чини живу и неживу природу и разликују их од производа људског рада. **ПД.ОО1.О.1.9.** Идентификују друштвене групе којима припадају и наводе правила понашања, права и обавезе које имају као чланови тих група. **ПД.ОО1.О.3.4.** Уважавају индивидуалне и културне особености и поштују	**ПД.ОО1.С.3.1.** Користе научне чињенице приликом изношења идеја и закључака. **ПД.ОО1.С.2.1.** У процесу сазнавања упоређују своја искуства са научним чињеницама.	**ПД.ОО1.Н.3.2** Решавају проблеме и доносе одговорне одлуке у свакодневним животним ситуацијама употребом стечених знања. **ПД.ОО1.Н.3.3** Предлажу акције у оквиру школе и локалне заједнице и доприносе	1.Компетенција за целоживотно учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња

	различитости међу људима. **ПД.ОО1.О.1.10.** Наводе поступке за очување и унапређивање људског здравља. **ПД.ОО1.О.3.2.** Усвајају навике које доприносе безбедности, заштити и очувању животне средине, сопственог здравља и здравља других. **ПД.ОО1.О.3.5.** Учествују у заједничким активностима на нивоу школе и локалне заједнице.		њиховој реализацији	
Материјали - Смеше - Материјали који се могу наелектрисати - Материјали који проводе електричнене енергије - Коришћење електричне енергије - Магнетна својства материјала - Сагоревање - Запаљиви материјали - Опасност и заштита од пожара	**ПД.ОО1.О.1.6.** Разликују и именују облике кретања тела и очигледне факторе који утичу на то кретање. **ПД.ОО1.О.1.7.** Препознају и именују различите материјале и њихова основна својства (укључујући и воду, ваздух и земљиште). **ПД.ОО1.О.2.4.** Изводе једноставне огледе/експерименте на основу упутства **ПД.ОО1.О.2.3.** Описују природне и друштвене појаве и процесе на основу непосредног посматрања. **ПД.ОО1.О.3.1.** Испољавају радозналост за свет који их окружује, односно за различите научне области. **ПД.ОО1.О.1.11.** Идентификују изворе опасности по живот и здравље људи и објашњавају основне мере заштите.	**ПД.ОО1.С.1.4.** Повезују својства и промене материјала са њиховом употребом у свакодневном животу. **ПД.ОО1.С.1.5.** Идентификују мање очигледне факторе који утичу на кретање тела (средина, отпор ваздуха приликом падања). **ПД.ОО1.С.2.3.** Користе различите изворе информација, мерне инструменте и другу опрему за прикупљање података и креирају белешку о природним и друштвеним феноменима по задатој структури **ПД.ОО1.С.2.4.** Представљају спроведено истраживање – писано, усмено, помоћу ленте времена и/или цртежом, укључујући и коришћење ИКТ-а. **ПД.ОО1.С.2.5.** Одређују факторе	**ПД.ОО1.Н.1.1** Објашњавају узрочно-последичне односе у конкретним природним процесима и појавама. **ПД.ОО1.Н.2.2** Анализирају једноставно приказане податке и информације (табеле, графикони) да би уочили обрасце и односе у изучаваним феноменима. **ПД.ОО1.Н.2.3** Осмишљавају једноставан експеримент на основу кога се може доћи до закључка о истраживаном феномену.	1.Компетенција за целоживотно учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња

		чије се дејство мери или контролише током огледа/ експеримента.		
Прошлост Србије - Проучавање прошлости - Живот у далекој прошлости - Српска држава за време владавине династије Немањића - Живот у доба намањића - Турска освајања српских земаља на Балканском полуострву - Срби под турском влашћу - Србија и српска држава од VII до XVII века - Ослобађање од турске власти и Србија као независна држава - Србија и српска држава од почетка XIX века до данас	**ПД.ОО1.О.3.3.** Оријентишу се у времену користећи часовник и календар и у непосредном окружењу помоћу карактеристичних објеката. **ПД.ОО1.О.2.6.** Описују сегмент живота у прошлости на основу тумачења једноставног историјског извора. **ПД.ОО1.О.2.7.** Учествују у тимском раду, уважавајући мишљење других.	**ПД.ОО1.С.1.6.** На различите начине представљају редослед којим су се јављале важне појаве, личности и историјски догађаји. **ПД.ОО1.С.1.7.** Објашњавају везу између прошлости и садашњости на примерима из свакодневног живота. **ПД.ОО1.С.2.7.** Прикупљају податке о прошлости помоћу различитих историјских извора и на основу тога формулишу краћа објашњења.	**ПД.ОО1.Н.1.2** Разликују узроке од последица важних догађаја који су се десили у прошлости и објашњавају утицај тих догађаја на садашњост. **ПД.ОО1.Н.2.1** Групишу/класификују прикупљене податке и у дискусији са другим ученицима доносе закључке. **ПД.ОО1.Н.3.1** Аргументују своје идеје и доносе закључке о процесима и појавама у природи и друштву који су засновани на научним чињеницама	1.Компетенција за целоживотно учење 2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња

Начини праћења постигнућа ученика	• иницијална процена нивоа знања и постигнућа ученика; • усмено одговарање (опис поступка рада и образлагање одговора); • писане провере (контролни задаци, тестови и домаћи задаци); • вођење прописане педагошке документације; • вођење бележака о: ○ активностима ученика, ○ самосталности у раду, ○ практичним радовима, ○ уредности и квалитету вођења свеске, ○ учешћу на такмичењима и у другим школским активностима; • заједничко вредновање рада ученика и наставника; • самовредновање ученика (процена сопственог ангажовања и постигнућа); • групни рад (посматрање од стране наставника, излагање група и вршњачка процена); • рад у пару (посматрање од стране наставника, излагање парова и вршњачка процена).
Начин провере остварености стандарда (вредновање и	Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика остварује се кроз **формативно** и **сумативно** оцењивање, у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС", бр. 34/19, 59/20 и 81/20).

оцењивање)	**Формативно оцењивање** Формативно оцењивање је усмерено на континуирано праћење и вредновање ученичких постигнућа током процеса наставе и учења. Запажања се евидентирају у педагошкој документацији наставника. Током наставе наставник ученику пружа благовремену, јасну, конкретну и подстицајну повратну информацију, прилагођену његовом узрасту, са циљем унапређивања учења и даљег напредовања. Препоруке за даљи рад и напредовање евидентирају се у свесци ученика (уз образложење ради увида родитеља) и у педагошкој документацији. **Сумативно оцењивање** Сумативно оцењивање представља вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или класификационог периода. Оцене су бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно-васпитном раду и педагошку документацију. Бројчаном оценом вреднују се: - оствареност прописаних исхода учења; - примена знања и вештина; - одговоран однос према раду; - активност и ангажовање на часу; - сарадња са другим ученицима; - интересовање и мотивација за учење; - напредовање у односу на претходна постигнућа. **Критеријуми оцењивања** **Одличан (5)** добија ученик који: - у потпуности примењује и повезује стечена знања у новим ситуацијама; - самостално и логички повезује чињенице и појмове; - доноси закључке засноване на подацима; - решава проблеме на стваралачком нивоу и критички расуђује; - показује изузетну самосталност, активност и ангажовање. **Врло добар (4)** добија ученик који: - у великој мери примењује стечена знања; - логички повезује чињенице и појмове; - самостално изводи закључке; - успешно решава поједине проблеме на стваралачком нивоу; - показује висок степен самосталности, активности и ангажовања. **Добар (3)** добија ученик који: - у довољној мери примењује знања у новим ситуацијама; - углавном логички повезује чињенице и појмове; - већим делом самостално доноси закључке и решава поједине проблеме; - у довољној мери критички расуђује; - показује задовољавајући ниво активности и ангажовања. **Довољан (2)** добија ученик који: - показује знања углавном на нивоу репродукције, уз минималну примену; - уз подршку наставника повезује чињенице и изводи закључке; - повремено самостално решава једноставније задатке; - показује мањи степен активности и ангажовања. **Недовољан (1)** добија ученик који: - није усвојио ни основна знања и не показује способност њихове репродукције и примене; - не изводи закључке на основу датих података; - не показује критичко расуђивање; - не испољава интересовање за рад и не учествује у наставним активностима.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	**Развијање међупредметних компетенција** **Решавање проблема** Ученик: - препознаје проблем и рашчлањује проблемску ситуацију на делове, уочавајући везе и односе међу њима на основу претходно стечених знања; - самостално или уз консултацију са вршњацима, наставницима и родитељима преиспитује начин решавања проблема, разматра

	алтернативна решења и процењује њихову тачност и прецизност; - примењује изабрано решење; - вреднује успешност примењеног решења. **Компетенција за учење** Ученик: - има позитиван и одговоран однос према учењу; - примењује различите стратегије и начине учења; - користи различите изворе информација и критички их процењује. **Комуникација** Ученик: - уважава саговорника и негује културу дијалога; - јасно и примерено усмено и писмено изражава своје ставове, мишљења и осећања; - познаје различите облике комуникације и њихове одлике; - прилагођава начин изражавања ситуацији и саговорнику; - реагује на садржај излагања, а не на личност саговорника; - своје ставове износи на позитиван, конструктиван и аргументован начин; - пажљиво слуша саговорника, без прекидања и упадица. **Сарадња** Ученик: конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе; активно учествује у доношењу договора и заједничком раду; пажљиво слуша друге и поставља релевантна питања; поштује правила заједничког рада; препознаје своју улогу и одговорност у раду у пару и групи. **Дигитална компетенција** Ученик: - користи информационо-комуникационе технологије за претраживање, прикупљање и организовање информација; - критички анализира и процењује информације пронађене у електронском облику; - примењује дигиталне алате на безбедан, сврсисходан и одговоран начин. **Рад с подацима и информацијама** Ученик: - проналази, прикупља и издваја релевантне податке и информације из различитих извора; - разликује битне од небитних информација; - критички процењује поузданост и тачност извора информација; - организује, приказује и користи податке и информације на одговарајући начин; - примењује прикупљене информације у учењу и решавању проблема.

Ликовна култура

Први разред

Разред	Први	Наставни предмет	Ликовна култура	Годишњи број часова	72
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	Циљ наставе Ликовне културе ја да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа				
Уџбеник	Милутин Мићић и Гордана Мићић, *Ликовна култура*, уџбеник, Нови Логос, 2019.				
Додатни дидактички материјали					
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**				
1. Математика 2. Физичко и здравствено васпитање 3. Српски језик 4. Музичка култура 5. Свет око нас	1.Положај облика у простору (Положај, величина и облик предмета) 2. Кретање (Моторичке вештине) 2.1. Невербално изражавање (Обликовање слова и бројева телом) 3.Споразумевање-стрип,знак (Језичка култура-говорење; Калиграфија) 3.1. Ликовна култура и окружење (Описивање окружења) 4. Ликовне игре (Доживљај музичког дела) 5. Простор (Непосредно окружење) 5.1 Просторне одреднице (напред-назад, лево-десно)				

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
1. ЛИКОВНА КУЛТУРА И ОКРУЖЕЊЕ **Простор.** Отворени и затворени простор, природа и простор који је човек обликовао. Карактеристичне визуелне одлике по којима се препознаје врста простора. Значај чувања споменика или значајнихобјеката у најближем окружењу. Значај уређења простора у коме ученик борави. **Уметничка занимања ипродукти.** Сликар -	**ЛИК.ОО.О.1.1.** Повезују материјале и прибор са традиционалним техникама визуелних уметности које користе у раду. **ЛИК.ОО.О.1.3** Објашњавају на који начин визуелна уметност доприноси очувању животне средине	**ЛИК.ОО.С.1.1.** Објашњавају примену принципа компоновања, пропорција, планова и перспективе у обликовању дела визуелних уметности. **ЛИК.ОО.С.1.2.** Објашњавају комуникативну функцију визуелних уметности и њен	**ЛИК.ОО.Н.1.1.** Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. **ЛИК.ОО.Н.2.1.** Анализирају форму и садржај уметничког дела	- Учење - Комуникација - Сарадња - Естетичка

слика, вајар-скулптура, фотограф - фотографија... Изглед употребних предмета које су дизајнирали уметници. **Установе културе** (биоскоп, музеј, галерија, позориште, библиотека…). Правила понашања и облачења у различитим установама културе, договорена правила понашања.	**ЛИК.ОО.О.1.4.** Описују основне карактеристике занимања у визуелним уметностима.	потенцијал да утиче на друштво и појединце. **ЛИК.ОО.С.2.2.** Обликују визуелне садржаје који изражавају позитивне поруке и мотивишу друге.	према одабраним критеријумима.	
2. ОДНОСИ У ВИДНОМ ПОЉУ **Облици** из природе, облици које је створио човек, правилни и неправилни облици. Својства облика (цело, део, велико, мало, високо, ниско, краће, дуже, уско, широко, светло, тамно, обојено, безбојно, једнобојно, шарено, меко, тврдо, глатко, храпаво, обло, рогљасто). **Положај облика у простору и у равни** (горе, доле, између, испод, у, на, испред, иза, усправно, положено, косо, лево, десно). **Кретање.** Покретни и непокретни облици. Кретање бића и машина. Смер кретања облика (налево, надесно, нагоре и надоле). Безбедност у саобраћају. Илузија величине покретних инепокретних објеката у односу на удаљеност од посматрача. **Светлост и сенка**. Природни и вештачки извори осветљења. Промена осветљености у току дана. Изглед облика и	**ЛИК.ОО.О.2.1** Истражују, у стваралачком раду, изражајне могућности традиционалних материјала, алата, техника и савремених уређаја који се користе за обликовање визуелних садржаја. **ЛИК.ОО.О.2.2.** Обликују ликовне радове и импровизо-вани прибор од материјала за рециклажу и употребљених предмета и амбалаже. **ЛИК.ОО.О.2.3.** Идентификују уметничка занимања и продукте/дела визуелних уметности које уочавају у различитим ситуацијама.	**ЛИК.ОО.С.3.1.** Тумаче садржај ликовних дела и визуелних информација са којима се срећу у различитим ситуацијама. **ЛИК.ОО.С.3.2.** Описују усмено свој рад и естетски доживљај уметничких дела, дизајна, природе и урбане средине користећи примерене и јасне реченице и изразе. **ЛИК.ОО.С.3.3.** Уважавају различитост у естетским доживљајима и начинима визуелног изражавања испољавајући разумевање и емпатију.		- Учење - Комуникација - Сарадња - Естетичка

сенке у зависности одосветљења.				
3. ОБЛИКОВАЊЕ **Материјал и прибор.** Поступци правилног и безбедног руковања и одржавања материјала, прибора и радне површине, значај одржавања хигијене и безбедног руковања прибором. **Обликовање скулптуре.** Обликовање меких материјала поступком додавања. Спајање разноврсних материјала. **Обликовање цртежа.** Врсте линија (отворена, затворена, права, крива, светла, тамна, широка, уска, дугачка, кратка, непрекинута, испрекидана, груба, нежна, спирална, таласаста, степенаста...). Изражајна својства линија у односу на материјал и прибор. **Обликовање слике.** Боја природних облика које је створио човек. Изражајна својства боје у односу на материјал и прибор. Преобликовање. Предмети и материјал погодни за преобликовање (оштећени, амбалажа, остаци тканина...).Различите информације ко мотивација за стваралачки рад. Природа и непосредно окружење; машта и стварни догађаји; приче, песме и текстови из књига и часописа за децу и уџбеника; уметничка дела.	**ЛИК.ОО.О.3.1.** Изражавају своје идеје, осећања и машту користећи одабране традиционалне технике и савремене уређаје и алате за обликовање визуелних садржаја. **ЛИК.ОО.О.3.2.** Указују на улогу визуелне уметности у очувању животне средине у различитим животним и радним ситуацијама.			- Учење - Комуникација - Сарадња - Естетичка -

4. СПОРАЗУМЕВАЊЕ **Читање визуелних информација.** Илустрација у дечјим књигама и уџбеницима.Стрип. Цртани и анимирани филм - традиционално урађени (слободоручно обликовани или нацртани ликови) и савремени (урађени у апликативном програму). Прича у цртаном и анимираном филму. Изглед места и ликова. **Знак.** Графички знак (ноте,слова и цифре), гестовни изнак. Лепо писање.Украсна слова. **Традиција.**Празници и украшавање. **Невербално изражавање.** Пантомима, игре, перформанс.				- Учење - Комуникација - Сарадња - Естетичка
Начини праћења постигнућа ученика	- разговор - посматрање ангажованости на часу - практичан рад на часу - мишљења ученика			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	**ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА** Током школске године континуирано се прати и вреднује процес наставе и учења, постигнућа и напредак ученика, као и рад наставника. Оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС", број 34/2019, 59/2020 и 81/2020). Праћење се врши формативно на седмичном нивоу (појединачно и колективно путем естетске анализе), месечном (навођењем остварених исхода и полугодишњем исказивањем опште закључне оцене). Прикупљање података за вредновање се обавља путем свакодневних наставних активности, посматрањем, активностима у самосталном раду, раду у групи, као и самосталном и колективном естетском анализом естетских компоненти појединачних или групних продуката наставе и ваннаставних програма.Важно је ученике охрабривати да негују сопствени напредак у изради ликовних радова. Формативно оцењивање садржи повратну информацију о остварености прописаних исхода. Повратна информација треба да је прилагођена узрасту ученика, јасна, конкретна, увремењена, позитивно интонирана. Повратна информација садржи и препоруку за даље напредовање, што се евидентира у педагошку документацију. Сумативно оцењивање јесте вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или на крају полугодишта. Сумативне овене у првом разреду су описне. Део праћења вредновања наставе и учења је и самооцењивање наставника. Инструменти који се користе су анкетни листови, чек-листе, упитници, које учитељ самостално креира или у сарадњи са педагошко-психолошком службом школе.			

Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	- Учење - Комуникација - Сарадња
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Други разред

Разред	**Други**	**Наставни предмет**	**Ликовна култура**	**Годишњи број часова**	**72**

Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: Службени гласник РС, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: Службени гласник РС, 104/2024-16
Циљ предмета	Циљ наставе Ликовне културе ја да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.
Уџбеник	Милутин Мићић и Гордана Мићић, Ликовна култура, уџбеник, Нови Логос, 2019.
Додатни дидактички материјали	
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
1. Математика 2. Физичко и здравствено васпитање 3. Српски језик 4. Музичка култура 5. Свет око нас	1.Област (Геометрија, линије, облици и фигуре) 2. Споразумевање (Моторичке вештине, драматизација вежбања) 2.1. Споразумевање (Моторичке вештине, опажање кретања бића) 3.Споразумевање (Стрип,знаци,лепо писање,честитке) 3.1. Простор (Прављене маски, костима и сценског простора 3.2. Ликовне игре (Доживљаји књижевног дела) 4. Ликовне игре (Доживљај музичког дела) 5. Простор (Обликовање макета рељефа,насеља,прошлости)

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
1. ОБЛИЦИ Облици (светлост као услов за опажање облика; визуелне карактеристике природних и вештачких облика; дизајн	**ЛИК.ОО.О.1.1.** Повезују материјале и прибор са традиционалним техникама визуелних уметности које	**ЛИК.ОО.С.1.1.** Објашњавају примену принципа компоновања, пропорција,	**ЛИК.ОО.Н.1.1.** Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца	- Учење - Комуникација - Сарадња - Естетичка

предмета за свакодневну употребу) Супротности (обојено и безбојно, једноставно и сложено, испупчено и удубљено, ближе и даље...) Облик и целина(истакнути део целине;везивање и спајање облика) **2. СПОРАЗУМЕВАЊЕ** Тумачење (невербално и визуелно изражавање; садржај визуелних информација) Слика и реч (редослед радње у стрипу; знаци; лепо писање; честитке) **3. ЛИКОВНЕ ИГРЕ** Боје (светле и тамне боје; боја и облик; боја и звук) Замишљања (стварност и машта) **4. ПРОСТОР** Простор (обликовање простора – школа, учионица, соба; музеј) Кретање (кретање једног облика у простору; кретање више облика у простору) Сцена(маске, костими,реквизити)	користе у раду. **ЛИК.ОО.О.1.3** Објашњавају на који начин визуелна уметност доприноси очувању животне средине **ЛИК.ОО.О.1.4.** Описују основне карактеристике занимања у визуелним уметностима. **ЛИК.ОО.О.2.1** Истражују, у стваралачком раду, изражајне могућности традиционалних материјала, алата, техника и савремених уређаја који се користе за обликовање визуелних садржаја. **ЛИК.ОО.О.2.2.** Обликују ликовне радове и импровизовани прибор од материјала за рециклажу и употребљених предмета и амбалаже. **ЛИК.ОО.О.2.3.** Идентификују уметничка занимања и продукте/дела визуелних уметности које уочавају у различитим ситуацијама. **ЛИК.ОО.О.3.1.** Изражавају своје идеје, осећања и машту користећи одабране традиционалне технике и савремене уређаје и алате за обликовање визуелних садржаја. **ЛИК.ОО.О.3.2.** Указују на улогу визуелне уметности у очувању	планова и перспективе у обликовању дела визуелних уметности. **ЛИК.ОО.С.1.2.** Објашњавају комуникативну функцију визуелних уметности и њен потенцијал да утиче на друштво и појединце. **ЛИК.ОО.С.2.2.** Обликују визуелне садржаје који изражавају позитивне поруке и мотивишу друге. **ЛИК.ОО.С.3.1.** Тумаче садржај ликовних дела и визуелних информација са којима се срећу у различитим ситуацијама. **ЛИК.ОО.С.3.2.** Описују усмено свој рад и естетски доживљај уметничких дела, дизајна, природе и урбане средине користећи примерене и јасне реченице и изразе. **ЛИК.ОО.С.3.3.** Уважавају различитост у естетским доживљајима и начинима визуелног изражавања	или покрета у визуелним уметностима. **ЛИК.ОО.Н.2.1.** Анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима.	- Учење - Комуникација - Сарадња - Естетичка - Учење - Комуникација - Сарадња - Естетичка - Учење - Комуникација - Сарадња - Естетичка

	животне средине у различитим животним и радним ситуацијама.	испољавајући разумевање и емпатију.		
Начини праћења постигнућа ученика	- разговор - посматрање ангажованости на часу - практичан рад на часу - мишљења ученика			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС", број 34/2019, 59/2020 и 81/2020). Формативно оцењивање усмерено је на редовно праћење и проверавање постигнућа и напредак ученика у току савладавања програма. Формативно оцењивање садржи повратну информацију о остварености прописаних исхода. Повратна информација треба да је прилагођена узрасту ученика, јасна, конкретна, увремењена, позитивно интонирана. Повратна информација садржи и препоруку за даље напредовање, што се евидентира у педагошку документацију. Сумативно оцењивање јесте вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или на крају полугодишта.Сумативне оцене у другом разреду су бројчане. Елементи за процену су: однос према раду (ученик је припремљен за час, одговорно користи материјал, прибор и алате,одржава прибор и радни простор), однос према себи (поставља питања, труди се, учи на грешкама, самосталан је у индивидуалном раду, истрајан), однос према другима (поштује договорена правила понашања, спреман је да помогне,и да сарађује, уважава туђе радове, начин размишљања, доживљавања, опажања), разумевање (разуме задатак, појмове, процес, визуелне информације), повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, догађаје, идеје,дела), оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове и у односу на своје претходне радове), вербално изражавање (учтиво комуницира, кратко и јасно образлаже свој рад, замисао, утисак, опажање, емоције) , употреба техника(примењује одговорајући процес, контролише однос воде и боје, бира подлогу у односу на технику). Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давања повратне информације,а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета и напредак других ученика. Самопроцена је и вербална и писана,а захтеви се уводе постепено. Део праћења и вредновања наставе и учења је самооцењивање наставника(инструменти који се користе суанкетни листови, чеклисте, упитници, који учитељ самостално креира или у сарадњи са педагошко-психолошком службом Школе).			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	- Учење - Комуникација - Сарадња			
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)				
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)				

Трећи разред

Разред	Трећи	Наставнипредмет	Ликовна култура	Годишњибројчасова	72
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновањеобразовно-васпитне праксе			Закон о основамасистемаобразовања и васпитања: *Службенигласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандар дипостигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службенигласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			- да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.		
Уџбеник					
Додатнидидактичкиматеријали					
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Српски језик Страни језик Музичка култура Математика Физичко васпитање Грађанско васпитање			Анализа књижевних мотива, илустрација прича, песама или бајки, развијањеспособности описивање и критичко мишљење. Цртање стрипова, плаката или визуелних прича на страном језику, развијање креативног изражавања. Визуелно приказивање ритма, мелодије или емоција из музике и анимација уз музику. Примена геометријских облика, симетрије и пропорција у цртежима и дизајну и визуелизација математичких појмова. Коришћење покрета у уметничком изразу. Групни уметнички покрети. Илустрација вредности права и обавеза и развијање емпатије кроз уметничке задатке.		

Тема и наставни садржаји	**Образовнистандарди– Исходиобразовногциклуса Позавршенојобласти/темиученикћебити у стању да:**			**Међупредметне компетенције**
МАТЕРИЈАЛИ	**ОСНОВНИ**	**СРЕДЊИ**	**НАПРЕДНИ**	- сарадња, - компетенција за учење, - комуникација, естетичка, - решавање проблема, - рад са подацима и информацијама, - одговорно учешће у демократском друштву, - предузимљиво-ст и оријента-ција ка предузетништву
	1.1.1.Познаје и именује основне ликовне материјале. **1.1.3.** Користи материјале и прибор уз подршку наставника.	**1.2.1.** Разликује природне и вештачке материјале. **1.2.3.** Комбинује два или више материјала у једном раду.	**1.3.2.** Креативно комбинује различите материјале. **1.3.4.** Показује одговорност и самосталност у раду.	
КОМПОЗИЦИЈА	**1.1.3.** Попуњава површинуу складу са задатком.	**1.2.3.**Постиже равнотежу елемената у композицији.	**1.3.2.** Самостално планира и гради сложену композицију. **1.3.4.** Креативно користи формат и	- сарадња, - компетенција за учење, - комуникација, - естетичка, - решавање

			простор за изражавање идеја.	проблема, - рад са подацима и информацијама
СПОРАЗУМЕВА-ЊЕ	**1.1.1.** Препознаје да се ликовним радом може пренети порука. **1.1.4.** Наводи основне елементе који су приказани на слици.	**1.2.1.** Објашњава поруку свог ликовног рада.	**1.3.2.** Тумачи једноставне визуелне поруке у уметничким и свакодневним примерима. **1.3.4.** Свесно користи ликовна средства ради јаснијег преношења поруке.	- сарадња, компетенција за учење, - комуникација, естетичка, - решавање проблема, - рад са подацима и информацијама, - одговорно учешће у демократском друштву
ПРОСТОР	**1.1.2.** Приказује једноставан простор на површини папира. **1.1.4.** Користи линију и облик за представљање простора уз подршку наставника.	**1.2.3.** Користи преклапање облика ради приказивања дубине.	**1.3.2.** Гради сложенији просторни приказ. **1.3.4.** Креативно користи простор ради изражавања идеје.	- сарадња, компетенција за учење, - комуникација, естетичка, - решавање проблема, рад са подацима и информацијама, - одговорно учешће у демократском друштву
Начинипраћењапостигнућа ученика	Анализа и интерпретација уметничких дела Израда визуелних пројеката и мултимедијалних садржаја Групни пројекти Разумевање уметничких вредности			
Начин провереостварености стандарда(вредновање и оцењивање)	Практичан рад Посматрање и праћење рада ученика Анализа ликовног рада **Критеријум оцењивања:** **Одличан (5)** - Показује оригиналне идеје и креативно решава задатке; - Ради потпуно самостално; - Веома прецизно користи технике; - Активно учествује, уредно води рад. **Врло добар (4)** - Идеје су занимљиве, углавном оригиналне; - Прецизно уз мале недостатке; - Ради углавном самостално; - Углавном активан и уредан. **Добар (3)** - Идеје су делимично оригиналне; - Техника је делимично успешна; - Ради уз повремену помоћ; - Повремено учествује, уредан делимично. **Довољан (2)** - Идеје су врло основне; - Техника често непрецизна; - Потребна стална помоћ;			

	- Ретко учествује, неуредан рад. **Недовољан (1)** - Не показује креативност; - Не користи технику и не завршава задатак; - Не успева да ради самостално; - Рад неуредан и недовршен.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Практичан рад Анализа уметничких дела и примена ликовних елемената Корелација са другим предметима
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Четврти разред

Разред	**4.**	**Наставни предмет**	**Ликовна култура**	**Годишњи број часова**	**72**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практичан рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.		
Уџбеник					
Додатни дидактички материјали					
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Српски језик Математика Музичка култура Грађанско васпитање Дигитални свет Природа и друштво			Књижевни текстови, споразумевање сликом. Линија и положај предмета. Музички стваоци и њихово дело. Идејна решења за парк. Дигитални садржај. Хералдика, споменици природе и споменици културе у Србији, археолошки локалитети, манастири, музеји.		

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**			**Међупредметне компетенције**
1. Композиција Елементи композиције: облик, боја, линија, текстура, светлина (валер).	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	**-** Учење - Комуникација - Сарадња - Одговоран однос према
	ЛИК.ОО.О.1.1. Повезују материјале и	**ЛИК.ОО.С.1.1.** Објашњавају примену принципа	**ЛИК.ОО.Н.1.1.** Објашњавају кључне	

Положај елемената у композицији: хоризонтани, вертикални, дијагонални. Материјали и технике: графитна оловка, туш и четка, туш и перо, акварел, гваш, темпере, фротаж, колаж, деколаж, асамблаж, меки материјали. **2. Споразумевање** Хералдика: застава, грб, печат. Пиктограми. Споразумевање сликом. **3. Наслеђе** Споменици природе и споменици културе у Србији. Археолошки локалитети, замкови и утврђења, манастири, музеји. Познати уметници и најзначајнија дела. **4. Сцена** Сценографија за позориште, филм и телевизију. Елементи сценографије.	прибор са традиционалним техникама визуелних уметности које користе у раду. **ЛИК.ОО.О.1.2.** Описују функцију основних алатки у одабраним дигиталним уређајима и апликацијама за цртање, обраду фотографија и анимацију. **ЛИК.ОО.О.1.3** Објашњавају на који начин визуелна уметност доприноси очувању животне средине. **ЛИК.ОО.О.1.4.** Описују основне карактеристике занимања у визуелним уметностима. **ЛИК.ОО.О.2.1** Истражују, у стваралачком раду, изражајне могућности традиционалних материјала, алата, техника и савремених уређаја који се користе за обликовање визуелних садржаја. **ЛИК.ОО.О.2.2.** Обликују ликовне радове и импровизовани прибор од материјала за рециклажу и употребљених предмета и амбалаже. **ЛИК.ОО.О.2.3.** Идентификују уметничка занимања и	компоновања, пропорција, планова и перспективе у обликовању дела визуелних уметности. **ЛИК.ОО.С.1.2.** Објашњавају комуникативну функцију визуелних уметности и њен потенцијал да утиче на друштво и појединце. **ЛИК.ОО.С.1.3.** Објашњавају начин коришћења различитих садржаја као подстицај за развијање креативних идеја наводећи примере из сопственог искуства. **ЛИК.ОО.С.1.4.** Објашњавају значај визуелних уметности за културни идентитет, лични развој и развој локалне и шире заједнице. **ЛИК.ОО.С.1.5.** Повезују карактеристичан археолошки налаз са локалитетом и експонат са врстом музеја. **ЛИК.ОО.С.2.1.** Примењују плански основна знања о ликовним елементима, принципима компоновања, пропорцијама, плановима и перспективи приликом обликовања ликовних композиција. **ЛИК.ОО.С.2.2.** Обликују визуелне садржаје који изражавају позитивне поруке и мотивишу друге.	карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. **ЛИК.ОО.Н.1.2.** Повезују водеће визуелне уметнике и њихова најпознатија дела смештајући их у одговарајућу епоху и друштвени контекст.– **ЛИК.ОО.Н.1.3.** Наводе примере повезаности визуелних уметности, других врста уметности и наука.	друштву - Дигитална **-** Учење - Комуникација - Сарадња - Одговоран однос према друштву - Дигитална **-** Учење - Комуникација - Сарадња - Одговоран однос према друштву - Дигитална **-** Учење - Комуникација - Сарадња - Одговоран однос према друштву - Дигитална

	продукте/дела визуелних уметности које уочавају у различитим ситуацијама.	**ЛИК.ОО.С.2.3.** Користе природу, уметничка дела и разноврсне текстуалне, аудио и аудио визуелне садржаје као подстицај за стварање оригиналних ликовних радова. **ЛИК.ОО.С.2.4.** Самостални или у сарадњу са другима истражују културне ресурсе у локалној и широј заједници.		
Начини праћења постигнућа ученика	- Вођење ученичког портфолија. - Разговор. - Посматрање ангажованости на часу. - Практичан рад на часу. - Пројекти.			
Начин провере остварености стандарда(вредновање и оцењивање)	Критеријуми оцењивања.			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	**-** Учење - Комуникација - Сарадња			
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)				
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)				

Музичка култура

Први разред

Разред	**Први**	**Наставни предмет**	**Музичка култура**	**Годишњи број часова**	**36**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ учења предмета музичка култура је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.		

Уџбеник	*Музичка култура 1* – уџбеник за први разред основне школе, Драгана Михајловић Бокан и Марина Иљац
Додатни дидактички материјали	
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Математика Дигитални свет Српски језик Физичко и здравствено васпитање Свет око нас Ликовна култура Грађанско васпитање	- Бројеви до 10/ Обрада наменских песама - Дигитално друштво/Фотографисање биљака - Наменске песме/ Деца су украс света... - Имитација кроз покрет/Опонашање кретања животиња уз музику - Годишња доба/ Обрада песама - Музичке слике природе/Композиција четири годишња доба - Култура понашања/Понашање на концертима...

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса: По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**			**Међупредметне компетенције**
I СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ - Уметничка музика у анимираним и цртаним филмовима - Однос звук - лик, музика - радња. - Композиције које илуструју различита осећања. - Звук и тон (извори). - Звуци тела (пулс, куцање срца, дисање...). - Звуци из природе и окружења. Звучни знак (школско звоно, аутомобилска сирена...). - Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак - дуг), јачина (гласан - тих), висина (висок - дубок). - Тишина и одсуство звука. - Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената. - Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). - Различити жанрови везани за ситуације значајне за ученике (празници, приредбе, свечаности, рођендани, венчања, новогодишње и божићне песме...). - Музичка прича. -Карактер дела и елементи музичке изражајности (условљеност). - Музички бонтон. - Музика и здравље. - Носиоци звука (це-де плејер, ем пе 3 плејер, рачунар...).	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	→ Учење → Рад са подацима и информацијама → Решавање проблема → Комуникација → Сарадња → Дигитална
	МУЗ.00.0.2.1. Певају по слуху на матерњем и језику других народа са или без пратње ритмичких инструмената. **МУЗ.ОО.О.2.2.** Изводе једноставну ритмичку пратњу коју су осмислили на ритмичким инструментима. **МУЗ.ОО.О.3.1.** Понашају се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама. **МУЗ.ОО.О.3.2.** Контролишу координацију и моторику кроз свирање и покрет. **МУЗ.ОО.О.2.3.** Реагују покретима и изражавају се ликовним илустрацијама за време слушања музике	**МУЗ.ОО.С.2.2** Певају на матерњем и језику других народа са или без пратње ритмичких инструмената са нотног текста. **МУЗ.ОО.С.2.3** Препознају инструмент или групу у музичкој композицији.	**МУЗ.ОО.Н.2.3.** Комуницирају у групи импровизујући мање музичке целине гласом, мелодијским инструментом или покретом.	

II ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ - Изговор бројалице у ритму уз покрет - пљескање, пуцкетање прстима, корачање, дланом о надланицу, ударом о клупу. - Звучне ономатопеје и илустрације. - Држање тела и дисање - правилан начин певања - Правилна дикција - изговарање брзалица и бројалица. - Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. - Певање песама уз покрет - песме уз игру и народне песме. - Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (до-зелено, ре-браон, ми-жуто, фаплаво и сол-црвено). - Дечји ритмички инструменти и начиниа свирања на њима. - Свирање по слуху пратње уз бројалице и песме - пулс, ритам, груписање удара. - Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима - песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. - Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука - Свирање графички представљеног ритма. - Музички бонтон.				→ Учење → Комуникација → Рад са подацима и информацијама → Дигитална → Сарадња → Одговорно учешће у демократском друштву
III МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО - Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала. - Стварање звукова из непосредне околине и природе спонтаном или договореном импровизацијом. - Креирање сопствених покрета уз музику која се изводи или слуша. - Стварање звучних ефеката и једноставне ритмичке пратње користећи различите изворе звука. - Бирање инструмената на основу звука и стварање једноставне ритмичке пратње уз бројалице, песме и музичке игре. - Стварање мањих ритмичких				

целина на основу музичког искуства - изговором у ритму, различитим покретима, предметима и дечјим ритмичким инструментима. - Стварање музичких питања и одговора на дечјим ритмичким инструментима у дијалогу. - Стварање једноставне мелодије на краћи текст. - Бирање познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација за стварање звучне приче - праћење литерарног текста.				
Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови, - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе), - Вођење ученичког портфолија, - Разговор, - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци, - Истраживачки и експериментални задаци, - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања У првом разреду основног образовања и васпитања, у току школске године, ученик се оцењује оценом. Вреднују се: - активност на часу, залагање и труд сходно индивидуалним способностима - постигнућа на контролним вежбама и тестовима (оцена 2 -25% до 45%; оцена 3-46% до 70%; оцена 4-71% до 89% и оцена 5-90% до 100%) - редовна израда домаћих задатака, - ангажованост ученика у слободним активностима,ван наставним активностима и пројектној настави.			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: На основу музичког искуства у основној школи ученик ужива у музици и отворен је за различите уметничке садржаје.Користи музичко знање и вештине да изрази своја осећања, размишљања, ставове и на креативан и конструктиван начин остварује своје циљеве. Искуство и вештину у слушању и опажању приликом индивидуалног и групног музицирања примењује у комуникацији са другима. Развија критички однос према музици.Има одговоран однос према традицији свог народа и других култура. – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...			

***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Други разред

Разред	Други	Наставни предмет	Музичка култура	Годишњи број часова	36
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: Службени гласник РС, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: Службени гласник РС, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ учења предмета музичка култура је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.		
Уџбеник			*Музичка култура 2*, уџбеник за други разред основне школе;, "НОВИ ЛОГОС", 2019, Драгана МихајловићБокан, Марина Иљац		
Додатни дидактички материјали					
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Свет око нас Српски језик Физичко и здравствено васпитање Ликовна култура Грађанско васпитање			- Други и ја; Култура живљења; Разноврсност природе; Човек ствара; Кретање и орјентација у времену; - Књижевност - Игре и плес; Елементарне игре - Облици; Простор. - Комуникација и сарадња; Изражавање осећања		

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**			**Међупредметне компетенције**
Слушање музике	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	
- Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук-лик, музика-радња. - Композиције које илуструју различита осећања. - Звук и тон (извори) - звуци из природе и окружења. Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак-дуг), јачина (гласан-тих), висина (висок-дубок). - Композиције које илуструју различите боје људског гласа и	- разликује различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима; - издвоји основне музичке изражајне елементе; - препозна музичку тему или карактеристичн и мотив који се понавља у слушаном делу;	- објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело; - повезује карактер дела са изражајним музичким елементима и инструментима; - повезује ритам са графичким приказом;	- примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; - свира по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким	- Дигитална, естетичка, - еколошка, вештина сарадње, - рад са подацима и информацијама, - решавање проблема, - вештина комуникације

инструмената. - Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). - Различити жанрови везани за ситуације значајне у животу ученика. - Музичка прича. - Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). - Музички бонтон. - Музика и здравље. - Носиоци звука (цеде плејер, рачунар...). - Извођење музике - Изговор бројалице у ритму уз покрет. - Звучне ономатопеје и илустрације - Правилан начин певања - држање тела и дисање. - Правилна дикција - изговарање брзалица и бројалица. - Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. - Певање песама уз покрет - песме уз игру и народне песме. - Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју(a^1бела, xa^1 љубичаста боја). - Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. - Инструментална пратња по слуху уз бројалице и песме - пулс, ритам, груписање удара. - Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим	- изговара бројалице у ритму, уз покрет; - пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; - изводи уз покрет музичке и традиционалне игре; - направи дечје ритмичке инструменте; - према литерарном садржају изабере од понуђених, одговарајући музички садржај; - поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; - користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука. - учествује у школским приредбама и манифестација ма	- повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама; - осмисли покрете уз музику; - осмисли ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука; - осмисли одговор на музичко питање; - осмисли једноставну мелодију на крађи задати текст;	играма; - објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења;	

инструментима - песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. - Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. - Музички бонтон. - Музичко стваралаштво - Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала. - Креирање сопствених покрета уз музику. - Стварање једноставне ритмичке пратње коришћењем различитих извора звука. - Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. - Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст.				
Начини праћења постигнућа ученика	- Посматрање активности ученика на часу (певање, слушалањ музике, извођење ритмичких игара); - Учешће у групном и индивидуалном раду; - Правилност и сигурност извођења песама и ритмичких пратњи - Способност препознавања и доживљавања музике; - Изражавање утиска о композицију коју слушамо; - Учешће у музичким играма , покрету уз музику; - Ангажовање ученике приликом рада са дечијим инструментима; - Однос према раду.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	- Усменом провером; - Практичним извођењем; - Индивидуалним и групнимнаступима; - Кратким проверама знања, кроз задатке и музичке игре; - Праћење напредовања ученика			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	- Певање песама; - Слушање различитих музичких дела; - Извођење ритмичких пратњи и музичких игара; - Покрет и плес уз музику; - Употреба дечијих инструмената			
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	У активностима које захтевају посебно интересовање или музичке способности (хор, музичке игре, наступи на приредбама...) ученици се укључују на основу: - Интересовања			

	- Музичких способности - Активности и залагања
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	Реализација програма почиње на почетку школске године, у скалду са годишњим планом рада школе

Трећи разред

Разред	терћи	Наставни предмет	Музичка култура	Годишњи број часова	36

Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Законо о сновама система образовања и васпитања:*Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...
Стандард и постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основногобразовања: *Службенигласник РС*, 104/2024-16
Циљ предмета	-да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.
Уџбеник	Драгана Михајловић Бокан, Марина Иљац, *Музичка култура*, Логос Београд, 2025.
Додатни дидактички материјали	Дигитални материјал, музички инструменти

Међупредметне корелације (назив предмета)	Наставна тема/јединица
Српски језик **Математика** **Природа и друштво** **Ликовна култура** **Физичко и здравствено васпитање** **Дигитални свет**	- Богаћење речника кроз стихове. Рима. ритам, стих. Певање. - Трајање нота. Бројање тактова и ритма. Понављање образаца (низови). - Песме о годишњим добима, животињама, празницима. Упознавање народних обичаја и традиције. Инструменти из различитих крајева. - Ликовни приказ доживљаја музике. Боја као израз расположења у музици. - Покрет у музици. Ритмичке игре и плес. Координација и осећај за темпо. - Слушање и свирање музике путем дигиталних уређаја.Снимање певања. Једноставно прављење звучних записа.

Тема и наставнисадржаји	Образовни стандарди– Исходи образовног циклуса Позавршенојобласти/темиученикћебити у стањуда:			Међупредметне компетенције
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање, јачина, тонске висине. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент,	Основни	Средњи	Напредни	- Учење - Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема
	МУЗ.ОО.О.1.1. Примењују ноте, нотне вредности, ознаке за метар, динамику, темпо и остала изражајна средства	**МУЗ.ОО.О.2.1.** Певају по слуху на матерњем и језику других народа са или без пратње ритмичких инструмената. **МУЗ.ОО.С.2.1.** Разумеју улогу и место музике у	**МУЗ.ОО.О.3.1.** Понашају се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама. **МУЗ.ОО.О.3.2.** Контролишу	

двагласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани зауобичајене ситуације у животу. Музичка прича. Филмска музика. Музички бонтон. Музика и здравље. Дигитализација	музичке уметности. **МУЗ.ОО.О.1.3.** Дефинишу поделу инструмената према начину добијања звука и идентификују врсту инструмента према изгледу.	народним обредима и обичајима свог и других народа.	координацију и моторику кроз свирање и покрет. **МУЗ.ОО.О.3.3.** Усмено или писмено описују осећања и утисак о музичком делу.	- Комуникација - Сарадња - Дигитална
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ Дидактичке музичке игре. Правилан начин певања – држање тела и дисање. Правилна дикција. Певање песама по слуху Различитог садржаја и карактера Певање песама уз покрет. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова у тонском опсегу од це до це2. Певање и свирање песама из нотног текста. Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Инструментална пратња по слуху. Певање и извођење музичких игара узсвирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Музички бонтон. Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање (нотна трајања), јачина (динамичке ознаке – пиано,форте, крешендо и декрешендо), тонске висине(од це1до ге1). Елементи музичког писма: линијски систем, виолински	**МУЗ.ОО.С.1.1.** Користе музичку терминологију у тумачењу музичких појмова.	**МУЗ.ОО.О.2.2.** Изводе једноставну ритмичку пратњу коју су осмислили на ритмичким инструментима. **МУЗ.ОО.О.2.3.** Реагују покретима и изражавају се ликовним илустрацијама за време слушања музике. **МУЗ.ОО.С.2.2.** Певају на матерњем и језику других народа са или без пратње ритмичких инструмената са нотног текста. **МУЗ.ОО.С.2.3.** Препознају инструмент или групу у музичкој композицији.	**МУЗ.ОО.С.2.6.** Импровизују једноставну мелодију и ритмичку пратњу користећи тело као инструмент.	- Учење - Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална - Сарадња - Одговорно учешће у демократском друштву

кључ, трајање тонова (половина, четвртина, осмина ноте и одговарајуће паузе) у такту 2/4. Јединица бројања. Тактирање у 2/4 такту.				
МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО Стварање једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст (учење у контексту).		**МУЗ.ОО.С.2.6**. Импровизују једноставну мелодију и ритмичку пратњу користећи тело као инструмент. **МУЗ.ОО.О.2.2.** Изводе једноставну ритмичку пратњу коју су осмислили на ритмичким инструментима.	**МУЗ.ОО.О.3.4.** Учествују у припремању културних манифестација, испољавајући способност комуникације и сарадње са члановима тима.	- Учење - Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална - Сарадња - Одговорно учешће у демократском друштву

Начин праћења постигнућа ученика	- иницијална процена нивоа на коме се ученици наставном процесу налазе, - познавање музичке писмености - познавање поетског текста - вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о степену ангажовања, уложеном труду и личном напредовању у складу са музичким могућностима - заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене и ангажовања од стране ученика * групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) *вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима,
Начин провере остварености стандарда(вредновање и оцењивање)	Полазна основа за оцену је ученикова способност, степен спретности и умешности. Узима се у обзир и индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа и могућности, а нарочито се узима у обзир и ангажовање ученика у наставном процесу. - **Сумативно** – кроз савладавање муичких вештина и усмене провере наученог сарджаја. - **Формативно** – праћење активности односно ангажовања ученика на сваком часу, однос ученика према раду. **ОДЛИЧАН(5)**-Веома висок степен ангажовања на часу -У потпуности самостално испуњава захтеве -Критички и аргументована образлаже свој суд -Разуме историјске и друштвене околности настанка музичког жанра и облика -Импровизује или компонује мање музичке целине. **ВРЛО ДОБАР (4)**-Висок степен ангажовања на часу -Остварује значајан напредак у савладавању програма предмета -Зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела -Изводи разноврсни музички репертоар певањем и свирање -Осмишља пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум. **ДОБАР (3)**-Средњи степен ангажовања на часу -Остварује напредак у савладавању програма и испуњава захтеве утврђене на основном и већем делу на средњем нивоу стандрда постигнућа ученика -Изводи једноставне дечје песме певањем и свирањем на бар једном инструменту -Изводи пратеће ритмичке и мелодијскоритмичке деонице -Уме да анализира и повеже музичке елементе са

	карактеристикама музичких инструмената **ДОВОЉАН (2)**-Низак степен ангажовања на часу -Минималан напредак у савладавању програма предмета, испуњавање захтева на основном нивоу постигнућа -Пева једноставне дечје композиције -Препознаје основне елементе музике писмености -Визуелно препозна музичке инструменте -Осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела -Направи музичке инструменте користеће предмете из окружења.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Учење: - На основу музичког искуства у основној школи ученик ужива у музици и отворен је за различите уметничке садржаје.Користи музичко знање и вештине да изрази своја осећања, размишљања, ставове и на креативан и конструктиван начин остварује своје циљеве. Искуство и вештину у слушању и опажању приликом индивидуалног и групног музицирања примењује у комуникацији са другима. Развија критички однос према музици.Има одговоран однос према традицији свог народа и других култура. Комуникација: - Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил комуникације. Сарадња: - Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Четврти разред

Разред	**четврти**	**Наставни предмет**	**Музичка култура**	**Годишњи број часова**	**36**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.		
Уџбеник			**Музичка култура 4**, уџбеник за 4. разред основне школе, Логос, Мр Драгана Михајловић Бокан, Марина Иљац, Београд 2020.		
Додатни дидактички материјали					
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Српски језик Математика Ликовна култура Физичко и здравствено васпитање Грађанско васпитање			Богаћење речника, учење текстова напамет. Разломци, однос дела и целога. Илустрација слушаних композиција. Кореографија, покрет уз музику. Заједно смо јачи.		

Дигитални свет Природа и друштво	Коришћење едукативних линкова. Музика у традицији народа.

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
	Основни	Средњи	Напредни	
1. Слушање музике Композиције различитог карактера. Елементи музичке изражајности (инструмент, глас, темпо, ритам, динамика). Вокална и инструментална музика (композиције домаћих и страних композитора). Дела фолклорне традиције српског и других народа. Музичка прича. Музика у служби других медија. Музички бонтон. Музика и здравље. Музичке игре (дидактичке). Певање песама различитог садржаја и карактера по слуху. **2. Извођење музике** Певање и свирање песама из нотног текста. Свирање песама по слуху на дечијим инструментима или на другим инструментима. Народни инструменти нашег и других народа. Музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим инструментима и на елтернативним изворима звука. Динамика (крешендо, декрешендо). Темпо (andante,	**МУЗ.ОО.О.1.1.** Примењују ноте, нотне вредности, ознаке за метар, динамику, темпо и остала изражајна средства музичке уметности. **МУЗ.ОО.О.1.2.** Наводе кључне карактеристике одређеног музичког стила/правца (музичке форме, представнике и репрезентативна дела). **МУЗ.ОО.О.1.3.** Дефинишу поделу инструмената према начину добијања звука и идентификују врсту инструмента према изгледу. **МУЗ.ОО.О.2.1.** Певају по слуху на матерњем и језику других народа са или без пратње ритмичких инструмената. **МУЗ.ОО.О.2.2.** Изводе једноставну ритмичку пратњу коју су осмислили на ритмичким инструментима. **МУЗ.ОО.О.2.3.** Реагују покретима и изражавају се ликовним илустрацијама за време слушања музике. **МУЗ.ОО.О.2.4.**	**МУЗ.ОО.С.1.1.** Користе музичку терминологију у тумачењу музичких појмова. **МУЗ.ОО.С.1.2.** Представљају кључне карактеристике одређеног музичког стила/ правца у контексту друштвено-историјских прилика. **МУЗ.ОО.С.1.3.** Повезују средства изражајног извођења са врстом, наменом и карактером композиције. **МУЗ.ОО.С.1.4.** Тумаче коришћење инструмената, инструменталних група у музичком делу у односу на звучне специфичности и техничке могућности. **МУЗ.ОО.С.1.5.** Идентификују међусобни утицај, сличности и разлике у начину изражавања између књижевности (опера, соло песма), сценског покрета (покрет и ритам…), ликовне уметности (боја, ритам, контраст, динамика, колористика, потез и изражајност) и музичке уметности. **МУЗ.ОО.С.2.1.** Разумеју улогу и место музике у народним обредима и обичајима свог и	**МУЗ.ОО.Н.1.1.** Анализирају нотни текст (музички метар, тоналитет, темпо, динамику, ритмичке фигуре, ознаке за изражајно извођење) у циљу тумачења музичког дела. **МУЗ.ОО.Н.1.2.** Анализирају извођачке и техничке могућности инструмената у музичком делу, колористику и боју тона, висину и покретљивост/ виртуозност. **МУЗ.ОО.Н.1.3.** Представљају начин повезаности музике (тематски, стилски, жанровски и сл.) са другим уметностима и областима ван уметности (књижевност, сценски покрет, ликовна уметност, религија, историја, медицина, спорт...). **МУЗ.ОО.Н.1.4.** Користе	**-** Учење - Комуникација - Сарадња - Одговоран однос према друштву - Дигитална **-** Учење - Комуникација - Сарадња - Одговоран однос према друштву - Дигитална

moderato, allegro). Боја (различити гласови и инструменти). Трајање (цела нота и пауза, четвртина ноте са тачком). Савладацање тонске висине и солмизације у обиму C^1-C^2. Тактирање у ¾ такту и 4/4 такту. C-dur лествица. Репетиција, прима и секонда волта. **3. Музичко стваралаштво** Једноставна ритмичка и мелодијска пратња. Музичка питања, одговори и музичка допуњалка. Звучна прича на основу познатих музичких садржаја, звучне ономатопеје и илустрације на краћи литерарни текст (учење у контексту). Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање мелодије на одабрани текст.	Препознају контрасте и поновљени музички материјал у примерима за слушање музике. **МУЗ.ОО.О.3.1.** Понашају се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама. **МУЗ.ОО.О.3.2.** Контролишу координацију и моторику кроз свирање и покрет. **МУЗ.ОО.О.3.3.** Усмено или писмено описују осећања и утисак о музичком делу. **МУЗ.ОО.О.3.4.** Учествују у припремању културних манифестација, испољавајући способност комуникације и сарадње са члановима тима. **МУЗ.ОО.О.3.5**. Објашњавају важност очувања музичког наслеђа.	других народа. **МУЗ.ОО.С.2.2.** Певају на матерњем и језику других народа са или без пратње ритмичких инструмената са нотног текста. **МУЗ.ОО.С.2.3.** Препознају инструмент или групу у музичкој композицији. **МУЗ.ОО.С.2.4.** Именују композиције различитих стилова и жанрова. **МУЗ.ОО.С.2.5.** Изражавају доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност). **МУЗ.ОО.С.2.6.** Импровизују једноставну мелодију и ритмичку пратњу користећи тело као инструмент. **МУЗ.ОО.С.2.7.** Користе музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет. **МУЗ.ОО.С.3.1.** Примењују и контролишу технику певања (држање тела, дисање, говорни апарат, дикција, артикулација). **МУЗ.ОО.С.3.2.** Учешћем у групном музицирању испољавају и развијају толеранцију, самопоуздање, мултикултуралност, осећај припадности, поштовање различитости. **МУЗ.ОО.С.3.3.**	могућности ИКТ-а за самостално истраживање аудио и видео записа музичких емисија из живота композитора и израду презентација. **МУЗ.ОО.Н.2.1.** Идентификују утицај музике других епоха у делима савремене музике. **МУЗ.ОО.Н.2.2.** Класификују избор музичких дела према тематском, литерарном или ликовном садржају. **МУЗ.ОО.Н.2.3.** Комуницирају у групи импровизујући мање музичке целине гласом, мелодијским инструментом или покретом. **МУЗ.ОО.Н.3.1.** Учествују у креирању и реализацији културних манифестација негујући тимску сарадњу и дајући критички осврт на изабране и/или изведене композиције. **МУЗ.ОО.Н.3.2.** Користе могућности ИКТ-а за записивање нотног текста, уметање ритмичког	- Учење - Комуникација - Сарадња - Одговоран однос према друштву - Дигитална

		Критички просуђују о утицају музике и звукова из окружења на здравље. **МУЗ.ОО.С.3.4.** Образлажу мишљење о музичком делу, усмено или писано.	модела као пратње, за коришћење предложене хармонизације и одабир инструмената према усклађености звука.	
Начини праћења постигнућа ученика	- Вођење ученичког портфолија. - Разговор. - Посматрање ангажованости на часу. - Уредно вођење записа у свеску. - Усмена и писана провера (15-минутне контролне вежбе). - Пројекти.			
Начин провере остварености стандарда(вредновање и оцењивање)	Критеријуми оцењивања.			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	**-** Учење - Комуникација - Сарадња			
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)				
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)				

Физичко и здравствено васпитање

Први разред

Разред	**први**	**Наставни предмет**	**физичко и здравствено васпитање**	**Годишњи број часова**	**108**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Законо основама система образовања и васпитања:*Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандард и постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			**Циљ:** учења предмета физичко и здравствено васпитање је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области фи зичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.		
Уџбеник			**Методике наставе физичког васпитања**		
Додатни дидактички материјали			**Народне игре и плесови**		

Међупредметне корелације (назив предмета)	Наставна тема/јединица
Српски језик: **Музичка култура:** **Математика:** **Ликовна култура:** **Свет око нас:**	- елементарне игре и језичка култура - ритмичке вежбе и народни плес, народне игре; - елементарне игре и певање и свирање, дечије стваралаштво - предмети у простору и односи међу њима и певање и свирање; - линија и област и слушање музике; - природни бројеви и основе читања и писања; - мерење и мере и основе читања и писања. - елементарне игре и тактилност. - оријентација у просторуи елементарне игре.

Тема и наставнисадржаји	Образовни стандарди– Исходи образовног циклуса Позавршенојобласти/темиученикћебити у стању да:			Међупредметне компетенције
	Основни	Средњи	Напредни	
Физичке способност и моторичке вештине: - ходање и трчање - скакање и прескакање - бацање и хватање - пузања, вишења, упори и пењања - вежбе на тлу - вежбе равнотеже - вежбе са реквизитима - плес и ритмика - полигони **Физичка и здравствена култура** - култура вежбања и играња здравсвено васпитање	**ФЗВ.ОО.О.2.1.** Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. **ФЗВ.ОО.О.2.2.** Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини. **ФЗВ.ОО.О.3.1.** Редовно се баве физичком активношћу у складу са препорукама јавног здравља, примењујући основне хигијенске и безбедносне мере. **ФЗВ.ОО.О.3.2.** Адекватно користе основне термине из области	**ФЗВ.ОО.С.2.1.** Идентификују добре и слабе стране сопственог извођења моторичке вештине ради побољшања извођења. **ФЗВ.ОО.С.2.2.** Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења. **ФЗВ.ОО.С.1.9.** Изводе једноставна антропометријска и моторичка мерења, користећи основне математичке концепте. **ФЗВ.ОО.С.1.15.** Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом. **ФЗВ.ОО.С.2.6.** Анализирају	**ФЗВ.ОО.Н.3.1.** Са самопоуздањем се редовно баве физичком активношћу у складу са сопственим потребама и интересовањима. **ФЗВ.ОО.Н.2.2.** Истражују како учествовање у активностима у природи доприноси личном здрављу и здрављу заједнице. **ФЗВ.ОО.С.1.5.** Анализирају утицај срединских фактора (температура, влажност ваздуха, загађеност ваздуха/воде, УВ зрачење, ветар и др.) на физичку активност и здравље људи. **ФЗВ.ОО.Н.2.4.** Учествују	**Целоживотно учење** - активно одваја битно од небитног, - самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; - користи могућности ваншколског учења; - негује и развија лична интересовања. - разликује битно од небитног, - изражава и образлаже идеје. **Вештина комуникације** - уважава саговорника, - изражава своје ставове и мишљења, осећања. - негује културу дијалога **Сарадња** - конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе, - доприноси

	физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. **ФЗВ.ОО.О.3.3.** Пореде карактеристике правилне и неправилне исхране. **ФЗВ.ОО.О.1.5.** Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. **ФЗВ.ОО.О.1.4.** Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. **ФЗВ.ОО.О.3.6.** Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. **ФЗВ.ОО.О.3.7.** Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације). **ФЗВ.ОО.О.3.8.** Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол,	утицај коришћења дигиталних технологија на здравље и благостање деце и адолесцената. **ФЗВ.ОО.С.3.6.** Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту.	у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност	постизању договора о раду заједничког рада, - активно слуша и поставља релевантна питања, - ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групе, - поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару **Решавање проблема** - препознаје проблем, - рашчлањује проблемскусит уацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства, - самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема, - алтернативне начине решавања, тачност и прецизност

	способности и др.).			решења, - примењује изабрано решење и прати његову примену, - вреднује примену датог решења и идентификује добре и слабе стране **Вештина за живот у демократском друштву** - активно учествује у животу школе - поштује разлике - развија толеранцију **Одговоран однос према здрављу** - Познаје улогу и значај воде и састојака амирница, - примењује правила ипринципе здраве исхране (редовност, важност доручка, умереност,разноврсност, начин прераде намирница) и зна последице неправилне исхране. - Бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. - Разумеда је стил живота ствар личног избора и преузима

				одговорност засвој избор. - Препознаје сигурносне и здравствене ризике у животу и раду, - примењујемере заштите, предвиђа и избегава опасне ситуације, - познаје начинепружања прве помоћи и својим - понашањем промовише здравље исигурност.

Начин праћења постигнућа ученика	- Наставник подједнако, континуирано прати и вреднује: - стање физичких способности; - стање здравља и хигијенских навика; - достигнути нивои савладаности моторичких вештина; - однос према раду - Мишљење ученика - Активност на часу
Начин провере остварености стандарда(вредновање и оцењивање)	Наставник прати напредовање ученика. Процењује њихов рад и спроводи формативно, сумативно и дијагностичко оцењивање. Демонстрира,исправља, мотивише. Организује групни облик рада изводи вежбе, исправља, упознаје способност ученика.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Настава се организује тако да се омогући: - Целоживотно учење - Вештина комуникације - Сарадња - Решавање проблема - Вештина за живот у демократском друштву - Одговоран однос према здрављу
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	Ученици се одабирају према интересовањима, могућностима и тренутним посебним активностима.
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Други разред

Разред	**Други**	**Наставни предмет**	**физичко и здравствено васпитање**	**Годишњи број часова**	**108**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе		Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...			

Стандард и постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16
Циљ предмета	Циљ учења предмета физичко и здравствено васпитање је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.
Уџбеник	
Додатни дидактички материјали	

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик **Математика** **Свет око нас** **Музичко** **Ликовно**	Језичка култура: слушање, разумевање, усмено изражавање, разговор Геометрија; Бројеви до 100; Мерење и мере; Други и ја; Култура живљења; Разноврсност природе; Човек ствара; Кретање и орјентација у времену Ритмика; Извођење музике и стваралаштво; Облици; Простор.

Тема и наставнисадржаји	**Образовни стандарди– Исходи образовног циклуса Позавршенојобласти/темиученикћебити у стању да:**			**Међупредметне компетенције**
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације.	**Основни** **ФВ.1.1.1.** Разуме значај правилног држања тела за здравље **ФВ.1.1.2.** Разликује правилно од неправилног држања тела **ФВ.1.2.3.** Познаје правила елементарних и штафетних игара	**Средњи** **ФВ.1.1.3.** Остварује напредак у развоју моторичких способности у складу са индивидуално постављеним нормама **ФВ.2.1.1.** Правилно изводи једноставније вежбе обликовања, са и без реквизита	**Напредни** **ФВ.3.1.1.** Примењује самостално научени комплекс јутарње гимнастике **ФВ.1.2.1.** Унапређује моторичке способности **ФВ.1.2.4.** Прави разлику по карактеристикам а елементарних и штафетних игара	Компетенција за целоживотно учење Естетска компетенција Брига за здравље
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ **Ходање и трчање** **Ходање:** кратким корацима, дугим корацима, у различитом ритму, ходање опружањем стајне ноге, ходање са реквизитом, ходање са променом правца и смера, ходање комбиновано са различитим покретима,	**ФВ.1.3.1.** Познаје основна начела безбедности у сали, на игралишту и учионици **ФВ.1.3.2.** Уочава своје моторичке и друге способности и особине и сличности и разлике међу	**ФВ.1.2.2.** Усклађује своје кретање са кретањем пара **ФВ.2.2.2.** Изводи гимнастичке покрете предвиђене за други разред **ФВ.2.2.3.** Поседује позитивно искуство	**ФВ.2.2.1.** Вешто изводи разноврсне форме природних облика кретања **ФВ.3.2.3.** Вешто изводи сложеније форме природних облика кретања **ФВ.3.3.1.** Позитивно	Компетенција за целоживотно учење Вештина комуникације Решавање проблема Естетска компетенција Вештина сарадње

ходање преко ниских препрека, елементарне игре са ходањем. **Техника трчања:** трчање преко препрека, трчање са променом ритма, трчање са променом правца и смера, брзо трчање стартом из различитих почетних положаја, трчање 30 м елементарне игре са трчањем. **Скакње и прескакање** Прескакање вијача, палица и других реквизита поређаних на тлу једноножним и суножним одскоком. Комбинације скокова, Скок удаљ и увис из места и залета. Скок са повишене површине. **Припремне вежбе за прескок:** игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања. **Бацање и хватање** Ходање и трчање са котрљањем лопте. Бацање лоптице из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лопте увис без и са окреом за 360°. Вођење лопте једном и другом руком у месту и кретању. Додавање лопте једном и другом руком. Вођење лопте у ходању и трчању. Гађање лоптом у импровизовани кош, ниски кош и гол. Елементарне игре са вођењем, додавањем и гађањем лоптом у циљ. Штафетне игре и друге елементарне игре	вршњацима **ФВ.2.3.1.** Познаје неспортско понашање **ФВ.2.3.2.** Упознаје и прихвата себе и друге кроз игру	успешности кроз овладавање правила елементарних и штафетних игара **ФВ.3.2.1.** Спретно учествује у елементарним и штафетним играма **ФВ.3.2.2.** Покретом изражава своје емоције и искуства, покрет усклађује са музиком **ФВ.2.3.3.** Примењује здравствено-хигијенске мере **ФВ.3.3.1.** Упознаје и прихвата своје способности, особине и ограничења значајна за учешће у игри	вреднује успешне потезе и уложени труд свих учесника у игри, уз подстицање свих учесника у игри	

лоптом (вођење, хватање, додавање). **Пузања, вишања, упори и пењања** Помицање на дохватном вратилу са погрченим ногама у вису предњем. Помицање у вису предњем окретањем за 180°, са укрштеним хватом. Њихање уз помоћ. **Проширени садржаји** Узмак корацима уз косу површину. Бочно пењање уз лествe са наизменичним прехватањем и опирањем истовремено обема ногама. Вежбе на тлу **Основни садржаји** Два повезана колута напред. Колут напред и скок пруженим телом. Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Колут назад. Састав од научених елемената. Игре усвојених вежби. **Проширени садржаји** Колут напред из упора стојећег опружених ногу. Колут преко лопте. Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби. Вежбе равнотеже **Основни садржаји** Мала вага на тлу, клупи и ниској греди. Ходање привлачењем на целом стопалу и успон. Ходање опружањем стајне и предножењем замајне ноге. Ходање уназад на греди. Састав из првог разреда допунити наученим вежбама. **Проширени садржаји** Наскок кораком на				

греду. Чучањ и окрет у чучњу за 90° и 180°. Састав из првог разреда допунити вежбама ходањем уназад и окретом у чучњу за 180°. **Одељенско такмичење.** Вежбе са реквизитима Вежбе обликовања сареквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита. Прескакање вијаче на различите начине. Дизање и ношење предмета и реквизита на различите начине. Елементарне игре са реквизитима. Игре са ластишом. Полигон и елементарне игре уз коришћење реквизита **Плес и ритимика** Основни садржаји Народно коло и дечији плес по избору. Повезивање елемената из првог разреда у композицију - састав. Основни ритмички покрети са реквизитима. **Проширени садржаји** Прескакање вијаче уназад. Комбиновано прескакање вијаче напред-назад. Ходање и трчање са бацањем и хватањем лопте и обруча. Вежба са вијачом **Полигони** Кобиновани полигон од усвојених вештина (вежби).				
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА **Култура вежбања и играња** Основни термини у вежбању Вежбамо безбедно	**ФВ.1.3.1.** Познаје основна начела безбедности у сали, на игралишту и учионици **ФВ.1.3.2.** Уочава			Вештина комуникације Вештина за живот у демократском друштву Естетска компетенција Вештина сарадње

Чувам своје и туђе ствари Правила елементарних игара **Здравствено васпитање** Моје здравље и вежбање Мишићи, зглобови и кости мога тела Телесни развој Лична хигијена Хигијена простора за вежбање "Шарени-разноврсни оброк" - правилна исхрана. Значај воде за организам и вежбање	своје моторичке и друге способности и особине и сличности и разлике међу вршњацима **ФВ.2.3.1.** Познаје неспортско понашање **ФВ.2.3.2.** Упознаје и прихвата себе и друге кроз игру			Брига за здравље

Начин праћења постигнућа ученика	Посматрање моторичких способностиученика; Праћење правилног извођења вежби, елементарних игара и спортских активности; Активност ученика као ангажовање на часу; Поштовање правила игре као и међусобна сарадња; Однос према раду и здравим стиловима живота; Напредовање у усвајању основних кретања; Учешће у елементарним и штафетним играма; Развијање навика редовног вежбања и бриге о здрављу.
Начин провере остварености стандарда(вредновање и оцењивање)	Практично извођење вежби; Демонстарација моторичких активности; Учешће у елементарним и штафетним играма Провера усвојености основних покрета и моторичких вештина Праћење индивидуалног напретка ученика у односу на почетни ниво способности; Процену активности, ангажовања као и сарадње током часа.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	**ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ** При планирању вежбања у припремној фази часа, треба узети у обзир утицај наставне теме на физичке способности ученика и применити вежбе чији делови биомеханичке структуре одговарају основном задатку главне фазе часа и служе за обучавање и увежбавање конкретног задатка. Методе вежбања које се примењују у настави су тренажне методе (континуирани, понављајући метод), прилагођене узрасним карактеристикама ученика. У раду са ученицима примењивати диференциране облике рада, дозирати вежбања у складу са њиховим могућностима и примењивати одговрајућу терминологију вежби. Време извођења вежби и број понављања, задају се групама ученика или појединцима у складу са њиховим способностима, тако што се води рачуна о постизању што веће радне ефикасности и оптимизацији интензитета рада. За ученике који из здравствених разлога изводе посебно одабране вежбе, потребно је обезбедити посебно место за вежбање. **МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ** Усвајање моторичких вештина, остварује се кроз примену основних и проширених програмских садржаја примењујући основне дидактичко-методичке принципе и методе рада неопходне за достизање постављених исхода. Усвојене моторичке вештине треба да омогуће ученицима њихову примену у свакодневним и специфичним животним ситуацијама.Ученицима који нису у стању да усвоје неке од садржаја, задају се слична али лакша вежбања од предвиђених или предвежбе. Уколико ученик не достигне предвиђени исход, оставља се могућност да исти достигне у наредном периоду.

	Усаваршавање неких моторичких задатака је континуирани процес без обзира на садржаје програма (техника ходања, трчања, примена научене игре итд.). У раду са напреднијим ученицима реализују се проширени садржаји. Кроз процес реализације програма неопходно је пратити способности ученика за различите физичке активности. **ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА** Ова наставна област реализује се кроз све организационе облике рада, наставне области и теме уз практичан рад. Достизањем исхода ове наставне области, ученици стичу знања, вештине, ставове и вредности о вежбању (основним појмовима о вежби, како се неко вежбање изводи и чему конкретна вежба и вежбање служи), физичком васпитању, спорту и здрављу. Основне информације о вежбању и здрављу преносе се непосредно пре, током и након вежбања на часу. Ова наставна област обухвата: формирање правилног односа према физичком вежбању и здрављу; развијање и неговање другарства; препознавање негативних облика понашања у игри и др. Поред наведеног у овој области потребно је радити на: неговању патриотских вредности (народне традиције и мултикултуралности); формирању правилног односа према различитостима, чувању личне и школске имовине, неговању друштвених вредности итд.
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	Ученици се укључују у различите облике рада у зависности од: Интересовања ученика Моторичким способностима Здравственим могућностима Ангажовањем и активни учешћем на часовима.
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	Реализација програма започиње на почетку школске године у складу са годишњим планом рада школе. Наставне активности реализују се у фискултурној сали, школском дворишту или на спортским теренима. Поједини облици рада реализују се током целе школске године.

Трећи разред

Разред	**Трећи**	**Наставни предмет**	**Физичко и здравствено васпитање**	**Годишњи број часова**	**108**

Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16
Циљ предмета	Циљ наставе и учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здрављаи примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.
Уџбеник	
Додатни дидактички материјали	Разни предмети, објекти непосредне стварности, палице, лопте, греда, струњаче, разне справе, ЦД, шведска клупа, козлић, обручеви, вијаче, штоперица...

Међупредметне корелације (назив предмета)	Наставна тема/јединица
Српски језик **Природа и друштво** **Математика** **Музичка култура**	- Вођени слободни разговори - Осећања, животне потребе, здрав начин живота кретање и сналажење у простору - Бројеви, мерење и мере, геометријске фигуре - Изговор бројалице у ритму уз покрет, певање песама по слуху, певање песама уз покрет

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности	**Основни** **ФВ.1.1.1.** Унапређује моторичке способности **ФВ.1.1.2.** Правилно изводи једноставније вежбе обликовања, са и без реквизита **ФВ.1.1.3.** Разуме Значај правилног држања тела за здравље	**Средњи** **ФВ.2.1.1.** Примењује самостално научени комплекс јутарње гимнастике	**Напредни** **ФВ.3.1.1.** Правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела	- Компетенција за учење - Комуникација - Одговоранодност према околини - Одговоран однос према здрављу; - Сарадња - Естетичка компетенција
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ Ходање и трчање Скакање и прескакање Бацање и хватање Пузања, вишења, упори и пењања Вежбе на тлу Вежбе равнотеже Плес и ритимика Полигони	**ФВ.1.2.1.** Правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат **ФВ.1.2.2.** Зна правилно да скаче удаљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока **ФВ.1.2.3.** Зна правилно да скаче увисваријантом технике маказице **ФВ.1.2.4.** Правилно изводи вежбе на тлу **ФВ.1.2.5.** Правилно изводи вежбе на греди и шведској клупи **ФВ.1.2.6.** Познаје правила	**ФВ.2.2.1.** Правилно изводи прескоке **ФВ.2.2.2.** Правилно изводи вежбе на вратилу **ФВ.2.2.3.** Игра Мини - рукомет, “Футсал”- мали фудбал и “Између четири ватре”, примењујући основну технику, неопходна правила **ФВ.2.2.4.**Правилно изводи основне ритмичке вежбе са лоптом и вијачом **ФВ.2.2.5.** Правилно изводи плес и народно кола предвиђена за трећи разред	**ФВ.3.2.1.** Игра Мини - рукомет, “Футсал”- мали фудбали “Између четири ватре”, примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз постовање ругих	- Компентенција за учење - Комуникација - Одговоран однос према околини - Одговоран однос према здрављу - Сарадња - Естетичка компетенција

	спортских елементарних игара			
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА Моје здравље и вежбање Мишићи, зглобови и кости мога тела Телесни развој Лична хигијена Хигијена простора за вежбање „Шарени-разноврсни оброк” – правилна исхрана. Значај воде за организам и вежбање	**ФВ.1.3.1.** Зна основне појмове везане за физичко вежбање **ФВ.1.3.2.** Познаје основна начела безбедности у сали, на игралишту и учионици **ФВ.1.3.3.** Примењује здравствено-хигијенске мере	**ФВ.2.3.1.** Зна Основна правила Мини -рукомета, “Футсала” и “Између четири ватре” **ФВ.2.3.2.** Позитивно вреднује успешне потезе и уложени труд свих учесника у игри, уз подстицање свих учесника у игри	**ФВ.3.3.1.** Зна утицај физичког вежбања	- Компентенција за учење - Комуникација - Одговоранодноспрема - околини - Одговоран - однос према - здрављу - Сарадња - Естетичка - компетенција

Начини праћења постигнућа ученика	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у физичком и здравственом васпитању који обухвата: вежбање у адекватној спортској опреми, активно учествује на часовима физичког и здравственог васпитања, вежбање и играње у слободно време. Приказ једног комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизита. Постигнућа у моторичким вештинама. Индивидуални напредак ученика.
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	**Оцена одличан 5**- значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавање захтева који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већини напредног нивоа, уз веома висок степен ангажовања **Оцена врло добар 4**- значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавање захтева на основном и средњем нивоу, као и део захтева са непредног нивоа, али из малу помоћ наставника, уз висок степен ангажовања **Оцена добар 3**- напредак у савладавању програма предмета и самоатално испуњавање захтева на основном и већем делу средњег нивоа уз ангажовање **Оцена довољан 2** -минимални напредак у савладавању програма предмета и испуњавање захтева на већем делу основног нивоа, али уз помоћ наставника **Оцена недовољан 1-** не остварује се ни минималан напредак у савладавању програма предмета, ни уз помоћ се не испуњавају захтеви који су утврђени на основном нивоу.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	**Компетенција за учење:** Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућност ваншколског учења, негује и развија лична интересовања. Има позитиван и одговоран однос према учењу. Користи различите изворе информација и има критички однос према њима. **Комуникација:** Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.Уме да саслуша саговорника до краја и без упадица. **Одговоран однос према околини:** Одговоран је према квалитету сопственог живота, што обухвата и однос према околини и однос према здрављу. **Одговоран однос према здрављу:** Бира стил живота и навике имајући у виду добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор. **Естетичка компетенција:** Препознаје естетичке елементе уразличитим контекстима као што су: уметничко стваралаштво, културна баштина.

***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Четврти разред

Разред	четврти	Наставни предмет	Физичко и здравствено васпитање	Годишњи број часова	108
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.		
Уџбеник					
Додатни дидактички материјали			Приручници- „Српске народне песме и игре“, Богдан Ђурић и Радомир Јанковић, „ Окретне игре и плесови“, „ Таково у игри и песми“, Д.Големовић.		
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Српски језик **Музичка култура** **Математика** **Природа и друштво** **Ликовна култура**			- Језичка култура - Елементарне игре - Књижевност - Плес и ритмика - Плес и ритмика - Извођење музке - Музичко стваралаштво - Моторичке вештине - Бројеви (физичке способности, мере и мерења) - Човек као природно и друштвено биће - Елементарне игре- композиција		

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Вежбе за развој снаге са реквизитима и без реквизита. Вежбе за развој покретљивости са реквизитима и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости.Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге.Вежбе за развој координације. Национална батерија тестова за праћење физичког развоја и	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	**Целоживотно учење** има позитиван и одговоран однос према - учењу; - активно одваја битно од небитног; - самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; - користи могућности ваншколског учења; - негује и развија лична интересовања; - разликује
	ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. **ФЗВ.ОО.О.1.5.** Препознају знаке прекомерног физичког	**ФЗВ.ОО.С.1.3.** Демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. **ФЗВ.ОО.С.1.10** Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење	**ФЗВ.ОО.Н.3.1.** Са самопоуздањем се редовно баве физичком активношћу у складу са сопственим потребама и интересовањима. **ФЗВ.ОО.Н.2.4.** Учествују у организацији школских такмичења и	

моторичких способности.Моторичке вештине и игре у развоју моторичих способности.	оптерећења и адекватно реагују.	физичком активношћу. **ФЗВ.ОО.С.1.10** Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу.	манифестација који промовишу физичку активност и здравље. **ФЗВ.ОО.Н.3.6.** Подстичу друге да се баве физичком активношћу ради очувања здравља.	битно од небитног, изражава и образлаже идеје. Вештина комуникације: - уважава саговорника, изражава своје ставове и мишљења,осећања; - негује културу дијалога. Познаје различите облике комуникације и њихове одлике:
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ *Атлетика Технике трчања. Истрајно трчање. Скок удаљ згрчном техником. Бацање лоптице из залета. Скок увис прекорачном техником. Тробој. *Спортска гимнастика Вежбе на тлу: вежбе и комбинације. Прескоци и скокови (прескок разношка). Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе са променама висова и упора. Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди. Проширени садржаји Вежбе на тлу: – летећи колут из места. – састав. *Основе тимских, спортских и елементарних игара Мини–рукомет. Футсал – „мали фудбал“. Основни елементи кошарке и мини-кошарка. Основни елементи одбојке. Јаџент. *Плес и ритимика Вежбе вијачом. Вежбе лоптом. Вежбе обручем. Народно коло „Моравац“, „ Чачак“.	**ФЗВ.ОО.О.1.8.** Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења једноставнијих специјализова них моторичких вештина. **ФЗВ.ОО.О.1.6.** Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за вежбање. **ФЗВ.ОО.О.1.1 0.** Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности. **ФЗВ.ОО.О.1.7.** Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. **ФЗВ.ОО.О.2.1.** Активно	**ФЗВ.ОО.С.2.1.** Идентификују добре и слабе стране сопственог извођења моторичке вештине ради побољшања извођења. **ФЗВ.ОО.С.3.3.** Користе и комбинују специјализова не моторичке вештине у разноврсним ситуацијама (игра, рекреација, такмичење, свакодневне животне активности). **ФЗВ.ОО.С.1.5.** Анализирају утицај срединских фактора (температура, влажност ваздуха, загађеност ваздуха/воде, УВ зрачење, ветар и др.) на физичку активност и здравље људи. **ФЗВ.ОО.С.1.16** Идентификују	**ФЗВ.ОО.Н.2.4.** Учествују у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље. **ФЗВ.ОО.Н.3.1.** Са самопоуздањем се редовно баве физичком активношћу у складу са сопственим потребама и интересовањима. **ФЗВ.ОО.Н.3.2.** Решавају проблемске ситуације, креирајући различита решења у одабраним спортским и рекреативним активностима. **ФЗВ.ОО.Н.3.4.** Уз одговарајућу помоћ креирају и спроводе план за побољшање или очување сопственог нивоа физичке активности и моторичких способности и прате његове	- уме јасно да се изрази усмено и писмено у складу са потребама и карактеристикама ситуације - уважава саговорника реагујући на оно што говори,а не на његову личност; - изражава своје ставове,мишљења, осећања на позитиван, конструктиван и аргументован начин; - уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица. **Сарадња:** - конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе; - доприноси постизању договора о раду заједничког рада; - активно слуша и поставља релевантна питања; - ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групе; поштује правила заједничког рада и препознаје своје место

*Полигони Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.	учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. **ФЗВ.ОО.О.2.4.** Бирају одговарајуће стратегије при решавању различитих кретних проблема. **ФЗВ.ОО.О.2.5.** Користе одговарајућа вербална и невербална средства (плес, покрет) да искажу осећања и комуницирају са вршњацима.	елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу. **ФЗВ.ОО.С.2.2.** Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења.	ефекте.	- и улогу у групи или пару; - уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица. Решавање проблема: - препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у свету претходно стечених - знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства; - самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема, алтернативне - начине решавања, тачност и прецизност решења; - примењује изабрано решење и прати његову примену; - вреднује примену датог решења и идентификује добре и слабе стране. Вештина за живот у демократском друштву: - активно учествује у животу школе; - поштује разлике; - развија толеранцију. Одговоран однос према здрављу - Познаје улогу и значај воде и састојака намирница примењује правилан принцип здраве исхране (редовност, важност доручка, умереност, разноврсност) и зна последице неправилне исхране. - Бира стил
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА *Култура вежбања и играња Основна правила вежбања. Основна правила мини- - рукомета, футсала, кошарке, мини-кошарке и одбојке. Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара. Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз, толеранција). Значај вежбања у породици. Вежбање у	**ЗВ.ОО.О.1.11.** Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање. **ФЗВ.ОО.О.1.9.** Придржавају се правила игре /активности и прихватају исход игре/активности. **ФЗВ.ОО.О.1.6.** Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и	**ФЗВ.ОО.С.3.8.** Учествују у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини. **ФЗВ.ОО.С.3.4.** Критички се односе према употреби психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића. **ФЗВ.ОО.С.1.12.** Објашњавају	**ФЗВ.ОО.Н.2.4.** Учествују у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље. **ФЗВ.ОО.Н.3.5.** Праве одговорне изборе у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем. **ФЗВ.ОО.Н.2.5.** Адекватно користе дигитална и технолошка знања, као и принципе различитих	

слободно време. *Здравствено васпитање Правилно држање тела и здравље. Значај вежбања за правилан рад срца и плућа. Мишићи и зглобови тела. Хигијена простора за вежбање. Исхрана и вежбање. Значај лекарских прегледа за вежбање. Поступање у случају повреде (обавестити наставника и др.	реквизита за вежбање. **ФЗВ.ОО.О.2.2.** Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној **ФЗВ.ОО.О.3.6.** Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. **ФЗВ.ОО.О.3.9.** Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.	основне принципе правилне исхране.	наука за прикупљање и анализу информација о физичкој активности, исхрани и здрављу. **ФЗВ ОО.Н.1.3.** Објашњавају повезаност физичке активности, начина исхране и здравља. **ФЗВ.ОО.С.3.9.** Уз одговарајућу помоћ креирају и спроводе план правилне исхране.	живота и навика имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузиме - одговорност за свој избор. Препознаје сигурносне и здравствене ризике у животу и раду, примењује мере заштите препознаје и избегава опасне ситуације, познаје начине пружања прве помоћи и својим понашањем промовише здравље и сигурност.

Начини праћења постигнућа ученика	У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе физичког и здравственог васпитања, препоручује се да наставник подједнако, континуирано прати и вреднује: - ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у физичком и здравственом васпитању који обухвата: - вежбање у адекватној спортској опреми; - активно учествовање на часовима Физичког и здравственог васпитања; - вежбање и играње у слободно време; - приказ два комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизита; - постигнућа у моторичким вештинама; - индивидуални напредак ученика. Индивидуални напредак сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање. Приликом оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, степен спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом вредновања (оцењивања) узима се у обзир његов индивидуални напредак у односу на претходна достугнућа и могућности као и ангажовање ученика у наставном процесу. Код ученика ослобођених од практичног дела наставе прати се и вреднује: – познавање основних правила елементарних и спортских игара, основних здравствено-хигијенских правила вежбања и здраве исхране; – учешће у ваннаставним активностима. Праћење, вредновање и оцењивање ученика ослобођених од практичног дела наставе, врши се на основу посебног ангажовања у настави. Праћење, вредновање и оцењивање ученика са инвалидитетом врши се на основу њиховог индивидуалног напретка.
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања.

Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Дигитални свет

Први разред

Разред	**први**	**Наставни предмет**	**Дигитални свет**	**Годишњи број часова**	**36**
Циљевипрограма, препорукезапланирање, праћење и вредновањеобразовно-васпитнепраксе			Законо основамасистемаобразовања и васпитања: *Службенигласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандардипостигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службенигласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Оспособљавање ученика за безбедно и паметно коришћење дигиталних уређаја и развијање алгоритамског начина размишљања		
Уџбеник			*Дигитални свет 1* – Наташа Анђелковић, Биљана Калафатић, Марина Ињац		
Додатни дидактички материјали					

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Свет око нас **Српски језик** **Ликовна култура** **Математика**	– кроз теме о породици и школи – кроз е-уџбеник, дигитално причање прича – кроз једноставне програме за цртање, дигитални цртеж – кроз логичке задатке, решавање проблема корак по корак

Тема и наставни садржаји	**Образовнистандарди– Исходи образовног циклуса Позавршенојобласти/темиученикћебити у стањуда:**			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
1. Дигитално друштво 2. Безбедно коришћење дигиталних уређаја 3. Алгоритамско размишљање	- Идентификује дигиталне уређаје у окружењу и објасни основну намену - Примени основна правила безбедног коришћења	- Објасни како дигитални уређаји помажу у учењу, раду и комуникацији - Препозна опасности од дељења личних података са	- Препозна различите облике дигиталних садржаја (текст, слика, звук) - Разликује прихватљиво од неприхватљив	**Дигитална компетенција** –оспособљавање ученика за критичко и безбедно коришћење дигиталних технологија за учење и комуникацију **Компетенција за учење**

	уређаја, уз правилно седење и ограничено време - Анализира и решава једноставне проблеме пратећи логички след корака	непознатим особама на интернету - Креира кратак низ упутстава (алгоритам) за обављање свакодневне активности или кретање робота кроз простор	ог понашања у дигиталној комуникацији (основе интернет бонтона) - Препозна грешку у једноставном алгоритму и покуша да је исправи	– кроз дигиталне уџбенике и образовне игре на платформи Е-учионица **Решавање проблема** – кроз област Алгоритамски начин размишљања **Комуникација** – учење правила пристојне и безбедне комуникације **Одговоран однос према здрављу** **Рад са подацима и информацијама**
Начинипраћењаостигнућа ученика	Описна оцена, активно посматрање, педагошка документација, практични радови			
Начин провереостварености стандарда(вредновање и оцењивање)	Континуирано посматрање и бележење практични радови и пројекти, усмена провера – кроз дијалог, дигитални алати за самовредновање, критеријумско оцењивање – на основу степена самосталности			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Повезивање са стварним животом (некад-сад) Пројектна настава (тимски рад) Игра као метод (развој логичког закључивања)			
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)				
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)				

Други разред

Разред	Други	Наставни предмет	Дигитални свет	Годишњи број часова	36
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				

Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16
Циљ предмета	Циљ наставе и учења предмета дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања.
Уџбеник	*Дигитални свет*, ИК Логос, 2019. Марина Ињац Јован Јовановић, Стефан Поповић
Додатни дидактички материјали	
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик Математика Природа и друштво Ликовна култура Музичка култура Грађанско васпитање	- Писменост и комуникација - Логичко и алгоритамско мишљење - Информације о природним појавама - Креативно изражавање при изради дигиталних цртежа - Повезивање ритма и понављања секвенци - Одговорно понашање

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
ДИГИТАЛНО ДРУШТВО	**2.1.1.** Ученик препознаје дигиталне уређаје у свом окружењу.	**2.1.2.** Ученик објашњава за шта се користи интернет.	**2.1.3.** Ученик наводи примере употребе диги. уређаја у свакодневном животу.	**Развијање дигиталних вештина** - оспособљавање ученика за безбедно коришћење дигиталних уређаја - неговање тимског духа - подстицање на логичко размишљање, креативност и стваралаштво
БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ	**2.2.1.** Ученик препознаје правила безбедног понашања на интернету.	**2.2.2.** Ученик примењује основна безбедног понашања при коришћењу интернете и дигиталних уређаја.	**2.2.3.** Ученик зна коме да се обрати ако на интернету види нешто непријатно или опасно.	**Развијање дигиталних вештина** - оспособљавање ученика за безбедно коришћење дигиталних уређаја - неговање тимског духа подстицање на логичко размишљање, креативност и стваралаштво
АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ	**2.3.1.** Ученик разуме да се задатак може решити кроз низ корака-алгоритам.	**2.3.2** Ученик решава једноставне задтаке пратећи редослед корака-алгоритма	**2.3.3.** Ученик уочава и исправља једноставну грешку у алгоритму.	**Развијање дигиталних вештина** - оспособљавање ученика за безбедно коришћење дигиталних уређаја - неговање тимског духа подстицање на логичко размишљање, креативност и стваралаштво

Начини праћења постигнућа ученика	– самопроцена: неговање праксе исказивања рефлексивних коментара током представљања онога што су урадили прилика је за развој самоувида и саморегулације у учењу и основа за процену властитог постигнућа ученика; – вршњачка процена: ова врста процене постигнућа ученика природно се надовезује на процес самопроцене – ученици раде у пару или групи на истом задатку и имају могућност да, делећи одговорност, стварају и исправљају решења, те пружају конструктивне повратне информације. – усмена и писана провера(тестови знања) – разговор – ангажованост на часу – практичан рад на дигиталном уређају
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријуми оцењивање.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	- Учење - Комуникација - Сарадња - Практичан рад на уређајима
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Трећи разред

Разред	**Трећи**	**Наставни предмет**	**Дигитални свет**	**Годишњи број часова**	**36**

Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Законо основамасистемаобразовања и васпитања:*Службенигласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16
Циљ предмета	Развијање основне дигиталне писмености ученика кроз оспособљавање за безбедно, одговорно и креативно коришћење дигиталних технологија, разумевање основних принципа рада дигиталних уређаја и подстицање логичког и алгоритамског мишљења.
Уџбеник	*Дигитални свет 3*, Марина Ињац, Јелена Батањац; Логос
Додатнидидактичкиматеријали	
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик **Математика** **Природа и друштво** **Ликовна култура** **Музичка култура** **Грађанско васпитање**	- Писменост и комуникација - Логичко и алгоритамско мишљење - Информације о природним појавама - Креативно изражавање при изради дигиталних цртежа - Повезивање ритма и понављања секвенци - Одговорно понашање

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди– Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
Дигитално друштво	**2.1.1.** Наводи примере коришћења дигиталних уређаја у свакодневном животу. **2.1.3.** Разликује примерене и непримерене садржаје у дигиталном окружењу.	**2.2.2.** Примењује правила безбедне комуникације у дигиталном окружењу. **2.2.4.** Поштује правила дигиталног понашања.	**2.3.2.** Одговорно и безбедно учествује у дигиталној комуникацији. **2.3.4.** Показује одговоран однос према дигиталним садржајима и ауторским правима.	– развијање дигиталних вештина – оспособљавање ученика за безбедно коришћење дигиталних уређаја – неговање тимског духа – подстицање на логичко размишљање, креативност и стваралаштво
Безбедно коришћење дигиталних уређаја	**2.1.1.** Препознаје основне дигиталне уређаје.	**2.2.3.** Разлијује безбедно од небезбедних ситуација у дигиталном окружењу.	**2.3.4.** Показује високу одговорност и самоконтролу у коришћењу дигиталних уређаја.	– развијање дигиталних вештина – оспособљавање ученика за безбедно коришћење дигиталних уређаја – неговање тимског духа – подстицање на логичко размишљање, креативност и стваралаштво
Алгоритамски начин размишљања	**2.1.2.** Прати једноставно дато упутство (низ корака).	**2.2.3.** Примењује логички редослед у решавању проблема.	**2.3.4.** Повезује алгоритамски начин размишљања са свакодневним проблемима.	– развијање дигиталних вештина – оспособљавање ученика за безбедно коришћење дигиталних уређаја – неговање тимског духа – подстицање на логичко размишљање, креативност и стваралаштво
Начини праћења постигнућа ученика	- Практичан рад на дигиталним уређајима - Примена алгоритамског размишљања - Разговор и дискусија о дигиталној безбедности - Самостално решавање проблемских задатака			
Начин провере остварености стандарда(вредновање и оцењивање)	- Посматрање и и праћење рада ученика - Практични задаци на дигиталном уређају - Усмена провера - Решавање проблемских задатака - Кратки тестови **Критеријум оцењивања:** **Одличан (5)** **-** Ученик разуме и примењује дигиталне појмове; Самостално користи уређаје и алате; Безбедно и одговорно се понаша у дигиталном окружењу; Активно решава задатке и показује иницијативу. **Врло добар (4)** **-** Ученик углавном тачно примењује знања уз мању подршку; Понекад му је потребна помоћ при сложенијим задацима.			

	Добар (3) - Ученик делимично разуме градиво и најчешће очекује смернице наставника. **Довољан (2)** - Ученик зна основе, али не успева да их примени без сталне помоћи. **Недовољан (1)** - Ученик не задовољава основне захтеве предмета; - Не успева да обави задатак ни уз помоћ.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Практичан рад на дигиталном уређају Развијање алгоритамског мишљења Решавање проблемских задатака Употреба дигиталних алата у различитим наставним контекстима
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Четврти разред

Разред	**Четврти**	**Наставни предмет**	**Дигитални свет**	**Годишњи број часова**	**36**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основамасистемаобразовања и васпитања:*Службенигласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ предмета Дигитални свет за 4. разред је развијање **дигиталних компетенција**, функционалне писмености и логичког размишљања. Ученици се кроз овај предмет припремају за безбедну, креативну и правилну употребу дигиталних уређаја и технологија у свакодневном животу		
Уџбеник			*Дигитални свет 4*, Марина Ињац, Логос		
Додатни дидактички материјали					
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Српски језик **Математика** **Природа и друштво** **Грађанско васпитање**			- Писменост и комуникација - Логичко и алгоритамско мишљење - Дигитална безбедност и последице прекомерног коришћења, информационо-комуникационих техно-логија; дигитално насиље, - Одговорно понашање		

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди– Исходи образовног циклуса По завршеној области / теми ученик ће бити у стању да:**			**Међупредметне компетенције**
Путовање кроз дигитални свет - Основни алати за обликовање текста - Уређивање	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	1. Дигитална компетенција 2. Компетенција за учење 3. Решавање проблема
	- Препознаје основне дигиталне уређаје и	- Објашњава улогу дигиталних технологија у свакодневном	- Критички процењује предности и ограничења употребе дигиталних	

текста - Уметање слике у текст - Пројекат - Дигитални правопис - Кликом до културног наслеђа - Шта је пубертет? - Дигитални речник - Виртуелни сајам науке	њихову намену. - Користи основне алате за унос и обликовање текста. - Уме да уметне слику у документ - Препознаје основна правила дигиталне комуникације и правописа	животу и учењу. - Самостално примењује различите алате за обликовање текста. - Самостално уређује текст користећи функције копирања, премештања и брисања - Прилагођава величину и положај слике у односу на текст - Самостално извршава своје задатке и сарађује са другима - Примењује правописна правила приликом израде дигиталних текстова	технологија у различитим ситуацијама - Самостално организује и уређује текст тако да буде јасан, прегледан и функционалан. - Сврсисходно комбинује текст и слике ради боље прегледности и визуелног приказа садржаја. - Самостално уочава и исправља правописне и језичке грешке у дигиталним документима.. - Иницира идеје, организује рад и представља резултате пројекта користећи дигиталне алате.	4. Рад с подацима и информацијама 5. Комуникација 6. Сарадња 7. Одговоран однос према здрављу 8. Одговоран однос према околини
Опрезно и паметно у дигиталном свету - Будимо одговорни и паметни на интернету	- Препознаје основна правила безбедног коришћења дигиталних уређаја и интернета. - Уз подршку примењује правила безбедног понашања. - Препознаје примере пожељног и непожељног понашања на интернету.	- Самостално примењује правила безбедног и одговорног коришћења дигиталних технологија, - Препознаје могуће ризике и зна коме да се обрати за помоћ. - Одговорно користи интернет, штити своје личне податке, поштује правила дигиталне комуникације и препознаје непримерене садржаје и понашања.	- Критички процењује ризичне ситуације у дигиталном окружењу, - Предлаже начине њиховог избегавања и одговорним понашањем даје пример другима. - Критички процењује информације и садржаје са интернета, одговорно комуницира у дигиталном окружењу, поштује правила дигиталног грађанства и уме да аргументовано образложи значај безбедног понашања на интернету.	1. Дигитална компетенција 2. Компетенција за учење 3. Решавање проблема 4. Рад с подацима и информацијама 5. Комуникација 6. Сарадња 7. Одговоран однос према здрављу 8. Одговоран однос према околини
Уметност програмирања - Програми-програмирање-алгоритми - Визуелно (блоковско) програмирање - Ја волим микробит - Уз микробит математика је	- Препознаје појмове програм, програмирање и алгоритам и прати једноставан алгоритам. - Уз помоћ саставља једноставан програм од	- Самостално примењује алгоритам за решавање једноставних задатака и објашњава његове кораке. - Самостално креира и тестира програм користећи основне блокове, ,	- Осмишљава, анализира и унапређује једноставне алгоритме за решавање различитих проблема. - Креира сложеније програме, отклања грешке и унапређује програм ради ефикаснијег рада. - Креира оригиналне	1. Дигитална компетенција 2. Компетенција за учење 3. Решавање проблема 4. Рад с подацима и информацијама 5. Комуникација 6. Сарадња 7. Одговоран

лака - Микробит у служби здравља и рекреације	понуђених блокова. - Препознаје намену micro уређаја и користи његове основне функције уз подршку.	понављање и једноставне услове. - Самостално програмира micro за извршавање задатака.	програме за micro, комбинујући различите функције и сензоре.	однос према здрављу 8. Одговоран однос према околини

Начини праћења постигнућа ученика	- практичан рад ученика на дигиталним уређајима; - примена алгоритамског начина размишљања у решавању задатака; - разговор и дискусија о дигиталној безбедности и одговорном понашању; - самостално решавање проблемских задатака и задатака различитих нивоа сложености.
Начин провере остварености стандарда(вредновање и оцењивање)	- посматрање и праћење рада ученика; - практични задаци на дигиталним уређајима; - усмена провера знања; - решавање проблемских задатака; - кратки тестови. **Критеријум оцењивања** ***Одличан (5)*** - Ученик у потпуности разуме и примењује дигиталне појмове. - Самостално и успешно користи дигиталне уређаје и алате, безбедно и одговорно се понаша у дигиталном окружењу. - Активно учествује у раду, успешно решава задатке и показује иницијативу ***Врло добар (4)*** - Ученик у великој мери примењује усвојена знања и вештине. - Понекад му је потребна мања подршка при решавању сложенијих задатака. ***Добар (3)*** - Ученик делимично разуме и примењује наставно градиво. - Најчешће му је потребна подршка и смернице наставника при раду. ***Довољан (2)*** - Ученик познаје основне појмове, али их тешко примењује самостално и углавном захтева сталну помоћ. ***Недовољан (1)*** - Ученик не задовољава основне захтеве предмета и није у стању да изврши задатке ни уз помоћ наставника.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	• практичан рад ученика на дигиталним уређајима; • развијање алгоритамског начина мишљења кроз решавање задатака; • решавање проблемских задатака различитих нивоа сложености; • употреба дигиталних алата у различитим наставним контекстима.
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**	

3.3. Изборни наставни предмети

Верска настава

Први разред

Назив предмета **Верска настава**

Циљ Циљ верске наставе је да ученика упозна са основним појмовима везаним за веру и Цркву. Ученици би требало да науче шта значи бити члан Цркве као Тела Христовог и на који начин се испољавају хришћанске врлине. Предмет поред теоретске, има пре свега практичну страну, да упути ученике на који начин да сагледавају феномене из свакодневног живота, како да превладавају проблеме и како да изграђују здрав и функционалан однос са људима и природом.

Разред **први**

Годишњи фонд часова **36**

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА МЕТОДЕ, ОБЛИЦИ РАДА, ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА, ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЈА, ПРОЈЕКТНА НАСТАВА..., КОРЕЛАЦИЈА	Начин праћења постигнућа ученика (елементи оцењивања ученика)
По завршетку теме ученик ће бити способан да: – разуме основна сазнања о темама које ће се обрађивати на – настави Православног катихизиса; – ученик ће бити подстакнут да – активно учествује на часовима. – верске наставе	**УВОД**	упознавање ученика са садржајима предмета и начином рада мотивисање ученика за похађање часова верске наставе	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја	Активност на часу

По завршетку теме ученик че бити способан да: – опише и објасни значење појма заједнице као и његов однос према њему блиским особама – (породици); – препозна да не можемо једни без других; – зна да нас љубав повезује са другима; – прихвата друге личности и њихове особине; – да се правилно осени крсним знаком; – зна да је Бог Света Тројица (Заједница); – зна да крштењем постајемо чланови Божје породице (Цркве); *Афективни аспект:* – ученик ће пожелети да чини добро другима (ближњима) у својој заједници	**ЗАЈЕДНИЦА КАО ОСНОВ ЖИВОТА**	Ученицима пружити основ за разумевање човека као бића заједнице; пружити ученицима елементарно знање о Богу као бићу заједнице.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

По завршетку теме ученик че бити способан да: – ученик сазнаје да заједница са Богом почива на слободи – да зна да је послушност израз љубави – препозна да је даривање плод љубави – да сазна да је молитва разговор са Богом – да се упозна са молитвом Оче наш – зна да је Бог Отац створио свет из љубави – препозна да је наш живот Божји дар – да зна да Бог жели да живимо у заједници са Њим *Афективни аспект:* – код ученика ће се развити жеља да љубав показује на конкретан начин – ученик ће бити мотивисан да љубав према Богу изражава молитвом	**ЗАЈЕДНИЦА ЉУБАВИ БОГА, ЧОВЕКА И ПРИРОДЕ**	пружити основ за разликовање и упоређивање породичних односа и односа који владају у Цркви • пружити основ за упознавање односа који владају између човека и Бога • пружити основ за разумевање да је молитва наш разговор са Богом • омогућити ученицима да увиде да се породични односи и односи у Цркви исказују на конкретан начин • ученицима пружити основ за разумевање да се кроз међусобне односе љубави остварује јединство	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

По завршетку теме ученик че бити способан да: – препознаје основе догађаје из библијске приповести о Христовом рођењу – препознаје и именује главне – личности из библијске приче о Христовом рођењу (уз помоћ иконе празника и по кључним симболима) – препозна да је прослава празника догађај целе породице кроз који се остварује заједница љубави – препозна да је Витлејемска пећина слика Цркве – усвоји текст (садржај) и мелодију песме (Божић, Божић) – препозна да је Свети Сава посветио свој живот Богу због – љубави према Њему *Афективни аспект:* – код ученика ће се развити жеља да активно учествује у прослави Христовог рођења – код ученика ће се развити жеља да према ближњима подражава пример љубави Светога Саве	**НЕИЗМЕРНА ЉУБАВ БОЖЈА - ХРИСТОС СЕ РОДИ!**	**• пружити ученицима неопходно знање о доласку Спаситеља у свет** **• указати ученицима да је послање Сина Божјег дар љубави Бога Оца свету** **• пружити ученицима елементарно знање о Светоме Сави**	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

По завршетку теме ученик че бити способан да: – опише појединости библијске – повести о стварању света – разликује оно што је Бог створио од онога што је човек направио на примерима из непосредног окружења – зна зашто за Бога кажемо да је Творац – на елементарном нивоу објасни повезаност људи и природе – уочи да се у Цркви остварује – јединство људи и природе са – Богом – да зна да у заједници са Богом учествујемо слободно –само ако то желимо (пример Светога Саве и његовог слободног избора) – да се упозна са Литургијом као догађајем (заједничком трпезом) на којем се окупља Божја породица *Афективни аспект:* – код ученика ће се развити жеља да својом послушношћу изражава своју љубав и слободу – ученик ће желети да учествује у Литургији	**ЦРКВА - ЗАЈЕДНИЦА СА БОГОМ**	• пружити ученицима елементарно знање о стварању света • омогућити ученицима да схвате и доживе Цркву као заједницу сабраног Божјег народа • подстицати ученике на лично учешће у животу Цркве.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

По завршетку теме ученик че бити способан да: – да упозна Христово учење као „учење“ о љубави и праштању (на – примерима из јеванђељских – прича) – препозна и разуме да је права љубав када је показујемо делима – усвоји садржај и мелодију песме „Знаш ли ко те љуби силно“ – опише појединости библијске – повести о Христовом Васкрсењу – препознаје и именује главне – личности из библијске приче о Христовом Васкрсењу (уз помоћ иконе празника и по кључним симболима) – препозна да је прослава празника догађај целе породице кроз који се остварује заједница љубави – опише прослављање Васкрса у својој породици – зна обичаје у вези са Васкрсом *Афективни аспект:* – ученици ће развити потребу да делима исказују љубав – код ученика ће се развити жеља да учествује у припремама за прославу овог највећег хришћанског празника.	**ХРИСТОВА ЉУБАВ ПРЕМА ЧОВЕКУ И СВЕТУ**	• указати ученицима на величину Христове љубави према људима и свету • пружити ученицима елементарно знање о Христовом страдању и васкрсењу	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

По завршетку теме ученик че бити способан да: – преприча одабране приче које говоре о Христовој љубави према свету и човеку – на елементарном нивоу објасни међусобну повезаност свих људи и природе – препознаје и именује поступке људи који су прожети љубављу према природи, људима и Богу – уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса 1. разреда основне школе *Афективни аспект:* – код ученика ће се развити жеља – да се брине о биљкама и животињама и целокупној природи.	**НАША БРИГА О СВЕТУ (ТВОРЕВИНИ БОЖЈОЈ)**	• омогућити ученицима да у Христу препознају узор љубави према свету и човеку • подстицати ученике да љубав према Богу изражавају кроз љубав према људима и природи • установити обим разумевања и квалитет стечених знања у току школске године из Православног катихизиса.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

Корелације

Области предмета	**Наставни садржај и врста корелације у оквиру самог предмета** **<u>међупредметна хоризонтална</u> корелација (у оквиру једног разреда са различитим предметима)** **<u>Међупредметна вертикална</u> корелација (садржаји истог или других предмета који су савладани у претходним разредима)** **Садржај: Врста корелације:**	**Назив другог предмета:**	**Реализација (месец)**
Празновање Божића и Васкра	Радионице за израду радова на тему празника	Ликовна култура	Децембар, април
Празновање Божића и Васкрса	Учење композиција на тему празника	Музичка култура	Децембар, април
Свети Сава, слава наше школе	Рад на пригодним текстовима везаним за Светог Саву	Српски језик	Јануар

Улоге наставника и ученика у различитим етапама пројектне наставе

Етапа наставне активности	Активност наставника	Активност ученика
1. Избор теме и формулисање оквирног циља пројекта	Заједно са ученицима предлаже теме и формулише пште образовне и пројектне циљеве.	Расправљају и заједно с наставником бирају тему.
2. Подела теме на подтеме и формулисање посебних циљева за сваку подтему	Помаже ученицима у постављању и прецизирању подтема.	Предлажу или бирају понуђене подтеме
3. Формирање група/тимова и подела задужења	Формира групе по изабраним подтемама водећи рачуна о интересовањима ученика	У оквиру малих група/тимова међу собом деле улоге ради успешније реализације изабраног задатка.
4. Припремање материјала за истраживачки рад	Унапред разрађује задатке, питања з истраживачк ирад и припрема потребне ресурсе	Прихватају обавезе у изради задатка
5. Одређивање рока за завршетак пројектне активности и договор о презентацији резултата	Организује расправу и учествује у њој.	Расправљају и утврђују облике презентовања резултата својих истраживања.
6. Разрада пројекта, истраживање	Прати и усмерава рад ученика.	Истражују према унапред утврђеним задацима и процедурама уз инструкције наставника/библиотекара.
7. Обједињавање резултата мањих група/тимова	Упућује ученике како да обједине резултате.	Обједињују резултате према прихваћеним правилима.
8. Презентација	Наставник организује (јавну) презентацију	Извештавају о резултатима свог рада и добијају повратне информације
9. Рефлексија	Наставник процењује резултате реализованих активности и ефекат свог рада.	Ученици оцењују читав процес, своју улогу и допринос у процесу учења.

Други разред

Назив предмета **Верска настава**

Циљ Циљ верске наставе је да ученика упозна са основним појмовима везаним за веру и Цркву. Ученици би требало да науче шта значи бити члан Цркве као Тела Христовог и на који начин се испољавају хришћанске врлине. Ученици ће стећи основна знања везана за Цркву, службе које се у њој одвијају и значај црквеног начина живота (значај присуствовања Литургији и осталим богослужењима у храму, смисао и значај Светих Тајни, значај прослављања празника у току читаве црквене године...). Ученици ће бити упућени у основну симболику архитектуре храма и значења иконографије у храму.

Разред **други**

Годишњи фонд часова **36**

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА МЕТОДЕ, ОБЛИЦИ РАДА, ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА, ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЈА, ПРОЈЕКТНА НАСТАВА..., КОРЕЛАЦИЈА	Начин праћења постигнућа ученика (елементи оцењивања ученика)
По завршетку теме ученик че бити способан да: – стекне основна сазнања о темама које ће се обрађивати у – настави Православног катихизиса током другог разреда – уочи какво је његово предзнање – из градива обрађеног у претходном разреду школовања – ученик ће желети да активно учествује на часовима верске наставе	**УВОД**	упознавање ученика са садржајима и начином рада; мотивисање ученика за похађање часова верске наставе.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја	Активност на часу

По завршетку теме ученик че бити способан да: – зна да се Крштењем постаје члан Цркве – да зна да је Црква заједница потпуно другачија од свих – да зна да је Црква заједница са Богом – разликује значења појмова Црква (заједница) и храм (место на којем се сабирамо) – на елементарном нивоу опише зашто се подижу храмови – да уочи да је Литургија догађај Цркве – да зна да у Литургији учесвује само онај ко је крштен и ко то жели	**МОЈЕ МЕСТО У ЦРКВИ**	омогућавање ученицима разумевања Крштења као уласка у Божју породицу; омогућавање ученицима да разликују појмове; Црква, храм, Литургија указивање ученицима да је учешће у Литургији засновано на слободи.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.
По завршетку теме ученик че бити способан да: – препозна и именује основне службе које постоје на Литургији – зна да свако у Цркви има своју службу – уочи међусобну повезаност служби у Цркви – уочи од колико је значаја за неку заједницу окупљање свих њених чланова – уочи да је и он сам важан и посебан у животу Цркве – објасни службу Епископа у Цркви – увиди сличност службе Епископа са првосвештеником Христом – да уочи да Епископ предводи молитву Цркве – објасни ко су монаси и шта су манастири – ученик ће бити подстакнут да размишља о својој служби у Цркви	**ЛИТУРГИЈСКЕ СЛУЖБЕ И ЊИХОВ СМИСАО**	Ученицима ће се пружити основно знање о литургијским службама; омогућавање ученицима да уоче да Црква не може да постоји без свих служби; омогућавање ученицима да уоче да свако у Цркви има своју службу.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

По завршетку теме ученик че бити способан да: – уочи разлог нашег великог поштовања према Богородици – да зна да је Богородица много волела Бога и желела да му служи и да много воли нас – уочи да Богородицу сматрамо светијом од свих светих – да зна молитву Богородице Дјево – Усвоји текст и мелодију песме „Витлејеме славни граде“ – да зна да се приликом Крштења Христовог, Бог открива као Света Тројица – да зна да је Свети Сава наш први Архиепископ – да зна ко је подигао манастир Хиландар – ученик ће пожелети да радо учествује у прослављању празника – ученик ће пожелети да стваралачки (кроз песму, молитву, цртеж), искаже своју љубав и поштовање према Богородици	**ЖИВОТ У ЦРКВИ - ЛЕПОТА ПРАЗНИКА**	ученицима пружити основно знање о великим празницима Цркве; указати ученицима да се празници прослављају литургијски – на заједничкој молитви; ученицима пружити основно знање о важности личности Пресвете Богородице.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

По завршетку теме ученик че бити способан да: – увиди и каже зашто приносимо дарове природе Богу – уочи да су дарови које приносимо Богу, свет у малом – на елементарном нивоу препозна и именује литургијске предмете – уочи да је заједничка трпеза израз љубави – зна да је Литургија заједничка трпеза око које се окупљају чланови Цркве – уочи разлику између Светог Причешћа и друге хране – уочи сличности елемената Литургије и славе *Афективни аспект:* – код ученика ће се развити жеља – да учествује у Литургији	**ТРПЕЗА ГОСПОДЊА**	• пружити ученицима неопходно знање да у Литургији свет приносимо Богу • омогућити ученицима основ за разумевање да се кроз Причешће остварује наша заједница са Богом • ученицима пружити основно знање о предметима који се користе на Литургији • упознати ученике са основним елементима славе и њеном везом са Литургијом	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.
По завршетку теме ученик че бити способан да: – препозна значај празновања Васкрса – прошири своја знања о Христовом Васкрсењу – да уочи да је Христово Васкрсење изузетан догађај у који је укључена читава природа – зна да је Христос увек са нама – ученик ће исказати свој доживљај Христовог Васкрсења кроз самостални креативни израз	**СВЕТА ЛИТУРГИЈА - ПРОСЛАВА ВАСКРСЕЊА**	• пружити ученицима основ за разумевање Литургије као догађаја остварења наше заједнице са Богом • побољшати знање о догађајима везаним за Васкрсење Христово.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

По завршетку теме ученик че бити способан да: – да зна да наброји основне делове храма – уочи да је унутрашњост храмова уређена за служење Литургије – да зна да објасни ко су светитељи – исприча ко су и шта су све чинили светитељи које славимо – уоче да постоје светитељи и у данашње време – сазна о неким светитељима новијег доба – ученик ће бити подстакнут на поштовање и правилан однос према храму и иконама – ученик ће бити подстакнут да воли природу и друге људе – ученик ће бити подстакнут да у свим људима види пријатеље Божје	**ИКОНА - ПРОЗОР У ВЕЧНОСТ**	• омогућити ученицима да упознају који су основни делови храма •приближити ученицима појам Царства Божјег указати на иконе као на посебнупројаву Царства Небеског •приближити ученицима појам светих	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

Корелације

Области предмета	**Наставни садржај и врста корелације у оквиру самог предмета међупредметна хоризонтална корелација (у оквиру једног разреда са различитим предметима) Међупредметна вертикална корелација (садржаји истог или других предмета који су савладани у претходним разредима) Садржај: Врста корелације:**	**Назив другог предмета:**	**Реализација (месец)**
Празновање Божића и Васкра	Радионице за израду радова на тему празника	Ликовна култура	Децембар, април
Празновање Божића и Васкрса	Учење композиција на тему празника	Музичка култура	Децембар, април
Свети Сава, слава наше школе	Рад на пригодним текстовима везаним за Светог Саву	Српски језик	Јануар

Улоге наставника и ученика у различитим етапама пројектне наставе

Етапа наставне активности	Активност наставника	Активност ученика
1. Избор теме и формулисање оквирног циља пројекта	Заједно са ученицима предлаже теме и формулише пште образовне и пројектне циљеве.	Расправљају и заједно с наставником бирају тему.
2. Подела теме на подтеме и формулисање посебних циљева за сваку подтему	Помаже ученицима у постављању и прецизирању подтема.	Предлажу или бирају понуђене подтеме
3. Формирање група/тимова и подела задужења	Формира групе по изабраним подтемама водећи рачуна о интересовањима ученика	У оквиру малих група/тимова међу собом деле улоге ради успешније реализације изабраног задатка.
4. Припремање материјала за истраживачки рад	Унапред разрађује задатке, питања з истраживачк ирад и припрема потребне ресурсе	Прихватају обавезе у изради задатка
5. Одређивање рока за завршетак пројектне активности и договор о презентацији резултата	Организује расправу и учествује у њој.	Расправљају и утврђују облике презентовања резултата својих истраживања.
6. Разрада пројекта, истраживање	Прати и усмерава рад ученика.	Истражују према унапред утврђеним задацима и процедурама уз инструкције наставника/библиотекара.
7. Обједињавање резултата мањих група/тимова	Упућује ученике како да обједине резултате.	Обједињују резултате према прихваћеним правилима.
8. Презентација	Наставник организује (јавну) презентацију	Извештавају о резултатима свог рада и добијају повратне информације
9. Рефлексија	Наставник процењује резултате реализованих активности и ефекат свог рада.	Ученици оцењују читав процес, своју улогу и допринос у процесу учења.

Трећи разред

Назив предмета Верска настава

Циљ Циљ верске наставе је да ученика упозна са основним појмовима везаним за веру и Цркву. Ученици би требало да науче да је Бог створио човека као биће које би требало да се стара о природи. Ученици би требало да уоче значај човекове одговорности према природи која га окружује. Љубав према творевини се уобличава кроз литургијски живот, стога треба указати на значај литургије као начина изградње односа човека и творевине.

Разред трећи

Годишњи фонд часова 36

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА МЕТОДЕ, ОБЛИЦИ РАДА, ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА, ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЈ, ПРОЈЕКТНА НАСТАВА..., КОРЕЛАЦИЈА	Начин праћења постигнућа ученика (елементи оцењивања ученика)
По завршетку теме ученик че бити способан да: – стекне основна сазнања о темама које ће се обрађивати у – настави Православног катихизиса током тречег разреда – уочи какво је његово предзнање – из градива обрађеног у претходном разреду школовања – ученик ће желети да активно – учествује на часовима верске – наставе	**УВОД**	упознавање ученика са садржајима и начином рада; мотивисање ученика за похађање часова верске наставе.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја	Активност на часу
По завршетку теме ученик че бити способан да: – уочи да Свето Писмо говори о стварњу света и човека; – Научи да је Бог Творац света; – Научи да је Бог створио човека као Своју икону;	**БОГ СТВАРА СВЕТ И ЧОВЕКА**	омогућавање ученицима разумевања основних учења Светог Писма. Библија је књига која нас учи на који начин је Бог сачинио завет са људима, као израз Његове љубави. Божија љубав је образац по коме би требало да се понаша и човек у његовом односу према Богу, ближњем и природи.	**Ученик развија:** Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

По завршетку теме ученик че бити способан да: – Уочи да Бог свет ствара из љубави; – Увиди да вечни живот човека и природе није могућ без заједнице са Богом; – Научи да Бог брине о свету.	**БОГ НАС ВОЛИ**	Ученицима ће се пружити знање о томе да је Божија љубав довела у постојање сву творевину и човека који је део те творевине. Вечни живот заправо је заједница љубави Бога, човека и природе. Бођија брига о свету који је створио је узор за човеков однос према природи.	**Ученик развија:** Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у група ма, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.
По завршетку теме ученик че бити способан да: – Уочи да се Божија љубав према свету пројављује кроз подвиге светитеља; – Научи да се кроз лик и дело Светог Саве пројављује Божија љубав према нашем роду; – Увиди да је служење Богу пут за човеков улазак у заједницу са Њим.	**ЗАЈЕДНИЦА БОГА И СВЕТА КРОЗ ЧОВЕКА**	ученицима пружити основно знање о знаменитим личностима из црквене историје. Указати на разноликост начина Божијег показивања љубави према свету и човеку. Указати да је сваки човек позван да се труди да живи на исти или сличан начин на који су то чинили светитељи. Поновити који је значај имало деловање Светог Саве за продуховљење нашег народа.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у група ма, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

По завршетку теме ученик че бити способан да: – Уочи да је литургија начин на који човек благодари, захваљује Богу на свему; – Увиди да се на литургији молимо да свет у коме живимо постане рај; – Уочи да се на литургији молимо за спасење и благостање света и човека; – Научи да је Христово Васкрсење највећи израз Божије љубави према човеку.	**ЛИТУРГИЈА – ПРЕОБАЖЕНИ СВЕТ**	Пружити ученицима основна знања о литургији као служби која се приноси Богу. На литургији се на тајанствен начин сједињују Бог, човек и творевина, а крајњи циљ те заједнице је вечни живот и царство небеско. Објаснити зашто се сваке недеље прославља Христово васкрсење и који је значај тог чудесног догађаја за људски род.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у група ма, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.
По завршетку теме ученик че бити способан да: – Увиди да је човек одговоран за стање природе; – Уочи да је неопходно да човек буде чувар творевине која му је дата од Бога; – Препозна причу о стварању света у проволсавној иконографији.	**ЧОВЕК И ПРИРОДА**	Упознавање ученика са библијским концептом стварања света. Ученици би требало да увиде која је улога и који је значај човековог деловања у свету. Упознавање ученика са православном иконографијом и симболиком коју она доноси собом.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у група ма, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

Корелације

Области предмета	**Наставни садржај и врста корелације у оквиру самог предмета** **међупредметна хоризонтална** корелација (у оквиру једног разреда са различитим предметима) **Међупредметна вертикална** корелација (садржаји истог или других предмета који су савладани у претходним разредима) **Садржај: Врста корелације:**	**Назив другог предмета:**	**Реализација (месец)**
Празновање Божића и Васкра	Радионице за израду радова на тему празника	Ликовна култура	Децембар, април
Празновање Божића и Васкрса	Учење композиција на тему празника	Музичка култура	Децембар, април
Свети Сава, слава наше школе	Рад на пригодним текстовима везаним за Светог Саву	Српски језик	Јануар

Улоге наставника и ученика у различитим етапама пројектне наставе

Етапа наставне активности	Активност наставника	Активност ученика
1. Избор теме и формулисање оквирног циља пројекта	Заједно са ученицима предлаже теме и формулише пште образовне и пројектне циљеве.	Расправљају и заједно с наставником бирају тему.
2. Подела теме на подтеме и формулисање посебних циљева за сваку подтему	Помаже ученицима у постављању и прецизирању подтема.	Предлажу или бирају понуђене подтеме
3. Формирање група/тимова и подела задужења	Формира групе по изабраним подтемама водећи рачуна о интересовањима ученика	У оквиру малих група/тимова међу собом деле улоге ради успешније реализације изабраног задатка.
4. Припремање материјала за истраживачки рад	Унапред разрађује задатке, питања з истраживачк ирад и припрема потребне ресурсе	Прихватају обавезе у изради задатка
5. Одређивање рока за завршетак пројектне активности и договор о презентацији резултата	Организује расправу и учествује у њој.	Расправљају и утврђују облике презентовања резултата својих истраживања.
6. Разрада пројекта, истраживање	Прати и усмерава рад ученика.	Истражују према унапред утврђеним задацима и процедурама уз инструкције наставника /библиотекара.
7. Обједињавање резултата мањих група/тимова	Упућује ученике како да обједине резултате.	Обједињују резултате према прихваћеним правилима.
8. Презентација	Наставник организује (јавну) презентацију	Извештавају о резултатима свог рада и добијају повратне информације
9. Рефлексија	Наставник процењује резултате реализованих активности и ефекат свог рада.	Ученици оцењују читав процес, своју улогу и допринос у процесу учења.

Четврти разред

Назив предмета **Верска настава**

Циљ Циљ верске наставе је да ученика упозна са основним појмовима везаним за веру и Цркву. Циљ је да ученици уоче да љубав човека према другим људима и природи њима даје непоновљиву вредност и постојање. Ученици би требало да увиде значај начина живљења у заједници, било да је та заједница породица, одељење или Црква. Циљ је да се ученицима објасни да се заједница и сусрет са Богом остварује у Цркви, и да је та заједница основ свих других. Узор те заједнице је заједница Христа са Његовим ученицима и она је иста у Христово и у наше време.

Разред **четврти**

Годишњи фонд часова **36**

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА МЕТОДЕ, ОБЛИЦИ РАДА, ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА, ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЈА, ПРОЈЕКТНА НАСТАВА..., КОРЕЛАЦИЈА	Начин праћења постигнућа ученика (елементи оцењивања ученика)
По завршетку теме ученик че бити способан да: – стекне основна сазнања о темама које ће се обрађивати у настави Православног катихизиса током трећег разреда – уочи какво је његово предзнање из градива обрађеног у претходном разреду школовања – ученик ће желети да активно учествује на часовима верске наставе	**УВОД**	упознавање ученика са садржајима и начином рада; мотивисање ученика за похађање часова верске наставе; упознавање са основним појмовима који су везани за заједницу са Богом и светима у Цркви.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја	Активност на часу

По завршетку теме ученик че бити способан да: – Увиди који је значај заједнице за сопствени живот; – Основ сваке заједнице је заједница са Светом Тројицом, која се остварује у Цркви;	**ЦРКВА ЈЕ НАШ ИЗБОР**	омогућавање ученицима разумевања основних учења везаних за Цркву као основну заједницу сваког човека појединачно. Из љубави према Богу, јавља се љубав према свим људима и читавој творевини. Указивање да је свака заједница лишена односа са Нестворeним Богом нестабилна и подложна пропадању.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.
По завршетку теме ученик че бити способан да: – Уочи да је сваки човек на свету подједнако позван да живи у заједници са Богом; – Схвати да је улога сваког од нас иста као и улога апостола, а то је настављање ширења Христовог Јеванђеља.	**ХРИСТОС НАС ЗОВЕ**	Ученицима ће се пружити знање о позиву на вечну заједницу коју је Христос упутио апостолима, која нам је изложена у Новом Завету. У исто време указаће се на значају Христовог Рођења и Његовог доласка у свет. Нагласиће се и значај деловања апостола, као настављача Христовог учења у свету.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

По завршетку теме ученик че бити способан да: – Уочи да је живот светитеља узор на који начин би требало да живи сваки појединац. – Уочи на примерима живота знаменитих светитеља какав би требало да буде наш однос према Богу, свету и ближњима.	**ДИВАН ЈЕ БОГ У СВЕТИМА**	ученицима пружити основно знање о светитељима и њиховој улози у преношењу и сведочењу Христовг учења. Указати на жудњу и трагање за Божијом љубављу коју су имали светитељи од Симеона Богопримца, преко Светог Саве до савремених светитеља.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.
По завршетку теме ученик че бити способан да: – Уочи да је литургија начин на који човек благодари, захваљује Богу на свему; – Увиди да се на литургији молимо да свет у коме живимо постане рај; – Уочи да се на литургији молимо за спасење и благостање света и човека; – Научи да је Христово Васкрсење највећи израз Божије љубави према човеку.	**ЛИТУРГИЈА – ПРЕОБАЖЕНИ СВЕТ**	Пружити ученицима основна знања о литургији као служби која се приноси Богу. На литургији се на тајанствен начин сједињују Бог, човек и творевина, а крајњи циљ те заједнице је вечни живот и царство небеско. Објаснити зашто се сваке недеље прославља Христово васкрсење и који је значај тог чудесног догађаја за људски род.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

По завршетку теме ученик че бити способан да: – Увиди да бити свет значи бити део заједнице са Богом; – У заједници са Богом се једино достиже савршенство и вечни живот; – Је врлински живот заправо подражавање Христовог живота на овом свету.	**ЗНАЧАЈ ВРЛИНСКОГ ЖИВОТА**	Упознавање ученика са појмом светости (шта значи бити свет?). Објашњавање шта је то савршенство и на који се начин оно достиже у хришћанству. Упознавање са хришћанским врлинама, као оруђем помоћу ког се ходи путем ка вечности и заједници са Богом.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.
По завршетку теме ученик че бити способан да: – Увиди да је Христос заиста био међу људима и да је својим делима показао људима на који начин могу да стекну заједницу са Богом; – Увиди да Христово присуство није избледело током векова, него је на исти начин присутно у Цркви.	**СА НАМА ЈЕ БОГ**	Упознавање ученика са великим хришћанским празницима који су сведочанство Христовог присуства међу људима. Указивање да је то сведочанство остало живо у Цркви која на разне начине (архитектура, сликарство, музика) чува успомену на Христа и одржава Његово живо присуство у свету.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

Корелације

Области предмета	**Наставни садржај и врста корелације у оквиру самог предмета** **<u>међупредметна хоризонтална</u> корелација (у оквиру једног разреда са различитим предметима)** **<u>Међупредметна вертикална</u> корелација (садржаји истог или других предмета који су савладани у претходним разредима)** **Садржај: Врста корелације:**	**Назив другог предмета:**	**Реализација (месец)**
Празновање Божића и Васкра	Радионице за израду радова на тему празника	Ликовна култура	Децембар, април
Празновање Божића и Васкрса	Учење композиција на тему празника	Музичка култура	Децембар, април
Свети Сава, слава наше школе	Рад на пригодним текстовима везаним за Светог Саву	Српски језик	Јануар

Улоге наставника и ученика у различитим етапама пројектне наставе

Етапа наставне активности	**Активност наставника**	**Активност ученика**
1. Избор теме и формулисање оквирног циља пројекта	Заједно са ученицима предлаже теме и формулише пште образовне и пројектне циљеве.	Расправљају и заједно с наставником бирају тему.
2. Подела теме на подтеме и формулисање посебних циљева за сваку подтему	Помаже ученицима у постављању и прецизирању подтема.	Предлажу или бирају понуђене подтеме
3. Формирање група/тимова и подела задужења	Формира групе по изабраним подтемама водећи рачуна о интересовањима ученика	У оквиру малих група/тимова међу собом деле улоге ради успешније реализације изабраног задатка.
4. Припремање материјала за истраживачки рад	Унапред разрађује задатке, питања з истраживачк ирад и припрема потребне ресурсе	Прихватају обавезе у изради задатка
5. Одређивање рока за завршетак пројектне активности и договор о презентацији резултата	Организује расправу и учествује у њој.	Расправљају и утврђују облике презентовања резултата својих истраживања.
6. Разрада пројекта, истраживање	Прати и усмерава рад ученика.	Истражују према унапред утврђеним задацима и процедурама уз инструкције наставника/ библиотекара.
7.Обједињавање резултата мањих група/тимова	Упућује ученике како да обједине резултате.	Обједињују резултате према прихваћеним правилима.
8. Презентација	Наставник организује (јавну) презентацију	Извештавају о резултатима свог рада и добијају повратне информације
9. Рефлексија	Наставник процењује резултате реализованих активности и ефекат свог рада.	Ученици оцењују читав процес, своју улогу и допринос у процесу учења.

Грађанско васпитање

Први разред

Циљ

Циљ учења програма грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

Разред први

Годишњи фонд часова 36 часова

Број Службеног гласника: 10/17

Литература:

Уџбеник: - Нада Игњатовић Савић, *Сазнање о себи и другима1*,, Београд
Додатни дидактички материјали: - Нада Игњатовић Савић, *Сазнање о себи и другима1*,, Београд

Корелација:

Свет око нас	Свест о себи 1→ Ја и други Свест о себи 2→ Култура живљења

Препоручени садржаји и теме	Исходи	Међупредметна компетенција	Активност наставника	Активност ученика	Начини праћења постигнућа ученика
ЉУДСКА ПРАВА - Ја и други - Идентитет - Потребе и права - Права детета **ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО** - Одељење/група као заједница -Функционисање **ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ** - Комуникација и сарадња	Наведе у чему је успешан и у чему жели да напредује; - уочава међусобне разлике и сличности са другим ученицима у одељењу; - понаша се на начин који не угрожава потребе, права и осећања других; - препозна код себе и других основна осећања; - препознаје примере поштовања и кршења права детета у свом окружењу, причама, филмовима; - преиспитује своје поступке и прихвата да не мора увек да буде у праву; - тражи помоћ у ситуацијама кршења својих и туђих права; - разликује добру и лошу комуникацију у сопственом искуству, ближем окружењу, књижевним делима, филмовима; - комуницира слушајући саговорника и тражи објашњење онога што не разуме; - слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; - сарађује и преузима различите улоге у групи/тиму;	**Целоживотно учење** - активно одваја битно од небитног, - самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања. - разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. **Вештина комуникације** - уважава саговорника, изражава своје ставове и мишљења,осећања. - негује културу дијалога **Сарадња** - конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе, - доприноси постизању договора о раду заједничког рада, - -активно слуша и поставља релевантна питања, - ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групе, - поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару **Решавање проблема** - препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства, - самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема,	Организује групни облик рада, демонстрира, припрема различите текстове	Играње, цртање, слушање, решавање проблема, усмено изражавање	Мишљење ученика Практичан рад Активност на часу Рад у групи

	- договара се и одлучује у доношењу одељенских правила и да се понаша у складу са њима; - својим речима образложи неопходност правила која регулишу живот у заједници; - препозна добре стране свог одељења и оно што би требало променити/побољшати; - заједно са вршњацима и наставником учествује у решавању проблема у одељењу; - учествује у изради плана једноставне акције; - са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; - доприноси промоцији акције; - на једноставан начин вреднује изведену акцију.	алтернативне начине решавања, тачност и прецизност решења, - примењује изабрано решење и прати његову примену, - вреднује примену датог решења и идентификује добре и слабе стране **Вештина за живот у демократском друштву** - активно учествује у животу школе - поштује разлике - развија толеранцију			
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ - Акција одељење/група - Планирање и извођење једноставне акције у одељењу/групи		**Садржаји** *Идентитет* - Ко сам ја? Наше јаке стране, у чему смо успешни, у чему бисмо - волели да напредујемо. - Таленти и интересовања која поседујемо. - Наше сличности и разлике. - Основна осећања (радост, страх, туга, бес) и како се препознају. **Потребе и права** - Разлике између жеља и основних животних потреба. - Права детета - Кршење и заштита права - Препознавање кршења права детета. - Коме се обратити у ситуацијама кршења права детета. - Одговорност према себи и другима. **Функционисање заједнице** - Одељење/група као заједница. - Вредности одељења/групе - равноправност, одговорност, - солидарност, поштовање и брига за друге, толерантност, праведност, - поштење. - Уважавање различитости. - Правила у одељењу/групи и њихова функција.			

		- Одлучивање у одељењу/групи. - Одговорност деце и одраслих за функционисање заједнице. **Комуникација** - Слушање/неслушање. - Кад разговарамо држимо се теме. - Изношење мишљења. - Уважавање саговорника. - Сарадња - Групни рад, договарање и сарадња са вршњацима и одраслима. Планирање и извођење једноставне акције у одељењу/групи Кораци у планирању и извођењу акције. Чиме се поносимо и чиме нисмо задовољни у одељењу. Избор теме/проблема/активности којом ћемо се бавити. Одређивање циља и израда плана акције - подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције - видео, фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе - приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције - чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.			

Кључни појмови: различитости, комуникација и права.
ОПШТА КОМПЕТЕНЦИЈА : Сазнање о себи и другима
Компетенција: Компетенција за учење, комуникација,сарадња,вештина за живот у демократском друштву
УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у одељењу	У оквиру теме Ја и други налазе се садржаји интердисциплинарног карактера који се односе на ученика као друштвено биће, његова права и обавезе у окружењу и друштвеним групама којима припада (породица, школа, вршњаци). Када се говори о основним животним потребама, ту се првенствено мисли на физиолошке потребе заједничке за све људе, као и на одређена правила понашања која омогућавају задовољавање тих потреба. Размишљање и дискусија не само о својим потребама већ и уважавање потреба и осећања других, такође, представља једну од суштински важних васпитних компоненти предмета.
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Одељење/група као заједница	Неопходно је, на адекватним и ученицима блиским примерима, указивати на дуализам права и обавеза ученика.
ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Комуникација	Слободни, односно друштвени разговор, основа је свакодневне комуникације и зато је потребно ученике усмеравати како да учтиво започну разговор, размењују информације и користе основне форме учтивости. У току разговора могу се издвајати ситуациони говорни предлошци који се користе у свакодневним комуникативним ситуацијама. Ученици се охрабрују да обликују усмену поруку у којој ће изнети информације на примерима из свакодневног школског живота. У току сваког разговора ученици се подстичу да говоре, односно да износе информације, своја мишљења, именују осећања, уз одабир одговарајућих речи. Конструктивна комуникација и демократске процедуре нису само циљ већ и начин да се остваре жељени исходи. Наставник треба да обезбеди да се на часу сваки ученик осећа уважено, прихваћено и добродошло у својој различитости уз обавезу поштовања и уважавања других и другачијих погледа и мишљења.
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Акција одељења/групе	Ученике треба кроз активности које се организују у оквиру одељења или школе подстицати на учење кроз искуство. Претходно стечена знања и вештине се интегришу и практикују. Акције треба да буду мале и изводљиве, али да имају све кораке. Ученике треба охрабривати када наиђу на тешкоће и јасно указивати да си и неуспеле акције добре јер њиховом анализом долазимо до увида који су кораци били погрешни. Бројни су примери тема у оквиру којих се могу осмислити једноставне акције у корист права детета, а на нивоу одељења/групе. Реализује се кроз заједничко промишљање наставника и ученика на задату тему.

Други разред

Циљ учења програма грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

Годишњи фонд часова 36 часова

ИСХОДИ По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
-разликује понашања појединаца која доприносе или ометају функционисање и напредовање групе; - успоставља, гради и чува успешне односе са члановима групе којој припада; - искаже своја осећања и потребе на начин који не угрожава друге; - препозна и уважи осећања и потребе других; - наведе и својим речима објасни основна права детета садржана у Конвенцији о дечјим правима; - прихвата и образлаже на примерима из живота да свако дете има иста права без обзира на различитости; - препозна ситуације кршења својих и туђих права и показује спремност да тражи помоћ; - се договара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима; - наводи примере међусобне повезаности права и одговорности; - разликује ненасилну од насилне комуникације међу члановима групе на примерима из свакодневног живота, из књижевних дела које чита и филмова које гледа; - саслуша излагање саговорника без упадица и са уважавањем; - даје и прихвата предлоге водећи рачуна о интересу свих страна у сукобу; - представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе;	**ЉУДСКА ПРАВА** Ја и други у различитим групама	Групни идентитет Ко смо ми - сличности и разлике? Групе којима припадамо (породица, одељење, школа, спортски клуб, музичка школа...). Од чега зависи функционисање и напредак групе: комуникација, сарадња, узајамно подржавање, блискост. Понашања појединаца која ојачавају или ометају односе у групи. Осећања Изражавање сопствених осећања. Осећања других, како их препознајемо и уважавамо. Веза осећања са мислима и понашањима. Потребе и права Моје потребе и потребе других. Осећања, потребе, вредности и начин њиховог остваривања. Веза са правима. Права детета Конвенција о дечјим правима. Различити смо, али су нам права иста. Људска права важе свуда и за сваког. Кршење и заштита права Нисам посматрач, реагујем на ситуације кршења права деце у одељењу и школи. Знам како и коме да се обратим за помоћ.
	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Школа као заједница	Школа као заједница Вредности школе као заједнице - равноправност, одговорност, солидарност, брига за друге, толерантност, праведност, поштење. Правила у школи и њихова функција. Одговорности ученика и одраслих за функционисање школе као

- се понаша у складу са Правилником о безбедности ученика; - наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи; - препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу мобилног телефона и интернета; - сарађује и преузима различите улоге на основу договора у групи; - износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге који могу унапредити безбедност ученика у школи; - учествује у изради плана једноставне акције; - са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; - доприноси промоцији акције; - на једноставан начин вреднује изведену акцију.		заједнице. Односи у заједници Како радим сам, а како у групи? Шта у школи радимо заједно? У чему смо добри? У чему бисмо могли бити бољи? Како комуницирамо у групи? Насилна и ненасилна комуникација. Сукоби Узроци сукоба и шта са њима. Сукоб из угла оног другог. Посредовање у сукобу. Конструктивно решавање сукоба.
	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Школа као безбедно место	Безбедност ученика у школи Ученици имају право на заштиту и безбедност. Правилник школе о безбедности ученика. Безбедност ученика у школи и школском дворишту, на путу између куће и школе, ван школе - на излету и на настави у природи. Безбедност ученика је одговорност свих - запослених у школи, ученика, родитеља, институција ван школе. Безбедно и небезбедно понашање на интернету. Одговорна употреба мобилног телефона.
	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Школа као безбедно место за све	Како учинити школу безбедним местом за све - планирање и извођење једноставне акције. Кораци у планирању и извођењу акције. Избор теме/проблема/активности којом ћемо се бавити. Одређивање циља и израда плана акције - подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције - видео-снимци фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе - приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције - чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.

Кључни појмови: група, школа као заједница, безбедност у школи.
ОПШТА КОМПЕТЕНЦИЈА : Сазнање о себи и другима
Компетенција: Компетенција за учење, комуникација,сарадња,вештина за живот у демократском друштву

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у одељењу	У оквиру теме *Ја и други* налазе се садржаји интердисциплинарног карактера који се односе на ученика као *друштвено биће*, његова права и обавезе у окружењу и друштвеним групама којима припада (породица, школа, вршњаци). Када се говори о *основним животним потребама*, ту се првенствено мисли на физиолошке потребе заједничке за све људе, као и на одређена правила понашања која омогућавају задовољавање тих потреба. Размишљање и дискусија не само о својим потребама већ и уважавање потреба и осећања других, такође, представља једну од суштински важних васпитних компоненти предмета.
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Одељење/група као заједница	Неопходно је, на адекватним и ученицима блиским примерима, указивати на дуализам права и обавеза ученика.
ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Комуникација	Слободни, односно друштвени разговор, основа је свакодневне комуникације и зато је потребно ученике усмеравати како да учтиво започну разговор, размењују информације и користе основне форме учтивости. У току разговора могу се издвајати ситуациони говорни предлошци који се користе у свакодневним комуникативним ситуацијама. Ученици се охрабрују да обликују усмену поруку у којој ће изнети информације на примерима из свакодневног школског живота. У току сваког разговора ученици се подстичу да говоре, односно да износе информације, своја мишљења, именују осећања, уз одабир одговарајућих речи. Конструктивна комуникација и демократске процедуре нису само циљ већ и начин да се остваре жељени исходи. Наставник треба да обезбеди да се на часу сваки ученик осећа уважено, прихваћено и добродошло у својој различитости уз обавезу поштовања и уважавања других и другачијих погледа и мишљења.

ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Акција одељења/групе	Ученике треба кроз активности које се организују у оквиру одељења или школе подстицати на учење кроз искуство. Претходно стечена знања и вештине се интегришу и практикују. Акције треба да буду мале и изводљиве, али да имају све кораке. Ученике треба охрабривати када наиђу на тешкоће и јасно указивати да си и неуспеле акције добре јер њиховом анализом долазимо до увида који су кораци били погрешни. Бројни су примери тема у оквиру којих се могу осмислити једноставне акције у корист права детета, а на нивоу одељења/групе. Реализује се кроз заједничко промишљање наставника и ученика на задату тему.

Остваривање исхода захтева примену различитих интерактивних облика рада као и одабир и коришћење одговарајућих метода и техника. Наставници су у прилици да бирају: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне акције као и да сами осмисле неке друге активности. Радионице треба да започињу причом која је блиска искуству ученика, а садржи неку врсту заплета (моралну дилему или сукоб потреба и/или вредности) као повод за дискусију у пару или у мањој групи, а завршава разменом у целој групи. Циљ је да се пружи могућност сваком ученику да преиспита своје мишљење и деловање због појаве конфликта између његове тачке гледишта и тачке гледишта која је различита од његове. Зато се може рећи да активности на часу треба тако да теку да обезбеде искуствено учење, тј. уобличавање и поимање личних, аутентичних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи, а не преношење готових знања, туђих увида или готових предлога. Добро је да постоји игровни контекст који помаже ученицима да се опусте и ослободе, да пробају различите видове изражавања и симболизације унутрашњих искустава, и да кроз игру истражују разноврсна, дивергентна решења за проблеме са којима се суочавају. С обзиром на узраст ученика, добро је у току часа комбиновати различите активности и осмислити такву динамику рада којом се одржава њихова пажња и мотивација за учествовањем.

За реализацију програма и остваривање дефинисаних исхода врло је важна улога наставника. Он је модел који својим понашањем доприноси стварању демократске атмосфере која је погодна за размену и аргументовање идеја и мишљења међу ученицима, он је тај који даје повратну информацију и подстиче ученике на разумевање односа у групи. Он подржава ученике када им је тешко да се изразе, помаже им у избору правих речи. Подстицајним питањима може да наведе ученике да сагледају ситуацију из друге перспективе што је озбиљан захтев за ученике другог разреда који су још увек у великој мери фокусирани на сопствене потребе, мисли, осећања. Конструктивна комуникација и демократске процедуре нису само циљ већ и начин да се остваре жељени исходи. Наставник треба да обезбеди да се на часу сваки ученик осећа уважено, прихваћено и добродошло у својој различитости уз обавезу поштовања и уважавања других и другачијих погледа и мишљења.

Трећи разред

Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...
Правилник о стандардима образовних постигнућа за крајпрвог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16

Циљ

Циљ наставе и учења програма Грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одго- ворна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

Разред: трећи

Годишњи фонд часова: 36

ИСХОДИ

По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:

- својим понашањем показује да прихвата различитост других;
- препознаје у свом окружењу примере неједнаког поступања према некој особи или групи на основу неког њиховог личног својства;
- се понаша на начин који уважава сопствене и туђе потребе, права и осећања у свакодневним ситуацијама;
- препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима;
- укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка;
- објасни разлику између саосећања, солидарности и сажаљења на датом примеру;
- укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима;
- наведе неколико институција у свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце;
- наведе шта би волео да има у својој локалној заједници што сада недостаје;
- тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђих права;
- наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави;
- опише на које све начине деца његових/њених година могу да брину о својој локалној заједници;
- пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење;
- испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду;
- заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.

ОБЛАСТ/ТЕМА

ЉУДСКА ПРАВА Сви различити,а сви равноправни

- Различитост
- Живот у заједници у којој би сви људи били исти (по полу, узрасту, вери, националности, образовању, интересовању).
- Различитост као богатство једне друштвене заједнице.
- Отвореност и затвореност за различитости.
- Различитости у нашој локалној заједници.
- Равноправност мушкараца и жена
- Уважавање разлика уз једнака права, одговорности и могућности.
- Дечаци и девојчице – сличности и разлике, иста права и могућности.
- Осетљиве друштвене групе

- Групе којима је услед специфичних разлика потребна додатна подршка како би имале исте шансе и могле равноправно да се укључе у живот заједнице и остваре своје потребе и права.
- Стереотипи и предрасуде
- Упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога (сви дечаци су, све девојчице су, сви Роми су).
- Негативно мишљење појединаца о некоме ко се не познаје довољно.
- Стереотипи и предрасуде као основ за дискриминацију.
- Дискриминација
- Неједнако поступање према особи или некој групи на основу неког њиховог личног својства (пол, узраст, вера, националност, образовање, инвалидитет), што за последицу има нарушавање њихових права и достојанства.
- Једнако поступање према неједнакима као вид дискриминације.
- Етикетирање, ружни надимци као вид дискриминације.

ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Ја и други у локалној заједници

- Локална заједница
- Место где грађани задовољавају највећи број својих потреба и остварују највећи број својих права.
- Потребе и права које деца задовољавају у локалној заједници – за образовањем, здравственом заштитом, одмором, игром, учествовањем у спортским, кулурним и уметничким активностима.
- Комуналне услуге
- Услуге од општег интереса за све грађане локалне заједнице – вода, превоз, путеви, паркинг, отпад, осветљење, паркови, пијаце, димничари.
- Институције и организације Локалне заједнице у области образовања, културе, здравља, спорта и рекреације, очувања околине, безбедности, верске организације.
- Активности и допринос удружења грађана у локалној заједници.
- Наша локална заједница
- Брига наше локалне заједнице о потребама и правима својих грађана,.
- Брига наше локалне заједнице о деци различитих својстава (пол, узраст, сиромаштво, здравље).
- Доступност садржаја у нашем окружењу слепим или глувим особама, родитељима са дечијим колицима или особама у инвалидским колицима (пешачки прелази, школа, дом здравља, продавница, превоз).
- Брига деце о својој локалној заједници – о отпаду, биљкама и животињама, споменицима културе, уметничким делима, потрошњи воде, пружање помоћи онима којима је то потребно. Удружење грађана у нашем окружењу некад и сад.

ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Снага узајамне помоћи

- Солидарност
- Потреба узајамне бриге и одговорности међу људима.
- Лажна солидарност.
- Разлика између саосећања, сажаљења и солидарности.
- Примери акција солидарности у нашој локалној заједници (мобе, добровољно давање крви и хуманитарне акције за лечење болесних, СМС акције прикупљања новца).
- Ситуације у којима свакоме може бити потребна помоћ (болест, сиромаштво, ратови, поплаве, земљотреси, пожари, миграције).
- Медији као подршка солидарности.
- Волонтирање
- Добровољно ангажовање појединаца и група у пружању помоћи људима, животињама, биљкама.
- Мотиви волонтера – веровање у снагу узајамне помоћи, човекољубље и хуманост.
- Волонтерске акције ученика/ученица школе у локалној заједници (чишћење јавних површина, сађење биљака, помоћ старим људима, удомљавање напуштених кућних љубимаца).

- Активности волонтера Црвеног крста у нашој локалној заједници добровољно давање крви и хуманитарне акције за лечење болесних, СМС акције прикупљања новца).
- Ситуације у којима свакоме може бити потребна помоћ (болест, сиромаштво, ратови, поплаве, земљотреси, пожари, миграције).
- Активности волонтера Црвеног крста у нашој локалној заједници

ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ

- Планирање и извођење акције солидарности у локалној заједници
- Утврђивање коме је у заједници потребна помоћ.
- Одређивање циља акције.
- Припрема плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације.
- Извођење и документовање акције –видео, фотографије, текстови и сл.
- Промоција акције на нивоу школе –приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу.
- Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити бољеАктивности наставника и ученика

Активности наставника и ученика

Наставник: Припрема, мотивише, чита; усмено излаже; приказује, показује; демонстрира - усмерава активности ученика -подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; води разговор

Ученик: - посматра,црта, пише,описује, прича, извештава, процењује, групише, прати, истражује,игра, глуми

Међупредметне компетенције

Компетенција комуникација

Изражава своје ставове,мишљења,осе ћањ а. Уме да слуша излагање саговорника до краја и без упадица.

Компетенција одговорно учешће у демократском друштву

Зна дечја и основна људска права и одговорности,уме да препозна њихово кршење

Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)

Могу се пратити следећи показатељи: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице,

Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)

Интерактивна радионица Представљање покретом , цртежомПрављење беџа,стрипаИгровне активностиИскуствено учење кроз размену у групи Играње улога Облик рада: - фронтални - индивидуални - рад у пару - групни Методе рада: - дијалошка - илустративно- демонстративна - интерактивна - истраживачка игра улога

Наставна средства: Уџбеник, потребан материјал

Корелација:

Природа и друштво

Ја и други, Породични дом, школа

Српски језик: Разговорне, ситуационе и језичке игре. Сценска импровизација. Вођени и слободни разговор.

Музичка култура: Кад си срећан.

Ликовна култура: Ликовна култура и окружење. Односи у видном пољу

Место извођења: учионица

Четврти разред

Циљ предмета је да подстиче развој личности и социјалних компетенција ученика четвртог разреда основне школе. Предмет омогућава ученицима да активно учествују у процесу образовања и васпитања, развијају знања, вештине, способности и вредности неопходне за изградњу самосталне, компетентне, одговорне и креативне личности. Такође, подстиче развој личности која је отворена за договор и сарадњу, поштује себе и друге и одговорно учествује у животу заједнице.

ИСХОДИ Ученик ће моћи да:	Наставна тема – број часова и наставни садржаји	МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
- Разликује примере одговорног и неодговорног понашања људи према животној средини. - Примењује у свакодневном животу поступке којима доприноси очувању животне средине и рационалној потрошњи природних ресурса. - Образлаже значај информисања о стању животне средине и начинима њене заштите.	**ЉУДСКА ПРАВА (12 часова)** **Наставни садржаји:** • Ја и други на планети Земљи. • Планета Земља припада свима који на њој живе. • Узајамни утицај човека и природе. • Потребе појединца и опште добро – задовољавање људских потреба без угрожавања потреба будућих генерација. • Одговоран однос према свету у коме живимо – „Мисли глобално, делуј локално“. • Право на здраву животну средину. • Трећа генерација људских права и вредности на којима почива: ○ право на живот у здравој животној средини; ○ право на одрживи економски развој; ○ право на рационално коришћење природних ресурса; ○ право на спречавање свих облика загађивања животне средине; ○ право на доступност информација о стању животне средине. • Сусретање и прожимање различитих култура уз очување културног идентитета.	**Природа и друштво** • Природа, човек и друштво. • Групе људи – становници и народи завичаја: права и обавезе, обичаји и заједнички живот. **Српски језик** • Језичка култура – различите комуникативне ситуације: комуникација са одраслима и вршњацима, разговор у школи, телефонски разговор, поздрављање, честитање, изражавање мишљења и поштовање правила културне комуникације.	1. Компетенција за целоживотно учење 2. Комуникација 3. Рад с подацима и информацијама 4. Дигитална компетенција 5. Решавање проблема 6. Сарадња 7. Одговорно учешће у демократском друштву 8. Одговоран однос према здрављу 9. Одговоран однос према околини 10. Естетичка компетенција 11. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву
- Аргументује предности заједничког живота људи који припадају различитим културама. - Наводи елементе традиције и културе свог народа и показује интересовање, уважавање и поштовање према другим културама и традицијама. - Образлаже значај пружања	**ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО (10 часова)** **Наставни садржаји:** • **Култура и традиција** – материјално и нематеријално наслеђе једне заједнице, настало под утицајем свих народа који су на том простору живели и данас живе. • **Културни идентитет** – неговање традиције и културе сопственог народа и поштовање традиције и културе других народа. • **Мултикултуралност и интеркултуралност** – живот поред припадника других култура и заједнички живот са њима, заснован на међусобном уважавању и сарадњи.		

подршке избеглицама и имигрантима у очувању њиховог језика, традиције и културе у новој средини. - Наводи примере из свакодневног живота који илуструју сусретање и прожимање различитих култура.	• **Избеглице и мигранти** – невољно пресељење људи из једне у другу културну средину. Непознавање других култура као основ за развој стереотипа, предрасуда и дискриминације. Значај прихватања нове средине уз очување сопственог језика, традиције, културе и културног идентитета. • **Сусретање култура** – примери прожимања различитих култура у свакодневном животу и значај међукултурног разумевања.	**Ликовна култура** • Споразумевање – говор тела: поглед, израз лица, држање тела, гестови и кретање. Однос вербалне и невербалне комуникације.	
- Препознаје примере прекомерне потрошње и поруке које подстичу потрошњу, посебно код деце и младих. - Критички разматра појаве бацања хране и расипања воде и препознаје њихове последице. - Процењује важне информације о производима читајући декларацију и води рачуна о односу цене и квалитета приликом куповине.	**ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ (8 часова)** **Наставни садржаји:** • **Потрошачко друштво** – стварне потребе и прекомерна потрошња. Неравнотежа у свету: глад и недостатак воде насупрот бацању хране и расипању воде. • **Амбалажа важнија од садржаја** – прекомерна употреба амбалаже и гомилање отпада. Утицај произвођача на потрошаче кроз стално пласирање нових модела производа. Деца као значајна циљна група оглашавања. • **Медији и потрошачка култура** – улога медија и реклама у подстицању потрошње. Употреба деце у рекламним порукама. • **Права потрошача** – информације од значаја за потрошаче. Однос цене и квалитета производа. Права и одговорности потрошача и начини заштите потрошачких права.		
- Показује заинтересованост за сарадњу и активно учествује у групном раду. - Учествује у изради плана и реализацији заједничке акције.	**ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ (6 часова)** **Наставни садржаји:** • **Планирање и реализација еколошке акције** – одређивање циља, израда плана и подела задужења. • **Извођење и документовање акције** – спровођење планираних активности, праћење резултата и вођење документације. • **Промоција акције** – представљање резултата еколошке акције на нивоу одељења, школе и локалне заједнице.		

Начини и поступци остваривања програма Грађанског васпитања	**АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА**	**АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА**
• Примена различитих интерактивних облика рада, као и избор и коришћење одговарајућих метода и техника: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини-истраживања и једноставне акције. • Примена искуственог учења, односно уобличавање и разумевање личних, аутентичних доживљаја и ставова	• Планира и истиче циљ теме и часова. • Прати рад ученика, пружа подршку и усмерава их у раду. • Подстиче ученике на стваралачко и истраживачко учење.	• Слушају излагања других и износе своје мишљење. • Заједнички формулишу закључке и учествују у дискусији. • Учествују у игрању улога и глуми.

ученика кроз размену у групи. • Постављање ученика у различите ситуације евалуације.	• Подстиче сарадњу и тимски рад ученика. • Заједно са ученицима вреднује резултате рада током часова.	• Истражују и примењују научено у новим ситуацијама. • Учествују у самооцењивању и вредновању резултата рада.
ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ Начин провере остварености исхода: формативно и сумативно оцењивање. Ученик се оцењује описном оценом: *истиче се, добар, задовољава*.		
Поступак праћења, вредновања и оцењивања	**Инструменти за праћење напредовања ученика**	**Временски оквир праћења**
• Иницијална процена нивоа знања и способности ученика. • Вођење прописане педагошке документације у којој су видне белешке о редовности похађања наставе, активном укључивању у рад групе, напредовању и развоју, као и самосталности у раду ученика. • Заједничко вредновање ученика и наставника. • Самопроцена ученика. • Тимски рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика). • Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика). • Вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима.	• Систематско посматрање. • Евиденција: белешке о елементима за процењивање и оцењивање. • Чек-листе са скалом процене. • Протоколи посматрања. • Упитници (за групни рад и рад у пару). • Скале процене по нивоима (нпр. самосталност у извршавању задатака). • Листе за праћење сарадње у групи (укљученост свих чланова, допринос заједничком циљу и сл.). • Квалитативно и квантитативно процењивање резултата (пано, табела и сл.).	• Белешке са часова. • Током године. • Пресек стања. • Након завршетка пројекта. • Пресек стања по тромесечјима. • Процена рада и напредовања на крају школске године.

4. ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

4.1. Предмети и фонд часова у старијим разредима

РАЗРЕД	**V**		**VI**		**VII**		**VIII**	
Фонд часова	**Н**	**Г**	**Н**	**Г**	**Н**	**Г**	**Н**	**Г**
I Обавезни наставни предмети								
Српски језик и књижевност	5	180	4	144	4	144	4	144
Енглески језик (1. страни језик)	2	72	2	72	2	72	2	72
Историја	1	36	2	72	2	72	2	72
Географија	1	36	2	72	2	72	2	72
Биологија	2	72	2	72	2	72	2	72
Математика	4	144	4	144	4	144	4	144
Физика	/	/	2	72	2	72	2	72
Хемија	/	/	/	/	2	72	2	72
Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	36
Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	36
Техника и технологија	2	72	2	72	2	72	2	72
Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	36
Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
УКУПНО	**25**	**900**	**26**	**936**	**28**	**1008**	**28**	**1008**
II Изборни наставни предмети								
Верска настава/ Грађанско васпитање	1	36	1	36	1	36	1	36
Немачки језик (обавезни изборни)	**2**	**72**	**2**	**72**	**2**	**72**	**2**	**72**
УКУПНО	**3**	**108**	**3**	**108**	**3**	**108**	**3**	**108**
УКУПНО I + II	**28**	**1008**	**29**	**1044**	**31**	**1116**	**31**	**1116**
РАЗРЕД	**V**		**VI**		**VII**		**VIII**	
Фонд часова	**Н**	**Г**	**Н**	**Г**	**Н**	**Г**	**Н**	**Г**
Облик образовно-васпитног рада								
Редовна настава	**23**	**828**	**23**	**828**	**23**	**828**	**23**	**828**
Пројектна настава	1	36	/	/	/	/	/	/
Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
Додатни рад	/	/	/	/	/	/	1	36
Настава у природи	5-7 дана		5-7 дана		5-7 дана		5-7 дана	
РАЗРЕД	**V**		**VI**		**VII**		**VIII**	
Фонд часова	**Н**	**Г**	**Н**	**Г**	**Н**	**Г**	**Н**	**Г**
Остали облици образовно-васпитног рада								
Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	34
Слободне активности	1	36	1	36	1	36	1	34
Вежбањем до здравља	1	36						
Драмска уметност			1	36				
Уметност					1	36		
Боравак у природи и планинарење							1	34
Екскурзија	2 дан годишње		2 дан годишње		2 дан годишње		3 дан годишње	

4.2. Обавезни предмети

Српски језик

Пети разред

Разред	**пети**	**Наставни предмет**	**Српски језик и књижевност**	**Годишњи број часова**	**180**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе		Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...			
Стандарди постигнућа		Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16			
Циљ предмета		Циљ учења српског језика и књижевности јесте да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.			
Уџбеник		Моња Јовић, др Јелена Журић, *Српски језик 5*, Читанка, Едука, Београд, 2023. Др Јелена Журић, др Јелена Ангеловски, *Жубор језика, Српски језик и језичка култура, Уџбеник*, Едука, Београд, 2022. Марела Манојловић, Снежана Бабуновић, *Српски језик 5, Радна свеска*, Едука, Београд, 2023.			
Додатни дидактички материјали		Душко Бабић Школски речник књижевних термина, Београд: БИГЗ; Зорана Бошковић, Милан Шиповац, Читанка за 5. Разред, БИГЗ, Београд, 2025. Слободан Новокмет, Весна Ђорђевић, Ива Златић, Граматика, БИГЗ, Београд, 2025. Јасмина Станковић, Светлана Стевановић, Јоле Булатовић, Зорана Бошковић, Милан Шиповац, Радна свеска из српског језика и књижевности, БИГЗ, Београд, 2025. Данијела Милићевић, Сунчица Ракоњац Николов, Граматика, Српски језик и књижевност 5, ВУЛКАН ЗНАЊЕ, Београд, 2025. Звучна читанка 5.			
Међупредметне корелације (назив предмета)		**Наставна тема/јединица**			
Страни језик (Немачки језик/Енглески језик)		Теме и ситуације: школа, породица, мој дом, празници, окружење - основни подаци о земљи чији се језик учи; комуникативне функције Морфосинтаксички садржаји: личне заменице у функцији субјекта и објекта; придеви, компарација; прилози и прилошке одредбе; предлози; везници Субјекатске и објекатске личне заменице, поређење придева, *Stone Soup* и *Клин чорба* Разумевање говора; усмено изражавање; описивање лица и предмета Интеракција Доживљај и разумевање књижевног текста; знања о језику и стратегије учења Комуникативне функције			

	Општи програм страних језика: Типови и врсте текстова, Представљање себе и других, поздрављање; тражење и давање обавештења; Постављање и одговарање на питања; молбе и изрази захвалности; изражавање (не)допадања; исказивање извињења и оправдања; скретање пажње; изрицање забране и реаговање на забрану Израда речника; писање честитки и разгледница Значајни културни споменици; значајне историјске личности Живот и обичаји; догађаји које не треба заборавити Игра по улогама, симулације Израда паноа, презентација, зидних новина, постера Прављење писаних и илустрованих материјала Извештај, дневник са путовања Рекламни плакат; програм манифестације Портфолио
Историја	- грчка и римска митологија – мит о Прометеју, фразеологизми; грчка историја и култура; римска историја и култура - хришћанство – лексика и терминологија
Географија	- васиона, звезде, сазвежђа, галаксије, Млечни пут; Сунчев систем, Месец, месечеве мене; рељеф, обликовање рељефа човековом активношћу; време, облаци, ветрови - загађивање атмосфере
Биологија	- свет биљака, како расту и реагују, покрети биљака; како биљке добијају имена; флороними; - јестиве и лековите биљке; житарице; прикупљање биљака за хербар
Математика	- скупови, подскупови, својства скупа; Венов дијаграм; - речи: и, или, не, сваки, неки - заједнички садржалац; симетричност
Свет око нас	- дом, породица, школа, непосредно окружење, домовина, кућни љубимци, лична хигијена, здрава исхрана, природа, занимања
Ликовна култура	- илустровање наставних садржаја, визуелно изражавање у оквиру тематског садржаја; -формирање и чување збирки - ентеријер - филм, теорија филма - обликовање и заштита животне средине
Музичка култура	- музички аранжмани ауторских и народних песама - импровизација мелодије на задати текст - народне песме и игре: успаванке - химна школе, Химна Светом Сави - А. Вивалди, Годишња доба
Физичко васпитање	Плесови: Дивна, Дивна, Моравац
Физичко и здравствено васпитање	Формирање морално-вољних квалитета личности
Техничко и информатичко образовање	- утицај развоја технике на живот на Земљи - коришћење и штедња енергије - конструкторско моделовање
Верска настава	- лексика (Стари завет, старозаветни мотиви у православној иконографији - десет божјих заповести - празници (Божић, Ускрс)
Грађанско васпитање	- одговоран однос према окружењу, солидарност, хуманост, емпатија - формирање и изграђивање разредног тима - сагледавање услова школског живота - сакупљање података о изабраном проблему - излиставање проблема и прикупљање података - упознавање техника и поступака прикупљања информација

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
НАРОДНА МУДРОСТ ***Ум царује, снага***	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	**Учење:** - самостално и у сарадњи са другима истражује и повезује нова знања; - изражава идеје. **Комуникација:** - уважава саговорника; - негује културу дијалога. **Естетичка компетенција:** -показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара. - препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. **Сарадња:** - креативно доприноси раду групе; - поштује правила заједничког рада. **Решавање проблема:** - уочава везе и односе; - користи стечено ваншколско искуство;
кладе ваља ***Кад књиге буду у моди***, Пеђа Трајковић ***Ерo с онога свијета***, шаљива нар. приповетка ***Шаљиве народне приче***, избор ***Дјевојка цара надмудрила***,народна новела ***Кратке фолклорне форме***, избор ***Биберче,*** народна бајка ***Биберче,*** Љубиша Ћокић **МАШТА И СНОВИ** ***Стазе детињства*** ***Аждаја и царев син***, народна бајка ***Народне бајке и новеле***, избор ***Капетан Џон Пиплфокс***, Душан Радовић ***Мале бајке,*** Стеван Раичковић ***Небеска Река,*** Г. Олујић ***Поход на Мјесец***, Б. Ћопић ***Месец над тепсијом***, Горан Петровић **ЉУБАВ И ПРИЈАТЕЉСТВО** ***На крилима игре*** ***Дечак и пас,*** Данило Киш ***Приче из главе***, Владислава Војновић ***Чича Јордан,*** С. Сремац ***Доживљаји Тома Сојера,*** Марк Твен **ПРИРОДА** ***Свуда је пустош и мир*** ***Шашава песма,*** М. Антић ***Путовање у путопис,*** В. Огњеновић ***Шала***, Антон П.	- СРП.ОО.О.1.10. Повезују прочитана књижевна дела са њиховим ауторима; самостално саопштавају основну садржину дела, основну тему, главни мотив дела и његове главне ликове, време и место радње; разликују основне форме казивања.– - СРП.ОО.О.1.11. Класификују текстове према различитим критеријумима: књижевни/ некњижевни текст, народна/ауторска књижевност; дело у прози/дело у стиху; књижевни род (епски, лирски, драмски). - СРП.ОО.О.2.4. Исказују свој доживљај о говореном или писаном тексту (нпр. колико им се текст допада, да ли им је занимљив/необичан; које је основно осећање и тон текста и сл.). - СРП.ОО.О.2.5. Повезују садржај књижевног дела са сопственим или туђим искуством.	- СРП.ОО.С.2.4. Редовно читају књижевна дела из школског програма и дела по свом слободном избору, стичући читалачке навике и развијајући књижевни/естетски укус. - СРП.ОО.С.2.10. Самостално проналазе, повезују информације из текстова из различитих области и користе их у учењу и свакодневним животним ситуацијама. - СРП.ОО.С.3.2. Користе изграђене вештине сарадње и културу комуникације, културу сопственог вербалног и невербалног изражавања, као и вештине слушања и поштовања туђег мишљења у различитим аспектима, медијима и комуникацијским ситуацијама.– - СРП.ОО.С.3.3. Негују културу свог народа и поштују и уважавају различитости	СРП.ОО.Н.3.3. Развијају лични стил у вербалном и невербалном изражавању.– СРП.ОО.Н.3.4. Негују позитивне интеракције и сарадњу у тимском раду уз истрајност и проактивност у остваривању циљева; спремни су да учествују у активностима заједнице и друштва. СРП.ОО.Н.3.8. Читајући и пишући, проширују своје видике и развијају свој мисаони и емоционални свет, уз спремност да преузму одговорност за изборе и одлуке који утичу на лични живот и живот заједнице. СРП.ОО.Н.3.9. Негују хумани и критички однос према културним	

Чехов ***Зимско јутро,*** В. Илић ***Сребрне плесачице***, Десанка Максимовић **ТРАДИЦИЈА** ***Срце у јунака*** ***Епске песме о Немањићима и Мрњавчевићима***, избор ***Женидба Душанова,*** народна песма ***Женидба краља Вукашина***, народна песма ***Зидање Скадра,*** народна песма ***Урош и Мрњавчевићи***, народна песма ***Свети Саво,*** народна песма ***Ујдурме и зврчке из античке Грчке***, Љубивоје Ршумовић ***Прометеј,*** Густав Шваб ***Вила зида град***, народна песма **ПОРОДИЦА** ***Ни на небу ни на земљи*** ***Породичне лирске народне песме,*** избор ***Певам дању, певам ноћу***, Бранко Радичевић ***Како се пишу песме***, Брана Црнчевић **ПОРОДИЦА И СЛОГА** ***Лако, лако, моја силна мобо!*** ***Аги и Ема,*** Игор Коларов ***Лирске народне песме о раду,*** избор ***Живот и обичаји народа српског,*** Вук Караџић ***Девојчица и крчаг***, Лав Николајевич Толстој ***Прва бразда***, М. Глишић **РОДНИ ДОМ И РОДНА ЗЕМЉА**	- СРП.ОО.О.2.6. Сажимају и препричавају прозни текст разликујући главно од споредног; интерпретирају текст (описују ликове, поступке, изводе закључке…). - СРП.ОО.О.2.8. Уочавају информације у тексту које не разумеју и налазе начине за сазнавање (постављају питања); проналазе информације из текста према задатом критеријуму - СРП.ОО.О.3.7. Користе читалачку писменост (проналазе информације, разумеју опште значење текста, интерпретирају значење текста) као средство за учење других предмета.– - СРП.ОО.О.3.9. Имају развијене читалачке навике и схватају значај читања за развој сопствене опште културе и знања. - СРП.ОО.О.3.10. Разумеју значај књижевности и културе у свом животу; развијају креативност и сопствене стваралачке	других култура	различитостима и начину на који се књижевношћу и другим уметностима може доживети и обликовати свет.	- примењује изабрано решење. **Одговорно учешће у демократском друштву:** - поштује друге; - поштује разлике; - развија толеранцију. **Одговоран однос према околини:** - сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. - активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју. **Одговоран однос према здрављу:** - бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. - разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор. **Предузимљивост и оријентација ка предузетништву:** - препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију; - спреман је да учествује у самосталним и

У Отаџбину, у Отаџбину! ***Десетица***, Иван Цанкар – ***Мој отац трамвај вози,*** Александар Вучо ***Кирија***, Бранислав Нушић ***Мостови,*** Иво Андрић ***Домовина,*** Душан Васиљев ***Моја отаџбина***, Алекса Шантић ***Певам песму***, Милица Стојадиновић Српкиња ***Шљива***, Милован Данојлић **СЕЋАЊА НА ДЕТИЊСТВО** ***Радознала чула Шешир професора Косте Вујића,*** М. Витезовић ***Успомене, доживљаји и сазнања,*** Милутин Миланковић ***Хајдуци,*** Б. Нушић ***Тајна жутог балона***, Никол Лезије ***У царству гусара***, Михаило Петровић Алас ***Робинзон Крусо,*** Д. Дефо Језик Променљиве речи: именице, заменице, придеви, бројеви, глаголи; непроменљиве речи: прилози и предлози. Именице – значење и врсте (властите, заједничке, збирне, градивне; мисаоне, глаголске). Промена именица (деклинација): граматичка основа, наставак за облик, појам падежа. Основне функције и значења падежа. Придеви – значење и	способности на свим пољима; вреднују књижевност као суштински део националне, европске и светске културе и као средство за промоцију различитих култура. - СРП.ОО.О.3.11. Користе знања из језика и књижевности за учествовање у различитим културним садржајима (приредбе, представе, књижевне вечери, изложбе, перформансе…), реализују унапред осмишљене идеје, учествују у пројектима који се тичу школе и локалне заједнице. - СРП.ОО.О.3.12. Састављају једноставнији говорени или писани текст према задатом критеријуму, одговорно се односећи према питањима везаним за интелектуалну својину.– - СРП.ОО.О.3.13. Увиђају значај језика у неговању културног и националног идентитета; поштују језике националних мањина у Србији и познају елементе њихове културне			тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге; - мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака - зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања. **Рад с подацима и информацијама:** - зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења. - користи податке из различитих извора, начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника. - користи информације у различитим симболичким

врсте придева (описни, присвојни, градивни; месни и временски); род, број, падеж и компарација придева. Слагање придева са именицом у роду, броју и падежу. Заменице – личне заменице: промена, наглашени и ненаглашени облици, употреба личне заменице сваког лица себе, се. Бројеви – врсте и употреба: главни (основни, збирни бројеви, бројне именице на -ица) и редни бројеви. Глаголи – глаголски вид (несвршени и свршени); глаголски род (прелазни, непрелазни и повратни глаголи); глаголски облици (грађење и основно значење): инфинитив (и инфинитивна основа), презент (презентска основа, наглашени и ненаглашени облици презента помоћних глагола), перфекат, футур I. Предикатска реченица – предикат (глаголски; именски); слагање предиката са субјектом у лицу, броју и роду; прави и неправи објекат; прилошке одредбе (за место, за време, за начин; за узрок и за меру и количину); апозиција. Правопис Велико слово у вишечланим географским називима; у називима институција, предузећа, установа, организација (типични примери);	баштине и историјског наслеђа. - СРП.ОО.О.1.3. Разликују променљиве и непроменљиве речи, именују врсте речи и разврставају их према основним граматичким категоријама. - СРП.ОО.О.1.6. Разумеју значења речи, устаљених израза и фразеологизама са којима се срећу у школским текстовима и свакодневној комуникацији. - СРП.ОО.О.1.7. Уочавају основне лексичке појаве (једнозначност и вишезначност речи) и лексичке односе (синонимију, хомонимију и антонимију).– - СРП.ОО.О.1.8. Знају правописна правила и примењују их у једноставнијим примерима. - СРП.ОО.О.2.1. Повезују теоријска знања из граматике са класификацијом језичких појава у једноставној језичкој ситуацији.			модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области. **Дигитална компетенција:** - уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ. - уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства. - приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин. - препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ.

велико и мало слово у писању присвојних придева. Заменица Ви из поштовања. Одрична речца не уз именице, придеве и глаголе; речца нај у суперлативу; вишечлани основни и редни бројеви. Интерпункцијски знаци: запета; наводници; црта. Ортоепија Место акцента у вишесложним речима (типични случајеви). Интонација и паузе везане за интерпункцијске знакове; интонација упитних реченица. Артикулација: гласно читање брзалица, најпре споро, а потом брже (индивидуално или у групи). Језичка култура Препричавање, причање, описивање – уочавање разлике између говорног и писаног језика; писање писма (приватно, имејл) Богаћење речника: синоними и антоними; некњижевне речи и туђице – њихова замена језичким стандардом; уочавање и отклањање безначајних појединости и сувишних речи у тексту и говору. Техника израде писменог састава; пасус као уже тематске целине и његове композицијско-стилске функције.				
Начини праћења постигнућа ученика	Иницијални, полугодишњи и завршни тест - свакодневно праћење ученика на часовима - повремене провере на крају часа путем усмених или кратких писмених одговора,			

	- провера знања путем контролних вежби и тестова - праћење реализације домаћих и писмених задатака - индивидуализовани захтеви - плакати, илустрације и презентације сегмената програма - интеракција са наставником; - посматрање и праћење реализације одговарајућих улога у пару; - посматрање и праћење интеракције са вршњацима у групи; - задаци у радној свесци; - реакције на одговарајуће кратке налоге; - осам домаћих писмених задатака; - четири школска писмена задатка; - учешће у школским прредставама, приредбама и другим културним манифестацијама.
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	**Учење:** - самостално и у сарадњи са другима истражује и повезује нова знања; - изражава идеје. **Комуникација:** - уважава саговорника; - негује културу дијалога. **Естетичка компетенција:** -показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара. - препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. **Сарадња:** - креативно доприноси раду групе; - поштује правила заједничког рада. **Решавање проблема:** - уочава везе и односе; - користи стечено ваншколско искуство; - примењује изабрано решење. **Одговорно учешће у демократском друштву:** - поштује друге; - поштује разлике; - развија толеранцију. **Одговоран однос према околини:** - сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. - активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју. **Одговоран однос према здрављу:** - бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. - разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор. **Предузимљивост и оријентација ка предузетништву:** - препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију; - спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге; - мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака

	- зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања. **Рад с подацима и информацијама:** - зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења. - користи податке из различитих извора, начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника. - користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области. **Дигитална компетенција:** - уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ. - уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства. - приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин. - препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ.
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	

Шести разред

Разред	**Шести**	**Наставни предмет**	**Српски језик и књижевност**	**Годишњи број часова**	**144**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	Циљеви учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.				
Уџбеник	Журић 2019: Ј. Журић, Чезнем да ти кажем, читанка за шести разред, Београд: Едука. Журић, Ангеловски 2019: Ј. Журић, мр Ј. Ангеловски, Говор и језик, Српски језик и језичка култура са вежбањима, Београд: Едука. Журић, Ангеловски, Цуцић 2019: Ј. Журић, мр Ј. Ангеловски, Д. Цуцић, Радна свеска за српски језик за шести разред основне школе, Београд: Едука. Звучна читанка 6.				

Додатни дидактички материјали	**Додатни дидактички материјали**: Милован Витезовић, Драгомир Брајковић, Читанка Косовског боја, ЗУ, Београд, 1989. Мирјана Дудварски, Зора Филиповић, Српски језик, објашњења и вежбања за боље оцене у шестом разреду, Клет, Београд, 2010. Јелена Журић, Чезнем да ти кажем, читанка за шести разред, Едука, Београд, 2011. Весна Ломпар, Граматика за 6. разред основне школе, Klett, Београд, 2008. Весна Ломпар, Радна свеска уз граматику за 6. разред основне школе, Klett, Београд, 2008. Др Симеон Маринковић, Забавна граматика 6, Креативни центар, Београд, 2004. Др Симеон Маринковић, Граматика за 6. разред, Креативни центар, Београд, 2008. Др Симеон Маринковић, С. Марковић,Читанка за шести разред основне школе, КЦ, Београд, 2008. Светлана Миловановић, Читанка за шести разред основне школе, Едука, Београд, 2011. Зона Мркаљ, Наставна теорија и пракса 2, Klett, Београд, 2011. Зорица Несторовић, Златко Грушановић, Читанка за 6. разред основне школе Klett, Београд, 2012. Мирјана Секулић Петровић, Збирка задатака из српског језика за шести разред 500 питања и одговора, Нови Сад, 2010. Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ћећез Илукић, Граматика Дар речи, уџбеник српског језика за шести разред , Логос, Београд, 2011. Цанић, Антонић, Софронић 2012: М. Цанић, Н. Антонић, С. Софронић, Читанка и граматика за 5. разред, Београд: Школа плус. Наташа Станковић Шошо, Бошко Сувајџић, Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ћећез Илукић, Радна свеска за српски језик за шести разред, Логос, Београд, 2011. Наташа С. Шошо, Маштарија речи, читанка за 6. разред основне школе, Klett, Београд, 2008. Наташа Станковић Шошо, Радна свеска уз читанку за 6. разред основне школе, Klett, Београд, 2008. Јасмина Станковић, Светлана Стевановић, Јоле Булатовић, Марија Слобода, Радна свеска, БИГЗ, Београд, 2025. **Митар Пешикан, Јован Јерковић, Мато Пижурица, Правопис српског језика, Матица српска, Нови сад, 2011.** **Предраг Пипер, Иван Клајн, Нормативна граматика српског језика, Матица српска, Нови Сад, 2014.**

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Енглески језик	Сложенице Именице изведене од глагола Именице као директни и индиректни објекат Описни придеви, придеви за исказивање става, мишљења и емоција Прилози и прилошке одредбе
Историја	Средњи век, историјски извори повеље, писма, записи, натписи, хронике, летописи, житија светих, биографије владара Словени, словенски обичаји и веровања, насељавање Балканског полуострва, словенска митологија почеци писмености опште одлике средњовековне културе успон српске државе, проглашење царства, крај српског царства средњовековна култура- језик и писмо, књижевност Светосавски номоканон турска освајања, борба против Османлија држава српских деспота и околне земље

Географија	Воде на Земљи Кретања морске воде, таласи, плима и осека, обале Издан и извори, реке, језера Биљни и животињски свет Екумена-становништво и насеља Географске одлике Европе
Биологија	Царство животиња Угроженост и заштита животиња Изласци у природу
Математика	Приказивање рационалних бројева на бројевној правој једначине и неједначине упознатих облика – решавање и примена Венов дијаграм за представљање граматичких појмова
Физика	Кретање у свакодневном животу (путања, пут, време, брзина, правац и смер кретања) Узајамно деловање два тела Демонстрациони огледи
Информатика и рачунарство	Рад са табелама (креирање табела, унос текста, кретање...) Рад са основним услугама Интернета. Преузимање текста и слика Сигурност на Интернету Извори дигиталних слика Израда једноставне анимације
Техника и технологија	Историја архитектуре (стилови градње) Етика становања Израда плана унутрашњег простора и стана. Уређење ентеријера и екстеријера
Ликовна култура	Слободно ритмичко изражавање бојеним мрљама, линијама, светлинама, облицима и волуменима Визуелно споразумевање Тонске разлике, светло-тамно, степен светлине и затамњеност, градација светлости у односу на одређеност извора Свет уобразиље у делима ликовне уметности (снови, бајке, митови) Девојка у плавом, 1855, Ђура Јакшић Породица, Љубавна песма, Подне, Ентеријер, Интервју Уметничко наслеђе
Музичка култура	Упознавање музичке традиције и културе свог народа Обрадити и певати народне, дечје и уметничке песме Стварање дечјих песама Химне Избор народних песама из различитих крајева Србије
Физичко васпитање	Развијање физичких способности брзине, снаге, издржљивости и гипкости Ритмичка гимнастика, плес и народне игре
Грађанско васпитање	Уочавање проблема у заједници Израда разредне студије Јавна презентација студије Процењивање искуства и вештине које су стекли током програма
Верска настава	Улога човека у спасењу света Стрпљивост у тешкоћама Скромност и умереност Богаћење знањем
Немачки језик	Теме и ситуације по доменима употребе језика Приватно Јавно Образовно Комуникативне функције Интеракција Врсте текстова: дескриптивни, наративни, информативни, аргументативни, регулативни

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
	Основни	Средњи	Напредни	
СЛОВЕНСКА МИТОЛОГИЈА ***Приче из давнина,*** Ивана Брлић Мажуранић ***Кађави коњ*** (Прича о богињи Лади, о богу Сварогу и о богу Стрибору) Весна Алексић (домаћа лектира) ***Приче старог чаробњака,*** Тиодор Росић Грађење речи. Подела речи по настанку: просте речи и творенице; породица речи, уочавање корена речи. Саставни делови твореница (творбене основе, префикси и суфикси). Граматичка основа и граматички наставци у поређењу са творбеном основом и суфиксима. Изведене и неизведене именице. **КОСОВСКА ЛЕГЕНДА** ***Песме о Косовском бој***у, избор (домаћа лектира) ***Комади из различнијех косовскијех пјесама***, избор ***Кнежева вечера***, народна песма ***Цар Лазар и царица Милица***, народна песма ***Смрт Мајке Југовића***, народна песма ***Косовка Дјевојка***, народна песма Настанак гласова	– СРП.ОО.О.1.2. Разликују самогласнике од сугласника, правилан од неправилног изговора гласа. – СРП.ОО.О.1.3. Разликују променљиве и непроменљиве речи, именују врсте речи и разврставају их према основним граматичким категоријама. – СРП.ОО.О.1.4. Разликују просте речи од твореница. – СРП.ОО.О.1.5. Препознају основне реченичне чланове; разликују независне од зависних предикатских реченица; именују врсте независних реченица према њиховој комуникативној функцији. – СРП.ОО.О.1.6. Разумеју значења речи, устаљених израза и фразеологизама са којима се срећу у школским текстовима и свакодневној комуникацији. – СРП.ОО.О.1.7. Уочавају основне лексичке појаве (једнозначност и вишезначност речи) и лексичке односе (синонимију, хомонимију и антонимију). – СРП.ОО.О.1.8. Знају правописна правила и примењују их у једноставнијим примерима. – СРП.ОО.О. 1.9. Разликују формално од неформалног изражавања и	– СРП.ОО.С.1.4. Примењују знања о подели гласова и гласовним алтернацијама у свом говору и писању. – СРП.ОО.С.1.6. Препознају делове твореница (корен, творбену основу, префикс, суфикс) у једноставнијим примерима, развијајући језичко осећање и богатећи свој речник. – СРП.ОО.С.1.8. Знају и тумаче значења речи и фразеологизама који се јављају у литерарним и медијским текстовима намењеним младима и правилно их употребљавају. – СРП.ОО.С.1.10. Доследно примењују правописна правила и уочавају грешке у свом и туђем тексту. – СРП.ОО.С.1.11. Повезују књижевна дела са историјским и друштвеним контекстом. – СРП.ОО.С.1.13. Разликују аутора књижевног дела од наратора, драмског лица или лирског субјекта; књижевни текст од неуметничког текста који обрађују исте/сличне теме, ликове и догађаје. – СРП.ОО.С.1.14.	– СРП.ОО.Н.1.2. Умеју да одреде дужину/квантитет акценатског слога и примене правила акцентуације у једноставним примерима (унутрашњи слогови и једносложне речи). – СРП.ОО.Н.1.3. Одређују гласовне алтернације и примењују књижевнојезичку норму у вези са њима. – СРП.ОО.Н.1.4. Проналазе и именују делове речи у вези са облицима речи (граматичку основу и наставак за облик); знају основна значења падежа, именују личне и неличне, просте и сложене глаголске облике и правилно их употребљавају у писању и говору. – СРП.ОО.Н.1.5. Именују основне творбене моделе (префиксација, извођење, слагање) и користе их ради богаћења свог речника. – СРП.ОО.Н.1.9. Уочавају и описују језичке, структурне и/или естетске особине књижевног и неуметничког дела и користе	**Учење:** - самостално и у сарадњи са другима истражује и повезује нова знања; - изражава идеје. **Комуникација:** - уважава саговорника; - негује културу дијалога. **Естетичка компетенција:** -показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара. препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. **Сарадња:** - креативно доприноси раду групе; - поштује правила заједничког рада. **Решавање проблема:** - уочава везе и односе; - користи стечено ваншколско искуство;

и говорни органи; подела гласова: самогласници и сугласници (прави сугласници и сонанти); Подела сугласника по звучности и по месту изговора. Подела речи на слогове; слоготворно р. Гласовне промене – уочавање у грађењу и промени речи: непостојано а; промена **л** у **о**; палатализација; сибиларизација; јотовање; једначење сугласника по звучности; једначење сугласника по месту изговора; губљење сугласника. **НАРОДНО ПРЕДАЊЕ** ***Марко Краљевић и вила***, народна песма (домаћа лектира) ***Марко Краљевић укида свадбарину***, народна песма ***Марко пије уз рамазан вино***, народна песма ***Марко Краљевић и Муса Кесеџија***, народна песма ***Смрт Марка Краљевића*****,** културно-историјско предање Губљење сугласника и асимилација вокала. Правилан изговор гласова ч, ћ, џ, ч, р. **НАРОДНА ТРАДИЦИЈА** ***Књига за Марка***, избор – *Сирото ждребе*, Светлана Велмар Јанковић	повезују начин изражавања са комуникативном ситуацијом. – СРП.ОО.О.1.10. Повезују прочитана књижевна дела са њиховим ауторима; самостално саопштавају основну садржину дела, основну тему, главни мотив дела и његове главне ликове, време и место радње; разликују основне форме казивања. – СРП.ОО.О.1.11. Класификују текстове према различитим критеријумима: књижевни/некњижевни текст, народна/ауторска књижевност; дело у прози/дело у стиху; књижевни род (епски, лирски, драмски). – СРП.ОО.О.2.1. Повезују теоријска знања из граматике са класификацијом језичких појава у једноставној језичкој ситуацији. – СРП.ОО.О.2.2. Служи се „Правописом српскога језика” и речницима за решавање језичких и правописних правила. – СРП.ОО.О.2.3. Читају књижевне и неуметничке текстове (линеарне и нелинеарне) и с пажњом и разумевањем слушају једноставније излагање (нпр. предавање уживо или аудио, аудио-визуелно или дигитално излагање) изграђујући навике читања и пажљивог слушања. – СРП.ОО.О.2.4. Исказују свој доживљај о говореном или писаном тексту	Именују различите облике казивања (приповедање у 1. и 3. лицу, хронолошко и ретроспективно; описивање, врсте описа; монолог, унутрашњи монолог и дијалог), језичко стилска изражајна средства, као и врсте стиха, строфе и риме приликом интерпретације и анализе књижевних дела. – СРП.ОО.С.1.15. Праве разлику између парафразе (препричавања) и анализе дела. – СРП.ОО.С.2.1. Примењују теоријска знања у уочавању, илустровању и анализи граматичких појава у сложенијој језичкој ситуацији. – СРП.ОО.С.2.2. Уочавају и исправљају грешке у свом и туђем тексту у складу са правописном нормом. – СРП.ОО.С.2.3. Користе различите стратегије читања и учења у складу са постављеним циљем. – СРП.ОО.С.2.4. Редовно читају књижевна дела из школског програма и дела по свом слободном избору, стичући читалачке навике и развијајући књижевни/естетски укус. – СРП.ОО.С.2.5. Доживљавају књижевно дело	их у вредновању књижевног дела и развијању властитог стила изражавања. – СРП.ОО.Н.2.2. Процењују функцију употребљених стилских средстава (стилске фигуре, облици казивања, слојевитост у значењу) у одређеном контексту. – СРП.ОО.Н.2.4. Усклађују сврху, садржај и начин излагања са комуникативном – СРП.ОО.Н.3.1. Разумеју и користе могућности језика, истражују и изражавају ставове о себи, као и о друштвеним, културним, моралним, духовним и естетским димензијама људских искустава. – СРП.ОО.Н.3.3. Развијају лични стил у вербалном и невербалном изражавању. – СРП.ОО.Н.3.4. Негују позитивне интеракције и сарадњу у тимском раду уз истрајност и проактивност у остваривању циљева; спремни су да учествују у активностима заједнице и друштва. – СРП.ОО.Н.3.6. Уочавају и прате развој и утицај	- примењује изабрано решење. **Одговорно учешће у демократском друштву:** - поштује друге; - поштује разлике; - развија толеранцију. **Одговоран однос према околини:** - сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. - активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју. **Одговоран однос према здрављу:** - бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. - разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор. **Предузимљивост и оријентација ка предузетништву:** - препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију; - спреман је да учествује у самосталним и

Снежана и седам патуљака, Александар Поповић ***И ми трку за коња имамо*** (одломак) Миодраг Станисављевић ***Избор из антологија песама за децу*** (*Морава, Влашићи, Дунав, Говор дрвећа, Грађење куће, Па шта, па шта* и друге) Бранислав Петровић Заменице: неличне именичке заменице (односно-упитне, неодређене, опште, одричне); придевске заменице: присвојне (с нагласком на употребу заменице свој), показне, односно-упитне, неодређене, опште, одричне. Граматичке категорије заменица: род, број, падеж и лице. **ПОРЕКЛО И РОДОЉУБЉЕ** ***Обредне лирске народне песме****:* избор ***Живот и обичаји народа српскога***, Вук Караџић, Додоле, прпоруше и чароице ***Свети Сава***, Војислав Илић ***Вече***, Ђура Јакшић ***Грачаница***, Десанка Максимовић Атрибутска и предикатска функција придевских заменица, именица и придева. **ДЕТИЊСТВО И**	(нпр. колико им се текст допада, да ли им је занимљив/необичан; које је основно осећање и тон текста и сл.). – СРП.ОО.О.2.5. Повезују садржај књижевног дела са сопственим или туђим искуством. – СРП.ОО.О.2.6. Сажимају и препричавају прозни текст разликујући главно од споредног; интерпретирају текст (описују ликове, поступке, изводе закључке...). – СРП.ОО.О.2.7. Одабирају и прилагођавају комуникативној ситуацији одговарајућа изражајна (вербална и невербална) средства, лексику и облике казивања у писаном и говореном тексту. – СРП.ОО.О.2.8. Уочавају информације у тексту које не разумеју и налазе начине за сазнавање (постављају питања); проналазе информације из текста према задатом критеријуму. – СРП.ОО.О.3.1. Користе знања из језика како би се правилно, јасно и примерено комуникативној ситуацији изражавали писаним и усменим путем. – СРП.ОО.О.3.2. Умеју да прочитају информацију исказану у различитим облицима (табела, графикон, хипертекст...) и интерпретирају је на различите начине (усмено, писмено,	исказујући личне утиске; интерпретирају књижевни и неуметнички текст истичући битне детаље; повезују, упоређују и образлажу своје закључке чињеницама из текста и личног искуства. – СРП.ОО.С.2.7. Процењују поступке и особине ликова и тако формирају и преиспитују моралне ставове. – СРП.ОО.С.2.9. Организују говорени или писани текст (осмишљавају и преобликују план, структурирају и преуређују садржај, повезују делове у складну говорену или писану целину). – СРП.ОО.С.2.10. Самостално проналазе, повезују информације из текстова из различитих области и користе их у учењу и свакодневним животним ситуацијама. – СРП.ОО.С.3.1. Изражавају своје мишљење у школском, приватном, јавном и медијском контексту служећи се књижевним језиком, уз свест о социјалним конвенцијама и културолошким различитостима. – СРП.ОО.С.3.2. Користе изграђене вештине сарадње и културу	уметности, науке и технологије на писменост и језик; брину о очувању културно-историјских споменика, о безбедности и одрживости животне средине. – СРП.ОО.Н.3.8. Читајући и пишући, проширују своје видике и развијају свој мисаони и емоционални свет, уз спремност да преузму одговорност за изборе и одлуке који утичу на лични живот и живот заједнице.	тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге; - мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака - зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања. **Рад с подацима и информацијама:** - зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења. - користи податке из различитих извора, начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника. - користи информације у различитим симболичким

СНОВИ ***Плава звезда***, Мирослав Антић ***Чудесни свитац***, Добрица Ерић ***Аска и вук***, Иво Андрић ***Буре***, Исидора Секулић ***Били су деца као и ти***, Гроздана Олујић ***Моји изуми***, Никола Тесла ***Енциклопедија лоших ђака, бунтовника и осталих генијалаца*** (избор), Жан-Бернар Пиј, Серж Блок, Ан Бланшар Грађење и основна значења глаголских времена: аорист, имперфекат (само на нивоу препознавања; имперфекат глагола бити); плусквамперфекат. Лексикологија: аугментативи (са пејоративима), деминутиви (са хипокористицима). **ПОРОДИЦА** ***Аналфабета***, Бранислав Нушић ***Избирачица***, Коста Трифковић ***Аутобиографија***, Бранислав Нушић (домаћа лектира) ***Лето лепог белца***, Вилијем Саројан ***Марковалдо или годишња доба у граду*** – избор, Итало Калвино ***Јаблан***, Петар Кочић ***Овај дечак се зове Пепо Крста,*** Милован Данојлић Независне предикатске реченице – појам комуникативне	визуелно, дигитално). – СРП.ОО.О.3.3. Пишу примењујући различите форме казивања и различите функционалне стилове. – СРП.ОО.О.3.4. Усклађују одговарајући језички израз са контекстом (укључујући и конструктивну комуникацију у сарадњи са другима, у групи, на друштвеним мрежама и интернету). – СРП.ОО.О.3.5. Изражавају аргументовано своје мишљење у складу са контекстом, уважавајући туђе ставове. – СРП.ОО.О.3.6. Препознају говор мржње и дискриминаторне ставове у свакодневним ситуацијама и у медијима као негативну појаву; поштују личне и културолошке различитости. – СРП.ОО.О.3.7. Користе читалачку писменост (проналазе информације, разумеју опште значење текста, интерпретирају значење текста) као средство за учење других предмета. – СРП.ОО.О.3.9. Имају развијене читалачке навике и схватају значај читања за развој сопствене опште културе и знања. – СРП.ОО.О.3.11. Користе знања из језика и књижевности за учествовање у различитим културним садржајима (приредбе, представе,	комуникације, културу сопственог вербалног и невербалног изражавања, као и вештине слушања и поштовања туђег мишљења у различитим аспектима, медијима и комуникацијским ситуацијама. – СРП.ОО.С.3.3. Негују културу свог народа и поштују и уважавају различитости других култура. – СРП.ОО.С.3.7. Користе знања из језика и књижевности за креирање и/или вредновање различитих културних садржаја; спремни су да учествују у самосталним и тимским пројектима; способни су да развију идеју и да је представе препознајући и остварујући личну, друштвену и комерцијалну вредност. – СРП.ОО.С.3.8. Састављају говорене или писане текстове на основу наученог, основне и секундарне литературе; умеју да цитирају и/или парафразирају туђе текстове.		модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области. **Дигитална компетенција:** - уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ. - уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства. - приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин. - препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ.

функције; подела на обавештајне, упитне, заповедне, жељне и узвичне реченице. **РАЗУМЕВАЊЕ И ПРИЈАТЕЉСТВО** ***Дечаци Павлове улице,*** Ф. Молнар (домаћа лектира) ***Ратар***, Вељко Петровић ***О, класје моје***, Алекса Шантић ***Чудесна справа***, Бранко Ћопић ***Орлови рано лете***, Бранко Ћопић (домаћа лектира) ***Писмописац*** (Писмо Бранку Ћопићу), Владимир Стојиљковић Писање имена васионских тела. Растављање речи на крају реда (основна правила). Правописна решења у вези са гласовним променама. Писање именичких и придевских одричних заменица са предлозима. Писање заменице Ваш великим почетним словом. Правописна решења у вези са писањем обрађених глаголских облика. **ПРИРОДА** ***Ванька***, Антон Павлович Чехов ***Мој дека је био трешња***, Анђела Нанети (домаћа лектира) ***Маслачково вино***, Реј Бредбери ***Песма о керуши***, Сергеј Јесењин ***Село***, Јован Дучић ***Хвала сунцу, земљи, трави***, Стеван Раичковић	књижевне вечери, изложбе, перформансе...), реализују унапред осмишљене идеје, учествују у пројектима који се тичу школе и локалне заједнице. – СРП.ОО.О.3.12. Састављају једноставнији говорени или писани текст према задатом критеријуму, одговорно се односећи према питањима везаним за интелектуалну својину.			

Начини праћења постигнућа ученика	Иницијални, полугодишњи и завршни тест Домаћи писани задаци и писмени задаци Тестови и контролни задаци за проверу стечених знања Говорне и писане вежбе Плакати, илустрације и презентације сегмената програма Дневник напредовања и вредновања ученика Евиденционе листе. Ранг листе ученика (крива рангова) / ученички порфолио. Вођење дневника напредовања и вредновања ученика, у коме се током школске године уносе забелешке о напредовању ученика, добрим или бољим достигнућима, као и о њиховим пропустима или недостацима. Евиденционе листе за праћење елемената аналитичког оцењивања. Експерименталне ранг листе ради утврђивања способности за самооцењивање, вредновање и поређење својих и туђих постигнућа. Примена аналитичког оцењивања: сагледавање и анализа свих релевантних елемената и њихово повезивање у целину. Све оцене које ученици добијају на часовима и изван њих уписују се на листе које су приступачне и ученицима и њиховим родитељима. Успех, залагање, однос према раду и учењу, одговорност према раду. Остале способности: разумевање, расуђивање, анализа, синтеза, машта и осећање, богатство и начин изражавања, тежња за повећањем културе и сл.
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Ученици се оцењују према одредбама Правилника о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању „Службени гласник РС", број 34 од 17. маја 2019. Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика формативним и сумативним оцењивањем, као и методама и средствима аналитичког оцењивања. Бројчана оцена из српског језика и књижевности утврђује се на основу критеријума остварености исхода, самосталности и ангажовања ученика у складу са новим правилником о оцењивању. Примењују се основни критеријуми диференцирања знања на нивое: шта (знања која се односе на распознавање), где (показивање), како (узајамне везе) и зашто (откривање законитости). Елементи оцене су: Активност на часу, залагање, вештина читања и разумевање прочитаног, усмено и писано изражавање, постигнућа на писменим вежбама и тестовима, Дневник читања, писани домаћи задаци, писмени задаци, говорне и лексичке вежбе, учешће у ваннаставним активностима, активно учешће у пројектима и културним активностима, учешће на такмичењима и литерарним и другим конкурсима
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	**Учење:** - самостално и у сарадњи са другима истражује и повезује нова знања; - изражава идеје. **Комуникација:** - уважава саговорника; - негује културу дијалога. **Естетичка компетенција:** -показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара. препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. **Сарадња:** - креативно доприноси раду групе; - поштује правила заједничког рада. **Решавање проблема:** - уочава везе и односе; - користи стечено ваншколско искуство; - примењује изабрано решење.

	Одговорно учешће у демократском друштву: - поштује друге; - поштује разлике; - развија толеранцију. **Одговоран однос према околини:** - сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. - активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју. **Одговоран однос према здрављу:** - бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. - разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор. **Предузимљивост и оријентација ка предузетништву:** - препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију; - спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге; - мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака - зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања. **Рад с подацима и информацијама:** - зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења. - користи податке из различитих извора, начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника. - користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области. **Дигитална компетенција:** - уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ. - уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства. - приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин. - препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ.
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**	

Седми разред

Разред	**Седми**	**Наставни предмет**	**Српски језик и књижевност**	**Годишњи број часова**	**144**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				

Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16
Циљ предмета	Циљ учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.
Уџбеник	Гордана Влаховић, Јагош Влаховић 2020: *Читанка,* српски језик и књижевност за седми разред основне школе, Београд: Едука. Др Јелена Журић, др Јелена Ангеловски 2020: *Српски језик и језичка култура* уџбеник са вежбањима за седми разред основне школе, Београд: Едука. Др Јелена Журић, др Јелена Ангеловски, Драгана Цуцић 2020: *Српски језик и књижевност*, Радна свеска за седми разред основне школе, Београд: Едука.
Додатни дидактички материјали	Слободан Новокмет, Весна Ђорђевић, Јасмина Станковић, Светлана Стевановић, Јоле Булатовић, *Граматика за 7. разред основне школе*, БИГЗ, Београд, 2025. Зоран Бошковић, Милан Шиповац, *Читанка 7*, БИГЗ, Београд, 2025. Јасмина Станковић, Светлана Стевановић, Јоле Булатовић, Зорана Бошковић, Милан Шиповац, *Радна свеска из српског језика и књижевности 7*, БИГЗ, Београд, 2025. Митар Пешикан, Јован Јерковић, Мато Пижурица, *Правопис српског језика*, Матица српска, Нови сад, 2011. Предраг Пипер, Иван Клајн, *Нормативна граматика српског језика*, Матица српска, Нови Сад, 2014.
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Енглески језик	Грађење апстрактних именица наставцима Најпознатије скраћенице и акроними за називе значајних међународних организација Основни подаци о Канади (градови, језик, природне лепоте) Разлике и сличности у обичајима и начину живота у Канади и САД Интонација у комуникацији
Историја	Европа од краја 15. до краја 18. века Велик географска открића Хуманизам и ренесанса Положај Срба у Турском царству Пећка патријаршија Хајдуци и ускоци Велика сеоба Срба Срби у Аустрији, Војној крајини, цивилној Хрватској и Славонији од 16. до краја 18. в. Срби у Угарској од краја 17. до краја 18. (насељавање, привилегије, положај, Карловачка митрополија, култура, свакодневни живот) Дубровник, Срби у Далмацији и Боки Которској од 16. до краја 18. Прилике у Београдском пашалуку крајем 18. и почетком 19. века Буна на дахије Први српски устанак до 1907. Први српски устанак од 1907. до 1913. Организација устаничке власти Други српски устанак Прва владавина Милоша Обреновића Уставобранитељски режим и кнез Александар Карађорђевић

	Србија од 1858. до 1868. Стварање црногорске државе (Петар П. Његош) Срби у Угарској у првој половини 19. века Војводина у револуцији 1848/49. Срби у Далмацији и Боки Которској у првој половини 19. века Босна и Херцеговина у 19. веку (до аустроугарске окупације)
Географија	Географска обележја Азије Африка Савремени политичкогеографски процеси у свету; Интеграције и глобализам
Биологија	Екосистем Водени екосистеми Копнени екосистеми Шуме Степа Планинске рудине Ливаде и пашњаци Човек и природа Облици угрожавања природе Заштита природе
Математика	Приказивање рационалних бројева на бројевној правој Једначине и неједначине упознатих облика – решавање и примена Венов дијаграм за представљање граматичких појмова
Физика	Равнотежа тела Механички рад и енергија. Снага Топлотне појаве Осцилаторно и таласно кретање Звук
Информатика и рачунарство	Рад са табелама (креирање табела, унос текста, кретање...) Рад са основним услугама Интернета. Преузимање текста и слика Сигурност на Интернету Извори дигиталних слика Израда једноставне анимације Платформа за учење на даљину
Ликовна култура	Слободно ритмичко изражавање бојеним, линијама, светлинама, облицима и волуменима Визуелно споразумевање Тонске разлике, светло-тамно, степен светлине и затамњеност, градација светлости у односу на одређеност извора Свет уобразиље у делима ликовне уметности (снови, бајке, митови) Обједињавање покрета, игре и звука Постављање на сцену једноставне приче; припреме, скице, планови, идеје за детаље Одређивање главних и споредних личности, светлосни и звучни ефекти, декор, маске, костими, реализација; ритам дешавања (успорен, убрзан, наизменичан)
Музичка култура	Упознавање музичке традиције и културе свог народа Песме препоручене за певање и свирање Духовне песме: Божићу, наша радости Старограданске песме: Небо је тако ведро Химне
Грађанско васпитање	Уочавање проблема у заједници Агресивност међу младима Процењивање искуства и вештине које су стекли током програма
Верска настава	Саосећање са људима у невољи Стрпљивост у тешкоћама Скромност и умереност Богаћење знањем
Немачки језик	Описни придеви Презент и перфекат Прилози за време Присвојни детерминативи - присвојни придеви

	Конструкције за изражавање припадања Упитне реченице Императив Претерит помоћних и модалних глагола Зависне реченице Изразе и речи – лексичке конструкције

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
НАРОДНА КЊИЖЕВНОСТ **Срце у јунака** Народна бајка: ***Златоруни ован*** **Домаћа лектира: епске народне песме покосовског тематског круга** ***Диоба Јакшића***, народна епска песма ***Смрт војводе Пријезде***, епска песма ***Болани Дојчин***, епска песма по избору Стефан Митров Љубиша, ***Кањош Мацедоновић*** Вида Огњеновић, ***Кањош Мацедоновић*** (одломак о сусрету Кањоша и Фурлана) Грађење и основна значења глаголских облика: футур II, императив, потенцијал; трпни гл. придев, гл. прилог садашњи и гл. прилог прошли. **Какав јунак гором језди** **Домаћа лектира: епске**	– СРП.ОО.О.1.2. Разликују самогласнике од сугласника, правилан од неправилног изговора гласа. – СРП.ОО.О.1.3. Разликују променљиве и непроменљиве речи, именују врсте речи и разврставају их према основним граматичким категоријама. – СРП.ОО.О.1.4. Разликују просте речи од твореница. – СРП.ОО.О.1.5. Препознају основне реченичне чланове; разликују независне од зависних предикатских реченица; именују врсте независних реченица према њиховој комуникативној функцији. – СРП.ОО.О.1.6. Разумеју значења речи, устаљених израза и фразеологизама са којима се срећу у школским текстовима и свакодневној комуникацији. – СРП.ОО.О.1.7. Уочавају основне лексичке појаве (једнозначност и вишезначност речи) и лексичке односе (синонимију, хомонимију и антонимију).	– СРП.ОО.С.1.3. Уочавају евентуалне разлике између свог и књижевног акцентовања речи; умеју да одреде место акцента у речи. – СРП.ОО.С.1.4. Примењују знања о подели гласова и гласовним алтернацијама у свом говору и писању. – СРП.ОО.С.1.5. Разликује подврсте променљивих речи и њихове граматичке категорије, као и све глаголске облике (осим имперфекта). – СРП.ОО.С.1.6. Препознају делове твореница (корен, творбену основу, префикс, суфикс) у једноставнијим примерима, развијајући језичко осећање и богатећи свој речник. – СРП.ОО.С.1.7. Уочавају синтагме и умеју да анализирају једноставније реченице грађене по основним моделима; познају врсте зависних реченица и разумеју њихову функцију. – СРП.ОО.С.1.8. Знају и тумаче значења речи и	– СРП.ОО.Н.1.2. Умеју да одреде дужину/квантитет акценатског слога и примене правила акцентуације у једноставним примерима (унутрашњи слогови и једносложне речи); – СРП.ОО.Н.1.3. Одређују гласовне алтернације и примењују књижевнојезичку норму у вези са њима. – СРП.ОО.Н.1.4. Проналазе и именују делове речи у вези са облицима речи (граматичку основу и наставак за облик); знају основна значења падежа, именују личне и неличне, просте и сложене глаголске облике и правилно их употребљавају у писању и говору. – СРП.ОО.Н.1.5. Именују основне творбене моделе (префиксација, извођење, слагање) и користе их ради	**Учење:** - самостално и у сарадњи са другима истражује и повезује нова знања; - изражава идеје. **Комуникација:** - уважава саговорника; - негује културу дијалога. **Естетичка компетенција:** -показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара. - препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. **Сарадња:** - креативно доприноси раду групе; - поштује правила

народне песме о хајдуцима и ускоцима ***Стари Вујадин,*** народна епска песма ***Старина Новак и кнез Богосав***, народна епска песма ***Мали Радојица***, народна епска песма ***Ропство Јанковић Стојана***, народна епска песма ***Иво Сенковић и ага од Рибника***, народна епска песма Допунски **избор:** Јанко Веселиновић, ***Хајдук Станко*** (одломак из првог дела) Подела глаголских облика на просте и сложене и на личне и неличне. Правописна решења у вези са обрађеним глаголским облицима. Непроменљиве врсте речи: везници, речце, узвици. **РАТНА ТЕМАТИКА** **Два наша цвета из четири рата** Милан Ракић, ***Божур*** Владислав Петковић Дис, ***Међу својима*** Милутин Бојић, ***Плава гробница*** Десанка Максимовић, ***Крвава бајка***	– СРП.ОО.О.1.8. Знају правописна правила и примењују их у једноставнијим примерима. – СРП.ОО.О. 1.9. Разликују формално од неформалног изражавања и повезују начин изражавања са комуникативном ситуацијом. – СРП.ОО.О.1.10. Повезују прочитана књижевна дела са њиховим ауторима; самостално саопштавају основну садржину дела, основну тему, главни мотив дела и његове главне ликове, време и место радње; разликују основне форме казивања. – СРП.ОО.О.1.11. Класификују текстове према различитим критеријумима: књижевни/некњижевни текст, народна/ауторска књижевност; дело у прози/дело у стиху; књижевни род (епски, лирски, драмски). – СРП.ОО.О.2.1. Повезују теоријска знања из граматике са класификацијом језичких појава у једноставној језичкој ситуацији. – СРП.ОО.О.2.2. Служи се „Правописом српскога језика” и речницима за решавање језичких и правописних правила. – СРП.ОО.О.2.3. Читају књижевне и неуметничке текстове (линеарне и нелинеарне) и с пажњом и разумевањем	фразеологизама који се јављају у литерарним и медијским текстовима намењеним младима и правилно их употребљавају. – СРП.ОО.С.1.9. Препознају функционалне стилове (књижевно-уметнички, научни, административни, публицистички и разговорни) на основу њихових одлика и примењују их у складу са комуникативном ситуацијом. – СРП.ОО.С.1.10. Доследно примењују правописна правила и уочавају грешке у свом и туђем тексту. – СРП.ОО.С.1.11. Повезују књижевна дела са историјским и друштвеним контекстом. – СРП.ОО.С.1.13. Разликују аутора књижевног дела од наратора, драмског лица или лирског субјекта; књижевни текст од неуметничког текста који обрађују исте/сличне теме, ликове и догађаје. – СРП.ОО.С.1.14. Именују различите облике казивања (приповедање у 1. и 3. лицу, хронолошко и ретроспективно; описивање, врсте описа; монолог, унутрашњи монолог и дијалог), језичко стилска изражајна средства, као и врсте стиха, строфе и риме приликом интерпретације и анализе књижевних	богаћења свог речника. – СРП.ОО.Н.1.6. Анализирају синтагме, предикатске и комуникативне реченице и увиђају њихов међусобни однос у језичком систему; примењују основна правила слагања реченичних чланова. – СРП.ОО.Н.1.9. Уочавају и описују језичке, структурне и/или естетске особине књижевног и неуметничког дела и користе их у вредновању књижевног дела и развијању властитог стила изражавања. – СРП.ОО.Н.2.1. Анализирају кључне чиниоце структуре књижевног текста (тематске, идејне, стилске, језичке и композиционе особине) користећи књижевнотеоријску терминологију. – СРП.ОО.Н.2.2. Процењују функцију употребљених стилских средстава (стилске фигуре, облици казивања, слојевитост у значењу) у одређеном	заједничког рада. **Решавање проблема:** - уочава везе и односе; - користи стечено ваншколско искуство; - примењује изабрано решење. **Одговорно учешће у демократском друштву:** - поштује друге; - поштује разлике; - развија толеранцију. **Одговоран однос према околини:** - сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. - активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју. **Одговоран однос према здрављу:** - бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. - разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор. **Предузимљивост и оријентација ка предузетништву:** - препознаје

Појам комуникативне и предикатске реченице. Појам синтагме (главни члан и зависни чланови); врсте синтагми: именичке, придевске, прилошке и глаголске. Атрибут у оквиру синтагме. **Врт детињства** Ана Франк, ***Дневник*** Данило Киш, ***Еолска харфа*** Владимир Набоков, ***Лош дан*** Рабиндранат Тагоре, ***Папирни бродови*** **Домаћа лектира:** Игор Коларов, ***Дванаесто море*** Логички субјекат. Сложени глаголски предикат. Напоредни односи међу реченичним члановима – саставни, раставни и супротни. **ПРЕДАЊЕ О СВЕТОМ САВИ** **Слово мудрости и љубави** **Домаћа лектура: Свети Сава у књижевности:** народне приче и предања, ауторска поезија о Светом Сави; – одломак из	слушају једноставније излагање (нпр. предавање уживо или аудио, аудио- визуелно или дигитално излагање) изграђујући навике читања и пажљивог слушања. – СРП.ОО.О.2.4. Исказују свој доживљај о говореном или писаном тексту (нпр. колико им се текст допада, да ли им је занимљив/необичан; које је основно осећање и тон текста и сл.). – СРП.ОО.О.2.5. Повезују садржај књижевног дела са сопственим или туђим искуством. – СРП.ОО.О.2.6. Сажимају и препричавају прозни текст разликујући главно од споредног; интерпретирају текст (описују ликове, поступке, изводе закључке...). – СРП.ОО.О.2.7. Одабирају и прилагођавају комуникативној ситуацији одговарајућа изражајна (вербална и невербална) средства, лексику и облике казивања у писаном и говореном тексту. – СРП.ОО.О.2.8. Уочавају информације у тексту које не разумеју и налазе начине за сазнавање (постављају питања); проналазе информације из текста према задатом критеријуму. – СРП.ОО.О.3.1. Користе знања из језика како би се правилно, јасно и примерено	дела. – СРП.ОО.С.1.15. Праве разлику између парафразе (препричавања) и анализе дела. – СРП.ОО.С.2.1. Примењују теоријска знања у уочавању, илустровању и анализи граматичких појава у сложенијој језичкој ситуацији. – СРП.ОО.С.2.2. Уочавају и исправљају грешке у свом и туђем тексту у складу са правописном нормом. – СРП.ОО.С.2.3. Користе различите стратегије читања и учења у складу са постављеним циљем. – СРП.ОО.С.2.4. Редовно читају књижевна дела из школског програма и дела по свом слободном избору, стичући читалачке навике и развијајући књижевни/естетски укус. – СРП.ОО.С.2.5. Доживљавају књижевно дело исказујући личне утиске; интерпретирају књижевни и неуметнички текст истичући битне детаље; повезују, упоређују и образлажу своје закључке чињеницама из текста и личног искуства. – СРП.ОО.С.2.6. Тумаче узрочно-последичне односе у вези са догађајима у тексту,	контексту. – СРП.ОО.Н.2.3. Анализирају проблем, идеју или поруку у књижевном и неуметничком тексту сагледавајући их из различитих перспектива; проналазе аргументе, рангирају и преиспитују њихову вредност и евентуално коригују своје ставове. – СРП.ОО.Н.2.4. Усклађују сврху, садржај и начин излагања са комуникативном ситуацијом. – СРП.ОО.Н.2.5. Састављају различите типове текстова (бирају одговарајуће елементе функционалних стилова и форме казивања) испољавајући оригиналност и креативност. – СРП.ОО.Н.2.6. Истражују и упоређују информације из различитих медијских извора вреднујући поузданост извора и релевантност информација. – СРП.ОО.Н.3.1. Разумеју и користе могућности језика, истражују и изражавају	сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију; - спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге; - мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака - зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања. **Рад с подацима и информацијама:** - зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења. - користи податке из различитих извора, начине добијања података и на

Житија Светог Симеона (о опроштају оца од сина); – избор из народних прича и предања (***Свети Сава и ђаво,*** легенде о Светом Сави); – избор из ауторске поезије о Светом Сави (Матија Бећковић, ***Прича о Светом Сави***) Појам комуникативне и предикатске реченице. Независне предикатске реченице – напоредни односи међу независним реченицама (саставни, раставни, супротни). **ХОДОЧАШЋЕ** **Само се срцем јасно види** Јелена Димитријевић, ***Седам мора и три океана*** (одломак) Петар Кочић, ***Кроз међаву*** Вислава Шимборска, ***Облаци*** Технички и сугестивни опис. Зависне предикатске реченице (изричне, односне). **ХУМОР И САТИРА** **Дух времена** Јован Јовановић Змај, ***Јутутунска***	комуникативној ситуацији изражавали писаним и усменим путем. – СРП.ОО.О.3.2. Умеју да прочитају информацију исказану у различитим облицима (табела, графикон, хипертекст...) и интерпретирају је на различите начине (усмено, писмено, визуелно, дигитално). – СРП.ОО.О.3.3. Пишу примењујући различите форме казивања и различите функционалне стилове. – СРП.ОО.О.3.4. Усклађују одговарајући језички израз са контекстом (укључујући и конструктивну комуникацију у сарадњи са другима, у групи, на друштвеним мрежама и интернету). – СРП.ОО.О.3.5. Изражавају аргументовано своје мишљење у складу са контекстом, уважавајући туђе ставове. – СРП.ОО.О.3.6. Препознају говор мржње и дискриминаторне ставове у свакодневним ситуацијама и у медијима као негативну појаву; поштују личне и културолошке различитости. – СРП.ОО.О.3.7. Користе читалачку писменост (проналазе информације, разумеју опште значење текста, интерпретирају значење текста) као средство за учење	поступцима и карактеристикама ликова, историјским и друштвеним контекстом, тј. мотивима, стилско језичким средствима у поезији; откривају идејни слој текста. – СРП.ОО.С.2.7. Процењују поступке и особине ликова и тако формирају и преиспитују моралне ставове. – СРП.ОО.С.2.8. Разликују субјективност од објективности у изражавању, чињенице од интерпретација, препознају метафоричност; хумор, иронију, сатиру; препознају сврху и циљ изражавања (пропаганда, манипулација, реклама, информисање...). – СРП.ОО.С.2.9. Организују говорени или писани текст (осмишљавају и преобликују план, структурирају и преуређују садржај, повезују делове у складну говорену или писану целину). – СРП.ОО.С.2.10. Самостално проналазе, повезују информације из текстова из различитих области и користе их у учењу и свакодневним животним ситуацијама. – СРП.ОО.С.3.1. Изражавају своје мишљење у школском, приватном, јавном и медијском контексту	ставове о себи, као и о друштвеним, културним, моралним, духовним и естетским димензијама људских искустава. – СРП.ОО.Н.3.3. Развијају лични стил у вербалном и невербалном изражавању. – СРП.ОО.Н.3.4. Негују позитивне интеракције и сарадњу у тимском раду уз истрајност и проактивност у остваривању циљева; спремни су да учествују у активностима заједнице и друштва. – СРП.ОО.Н.3.6. Уочавају и прате развој и утицај уметности, науке и технологије на писменост и језик; брину о очувању културно-историјских споменика, о безбедности и одрживости животне средине. – СРП.ОО.Н.3.7. Користе читалачку писменост да би објективно и критички разматрали садржај и форму текста, његову структуру, жанр, начин и стил писања;	основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника. - користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области. **Дигитална компетенција:** - уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ. - уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства. - приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин. - препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ.

јухахаха Радоје Домановић, ***Вођа*** (одломак) **Допунски избор:** Антон Павлович Чехов, ***Чиновникова смрт*** Бранислав Нушић, ***Власт*** (одломак) **Домаћа лектира:** Јован Стерија Поповић, ***Покондирена тиква*** Зависне предикатске реченице (месне, временске, узрочне, условне, допусне, намерне, последичне и поредбене). **Радознала чула** ***Афоризми*** (Душан Радовић и други) Ефраим Кишон, ***Код куће је најгоре*** (једна прича по избору) **Домаћа лектира:** Антоан де Сент Егзипери, ***Мали Принц***; Реченични чланови исказани речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом. Интерпункција у вези са зависним реченицама (запета, тачка и запета). Писање скраћеница, правописних	других предмета. – СРП.ОО.О.3.8. Примењују различите стратегије читања и прилагођавају их природи текста и сврси читања (информисање, учење, естетски доживљај, забава); читају, разумеју и интерпретирају нелинеарне текстове. – СРП.ОО.О.3.9. Имају развијене читалачке навике и схватају значај читања за развој сопствене опште културе и знања. – СРП.ОО.О.3.10. Разумеју значај књижевности и културе у свом животу; развијају креативност и сопствене стваралачке способности на свим пољима; вреднују књижевност као суштински део националне, европске и светске културе и као средство за промоцију различитих култура. – СРП.ОО.О.3.11. Користе знања из језика и књижевности за учествовање у различитим културним садржајима (приредбе, представе, књижевне вечери, изложбе, перформансе...), реализују унапред осмишљене идеје, учествују у пројектима који се тичу школе и локалне заједнице. – СРП.ОО.О.3.12. Састављају једноставнији говорени или писани текст према задатом критеријуму, одговорно се односећи према питањима везаним за	служећи се књижевним језиком, уз свест о социјалним конвенцијама и културолошким различитостима. – СРП.ОО.С.3.2. Користе изграђене вештине сарадње и културу комуникације, културу сопственог вербалног и невербалног изражавања, као и вештине слушања и поштовања туђег мишљења у различитим аспектима, медијима и комуникацијским ситуацијама. – СРП.ОО.С.3.3. Негују културу свог народа и поштују и уважавају различитости других култура. – СРП.ОО.С.3.5. Проширују интересовање за читање – од различитих неуметничких текстова до књижевности за младе, националне и светске белетристике; умеју да препоруче књигу и да вреднују препоруке других. – СРП.ОО.С.3.6. Разумеју међусобне везе књижевности и културе; обликују своје естетске и етичке ставове уз помоћ литературе. – СРП.ОО.С.3.7. Користе знања из језика и књижевности за креирање и/или вредновање различитих културних садржаја; спремни су да учествују у	разликују чињенице од интерпретације, као и ауторове евентуалне пристрасности и предрасуде. – СРП.ОО.Н.3.8. Читајући и пишући, проширују своје видике и развијају свој мисаони и емоционални свет, уз спремност да преузму одговорност за изборе и одлуке који утичу на лични живот и живот заједнице. – СРП.ОО.Н.3.9. Негују хумани и критички однос према културним различитостима и начину на који се књижевношћу и другим уметностима може доживети и обликовати свет.	

знакова. **ДЕТИЊСТВО И СНОВИ** **Све боје света** **Домаћа лектира:** Душан Ковачевић, ***Свемирски змај*** Михајло Пупин, ***Са пашњака до научењака*** (одломак) Јован Дучић, ***Подне*** **Допунски избор:** Иван Тургењев, ***Шума и степа*** Стеван Раичковић, ***После кише*** Пеђа Милосављевић, ***Потера за пејзажима*** Иво Андрић, ***Јелена, жена које нема*** (одломак) Конгруенција – основни појмови. Дугоузлазни и дугосилазни акценат. **Раздраганим стазама детињства** **Домаћа лектира:** Мирослав Антић, ***Плави чуперак*** и ***Шашава књига*** (избор) Нелинеарни текстови: табеле, легенде, графикони, мапе ума и друго.	интелектуалну својину.	самосталним и тимским пројектима; способни су да развију идеју и да је представе препознајући и остварујући личну, друштвену и комерцијалну вредност. – СРП.ОО.С.3.8. Састављају говорене или писане текстове на основу наученог, основне и секундарне литературе; умеју да цитирају и/или парафразирају туђе текстове. – СРП.ОО.С.3.9. Уважавају културну разноликост Србије, цене културну баштину свог завичаја; имају развијене културне потребе, знају како да их искажу и задовоље.		
Начини праћења постигнућа ученика	Иницијални, полугодишњи и завршни тест Домаћи писани задаци и писмени задаци Тестови и контролни задаци за проверу стечених знања Говорне и писане вежбе Плакати, илустрације и презентације сегмената програма Дневник напредовања и вредновања ученика Евиденционе листе.			

	Ранг листе ученика (крива рангова) / ученички порфолио. Вођење дневника напредовања и вредновања ученика, у коме се током школске године уносе забелешке о напредовању ученика, добрим или бољим достигнућима, као и о њиховим пропустима или недостацима. Евиденционе листе за праћење елемената аналитичког оцењивања. Експерименталне ранг листе ради утврђивања способности за самооцењивање, вредновање и поређење својих и туђих постигнућа. Примена аналитичког оцењивања: сагледавање и анализа свих релевантних елемената и њихово повезивање у целину. Све оцене које ученици добијају на часовима и изван њих уписују се на листе које су приступачне и ученицима и њиховим родитељима. Успех, залагање, однос према раду и учењу, одговорност према раду. Остале способности: разумевање, расуђивање, анализа, синтеза, машта и осећање, богатство и начин изражавања, тежња за повећањем културе и сл. **УЧЕЊЕ НА ДАЉИНУ:** самосталне анализе књижевних дела према истраживачким задацима, презентације и радови према упутствима наставника
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Ученици се оцењују према одредбама Правилника о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању „Службени гласник РС", број 34 од 17. маја 2019. Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика формативним и сумативним оцењивањем, као и методама и средствима аналитичког оцењивања. Бројчана оцена из српског језика и књижевности утврђује се на основу критеријума остварености исхода, самосталности и ангажовања ученика у складу са новим правилником о оцењивању. Примењују се основни критеријуми диференцирања знања на нивое: шта (знања која се односе на распознавање), где (показивање), како (узајамне везе) и зашто (откривање законитости). Елементи оцене су: Активност на часу, залагање, вештина читања и разумевање прочитаног, усмено и писано изражавање, постигнућа на писменим вежбама и тестовима, Дневник читања, писани домаћи задаци, писмени задаци, говорне и лексичке вежбе, учешће у ваннаставним активностима, активно учешће у пројектима и културним активностима, учешће на такмичењима и литерарним и другим конкурсима
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	**Учење:** - самостално и у сарадњи са другима истражује и повезује нова знања; - изражава идеје. **Комуникација:** - уважава саговорника; - негује културу дијалога. **Естетичка компетенција:** -показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара. - препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. **Сарадња:** - креативно доприноси раду групе; - поштује правила заједничког рада. **Решавање проблема:** - уочава везе и односе; - користи стечено ваншколско искуство; - примењује изабрано решење. **Одговорно учешће у демократском друштву:** - поштује друге; - поштује разлике; - развија толеранцију. **Одговоран однос према околини:**

	- сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. - активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју. **Одговоран однос према здрављу:** - бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. - разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор. **Предузимљивост и оријентација ка предузетништву:** - препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију; - спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге; - мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака - зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања. **Рад с подацима и информацијама:** - зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења. - користи податке из различитих извора, начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника. - користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области. **Дигитална компетенција:** - уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ. - уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства. - приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин. - препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ.
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Осми разред

Разред	Осми	Наставни предмет	Српски језик и књижевност	Годишњи број часова	136
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе		Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...			
Стандарди постигнућа		Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16			
Циљ предмета		Циљ учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају			

	емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.
Уџбеник	Др Моња Јовић, др Јелена Журић, *Читанка,* српски језик и књижевност за осми разред основне школе, Едука, Београд, 2021. Др Јелена Журић, *Радна свеска*, српски језик и књижевност за осми разред основне школе, Едука, Београд, 2021. Др Јелена Журић, *Српски језик и језичка култура*, Радна свеска за осми разред основне школе, Едука, Београд, 2021.
Додатни дидактички материјали	Бајић, Мркаљ 2010: Љ. Бајић, З. Мркаљ, *Читанка за осми разред основне школе*, Београд: Завод за уџбенике Душка Кликовац, *Српски језик за 8. разред*, Београд: Завод за уџбенике, 2010. Душка Кликовац, Љ. Бајић, З. Мркаљ, *Радна свеска за српски језик за 8. разред,* Београд: Завод за уџбенике, 2010. Добрила Летић, *Радна свеска за српски језик,* Београд: Завод за уџбенике, 2003. Весна Ломпар, *Граматика за 8. разред основне школе,* Klett, Београд, 2010. Весна Ломпар, Зорица Несторовић, Златко Грушановић, *Радна свеска за 8. разред основне школе,* Klett, Београд, 2010. Симеон Маринковић, *Српски језик за 8. разред*, Креативни центар, Београд, 2012. Симеон Маринковић, *Радна свеска за српски језик за 8. разред*, Креативни центар, Београд, 2012. Симеон Маринковић, С. Марковић,*Читанка за осми разред основне школе*, КЦ, Београд, 2012. Зона Мркаљ, *Планирање у настави*, Klett, Београд, 2010. Зорица Несторовић, Златко Грушановић, *Читанка за 8. разред основне школе* Klett, Београд, 2010. Петровић 2010: М. Секулић Петровић *Збирка задатака из српског језика за осми разред 500 питања и одговора*, Нови Сад Драгана Ћећез Илъукић, Јелена Срдић, Слађана Савовић, Светлана Вулић, *Граматика за осми разред*, Логос, Београд, 2010. Наташа Станковић-Шошо, Бошко Сувајџић, Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ћећез Илъукић, *Радна свеска за српски језик за осми разред*, Логос, Београд, 2010. Наташа С. Шошо, *Уметност речи, читанка за 8. разред основне школе,* Логос, Београд, 2010. Гордана Штасни, Наташа Добрић, *Српски језик и језичка култура за осми разред,* Едука, Београд, 2011. Гордана Штасни, Наташа Добрић, Маја Живковић, *Српски језик и језичка култура, радна свеска за осми разред,* Едука, Београд, 2011.**Павле Ћосић и сарадници, Речник синонима, Београд, Kornet, 2008.** **Митар Пешикан, Јован Јерковић, Мато Пижурица, *Правопис српског језика*, Матица српска, Нови сад, 2011.** **Предраг Пипер, Иван Клајн, *Нормативна граматика српског језика*, Матица српска, Нови Сад, 2014.** **Зорана Бошковић, Милан Шиповац, *Читанка 8,* БИГЗ, Београд, 2025.** **Слободан Новокмет, Весна Ђорђевић, Јасмина Станковић, Светлана СтевановићЈоле Булатовић, *Граматика, С речи на дела 8,* БИГЗ, Београд, 2025.** **Јасмина Станковић, Светлана Стевановић, Јоле Булатовић, Зорана Бошковић, Милан Шиповац, Радна свеска за 8. разред, БИГЗ, Београд, 2025.**

Међупредметне корелације (назив предмета)	Наставна тема/јединица
Енглески језик	Представљање себе и других и тражење/ давање основних информација о себи и другима, уобичајеним и сталним радњама; реаговање на усмени или писани импулс саговорника и иницирање и проширивање комуникације Описивање/поређење живих бића, предмета, појава, местâ, из искуственог света и фикционалног спектра Изражавање одлука, планова и намера. Изражавање сврхе, циља или намере Изражавање склоности и интересовања
Историја	Историјски извори за проучавање савременог доба Последице Великог рата Политичке, друштвене и културне прилике у свету по завршетку Великог рата Свет између Првог и Другог светског рата Југославија од 1929. до 1941. године Друштвени и културни развој у југословенској краљевини Југословенска краљевина Други светски рат – Доминација Сила Осовине Победа Антифашистичке коалиције Други светски рат – људско страдање и ратна стварност Отпор, устанак и грађански рат 1941–1942. Југославија и српски народ у Другом светском рату – људско страдање и ратна стварност Последице рата и допринос Југославије победи Антифашистичке коалиције Југославија у Другом светском рату Послератни свет и његове супротности Политички, друштвени и културно-научни развој у послератном свету Југославија по завршетку Другог светског рата – успостављање нове власти Социјалистичка Југославија између Истока и Запада Политичке, друштвене и културне прилике у социјалистичкој Југославији Крај Хладног рата и европске интеграције Изазови савременог света Криза југословенске државе Разбијање и распад југословенске државе НАТО агресија на СРЈ Српска држава и српски народ у савременом добу Србија и српски народ на крају 20. и на почетку 21. века
Географија	Географски положај Србије. Југоисточна Европа, интеграциони и дезинтеграциони процеси. Географски положај Србије. Југоисточна Европа, интеграциони и дезинтеграциони процеси. Географски положај Србије. Историјско-географски развој Србије. Симболи Србије, величина и територијална организација. Границе Србије и проблеми пограничних крајева. Историјско-географски развој Србије. Симболи Србије, величина и територијална организација. Структуре становништва. Демографски проблеми и популациона политика у Србији. Насеља у Србији. Село и рурални процеси. Градови. Урбанизација и проблеми урбаног развоја. Београд. Културна баштина Србије. Светска баштина под заштитом Унескоа у Србији. Природна и културна баштина Србије Срби у БиХ − Република Српска Срби у Црној Гори и Републици Српској Срби у Хрватској Срби у осталим суседним државама Срби у дијаспори

Биологија	Последице глобалних промена Живот у екосистему Човек и здравље – комбиновани задаци Порекло и разноврсност живота Наслеђивање и еволуција
Математика	Пропорционалне величине Примене сличности График линеарне функције Венов дијаграм за представљање граматичких појмова
Физика	Звук, ултразвук, заштита од буке Таласно кретање Праволинијско простирање светлости Закон одбијања светлости и равна огледала Светлосне појаве
Хемија	Загађивачи, загађујуће супстанце и последице загађивања. Рециклажа и Зелена хемија
Информатика и рачунарство	Радно окружење програма за табеларне прорачуне Прикупљање, обрада и анализа података Сортирање и филтрирање података Визуелизација података Израда графикона Уређивање графикона Бирање теме пројекта Подела на тимове Дефинисање истраживачког задатка Подела улога и дужности унутар сваког тима
Ликовна култура	Компоновање Равнотежа Хармонија Контраст Градација Јединство Значај, заштита и обнова наслеђа Уметност у Србији Теме и мотиви Персонификација и алегорија Симболи
Музичка култура	Креирање ритмичке пратње за песме научене у претходним разредима Романтизам – појам, историјски контекст, одлике Националне и стилизоване игре Музика у Србији у 19. веку – Светосавска химна Староградска музика – „Што се боре мисли моје“ К. Станковић Импресионизам Експресионизам Музика у Србији у 20. веку Музика националних мањина у Србији Лимени дувачки инструменти (Труба, Момчило Настасијевић)
Грађанско васпитање	Уочавање проблема у заједници Агресивност међу младима Процењивање искуства и вештине које су стекли током програма
Верска настава	Саосећање са људима у невољи Стрпљивост у тешкоћама Скромност и умереност Богаћење знањем

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
ЖИВОТ И ПРИКЉУЧЕНИЈА	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	**Учење:** - самостално и у сарадњи са другима истражује и повезује нова знања; - изражава идеје. **Комуникација:** - уважава саговорника; - негује културу дијалога. **Естетичка компетенција:** -показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара. - препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. **Сарадња:** - креативно доприноси раду групе; - поштује правила заједничког рада. **Решавање проблема:** - уочава везе и односе; - користи стечено ваншколско искуство; - примењује изабрано решење. **Одговорно учешће у демократском друштву:**
Почетак буне против дахија, народна епска песма ***Бој на Мишару***, народна епска песма ***Бој на Чокешини, Бој на Салашу***, народне епске песме **Домаћа лектира:** Народне епске песме новијих времена (тематски круг песама о ослобођењу Србије) (избор) Прота Матеја Ненадовић, ***Мемоари*** (одломак) Вук Стефановић Караџић, ***Житије Ајдук Вељка Петровића,*** (одломак) **Допунски избор:** Милорад Павић: ***Хазарски речник***, одреднице о Ћирилу и Методију (одломци) Доситеј Обрадовић: ***Живот и прикључења*** (одломак) Вук Стефановић Караџић, ***О народним певачима*** **Допунски избор:** Вук Стеф. Караџић, ***Српски рјечник*** (избор) **Допунски избор: *Усуд***, народна приповетка **Научнопопуларни и информативни текстови:** *Српски митолошки речник* (усуд) ***Женидба Милића Барјактара***, народна епско-лирска песма Језик као средство за споразумевање; говорени и писани језик. Основне језичке групе у Европи. Порекло српског језика. Језик Словена. Стварање словенских језика. Мисија Ћирила и Методија. Почетак	– СРП.ОО.О.1.1. Знају које дијалекатске зоне обухвата српски језик. – СРП.ОО.О.1.2. Разликују самогласнике од сугласника, правилан од неправилног изговора гласа. – СРП.ОО.О.1.3. Разликују променљиве и непроменљиве речи, именују врсте речи и разврставају их према основним граматичким категоријама. – СРП.ОО.О.1.4. Разликују просте речи од твореница. – СРП.ОО.О.1.5. Препознају основне реченичне чланове; разликују независне од зависних предикатских реченица; именују врсте независних реченица према њиховој комуникативној функцији. – СРП.ОО.О.1.6. Разумеју значења речи, устаљених израза и фразеологизама са којима се	– СРП.ОО.С.1.1. Разврставају европске језике на основне језичке групе и знају место српског језика у породици словенских језика. – СРП.ОО.С.1.2. Наводе основне етапе у развоју књижевног језика код Срба и најзначајније културноисторијске споменике; класификују дијалекте српског језика. – СРП.ОО.С.1.3. Уочавају евентуалне разлике између свог и књижевног акцентовања речи; умеју да одреде место акцента у речи. – СРП.ОО.С.1.4. Примењују знања о подели гласова и гласовним алтернацијама у свом говору и писању. – СРП.ОО.С.1.5. Разликује подврсте променљивих речи и њихове граматичке категорије, као и све глаголске облике (осим имперфекта). – СРП.ОО.С.1.6. Препознају делове твореница (корен, творбену основу, префикс, суфикс) у	– СРП.ОО.Н.1.1. Разумеју и објашњавају основне функције језика (комуникативну и стваралачку); познају појмове једнојезичности и вишејезичности и знају одговарајуће језичке прилике у Србији. – СРП.ОО.Н.1.2. Умеју да одреде дужину/квантитет акценатског слога и примене правила акцентуације у једноставним примерима (унутрашњи слогови и једносложне речи); – СРП.ОО.Н.1.3. Одређују гласовне алтернације и примењују књижевнојезичку норму у вези са њима. – СРП.ОО.Н.1.4. Проналазе и именују делове речи у вези са облицима речи (граматичку основу и наставак за облик); знају основна значења падежа, именују личне и неличне, просте и сложене глаголске облике и правилно их употребљавају у писању и говору. – СРП.ОО.Н.1.5.	

писмености код Срба. Старословенски језик и писма (глагољица и ћирилица). Развој српског књижевног језика: српскословенски, рускословенски, славеносрпски језик. Вукова реформа језика, писма и правописа. Дијалекти српског језика: екавски и ијекавски (зетско-рашки и источнохерцеговачки). Књижевни језик код Срба од Вука до данас. Народни језик (као скуп дијалеката) и књижевни језик (нормирани језик). Службена употреба језика и писма према Уставу. Језици националних мањина (основни подаци). ***СРЕЋАН ЈЕ КО УМЕ ДА ВОЛИ*** ***Српска дјевојка***, народна песма ***Љубавни растанак***, народна песма **Домаћа лектира:** ***Народне љубавне песме*** (избор) Петар Петровић Његош, ***Горски вијенац*** (одломак „Бадње вече”) Вук Стеф. Караџић, *Обичаји о различнијем празницима* **Домаћа лектира:** ***Народне обичајне песме*** – сватовске, тужбалице и здравице, (избор) Јован Јовановић Змај, ***Ђулићи*** (избор) Десанка Максимовић, ***Пролетња песма / Опомена*** Марина Цветајева, ***Месечев сјај*** Васко Попа, ***Очију твојих да није*** **Домаћа лектира:** ***Избор из савремене српске поезије*** (Васко Попа: ***Очију твојих да није***) Фонетика – подела гласова, подела речи на слогове.	срећу у школским текстовима и свакодневној комуникацији. – СРП.ОО.О.1.7. Уочавају основне лексичке појаве (једнозначност и вишезначност речи) и лексичке односе (синонимију, хомонимију и антонимију). – СРП.ОО.О.1.8. Знају правописна правила и примењују их у једноставнијим примерима. – СРП.ОО.О. 1.9. Разликују формално од неформалног изражавања и повезују начин изражавања са комуникативном ситуацијом. – СРП.ОО.О.1.10. Повезују прочитана књижевна дела са њиховим ауторима; самостално саопштавају основну садржину дела, основну тему, главни мотив дела и његове главне ликове, време и место радње; разликују основне форме казивања. – СРП.ОО.О.1.11. Класификују текстове према	једноставнијим примерима, развијајући језичко осећање и богатећи свој речник. – СРП.ОО.С.1.7. Уочавају синтагме и умеју да анализирају једноставније реченице грађене по основним моделима; познају врсте зависних реченица и разумеју њихову функцију. – СРП.ОО.С.1.8. Знају и тумаче значења речи и фразеологизама који се јављају у литерарним и медијским текстовима намењеним младима и правилно их употребљавају. – СРП.ОО.С.1.9. Препознају функционалне стилове (књижевно-уметнички, научни, административни, публицистички и разговорни) на основу њихових одлика и примењују их у складу са комуникативном ситуацијом. – СРП.ОО.С.1.10. Доследно примењују правописна правила и уочавају грешке у свом и туђем тексту. – СРП.ОО.С.1.11. Повезују књижевна дела	Именују основне творбене моделе (префиксација, извођење, слагање) и користе их ради богаћења свог речника. – СРП.ОО.Н.1.6. Анализирају синтагме, предикатске и комуникативне реченице и увиђају њихов међусобни однос у језичком систему; примењују основна правила слагања реченичних чланова. – СРП.ОО.Н.1.7. Одређују значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени; познају и користе метафору и метонимију као лексичке механизме. – СРП.ОО.Н.1.8. Тумаче одлике лирског, епског и драмског у различитим књижевним делима и у књижевним врстама на међи (нпр. драмски спев, лирско-епске врсте). – СРП.ОО.Н.1.9. Уочавају и описују језичке, структурне и/или естетске особине књижевног и неуметничког дела и користе их у вредновању	- поштује друге; - поштује разлике; - развија толеранцију. **Одговоран однос према околини:** - сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. - активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју. **Одговоран однос према здрављу:** - бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. - разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор. **Предузимљивост и оријентација ка предузетништву:** - препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију; - спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији;

СВЕ ЋЕ ТО НАРОД ПОЗЛАТИТИ Милош Црњански, ***Сеобе*** (одломак) Ђура Јакшић, ***Отаџбина*** Јован Јовановић Змај, ***Светли гробови*** Симо Матавуљ, ***Пилипенда*** Лаза Лазаревић, ***Све ће то народ позлатити*** Петар Кочић, ***Јазавац пред судом*** (одломак) Бранимир Ћосић, ***Покошено поље*** (одломак из прве књиге „Читава једна младост”) **Допунски избор:** Станислав Винавер, ***Аритон*** („Ратни другови”) Фонетика – подела гласова, подела речи на слогове, гласовне промене и алтернације. Морфологија. Врсте и подврсте речи и њихове категорије. Глаголски облици – Подела глаголских облика на просте и сложене и на личне (времена и начини) и неличне. Грађење речи (извођење, слагање, префиксација) Спојено и одвојено писање речи (сложенице, полусложенице) Стандардна акценатска норма. Синтакса: реченични чланови (састав и функција) Исказивање реченичних чланова зависном реченицом. Зависне реченице у функцији субјекта, објекта, атрибута и прилошке одредбе. Зависне реченице: изричне, односне Зависне реченице: месне, временске, узрочне, последичне, условне, намерне, начинске и допусне. ***ДЕТИЊСТВО***	различитим критеријумима: књижевни/некњижевни текст, народна/ауторска књижевност; дело у прози/дело у стиху; књижевни род (епски, лирски, драмски). – СРП.ОО.О.2.1. Повезују теоријска знања из граматике са класификацијом језичких појава у једноставној језичкој ситуацији. – СРП.ОО.О.2.2. Служи се „Правописом српскога језика” и речницима за решавање језичких и правописних правила. – СРП.ОО.О.2.3. Читају књижевне и неуметничке текстове (линеарне и нелинеарне) и с пажњом и разумевањем слушају једноставније излагање (нпр. предавање уживо или аудио, аудио-визуелно или дигитално излагање) изграђујући навике читања и пажљивог слушања. – СРП.ОО.О.2.4. Исказују свој доживљај о говореном или писаном тексту	са историјским и друштвеним контекстом. – СРП.ОО.С.1.12. Уочавају у делу лирске, епске и драмске елементе; именују основне књижевне (песма, приповетка, роман...) и књижевно-научне врсте (биографију, аутобиографију, дневник, путопис, мемоаре и научно-популарне текстове). – СРП.ОО.С.1.13. Разликују аутора књижевног дела од наратора, драмског лица или лирског субјекта; књижевни текст од неуметничког текста који обрађују исте/сличне теме, ликове и догађаје. – СРП.ОО.С.1.14. Именују различите облике казивања (приповедање у 1. и 3. лицу, хронолошко и ретроспективно; описивање, врсте описа; монолог, унутрашњи монолог и дијалог), језичко стилска изражајна средства, као и врсте стиха, строфе и риме приликом интерпретације и	књижевног дела и развијању властитог стила изражавања. – СРП.ОО.Н.2.1. Анализирају кључне чиниоце структуре књижевног текста (тематске, идејне, стилске, језичке и композиционе особине) користећи књижевнотеоријску терминологију. – СРП.ОО.Н.2.2. Процењују функцију употребљених стилских средстава (стилске фигуре, облици казивања, слојевитост у значењу) у одређеном контексту. – СРП.ОО.Н.2.3. Анализирају проблем, идеју или поруку у књижевном и неуметничком тексту сагледавајући их из различитих перспектива; проналазе аргументе, рангирају и преиспитују њихову вредност и евентуално коригују своје ставове. – СРП.ОО.Н.2.4. Усклађују сврху, садржај и начин излагања са комуникативном ситуацијом. – СРП.ОО.Н.2.5. Састављају различите типове	учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге; - мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака - зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања. **Рад с подацима и информацијама:** - зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења. - користи податке из различитих извора, начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника. - користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области. **Дигитална компетенција:** - уме да претражује, критички анализира

Момчило Настасијевић, ***Труба*** **Допунски избор:** Оскар Давичо, ***Србија*** **Научнопопуларни и информативни текстови:** Хилда Дојч, ***Писма*** Данило Киш, ***Ноћ и магла*** **Домаћа лектира:** Клод Кампањ, ***Због мојих петнаест година*** Б. Радичевић ***Ђачки растанак***, (Ој Карловци, место моје драго...) **Допунски избор:** Бранко Ћопић, ***Мала моја из Босанске Крупе*** Иван В. Лалић, ***Ветар*** Избор из савремене српске поезије – Бранко Миљковић, ***Критика метафоре*** / Војислав Карановић, ***О читању поезије*** **Домаћа лектира:** Иво Андрић, ***Деца, Панорама, Књига*** Херман Хесе: ***Магија књиге*** / Нил Гејмен: ***Зашто наша будућност зависи од библиотека, читања и сањарења*** Дино Буцати, ***Колумбар*** Жан Батист Поклен Молијер, ***Грађанин племић*** (одломак) **Домаћа лектира:** Бранислав Нушић ***Сумњиво лице*** **Научнопопуларни и информативни текстови:** Милутин Миланковић: ***Кроз васиону и векове*** **Допунски избор:** Џером Дејвид Селинџер, ***Ловац у житу*** / Ричард Бах, ***Галеб Џонатан Ливингстон*** **Домаћа лектира:** Давид Албахари, ***Мамац*** Прилагођено писање имена из страних језика и њихова промена Лексички слојеви и сфере употребе речи	(нпр. колико им се текст допада, да ли им је занимљив/необичан; које је основно осећање и тон текста и сл.). – СРП.ОО.О.2.5. Повезују садржај књижевног дела са сопственим или туђим искуством. – СРП.ОО.О.2.6. Сажимају и препричавају прозни текст разликујући главно од споредног; интерпретирају текст (описују ликове, поступке, изводе закључке...). – СРП.ОО.О.2.7. Одабирају и прилагођавају комуникативној ситуацији одговарајућа изражајна (вербална и невербална) средства, лексику и облике казивања у писаном и говореном тексту. – СРП.ОО.О.2.8. Уочавају информације у тексту које не разумеју и налазе начине за сазнавање (постављају питања); проналазе информације из текста према задатом критеријуму.	анализе књижевних дела. – СРП.ОО.С.1.15. Праве разлику између парафразе (препричавања) и анализе дела. – СРП.ОО.С.2.1. Примењују теоријска знања у уочавању, илустровању и анализи граматичких појава у сложенијој језичкој ситуацији. – СРП.ОО.С.2.2. Уочавају и исправљају грешке у свом и туђем тексту у складу са правописном нормом. – СРП.ОО.С.2.3. Користе различите стратегије читања и учења у складу са постављеним циљем. – СРП.ОО.С.2.4. Редовно читају књижевна дела из школског програма и дела по свом слободном избору, стичући читалачке навике и развијајући књижевни/естетски укус. – СРП.ОО.С.2.5. Доживљавају књижевно дело исказујући личне утиске; интерпретирају књижевни и неуметнички текст истичући битне детаље; повезују, упоређују и	текстова (бирају одговарајуће елементе функционалних стилова и форме казивања) испољавајући оригиналност и креативност. – СРП.ОО.Н.2.6. Истражују и упоређују информације из различитих медијских извора вреднујући поузданост извора и релевантност информација. – СРП.ОО.Н.3.1. Разумеју и користе могућности језика, истражују и изражавају ставове о себи, као и о друштвеним, културним, моралним, духовним и естетским димензијама људских искустава. – СРП.ОО.Н.3.2. Имају интерактиван однос према медијима; препознају различите врсте медијских манипулација и њихов утицај на обликовање стварности. – СРП.ОО.Н.3.3. Развијају лични стил у вербалном и невербалном изражавању. – СРП.ОО.Н.3.4. Негују позитивне интеракције и	и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ. - уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства. - приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин. - препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ.

књижевног језика; фразеологизми. Правопис – спојено и одвојено писање речи (сложенице, полусложенице, синтагме). Текстови писани различитим функционалним стиловима: публицистички стил (репортажа, интервју); административни стил (молба, жалба, уплатница, обрасци, радна биографија; бирократски језик); научни стил (текстови у уџбеницима, употреба термина). Пропагандни текстови (рекламе и сл.).	– СРП.ОО.О.3.1. Користе знања из језика како би се правилно, јасно и примерено комуникативној ситуацији изражавали писаним и усменим путем. – СРП.ОО.О.3.2. Умеју да прочитају информацију исказану у различитим облицима (табела, графикон, хипертекст...) и интерпретирају је на различите начине (усмено, писмено, визуелно, дигитално). – СРП.ОО.О.3.3. Пишу примењујући различите форме казивања и различите функционалне стилове. – СРП.ОО.О.3.4. Усклађују одговарајући језички израз са контекстом (укључујући и конструктивну комуникацију у сарадњи са другима, у групи, на друштвеним мрежама и интернету). – СРП.ОО.О.3.5. Изражавају аргументовано своје мишљење у складу са контекстом, уважавајући туђе	образлажу своје закључке чињеницама из текста и личног искуства. – СРП.ОО.С.2.6. Тумаче узрочно-последичне односе у вези са догађајима у тексту, поступцима и карактеристикама ликова, историјским и друштвеним контекстом, тј. мотивима, стилско језичким средствима у поезији; откривају идејни слој текста. – СРП.ОО.С.2.7. Процењују поступке и особине ликова и тако формирају и преиспитују моралне ставове. – СРП.ОО.С.2.8. Разликују субјективност од објективности у изражавању, чињенице од интерпретација, препознају метафоричност; хумор, иронију, сатиру; препознају сврху и циљ изражавања (пропаганда, манипулација, реклама, информисање...). – СРП.ОО.С.2.9. Организују говорени или писани текст (осмишљавају и преобликују план, структурирају и преуређују садржај, повезују	сарадњу у тимском раду уз истрајност и проактивност у остваривању циљева; спремни су да учествују у активностима заједнице и друштва. – СРП.ОО.Н.3.6. Уочавају и прате развој и утицај уметности, науке и технологије на писменост и језик; брину о очувању културно-историјских споменика, о безбедности и одрживости животне средине. – СРП.ОО.Н.3.7. Користе читалачку писменост да би објективно и критички разматрали садржај и форму текста, његову структуру, жанр, начин и стил писања; разликују чињенице од интерпретације, као и ауторове евентуалне пристрасности и предрасуде. – СРП.ОО.Н.3.8. Читајући и пишући, проширују своје видике и развијају свој мисаони и емоционални свет, уз спремност да преузму одговорност за изборе и одлуке који утичу на лични живот и живот заједнице. – СРП.ОО.Н.3.9. Негују хумани и	

	ставове. – СРП.ОО.О.3.6. Препознају говор мржње и дискриминаторне ставове у свакодневним ситуацијама и у медијима као негативну појаву; поштују личне и културолошке различитости. – СРП.ОО.О.3.7. Користе читалачку писменост (проналазе информације, разумеју опште значење текста, интерпретирају значење текста) као средство за учење других предмета. – СРП.ОО.О.3.8. Примењују различите стратегије читања и прилагођавају их природи текста и сврси читања (информисање, учење, естетски доживљај, забава); читају, разумеју и интерпретирају нелинеарне текстове. – СРП.ОО.О.3.9. Имају развијене читалачке навике и схватају значај читања за развој сопствене опште културе и знања. – СРП.ОО.О.3.10. Разумеју значај књижевности и	делове у складну говорену или писану целину). - СРП.ОО.С.2.10. Самостално проналазе, повезују информације из текстова из различитих области и користе их у учењу и свакодневним животним ситуацијама. – СРП.ОО.С.3.1. Изражавају своје мишљење у школском, приватном, јавном и медијском контексту служећи се књижевним језиком, уз свест о социјалним конвенцијама и културолошким различитостима. – СРП.ОО.С.3.2. Користе изграђене вештине сарадње и културу комуникације, културу сопственог вербалног и невербалног изражавања, као и вештине слушања и поштовања туђег мишљења у различитим аспектима, медијима и комуникацијским ситуацијама. – СРП.ОО.С.3.3. Негују културу свог народа и поштују и уважавају различитости других култура. – СРП.ОО.С.3.4.	критички однос према културним различитостима и начину на који се књижевношћу и другим уметностима може доживети и обликовати свет. – СРП.ОО.Н.3.10. Вреднују језик као медиј националне културе, националну културну баштину и културну разноликост Европе и света.	

	културе у свом животу; развијају креативност и сопствене стваралачке способности на свим пољима; вреднују књижевност као суштински део националне, европске и светске културе и као средство за промоцију различитих култура. – СРП.ОО.О.3.11. Користе знања из језика и књижевности за учествовање у различитим културним садржајима (приредбе, представе, књижевне вечери, изложбе, перформансе...), реализују унапред осмишљене идеје, учествују у пројектима који се тичу школе и локалне заједнице. – СРП.ОО.О.3.12. Састављају једноставнији говорени или писани текст према задатом критеријуму, одговорно се односећи према питањима везаним за интелектуалну својину. – СРП.ОО.О.3.13. Увиђају значај језика у	Користе читалачку писменост (размишљају о тексту и вреднују његов садржај; пореде чињенице и ставове изнете у тексту с властитим представама, траже доказе у тексту и супротстављају их доказима из других извора информација, користећи општа и специфична знања, али и способност апстрактног размишљања) у различитим сферама, (уметничкој, дигиталној, информатичкој, финансијској, здравственој, медијској, научној, математичкој...). – СРП.ОО.С.3.5. Проширују интересовање за читање – од различитих неуметничких текстова до књижевности за младе, националне и светске белетристике; умеју да препоруче књигу и да вреднују препоруке других. – СРП.ОО.С.3.6. Разумеју међусобне везе књижевности и културе; обликују своје естетске и етичке ставове уз помоћ литературе. – СРП.ОО.С.3.7.		

	неговању културног и националног идентитета; поштују језике националних мањина у Србији и познају елементе њихове културне баштине и историјског наслеђа.	Користе знања из језика и књижевности за креирање и/или вредновање различитих културних садржаја; спремни су да учествују у самосталним и тимским пројектима; способни су да развију идеју и да је представе препознајући и остварујући личну, друштвену и комерцијалну вредност. – СРП.ОО.С.3.8. Састављају говорене или писане текстове на основу наученог, основне и секундарне литературе; умеју да цитирају и/или парафразирају туђе текстове. – СРП.ОО.С.3.9. Уважавају културну разноликост Србије, цене културну баштину свог завичаја; имају развијене културне потребе, знају како да их искажу и задовоље.		
Начини праћења постигнућа ученика	Иницијални, полугодишњи и завршни тест Домаћи писани задаци и писмени задаци Тестови и контролни задаци за проверу стечених знања Говорне и писане вежбе Плакати, илустрације и презентације сегмената програма Дневник напредовања и вредновања ученика Евиденционе листе. Ранг листе ученика (крива рангова) / ученички порфолио. Вођење дневника напредовања и вредновања ученика, у коме се током школске године уносе забелешке о напредовању ученика, добрим или бољим достигнућима, као и о њиховим пропустима или недостацима. Евиденционе листе за праћење елемената аналитичког оцењивања.			

	Експерименталне ранг листе ради утврђивања способности за самооцењивање, вредновање и поређење својих и туђих постигнућа. Примена аналитичког оцењивања: сагледавање и анализа свих релевантних елемената и њихово повезивање у целину. Све оцене које ученици добијају на часовима и изван њих уписују се на листе које су приступачне и ученицима и њиховим родитељима. Успех, залагање, однос према раду и учењу, одговорност према раду. Остале способности: разумевање, расуђивање, анализа, синтеза, машта и осећање, богатство и начин изражавања, тежња за повећањем културе и сл.
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Ученици се оцењују према одредбама Правилника о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању „Службени гласник РС", број 34 од 17. маја 2019. , 29/20 и 81/20 Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика формативним и сумативним оцењивањем, као и методама и средствима аналитичког оцењивања. Бројчана оцена из српског језика и књижевности утврђује се на основу критеријума остварености исхода, самосталности и ангажовања ученика у складу са новим правилником о оцењивању. Примењују се основни критеријуми диференцирања знања на нивое: шта (знања која се односе на распознавање), где (показивање), како (узајамне везе) и зашто (откривање законитости). Елементи оцене су: Активност на часу, залагање, вештина читања и разумевање прочитаног, усмено и писано изражавање, постигнућа на писменим вежбама и тестовима, Дневник читања, писани домаћи задаци, писмени задаци, говорне и лексичке вежбе, учешће у ваннаставним активностима, активно учешће у пројектима и културним активностима, учешће на такмичењима и литерарним и другим конкурсима
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	**Учење:** - самостално и у сарадњи са другима истражује и повезује нова знања; - изражава идеје. **Комуникација:** - уважава саговорника; - негује културу дијалога. **Естетичка компетенција:** показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара. препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. **Сарадња:** - креативно доприноси раду групе; - поштује правила заједничког рада. **Решавање проблема:** - уочава везе и односе; - користи стечено ваншколско искуство; - примењује изабрано решење. **Одговорно учешће у демократском друштву:** - поштује друге; - поштује разлике; - развија толеранцију. **Одговоран однос према околини:** - сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. - активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју.

	Одговоран однос према здрављу: - бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. - разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор. **Предузимљивост и оријентација ка предузетништву:** - препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију; - спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге; - мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака - зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања. **Рад с подацима и информацијама:** - зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења. - користи податке из различитих извора, начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника. - користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области. **Дигитална компетенција:** - уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ. - уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства. - приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин. - препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ.
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Енглески језик

Пети разред

Разред	Пети	Наставни предмет	Енглески језик	Годишњи бројчасова	72
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања:*Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	**Циљ** наставе и учења енглеског језика у петом разреду је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.				
Уџбеник	*Project 2, Serbian edition* (Tom Hutchinson), Oxford University Press & The English Book, 2018 - Student’s Book (уџбеник) - Workbook (радна свеска) + CD (за самосталан рад код куће)				
Додатни дидактички материјали	**Додатни дидактички материјал:** *Project 2, Serbian edition* (Tom Hutchinson), Oxford University Press & The English Book, 2018 - Teacher’s Book - Class CDs - Test Builder - iTool-*CPT (classroom presentation tool)*– софтвер за интерактивну таблу ;				

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик	Глаголска времена(садашња,прошла,будућа), Субјекатске и објекатске личне заменице, поређење придева, Stone Soup и Клин чорба
Немачки језик	Поздрављање, представљање, лични подаци, глаголска времена
Математика	Редни бројеви, рачунске операције
Биологија	Домаће и дивље животиње, класификација ивотиња, здрава исхрана
Ликовна култура	Колорит годишњих доба
Географија	Рачунање времена, туристичке дестинације, Британска острва, рељеф, временске прилике, исказивање метеоролошког времена, континенти
Музичка култура	Музички инструменти ,слушање узике и певање песама
Техника и технологија	Употреба ИКТ у настави
Историја	Опис историјс ог догађаја или личности, превозна средства кроз историју
Физичко васпитање	Спортови
Грађанско васпитање	Породица, школа, кућни послови, рециклирање

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса: Позавршенојобласти/темиученикћебити у стањуда:			Међупредметне компетенције
	Основни	Средњи	Напредни	
Introduction - поздрављање - представљање себе и других - чланови уже породице - кућни љубимци - садржај школске торбе - питања и одговори о личним подацима (о себи и другима) - спортови - способности (умети / не умети) - спеловање - описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14.	CJ1.OO.H.1.2 CJ1.OO.H.1.4 CJ1.OO.H.1.5 CJ1.OO.H.3.1 CJ1.OO.H.3.2 CJ1.OO.H.3.4	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
My life - описивање догађаја у садашњости (чињенице, уобичајене радње, навике) - тражење/давање информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту - изражавање хронолошког времена (часовник, дани, датуми) - кућни послови - рођендан - празници - школска година	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2 CJ1.OO.H.1.3 CJ1.OO.H.1.4 CJ1.OO.H.1.5 CJ1.OO.H.3.1 CJ1.OO.H.3.2 CJ1.OO.H.3.4 .	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.

Animals - домаће животиње и њихови младунци - описивање догађаја у садашњости (тренутне радње и активности) - дивље животиње - поређење уобичајених и тренутних радњи, догађаја и активности - објекатске личне заменице - описивање обавеза - (не)допадање - класификација животиња	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2 CJ1.OO.H.1.3 CJ1.OO.H.1.4 CJ1.OO.H.1.5 CJ1.OO.H.3.1 CJ1.OO.H.3.2 CJ1.OO.H.3.4 .	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
Holidays - описивање догађаја и способности у прошлости - опис историјске личности или догађаја - годишњи одмор	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2 CJ1.OO.H.1.3 CJ1.OO.H.1.4 CJ1.OO.H.1.5 CJ1.OO.H.3.1 CJ1.OO.H.3.2 CJ1.OO.H.3.4.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.

Food - храна и пиће - (не)допадање - изражавање присуства / одсуства нечега - изражавање молби, захтева и захвалности приликом поруџбине у ресторану - исказивање количина и цена - састављање списка за куповину - изражавање упутстава (рецепт за припремање хране) - оброци у Великој Британији	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.4.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
The World - описивање карактеристика места - физичка географија Уједињеног Краљевства - метеоролошке појаве и време - поређење карактеристика живих бића, предмета, појава и места	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2 CJ1.OO.H.1.3 CJ1.OO.H.1.4 CJ1.OO.H.1.5 CJ1.OO.H.3.1 CJ1.OO.H.3.2 CJ1.OO.H.3.4 .	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.

Entertainment - исказивање жеља, планова и намера - изрицање обавеза - позив на заједничку активност - исказивање предлога	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.4.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови; - Усмена и писана провера (тестови знања, контролне вежбе, писмени задаци); - Интеракција са наставником ,разговор; - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад; - Ученички радови и продукти ученичких активности; - Домаћи задаци; - Посматрање и праћење реализације одговарајућих задатака у пару; - Посматрање и праћење интеракције са вршњацима у раду у групи и реализацији пројеката. Као извор података и показатеља о напредовању ученика користи се педагошка свеска наставника и ес-дневник.			
Начин провере остварености стандарда(вредновање и оцењивање)	Критеријуми за оцењивање страних језика ученика од петог до осмог разреда.docx Документ се налази у свесци Актива страних језика и педагошкој документацији наставника.			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Учење: - организује процес учења; одваја битно од небитног;користи различите методе учења;превазилази тешкоће у учењу,повезује претходно научено и примењује у пракси. Комуникација: - поштује основне норме комуникације; прилагођава садржај захтевима ситуације;уважава саговорника. Решавање проблема: - испитује проблемску ситуацију; проналази и упоређује различита могућа решења. Сарадња: - одговорно доприноси раду групе;поштује друге као равноправне чланове групе. Дигитална компетенција: - користи одговарајућа ИКТ средства у раду.			

	Предузимљивост: - исказује и заступа своје идеје;уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Шести разред

Разред	**Шести**	**Наставни предмет**	**Енглески језик**	**Годишњи бројчасова**	**72**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања:*Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ наставе и учења енглеског језика у шестом разреду је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.		
Уџбеник			*Project 3, Serbian edition* (Tom Hutchinson), Oxford University Press & The English Book , 2019 - Student’s Book (уџбеник) - Workbook (радна свеска) + CD (за самосталан рад код куће)		
Додатни дидактички материјали			*Project 3, Serbian edition* (Tom Hutchinson), Oxford University Press & The English Book , 2019 Teacher’s Book - Class CDs - Test Builder - iTool-*CPT (classroom presentation tool)*– софтвер за интерактивну таблу;		
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Српски језик			Глаголска времена(садашња,прошла,будућа), Заменице		
Немачки и језик			Поздрављање, представљање, лични подаци, глаголска времена		
Математика			Бројеви		
Биологија			Здравље,болести		
Ликовна култура			Цртање и прављење пројеката-панои,плакати		
Географија			Свемир,соларни систем,природне катастрофе, градови, државе, временске зоне		
Музичка култура			Слушање музике и певање песама		
Техника и технологија			Употреба ИКТ у настави,безбедност на интернету,саобраћај		
Историја			Праисторија,опис историјског догађаја или личности		
Физичко васпитање			Физичка активност, здрав живот		
Грађанско васпитање			Породица, школа, амбиције,рециклажа		

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса: По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
	Основни	Средњи	Напредни	
Introduction Поздрављање; представљање себе и других и тражење/ давање информација о себи и другима у ширем комуникативном контексту; описивање догађаја у садашњости.	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.4.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
My life Тражење и давање информација о другима и давање информација о себи у ширем комуникативном контексту; описивање догађаја у прошлости; изражавање допадања/ недопадања; позив и реаговање на позив.	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.6. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.16.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.

	CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.			
The future Исказивање предвиђања, нуђења услуге/ одлука и намера у будућности.	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.6. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.16.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
Times and places Описивање догађаја из прошлости; исказивање допадања/недопадања; позив и реаговање на позив.	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.6. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.16.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.

Cities Описивање места; исказивање просторних односа и смера кретања; описивање догађаја у прошлости; исказивање предлога и сугестија; изражавање будућих планова/договора.	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.6. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.16.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
Experiences Описивање искуства у прошлости; исказивање жеља и амбиција; исказивање упозорења;	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.6. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.16	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.

What's up? Исказивање потреба, осета и осећања; изрицање савета, забрана и обавеза; изражавање мишљења (слагања /неслагања).	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.6. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.16.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.

Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови; - Усмена и писана провера (тестови знања, контролне вежбе, писмени задаци); - Интеракција са наставником ,разговор; - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад; - Ученички радови и продукти ученичких активности; - Домаћи задаци; - Посматрање и праћење реализације одговарајућих задатака у пару; - Посматрање и праћење интеракције са вршњацима у раду у групи и реализацији пројеката. Као извор података и показатеља о напредовању ученика користи се педагошка свеска наставника и ес-дневник.
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријуми за оцењивање страних језика ученика од петог до осмог разреда.docx Документ се налази у свесци Актива страних језика и педагошкој документацији наставника.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Учење: - организује процес учења; одваја битно од небитног;користи различите методе учења;превазилази тешкоће у учењу,повезује претходно научено и примењује у пракси. Комуникација: - поштује основне норме комуникације; прилагођава садржај захтевима ситуације;уважава саговорника. Решавање проблема: - испитује проблемску ситуацију; проналази и упоређује различита могућа решења. Сарадња: - одговорно доприноси раду групе;поштује друге као равноправне чланове групе. Дигитална компетенција:

	- користи одговарајућа ИКТ средства у раду. Предузимљивост: - исказује и заступа своје идеје;уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Седми разред

Разред	**Седми**	**Наставни предмет**	**Енглески језик**	**Годишњи број часова**	**72**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Законо основама система образовања и васпитања:*Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			**Циљ** наставе и учења енглеског језика у седмом разреду је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.		
Уџбеник			*Project 4, Serbian edition* (Tom Hutchinson), Oxford University Press & The English Book , 2020 - Student’s Book (уџбеник) - Workbook (радна свеска) + CD (за самосталан рад код куће)		
Додатни дидактички материјали			*Project 4, Serbian edition* (Tom Hutchinson), Oxford University Press & The English Book , 2020 - Teacher’s Book - Class CDs - Test Builder - iTool-*CPT (classroom presentation tool)*– софтвер за интерактивну таблу;		
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Српски језик			Глаголска времена(садашња,прошла,будућа), односне реченице, пасив, условне реченице, знаци интерпункције, придеви		
Немачки језик			Поздрављање, представљање, лични подаци, глаголска времена		
Математика			Бројеви, године		
Биологија			Људско тело, здрава исхрана, болести, повреде, лечење, витамини, минерали, екологија, климатске промене, угрожене врсте		
Ликовна култура			Зелена планета; Слика The Fighting Temeraire,J.M.W.Turner		
Географија			Рачунање времена, туристичке дестинације, Британска острва, рељеф, временске прилике, исказивање метеоролошког времена, континенти-Аустралија		
Музичка култура			Слушање музике и певање песама		
Техника и технологија			Употреба ИКТ у наст ви,рачу ар,делови рачунара		

Историја	Опис историјског догађаја или личности, историјске легенде(Краљ Артур,Робин Худ) материјали кроз историју,Камено доба
Физичко васпитање	Спортови
Грађанско васпитање	Породица, пријатељи, школа, одећа, хуманитарне акције, филм, књиге, тинејџерски проблеми,генерацијски јаз

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса: Позавршенојобласти/темиученикћебити у стањуда:**			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
Introduction Описивање радњи у садашњости; описивање радњи, стања и збивања; изражавање мишљења; исказивање жеља, интересовања и осећања; описивање будућих радњи (планова, намера, предвиђања); изношење предлога и упућивање позива за учешће у заједничкој активности и реаговање на њих	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.6. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.4. CJ1.OO.C.2.6. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.16.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
Past and present Описивање радњи у прошлости; давање информација о себи и другима; описивање бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; изражавање мишљења; изражавање молби, захтева и захвалности; изрицање дозвола.	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.6. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.4. CJ1.OO.C.2.6. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.11. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.4. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.2.6. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.15. CJ1.OO.H.3.16.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе;

	CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17		- поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
Fame and fortune Описивање искустава, догађаја и радњи из прошлости; описивање бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; изражавање извињења и захвалности.	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.6. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.4. CJ1.OO.C.2.6. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.11. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.4. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.2.6. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.15. CJ1.OO.H.3.16.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
Health and safety Описивање бића, предмета, места и појава; изношење предлога и савета; изражавање претпоставки; изражавање количине; исказивање жеља и осећања; изражавање слагања и неслагања.	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.5. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.6. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.3. CJ1.OO.C.2.4. CJ1.OO.C.2.5. CJ1.OO.C.2.6. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.11. CJ1.OO.C.3.12.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.3. CJ1.OO.H.2.4. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.2.6. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.15. CJ1.OO.H.3.16.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као

	CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17. CJ1.OO.C.3.18. CJ1.OO.C.3.19.		равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
Heroes **+** **Reported requests, commands and advice** Описивање радњи у садашњости и прошлости; описивање бића и појава; исказивање и преношење молби, наредби и савета.	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.5. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.6. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.3. CJ1.OO.C.2.4. CJ1.OO.C.2.5. CJ1.OO.C.2.6. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.11. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17. CJ1.OO.C.3.18. CJ1.OO.C.3.19.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.3. CJ1.OO.H.2.4. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.2.6. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.10. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.15. CJ1.OO.H.3.16.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
Our environment Описивање догађаја, стања и појава у садашњости, прошлости и будућности; изражавање осећања и расположења.	CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.6. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.3. CJ1.OO.C.2.4. CJ1.OO.C.2.5. CJ1.OO.C.2.6. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.11.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.3. CJ1.OO.H.2.4. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.2.6. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.10. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.15.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе;

		CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17. CJ1.OO.C.3.18. CJ1.OO.C.3.19.	CJ1.OO.H.3.16. CJ1.OO.H.3.17. CJ1.OO.H.3.18. CJ1.OO.H.3.19.	- поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
Relationships **+** **Second Conditional** **+** **Comparison of adverbs** Описивање будућих радњи; исказивање просторних односа; давање информација о себи и другима; разумевање и давање упутстава.	CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.6. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.3. CJ1.OO.C.2.4. CJ1.OO.C.2.5. CJ1.OO.C.2.6. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.11. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17. CJ1.OO.C.3.18. CJ1.OO.C.3.19.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.3. CJ1.OO.H.2.4. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.2.6. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.10. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.15. CJ1.OO.H.3.16. CJ1.OO.H.3.17. CJ1.OO.H.3.18. CJ1.OO.H.3.19.	**Учење:** - организује процес учења; - одваја битно од небитног; - користи различите методе учења; - превазилази тешкоће у учењу. **Комуникација:** - поштује основне норме комуникације; - прилагођава садржај захтевима ситуације; - уважава саговорника. **Решавање проблема:** - испитује проблемску ситуацију; - проналази и упоређује различита могућа решења. **Сарадња:** - одговорно доприноси раду групе; - поштује друге као равноправне чланове групе. **Дигитална компетенција:** - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. **Предузимљивост:** - исказује и заступа своје идеје; - уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови; - Усмена и писана провера (тестови знања, контролне вежбе, писмени задаци); - Интеракција са наставником ,разговор; - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад; - Ученички радови и продукти ученичких активности; - Домаћи задаци; - Посматрање и праћење реализације одговарајућих задатака у пару; - Посматрање и праћење интеракције са вршњацима у раду у групи и реализацији пројеката. Као извор података и показатеља о напредовању ученика користи се педагошка свеска наставника и ес-дневник.			
Начин провере остварености стандарда(вредновање и оцењивање)	Критеријуми за оцењивање страних језика ученика од петог до осмог разреда.docx Документ се налази у свесци Актива страних језика и педагошкој документацији наставника.			

Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Учење: - организује процес учења; одваја битно од небитног;користи различите методе учења;превазилази тешкоће у учењу,повезује претходно научено и примењује у пракси. Комуникација: - поштује основне норме комуникације; прилагођава садржај захтевима ситуације;уважава саговорника. Решавање проблема: - испитује проблемску ситуацију; проналази и упоређује различита могућа решења. Сарадња: - одговорно доприноси раду групе;поштује друге као равноправне чланове групе. Дигитална компетенција: - користи одговарајућа ИКТ средства у раду. Предузимљивост: - исказује и заступа своје идеје;уме да осмисли пројекат са унапред постављеним захтевима.
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Осми разред

Разред	**Осми**	**Наставни предмет**	**Енглески језик**	**Годишњи број часова**	**68**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	**Циљ** наставе енглеског језика је развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естет ских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика.				
Уџбеник	*Project 5, Serbian edition* (Tom Hutchinson), Oxford University Press & The English Book, 2021 - Student’s Book (уџбеник) - Workbook (радна свеска) + CD (за самосталан рад код куће)				
Додатни дидактички материјали	- Teacher’s Book - Class CDs - Test Builder - CPT *(Classroom presentation tool)* – софтвер за интерактивну таблу				

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик	Глаголски облици (садашња, прошла и будућа времена); зависне реченице (односне и условне); трпно стање глагола (пасив); глаголи непотпуне предикације (модални глаголи); знаци интерпункције; језик кроз историју; књижевност (Ромео и Јулија), придеви, знаци интерпункциј
Немачки језик	Језичке вештине (читање, писање, говор и разумевање говора), глаголски облици, комуникативне вештине.

Математика	Бројеви; рачунање времена; новац; чувени српски математичари (Милутин Миланковић и Милева Марић Ајнштајн).
Биологија	Људско тело; биолошки сат; здрава исхрана, витамини и минерали; болести/повреде и лечење; екологија; климатске промене; угрожене врсте.
Физика	Изуми из области физике; Никола Тесла
Ликовна култура	Представљање новог вокабулара у визуелном облику – цртежи, каритакуре и фотографије; приче у сликама.
Географија	Континенти; Британска острва; градови света и туристичке дестинације; рељеф; временске непогоде; тектонске плоче и земљотреси, вулкани; туристичке дестинације, време и климатске промене; Милутин Миланковић; метеоролошки појмови.
Музичка култура	Музичке теме и џинглови заступљени у вежбама слушања; песме – дечије (на крају сваке лекције) и савремене поп нумере.
Информатика и рачунарсво	Коришћење ИКТ у настави; вокабулар који се односи на рачунар и његове делове.
Историја	Старе цивилизације (Египат, Грчка, Рим, Кина, Индија, Јапан), пут свиле, транспорт у прошлости, историјски изуми; историјски догађаји и личности; легенде (Краљ Артур, Робин Худ); материјали кроз историју; телевизија некада и сада.
Физичко и здравствено васпитање	Спорт – спортски терени и реквизити здрава исхрана; здрав живот
Грађанско васпитањее	Породица, пријатељи и школа – правила понашања; актуелни друштвени проблеми; упознавање са обичајима и навикама различитих култура; одећа – правила облачења; хуманитарне акције; тинејџерски проблеми – вршњачк насиље; генерацијски јаз.

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса: По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**			**Међупредметне компетенције**
1 Introduction Описивање радњи у садашњости; разумевање разлике између радње и стања; изражавање жеља и ставова; тражење појашњења; спорт и лични ставови о спорту	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	- Сарадња; - Комуникација; - Одговорно учешће у демократском друштву; - Компетенција за учење; - Рад са подацима и информацијама; - Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; - Решавање проблема; - Дигитална компетенција
	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.6. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.4. CJ1.OO.C.2.6. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.11. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.4. CJ1.OO.H.2.6. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.10. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.15. CJ1.OO.H.3.16.	

2 Problems Описивање радњи у прошлости; давање објашњења и описивање узрока; описивање људи, њиховог изгледа и карактерних одлика; разговор о проблемима; вршњачко насиље; чланови	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.6. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.4. CJ1.OO.C.2.6. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.11. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.4. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.2.6. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.10. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.15. CJ1.OO.H.3.16.	- Сарадња; - Комуникација; - Компетенција за учење; - Рад са подацима и информацијама; - Решавање проблема; - Дигитална компетенција; - Одговорно учешће у демократском друштву; - Естетичка компетенција
3 The future Описивање будућих догађаја и радњи – планови, намере и предвиђања будућих догађаја; заказивање састанака; временске одреднице и условне реченице; предлози за време; послови	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.6. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.4. CJ1.OO.C.2.6. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.11. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17. CJ1.OO.C.3.18. CJ1.OO.C.3.19.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.4. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.2.6. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.10. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.15. CJ1.OO.H.3.16. CJ1.OO.H.3.17. CJ1.OO.H.3.18. CJ1.OO.H.3.19.	- Компетенција за учење; - Сарадња; - Комуникација; - Рад са подацима и информацијама; - Дигитална компетенција; - Решавање проблема; - Естетичка компетенција; - Одговорно учешће у демократском друштву

4 Risks Давање упозорења и савета; потенцијал и условне реченице; претпоставке; повратне заменице; извођење речи (деривација) – глаголи, именице и придеви	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.6. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.4. CJ1.OO.C.2.6. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.11. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.4. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.2.6. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.10. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.15. CJ1.OO.H.3.17. CJ1.OO.H.3.18. CJ1.OO.H.3.19. CJ1.OO.H.3.16.	- Компетенција за учење; - Сарадња; - Комуникација; - Рад са подацима и информацијама; - Дигитална компетенција; - Решавање проблема; - Естетичка компетенција; - Одговорно учешће у демократском друштву
5 Can I ask … ? Постављање питања; изношење молби/захтева; тражење одобрења; глаголске именице (герунд); придеви за описивање карактерних особина; фразални глаголи; медији и пословни огласи	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.6. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.5. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.6. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.1.1. CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.2.1. CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.3. CJ1.OO.C.2.4. CJ1.OO.C.2.5. CJ1.OO.C.2.6. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.6. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.11. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17. CJ1.OO.C.3.18. CJ1.OO.C.3.19.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.4. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.2.6. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.10. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.15. CJ1.OO.H.3.16. CJ1.OO.H.3.17. CJ1.OO.H.3.18. CJ1.OO.H.3.19.	- Компетенција за учење; - Сарадња; - Комуникација; - Рад са подацима и информацијама; - Дигитална компетенција; - Решавање проблема; - Естетичка компетенција; - Одговорно учешће у демократском друштву

6 Buying and selling Описивање места, хотела; одмор и путовања – куповина путне карте; новац и средства плаћања; трпно стање (пасив) основних глаглских облика и уз модалне глаголе; предлози		CJ1.OO.C.1.1. CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.2.1. CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.3. CJ1.OO.C.2.4. CJ1.OO.C.2.5. CJ1.OO.C.2.6. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.6. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.11. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17. CJ1.OO.C.3.18. CJ1.OO.C.3.19.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.3. CJ1.OO.H.2.4. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.2.6. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.5. CJ1.OO.H.3.6. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.9. CJ1.OO.H.3.10. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.15. CJ1.OO.H.3.16. CJ1.OO.H.3.17. CJ1.OO.H.3.18. CJ1.OO.H.3.19.	- Компетенција за учење; - Сарадња; - Комуникација; - Рад са подацима и информацијама; - Дигитална компетенција; - Решавање проблема; - Естетичка компетенција; - Одговорно учешће у демократском друштву
7 Protest Описивање места и ствари у граду; учтиво обраћање – тражење информација; индиректни говор; индиректна питања;	CJ1.OO.O.1.1. CJ1.OO.O.1.2. CJ1.OO.O.1.3. CJ1.OO.O.1.4. CJ1.OO.O.1.5. CJ1.OO.O.1.6. CJ1.OO.O.1.7. CJ1.OO.O.2.1. CJ1.OO.O.2.2. CJ1.OO.O.2.3. CJ1.OO.O.2.5. CJ1.OO.O.2.4. CJ1.OO.O.2.6. CJ1.OO.O.3.1. CJ1.OO.O.3.2. CJ1.OO.O.3.3. CJ1.OO.O.3.4. CJ1.OO.O.3.5. CJ1.OO.O.3.6. CJ1.OO.O.3.7. CJ1.OO.O.3.8 CJ1.OO.O.3.9. CJ1.OO.O.3.10. CJ1.OO.O.3.11. CJ1.OO.O.3.12. CJ1.OO.O.3.13. CJ1.OO.O.3.14. CJ1.OO.O.3.15. CJ1.OO.O.3.16. CJ1.OO.O.3.17. CJ1.OO.O.3.18. CJ1.OO.O.3.19.	CJ1.OO.C.1.1. CJ1.OO.C.1.2. CJ1.OO.C.1.3. CJ1.OO.C.1.4. CJ1.OO.C.1.5. CJ1.OO.C.2.1. CJ1.OO.C.2.2. CJ1.OO.C.2.3. CJ1.OO.C.2.4. CJ1.OO.C.2.5. CJ1.OO.C.2.6. CJ1.OO.C.3.1. CJ1.OO.C.3.2. CJ1.OO.C.3.3. CJ1.OO.C.3.4. CJ1.OO.C.3.5. CJ1.OO.C.3.6. CJ1.OO.C.3.7. CJ1.OO.C.3.8 CJ1.OO.C.3.9. CJ1.OO.C.3.10. CJ1.OO.C.3.11. CJ1.OO.C.3.12. CJ1.OO.C.3.13. CJ1.OO.C.3.14. CJ1.OO.C.3.15. CJ1.OO.C.3.16. CJ1.OO.C.3.17. CJ1.OO.C.3.18. CJ1.OO.C.3.19.	CJ1.OO.H.1.2. CJ1.OO.H.1.3. CJ1.OO.H.1.4. CJ1.OO.H.1.5. CJ1.OO.H.2.1. CJ1.OO.H.2.2. CJ1.OO.H.2.3. CJ1.OO.H.2.4. CJ1.OO.H.2.5. CJ1.OO.H.2.6. CJ1.OO.H.3.1. CJ1.OO.H.3.2. CJ1.OO.H.3.3. CJ1.OO.H.3.4. CJ1.OO.H.3.5. CJ1.OO.H.3.6. CJ1.OO.H.3.7. CJ1.OO.H.3.8. CJ1.OO.H.3.9. CJ1.OO.H.3.10. CJ1.OO.H.3.11. CJ1.OO.H.3.12. CJ1.OO.H.3.13. CJ1.OO.H.3.14. CJ1.OO.H.3.15. CJ1.OO.H.3.16. CJ1.OO.H.3.17. CJ1.OO.H.3.18. CJ1.OO.H.3.19.	- Компетенција за учење; - Сарадња; - Комуникација; - Рад са подацима и информацијама; - Дигитална компетенција; - Решавање проблема; - Естетичка компетенција; - Одговорно учешће у демократском друштву

Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови; - Усмена и писана провера (тестови знања, контролне вежбе, писмени задаци); - Интеракција са наставником ,разговор; - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад; - Ученички радови и продукти ученичких активности; - Домаћи задаци; - Посматрање и праћење реализације одговарајућих задатака у пару; - Посматрање и праћење интеракције са вршњацима у раду у групи и реализацији пројеката. Као извор података и показатеља о напредовању ученика користи се педагошка свеска наставника и ес-дневник.
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријуми за оцењивање страних језика ученика од петог до осмог разреда (документ се налази у свесци Стручног већа за стране језике и педагошкој документацији наставника)
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	**Учење**: Организује процес учења; одваја битно од небитног; користи различите методе учења; превазилази тешкоће у учењу; повезује претходно научено и примењује у пракси **Комуникација**: Поштује основне норме комуникације; прилагођава садржај захтевима ситуације; уважава саговорника **Решавање проблема**: Испитује проблемску ситуацију; проналази и упоређује различита могућа решења **Сарадња**: Одговорно доприноси раду групе; поштује друге ученике као равноправне чланове групе **Дигитална компетенција**: Користи одговарајућа ИКТ средства у раду **Предузимљивост**: Исказује и заступа своје идеје; уме да осмисли пројекат у складу са унапред постављеним захтевима.
Начин селекције ученика *(* за поједине облике рада)	
Почетак реализације програма *(* за поједине облике рада)	

Ликовна култура

Пети разред

Разред	**5.**	**Наставни предмет**	**Ликовна култура**	**Годишњи број часова**	**72**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ предмета ликовне културе је развијање креативности,естетског укуса и способности ученика да кроз различите ликовне технике изражавају своје идеје,доживљаје и разумевање света око себе.		
Уџбеник			**Катарина Трифуновић**,Ликовна култура за 5. разред, Вулкан, Београд, 2021.		
Додатни дидактички материјали			**Репродукције познатих дела,видео материјали,ликовни прибор и материјали**		

Међупредметне корелације (назив предмета)	Наставна тема/јединица
Српски језик и књижевност **Математика** **Музичка култура** **Историја**	Композиција,стилске фигуре Пропорција,перспектива Композиција,Ритам Наслеђе

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса: По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
Наставни садржаји	Основни	Средњи	Напредни	
1. РИТАМ - Композиција, ликовни елементи - Функција ритма - Врсте ритма - Пејзаж - Ритам у грађи и текстури облика **2. НАСЛЕЂЕ** - Уметност праисторије - Праисторијско наслеђе у Србији - Грчка уметност - Римска уметност **3. ЛИНИЈА** - Цтачки материјали, прибор, технике - Врсте цртежа - Врте и карактер линије - Контура и контурна линија - Текстура и текстурална линија - Грађа облика и структура линија **4. НАСЛЕЂЕ** - Уметност Месопотамије - Уметност старог Египта - Облици у српској уметност **5.ОБЛИК** - Облици у природи око нас - Поза, покрет, кретање, смер - Мртва природа - Портрет,	**ЛИК.ОО.О.1.1.** Повезују материјале и прибор са традиционални м техникама визуелних уметности које користе у раду. **ЛИК.ОО.О.1.2.** Описују функцију основних алатки у одабраним дигиталним уређајима и апликацијама за цртање, обраду фотографија и анимацију. **ЛИК.ОО.О.2.3.** Идентификују уметничка занимања и продукте/дела визуелних уметности које уочавају у различитим ситуацијама. **ЛИК.ОО.О.3.1.** Изражавају своје идеје, осећања и машту користећи одабране традиционалне технике и савремене уређаје и алате за обликовање визуелних садржаја.	**ЛИК.ОО.С.1.1.** Објашњавају примену принципа компоновања, пропорција, планова и перспективе у обликовању дела визуелних уметности. **ЛИК.ОО.С.1.2.** Објашњавају комуникативну функцију визуелних уметности и њен потенцијал да утиче на друштво и појединце. **ЛИК.ОО.С.1.3.** Објашњавају начин коришћења различитих садржаја као подстицај за развијање креативних идеја наводећи примере из сопственог искуства. **ЛИК.ОО.С.1.4.** Објашњавају значај визуелних уметности за културни идентитет, лични развој и развој локалне и шире заједнице. **ЛИК.ОО.С.1.5.** Повезују карактеристичан археолошки налаз са локалитетом и експонат са врстом музеја. **ЛИК.ОО.С.2.1.** Примењују	**ЛИК.ОО.Н.1.1.** Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. **ЛИК.ОО.Н.1.2.** Повезују водеће визуелне уметнике и њихова најпознатија дела смештајући их у одговарајућу епоху и друштвени контекст. **ЛИК.ОО.Н.1.3.** Наводе примере повезаности визуелних уметности, других врста уметности и наука. **ЛИК.ОО.Н.2.1**. Анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима. **ЛИК.ОО.Н.2.2.** Користе релевантне изворе за истраживање и селектовање података и информација на матерњем и страном језику. **ЛИК.ОО.Н.2.3.** Смишљају једноставне интердисциплина-рне пројекте који обједињују различите врсте уметности или уметност и науку.	- Учење Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема - Комуникација - Сарадња - Дигитална -Учење -естетска

аутопортрет - Вајарски материјали и ехнике - Преобликовање - Сликарске технике - Планови и врсте композиција - Груписање облика - Орнамент - СПОРАЗУМЕВАЊЕ - Врсте споразумевања - Знак ,симбол		плански основна знања о ликовним елементима, принципима компоновања, пропорцијама, плановима и перспективи приликом обликовања ликовних композиција. **ЛИК.ОО.С.2.2.** Обликују визуелне садржаје који изражавају позитивне поруке и мотивишу друге. **ЛИК.ОО.С.2.3.** Користе природу, уметничка дела и разноврсне текстуалне, аудио и аудио-визуелне садржаје као подстицај за стварање оригиналних ликовних радова. **ЛИК.ОО.С.2.4.** Самостални или у сарадњу са другима истражују културне ресурсе у локалној и широј заједници. **ЛИК.ОО.С.3.1.**Тумаче садржај ликовних дела и визуелних информација са којима се сређу у различитим ситуацијама. **ЛИК.ОО.С.3.2.** Описују усмено свој рад и естетски доживљај уметничких дела, дизајна, природе и урбане средине користећи примерене и јасне реченице и изразе. **ЛИК.ОО.С.3.3.** Уважавају различитост у естетским доживљајима и	**ЛИК.ОО.Н.3.1.** Активно траже места и изворе где могу додатно проширити знања и интересовања и развијати одабране вештине. **ЛИК.ОО.Н.3.2.** Подстичу друге да се активно укључе у културни и уметнички живот заједнице. **ЛИК.ОО.Н.3.3.** Обликују презентације водећи рачуна о ауторским правима и безбедности током рада на интернету и приликом преузимања садржаја са интернета.	

		начинима визуелног изражавања испољавајући разумевање и емпатију.		
Начини праћења постигнућа ученика	- Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци, - Истраживачки и експериментални задаци, - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Учење: Повезује различите начине компоновања. Повезује однос ликовних елемената кроз различите начине компоновања. -Комуникација: Користи на одговарајући и креативан начин , језик и стил комуникације. - Сарадња: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...			
Начин селекције ученика *(* за поједине облике рада)				
Почетак реализације програма *(* за поједине облике рада)				

Шести разред

Разред	**6.**	**Наставни предмет**	**Ликовна култура**	**Годишњи број часова**	**36**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	Циљ предмета ликовне културе је развијање креативности,естетског укуса и способности ученика да кроз различите ликовне технике изражавају своје идеје,доживљаје и разумевање света око себе.				
Уџбеник	**Катарина Трифуновић**, Ликовна култура за 6. разред, Вулкан, Београд, 2021.				
Додатни дидактички материјали	**Репродукције познатих дела,видео материјали,ликовни прибор и материјали**				

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик и књижевност **Математика** **Музичка култура** **Историја**	Композиција,стилске фигуре Пропорција,перспектива Композиција,Ритам Наслеђе

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса: По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
Наставни садржаји	Основни	Средњи	Напредни	
1.БОЈА - Светлост и опажање боја - Подела и мешање боја - Хроматске и ахроматске боје - Тон, валер, интезитет - Комплементарни парови - Боја у сликарству, графици, - скулптури, керамици, дизајну **2.НАСЛЕЂЕ** - Музеји и експонати - Културна добра - Музеји у Србији **3.КОМУНИКАЦИЈА** - Садржај уметничког дела - Тумачење садржаја уметничког дела **4.ТЕКТУРА** - Врсте текстуре - Ритам и текстура - Текстура у сликарству и вајарству - Имагинарна текстура **5.НАСЛЕЂЕ** - Знаменити уметници и њихова дела - Знамените грађевине и паркови - Знаменити споменици у Србији **6.УОБРАЗИЉА** - Машта снови,митови - Реални облици у нереалним односима - Трансформација	**ЛИК.ОО.О.1.1.** Повезују материјале и прибор са традиционалним техникама визуелних уметности које користе у раду. **ЛИК.ОО.О.1.2.** Описују функцију основних алатки у одабраним дигиталним уређајима и апликацијама за цртање, обраду фотографија и анимацију. **ЛИК.ОО.О.2.3**. Идентификују уметничка занимања и продукте/дела визуелних уметности које уочавају у различитим ситуацијама. **ЛИК.ОО.О.3.1.** Изражавају своје идеје, осећања и машту користећи одабране традиционалне технике и савремене уређаје и алате за обликовање визуелних садржаја.	**ЛИК.ОО.С.1.1.** Објашњавају примену принципа компоновања, пропорција, планова и перспективе у обликовању дела визуелних уметности. **ЛИК.ОО.С.1.2.** Објашњавају комуникативну функцију визуелних уметности и њен потенцијал да утиче на друштво и појединце. **ЛИК.ОО.С.1.3.** Објашњавају начин коришћења различитих садржаја као подстицај за развијање креативних идеја наводећи примере из сопственог искуства. **ЛИК.ОО.С.1.4.** Објашњавају значај визуелних уметности за културни идентитет, лични развој и развој локалне и шире заједнице. **ЛИК.ОО.С.1.5.** Повезују карактеристичан археолошки налаз са локалитетом и експонат са врстом музеја. **ЛИК.ОО.С.2.1.** Примењују плански основна знања о ликовним елементима, принципима компоновања, пропорцијама, плановима и перспективи	**ЛИК.ОО.Н.1.1.** Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. **ЛИК.ОО.Н.1.2.** Повезују водеће визуелне уметнике и њихова најпознатија дела смештајући их у одговарајућу епоху и друштвени контекст. **ЛИК.ОО.Н.1.3.** Наводе примере повезаности визуелних уметности, других врста уметности и наука. **ЛИК.ОО.Н.2.1.** Анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима. **ЛИК.ОО.Н.2.2.** Користе релевантне изворе за истраживање и селектовање података и информација на матерњем и страном језику. **ЛИК.ОО.Н.2.3.** Смишљају једноставне интердисциплинарне пројекте који обједињују различите врсте уметности или уметност и науку. **ЛИК.ОО.Н.3.1.** Активно траже места и изворе где могу додатно проширити знања и интересовања и развијати одабране вештине.	- Учење Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема - Комуникација - Сарадња - Дигитална -Учење -естетска

облика **7.ПРОСТОР** - Амбијент - Уређење школског простора		приликом обликовања ликовних композиција. **ЛИК.ОО.С.2.2.** Обликују визуелне садржаје који изражавају позитивне поруке и мотивишу друге. **ЛИК.ОО.С.2.3.** Користе природу, уметничка дела и разноврсне текстуалне, аудио и аудио-визуелне садржаје као подстицај за стварање оригиналних ликовних радова. **ЛИК.ОО.С.2.4.** Самостални или у сарадњу са другима истражују културне ресурсе у локалној и широј заједници. **ЛИК.ОО.С.3.1.**Тумаче садржај ликовних дела и визуелних информација са којима се срећу у различитим ситуацијама. **ЛИК.ОО.С.3.2.** Описују усмено свој рад и естетски доживљај уметничких дела, дизајна, природе и урбане средине користећи примерене и јасне реченице и изразе. **ЛИК.ОО.С.3.3.** Уважавају различитост у естетским доживљајима и начинима визуелног изражавања испољавајући разумевање и емпатију.	**ЛИК.ОО.Н.3.2.** Подстичу друге да се активно укључе у културни и уметнички живот заједнице. **ЛИК.ОО.Н.3.3.** Обликују презентације водећи рачуна о ауторским правима и безбедности током рада на интернету и приликом преузимања садржаја са интернета.	Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална - Сарадња - Одговорно -естетска компетенција

Начини праћења постигнућа ученика	- Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци, - Истраживачки и експериментални задаци, - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Учење: Повезује различите начине компоновања. Повезује однос ликовних елемената кроз различите начине компоновања. -Комуникација: Користи на одговарајући и креативан начин , језик и стил комуникације. - Сарадња: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
Начин селекције ученика *(* за поједине облике рада)	
Почетак реализације програма *(* за поједине облике рада)	

Седми разред

Разред	**7.**	**Наставни предмет**	**Ликовна култура**	**Годишњи број часова**	**36**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ предмета ликовне културе је развијање креативности,естетског укуса и способности ученика да кроз различите ликовне технике изражавају своје идеје,доживљаје и разумевање света око себе.		
Уџбеник			**Катарина Трифуновић**,Ликовна култура за 7. разред, Вулкан , Београд, 2021.		
Додатни дидактички материјали			**Репродукције познатих дела,видео материјали,ликовни прибор и материјали**		

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик и књижевност	Композиција,стилске фигуре
Математика	Пропорција,перспектива
Музичка култура	Композиција,Ритам
Историја	Наслеђе
Информатиака	Анимација

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса: По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
Наставни садржаји	Основни	Средњи	Напредни	
1.ПРОСТОР И КОМПОЗИЦИЈА -Композиција -Композиција линија -Дејство боја на посматрача -Композиција боја -Равнотежа -Контраст -Понављање и степеновање -Композиција облика -Орнамент и симетрија -Арабеска -Пропорција главе -Пропорција тела -Простор и пропорција -Перспектива 2.НАСЛЕЂЕ -Простор у уметничким делима 3.КОМУНИКАЦИЈА -Теме и мотиви -Историјске,религијске, Митолошке теме -Теме и мотиви у уметности Србије 3.КОМУНИКАЦИЈА Оргинал,плагијат,копија -Фотографија -Аутопортрет и селфи -Анимација -Сториборд 4.УМЕТНОСТ ОКО НАС -Уметничка занимања и продукти -Савремена технологија и уметност -Наслеђе	**ЛИК.ОО.О.1.1.** Повезују материјале и прибор са традиционалним техникама визуелних уметности које користе у раду. **ЛИК.ОО.О.1.2.** Описују функцију основних алатки у одабраним дигиталним уређајима и апликацијама за цртање, обраду фотографија и анимацију. **ЛИК.ОО.О.2.3.** Идентификују уметничка занимања и продукте/дела визуелних уметности које уочавају у различитим ситуацијама. **ЛИК.ОО.О.3.1.** Изражавају своје идеје, осећања и машту користећи одабране традиционалне технике и савремене уређаје и алате за обликовање визуелних садржаја.	**ЛИК.ОО.С.1.1.** Објашњавају примену принципа компоновања, пропорција, планова и перспективе у обликовању дела визуелних уметности. **ЛИК.ОО.С.1.2.** Објашњавају комуникативну функцију визуелних уметности и њен потенцијал да утиче на друштво и појединце. **ЛИК.ОО.С.1.3.** Објашњавају начин коришћења различитих садржаја као подстицај за развијање креативних идеја наводећи примере из сопственог искуства. **ЛИК.ОО.С.1.4.** Објашњавају значај визуелних уметности за културни идентитет, лични развој и развој локалне и шире заједнице. **ЛИК.ОО.С.1.5.** Повезују карактеристичан археолошки налаз са локалитетом и експонат са врстом музеја. **ЛИК.ОО.С.2.1.** Примењују плански основна знања о ликовним елементима, принципима компоновања, пропорцијама, плановима и перспективи	**ЛИК.ОО.Н.1.1.** Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. **ЛИК.ОО.Н.1.2.** Повезују водеће визуелне уметнике и њихова најпознатија дела смештајући их у одговарајућу епоху и друштвени контекст. **ЛИК.ОО.Н.1.3.** Наводе примере повезаности визуелних уметности, других врста уметности и наука. **ЛИК.ОО.Н.2.1.** Анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима. **ЛИК.ОО.Н.2.2.** Користе релевантне изворе за истраживање и селектовање података и информација на матерњем и страном језику. **ЛИК.ОО.Н.2.3.** Смишљају једноставне интердисциплинарне пројекте који обједињују различите врсте уметности или уметност и науку. **ЛИК.ОО.Н.3.1.** Активно траже места и изворе где могу додатно проширити знања и интересовања и развијати одабране вештине.	- Учење Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема - Комуникација - Сарадња - Дигитална -Учење -естетска

		приликом обликовања ликовних композиција. **ЛИК.ОО.С.2.2.** Обликују визуелне садржаје који изражавају позитивне поруке и мотивишу друге. **ЛИК.ОО.С.2.3.** Користе природу, уметничка дела и разноврсне текстуалне, аудио и аудио-визуелне садржаје као подстицај за стварање оригиналних ликовних радова. **ЛИК.ОО.С.2.4.** Самостални или у сарадњу са другима истражују културне ресурсе у локалној и широј заједници. **ЛИК.ОО.С.3.1.**Тумаче садржај ликовних дела и визуелних информација са којима се сређу у различитим ситуацијама. **ЛИК.ОО.С.3.2.** Описују усмено свој рад и естетски доживљај уметничких дела, дизајна, природе и урбане средине користећи примерене и јасне реченице и изразе. **ЛИК.ОО.С.3.3.** Уважавају различитост у естетским доживљајима и начинима визуелног изражавања испољавајући разумевање и емпатију.	**ЛИК.ОО.Н.3.2.** Подстичу друге да се активно укључе у културни и уметнички живот заједнице. **ЛИК.ОО.Н.3.3.** Обликују презентације водећи рачуна о ауторским правима и безбедности током рада на интернету и приликом преузимања садржаја са интернета.	- Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална - Сарадња - Одговорно -естетска компетенција

Начини праћења постигнућа ученика	- Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци, - Истраживачки и експериментални задаци, - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Учење: Повезује различите начине компоновања. Повезује однос ликовних елемената кроз различите начине компоновања. -Комуникација: Користи на одговарајући и креативан начин , језик и стил комуникације. - Сарадња: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
Начин селекције ученика *(* за поједине облике рада)	
Почетак реализације програма *(* за поједине облике рада)	

Осми разред

Разред	**8.**	**Наставни предмет**	**Ликовна култура**	**Годишњи број часова**	**36**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ предмета ликовне културе је развијање креативности,естетског укуса и способности ученика да кроз различите ликовне технике изражавају своје идеје,доживљаје и разумевање света око себе.		
Уџбеник			**Катарина Трифуновић**,Ликовна култура за 8. разред, Вулкан, Београд, 2021.		
Додатни дидактички материјали			**Репродукције познатих дела,видео материјали,ликовни прибор и материјали**		

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик и књижевност **Математика** **Музичка култура**	Композиција Пропорција,перспектива Композиција,Ритам Компоновање

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса: По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
Наставни садржаји	Основни	Средњи	Напредни	
КОМПОЗИЦИЈА - Ликовна композиција - Елементи и принципи компоновања - Врсте композиција према положају елемената - Компоновање - Ритам - Доминанта - Равнотежа - Хармонија - Контраст - Градација - Јединство - Примена принципа - Пропорција - Перспектива НАСЛЕЂЕ - Значај наслеђа - Заштита и обнова наслеђа - Уметност у Србији КОМУНИКАЦИЈА - Теме и мотиви - Персонификација и алегорија - Симболи - Декодирање слике	**ЛИК.ОО.О.1.1.** Повезују материјале и прибор са традиционалним техникама визуелних уметности које користе у раду. **ЛИК.ОО.О.1.2.** Описују функцију основних алатки у одабраним дигиталним уређајима и апликацијама за цртање, обраду фотографија и анимацију. **ЛИК.ОО.О.2.3.** Идентификују уметничка занимања и продукте/дела визуелних уметности које уочавају у различитим ситуацијама. **ЛИК.ОО.О.3.1.** Изражавају своје идеје, осећања и машту користећи одабране традиционалне технике и савремене уређаје и алате за обликовање визуелних садржаја.	**ЛИК.ОО.С.1.1.** Објашњавају примену принципа компоновања, пропорција, планова и перспективе у обликовању дела визуелних уметности. **ЛИК.ОО.С.1.2.** Објашњавају комуникативну функцију визуелних уметности и њен потенцијал да утиче на друштво и појединце. **ЛИК.ОО.С.1.3.** Објашњавају начин коришћења различитих садржаја као подстицај за развијање креативних идеја наводећи примере из сопственог искуства. **ЛИК.ОО.С.1.4.** Објашњавају значај визуелних уметности за културни идентитет, лични развој и развој локалне и шире заједнице. **ЛИК.ОО.С.1.5.** Повезују карактеристичан археолошки налаз са локалитетом и експонат са врстом музеја. **ЛИК.ОО.С.2.1.** Примењују плански основна знања о ликовним елементима, принципима компоновања, пропорцијама, плановима и перспективи	**ЛИК.ОО.Н.1.1.** Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. **ЛИК.ОО.Н.1.2.** Повезују водеће визуелне уметнике и њихова најпознатија дела смештајући их у одговарајућу епоху и друштвени контекст. **ЛИК.ОО.Н.1.3.** Наводе примере повезаности визуелних уметности, других врста уметности и наука. **ЛИК.ОО.Н.2.1.** Анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима. **ЛИК.ОО.Н.2.2.** Користе релевантне изворе за истраживање и селектовање података и информација на матерњем и страном језику. **ЛИК.ОО.Н.2.3.** Смишљају једноставне интердисциплинарне пројекте који обједињују различите врсте уметности или уметност и науку. **ЛИК.ОО.Н.3.1.** Активно траже места и изворе где могу додатно проширити знања и интересовања и развијати одабране вештине.	- Учење Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема - Комуникација - Сарадња - Дигитална -Учење - Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална - Сарадња - Одговорно

		приликом обликовања ликовних композиција. **ЛИК.ОО.С.2.2.** Обликују визуелне садржаје који изражавају позитивне поруке и мотивишу друге. **ЛИК.ОО.С.2.3.** Користе природу, уметничка дела и разноврсне текстуалне, аудио и аудио-визуелне садржаје као подстицај за стварање оригиналних ликовних радова. **ЛИК.ОО.С.2.4.** Самостални или у сарадњу са другима истражују културне ресурсе у локалној и широј заједници. **ЛИК.ОО.С.3.1.**Тумаче садржај ликовних дела и визуелних информација са којима се сређу у различитим ситуацијама. **ЛИК.ОО.С.3.2.** Описују усмено свој рад и естетски доживљај уметничких дела, дизајна, природе и урбане средине користећи примерене и јасне реченице и изразе. **ЛИК.ОО.С.3.3.** Уважавају различитост у естетским доживљајима и начинима визуелног изражавања испољавајући разумевање и емпатију.	**ЛИК.ОО.Н.3.2.** Подстичу друге да се активно укључе у културни и уметнички живот заједнице. **ЛИК.ОО.Н.3.3.** Обликују презентације водећи рачуна о ауторским правима и безбедности током рада на интернету и приликом преузимања садржаја са интернета.	

Начини праћења постигнућа ученика	- Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци, - Истраживачки и експериментални задаци, - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Учење: Повезује различите начине компоновања. Повезује однос ликовних елемената кроз различите начине компоновања. - Комуникација: Користи на одговарајући и креативан начин , језик и стил комуникације. - Сарадња: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
Начин селекције ученика *(* за поједине облике рада)	
Почетак реализације програма *(* за поједине облике рада)	

Музичка култура

Пети разред

Разред	**Пети**	**Наставни предмет**	**Музичка култура**	**Годишњи број часова**	**72**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ наставе и учења Музичке културе је да код ученик, развијајући интересовањаза музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувањумузичког наслеђа и култури свога и других народа.		
Уџбеник			Уџбеник музичке култура за пети разред (Вулкан) – Јасмина Чолић, Маријана Савов - Стојановић.		
Додатни дидактички материјали			Видео и аудио материјали, хармоника, клавир.		
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Српски језик и књижевност Ликовна култура Историја Верска настава Грађанско васпитање			- Певање - Тактирање - Илустрација - Писање нотних записа - Препознавање начина извођења музике		

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса: По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
1.ЧОВЕК И МУЗИКА Човек у Праисторији Улога музике у првобитном друштву; Човек и ритуал; Магијска моћмузике; Елементи музичког тока; Покрет; порекло плеса; Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији. Човек антике Божанска природа музике; - митолошка свест античког човека; - музика и држава. Музика у храму и музика на двору; Примери различитих инструмената и музичких облика у античким цивилизацијама; Улога и место музике у античким цивилизацијама: Индија, Сумер/ Вавилон, Кина Египат,Грчка Рим; Појава Првих нотација, пентатоника.	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације. Дигитална компетенција Естетска компетенција
	МУЗ.ОО.О.3.5 . Објашњавају важност очувања музичког наслеђа.	**МУЗ.ОО.С.2.1.** Разумеју улогу и место музике у народним обредима и обичајима свог и других народа.	**МУЗ.ОО.Н.1.3** Представљају начин повезаности музике (тематски, стилски, жанровски и сл.) са другим уметностима и областима ван уметности (књижевност, сценски покрет, ликовна уметност, религија, историја, медицина, спорт...).	
2. МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ Најстарији инструменти: тело, удараљке, дувачки, жичани; Удараљке - настанак, првобитни облици развој; Ритмичке удараљке као најједноставнија група инструмената; Мелодијске удараљке	**МУЗ.ОО.О.1.3** Дефинишу поделу инструмената према начину добијања звука и идентификују врсту инструмента према изгледу.	**МУЗ.ОО.С.1.4.** Тумаче коришћење инструмената, инструменталних група у музичком делу у односу на звучне специфичности и техничке могућности. МУЗ.ОО.С.2.3. Препознају инструмент или групу у музичкој композицији.		Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације. Дигитална компетенција Естетска компетенција
3. СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ Елементи музичке изражајности - темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената; Слушање вокалних, вокално - инструменталнихи кратких инструменталлних композиција, домаћих и страних композитора; Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског	**МУЗ.ОО.О.2.4** Препознају контрасте и поновљени музички материјал у примерима за слушање музике. музичком делу	**МУЗ.ОО.С.2.3.** Препознају инструмент или групу у музичкој композицији. **МУЗ.ОО.С.1.4.** Тумаче коришћење инструмената, инструменталних група у музичком делу у односу на	**МУЗ.ОО.Н.1.2** Анализирају извођачке групе свирача у соло или оркестарској музици приликом слушања дела.	Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације. Дигитална компетенција Естетска компетенција

и других народа; Слушање народних и уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитих садржаја, облика и расположења, као и музичких прича;		звучне специфичности и техничке могућности.		
4. **ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ** Певање песама по слуху самостално и у групи; Певање песама из нотног текста солмизацијом; Извођење једноставних ритмичкихи мелодијских мотива(у стилу) музике старих цивилизација певањем; Певање песама у комбинацији са покретом; Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима; Свирање дечјих, народних и уметничкихкомпозиција из нотног текста; Извођење дечјих, народних и уметничких игара; Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива(у стилу) музике старих цивилизација на инструментима или покретом;	**МУЗ.ОО.О.1.1** Примењују ноте, нотне вредности, ознаке за метар, динамику, темпо и остала изражајна средства музичке уметности. **МУЗ.ОО.О.3.1** Понашају се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама.	**МУЗ.ОО.С.2.2.** Певају на матерњем и језику других народа са или без пратње ритмичких инструмената са нотног текста. **МУЗ.ОО.С.3.1.** Примењују и контролишу технику певања (држање тела, дисање, говорни апарат, дикција, артикулација).	**МУЗ.ОО.Н.1.1** Анализирају нотни текст (музички метар, тоналитет, темпо, динамику, ритмичке фигуре, ознаке за изражајно извођење) у циљу тумачења музичког дела.	Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације. Дигитална компетенција Естетска компетенција
5. МУЗИЧКО СТВАРАЛА ШТВО Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука; Креирање покрета уз музику коју ученици изводе; Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, сатављање мелодије од понуђених мотива; Импровизација мелодије на задати текст; Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструнентарија и другим инструментима; Израда једноставних музичких инструмената; Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација.	**МУЗ.ОО.О.3.4** . Учествују у припремању културних манифестација испољавајући способност комуникације и сарадње са члановима тима. **МУЗ.ОО.О.3.1** Понашају се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама.	**МУЗ.ОО.С.2.6.** Импровизују једноставну мелодију и ритмичку пратњу користећи тело као инструмент.	**МУЗ.ОО.Н.1.3** Представљају начин повезаности музике (тематски, стилски, жанровски и сл.) са другим уметностима и областима ван уметности (књижевност, сценски покрет, ликовна уметност, религија, историја, медицина, спорт...).	Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације. Дигитална компетенција Естетска компетенција

Начини праћења постигнућа ученика	- укључење ученика у рад на часу. - активности ученика кроз писање пројеката са различитим темама. - разне активности на часовима музичког, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о - напредовању ученика.
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: Повезује градиво и разликује основе музичке писмености и теорију музике. – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Шести разред

Разред	**Шести**	**Наставни предмет**	**Музичка култура**	**Годишњи број часова**	**36**

Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16
Циљ предмета	Циљ наставе и учења Музичке културе је да код ученик, развијајући интересовањаза музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувањумузичког наслеђа и култури свога и других народа.
Уџбеник	Уџбеник музичке култура за шести разред (Вулкан) – Јасмина Чолић, Маријана Савов - Стојановић.
Додатни дидактички материјали	Видео и аудио материјали, хармоника, клавир.

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик и књижевност Ликовна култура Историја Верска настава Грађанско васпитање	- Певање - Тактирање - Илустрација - Писање нотних записа - Препознавање начина извођења музике

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса: По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
1.ЧОВЕК И МУЗИКА Човек у Праисторији Улога музике у првобитном друштву; Човек и ритуал; Магијска моћмузике; Елементи музичког тока;	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације.
	МУЗ.ОО.О.3.5. Објашњавају важност очувања музичког	**МУЗ.ОО.С.2.1.** Разумеју улогу и место музике у народним	**МУЗ.ОО.Н.1.3.** Представљају начин повезаности музике	

Покрет; порекло плеса; Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији. Човек антике Божанска природа музике; - митолошка свест античког човека; - музика и држава. Музика у храму и музика на двору; Примери различитих инструмената и музичких облика у античким цивилизацијама; Улога и место музике у античким цивилизацијама: Индија, Сумер/ Вавилон, Кина Египат,Грчка Рим; Појава Првих нотација, пентатоника.	наслеђа.	обредима и обичајима свог и других народа.	(тематски, стилски, жанровски и сл.) са другим уметностима и областима ван уметности (књижевност, сценски покрет, ликовна уметност, религија, историја, медицина, спорт...).	Дигитална компетенција Естетска компетенција
2. МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ Најстарији инструменти: тело, удараљке, дувачки, жичани; Удараљке - настанак, првобитни облици развој; Ритмичке удараљке као најједноставнија група инструмената; Мелодијске удараљке	**МУЗ.ОО.О.1.3.** Дефинишу поделу инструмената према начину добијања звука и идентификују врсту инструмента према изгледу.	**МУЗ.ОО.С.1.4.** Тумаче коришћење инструмената, инструменталн их група у музичком делу у односу на звучне специфичности и техничке могућности. **МУЗ.ОО.С.2.3.** Препознају инструмент или групу у музичкој композицији.		Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације. Дигитална компетенција Естетска компетенција
3. СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ Елементи музичке изражајности - темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената; Слушање вокалних, вокално - инструменталнихи кратких инструменталлних композиција, домаћих и страних композитора; Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа; Слушање народних и уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитих садржаја, облика и расположења, као и музичких прича;	**МУЗ.ОО.О.2.4.** Препознају контрасте и поновљени музички материјал у примерима за слушање музике. музичком делу	**МУЗ.ОО.С.2.3.** Препознају инструмент или групу у музичкој композицији. **МУЗ.ОО.С.1.4.** Тумаче коришћење инструмената, инструменталн их група у музичком делу у односу на звучне специфичности и техничке могућности.	МУЗ.ОО.Н.1.2. Анализирају извођачке групе свирача у соло или оркестарској музици приликом слушања дела.	Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације. Дигитална компетенција Естетска компетенција

4. **ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ** Певање песама по слуху самостално и у групи; Певање песама из нотног текста солмизацијом; Извођење једноставних ритмичкихи мелодијских мотива(у стилу) музике старих цивилизација певањем; Певање песама у комбинацији са покретом; Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима; Свирање дечјих, народних и уметничкихкомпозиција из нотног текста; Извођење дечјих, народних и уметничких игара; Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација на инструментима или покретом;	**МУЗ.ОО.О.1.1.** Примењују ноте, нотне вредности, ознаке за метар, динамику, темпо и остала изражајна средства музичке уметности. **МУЗ.ОО.О.3.1.** Понашају се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама.	**МУЗ.ОО.С.2.2.** Певају на матерњем и језику других народа са или без пратње ритмичких инструмената са нотног текста. **МУЗ.ОО.С.3.1.** Примењују и контролишу технику певања (држање тела, дисање, говорни апарат, дикција, артикулација).	**МУЗ.ОО.Н.1.1.** Анализирају нотни текст (музички метар, тоналитет, темпо, динамику, ритмичке фигуре, ознаке за изражајно извођење) у циљу тумачења музичког дела.	Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације. Дигитална компетенција Естетска компетенција
5. МУЗИЧКО СТВАРАЛА ШТВО Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука; Креирање покрета уз музику коју ученици изводе; Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, сатављање мелодије од понуђених мотива; Импровизација мелодије на задати текст; Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструнентарија и другим инструментима; Израда једноставних музичких инструмената; Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација.	**МУЗ.ОО.О.3.4.** Учествују у припремању културних манифестација, испољавајући способност комуникације и сарадње са члановима тима. **МУЗ.ОО.О.3.1.** Понашају се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама.	**МУЗ.ОО.С.2.6.** Импровизују једноставну мелодију и ритмичку пратњу користећи тело као инструмент.	**МУЗ.ОО.Н.1.3.** Представљају начин повезаности музике (тематски, стилски, жанровски и сл.) са другим уметностима и областима ван уметности (књижевност, сценски покрет, ликовна уметност, религија, историја, медицина, спорт...).	Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације. Дигитална компетенција Естетска компетенција
Начини праћења постигнућа ученика	- укључење ученика у рад на часу. - активности ученика кроз писање пројеката са различитим темама. - разне активности на часовима музичког, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о - напредовању ученика.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања			

Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: Повезује градиво и разликује основе музичке писмености и теорију музике. – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Седми разред

Разред	**Седми**	**Наставни предмет**	**Музичка култура**	**Годишњи број часова**	**36**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ наставе и учења Музичке културе је да код ученик, развијајући интересовањаза музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувањумузичког наслеђа и култури свога и других народа.		
Уџбеник			Уџбеник музичке култура за седми разред (Вулкан) – Јасмина Чолић, Маријана Савов - Стојановић.		
Додатни дидактички материјали			Видео и аудио материјали, хармоника, клавир.		
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Српски језик и књижевност Ликовна култура Историја Верска настава Грађанско васпитање			- Певање - Тактирање - Илустрација - Писање нотних записа - Препознавање начина извођења музике		

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса:** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
1.ЧОВЕК И МУЗИКА Човек у Праисторији Улога музике у првобитном друштву; Човек и ритуал; Магијска моћмузике; Елементи музичког тока; Покрет; порекло плеса; Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији. Човек антике Божанска природа музике; - митолошка свест античког човека; - музика и држава. Музика у храму и музика на	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	
	МУЗ.ОО.О.3.5. Објашњавају важност очувања музичког наслеђа. **МУЗ.ОО.О.1.2.** Наводе кључне карактеристике одређеног музичког стила/правца (музичке	**МУЗ.ОО.С.2.1.** Разумеју улогу и место музике у народним обредима и обичајима свог и других народа. **МУЗ.ОО.С.1.2.** Представљају кључне карактеристике одређеног музичког стила/	МУЗ.ОО.Н.1.3. Представљају начин повезаности музике (тематски, стилски, жанровски и сл.) са другим уметностима и областима ван уметности (књижевност, сценски покрет,	Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације. Дигитална компетенција Естетска компетенција

двору; Примери различитих инструмената и музичких облика у античким цивилизацијама; Улога и место музике у античким цивилизацијама: Индија, Сумер/ Вавилон, Кина Египат,Грчка Рим; Појава Првих нотација, пентатоника.	форме, представнике и репрезентатив на дела).	правца у контексту друштвено-историјских прилика.	ликовна уметност, религија, историја, медицина, спорт...).	
2. МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ Најстарији инструменти: тело, удараљке, дувачки, жичани; Удараљке - настанак, првобитни облици развој; Ритмичке удараљке као најједноставнија група инструмената; Мелодијске удараљке	**МУЗ.ОО.О.1.3.** Дефинишу поделу инструмената према начину добијања звука и идентификују врсту инструмента према изгледу.	**МУЗ.ОО.С.1.4.** Тумаче коришћење инструмената, инструменталн их група у музичком делу у односу на звучне специфичности и техничке могућности. **МУЗ.ОО.С.2.3.** Препознају инструмент или групу у музичкој композицији.		Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације. Дигитална компетенција Естетска компетенција
3. СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ Елементи музичке изражајности - темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената; Слушање вокалних, вокално - инструменталнихи кратких инструменталлних композиција, домаћих и страних композитора; Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа; Слушање народних и уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитих садржаја, облика и расположења, као и музичких прича;	**МУЗ.ОО.О.2.4.** Препознају контрасте и поновљени музички материјал у примерима за слушање музике. музичком делу	**МУЗ.ОО.С.2.3.** Препознају инструмент или групу у музичкој композицији. **МУЗ.ОО.С.1.4.** Тумаче коришћење инструмената, инструменталн их група у музичком делу у односу на звучне специфичности и техничке могућности.	**МУЗ.ОО.Н.1.2.** Анализирају извођачке групе свирача у соло или оркестарској музици приликом слушања дела.	Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације. Дигитална компетенција Естетска компетенција
4. **ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ** Певање песама по слуху самостално и у групи; Певање песама из нотног текста солмизацијом; Извођење једноставних ритмичкихи мелодијских мотива(у стилу) музикестарихцивилизација певањем; Певање песама у комбинацији	**МУЗ.ОО.О.1.1.** Примењују ноте, нотне вредности, ознаке за метар, динамику, темпо и остала изражајна средства	**МУЗ.ОО.С.2.2.** Певају на матерњем и језику других народа са или без пратње ритмичких инструмената са нотног текста.	**МУЗ.ОО.Н.1.1.** Анализирају нотни текст (музички метар, тоналитет, темпо, динамику, ритмичке фигуре, ознаке за	Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације. Дигитална компетенција Естетска

са покретом; Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима; Свирање дечјих, народних и уметничкихкомпозиција из нотног текста; Извођење дечјих, народних и уметничких игара; Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива(у стилу) музике старих цивилизација на инструментима или покретом;	музичке уметности. **МУЗ.ОО.О.3.1.** Понашају се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама.	**МУЗ.ОО.С.3.1.** Примењују и контролишу технику певања (држање тела, дисање, говорни апарат, дикција, артикулација).	изражајно извођење) у циљу тумачења музичког дела.	компетенција
5. МУЗИЧКО СТВАРАЛА ШТВО Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука; Креирање покрета уз музику коју ученици изводе; Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, сатављање мелодије од понуђених мотива; Импровизација мелодије на задати текст; Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструнентарија и другим инструментима; Израда једноставних музичких инструмената; Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација.	**МУЗ.ОО.О.3.4.** Учествују у припремању културних манифестација испољавајући способност комуникације и сарадње са члановима тима. **МУЗ.ОО.О.3.1.** Понашају се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама.	**МУЗ.ОО.С.2.6.** Импровизују једноставну мелодију и ритмичку пратњу користећи тело као инструмент.	**МУЗ.ОО.Н.1.3.** Представљају начин повезаности музике (тематски, стилски, жанровски и сл.) са другим уметностима и областима ван уметности (књижевност, сценски покрет, ликовна уметност, религија, историја, медицина, спорт...).	Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације. Дигитална компетенција Естетска компетенција
Начини праћења постигнућа ученика	- укључење ученика у рад на часу. - активности ученика кроз писање пројеката са различитим темама. - разне активности на часовима музичког, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о - напредовању ученика.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: Повезује градиво и разликује основе музичке писмености и теорију музике. – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...			
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)				
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)				

Разред	**Осми**	**Наставни предмет**	**Музичка култура**	**Годишњи број часова**	**34**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ наставе и учења Музичке културе је да код ученик, развијајући интересовањаза музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувањумузичког наслеђа и култури свога и других народа.		
Уџбеник			Уџбеник музичке култура за осми разред (Вулкан) – Јасмина Чолић, Александра Хаџи - Ђорђевић.		
Додатни дидактички материјали			Видео и аудио материјали, хармоника, клавир.		
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Српски језик и књижевност Ликовна култура Историја Верска настава Грађанско васпитање			- Певање - Тактирање - Илустрација - Писање нотних записа - Препознавање начина извођења музике - Препознавње музичких жанрова		
Тема и наставни садржаји		**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса:** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
1.ЧОВЕК И МУЗИКА Човек у Праисторији Улога музике у првобитном друштву; Човек и ритуал; Магијска моћмузике; Елементи музичког тока; Покрет; порекло плеса; Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији. Човек антике Божанска природа музике; - митолошка свест античког човека; - музика и држава. Музика у храму и музика на двору; Примери различитих инструмената и музичких облика у античким цивилизацијама; Улога и место музике у античким цивилизацијама: Индија, Сумер/ Вавилон, Кина Египат,Грчка Рим; Појава Првих нотација, пентатоника.		**Основни** **МУЗ.ОО.О.3.5.** Објашњавају важност очувања музичког наслеђа. **МУЗ.ОО.О.1.2.** Наводе кључне карактеристике одређеног музичког стила/правца (музичке форме, представнике и репрезентативна дела).	**Средњи** **МУЗ.ОО.С.2.1.** Разумеју улогу и место музике у народним обредима и обичајима свог и других народа. **МУЗ.ОО.С.1.2.** Представљају кључне карактеристике одређеног музичког стила/ правца у контексту друштвено-историјских прилика.	**Напредни** **МУЗ.ОО.Н.1.3.** Представљају начин повезаности музике (тематски, стилски, жанровски и сл.) са другим уметностима и областима ван уметности (књижевност, сценски покрет, ликовна уметност, религија, историја, медицина, спорт...).	Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације. Дигитална компетенција Естетска компетенција

2. МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ Најстарији инструменти: тело, удараљке, дувачки, жичани; Удараљке - настанак, првобитни облики развој; Ритмичке удараљке као најједноставнија група инструмената; Мелодијске удараљке	**МУЗ.ОО.О.1.3.** Дефинишу поделу инструмената према начину добијања звука и идентификују врсту инструмента према изгледу.	**МУЗ.ОО.С.1.4.** Тумаче коришћење инструмената, инструменталн их група у музичком делу у односу на звучне специфичности и техничке могућности. **МУЗ.ОО.С.2.3.** Препознају инструмент или групу у музичкој композицији.		Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације. Дигитална компетенција Естетска компетенција
3. РОМАНТИЗАМ, ИМПРЕСИОНИЗАМ, САВРЕМЕНО ДОБА Карактеристике музичких епоха, приказ рада композитора ових епоха, пројекти о раду и стварању.	**МУЗ.ОО.О.1.2.** Наводе кључне карактеристике одређеног музичког стила/правца (музичке форме, представнике и репрезентатив на дела).	**МУЗ.ОО.С.1.2.** Представљају кључне карактеристике одређеног музичког стила/ правца у контексту друштвено-историјских прилика. **МУЗ.ОО.С.2.5.** Изражавају доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност).	**МУЗ.ОО.Н.2.1.** Идентификују утицај музике других епоха у делима савремене музике. **МУЗ.ОО.Н.1.3.** Представљају начин повезаности музике (тематски, стилски, жанровски и сл.) са другим уметностима и областима ван уметности (књижевност, сценски покрет, ликовна уметност, религија, историја, медицина, спорт...).	Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације. Дигитална компетенција Естетска компетенција
4. **ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ** Певање песама по слуху самостално и у групи; Певање песама из нотног текста солмизацијом; Извођење једноставних ритмичкихи мелодијских мотива(у стилу) музикестарихцивилизација певањем; Певање песама у комбинацији са покретом; Свирање песама и лакших инструменталних дела по	**МУЗ.ОО.О.1.1.** Примењују ноте, нотне вредности, ознаке за метар, динамику, темпо и остала изражајна средства музичке уметности. **МУЗ.ОО.О.3.1.**	**МУЗ.ОО.С.2.2.** Певају на матерњем и језику других народа са или без пратње ритмичких инструмената са нотног текста. **МУЗ.ОО.С.3.1.** Примењују и контролишу	**МУЗ.ОО.Н.1.1.** Анализирају нотни текст (музички метар, тоналитет, темпо, динамику, ритмичке фигуре, ознаке за изражајно извођење) у циљу тумачења	Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације. Дигитална компетенција Естетска компетенција

слуху на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима; Свирање дечјих, народних и уметничкихкомпозиција из нотног текста; Извођење дечјих, народних и уметничких игара; Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива(у стилу) музике старих цивилизација на инструментима или покретом;	Понашају се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама.	технику певања (држање тела, дисање, говорни апарат, дикција, артикулација).	музичког дела.	
5. МУЗИЧКО-СЦЕНСКИ ЖАНРОВИ. Оперета, мјузикл, композитори ових дела, позната дела ових жанрова.	**МУЗ.ОО.О.1.2.** Наводе кључне карактеристике одређеног музичког стила/правца (музичке форме, представнике и репрезентативна дела).	**МУЗ.ОО.С.2.4.** Именују композиције различитих стилова и жанрова. **МУЗ.ОО.С.1.5.** Идентификују међусобни утицај, сличности и разлике у начину изражавања између књижевности (опера, соло песма), сценског покрета (покрет и ритам...), ликовне уметности (боја, ритам, контраст, динамика, колористика, потез и изражајност) и музичке уметности.	**МУЗ.ОО.Н.2.1.** Идентификују утицај музике других епоха у делима савремене музике.	Компетенција за целоживотно учење. Вештина комуникације. Дигитална компетенција Естетска компетенција
Начини праћења постигнућа ученика	- укључење ученика у рад на часу. - активности ученика кроз писање пројеката са различитим темама. - разне активности на часовима музичког, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о - напредовању ученика.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: Повезује градиво и разликује основе музичке писмености и теорију музике. – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...			

***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Историја

Пети разред

Разред	Пети	Наставни предмет	Историја	Годишњи број часова	36
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	**Циљ** наставе и учења *историје* је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи				
Уџбеник	Весна Димитријевић, *Историја за 5 разред*, Вулкан знање 2023.				
Додатни дидактички материјали	Историјске карте, историјска читанка				
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**				
Српски језик Ликовна култура Музичка култура Географија Математика Биологија Физичко васпитање Верска настава	- Стари исток, Стара Грчка, Стари Рим - Праисторија, Стари исток, Стара Грчка, Хеленизам, Стари Рим - Стара Грчка - Увод, Праисторија, Стари исток, Стара Грчка Хеленизам, Стари Рим - Увод (рачунање времена) - Праисторија - Стара Грчка - Праисторија, Стари исток, Стари Рим				

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса:** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
I УВОД У ИСТОРИЈУ Прошлост (појам прошлости, историјски извори), Време, Историја, наука о прошлости (историја као наука и као наставни предмет,подела прошлости) , Сродне науке и помоћне историјске науке, Историја око нас , Историјско наслеђе - Тековине	**ИСТ.ОО.О.1.1.** Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. **ИСТ.ОО.О.1.2.** Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења			- Компетенција за учење - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Комуникација - Одговоран однос према околини - Одговоран однос према здрављу

	саговорника. **ИСТ.ОО.О.1.3.** Разликују и именују основне временске одреднице и наводе раздобља прошлости и историјске периоде према хронолошком редоследу. **ИСТ.ОО.О.1.4.** Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. **ИСТ.ОО.О.1.5.** Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.6.** Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје.			
II ПРАИСТОРИЈА -Основне одлике праисторије (постанак човека, живот и занимања,проналасци, праисторијска налазишта у Европи и Србији) -Подела праисторије(камено и метално доба)	**ИСТ.ОО.О.1.2.** Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. **ИСТ.ОО.О.1.3.** Разликују и именују основне временске одреднице и наводе раздобља прошлости и историјске периоде према хронолошком редоследу.			- Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција
	ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.8.** Наводе кључне научно-технолошке изуме и			

	уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације **ИСТ.ОО.О.2.3.** Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), табеле и/или графикона. **ИСТ.ОО.О.2.4.** Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу			
III СТАРИ ИСТОК -појам Старог истока-географске одлике и најзначајније цивилизације(Египат,Месопотамија, Јудеја,Феникија) -друштвени односи и државно уређење у цивилизацијама Старог истока -основне одлике привреде и свакодневни живот -култура и историјско наслеђе Старог истока специфичности египатске религије и религије народа Месопотамиоје -основне одлике Јудаизма	**ИСТ.ОО.О.1.4.** Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. **ИСТ.ОО.О.1.6.** Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.8.** Наводе кључне научно-технолошке изуме и уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације **ИСТ.ОО.О.2.1.** Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. **ИСТ.ОО.О.2.3.** Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), табеле и/или			- Компетенција за учење - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција

	графикона. **ИСТ.ОО.О.2.4.** Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу.			
IV СТАРА ГРЧКА -појам античке Грчке -најстарији период грчке историје -грчки митови и Хомерски епови -колонизација - грчки полиси-Спарта и Атина -Грчко-персијски ратови -Пелопонески рат(узроци,ток,последице, најважније личности) - култура и свакодневни живот - Хелен зам и хеле нистичка култура -историјско наслеђе -најистакнутије личности -грчка митологија, Партенон -седам светских чуда античког доба	**ИСТ.ОО.О.1.4.** Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. **ИСТ.ОО.О.1.6.** Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.8.** Наводе кључне научно-технолошке изуме и уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације **ИСТ.ОО.О.2.1.** Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. **ИСТ.ОО.О.2.3.** Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), табеле и/или графикона. **ИСТ.ОО.О.2.4.** Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу.	**ИСТ.ОО.С.1.1.** Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације. **ИСТ.ОО.С.1.2.** Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета.	**ИСТ.ОО.Н.1.5.** Повезују појаве, догађаје и процесе са динамиком промена граница на одређеном простору у различитим историјским периодима	- Компетенција за учење - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција
V СТАРИ РИМ -појам античког Рима (географске одлике,периодизација)	**ИСТ.ОО.О.1.4.** Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а	**ИСТ.ОО.С.1.1.** Издвајају и описују специфичности	**ИСТ.ОО.Н.1.1.** Наводе и објашњавају специфичности	– Компетенција за учење – Естетичка компетенција

-оснивање Рима -структура друштва и уређење римске републике -ширење римске државе - Рим у доба царства -култура и свакодневни живот, -хришћанство, -пропаст Западног римског Царства -историјско наслеђе -Етрурци -римска војска -римски градови на територији Србије -најистакнутије личности -римски пантеон -гладијаторске борбе	појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. **ИСТ.ОО.О.1.6.** Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.8.** Наводе кључне научно-технолошке изуме и уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације. **ИСТ.ОО.О.2.1.** Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. **ИСТ.ОО.О.2.3.** Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), табеле и/или графикона **ИСТ.ОО.О.2.4.** Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу	основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације	основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје	– Комуникација – Рад са подацима и информацијама – Сарадња – Дигитална компетенција
Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови, - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе), - Вођење ученичког портфолија, Разговор, - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци, - Истраживачки и експериментални задаци, - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања			

Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: Активно конструише знање; уочава структуру градива, активно селектује познато од непознатог, битно од небитног; уме да резимира и елаборира основне идеје – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Шести разред

Разред	**Шести**	**Наставни предмет**	**Историја**	**Годишњи број часова**	**72**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			**Циљ** наставе и учења *историје* је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи		
Уџбеник			Данијела Ћирковић, *Историја 6. разред*, Вулкан знање 2023.		
Додатни дидактички материјали			Историјске карте, историјска читанка, родослов		
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Српски језик **Ликовна култура** **Географија** **Верска настава**			-Увод, Срби и њихова окружења у раном средњем веку, Европа у позном средњем веку, Срби и њихово окружење у позном средњем веку, Српске земље и њихово окружење у доба османлијских освајања - Увод, Европа и Средоземље у раном средњем веку, Европа у позном средњем веку, Срби и њихово окружење у позном средњем веку -Европа и Средоземље у раном средњем веку, Срби и њихова окружења у раном средњем веку, Европа у позном средњем веку, Срби и њихово окружење у позном средњем веку, Српске земље и њихово окружење у доба османлијских освајања -Европа и Средоземље у раном средњем веку, Срби и њихова окружења у раном средњем веку, Срби и њихово окружење у позном средњем веку, Српске земље и њихово окружење у доба османлијских освајања		

Тема и наставни садржај	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса:** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
I ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ Основне одлике средњег века, историјски извори за историју средњег века	**ИСТ.ОО.О.1.1.** Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са			- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Дигитална компетенција - Естетичка

	описима њиховог значења. **ИСТ.ОО.О.1.2.** Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. **ИСТ.ОО.О.1.6.** Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје**.**			компетенција - Сарадња
II ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ Велика сеоба народа, Франачка држава и одлике феудалног друштва, Хришћанство у раном средњем веку, Византија до 12. века, појава и ширење ислама, досељавања Словена на Балканско полуострво, Српске земље и околни народи од 7. до 10. века, Српске земље и околни народи у 11. и 12. веку, покрштавање Срба и других Јужних Словена и њихова култура	**ИСТ.ОО.О.1.7.** Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.8.** Наводе кључне научно- технолошке изуме и уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације **ИСТ.ОО.О.2.1.** Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости **ИСТ.ОО.О.2.3.** Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), табеле и/или графикона **ИСТ.ОО.О.2.4.** Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора	**ИСТ.ОО.С.2.4.** Анализирају стереотипе, пропаганду и пристрасност у изворима доводећи их у везу са историјским контекстом		- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Дигитална компетенција - Естетичка компетенција - Сарадња

	и/или њиховом тумачењу **ИСТ.ОО.О.1.2.** Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета **ИСТ.ОО.О.1.4.** Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја			
III ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ Наизначајније државе позног средњег века, Крсташки ратови, свакодневни живот и култура у средњем веку, стварање Немањићке државе, успон државе Немањића,Српско царство, слабљење и крај Српског царства, Босна и Дубровник у позном средњем веку, државно и друштвено уређење и култура Срба у средњем веку, Турци Османлије и Моравска Србија, Српска деспотовина, пад балканских земаља под турску власт	**ИСТ.ОО.О.1.6.** Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.7.** Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.8.** Наводе кључне научно- технолошке изуме и уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације **ИСТ.ОО.О.2.1.** Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости **ИСТ.ОО.О.2.3.** Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена	**ИСТ.ОО.С.1.1.** Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације. **ИСТ.ОО.С.1.2.** Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета **ИСТ.ОО.С.1.4.** Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. **ИСТ.ОО.С.1.5.** Препознају и		- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација - Дигитална компетенција - Естетичка компетенција - Сарадња

	легенда), табеле и/или графикона **ИСТ.ОО.О.2.4.** Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу	лоцирају историјски простор на географској карти и на примерима описују како су одлике географског простора утицале на одређене историјске догађаје и процесе. **ИСТ.ОО.С.1.6.** Објашњавају узроке и последице кључних појава, догађаја и процеса из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.С.2.1.** Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају. **ИСТ.ОО.С.2.2.** Издвајају и процењују прикупљене информације са становишта релевантности и сазнајне вредности за одређену тему. **ИСТ.ОО.С.2.4.** Анализирају стереотипе, пропаганду и пристрасност у изворима доводећи их у везу са историјским контекстом		
IV ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ НОВОМ ВЕКУ -Одлике новог века и историјски извори за његово проучавање,	**ИСТ.ОО.О.1.2.** Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у	**ИСТ.ОО.С.1.1.** Издвајају и описују специфичности основних појмова	**ИСТ.ОО.Н.1.1.** Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникација

велика географска открића, хуманизам и ренесанса, реформација и противреформација, апсолутистичке монархије, врхунац моћи Османског царства, Срби под османском влашћу од 15. века до средине 18. века, Срби под хабзбуршком и млетачком влашћу од 15. века до средине 18. века	излагању историјске нарације, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. **ИСТ.ОО.О.1.5.** Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.6.** Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.7.** Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.8.** Наводе кључне научно- технолошке изуме и уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације. **ИСТ.ОО.О.2.1.** Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости	историјске науке и појмова из историје цивилизације. **ИСТ.ОО.С.1.2.** Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета **ИСТ.ОО.С.1.5.** Препознају и лоцирају историјски простор на географској карти и на примерима описују како су одлике географског простора утицале на одређене историјске догађаје и процесе.	историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.Н.1.2.** Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их у прецизне хронолошке и/или просторне оквире. **ИСТ.ОО.Н.1.3.** Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. **ИСТ.ОО.Н.1.4.** Анализирају на карактеристичним примерима повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне историје са појавама, процесима, догађајима и личностима из опште историје и процењују значај те везе за државу и друштво у националном оквиру. **ИСТ.ОО.Н.1.5.** Повезују појаве, догађаје и	- Дигитална компетенција - Естетичка компетенција - Сарадња

			процесе са динамиком промена граница на одређеном простору у различитим историјским периодима. **ИСТ.ОО.Н.1.6.** Аргументовано објашњавају, на примерима, узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, привреде, културе и народи	
Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови, - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе), - Вођење ученичког портфолија, - Разговор, - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци, - Истраживачки и експериментални задаци, - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: Активно конструише знање; уочава структуру градива, активно селектује познато од непознатог, битно од небитног; уме да резимира и елаборира основне идеје – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...			
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)				
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)				

Разред	**Седми**	**Наставни предмет**	**Историја**	**Годишњи број часова**	**72**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе		Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...			
Стандарди постигнућа		Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16			
Циљ предмета		Циљ наставе и учења *историје* је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи			
Уџбеник		Весна Димитријевић, Историја 7. разред, Вулкан знање, Београд 2024.			
Додатни дидактички материјали		Историјске карте, историјска читанка			
Међупредметне корелације (назив предмета)		**Наставна тема/јединица**			
Српски језик Ликовна култура Музичка култура Географија Физика Техничко и технологија Верска настава		- Нововековне државе: Србија и Црна Гора, Српски народ под страном влашћу од краја XVIII до 70-тих година XIX века - Доба револуција - Доба револуција - Доба револуција, Нововековне државе: Србија и Црна Гора, Српски народ под страном влашћу од краја XVIII до 70-тих година XIX века - Доба револуција - Доба револуција - Нововековне државе: Србија и Црна Гора			

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса:** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
I ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ Почетак индустријског доба, историјски извори	**ИСТ.ОО.О.1.1.** Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. **ИСТ.ОО.О.1.2.** Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. **ИСТ.ОО.О.1.4.** Смештају годину у одговарајућу деценију, век,	**ИСТ.ОО.С.2.1.** Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају	**ИСТ.ОО.Н.2.1.** Анализирају значај историјских догађаја, појава, личности на основу мерила вредности времена одигравања, а не на основу савременог контекста **ИСТ.ОО.Н.1.1.** Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних	- Компетенција за учење - Комуникација - Рад с подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција

	миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. **ИСТ.ОО.О.1.5.** Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје **ИСТ.ОО.О.2.1.** Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. **ИСТ.ОО.О.2.3.** Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), табеле и/или графикона.		појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје.	
II ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКЕ ДРЖАВЕ И НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА (до средине 19. века) -Доба револуција- Индустријска, Америчка, Француска, Наполеоново доба, Источно питање, Први и Други српски устанак Владавина уставобранитеља, Настанак Црне Горе, Срби под хабзбуршком и османском влашћу)	**ИСТ.ОО.О.1.6.** Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.7.** Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.8.** Наводе кључне научно- технолошке изуме и уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације.	**ИСТ.ОО.С.1.2.** Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета. **ИСТ.ОО.С.1.3.** Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. **ИСТ.ОО.С.1.4.** Описују кључне карактеристике појава,	**ИСТ.ОО.Н.1.1.** Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.Н.1.4.** Анализирају на карактеристичним примерима повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне	- Компетенција за учење - Комуникација - Рад с подацима и информацијама - Одговорно учешће у демократском друштву - Одговоран однос према околини - Дигитална компетенција - Решавање проблема

		догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе **ИСТ.ОО.С.1.5.** Препознају и лоцирају историјски простор на географској карти и на примерима описују како су одлике географског простора утицале на одређене историјске догађаје и процесе **ИСТ.ОО.С.2.1.** Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају. **ИСТ.ОО.С.2.2.** Издвајају и процењују прикупљене информације са становишта релевантности и сазнајне вредности за одређену тему	историје са појавама, процесима, догађајима и личностима из опште историје и процењују значај те везе за државу и друштво у националном оквиру. **ИСТ.ОО.Н.1.5.** Повезују појаве, догађаје ипроцесе са динамиком промена граница на одређеном простору у различитим историјским периодима. **ИСТ.ОО.Н.1.6.** Аргументовано објашњавају, на примерима, узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, привреде, културе и народи. **ИСТ.ОО.Н.2.4.** Постављају хипотезу о разлозима за појаву разлика у тумачењима исте историјске појаве, догађаја или личности у различитим изворима информација	
III ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКЕ ДРЖАВЕ И НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ 19. ВЕКА -Рађање нација, Револуције 1848/1849., Уједињење Италије и уједињење Немачке, Грађански рат у САД,	**ИСТ.ОО.О.1.6.** Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.7.**	**ИСТ.ОО.С.1.2.** Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима	**ИСТ.ОО.Н.1.1.** Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје	- Компетенција за учење - Комуникација - Рад с подацима и информацијама - Одговорно учешће у демократском

Друга индустријска револуција, Велике силе и колоније, Друга владавина Милоша и Михаила Обреновића, Остварање српске независности, Србија од Берлинског конгреса до 1903., Црна Гора и Срби под хабзбуршком и османском влашћу	Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.8.** Наводе кључне научно- технолошке изуме и уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације	из других наставних предмета **ИСТ.ОО.С.1.3.** Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. **ИСТ.ОО.С.1.4.** Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе **ИСТ.ОО.С.1.5.** Препознају и лоцирају историјски простор на географској карти и на примерима описују како су одлике географског простора утицале на одређене историјске догађаје и процесе **ИСТ.ОО.С.2.1.** Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају. **ИСТ.ОО.С.2.2.** Издвајају и процењују прикупљене информације са становишта	цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.Н.1.3.** Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. **ИСТ.ОО.Н.1.4.** Анализирају на карактеристичним примерима повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне историје са појавама, процесима, догађајима и личностима из опште историје и процењују значај те везе за државу и друштво у националном оквиру. **ИСТ.ОО.Н.1.5.** Повезују појаве, догађаје и процесе са динамиком промена граница на одређеном простору у различитим историјским периодима. **ИСТ.ОО.Н.2.4.** Постављају хипотезу о разлозима за појаву разлика у тумачењима	друштву - Сарадња - Дигитална компетенција - Решавање проблема

		релевантности и сазнајне вредности за одређену тему	исте историјске појаве, догађаја или личности у различитим изворима информација	
IV ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКЕ ДРЖАВЕ И НАРОД НА ПОЧЕТКУ 20. ВЕКА -Међународни односи и кризе у другој половини 19. и почетком 20. века, Свакодневни живот, култура и наука крајем 19. и у првој деценији 20. века, Србија од 1903. до 1914. године, Балкански ратови, Први светски рат или Велики рат, Краљевина Србија у Великом рату, Лице Великог рата	**ИСТ.ОО.О.1.6.** Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.7.** Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.8.** Наводе кључне научно- технолошке изуме и уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације	**ИСТ.ОО.С.1.2**. Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета **ИСТ.ОО.С.1.3.** Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. **ИСТ.ОО.С.1.4.** Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе **ИСТ.ОО.С.1.5.** Препознају и лоцирају историјски простор на географској карти и на примерима описују како су одлике географског простора утицале на одређене историјске догађаје и	**ИСТ.ОО.Н.1.1.** Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.Н.1.3.** Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. **ИСТ.ОО.Н.1.4.** Анализирају на карактеристичним примерима повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне историје са појавама, процесима, догађајима и личностима из опште историје и процењују значај те везе за државу и друштво у националном оквиру. **ИСТ.ОО.Н.1.5.** Повезују појаве,	- Компетенција за учење - Комуникација - Рад с подацима и информацијама - Одговорно учешће у демократском друштву - Решавање проблема - Дигитална компетенција

		процесе **ИСТ.ОО.С.2.1.** Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају. **ИСТ.ОО.С.2.2.** Издвајају и процењују прикупљене информације са становишта релевантности и сазнајне вредности за одређену тему	догађаје и процесе са динамиком промена граница на одређеном простору у различитим историјским периодима. **ИСТ.ОО.Н.2.4.** Постављају хипотезу о разлозима за појаву разлика у тумачењима исте историјске појаве, догађаја или личности у различитим изворима информација	
Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови, - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе), - Вођење ученичког портфолија, - Разговор, - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци, - Истраживачки и експериментални задаци, - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: Активно конструише знање; уочава структуру градива, активно селектује познато од непознатог, битно од небитног; уме да резимира и елаборира основне идеје – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...			
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)				
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)				

Разред	**Осми**	**Наставни предмет**	**Историја**	**Годишњи број часова**	**68**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе		Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...			
Стандарди постигнућа		Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16			
Циљ предмета		Циљ наставе и учења *историје* је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи			
Уџбеник		Весна Димитријевић, Историја 8. разред, Вулкан знање, Београд 2021.			
Додатни дидактички материјали		Историјске карте, историјска читанка, родослов			
Међупредметне корелације (назив предмета)		**Наставна тема/јединица**			
Српски језик Ликовна култура Музичка култура Географија Физика Техничко и информатичко образовање Биологија Грађанско васпитање		- Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду између два светска рата, Други светски рат, Свет, Европа и српски народ у југословенској држави у периоду Хладног рата - Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду између два светска рата, Свет, Европа и српски народ у југословенској држави у периоду Хладног рата - Свет, Европа и српски народ у југословенској држави у периоду Хладног рата („Златне године“) - Основи проучавања прошлости, Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду између два светска рата, Други светски рат, Свет, Европа и српски народ у југословенској држави у периоду Хладног рата, Свет, Европа, српска држава и српски народ у савременим процесима - Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду између два светска рата - Основи проучавања прошлости (Савремено доба), Свет, Европа и српски народ у југословенској држави у периоду Хладног рата („Златне године“) - Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду између два светска рата, Свет, Европа, српска држава и српски народ у савременим процесима (Савремени свет) - Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду између два светска рата, Други светски рат, Свет, Европа и српски народ у југословенској држави у периоду Хладног рата, Свет, Европа, српска држава и српски народ у савременим процесима			

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса:** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
I ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ -Основне одлике периода од завршетка Првог светског рата до наших дана. Историјски извори за	**ИСТ.ОО.О.1.1.** Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења **ИСТ.ОО.О.1.2.** Користе	**ИСТ.ОО.С.2.1.** Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се	**ИСТ.ОО.Н.1.1.** Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова	-Компетенција за учење, -Решавање проблема

изучавање периода од завршетка Првог светског рата до наших дана и њихова сазнајна вредност	основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. **ИСТ.ОО.О.1.4.** Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. **ИСТ.ОО.О.1.5.** Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје **ИСТ.ОО.О.2.1.** Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. **ИСТ.ОО.О.2.3.** Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), табеле и/или графикона	чувају	из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.Н.2.1.** Анализирају значај историјских догађаја, појава, личности на основу мерила вредности времена одигравања, а не на основу савременог контекста	
II ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА -Последице Великог рата, Револуције у Русији и Европи, Економске и културне прилике у Европи и свету, Тоталитаризам у Европи, Свет на путу ка новом рату, Стварање југословенске државе, Политичке и друштвено-економске прилике у Европи и	**ИСТ.ОО.О.1.6.** Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.7.** Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.8.** Наводе кључне научно-технолошке изуме и уметничка дела и објашњавају њихов	**ИСТ.ОО.С.1.2.** Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета **ИСТ.ОО.С.1.3.** Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду	**ИСТ.ОО.Н.1.1.** Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје **ИСТ.ОО.Н.1.3.** Процењују	- Компетенција за учење -Комуникација -Рад с подацима и информацијама -Одговорно учешће у демократском друштву

свету, Југословенска краљевина	значај за развој цивилизације	припада одређена личност, појава, догађај и процес. **ИСТ.ОО.С.1.4.** Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе **ИСТ.ОО.С.1.5.** Препознају и лоцирају историјски простор на географској карти и на примерима описују како су одлике географског простора утицале на одређене историјске догађаје и процесе **ИСТ.ОО.С.2.1.** Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају. **ИСТ.ОО.С.2.2.** Издвајају и процењују прикупљене информације са становишта релевантности и сазнајне вредности за одређену тему	значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. **ИСТ.ОО.Н.1.4.** Анализирају на карактеристичним примерима повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне историје са појавама, процесима, догађајима и личностима из опште историје и процењују значај те везе за државу и друштво у националном оквиру. **ИСТ.ОО.Н.1.5.** Повезују појаве, догађаје и процесе са динамиком промена граница на одређеном простору у различитим историјским периодима. **ИСТ.ОО.Н.2.4.** Постављају хипотезу о разлозима за појаву разлика у тумачењима исте историјске појаве, догађаја или личности у различитим изворима информација	
III ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ -Свет у рату - доминација Сила	**ИСТ.ОО.О.1.6.** Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава,	**ИСТ.ОО.С.1.2.** Повезују основне појмове	**ИСТ.ОО.Н.1.1.** Наводе и објашњавају специфичности	-Компетенција за учење -Комуникација -Рад с подацима

Осовине, победа Антифашистичке коалиције, Људско страдање и ратна стварност, Југославија и српски народ у рату-Априлски рат и распарчавање Југославије,терор окупатора и усташа, отпор и грађански рат, преломни догађаји 1942. и 1943., ослобођење и револуција, Последице рата људски и материјални губици; демографске и друштвене промене, миграције; уништавање културног наслеђа; суђења за ратне злочине; стварање ОУН.	процеса и догађаја из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.7.** Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.8.** Наводе кључне научно-технолошке изуме и уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације **ИСТ.ОО.О.2.3.** Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), табеле и/или графикона. **ИСТ.ОО.О.2.4.** Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу	историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета **ИСТ.ОО.С.1.3.** Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. **ИСТ.ОО.С.1.4.** Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе **ИСТ.ОО.С.1.5.** Препознају и лоцирају историјски простор на географској карти и на примерима описују како су одлике географског простора утицале на одређене историјске догађаје и процесе **ИСТ.ОО.С.2.1.** Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају. **ИСТ.ОО.С.2.2.**	основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје **ИСТ.ОО.Н.1.3.** Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. **ИСТ.ОО.Н.1.4.** Анализирају на карактеристичним примерима повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне историје са појавама, процесима, догађајима и личностима из опште историје и процењују значај те везе за државу и друштво у националном оквиру. **ИСТ.ОО.Н.1.5.** Повезују појаве, догађаје и процесе са динамиком промена граница на одређеном простору у различитим историјским периодима. **ИСТ.ОО.Н.2.4.** Постављају	и информацијама -Одговорно учешће у демократском друштву -Сарадња -Решавање проблема

		Издвајају и процењују прикупљене информације са становишта релевантности и сазнајне вредности за одређену тему	хипотезу о разлозима за појаву разлика у тумачењима исте историјске појаве, догађаја или личности у различитим изворима информација	
IV СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА -Свет после Другог светског рата-супротности у свету и Хладни рат, ратови и кризе, наука, друштво и култура, , Југославија и српски народ после Другог светског рата-ново уређење, међународни положај Југославије током Хладног рата, привредни развој Југославије, унутрашњи сукоби у Југославији, друштвене и културне прилике у Југославији	**ИСТ.ОО.О.1.6.** Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.7.** Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.8.** Наводе кључне научно-технолошке изуме и уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације	**ИСТ.ОО.С.1.2.** Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета **ИСТ.ОО.С.1.3.** Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. **ИСТ.ОО.С.1.4.** Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе **ИСТ.ОО.С.1.5.** Препознају и лоцирају историјски простор на географској карти и на примерима описују како су одлике географског простора	**ИСТ.ОО.Н.1.1.** Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје **ИСТ.ОО.Н.1.3.** Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. **ИСТ.ОО.Н.1.4.** Анализирају на карактеристичним примерима повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне историје са појавама, процесима, догађајима и личностима из опште историје и процењују значај те везе за државу и друштво у националном оквиру.	-Компетенција за учење -Комуникација -Рад с подацима и информацијама -Одговорно учешће у демократском друштву -Сарадња -Решавање проблема

		утицале на одређене историјске догађаје и процесе **ИСТ.ОО.С.2.1.** Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају. **ИСТ.ОО.С.2.2.** Издвајају и процењују прикупљене информације са становишта релевантности и сазнајне вредности за одређену тему	**ИСТ.ОО.Н.1.5.** Повезују појаве, догађаје и процесе са динамиком промена граница на одређеном простору у различитим историјским периодима. **ИСТ.ОО.Н.2.4.** Постављају хипотезу о разлозима за појаву разлика у тумачењима исте историјске појаве, догађаја или личности у различитим изворима информација	
V СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА -Крај Хладног рата, изазови савременог света, криза југословенске државе и друштва, распад југословенске државе, Србија и српски народ на крају 20. и почетку 21. века	**ИСТ.ОО.О.1.6.** Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.7.** Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. **ИСТ.ОО.О.1.8.** Наводе кључне научно-технолошке изуме и уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације	**ИСТ.ОО.С.1.2.** Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета **ИСТ.ОО.С.1.3.** Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. **ИСТ.ОО.С.1.4.** Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва,	**ИСТ.ОО.Н.1.3.** Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. **ИСТ.ОО.Н.1.4.** Анализирају на карактеристичним примерима повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне историје са појавама, процесима, догађајима и личностима из опште историје и процењују значај те везе за државу и друштво у националном оквиру. **ИСТ.ОО.Н.1.5.** Повезују	-Компетенција за учење -Комуникација -Рад с подацима и информацијама -Одговорно учешће у демократском друштву -Сарадња -Решавање проблема

		државе, привреде и културе **ИСТ.ОО.С.1.5.** Препознају и лоцирају историјски простор на географској карти и на примерима описују како су одлике географског простора утицале на одређене историјске догађаје и процесе **ИСТ.ОО.С.2.1.** Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају. **ИСТ.ОО.С.2.2.** Издвајају и процењују прикупљене информације са становишта релевантности и сазнајне вредности за одређену тему	појаве, догађаје и процесе са динамиком промена граница на одређеном простору у различитим историјским периодима.	
Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови, - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе), - Вођење ученичког портфолија, - Разговор, - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци, - Истраживачки и експериментални задаци, - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања			

Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: Активно конструише знање; уочава структуру градива, активно селектује познато од непознатог, битно од небитног; уме да резимира и елаборира основне идеје – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Географија

Циљ учења **Географије** је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
пети	1	36
шести	2	72
седми	2	72
осми	2	68

Пети разред

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Човек и географија**	- Увод у географију - Шта је географија?
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.О.1.1. Објашњавају својим речима предмет проучавања географије.	ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата.	ГЕО.ОО.О.3.4. Анализирају занимања у којима географска знања имају важну улогу у циљу професионалне оријентације		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.С.1.1. Процењују повезаност географије са осталим природним и друштвеним наукама у истраживању просторних феномена.	ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта.	ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта.		

НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
	ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији.			
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Васиона и свемир**	- Васиона - Сунчев систем - Сателити и мала тела Сунчевог система
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.О.1.2. Упоређују небеска тела на основу положаја, физичких и хемијских особина.	ГЕО.ОО.О.2.1. Илуструју цртежом, скицом или моделом положај небеских тела у Сунчевом систему.	ГЕО.ОО.О.3.4. Анализирају занимања у којима географска знања имају важну улогу у циљу професионалне оријентације.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.С.1.1. Процењују повезаност географије са осталим природним и друштвеним наукама у истраживању просторних феномена.	ГЕО.ОО.С.2.1. Утврђују односе величина и положаје планета на основу израђеног сопственог модела Сунчевог система.	ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.1. Изводе закључке о утицајима појава у Сунчевом систему на географски омотач Земље.		ГЕО.ОО.Н.3.3. Предлажу мере заштите географског омотача на основу анализе промена у Земљиним сферама.		
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Планета Земља**	- Облик и структура Земљине површине - Ротације и револуција Земље и последице - Постанак и унутрашња грађа земље
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.О.1.4. Класификују Земљине сфере и њихове елементе на основу главних физичко-географских одлика. ГЕО.ОО.О.1.5.	ГЕО.ОО.О.2.2. Очитавају вредности температуре ваздуха, ваздушног притиска и количине падавина помоћу	ГЕО.ОО.О.3.1. На личном примеру показују еколошки одговорно понашање (правилно одлагање отпада, рециклажа, учешће у активностима уређења околине).		

Дефинишу појам природних непогода.	аналогних и дигиталних мерних инструмената. ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата.			- Литосферне плоче - Вулкани и земљотреси - Стене - Рељеф - Обликовање рељефа дејством воде и ветра - Атмосфера - Време и клима - Климатски чиниоци, човек и клима - Светско море, реке, језера, ледници, човек и вода - Распоред биљног и животињског света - Угроженост биљног и животињског света
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.С.1.2. Објашњавају облик, димензије и кретања Земље и њихове последице. ГЕО.ОО.С.1.4. Доводе у везу географске објекте са географским појавама у Земљиним сферама. ГЕО.ОО.С.1.5. Анализирају просторну и временску дистрибуцију природних непогода у Србији и свету.	ГЕО.ОО.С.2.2. Демонстрирају Земљина кретања и њихове најважније последице помоћу глобуса и других модела.	ГЕО.ОО.С.3.1. Прикупљају и анализирају информације о стању животне средине и активно се укључују у уређење простора свог насеља.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света.	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата.	ГЕО.ОО.Н.3.3. Предлажу мере заштите географског омотача на основу анализе промена у Земљиним сферама.		

Међупредметне компетенције	
Човек и географија	Компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, комуникација, одговоран однос према околини.
Васиона и свемир	Компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, комуникација, дигитална компетенција, одговоран однос према околини.
Планета Земља	Компетенција за учење, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, комуникација, дигитална компетенција естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, одговорно учешће у демократском друштву.

Начин остваривања програма

- **Методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, комбинована, метода учења путем открића, метода практичног рада
- **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални

Активности:

Активности наставника: Упознаје ученике са основним појмовима из области васионе и природних одлика Земље и подстиче ученике на дискусију, подстиче ученике да користе уџбеник, литературу и ИТ у стицању нових знања, уводи основне појмове (географија, сфера, литосфера, хидросферам, биосфера, ...) уз објашњења омогућава ученицма да кроз разговор и примере овлада основим појмовима и даје упутства како најлакше доћи до нових знања из математичке и физичке географије. Редовно прати рад и залагање ученика на часу. Води рачуна о индивидуализацији приступа ученику. Подстиче код ученика развој мишљења и разумевања. Охрабрује, помаже и подстиче ученике да самостално изводе закључке. Оцењивањем идентификује напредак ученика и мотивише их за учење. Даје повратну информацију и меру препоруке за даље напредовање.

Активности ученика: Слуша наставника, записује у свеску, активан приступ при излагању новог градива, ради писане задатке, примењује стечено знање, износи своје мишљење, повезује постојеће знање са новим, прати упутства наставника, решава постављене проблемске задатке, активно учествује у раду, одговара на питања, уочава разлику између појединих сфера и њихово преплитање, повезује знања са другим областима.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: У процесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика. Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).

Препоручује се и оцењивање базирано на практичним радовима и вежбањима. Квизове, тестове знања и слично користити за увежбавање и утврђивање појмова и чињеничних знања, као и за формирање коначних оцена. Препоручено је комбиновање различитих начина оцењивања да би се сагледале слабе и јаке стране сваког свог ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Потребно је да наставник резултате вредновања постигнућа својих ученика континуирано анализира и користи своје наставне праксе.

Корелација са другим предметима	
Човек и географија	Природа и друштво- увод у географију Биологија- очување животне средине
Васиона и свемир	Информатика и рачунарство- дигитална писменост, Ликовна култура- цртање, бојење Српски језик- правилно писање геограских назива, усмено изражавање
Планета Земља	Историја- велика географска открића, Биологија-фосили,живи свет, антропогени утицај човека, очување животне средине, Математика- апсолутна и релативна висина, Техника и технологија- стене као грађевински материјал, Информатика- дигитална писменост Ликовна култура- цртање, бојење Српски језик- правилно писање географских назива, усмено изражавање

Литература за ученике и наставнике: Географија, уџбеник за 5. разред основне школе, Марко Јоксимовић, Логос.

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			ДРУШТВО И ГЕОГРАФИЈА	-Предмет проучавања и подела друштвене географије
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности).	ГЕО.ОО.О.2.6. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима одређују свој апсолутни и релативни положај. ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.	ГЕО.ОО.О.3.1. На личном примеру показују еколошки одговорно понашање (правилно одлагање отпада, рециклажа, учешће у активностима уређења околине). ГЕО.ОО.3.4. Анализирају занимања у којима географска знања имају важну улогу у циљу професионалне оријентације.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.С.1.6. Пореде утицај различитих географских фактора на развој и размештај становништва, насеља и привреде.	ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте. ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта. ГЕО.ОО.С.2.5. Израчунавају вредности основних демографских показатеља (стопе наталитета, морталитета, природног прираштаја, имиграције, емиграције, миграционог салда, укупне промене густине насељености) на основу готових стстичких података. ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на	ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу.		

	паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света.	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено- географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансфорацијом насељаи приврдним развојем на основу израчунавања вредности друштвено-географских показатеља. ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата. ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера.	ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.		

<table>
<tr><td colspan="3">ИСХОДИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</td><td>ОБЛАСТ/ ТЕМА</td><td>САДРЖАЈИ</td></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="6">СТАНОВНИ- ШТВО</td><td rowspan="6">- Основни појмови о Становни-штву: демографски развитак и извори података о становни-штву
- Број и распоред становништва на Земљи
- Природно кретање становништва
- Миграције становни-штва
- Структуре становни-штва, биолошке и друштвено-економске
- Савремени демографски процеси у Србији, Европи и свету.</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ГЕО.ОО.О.1.6.Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности).
ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе).
.расположивим географским базама података.
- географска знања имају важну улогу у циљу професионалне оријентације.</td><td>ГЕО.ОО.О.2.3.Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата.
ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте.
ГЕО.ОО.О.2.6. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима одређују свој апсолутни и релативни положај.
ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.</td><td>ГЕО.ОО.О.3.1. На личном примеру показују еколошки одговорно понашање (правилно одлагање отпада, рециклажа, учешће у активностима уређења околине).
ГЕО.ОО.О.3.3. Презентују породичне артефакте у циљу објашњавања географско-историјског контекста у коме су они настали (порекло породице и њихове миграције).
ГЕО.ОО.О.3.4. Анализирају занимања у којима географска знања имају важну улогу у циљу професионалне оријентације.</td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ГЕО.ОО.С.1.1. Процењују повезаност географије са осталим природним и друштвеним наукама у истраживању просторних феномена.
ГЕО.ОО.С.1.6. Пореде утицај различитих географских</td><td>ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта.
ГЕО.ОО.С.2.5. Израчунавају вредности основних демографских показатеља (стопе наталитета, морталитета, природног прираштаја, имиграције,</td><td>ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено прихватљиве ставове (поштовање различитости, толеранција, итд.) у анализи географских феномена.
ГЕО.ОО.С.3.3. Анализирају географске специфичности свога краја у циљу идентификовања потенцијалних</td></tr>
</table>

фактора на развој и размештај становништва, насеља и привреде. ГЕО.ОО.С.1.7. Анализирају факторе настанка и развоја држава у Европи и свету у ближој и даљој прошлости.	емиграције, миграционог салда, укупне промене броја становника и густине насељености) на основу готових статистичких података. ГЕО.ОО.С.2.6. Одабирају изворе података релевантне за истраживање конкретне географске регије. ГЕО.ОО.С.2.7. Користе функције специјализованих званичних дигиталних алата за одређивање основних просторних карактеристика географских објеката (дужина, површина, растојање, обим, итд.). ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине.	занимања. - ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.4.	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено-географских показатеља.	ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.		

Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету.	ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата.			
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			НАСЕЉА	- Појам и настанак првих насеља - Положај и географски размештај насеља - Величина и функције насеља, Типови насеља, Урбанизација - Град - унутрашња структура и односи са околним простором - Село и рурални процеси
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности). ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских	ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте. ГЕО.ОО.О.2.6. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима одређују свој апсолутни и релативни положај. ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.	ГЕО.ОО.О.3.1. На личном примеру показују еколошки одговорно понашање (правилно одлагање отпада, рециклажа, учешће у активностима уређења околине). ГЕО.ОО.О.3.2. Конструктивно учествују у раду групе за потребе проучавања географских карактеристика локалне заједнице. ГЕО.ОО.О.3.4. Анализирају занимања у којима географска знања имају важну улогу у циљу професионалне оријентације.		

објеката одређеној регији. ГЕО.ОО.О.1.9. Упоређују географске одлике изабраних регија у Србији и свету.				
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.С.1.1. Процењују повезаност географије са осталим природним и дрштвеним наукама у истраживању просторних феномена. ГЕО.ОО.С.1.6. Пореде утицај различитих географских фактора на развој и размештај становништва, насеља и привреде. ГЕО.ОО.С.1.7. Анализирају факторе настанка и развоја држава у Европи исвету у ближој и даљој прошлости. ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету. ГЕО.ОО.С.1.9. Идентификују узроке загађивања и предлажу мере заштите воде, ваздуха и земљишта у својој локалној средини, Србији и свету.	ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта. ГЕО.ОО.С.2.6. Одабирају изворе података релевантне за истраживање конкретне географске регије. ГЕО.ОО.С.2.7. Користе функције специјализованих званичних дигиталнихалата за одређивање основних просторних карактеристика географских објеката (дужина, површина, растојање, обим, итд.). ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине. ГЕО.ОО.С.2.9. Конструишу једноставније моделе управљања отпадом у својој локалној средини у циљу смањења употребе ресурса, а повећања рециклаже већ коришћених.	ГЕО.ОО.С.3.1. Прикупљају и анализирају информације о стању животне средине и активно се укључују у уређење простора свог насеља. ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено прихватљиве ставове (поштовање различитости, толеранција, итд.) у анализи географских феномена.- ГЕО.ОО.С.3.3. Анализирају географске специфичности свога краја у циљу идентификовања потенцијалних занимања. ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу.		

НАПРЕДНИ НИВО				
Основни ниво СПК 1	**Средњи ниво СПК 2**	**Напредни ниво СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету.	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено-географских показатеља. ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске	ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.		

<table>
<tr><td></td><td>карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата.
ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера.</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">ИСХОДИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</td><td>ОБЛАСТ/ ТЕМА</td><td>САДРЖАЈИ</td></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="6">ПРИВРЕДА</td><td rowspan="6">- Привреда, привредне делатности и сектори привреде
- Пољопри-вреда и географски простор
- Индустрија и географски простор
- Саобраћај, туризам и географски простор
- Ванпри-вредне делатности
- Развијени и неразвијени региони у свету
- Концепт одрживог развоја</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности).
ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе).
ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији.
ГЕО.ОО.О.1.9. Упоређују географске одлике изабраних регија у Србији и у свету.</td><td>ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата.
ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте.
ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.</td><td>ГЕО.ОО.О.3.1. На личном примеру показују еколошки одговорно понашање (правилно одлагање отпада, рециклажа, учешће у активностима уређења околине).
ГЕО.ОО.О.3.2. Конструктивно учествују у раду групе за потребе проучавања географских карактеристика локалне заједнице.
ГЕО.ОО.О.3.4. Анализирају занимања у којима географска знања имају важну улогу у циљу професионалне оријентације</td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ГЕО.ОО.С.1.6. Пореде утицај различитих</td><td>ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и</td><td>ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено прихватљиве</td></tr>
</table>

географских фактора на развој и размештај становништва, насеља и привреде. ГЕО.ОО.С.1.7. Анализирају факторе настанка и развоја држава у Европи и свету у ближој и даљој прошлости. ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету. ГЕО.ОО.С.1.9. Идентификују узроке загађивања и предлажу мере заштите воде, ваздуха и земљишта у својој локалној средини, Србији и свету.	тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта. ГЕО.ОО.С.2.6. Одабирају изворе података релевантне за истраживање конкретне географске регије. ГЕО.ОО.С.2.7. Користе функције специјализованих званичних дигиталних алата за одређивање основних просторних карактеристика географских објеката (дужина, површина, растојање, обим, итд.). ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине. ГЕО.ОО.С.2.9. Конструишу једноставније моделе управљања отпадом у својој локалној смањења употребе ресурса, а повећања рециклаже већ коришћених.средини у циљу	ставове (поштовање различитости, толеранција, итд.) у анализи географских феномена. ГЕО.ОО.С.3.3. Анализирају географске специфичности свога краја у циљу идентификовања потенцијалних занимања ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе	ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано		

регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету.	у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено-географских показатеља. ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата.	износе свој став поштујући ставове других.		
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			ДРЖАВА И ИНТЕГРА-ЦИОНИ ПРОЦЕСИ	- Појам и настанак првих држава - Географски положај државе - Величина и компактност територије државе - Појам и функција државних граница, - Главни град и облик владавине - Политичко-географска карта Европе после Другог светског Рата - Политичко-геогтафска карта света после другог светског рата
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији.	ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.	ГЕО.ОО.О.3.1. На личном примеру показују еколошки одговорно понашање (правилно одлагање отпада, рециклажа, учешће у активностима уређења околине). ГЕО.ОО.О.3.2. Конструктивно учествују у раду групе за потребе проучавања географских карактеристика локалне заједнице.		

СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		- Територијални интегритет и спорови - Интеграциони процеси
ГЕО.ОО.С.1.7. Анализирају факторе настанка и развоја држава у Европи и свету у ближој и даљој прошлости. ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету.	ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта. ГЕО.ОО.С.2.6. Одабирају изворе података релевантне за истраживање конкретне географске регије. ГЕО.ОО.С.2.7. Користе функције специјализованих званичних дигиталних алата за одређивање основних просторних карактеристика географских објеката (дужина, површина, растојање, обим, итд.). ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине.	ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено прихватљиве ставове (поштовање различитости, толеранција, итд.) у анализи географских феномена. ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу	ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став		

друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету.	информација са географских карата. ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено-географских показатеља. ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији.- ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата. ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера.	поштујући ставове других.		
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			ГЕОГРАФСКА КАРТА	Географска и картограф-ска мрежа Географска ширина и географска дужина, часовне зоне - Појам карте и њен развој кроз историју - Елементи карте (математички,
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.О.1.3.Категоризују географске карте према размери,садржини , намени и просторном обухвату.	ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата.- ГЕО.ОО.О.2.4. Одређују стране света помоћу компаса и природних и Антропо-гених објеката у простору и на географској карти.	ГЕО.ОО.О.3.1. На личном примеру показују еколошки одговорно понашање(правилно одлагање отпада, рециклажа, учешће у активностима уређења околине).		

	ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте. ГЕО.ОО.О.2.6. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима одређују свој апсолутни и релативни положај. ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.			географски и допунски) - Картогра-фски знаци и методе за представљање рељефа на карти - Подела карата према садржају и величини размера Оријентација у простору и оријентација карте, мерење на карти, сателитски навигациони систем
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.С.1.3. Упоређују, проналазе сличности и разликеу садржају, размери, намени и просторном обухвату географских карата.	ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта. ГЕО.ОО.С.2.7. Користе функције специјализованих званичних дигиталних алата за одређивање основних просторних карактеристика географских објеката (дужина, површина, растојање, обим, итд.). ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине.	ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено прихватљиве ставове (поштовање различитости, толеранција, итд.) у анализи географских феномена. ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу.		

НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света.	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено-географских показатеља. ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине	ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.		

<table>
<tr><td></td><td>прикупљених података о њима.
ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата.
ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера.</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">ИСХОДИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</td><td>ОБЛАСТ/ ТЕМА</td><td>САДРЖАЈИ</td></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="4">ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ</td><td rowspan="4">- Географске регије и регионална географија
- Положај и границе Европе
- Природне карактеристи-ке Европе, Становништво Европе, Насеља Европе.
- Привреда Европе,
- Географске регије Европе</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности).
ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе).
- ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији.</td><td>ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата.
ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте.
ГЕО.ОО.О.2.6. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима одређују свој апсолутни и релативни положај.
ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.</td><td>ГЕО.ОО.О.3.1. На личном примеру показују еколошки одговорно понашање (правилно одлагање отпада, рециклажа, учешће у активностима уређења околине).</td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ГЕО.ОО.С.1.6. Пореде утицај различитих географских фактора на развој и размештај становништва,</td><td>ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема</td><td>ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено прихватљиве ставове (поштовање различитости,</td><td></td><td></td></tr>
</table>

насеља и привреде. ГЕО.ОО.С.1.7. Анализирају факторе настанка и развоја држава у Европи и свету у ближој и даљој прошлости. ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету. - ГЕО.ОО.С.1.9. Идентификују узроке загађивања и предлажу мере заштите воде, ваздуха и земљишта у својој локалној средини, Србији и свету.	карта. ГЕО.ОО.С.2.4. Изводе закључке о метеоролошким појавама на основу резултата мерења климатских елемената у географској средини. ГЕО.ОО.С.2.5. Израчунавају вредности основних демографских показатеља (стопе наталитета, морталитета, природног прираштаја, имиграције, емиграције, миграционог салда, укупне промене броја становника и густине насељености) на основу готових статистичких података. ГЕО.ОО.С.2.6. Одабирају изворе података релевантне за истраживање конкретне географске регије. ГЕО.ОО.С.2.7. Користе функције специјализованих званичних дигиталних алата за одређивање основних просторних карактеристика географских објеката (дужина, површина, растојање, обим, итд.). ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине.	толеранција, итд.) у анализи географских феномена. ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу.		

НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету.	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено-географских показатеља. ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској срединиједноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата. ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера. на основу	ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.		

Начин остваривања програма:
Методе рада: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, комбинована.
Облик рада: фронтални, рад у паровима, рад у групи, индивидуални.

Активности:
- **наставника**: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје, даје повратну информацију и подршку.
- **ученика**: активан приступ при излагању новог градива и изради задатог на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду,самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује,организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:
- У просесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика, свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда).

Корелација са другим предметима :
- Биологија: Биолошка структура становништва;
- Историја: Историјски извори;
- Математика: Координатни систем, Размер, Пропорција, Проценти;
- Информатика и рачунарство: Рад са презентацијама;
- Верска настава: Религијска припадност;
- Физика: Кретање, Мерење;
- Српски језик: Језичка култура;
- Ликовна култура: Примена боја, Текстура.

Литература (за наставнике и ученике)
Игор Лешчешен, Наташа Басарић (2019.) Географија за 6.разред, БИГЗ

Седми разред

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА	Регионална географија, принципи регионализације. Хомогеност и хетерогеност географског простора.
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности). ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност	ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте. ГЕО.ОО.О.2.6. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима одређују свој апсолутни и релативни положај. ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у	ГЕО.ОО.О.3.1. На личном примеру показују еколошки одговорно понашање (правилно одлагање отпада, рециклажа, учешће у активностима уређења околине).		

географских објеката одређеној регији.	расположивим географским базама података.			
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету. ГЕО.ОО.С.1.9. Идентификују узроке загађивања и предлажу мере заштите воде, ваздуха и земљишта у својој локалној средини, Србији и	ГЕО.ОО.С.2.6. Одабирају изворе података релевантне за истраживање конкретне географске регије.	ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено прихватљиве ставове (поштовање различитости, толеранција, итд.) у анализи географских феномена. ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света.	ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији.	ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.		

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: ОСНОВНИ НИВО			ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
СПК 1	СПК 2	СПК 3	ГЕОГРАФСКЕ РЕГИЈЕ ЕВРОПЕ	*Јужна Европа* – културно-цивилизацијске тековине, етничка хетерогеност, туризам, политичка подела. Државе Јужне Европе: државе бивше СФРЈ, Италија, Шпанија и Грчка – основне географске карактеристике Средња Европа - културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела. Немачка – основне географске карактеристике Западна Европа – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела. Француска и Уједињено Краљевство - основне географске карактеристике
– ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности). ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији.	– ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. – ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте. – ГЕО.ОО.О.2.6. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима одређују свој апсолутни и релативни положај. ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.	ГЕО.ОО.О.3.1. На личном примеру показују еколошки одговорно понашање (правилно одлагање отпада, рециклажа, учешће у активностима уређења околине).		

				Северна Европа - природни ресурси и економски развој, народи и политичка подела. Норвешка - основне географске карактеристике Источна Европа – културно-цивилизацијске тековине, етничка хетерогеност, природни ресурси и економски развој, политичка подела. Руска федерација - основне географске карактеристике Европска унија – пример интеграционих процеса
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.С.1.6. Пореде утицај различитих географских фактора на развој и размештај становништва, насеља и привреде. ГЕО.ОО.С.1.7. Анализирају факторе настанка и развоја држава у Европи и свету у ближој и даљој прошлости. ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету. ГЕО.ОО.С.1.9.	ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта. ГЕО.ОО.С.2.4. Изводе закључке о метеоролошким појавама на основу резултата мерења климатских елемената у географској средини. ГЕО.ОО.С.2.5. Израчунавају вредности основних демографских показатеља (стопе	ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено прихватљиве ставове (поштовање различитости, толеранција, итд.) у анализи географских феномена. ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу.		

Идентификују узроке загађивања и предлажу мере заштите воде, ваздуха и земљишта у својој локалној средини, Србији и	наталитета, морталитета, природног прираштаја, имиграције, емиграције, миграционог салда, укупне промене броја становника и густине насељености) на основу готових статистичких података. ГЕО.ОО.С.2.6. Одабирају изворе података релевантне за истраживање конкретне географске регије. ГЕО.ОО.С.2.7. Користе функције специјализованих званичних дигиталних алата за одређивање основних просторних карактеристика географских објеката (дужина, површина, растојање, обим, итд.). ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено-географских	ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.		

средине у својој локалној средини, Србији и свету.	показатеља. ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата. ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера.			
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			Азија	Географски положај, границе и величина Азије. Природне одлике Азије. Становништво Азије. Насеља Азије. Привреда Азије. Политичка и регионална подела. Југозападна Азија – природни ресурси и економски развој, културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, урбанизација, политичка подела. Јужна Азија - културно-
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности). ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији.	ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте. ГЕО.ОО.О.2.6. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима одређују свој апсолутни и релативни положај. ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.	ГЕО.ОО.О.3.1. На личном примеру показују еколошки одговорно понашање (правилно одлагање отпада, рециклажа, учешће у активностима уређења околине).		

				цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, урбанизација, политичка подела. Југоисточна Азија - природни ресурси и економски развој, политичка подела. Источна Азија - културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, етничка хетерогеност, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела. Централна Азија – природни ресурси, политичка подела, насеља и становништво
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.С.1.6. Пореде утицај различитих географских фактора на развој и размештај становништва, насеља и привреде. ГЕО.ОО.С.1.7. Анализирају факторе настанка и развоја држава у Европи и свету у ближој и даљој прошлости. ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и	ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта. ГЕО.ОО.С.2.4. Изводе закључке о метеоролошким појавама на основу резултата мерења климатских елемената у географској средини. ГЕО.ОО.С.2.5. Израчунавају вредности основних	ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено прихватљиве ставове (поштовање различитости, толеранција, итд.) у анализи географских феномена. ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу.		

свету. ГЕО.ОО.С.1.9. Идентификују узроке загађивања и предлажу мере заштите воде, ваздуха и земљишта у својој локалној средини, Србији и	демографских показатеља (стопе наталитета, морталитета, природног прираштаја, имиграције, емиграције, миграционог салда, укупне промене броја становника и густине насељености) на основу готових статистичких података. ГЕО.ОО.С.2.6. Одабирају изворе података релевантне за истраживање конкретне географске регије. ГЕО.ОО.С.2.7. Користе функције специјализованих званичних дигиталних алата за одређивање основних просторних карактеристика географских објеката (дужина, површина, растојање, обим, итд.). ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања	ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.		

процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету.	вредности друштвено-географских показатеља. ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата. ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера.			
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			Африка	Географски положај, границе и велина Африке. Природне одлике Африке. Становништво Африке. Насеља Африке. Привреда Африке. Политичка и регионална подела. Афрички Медитеран и Сахарска Африка. Подсахарска Африка.
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
– ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности). ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији.	ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте. ГЕО.ОО.О.2.6. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима одређују свој апсолутни и релативни положај. ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.	ГЕО.ОО.О.3.1. На личном примеру показују еколошки одговорно понашање (правилно одлагање отпада, рециклажа, учешће у активностима уређења околине).		

СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.С.1.6. Пореде утицај различитих географских фактора на развој и размештај становништва, насеља и привреде. ГЕО.ОО.С.1.7. Анализирају факторе настанка и развоја држава у Европи и свету у ближој и даљој прошлости. ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету. ГЕО.ОО.С.1.9. Идентификују узроке загађивања и предлажу мере заштите воде, ваздуха и земљишта у својој локалној средини, Србији и	ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта. ГЕО.ОО.С.2.4. Изводе закључке о метеоролошким појавама на основу резултата мерења климатских елемената у географској средини. ГЕО.ОО.С.2.5. Израчунавају вредности основних демографских показатеља (стопе наталитета, морталитета, природног прираштаја, имиграције, емиграције, миграционог салда, укупне промене броја становника и густине насељености) на основу готових статистичких података. ГЕО.ОО.С.2.6. Одабирају изворе података релевантне за истраживање конкретне географске регије. ГЕО.ОО.С.2.7. Користе функције специјализованих званичних дигиталних алата за одређивање основних просторних карактеристика географских објеката (дужина, површина, растојање, обим, итд.). ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине.	ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено прихватљиве ставове (поштовање различитости, толеранција, итд.) у анализи географских феномена. ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу.		

НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету.	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено-географских показатеља. ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата. ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера.	ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.		

<table>
<tr><th colspan="3">ИСХОДИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</th><th>ОБЛАСТ/ ТЕМА</th><th>САДРЖАЈИ</th></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="4">Северна Америка</td><td rowspan="4">Географски положај, границе, величина и регионална подела Северне Америке. Природне одлике Северне Америке. Становништво Северне Америке. Насеља Северне Америке. Привреда Северне Америке. Политичка подела.</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности).
ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе).
ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији.</td><td>ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата.
ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте.
ГЕО.ОО.О.2.6. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима одређују свој апсолутни и релативни положај.
ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.</td><td>ГЕО.ОО.О.3.1. На личном примеру показују еколошки одговорно понашање (правилно одлагање отпада, рециклажа, учешће у активностима уређења околине).</td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>ГЕО.ОО.С.1.6. Пореде утицај различитих географских фактора на развој и размештај становништва, насеља и привреде.
ГЕО.ОО.С.1.7. Анализирају факторе настанка и развоја држава у Европи и свету у ближој и даљој прошлости.
ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету.
ГЕО.ОО.С.1.9. Идентификују узроке загађивања и предлажу мере заштите воде, ваздуха и земљишта</td><td>ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта.
ГЕО.ОО.С.2.4. Изводе закључке о метеоролошким појавама на основу резултата мерења климатских елемената у географској средини.
ГЕО.ОО.С.2.5. Израчунавају вредности основних демографских показатеља (стопе наталитета, морталитета, природног прираштаја, имиграције, емиграције,</td><td>ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено прихватљиве ставове (поштовање различитости, толеранција, итд.) у анализи географских феномена.
ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу.</td><td></td><td></td></tr>
</table>

у својој локалној средини, Србији и	миграционог салда, укупне промене броја становника и густине насељености) на основу готових статистичких података. ГЕО.ОО.С.2.6. Одабирају изворе података релевантне за истраживање конкретне географске регије. ГЕО.ОО.С.2.7. Користе функције специјализованих званичних дигиталних алата за одређивање основних просторних карактеристика географских објеката (дужина, површина, растојање, обим, итд.). ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету.	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено-географских показатеља. ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених	ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.		

	појава у конкретној географској регији. ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата. ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера.			
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			Јужна Америка	Географски положај, границе, величина Јужне Америке. Природне одлике Јужне Америке. Становништво Јужне Америке. Насеља Јужне Америке. Привреда Јужне Америке. Политичка подела.
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности). ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији.	ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте. ГЕО.ОО.О.2.6. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима одређују свој апсолутни и релативни положај. ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.	ГЕО.ОО.О.3.1. На личном примеру показују еколошки одговорно понашање (правилно одлагање отпада, рециклажа, учешће у активностима уређења околине).		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.С.1.6. Пореде утицај различитих географских фактора	ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте	ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено прихватљиве		

на развој и размештај становништва, насеља и привреде. ГЕО.ОО.С.1.7. Анализирају факторе настанка и развоја држава у Европи и свету у ближој и даљој прошлости. ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету. ГЕО.ОО.С.1.9. Идентификују узроке загађивања и предлажу мере заштите воде, ваздуха и земљишта у својој локалној средини, Србији и	(картограме) над основом коју представља нема карта. ГЕО.ОО.С.2.4. Изводе закључке о метеоролошким појавама на основу резултата мерења климатских елемената у географској средини. ГЕО.ОО.С.2.5. Израчунавају вредности основних демографских показатеља (стопе наталитета, морталитета, природног прираштаја, имиграције, емиграције, миграционог салда, укупне промене броја становника и густине насељености) на основу готових статистичких података. ГЕО.ОО.С.2.6. Одабирају изворе података релевантне за истраживање конкретне географске регије. ГЕО.ОО.С.2.7. Користе функције специјализованих званичних дигиталних алата за одређивање основних просторних карактеристика географских објеката (дужина, површина, растојање, обим, итд.). ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине.	ставове (поштовање различитости, толеранција, итд.) у анализи географских феномена. ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије,	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-	ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским		

Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету.	географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено-географских показатеља. ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата. ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера	(сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.		
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			Аустралија и океанија	Географски положај, границе и величина Аустралије и Океаније. Природне одлике Аустралије. Колонијални период и становништво Аустралије. Насеља Аустралије .
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и	ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте. ГЕО.ОО.О.2.6. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима	ГЕО.ОО.О.3.1. На личном примеру показују еколошки одговорно понашање (правилно одлагање отпада, рециклажа, учешће у активностима уређења околине).		

ванпривредне делатности). ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији.	и другим ИКТ уређајима одређују свој апсолутни и релативни положај. ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.			Привреда Аустралије Политичка и регионална подела.
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.С.1.6. Пореде утицај различитих географских фактора на развој и размештај становништва, насеља и привреде. ГЕО.ОО.С.1.7. Анализирају факторе настанка и развоја држава у Европи и свету у ближој и даљој прошлости. ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету. ГЕО.ОО.С.1.9. Идентификују узроке загађивања и предлажу мере заштите воде, ваздуха и земљишта у својој локалној средини, Србији и	ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта. ГЕО.ОО.С.2.4. Изводе закључке о метеоролошким појавама на основу резултата мерења климатских елемената у географској средини. ГЕО.ОО.С.2.5. Израчунавају вредности основних демографских показатеља (стопе наталитета, морталитета, природног прираштаја, имиграције, емиграције, миграционог салда, укупне промене броја становника и густине насељености) на основу готових статистичких података. ГЕО.ОО.С.2.6. Одабирају изворе података релевантне за истраживање конкретне географске регије. ГЕО.ОО.С.2.7. Користе функције специјализованих званичних дигиталних алата за одређивање	ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено прихватљиве ставове (поштовање различитости, толеранција, итд.) у анализи географских феномена. ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу.		

	основних просторних карактеристика географских објеката (дужина, површина, растојање, обим, итд.). ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету.	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено-географских показатеља. ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и	ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.		

<table>
<tr><td></td><td>просторног обухвата.
ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера.</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">ИСХОДИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</td><td>ОБЛАСТ/ ТЕМА</td><td>САДРЖАЈИ</td></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="3">Поларне области</td><td rowspan="3">Основне географске одлике Антарктика – откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и научна истраживања.
Основне географске одлике Арктика - откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и савремена научна истраживања.</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности).
ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе).
ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији.</td><td>ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата.
ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте.
ГЕО.ОО.О.2.6. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима одређују свој апсолутни и релативни положај.
ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.</td><td>ГЕО.ОО.О.3.1. На личном примеру показују еколошки одговорно понашање (правилно одлагање отпада, рециклажа, учешће у активностима уређења околине).</td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>ГЕО.ОО.С.1.6. Пореде утицај различитих географских фактора на развој и размештај становништва, насеља и привреде.
ГЕО.ОО.С.1.7. Анализирају факторе настанка и развоја држава у Европи и свету у ближој и даљој прошлости.
ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету.
ГЕО.ОО.С.1.9. Идентификују узроке</td><td>ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта.
ГЕО.ОО.С.2.4. Изводе закључке о метеоролошким појавама на основу резултата мерења климатских елемената у географској средини.
ГЕО.ОО.С.2.5. Израчунавају вредности основних демографских показатеља (стопе наталитета,</td><td>ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено прихватљиве ставове (поштовање различитости, толеранција, итд.) у анализи географских феномена.
ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу.</td><td></td><td></td></tr>
</table>

загађивања и предлажу мере заштите воде, ваздуха и земљишта у својој локалној средини, Србији и	морталитета, природног прираштаја, имиграције, емиграције, миграционог салда, укупне промене броја становника и густине насељености) на основу готових статистичких података. ГЕО.ОО.С.2.6. Одабирају изворе података релевантне за истраживање конкретне географске регије. ГЕО.ОО.С.2.7. Користе функције специјализованих званичних дигиталних алата за одређивање основних просторних карактеристика географских објеката (дужина, површина, растојање, обим, итд.). ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено-географских показатеља.	ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.		

локалној средини, Србији и свету.	ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата. ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера.			

Кључни појмови садржаја: регије Европе, Азија, Африка, Северна Америка, Јужна Америка, Аустралија и Океанија, Поларне области.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета географија	рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација

Начин остваривања програма
Методе рада: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована
Облик рада: фронтални, рад у паровима, рад у групи, индивидуални.
Активности
наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује,
вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје
ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатог на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у
раду,самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује,организује, повезује знања са другим
областима, ослања се на претходно искуство
Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:
свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији,самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене
провере (иницијални тест, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда)
Корелација са другим предметима :
Географија - Историја; Природногеографске и друштвеногеографске одлике југозападне Азије - Месопотамија
Геоорафија - Хемија; Географска обележја северне Африке - вода и значај воде за живи свет
Географија - Историја; Источна Азија, природногеографске одлике - Стари исток
Географија - Историја; Географска обележја Египта - стари Египат
Географија - Историја; Америка, откриће, природно географске одлике - Велика географска открића
Географија - Биологија; Друштвеноекономске одлике средње Америке - Кожни систем

Географија - Билологија; Неоклонијализам и глобализација - Људи данас
Литература (за наставнике и ученике)
Игор Лешчешен, Слободан Зрнић, Биљана Колачек, Александра Јовичић (2020.) Географија за 7.разред, БИГЗ

Осми разред

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:			ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ
ОСНОВНИ НИВО			ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ СРБИЈЕ	Југоисточна Европа Географски положај Србије Историјско-географски развој Србије Симболи Србије Границе и проблеми пограничних крајева
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе).	ГЕО.ОО.О.2.4. Одређују стране света помоћу компаса и природних и антропогених објеката у простору и на географској карти. ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте. ГЕО.ОО.О.2.6. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима одређују свој апсолутни и релативни положај. ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података	ГЕО.ОО.О.3.2. Конструктивно учествују у раду групе за потребе проучавања географских карактеристика локалне заједнице.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.С.1.1. Процењују повезаност географије са осталим природним и друштвеним наукама у истраживању просторних феномена.	ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине.	ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено прихватљиве ставове (поштовање различитости, толеранција, итд.) у анализи географских феномена.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у	ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе	ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о		

Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света.	закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима.	демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.		
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	Геотектонски процеси на територији Србије. Сеизмизам Србије. Тектонски облици рељефа. Падински процеси и рељеф настао деловањем воде. Рељеф настао деловањем леда, ветра и човека. Утицаји ерозивних и акумулативних процеса на човека. Климатски фактори и елементи. Климатске области у Србији. Подземне воде Србије. Реке Србије. Језера Србије. Заштита вода и заштита од вода Земљишта Србије Распрострањеност биљног и животињског света.
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.О.1.4. Класификују Земљине сфере и њихове елементе на основу главних физичко-географских одлика. ГЕО.ОО.О.1.5. Дефинишу појам природних непогода. ГЕО.ОО.О.1.10. Повезују објекте геонаслеђа и геодиверзитета са географским процесима којима они настају у Србији и свету.	ГЕО.ОО.О.2.2. Очитавају вредности температуре ваздуха, ваздушног притиска и количине падавина помоћу аналогних и дигиталних мерних инструмената. ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. ГЕО.ОО.О.2.4. Одређују стране света помоћу компаса и природних и антропогених објеката у простору и на географској карти. ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте. ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.	ГЕО.ОО.О.3.5. Адекватно поступају у ситуацијама када су изложени дејству природних непогода.		

<table>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td><td rowspan="2"></td><td rowspan="2"></td></tr>
<tr><td>ГЕО.ОО.С.1.4. Доводе у везу географске објекте са географским појавама у Земљиним сферама.
ГЕО.ОО.С.1.5. Анализирају просторну и временску дистрибуцију природних непогода у Србији и свету.
ГЕО.ОО.С.1.9. Идентификују узроке загађивања и предлажу мере заштите воде, ваздуха и земљишта у својој локалној средини, Србији и свету.
ГЕО.ОО.С.1.10. Аргументују своје мишљење о примењеним мерама заштите природе у Србији и свету.</td><td>ГЕО.ОО.С.2.4. Изводе закључке о метеоролошким појавама на основу резултата мерења климатских елемената у географској средини.
ГЕО.ОО.С.2.7. Користе функције специјализованих званичних дигиталних алата за одређивање основних просторних карактеристика географских објеката (дужина, површина, растојање, обим, итд.).
ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине.</td><td>ГЕО.ОО.С.3.3. Анализирају географске специфичности свога краја у циљу идентификовања потенцијалних занимања.
ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу.</td></tr>
<tr><td colspan="3">НАПРЕДНИ НИВО</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td><td rowspan="2"></td><td rowspan="2"></td></tr>
<tr><td>ГЕО.ОО.Н.1.1. Изводе закључке о утицајима појава у Сунчевом систему на географски омотач Земље.
ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света.
ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету.</td><td>ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата.
ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима.</td><td>ГЕО.ОО.Н.3.3. Предлажу мере заштите географског омотача на основу анализе промена у Земљиним сферама.</td></tr>
</table>

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:			ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
ОСНОВНИ НИВО			ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	Кретање броја становника и њихов просторни размештај Природно кретање Миграциони процеси. Структуре становништва. Демографски проблеми и популациона политика Прва насеља у Србији. Село и рурални процеси. Градови Урбанизација и проблеми урбаног развоја Београд Природни ресурси и привредни развој Друштвени услови привредног развоја и промене у структури привреде Пољопривреда и географски простор Индустрија и географски простор Саобраћај и географски простор Туризам и трговина Делатности квартарног сектора.
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности).	ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата.	ГЕО.ОО.О.3.4. Анализирају занимања у којима географска знања имају важну улогу у циљу професионалне оријентације.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.С.1.1. Процењују повезаност географије са осталим природним и друштвеним наукама у истраживању просторних феномена. ГЕО.ОО.С.1.6. Пореде утицај различитих географских фактора на развој и размештај становништва, насеља и привреде. ГЕО.ОО.С.1.9. Идентификују узроке загађивања и предлажу мере заштите воде, ваздуха и земљишта у својој локалној средини, Србији и свету.	ГЕО.ОО.С.2.5. Израчунавају вредности основних демографских показатеља (стопе наталитета, морталитета, природног прираштаја, имиграције, емиграције, миграционог салда, укупне промене броја становника и густине насељености) на основу готових статистичких података. ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине.	ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено прихватљиве ставове (поштовање различитости, толеранција, итд.) у анализи географских феномена. ГЕО.ОО.С.3.4. Образлажу примену географских знања у свакодневном животу.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.3.	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената	ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост),		

Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету.	(становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено-географских показатеља.	урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.		
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			Природна и културна баштина Србије	Природна баштина Србије. Културна баштина Србије Светска баштина под заштитом Унеска у Србији
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.О.1.10. Повезују објекте геонаслеђа и геодиверзитета са географским процесима којима они настају у Србији и свету. ГЕО.ОО.О.1.11. Разликују категорије заштићених природних и културних добара и наводе примере у Србији и свету.	ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.	ГЕО.ОО.О.3.4. Анализирају занимања у којима географска знања имају важну улогу у циљу професионалне оријентације.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.С.1.10. Аргументују своје мишљење о примењеним мерама заштите природе у Србији и свету.	ГЕО.ОО.С.2.7. Користе функције специјализованих званичних дигиталних алата за одређивање основних просторних карактеристика географских објеката (дужина, површина, растојање, обим, итд.). ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине.	ГЕО.ОО.С.3.1. Прикупљају и анализирају информације о стању животне средине и активно се укључују у уређење простора свог насеља.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних	ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим	ГЕО.ОО.Н.3.2. Критички преиспитују мере		

и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету.	појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима.	заштите објеката културног наслеђа краја у коме живе. ГЕО.ОО.Н.3.3. Предлажу мере заштите географског омотача на основу анализе промена у Земљиним сферама. ГЕО.ОО.Н.3.4. Анализирају вредност незаштићених природних и културних објеката у месту у коме живе, које по њиховом мишљењу треба ставити под заштиту.		
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			ГЕОГРАФИЈА ЗАВИЧАЈА	Појам и географски положај завичаја Природне карактеристике Друштвене карактеристике
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности). ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији. ГЕО.ОО.О.1.9. Упоређују географске одлике изабраних регија у Србији и свету.	ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. ГЕО.ОО.О.2.6. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима одређују свој апсолутни и релативни положај.	ГЕО.ОО.О.3.2. Конструктивно учествују у раду групе за потребе проучавања географских карактеристика локалне заједнице.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.С.1.9. Идентификују узроке загађивања и предлажу мере заштите воде, ваздуха и земљишта	ГЕО.ОО.С.2.4. Изводе закључке о метеоролошким појавама на основу резултата мерења климатских елемената	ГЕО.ОО.С.3.1. Прикупљају и анализирају информације о стању животне средине и активно		

у својој локалној средини, Србији и свету.	у географској средини.– ГЕО.ОО.С.2.5. Израчунавају вредности основних демографских показатеља (стопе наталитета, морталитета, природног прираштаја, имиграције, емиграције, миграционог салда, укупне промене броја становника и густине насељености) на основу готових статистичких података. ГЕО.ОО.С.2.6. Одабирају изворе података релевантне за истраживање конкретне географске регије. ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине. ГЕО.ОО.С.2.9. Конструишу једноставније моделе управљања отпадом у својој локалној средини у циљу смањења употребе ресурса, а повећања рециклаже већ коришћених.	се укључују у уређење простора свог насеља. ГЕО.ОО.С.3.3. Анализирају географске специфичности свога краја у циљу идентификовања потенцијалних занимања.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету.	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. ГЕО.ОО.Н.2.2. Осмишљавају	ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што		

	климатолошки пројекат у локалној средини који укључује постављање истраживачких питања, избор метода, техника и ресурса (мерни инструменти и извори података), периода мерења, обраду података и извођење и презентацију закључака. ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено-географских показатеља. ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима.	аргументовано износе свој став поштујући ставове других. ГЕО.ОО.Н.3.2. Критички преиспитују мере заштите објеката културног наслеђа краја у коме живе. ГЕО.ОО.Н.3.4. Анализирају вредност незаштићених природних и културних објеката у месту у коме живе, које по њиховом мишљењу треба ставити под заштиту.		
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ	Срби у Црној Гори Срби у БиХ-Република Српска. Срби у Хрватској. Срби у осталим суседним државама. Срби у дијаспори.
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности).	ГЕО.ОО.О.2.7. Уз помоћ апликација инсталираних на паметним телефонима и другим ИКТ уређајима проналазе основне географске објекте у расположивим географским базама података.	ГЕО.ОО.О.3.2. Конструктивно учествују у раду групе за потребе проучавања географских карактеристика локалне заједнице.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.С.1.6. Пореде утицај различитих географских фактора на развој и размештај становништва,	ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине.	ГЕО.ОО.С.3.2. Заступају друштвено прихватљиве ставове (поштовање		

насеља и привреде.		различитости, толеранција, итд.) у анализи географских феномена.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света.	ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима.	ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.		

Кључни појмови: географски положај, границе и величина територије Србије, физичко-географске одлике Србије, друштвено-географске одлике Србије, природна и културна баштина Србије, географија завичаја, Срби у региону и дијаспори

Начин остваривања програма

Методе рада: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована

Облик рада: фронтални, рад у паровима, рад у групи, индивидуални.

Активности

Наставника:организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика:активан приступ при излагању новог градива и изради задатог на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду,самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда)

Корелација са другим предметима :

Српски језик - Писање географских назива
Биологија - Распрострањеност биљног и животињског света у Србији, Заштићена подручја
Историја - Географско-историјски развој Србије, Прва насеља у Србији,
Математика - Математичко географски положај Србије
Техника и технологија - саобраћај, природни ресурси
Верска настава - религијска припадност
Физика - Сеизмизам у Србији
Музичка култура - Химна Србије

Литература (за наставнике и ученике)

Шабић Дејан, Вујадиновић Снежана (2020.), Географија за 8.разред, Логос

Шести разред

Разред	Шести	Наставни предмет	Физика	Годишњи број часова	72

Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16
Циљ предмета	Циљ учења предмета Физике јесте да ученици стекну базичну језичку и научну писменост, оспособе се да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, образложе своје мишљење у оквиру дискусије, упознају природне појаве и основне природне законе и њихову примену у свакодневном животу. Развију мотивисаност за учење и напредују ка достизању одговарајућих стандарда.
Уџбеник	Физика 6, Уџбеник за 6. разред основне школе, Марија Радојевић, ИК „Клет”
Додатни дидактички материјали	Физика 6, Збирка задатака са лабораторијским вежбама за 6. разред основне школе, Марија Радојевић, ИК ,,Клет”
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик и књижевност Математика Информатика и рачунарство Ликовна култура Географија Биологија Техничко образовање Физичко васпитање Историја	Коришћење научне терминологије. Богаћење речника Решавање рачунских задатака,графичких задатака Рад са табелама, прикупљању података Израда паноа, плаката, цртежа, модела Оријентација у простору, компас Нервни импулси, крвни судови Мерење дужине, микрометарско мерило Мерење брзине , трчање на 100м, мерење времена Временски периоди у коме су живели познати научници: Њутн, Галилеј, Коперник

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
Увод у физику Физика као природна наука. Физика и математика. Физика и техника. Физика и медицина. Методе истраживања у физици (посматрање, мерење, оглед...). Огледи који илуструју различите физичке појаве (из свакодн евног живота).	ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно	ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе	ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења	-Компетенција за учење -Комуникација -Сарадња -Учење
Кретање Кретање у свакодневном животу. Релативност кретања. Појмови и величине којима се описује кретање (путања, пут,	ФИ.1.2.1. уме да препозна врсту кретања према облику путање ФИ.1.2.2. уме да препозна равномерно	ФИ.2.2.2.зна шта је механичко кретање и које га физичке величине описују	ФИ.3.2.1. уме да примени односе између физичких величина које описују равномерно	-Компетенција за учење -Комуникација -Рад са подацим а и информацијама -Решавање проблема

време, брзина, правац и смер кретања). Векторски карактер брзине. Подела кретања према облику путање и брзини тела. Зависност пређеног пута и брзине од времена код равномерног праволинијског кретања. Променљиво праволинијско кретање. Средња брзина.	кретање ФИ.1.2.3. уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину	ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације	променљиво праволинијско кретање	-Сарадња
Сила Узајамно деловање два тела у непосредном додиру Деформација тела (истезање, сабијање, савијање), трење при кретању тела по хоризонталној подлози и отпор при кретању тела кроз воду и ваздух. Узајамно деловање два тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично, магнетно). Сила као мера узајамног деловања два тела, правац и смер деловања. Векторски карактер силе. Слагање сила истог правца. Процена интензитета силе демонстрационим динамометром. Сила Земљине теже. Тежина тела као последица деловања силе Земљине теже. Демонстрациони огледи. Истезање и сабијање еластичне опруге. Трење при клизању и котрљању. Привлачење и одбијање наелектрисаних тела. Привлачење и одбијање магнета.	ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно ФИ.1.1.2. уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе	ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе	ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом	-Компетенција за учење -Комуникација -Рад са подацим а и информацијама -Решавање проблема -Сарадња

Мерење Основне и изведене физичке величине и њихове јединице Међународни систем мера. Мерење дужине и времена. Одређивање површине и запремине. Мерила и мерни инструменти (опсег и тачност). Директно и индиректно мерење. Појам средње вредности мерене величине и грешке мерења при директним мерењима. Демонстрациони огледи. – Мерење дужине (метарска трака, лењир), запремине (мензура) и времена (часовник, хронометар). – Приказивање неких мерних инструмената (вага, термометри, електрични инструменти). Лабораторијске вежбе 1. Мерење димензија тела лењиром са милиметарском поделом. 2. Мерење запремине чврстих тела неправилног облика помоћу мензуре. Мерење еластичне силе при истезању и сабијању опруге.	ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време	ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству	ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом	-Компетенција за учење - Комуникација -Предузимљивост и орјентација ка предузетништву -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња -Дигитална компетенција - Одговоран однос према здрављу
Маса и густина Инертност тела. Закон инерције (Први Њутнов закон механике). Маса тела на основу појма о инертности Маса и тежина као различити појмови. Мерење масе тела вагом. Густина тела. Средња густина тела. Одређивање густине чврстих тела. Одређивање густине течности мерењем њене масе и	ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.6. зна да	ФИ.2.1.5. разуме и примењује концепт густине ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из	ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења	-Компетенција за учење -Комуникација -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња -Дигитална компетенција - Одговоран однос према околини

запремине. Демонстрациони огледи. – Илустровање инертности тела. – Мерење масе вагом. – Лабораторијске вежбе 1. Одређивање густине чврстих тела правилног и неправилног облика. 2. Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине	мери дужину, масу, запремину, температуру и време	једне јединице у другу, нпр. километре у метре		
Притисак Притисак чврстих тела. Притисак у мирној течности. Хидростатички притисак. Спојени судови. Атмосферски притисак. Торичелијев оглед. Зависност атмосферског притиска од надморске висине. Барометри. Преношење спољњег притиска кроз течности и гасове у затвореним судовима. Паскалов закон и његова примена. Демонстрациони огледи. – Зависност притиска чврстих тела од величине додирне површине и од тежине тела. – Преношење притиска кроз течност (стаклена цев с мембраном, Херонова боца, спојени судови). – Хидраулична преса (нпр. два медицинска ињекциона шприца различитих попречних пресека спојена силиконским цревом). Лабораторијска вежба 1. Одређивање зависности хидростатичког притиска од дубине воде	ФИ.1.1.3. разуме принцип спојених судова ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока	ФИ.2.1.6. зна да хидростатички притисак зависи од висине стуба флуида ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону	ФИ.3.1. 1.зна шта је притисак чврстих тела и од чега зависи ФИ.3.1.4 разуме и примењује концепт притиска у флуидима	-Компетенција за учење -Комуникација -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња - Одговоран однос према здрављу
Начини праћења постигнућа ученика	-Бележење активности ученика на часу -Усмено одговарање			

	- Иницијални тестови -Редовност доношења домаћег задатка - Писане провере - Групни рад (посматрање наставника, излагање група) - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова) -Лабораторијске вежбе - Истраживачки и експериментални задаци Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	**Оцену одличан (5) добија ученик који:** − у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; − лако логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује. **Оцену врло добар (4) добија ученик који:** − у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује. **Оцену добар (3) добија ученик који:** − у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; − у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; − већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; − у довољној мери критички расуђује. **Оцену довољан (2) добија ученик који :** − знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; − у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; − понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује. **Недовољан (1) добија ученик који:** − знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; − не изводи закључке који се заснивају на подацима; − критички не расуђује.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	- Комуникација: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. - Сарадња: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**	

Седми разред

Разред	Седми	Наставни предмет	Физика	Годишњи број часова	72
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	Циљ учења предмета Физике јесте да ученици стекну базичну језичку и научну писменост, оспособе се да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, образложе своје мишљење у оквиру дискусије, упознају природне појаве и основне природне законе и њихову примену у свакодневном животу. Развију мотивисаност за учење и напредују ка достизању одговарајућих стандарда.				
Уџбеник	Физика 7, Аутори: Татјана Мишић, Марина Најдановић Лукић, Љубиша Нешић, ИК ,,Вулкан знања”				
Додатни дидактички материјали	Физика 7, Збирка задатака са лабораторијским вежбама, Аутори: Татјана Мишић, Марина Најдановић Лукић, Љубиша Нешић, ИК ,,Вулкан знања”				
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**				
Српски језик и књижевност Математика Информатика и рачунарство Ликовна култура Географија Биологија Техничко образовање Физичко васпитање Историја Хемија	Коришћење научне терминологије. Богаћење речника Решавање рачунских задатака,графичких задатака Рад са табелама, прикупљању података Израда паноа, плаката, цртежа, модела Оријентација у простору Енергетска вредност уноса хране Полуга, равнотежа,рад и снага Равнотежа тела,полуга Временски периоди у коме су живели познати научници Честични састав супстанције,молекули и атоми				

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
Сила и кретање Сила као узрок промене брзине тела. Појам убрзања. Успостављање везе између силе, масе тела и убрзања. Други Њутнов закон. Динамичко мерење силе. Међусобно деловање два тела – силе акције и реакције. Трећи Њутнов закон. Примери Равномерно променљиво праволинијско кретање. Интензитет, правац и смер брзине и убрзања. Тренутна	ФИ.1.2.1. уме да препозна врсту кретања према облику путање ФИ.1.2.2. уме да препозна равномерно кретање ФИ.1.2.3. уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине	ФИ.2.2.1. уме да препозна убрзано кретање ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких	ФИ.3.1.2. зна какав је однос сила које делују на тело које мирује или се равномерно креће ФИ.3.2.1. уме да примени односе између физичких величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на	-Компетенција за учење -Естетичка компетенција -Комуникација -Предузимљивост и орјентација ка предузетништву -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња -Дигитална компетенција

и средња брзина тела. Зависност брзине и пута од времена при равномерно променљивом праволинијском кретању. Графичко представљање зависности брзине тела од времена код равномерно променљивог праволинијског кретања. Демонстрациони огледи : Кретање тела под дејством сталне силе. Мерење силе динамометром. Илустровање закона акције и реакције Лабораторијске вежбе Провера Другог Њутновог закона	ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време	величина ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења	основу резултата мерења	
Кретање тела под дејством силе теже. Силе трења Убрзање при кретању тела под дејством силе теже. Галилејев оглед. Слободно падање тела, бестежинско стање. Хитац навише и хитац наниже. Силе трења и силе отпора средине (трење мировања, клизања и котрљања). Утицај ових сила на кретање тела. Демонстрациони огледи : Слободно падање тела различитих облика и маса Падање тела у разним срединама. Мерење силе трења помоћу динамометра. Лабораторијске вежбе Одређивање убрзања тела које	ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно ФИ.1.2.1. уме да препозна врсту кретања према облику путање ФИ.1.2.2. уме да препозна равномерно кретање	ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе, и силе потиска ФИ.2.1.4. разуме како односи сила утичу на врсту кретања ФИ.2.2.1. уме да препозна убрзано кретање ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације	ФИ.3.1.2. зна какав је однос сила које делују на тело које мирује или се равномерно креће ФИ.3.2.1. уме да примени односе између физичких величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање	-Компетенција за учење -Комуникација -Рад са подацим а и информацијама - Решавање проблема -Сарадња

слободно пада. 2. Одређивање коефицијента трења клизања.				
Равнотежа тела Деловање две силе на тело, појам резултујуће силе кроз различите примере слагања сила. Разлагање сила. Појам и врсте равнотеже тела. Полуга, момент силе. Равнотежа полуге и њена примена. Сила потиска у течности и гасу. Архимедов закон и његова примена. Пливање и тоњење тела. Демонстрациони огледи : Врсте равнотеже помоћу лењира или штапа. Равнотежа полуге. Услови пливања тела Лабораторијска вежба 1. Одређивање густине чврстог тела применом Архимедовог закона.	ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време	ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе, и силе потиска ФИ.2.1.3. уме да препозна када је полуга у стању равнотеже ФИ.2.1.4. разуме како односи сила утичу на врсту кретања ФИ.2.1.5. разуме и примењује концепт густине	ФИ.3.1.1. разуме и примењује услове равнотеже полуге ФИ.3.1.2. зна какав је однос сила које делују на тело које мирује или се равномерно креће ФИ.3.2.1. уме да примени односе између физичких величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање	-Компетенција за учење -Комуникација -Рад са подацим а и информацијама -Решавање проблема -Сарадња
Механички рад и енергија. Снага Механички рад. Рад силе. Рад силе теже и силе трења. Квалитативно увођење појма механичке енергије тела. Кинетичка енергија тела. Потенцијална енергија. Гравитациона потенцијална енергија тела. Веза између промене механичке енергије тела и извршеног рада. Закон о одржању механичке енергије. Снага. Коефицијент корисног дејства.	ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.5.2. уме да препозна да се механичким радом може мењати температура тела	ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.5.1. зна да	ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.5.1. разуме да се укупна механичка енергија тела при слободном паду одржава	-Компетенција за учење -Комуникација -Предузимљивост и орјентација ка предузетништву -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња -Дигитална компетенција - Одговоран однос према здрављу

Демонстрациони огледи : Илустровање рада утрошеног на савладавање силе трења при клизању тела по различитим подлогама, уз коришћење динамометра. Примери механичке енергије тела. Закон о одржању механичке енергије Лабораторијске вежбе Одређивање рада силе под чијим дејством се тело креће по различитим подлогама.		кинетичка и потенцијална енергија зависе од брзине, односно висине на којој се тело налази ФИ.2.5.3. уме да препозна појмове рада и снаге		
Топлотне појаве Честични састав супстанције: молекули и њихово хаотично кретање. Топлотно ширење тела. Појам и мерење температуре. Унутрашња енергија и температура. Количина топлоте. Специфични топлотни капацитет. Топлотна равнотежа. Агрегатна стања супстанције. Демонстрациони огледи : Дифузија и Брауново кретање. Ширење чврстих тела, течности и гасова Гравесандов прстен, издужење жице Лабораторијска вежба 1. Мерење температуре мешавине топле и хладне воде после успостављања топлотне равнотеже.	ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.5.1. зна да агрегатно стање тела зависи од његове температуре	ФИ.2.5.4. зна да унутрашња енергија зависи од температуре ФИ.2.5.5. зна да запремина тела зависи од температуре	ФИ.3.5.2. уме да препозна карактеристичне процесе и термине који описују промене агрегатних стања	-Компетенција за учење -Комуникација -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња -Дигитална компетенција - Одговоран однос према околини
Начини праћења постигнућа ученика	-Бележење активности ученика на часу -Усмено одговарање - Иницијални тестови			

	-Редовност доношења домаћег задатка - Писане провере - Групни рад (посматрање наставника, излагање група) - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова) -Лабораторијске вежбе - Истраживачки и експериментални задаци Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	**Оцену одличан (5) добија ученик који:** − у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; − лако логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује. **Оцену врло добар (4) добија ученик који:** − у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује. **Оцену добар (3) добија ученик који:** − у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; − у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; − већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; − **у довољној мери критички расуђује.** **Оцену довољан (2) добија ученик који :** − знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; − у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; − понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује. **Недовољан (1) добија ученик који:** − знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; − не изводи закључке који се заснивају на подацима; − критички не расуђује.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	- Комуникација: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. - Сарадња: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**	

Осми разред

Разред	Осми	Наставни предмет	Физика	Годишњи број часова	68
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	Циљ учења предмета Физике јесте да ученици стекну базичну језичку и научну писменост, оспособе се да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, образложе своје мишљење у оквиру дискусије, упознају природне појаве и основне природне законе и њихову примену у свакодневном животу. Развију мотивисаност за учење и напредују ка достизању одговарајућих стандарда.				
Уџбеник	Физика 8, Аутори: Татјана Мишић, Марина Најдановић Лукић, Љубиша Нешић, ИК ,,Вулкан знања”				
Додатни дидактички материјали	Физика 8, Збирка задатака са лабораторијским вежбама, Аутори: Татјана Мишић, Марина Најдановић Лукић, Љубиша Нешић, ИК „Вулкан знања”				
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**				
Српски језик и књижевност Математика Информатика и рачунарство Ликовна култура Географија Биологија Техничко образовање Историја Хемија Музичка култура	Коришћење научне терминологије. Богаћење речника Решавање рачунских задатака,графичких задатака Рад са табелама, прикупљању података Израда паноа, плаката, цртежа, модела Оријентација у простору Енергетска вредност уноса хране Електрична струја,рад и снага Временски периоди у коме су живели познати научници Честични састав супстанције,молекули и атоми Звук и звучне појаве				

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
Осцилаторно и таласно кретање Осцилаторно кретање (осциловање тела окаченог о опругу, осциловање куглице клатна). Појмови и величине којима се описује осциловање тела (амплитуда, период, фреквенција). Закон о одржању механичке енергије при осциловању тела. Механички таласи. Основни параметри којима	ФИ.1.2.1. уме да препозна врсту кретања према облику путање ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време	ФИ.2.2.3. уме да препозна основне појмове који описују осцилаторно кретање ФИ.2.5.1. зна да кинетичка и потенцијална енергија зависе од брзине, односно висине на којој се тело налази	ФИ.3.2.2. уме да примени односе између физичких величина који описују осцилаторно кретање ФИ.3.2.3. зна како се мењају положај и брзина при осцилаторном кретању ФИ.3.2.4. зна основне физичке величине које описују таласно кретање ФИ.3.2.5. уме да препозна основне особине звука и светлости	-Компетенција за учење -Естетичка компетенција -Комуникација -Предузимљивост и орјентација ка предузетништву -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња -Дигитална компетенција

се описује таласно кретање (таласна дужина, фреквенција, брзина). Звук. Карактеристике звука и звучна резонанција. Демонстрациони огледи Осциловање куглице клатна и тела обешеног о опругу Таласи (таласна машина или када). Лабораторијске вежбе 1. Мерење периода осциловања клатна или периода осциловања тега на опрузи				
Светлосне појаве Карактеристике светлости. Праволинијско простирање светлости (сенка и полусенка, помрачење Сунца и Месеца). Закон одбијања светлости. Равна и сферна огледала и конструкција ликова предмета. Брзина светлости у различитим срединама. Индекс преламања и закон преламања светлости. Тотална рефлексија. Преламање светлости кроз призму и сочива. Одређивање положаја ликова код сочива. Оптички инструменти. Лупа и микроскоп. Демонстрациони огледи : Преламање	ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна траку	ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству	ФИ.3.2.6. зна како се прелама и одбија светлост	-Компетенција за учење -Комуникација -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња

светлости (штапић делимично урођен у чашу с водом, новчић у чаши са водом и испод ње). Преламање беле светлости при пролазу кроз призму. Преламање светлости кроз сочиво, око и корекција вида (оптичка клупа, геометријска оптика на магнетној табли). Лупа и микроскоп. Лабораторијске вежбе 1. Провера закона одбијања светлости коришћењем равног огледала. 2. Одређивање жижне даљине сабирног сочива.				
Електрично поље Наелектрисавање тела. Елементарна количина наелектрисања. Закон о одржању количине наелектрисања. Узајмно деловање наелектрисаних тела. Кулонов закон. Електрично поље (линије сила, хомогено и нехомогено поље). Рад силе електричног поља. Напон. Веза напона и јачине хомогеног електричног поља. Електричне појаве у атмосфери. Демонстрациони огледи Наелектрисавање чврстих изолатора и проводника. Електроскоп Линије сила електричног поља	ФИ.1.1.2. уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе	ФИ.2.3.1. зна да разликује електричне проводнике и изолаторе ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу	ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајућејединице SI система	-Компетенција за учење -Комуникација -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња

Електрича струја Електрична струја (једносмерна, наизменична). Услови за настајање електричне струје и извори струје (EMS). Мерење електричне струје и напона. Електрична отпорност проводника. Проводници и изолатори. Омов закон за део струјног кола. Рад и снага електричне струје. Џул-Ленцов закон. Омов закон за цело струјно коло. Везивање отпорника. Електрична струја у течностима и гасовима. Мере заштите од електричне струје (жива бића, објекти и електрични уређаји). Демонстрациони огледи Демонстрациони амперметар у струјном колу. Мерење електричне отпорности омметром. Лабораторијске вежбе Зависност електричне струје од напона на отпорнику (таблични и графички приказ 2.Мерење електричне струје и напона у колу са серијски и паралелно повезаним отпорницима и одређивање еквивалентне	ФИ.1.3.1. уме да препозна да струја тече само кроз проводне материјале ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака	ФИ.2.3.1. зна да разликује електричне проводнике и изолаторе ФИ.2.3.2. зна називе основних елемената електричног кола ФИ.2.3.3. уме да препозна да ли су извори напона везани редно или паралелно ФИ.2.3.4. уме да израчуна отпор, јачину струје или напон ако су му познатедруге две величине ФИ.2.3.5. уме да препозна топлотне ефекте електричне струје ФИ.2.3.6. разуме појмове енергије и снаге електричне струје ФИ.2.5.2. уме да препозна појаве код којих се електрична енергија троши намеханички рад ФИ.2.5.3. уме да препозна појмове рада и снаге	ФИ.3.3.1. зна како се везују отпорници и инструменти у електричном колу ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.4.2. уме да мери јачину струје и напон у електричном колу ФИ.3.4.2. уме да мери јачину струје и напон у електричном колу	-Компетенција за учење - Комуникација - Предузимљивост и орјентација ка предузетништву -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња -Дигитална компетенција - Одговоран однос према здрављу

отпорности.				
Магнетно поље Магнетно поље сталних магнета. Магнетно поље Земље. Магнетно поље електричне струје. Дејство магнетног поља на струјни проводник. Допринос Николе Тесле и Михајла Пупина развоју науке о електромагнетним појавама и њиховој примени. Демонстрациони огледи Линије сила магнетног поља потковичастог магнета и магнетне шипке. Магнетна игла и школски компас.	ФИ.1.1.2. уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе ФИ.1.3.2. уме да препозна магнетне ефекте електричне струје	ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу	ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења	-Компетенција за учење -Комуникација -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња -Дигитална компетенција - Одговоран однос према околини
Елементи атомске и нуклеарне физике Структура атома (језгро, електронски омотач). Нуклеарне силе. Природна радиоактивност. Радиоактивно зрачење и њихово дејство на биљни и животињски свет. Заштита од радиоактивног зрачења. Вештачка радиоактивност. Фисија и фузија. Примена нуклеарне енергије и радиоактивног зрачења.	ФИ.1.1.2. уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе	ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата	ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња -Дигитална компетенција - Одговоран однос према здрављу - Одговоран однос према околини

Физика и савремени свет Значај физике за развој других природних наука Допринос физике развоју савремене медицине (ултразвук, ЕКГ, скенер, магнетна резонанција, Гама нож…) Физика и савремене технологије (интернет, мобилна телефонија, даљинско управљање, нанофизика....)	ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака	ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону	ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења	-Компетенција за учење -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња -Дигитална компетенција - Одговоран однос према здрављу - Одговоран однос према околини
Начини праћења постигнућа ученика	-Бележење активности ученика на часу -Усмено одговарање - Иницијални тестови -Редовност доношења домаћег задатка - Писане провере - Групни рад (посматрање наставника, излагање група) - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова) -Лабораторијске вежбе - Истраживачки и експериментални задаци Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	**Оцену одличан (5) добија ученик који:** − у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; − лако логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује. **Оцену врло добар (4) добија ученик који:** − у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује. **Оцену добар (3) добија ученик који:** − у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; − у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; − већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; − у довољној мери критички расуђује. **Оцену довољан (2) добија ученик који :** − знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; − у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; − понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује. **Недовољан (1) добија ученик који:** − знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене;			

	− не изводи закључке који се заснивају на подацима; − критички не расуђује.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	- Комуникација: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. - Сарадња: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Математика

Пети разред

Разред	**Пети**	**Наставни предмет**	**Математика**	**Годишњи број часова**	**144**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.		
Уџбеник			Владимир Стојановић, Математика - Уџбеник за 5. разред основне школе, Математископ, 2021.		
Додатни дидактички материјали			Владимир Стојановић, Милијана Ковачевић, Никола Вигњевић, Математика - Збирка задатака за 5. разред основне школе, Математископ, 2021.		
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Географија **Историја** **Ликовна култура** **Музичка култура** **Техника и технологија**			- Мерне јединице: рачунање удаљености на карти, мерење температуре ваздуха или дубине мора. Анализа количине падавина или pH вредности тла кроз децималне бројеве. - Римски бројеви, имена владара. - Симетрије: проналажење оси симетрије у уметничким делима или народним везовима - Трајање нота: цела нота, половина, четвртина... - Израда модела од картона или дрвета захтева прецизно цртање тоуглова, квадрата, правоугаоника или кругова, мерење обима.		

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса:** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
I ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ О дељењу у скупу N_o. Дељивост Дељивост са 2, 5 и декадним јединицама. Дељивост са 4 и са 25. Дељивост са 9 и са 3. Прости и сложени бројеви. Својства дељивости. Највећи заједнички делилац. Најмањи заједнички садржалац.	MAT.A.OO.O.1.2. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. MAT.A.OO.O.1.3. Изводе основне поступке при раду са општим бројевима. MAT.A.OO.O.1.5. Решавају једноставне линеарне једначине и неједначине. MAT.OO.O.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. MAT.OO.O.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. MAT.OO.O.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. MAT.OO.O.3.1. Користе основни математички језик. MAT.OO.O.3.2. Стичу основне вештине које ће им бити корисне у свакодневним ситуацијама, као што су: мерење, управљање новцем и доношење одлука уопште. MAT.OO.O.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. MAT.OO.O.3.4. Разумеју да је	MAT.A.OO.C.1.1. Формирају скупове према датим захтевима, и изводе скуповне операције у изразима са два скупа или више скупова. MAT.A.OO.C.1.2. Имају шира знања о својствима природних, целих и рационалних бројева и усвојили су појам реалног броја, укључујући разлику између рационалних и ирационалних бројева. MAT.OO.C.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима.	MAT.A.OO.H.1.1. Користе скупове, скуповне операције и релације у садржајима из геометрије и алгебре. MAT.A.OO.H.1.2. Ефикасно манипулишу бројевним и целим алгебарским изразима. MAT.OO.H.3.1. Користе математички језик строго поштујући његову семантику и синтаксу. MAT.OO.H.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје.	→ Компетенција за учење → Комуникација → Рад са подацима и информацијама → Решавање проблема → Сарадња → Дигитална

	математичко знање важно за друге дисциплине и науке.			
II СКУПОВИ Елементи скупа. Задавање скупа. Подскупови. Једнаки скупови. Унија и пресек скупова. Разлика скупова.	МАТ.А.ОО.О.1.1. Усвојили су појам скупа и изводе једноставне скуповне операције са два задата скупа. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.5. Учествују у методи вођеног откривања дајући одговоре на једноставна питања која их воде ка решењу.	МАТ.А.ОО.С.1.1. Формирају скупове према датим захтевима, и изводе скуповне операције у изразима са два скупа или више скупова. МАТ.С.ОО.С.1.10. Анализирају и графички представљају једноставније скупове података. МАТ.ОО.О.2.5. Учествују у методи вођеног откривања дајући одговоре на једноставна питања која их воде ка решењу.	МАТ.А.ОО.Н.1.1. Користе скупове, скуповне операције и релације у садржајима из геометрије и алгебре. МАТ.ОО.Н.3.7. Спроводе анализу података у контексту других области и доносе закључке.	→ Компетенција за учење → Комуникација → рад са подацима и информацијама → Решавање проблема → Сарадња → Дигитална
III ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ Тачке и праве у равни. Једнакост дужи. Мерење дужи. Кружница и круг. Круг и права. Преношење дужи. Централна симетрија. Паралелограм. Вектор и транслација.	МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема.	МАТ.Г.ОО.С.1.7. Знају и користе основна тврђења (ставове подударности и сличности, итд.) о геометријским фигурама (угао, троугао, четвороугао, многоугао и круг) у једноставнијим проблемима. МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима.		→ Компетенција за учење → Комуникација → Естетичка компетенција → Решавање проблема → Сарадња → Дигитална
IV РАЗЛОМЦИ Појам разломка. Разломак на бројевној полуправој. Проширивање и скраћивање разломака. Једнаки разломци. Упоређивање разломака. Децимални разломци. Децимални запис.	МАТ.А.ОО.О.1.2. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. МАТ.А.ОО.О.1.3. Изводе основне поступке при раду са општим бројевима. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате	МАТ.А.ОО.С.1.2. Имају шира знања о својствима природних, целих и рационалних бројева и усвојили су појам реалног броја, укључујући разлику између рационалних и ирационалних бројева. МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички	МАТ.ОО.Н.3.1. Користе математичк и језик строго поштујући његову семантику и синтаксу. МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје	→ Компетенција за учење → Естетичка компетенција → Комуникација → Рад са подацима и информацијама → Дигитална → Решавање проблема

Децимални запис разломка. Заокругљивање бројева. Упоређивање децималних бројева. Превођење децималног броја у разломак. Сабирање и одузимање разломака. Сабирање и одузимање децималних бројева. Једначине са сабирањем и одузимањем. Неједначине са сабирањем и одузимањем. Једначине и неједнацине – примена. Множење и дељење децималних бројева декадном јединицом. Множење разломака облика a/b. Дељење разломака. Множење децималних бројева. Дељење децималних бројева. Својства множења разломака, бројевни изрази. Једначине са непознатим чиниоцем, дељеником или делиоцем. Неједначине са непознатим чиниоцем, дељеником или делиоцем. Проценти. Аритметичка средина и размера.	чињенице како би извукли очигледне закључке. MAT.OO.O.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. MAT.OO.O.3.1. Користе основни математички језик. MAT.OO.O.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима	проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што им омогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину. MAT.OO.C.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије. MAT.OO.C.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима.	математичке мисли и идеје.	

V УГАО Појам угла. Обележавање углова. Централни угао. Кружни лук. Упоређивање углова. Суседни углови. Сабирање и одузимање углова. Упоредни и унакрсни углови. Угао између две праве. Прави угао. Мерење углова. Врсте углова. Рачунање са угловима. Суплементни и комплементни углови. Паралелне праве и трансверзала. Транслација и угао.	МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. МАТ.Г.ОО.О.1.9. Изводе најједноставније геометријске конструкције. МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.	МАТ.Г.ОО.С.1.7. Знају и користе основна тврђења (ставове подударности и сличности, итд.) о геометријским фигурама (угао, троугао, четвороугао, многоугао и круг) у једноставнијим проблемима. МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије.		→ Компетенција за учење → Комуникација → Рад са подацима и информацијама → Решавање проблема → Сарадња → Дигитална
VI ОСНА СИМЕТРИЈА Осна симетрија у равни. Осна симетричност фигуре. Симетрала дужи. Симетрала угла.	МАТ.Г.ОО.О.1.10. Препознају подударне и симетричне геометријске фигуре у равни. МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења. МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл.	МАТ.Г.ОО.С.1.9. Знају и користе основне изометријске трансформације и пресликавају фигуре конструкцијски или уз помоћ дате квадратне мреже. МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима.		→ Компетенција за учење → Комуникација → Рад са подацима и информацијама → Решавање проблема → Сарадња → Дигитална
Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови, - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе), - Вођење ученичког портфолија, - Разговор, - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности,			

	- Домаћи задаци, - Истраживачки и експериментални задаци, - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**	

Шести разред

Разред	**Шести**	**Наставни предмет**	**Математика**	**Годишњи број часова**	**144**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе		Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...			
Стандарди постигнућа		Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16			
Циљ предмета		Циљ учења *Математике* је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.			
Уџбеник		Владимир Стојановић, *Математика - Уџбеник за 6. разред основне школе*, Математископ, 2021.			
Додатни дидактички материјали		Владимир Стојановић, Милијана Ковачевић, Никола Вигњевић, *Математика - Збирка задатака за 6. разред основне школе*, Математископ, 2021.			
Међупредметне корелације (назив предмета)		**Наставна тема/јединица**			
Географија Хемија Физика		- Цели бројеви; Рационални бројеви; Троугао; Четвороугао; Површине фигура			

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
I ЦЕЛИ БРОЈЕВИ Скуп целих бројева(Z). Супротан број.Апсолутна вредност целог броја. Приказ целих бројева на бројевној правој. Упоређивање целих бројева. Основне рачунске операције у скупу Z и њихова својства. Изрази са целим бројевима.	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – решавање проблема; – сарадња.
	МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне) МА.1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример 1/5 од n, где је n дати природан број. МА.1.1.6. користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама	МА.2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама	МА.3.1.1. Одреди вредност сложенијег бројевног израза МА.3.1.3. Користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама	
Појам троугла.Обим троугла.Једнакокраки и једнакостранични троуглови. Врсте троугла.Углови троугла.Збир троуглова.Врсте троуглова према угловима. Однос између страница и углова троугла.Неједнакост троугла. Конструкције неких углова (60˚,120˚,30˚,45˚,75˚, 135˚). Основне конструкције троуглова. Појам подударности	МА.1.3.1. влада појмовима дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве) МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта	МА.2.3.2. Одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу	МА.3.3.2. Користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише МА.3.3.6. Примени подударност троуглова,	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – решавање проблема; – сарадња.

и ставови подударности.Централна симетрија и подударност. Осна симетрија и подударност. Центар описане и уписане кружнице троугла.	користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку МА.1.3.6. Интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања)		повезујући тако разна својства геометријских објеката	
III РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ Скуп рационалних бројева, Супротан број.Апсолутна вредност рационалног броја. Приказ рационалних бројева на бројевној правој.Упоређивање рационалних бројева. Основне рачунске операције у скупу Q и њихова својства. Изрази са рационалним бројевима. Једначине и неједначине: Ax+b=c; ax +b ≤ c; ax+b <c;ax+b>c (a,b,cєQ) Координатни систем.Приказ података у координатним систему.Приказ зависности међу величинама.Размера, пропорције и проценти. Директна пропорционалност. Обрнута пропорционалност.	МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне) МА.1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно МА.1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример 1/5 од n, где је n дати природан број. МА.1.5.3. Податке у табели прикаже графиконом и обрнуто	МА.2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицим МА.2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама МА.2.5.2. чита једноставне дијаграме и табеле и на основу њих обради податке по једном критеријуму МА.2.5.3. обради	МА.3.1.3. Користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама МА.3.1.1. Одреди вредност сложенијег бројевног израза	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – решавање проблема; – сарадња.

		прикупљене податке и представи их табеларно или графички;		
IV ЧЕТВОРОУГАО Четвороугао.Углови четвороугла.Збир углова четвороугла. Паралелограм.Особине паралелограма.Услови да четвороугао буде паралелограм. Ромб, правоугаоник и квадрат. Конструкција паралелограма.Сабирање и одизимање вектора.Множење вектора бројем. Трапез.Особине трапеза.Средња линија троугла и трапеза.Конструкција трапеза.Делтоид.	МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку	МА.2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима МА 2.3.2. Одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу МА.2.3.6. Уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма)	МА 3.3.1. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали МА.3.3.2. Користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише МА.3.3.6. Примени подударност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – решавање проблема; – сарадња.
V ПОВРШИНА ТРОУГЛОВА И ЧЕТВОРОУГЛОВА Појам површине фигуре, површина правоугаоника и квадрата. Једнакост површина подударних фигура. Површина паралелограма ,	МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и		МА.3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с подацима и информација-ма; – дигитална компетенција;

троугла, трапеза. Површина четвороугла с нормалним дијагоналама	паралелне и нормалне праве) МА.1.3.6. Интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања) МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, масе, времена и углова			– решавање проблема; – сарадња.

Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови, - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе), - Вођење ученичког портфолија, - Разговор, - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци, - Истраживачки и експериментални задаци, - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– Учење: – Комуникација: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – Сарадња: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**	

Седми разред

Разред	**Седми**	**Наставни предмет**	**Математика**	**Годишњи број часова**	**144**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ учења *Математике* је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према		

	математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.
Уџбеник	Владимир Стојановић, *Математика - Уџбеник за 7. разред основне школе*, Математископ, 2021.
Додатни дидактички материјали	Владимир Стојановић, Милијана Ковачевић, Никола Вигњевић, *Математика - Збирка задатака за 7. разред основне школе*, Математископ, 2021.
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Географија Хемија Физика Информатика Физичко васпитање	Реални бројеви; Питагорина теорема; Алгебарски изрази. Степени; Круг; Обрада података

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
I РЕАЛНИ БРОЈЕВИ Квадрат рационалног броја. Решавање једначине $x^2 = a$, $a \geq 0$; постојање ирационалних бројева (на пример решења једначине $x2 = 2$). Реални бројеви и бројевна права. Квадратни корен, једнакост $\sqrt{a^2}=\|a\|$. Децимални запис реалног броја; приближна вредност реалног броја; апсолутна грешка. Основна својства операција с реалним бројевима. Функција директне пропорционалности $y = kx$, $k \in R\setminus\{0\}$. Продужена пропорција.	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – решавање проблема; – сарадња.
	МА.1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно. МА.1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно. МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом када је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна на пример 1/5 од n, где је n дати природан број.	МА.2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима. МА.2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа. МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама.	МА.3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевног израза. МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама.	
II ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА Питагорина теорема (директна и обратна). Важније примене Питагорине теореме.	МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове	МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу; решава задатке	МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с подацима и информацијама;

Конструкције тачака на бројевној правој које одговарају бројевима √2, √3, √5, итд. Растојање између две тачке у координатном систему.	моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор); разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страницу правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему.	користећи Питагорину теорему.	и трапеза; рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише.	– дигитална компетенција; – решавање проблема; – сарадња.
III ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ Степен чији је изложилац природан број; степен декадне јединице чији је изложилац цео број; операције са степенима; степен производа, количника и степена. Алгебарски изрази. Полиноми и операције (мономи, сређени облик, трансформације збира, разлике и производа полинома у сређени облик полинома). Квадрат бинома и разлика квадрата. Растављање полинома на чиниоце коришћењем дистрибутивног закона, формуле за квадрат бинома и разлику квадрата. Примене.	МА.1.1.6. користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама.	МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама. МА.2.2.2. оперише са степенима и зна шта је квадратни корен. МА.2.2.3. сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином.	МА.3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевног израза. МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама. МА.3.2.2. користи особине степена и квадратног корена. МА.3.2.3. зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадратног бинома; увежбано трансформише алгебарске изразе и своди их на најједноставнији облик.	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – решавање проблема; – сарадња.
IV МНОГОУГАО Појам многоугла. Врсте многоуглова. Збир углова		МА.2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне	МА.3.3.2. користи основна својства троугла,	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с

многоугла. Број дијагонала многоугла. Правилни многоуглови (појам, својства, конструкције). Обим и површина многоугла. Тежишна дуж троугла. Ортоцентар и тежиште троугла. Сложеније примене ставова подударности.		углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима. МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу; решава задатке користећи Питагорину теорему.	четвороугла, паралелограма и трапеза; рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише. МА.3.3.3. одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука.	подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – решавање проблема; – сарадња.
V КРУГ Централни и периферијски угао у кругу. Обим круга, број π. Дужина кружног лука. Површина круга, кружног исечка и кружног прстена. Ротација.	МА.1.3.3. влада појмовима: круг и кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор); уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника.	МА.2.3.3. користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена.	МА.3.3.3. одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука.	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – решавање проблема; – сарадња.
VI ОБРАДА ПОДАТАКА Средња вредност, медијана и мод.	МА.1.5.2. прочита и разуме поддатак са графикона, дијаграма или из табеле, и одреди минимум или максимум зависне величине МА.1.5.3. податке из табеле прикаже графиконом или обрнуто	МА.2.5.2. чита једноставне дијаграме и табеле и на основу њих обради податке по једном критеријуму (нпр. Одреди аритметичку средину за дати скуп података; пореди вредности узорка са средњом вредношћу) МА.2.5.3. обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички; представља средњу вредност	МА.3.5.2. тумачи дијаграме и табеле МА.3.5.3. прикупи и обради податке и сам састави дијаграм или табелу; црта график којим представља међузависност величина	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – решавање проблема; – сарадња.

		медијаном.		
Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови, - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе), - Вођење ученичког портфолија, - Разговор, - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци, - Истраживачки и експериментални задаци, - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...			
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)				
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)				

Осми разред

Разред	**Осми**	**Наставни предмет**	**Математика**	**Годишњи број часова**	**136**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	Циљ учења *Математике* је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примен-и стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.				
Уџбеник	Владимир Стојановић, *Математика - Уџбеник за 8. разред основне школе*, Математископ, 2021.				
Додатни дидактички материјали	Владимир Стојановић, Милијана Ковачевић, Никола Вигњевић, *Математика - Збирка задатака за 8. разред основне школе*, Математископ, 2021.				

Међупредметне корелације (назив предмета)	Наставна тема/јединица
Географија **Хемија** **Физика**	Сличност; Линеарна функција; Ваљак, купа и лопта. Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом. Сличност; Тачка, права и раван, Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом; Линеарна функција, Системи линеарних једначина са две непознате; Ваљак, купа и лопта.

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
I СЛИЧНОСТ Пропорционалне величине. Талесова теорема. Сличност троуглова. Примене сличности.	МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор); разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве. МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор); разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страницу	МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу; решава задатке користећи Питагорину теорему. МА.2.4.1. пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу.	МА.3.3.1. рачуна са угловима, укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих и укључујући углове на трансверзали. МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката. МА.3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима.	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – решавање проблема; – сарадња.

	правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему. МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова. МА.1.4.2. претвори веће јединице дужине, масе и времена у мање.			
II ТАЧКА, ПРАВА И РАВАН Однос тачке и праве, тачке и равни. Односи правих; мимоилазне праве. Односи праве и равни, нормала на раван, растојање тачке од равни. Односи две равни. Ортогонална пројекција на раван (тачке, дужи и праве). Угао између праве и равни. Полиедар.	МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор); разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве. МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова. МА.1.4.2. претвори веће јединице дужине, масе и времена у мање.	МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу; решава задатке користећи Питагорину теорему. МА.2.4.1. пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу.	МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката. МА.3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима.	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – решавање проблема; – сарадња.
III ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ СА ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ Линеарна једначина. Решавање линеарних једначина с једном непознатом. Линеарна неједначина. Решавање	МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне). МА.1.2.1. реши линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану.	МА.2.2.1. реши линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате. МА.2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима.	МА.3.2.1. саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате. МА.3.2.5. користи једначине, неједначине и системе	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – решавање проблема; – сарадња.

линеарних неједначина с једном непознатом. Примена у реалним ситуацијама			једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке.	
IV ПРИЗМА Призма: појам, врсте, елементи. Мрежа праве призме. Површина праве призме. Запремина праве призме.	МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор); разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страницу правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему. МА.1.3.4. влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и рачуна њихову површину и запремину). МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе,	МА.2.3.4. влада појмовима: призма и пирамида; рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку.	МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза; рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише. МА.3.3.4. израчуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати. МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката.	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – решавање проблема; – сарадња.

	времена и углова. МА.1.4.2. претвори веће јединице дужине, масе и времена у мање.			
V ПИРАМИДА Пирамида; појам, врсте, елементи. Мрежа пирамиде. Површина пирамиде. Запремина пирамиде.	МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор); разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страницу правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему. МА.1.3.4. влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и рачуна њихову површину и запремину). МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе,	МА.2.3.4. влада појмовима: призма и пирамида; рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку.	МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза; рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише. МА.3.3.4. израчуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати. МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката.	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – решавање проблема; – сарадња.

	времена и углова. МА.1.4.2. претвори веће јединице дужине, масе и времена у мање.			
VI ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА Линеарна функција (y = kx + n). График линеарне функције; нула и знак функције, монотоност. Имплицитни облик задавања линеарне функције. Цртање и читање графика линеарних функција.	МА.1.2.4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом.	МА.2.2.4. уочи зависност међу променљивим, зна функцију y = ax и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције. МА.2.3.4. влада појмовима: призма и пирамида; рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку.	МА.3.2.4. разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства. МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза; рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише. МА.3.3.4. израчуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати. МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката.	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – решавање проблема; – сарадња.

VII СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА СА ДВЕ НЕПОЗНАТЕ Појам линеарне једначине с две непознате. Појам система од две линеарне једначине с две непознате. Решавање система методом замене и методом супротних коефицијената; графичка интерпретација система. Примена у реалним ситуацијама.	МА.1.2.1. реши линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану.	МА.2.2.1. реши линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате.	МА.3.2.1. саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате. МА.3.2.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке.	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – решавање проблема; – сарадња.
VIII ВАЉАК, КУПА И ЛОПТА Ваљак и његови елементи. Мрежа ваљка. Површина и запремина правог ваљка. Купа и њени елементи. Мрежа купе. Површина и запремина праве купе. Појам лопте и сфере. Пресеци лопте (сфере) и равни. Површина и запремина лопте.	МА.1.3.3. влада појмовима: круг и кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор); уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника. МА.1.3.5. влада појмовима: купа, ваљак и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе). МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова. МА.1.4.2. претвори веће јединице дужине, масе и времена у мање.	МА.2.3.3. користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена. МА.2.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку.	МА.3.3.3. одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука. МА.3.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати. МА.3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима.	– компетенција за целоживотно учење; – комуникација; – рад с подацима и информацијама; – дигитална компетенција; – решавање проблема; – сарадња.

Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови, - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе), - Вођење ученичког портфолија, - Разговор, - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци, - Истраживачки и експериментални задаци, - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– Учење: – Комуникација: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – Сарадња: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Биологија

Пети разред

Разред	**Пети**	**Наставни предмет**	**Биологија**	**Годишњи број часова**	**72**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 12/2018		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ учења *Биологије* је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, разуме значај биолошке разноврсности и потребу за одрживим развојем, као и да развије одговоран однос према себи и природи.		
Уџбеник			Дејан Бошковић, *Биологија 5*, Бигз школство д.о.о. Београд, 2020.		
Додатни дидактички материјали			Дејан Бошковић, Бојана Молнар, *Радна свеска* (није обавезно); др Бигз школство д.о.о.		

Међупредметне корелације (назив предмета)	Наставна тема/јединица
Природа и друштво Српски језик и књижевност Математика Информатика Географија Ликовна култура Физичко и здравствено образовање	- Животне заједнице.Флора и фауна Србије - Рад са текстом и обрада текста. Јасно и аргументовано изражавање. - Рад са табелама. Израчунавање површине и запремине. - Коришћење едукативних софтвера. - Географске карте. Биоми. - Израда паноа, плаката, цртежа, модела. - Значај здравља и физичка активност

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса: По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
	Основни	Средњи	Напредни	
I ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА Биологија, наука о животу; Истраживање природе Жива бића у мојој околини Разлика између живе и неживе природе Ћелија – основа живота, разлике међу ћелијама Грађа ћелије Посматрање ћелије под лупом Особине живих бића, жива бића су грађена од ћелија Груписање живих бића Исхрана у природи Храна – извор енергије и градивних супстанци Посматрање листова биљке Исхрана у природи, храна Дисање – размена гасова Уочавање дисања код биљака Излучивање Дисање, излучивање Кретање Уочавање начина кретања Реакција организма на услове средине Посматрање квасца под различитим условима Кретање, организми реагују на услове средине Типови размножавања, размножавање једноћелијских организама, оплођење Полно размножавање	БИО.ОО.О.1.1. Примењују критеријуме за разликовање живих бића од неживе природе. БИО.ОО.О.1.2. Идентификује положај, изглед и функцију органа у људском телу. БИО.ОО.О.3.3. Усвајају навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи.	БИО.ОО.С.1.1. Пореди ћелије према морфолошким и функционалним одликама. БИО.ОО.С.1.2. Објашњавају основе животних процеса на свим нивоима биолошке организације. БИО.ОО.С.1.3. Повезују изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. БИО.ОО.С.1.5. Објашњава значај полног размножавања и наслеђивања особина за разноврсност живог света. БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате	БИО.ОО.Н.2.3 Анализира податке, објашњава и изводи закључке.	→ Учење → Рад са подацима и информацијама → Решавање проблема → Комуникација → Одговоран однос према здрављу → Сарадња

цветница, вегетативно размножавање биљака Вегетативно размножавање биљака преко листова Раст вишећелијских организама, раст и развој животиња, регенерација Дужина живота Посматрање клијања пасуља Организми реагују на услове средине; размножавање; раст и развој Развиће у телу мајке, беба и дете, пубертет и адолесценција Промене код човека током развића Порекло и разноврсност живог света		истраживања користећи научни језик. БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик.		
II ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА Животна средина, услови живота и адаптације животиња и биљака на копнену животну средину Живот на копну Примери копнених животиња и биљака Живот у води (услови, адаптације животиња и биљака) Живот под земљом (значај земљишта, невидљив подземни живи свет, подземне животиње и њихов значај) Прилагођеност условима животне средине Јединство грађе и функције као основа живота	БИО.ОО.О.1.1. Примењују критеријуме за разликовање живих бића од неживе природе. БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. БИО.ОО.О.1.3. Примерима илуструју узроке и последице штетног деловања антропогеног фактора на живи свет и животну средину.	БИО.ОО.С.1.2. Објашњава основе животних процеса на свим нивоима биолошке организације. БИО.ОО.С.1.3. Повезује изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. БИО.ОО.С.3.5. – Планира, води и вреднује сопствено учење, чиме развија самопоуздање и истрајност. БИО.ОО.С.1.4. Анализирају како различити фактори спољашње и унутрашње средине утичу на животне процесе.	БИО.ОО.Н.2.1 Поставља хипотезе које ће моћи да провери користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. БИО.ОО.Н.2.3 Анализира податке, објашњава и изводи закључке.	→ Учење → Комуникација → Рад са подацима и информацијама → Дигитална → Сарадња → Одговоран однос према околини → Решавање проблема
III НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА Наслеђивање особина Утицај фактора средине на биљке Наслеђивање особина Родитељи и потомци	БИО.ОО.О.3.3. Усвајају навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других	БИО.ОО.С.1.3. Повезује изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним	БИО.ОО.Н.1.5 Објашњавају развој и еволуцију екосистема на задатим примерима. БИО.ОО.Н.1.3	→ Учење → Комуникација → Рад са подацима и

Узроци разноликости потомака Родитељи и потомци Наслеђивање и еволуција	људи. БИО.ОО.О.3.2. Развијају толеранцију, превазилазе предрасуде и промовишу социјалну укљученост јер разумеју заједничко порекло живих бића и утицај наследног материјала и средине на развој особина организама.	примерима. БИО.ОО.С.1.5. Објашњавају значај полног размножавања и наслеђивања особина за разноврсност живог света.	Конструише филогенетски низ на основу истражива-ња сродничких односа појединих група и њиховог еволутивног порекла.	информацијама → Решавање проблема → Сарадња
IV ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ Израда кључа за препознавање врста Утицај људи на друга жива бића Заштита врста Утицај људи на друга жива бића и заштита врста Израда кућица и хранилица за птице Кућни љубимци Кућни љубимци Значај биљака за човека Израда тематског хербаријума Значај животиња за човека Значај биљака и животиња за човека Живот у екосистему	БИО.ОО.О.1.3. Примерима илуструју узроке и последице штетног деловања антропогеног фактора на живи свет и животну средину. БИО.ОО.О.2.2. – Активно учествује у тимском раду и уважава мишљења других. БИО.ОО.О.2.4. – Посматра, уочава, прати и описује појаве у животу организама из окружења и презентује резултате истраживања. БИО.ОО.О.3.5. – Представља на креативан начин право на здраву животну средину и обавезу да је штити од нарушавања.	БИО.ОО.С.1.4. – Анализира како различити фактори спољашње и унутрашње средине утиче на животне процесе. БИО.ОО.С.1.9. – Увиђа узајамне утицаје између делова екосистема. БИО.ОО.С.2.9. – Приказује односе, појаве и процесе у различитим екосистемима на различите креативне начине.	БИО.ОО.Н.1.6 Критички вреднује антропогени утицај на животну средину и биодиверзитет. БИО.ОО.Н.2.1 Поставља хипотезе које ће моћи да провери користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. БИО.ОО.Н.3.2 Израђује процедуре активности за очување биодиверзитета	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Рад са подацима и информацијама → Одговоран однос према околини → Решавање проблема → Естетичка
V ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ Правилна исхрана Јеловник ужине Водом утоли жеђ Правилна исхрана и водом утоли жеђ Реци не дуванском диму и енергетским пићима Здравље Дебата (Коришћење школске кантине од стране ученика старијих	БИО.ОО.О.3.3. – Усваја навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи. БИО.ОО.О.3.7. – Конструктивно сарађује у активностима које имају за циљ	БИО.ОО.С.1.12. – Критички вреднује важност здравих стилова живота у превенцији болести. БИО.ОО.С.2.3. – Користи једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података	БИО.ОО.Н.3.1 Иницира, осмишљава и учествује у реализацији активности са циљем подизања свести о очувању здравља. БИО.ОО.Н.3.3 Примерима	→ Учење → Комуникација → Рад са подацима и информацијама → Сарадња

разреда) Човек и здравље	очување здравља.	истраживања. БИО.ОО.С.3.2. – Процењује сопствене животне навике у односу на елементе здравог начина живота.	илуструје значај биотехнолошк их производа и процеса у превенцији и лечењу многих болести, производњи хране и заштити животне средине.	→ Одговоран однос према здрављу → Дигитална → Решавање проблема
Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови; - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); - Разговор, дебата; - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности; - Истраживачки, експериментални, проблемски и домаћи задаци; - Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко и самооцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања (https://sn.rs/7g6qc)			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	- *Учење*: Ученици усвајају елементарна знања из биологије која су неопходна за разликовање живих бића од неживе природе. Ученици разумеју да су сва жива бића грађена од ћелија у којима се обављају животни процеси. Упознају се са грађом људског тела, што омогућава лакше разумевање грађе и функционисања других живих бића, као и усвајање здравих животних навика. Како би боље упознали аспекте природе, уочавају примере утицаја човека на природу, пре свега у непосредној околини, што их усмерава да својим понашањем доприносе очувању животне средине. Спознају везу између квалитета свог живота и здравља и квалитета животне средине. Увиђајући повезаност између живе и неживе природе и улоге човека у њој, ученици схватају да су човеково здравље и добробит уско повезани са очувањем природе. Разумевањем кључних биолошких појмова, ученици развијају основе логичког и критичког мишљења неопходних за разумевање појава и процеса у природи и функционисање сопственог тела. - *Рад са подацима и информацијама*: Илуструје примерима однос између еколошких фактора и ефеката природне селекције. - *Решавање проблема*: Упоређује прикупљене податке о			

	изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима. Планира време за рад, одмор и рекреацију. Примењује поступке збрињавања лакших облика крварења. - *Одговорно учешће у демократском друштву*: Предлаже акције заштите - биодиверзитета, акције које се односе на популаризовање здравих стилова живота и учествује у њима. Расправља о различитости међу људима са аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости. - *Одговоран однос према околини*: Прикупља податке о различитим врстама - које живе на различитим стаништима. Евидентира и промовише позитивне примере деловања човека на животну средину. Предлаже акције заштите биодиверзитета, акције које се односе на популаризовање здравих стилова живота и учествује у њима.Даје добар пример другима. - *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. - *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. - *Дигитална*: *ИКТ* користе за истраживање, презентацију резултата и ефикасну комуникацију и сарадњу. Овладавајући основним вештинама експерименталног и теренског рада, ученици формирају позитиван став према науци и научним начинима сазнавања и развијају мануелне, аналитичке и дигиталне вештине. - Одговоран однос према здрављу: Израда едукативног материјала и вршњачке обуке о коришћењу психоактивних супстанци које доводе до физичке и психичке зависности, у којој је то мери штетно за појединца, породицу и друштво, као и сазнања коме се треба обратити за помоћ и лечење од зависности.
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**	

Шести разред

Разред	**Пети**	**Наставни предмет**	**Биологија**	**Годишњи број часова**	**72**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 12/2018		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.		
Уџбеник			Дејан Бошковић, Биологија 6, Бигз школство д.о.о. Београд, 2021.		

Додатни дидактички материјали	Дејан Бошковић, Бојана Молнар, Радна свеска (није обавезно); др Нада Џамић Шепа, Методички приручник, Бигз школство д.о.о.
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик и књижевност Математика Физика Информатика Географија Физичко и здравствено образовање Грађанско васпитање Ликовна уметност	- Коришћење научне терминологије. Богаћење речника. Описивање. Однос површине и запремине у биолошким системима. - Нервни импулс.Оптика. - Коришћење едукативних софтвера. Биоми; Пољопривреда. - Здрави стилови живота. - Еколошко право. - Прављење шема,плаката,презентација

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса:** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
I ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА Грађа организма Грађа ћелије Разлике међу ћелијама Микроскоп и микроскопирање – посматрање ћелија покорице црног лука Једноћелијски организми Удруживање у колоније и вишећелијски организми Грађа биљака Жива бића из мог окружења – разлике и сличности Исхрана и варење Израда квиза за одељење Дисање Транспорт супстанци кроз биљку Транспорт супстанци Реакције на дражи Кретање – мишићи и скелет Излучивање; Размножавање Јединство грађе и функције као основа живота	БИО.ОО.О.3.8. Развија способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. БИО.ОО.О.1.2. Идентификује положај, изглед и функцију органа у људском телу. БИО.ОО.О.2.5. Уз помоћ наставника изводе једноставне експерименте у којима се истражује утицај спољашње и унутрашње средине на процесе код живих бића. БИО.ОО.О.3.3. Усвајају навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других	БИО.ОО.С.1.1. Пореде ћелије према морфолошким и функционалним карактеристикам БИО.ОО.С.1.2. Објашњавају основе животних процеса на свим нивоима биолошке организације. БИО.ОО.С.3.5. Планира, води и вреднује сопствено учење, чиме развија самопоуздање и истрајност. БИО.ОО.С.2.10 Микроскопирањем уочавају кључне структуре организама. БИО.ОО.С.3.1. Решавају проблеме одрастања повезујући их са физиолошким процесима који их узрокују. БИО.ОО.С.1.12.	БИО.ОО.Н.2.3 Анализира податке, објашњава и изводи закључке. БИО.ОО.Н.3.3 Примерима илуструју значај биотехнолошких производа и процеса у превенцији и лечењу многих болести, производњи хране и заштити животне средине. БИО.ОО.Н.3.1 Иницира, осмишљава и учествује у реализацији активности са циљем подизања свести о очувању здравља.	→ Учење → Рад са подацима и информацијама → Решавање проблема → Комуникација → Сарадња → Дигитална --Одговоран однос према здрављу

	људи.	Критички вреднује важност здравих стилова живота у превенцији болести.		
II ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ Животна средина и њени делови Биоценоза Животне форме и просторна организација Популације и односи исхране међу њима Еколошки фактори Антропогени фактор Клијање пшенице под различитим условима Живот у екосистему	БИО.ОО.О.1.3. Примерима илуструју узроке и последице штетног деловања антропогеног фактора на живи свет и животну средину. БИО.ОО.О.2.4. Посматрају, уочавају, прате и описују појаве у животу организама из окружења и презентују резултате истраживања. БИО.ОО.О.2.5. Уз помоћ наставника изводе једноставне експерименте у којима се истражује утицај спољашње и унутрашње средине на процесе код живих бића. БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. БИО.ОО.О.3.5. Представљају на креативан начин право на здраву животну средину и обавезу да је штите од нарушавања. БИО.ОО.О.3.7. Конструктивно сарађују у активностима које имају за	БИО.ОО.С.1.3. Повезују изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. БИО.ОО.С.1.4. Анализирају како различити фактори спољашње и унутрашње средине утичу на животне процесе. БИО.ОО.С.1.9. Увиђају узајамне утицаје између делова екосистема. БИО.ОО.С.1.11 Доводе у везу узроке и последице глобалних промена на живи свет, животну средину и природне ресурсе. БИО.ОО.С.3.2. Процењују сопствене животне навике у односу на елементе здравог начина живота и принципе одрживог развоја. БИО.ОО.С.3.4. Изражавају критички став према медијским садржајима који се баве	БИО.ОО.Н.1.5 Објашњавају развој и еволуцију екосистема на задатим примерима. БИО.ОО.Н.1.6 Критички вреднују антропогени утицај на животну средину и биодиверзи-тет. БИО.ОО.Н.1.7 Анализирају значај концепта одрживог развоја за природу. БИО.ОО.Н.3.1 Иницирају, осмишљавају и учествују у реализацији активности са циљем подизања свести о очувању здравља, квалитета животне средине и значају одрживог развоја.	→ Учење → Комуникација → Рад са подацима и информацијама → Дигитална → Сарадња → Одговорно учешће у демократском друштву → Одговоран однос према здрављу - Одговоран однос према околини

	циљ очување здравља, животне средине и биодиверзитета непосредне околине.	здравим стиловима живота, климатским променама, загађивању животне средине и изумирању биљних и животињских врста.		
III НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА Наследни материјал Природна селекција Вештачка селекција Варијабилност у школском дворишту Наслеђивање и еволуција	БИО.ОО.О.3.2. Развијају толеранцију, превазилазе предрасуде и промовишу социјалну укљученост јер разумеју заједничко порекло живих бића и утицај наследног материјала и средине на развој особина организама.	БИО.ОО.С.1.7. Илуструје примерима еволуционе промене код живих бића условљене утицајима спољашње средине.	БИО.ОО.Н.2.3 Анализира податке, објашњава и изводи закључке. БИО.ОО.Н.1.2 Објашњавају функцију генетичког материјала у ћелији (хромозом, ДНК, РНК, ген) и пренос наследне информације кроз генерације. БИО.ОО.Н.1.4 Објашњавају настанак нових врста под утицајем еволуционих механизама.	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Рад са подацима и информацијама → Решавање проблема
IV ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА Постанак и развој живота на Земљи Дрво живота Постанак и развој живота на Земљи; Дрво живота Сличности и сродности Слични, а различити Порекло и разноврсност живог света	БИО.ОО.О.2.4. Посматра, уочава, прати и описује појаве у животу организама из окружења и презентују резултате истраживања. БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	БИО.ОО.С.1.6. Одређују положај главних група на Дрвету живота на основу познавања основних карактеристика организама, разликујући сличност и сродност међу њима. БИО.ОО.С.1.7. Илуструју примерима еволуционе промене код живих бића	БИО.ОО.Н.1.4 Објашњава настанак нових врста под утицајем еволуционих механизама. БИО.ОО.Н.1.3 Конструишу филогенетски низ на основу истраживања сродничких односа појединих група и њиховог еволутивног порекла. БИО.ОО.Н.1.4	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Рад са подацима и информацијама → Дигитална → Решавање проблема

		условљене антропогеним фактором и другим утицајима спољашње средине.	Објашњавају настанак нових врста под утицајем еволуционих механизама.	
V ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ Болести које изазивају бактерије и животиње Бактерије и антибиотици Повреде и прва помоћ Израда ормарића за прву помоћ Алкохолизам Човек и здравље	БИО.ОО.О.3.7. Конструктивно сарађују у активностима које имају за циљ очување здравља, животне средине и биодиверзитета непосредне околине.	БИО.ОО.С.3.2. Процењују сопствене животне навике у односу на елементе здравог начина живота и принципе одрживог развоја. БИО.ОО.С.1.12 Критички вреднују важност здравих стилова живота у превенцији болести.	БИО.ОО.Н.3.3 Примерима илуструју значај биотехнолошких производа и процеса у превенцији и лечењу многих болести, производњи хране и заштити животне средине. БИО.ОО.Н.3.1 Иницирају, осмишљавају и учествују у реализацији активности са циљем подизања свести о очувању здравља, квалитета животне средине и значају одрживог развоја.	→ Учење → Комуникација → Рад са подацима и информацијама → Сарадња → Одговоран однос према околини → Одговорно учешће у демократском друштву → Одговоран однос према здрављу
Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови; - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); - Разговор, дебата; - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности; - Истраживачки, експериментални, проблемски и домаћи задаци; - Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко и самооцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања (https://sn.rs/7g6qc)			

Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	- Учење: Повезује грађу ћелијских органела и њихову улогу у метаболизму ћелије. Упознају се са грађом људског тела, што омогућава лакше разумевање грађе и функционисања других живих бића, као и усвајање здравих животних навика. Доводи у везу промене животних услова са еволуцијом живота на планети. Повезује промене код организама током животног циклуса са активностима гена. Аргументује узрочно-последичну везу између губитака врста и негативних последица човековог деловања. - Одговоран однос према здрављу: Процењује однос према сопственом здрављу и предвиђа могуће последице ризичног начина живота.Својим понашањем даје позитиван пример. Имајући у виду могуће здравствене, породичне и социјалне последице болести зависности насталих злоупотребом психоактивних супстанци, ученици бирају и усвајају здраве стилове живота. - Решавање проблема: Изражава критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота. Критички процењује последице људских делатности у односу на расположиве ресурсе на Земљи. Усвајањем основних биолошких концепата, као што су еволуција, екологија, заштита животне средине и очување здравља, ученици уочавају законитости на различитим нивоима организације живих бића и тако стичу систематски повезана биолошка знања. - Одговорно учешће у демократском друштву: Истражује разлоге губитка биодиверзитета на локалном подручју и даје предлоге за унапређење. - Одговоран однос према околини: Истражује присуство инвазивних врста у својој околини и вероватне путеве насељавања. - Дигитална: Из релевантних извора информација издвајају и реорганизују потребне информације и податке, развијајући вештине управљања подацима и ефикасног и безбедног коришћења ИКТ-а. Кроз истраживачки рад ученици усавршавају аналитичке вештине, развијају дивергентно мишљење и оспособљавају се да заузимају критички став према подацима и информацијама. - Комуникација: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. - Сарадња: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима.
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	
***Почетак реализације програма(*за поједине облике рада)**	

Седми разред

Разред	**Седми**	**Наставни предмет**	**Биологија**	**Годишњи број часова**	**72**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. 8 – 12.				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	Циљ учења *Биологије* је да ученик, изучавањем биолошких процеса и				

	живих бића у интеракцији са животном средином, разуме значај биолошке разноврсности и потребу за одрживим развојем, као и да развије одговоран однос према себи и природи.
Уџбеник	Дејан Бошковић, *Биологија 7*, Бигз школство д.о.о. Београд, 2020.
Додатни дидактички материјали	Дејан Бошковић, Бојана Молнар, *Радна свеска* (није обавезно); др Нада Џамић Шепа, *Методички приручник*, Бигз школство д.о.о.
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик и књижевност Математика Хемија Физика Информатика Географија Ликовна култура	- Рад са текстом и обрада текста. Јасно и аргументовано изражавање. - Рад са табелама. Израчунавање површине и запремине. - Атоми и молекули. - Светлосни зрак. Звук. - Коришћење едукативних софтвера. - Географске карте. Биоми. - Израда паноа, плаката, цртежа, модела.

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса:** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
I НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА Улога и значај једра у метаболизму ћелије. Деоба ћелије (хромозоми, настајање телесних и полних ћелија. ДНК и појам гена (алел, генотип, фенотип). Прво Менделово правило, крвне групе, трансјузија и трансплантација. Наслеђивање пола. Наследне болести. Животни циклуси биљака и животиња. Смена генерација. Једнополни и двополни организми. Значај и улога полног размножавања.	БИО.ОО.О.3.2. –Развија толеранцију, превазилази предрасуде и промовише социјалну укљученост јер разуме заједничко порекло живих бића и утицај наследног материјала и средине на развој особина организама.	БИО.ОО.С.1.1. –Пореди ћелије према морфолошким и функционалним одликама. БИО.ОО.С.1.5. –Објашњава значај полног размножавања и наслеђивања особина за разноврсност живог света. БИО.ОО.С.1.12 .– Критички вреднује важност здравих стилова живота у превенцији болести. БИО.ОО.С.2.4. –Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик.	БИО.ОО.Н.1.2. – Објашњава функцију генетичког материјала у ћелији (хромозом, ДНК, РНК, ген) и пренос наследне информације кроз генерације. БИО.ОО.Н.2.3. – Анализира податке, објашњава и изводи закључке.	→ Учење → Рад са подацима и информацијама → Решавање проблема → Комуникација → Одговоран однос према здрављу
II ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА Основни принципи	БИО.ОО.О.1.2. –Идентификује положај, изглед и функцију	БИО.ОО.С.1.2. –Објашњава основе животних	БИО.ОО.Н.2.1. – Поставља хипотезе које ће моћи да	→ Учење → Комуникаци

организације живих бића. Појам симетрије – типични примери код једноћелијских и вишећелијских организама; биолошки значај. Симетрија, цефализација и сегментација код животиња. Присуство/ одсуство биљних органа (симетрија и сегментација код биљака). Ћелије са специфичном функцијом: мишићне, крвне, нервне, ћелије затварачице... Грађа и улога ткива, органа, органских система и значај за функционисања организма. Компаративни преглед грађе главних група биљака, гљива и животиња – сличности и разлике у обављању основних животних процеса на методски одабраним представницима.	органа у људском телу. БИО.ОО.О.2.1. – Поштује безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. БИО.ОО.О.3.9. – Критички и одговорно користи дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса.	процеса на свим нивоима биолошке организације. БИО.ОО.С.1.3. –Повезује изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. БИО.ОО.С.2.10. – Микроскопирањем уочава кључне структуре организама. БИО.ОО.С.3.5. – Планира, води и вреднује сопствено учење, чиме развија самопоуздање и истрајност.	провери користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. БИО.ОО.Н.2.3. – Анализира податке, објашњава и изводи закључке.	а → Рад са подацима и информацијама → Дигитална → Сарадња → Одговоран однос према околини → Решавање проблема
III ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА Основни принципи систематике – Карл Лине, биномна номенклатура. Приказ разноврсноти живота кроз основне систематске категорије до нивоа кола и класе. Докази еволуције, фосили и тумачење филогенетских низова – предачке и потомачке форме, прелазни фосили).	БИО.ОО.О.3.11. – Развија поверење у закључке засноване на научним доказима.	БИО.ОО.С.1.3. – Повезује изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. БИО.ОО.С.1.6. – Одређује положај главних група на *Дрвету живота* на основу познавања основних карактеристика организама, разликујући сличност и сродност међу њима.	БИО.ОО.Н.1.3. – Конструише филогенетски низ на основу истраживања сродничких односа појединих група и њиховог еволутивног порекла. БИО.ОО.Н.2.2. Користи критеријуме, организује податке и закључује на алгоритамски начин користећи дихотоме кључеве.	→ Учење → Комуникација → Рад са подацима и информацијама → Решавање проблема → Сарадња
IV ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ Биоми. Састав и структура популација. Популациона динамика – природни прираштај и миграције. Абиотички фактори и биотички	БИО.ОО.О.2.2. – Активно учествује у тимском раду и уважава мишљења других.	БИО.ОО.С.1.4. – Анализира како различити фактори спољашње и унутрашње средине утиче	БИО.ОО.Н.1.6. – Критички вреднује антропогени утицај на животну средину и	→ Учење → Комуникација → Сарадња

односи као чиниоци природне селекције – адаптације. Мреже исхране. Животне области. Конвергенција и дивергенција животних форми. Заштита природе. Заштита биодиверзитета.	БИО.ОО.О.2.4. – Посматра, уочава, прати и описује појаве у животу организама из окружења и презентује резултате истраживања. БИО.ОО.О.3.5. – Представља на креативан начин право на здраву животну средину и обавезу да је штити од нарушавања.	на животне процесе. БИО.ОО.С.1.9. – Увиђа узајамне утицаје између делова екосистема. БИО.ОО.С.2.9. – Приказује односе, појаве и процесе у различитим екосистемима на различите креативне начине.	биодиверзитет. БИО.ОО.Н.2.1. – Поставља хипотезе које ће моћи да провери користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. БИО.ОО.Н.3.2. – Израђује процедуре активности за очување биодиверзитета	→ Рад са подацима и информацијама → Одговоран однос према околини → Решавање проблема → Естетичка
V ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ Примери наследних болести. Особине и грађа вируса. Болести изазване вирусима. Имунитет. Вакцине. Пулс и крвни притисак. Прва помоћ, повреде крвних судова (практичан рад). Принципи уравнотежене исхране и поремећаји у исхрани. Значај правилног чувања, припреме и хигијене намирница; тровање храном. Промене у адолесценцији. Здрави стилови живота – сан, кондиција... Последице болести зависности –наркоманија.	БИО.ОО.О.3.3. – Усваја навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи. БИО.ОО.О.3.7. – Конструктивно сарађује у активностима које имају за циљ очување здравља.	БИО.ОО.С.1.12. – Критички вреднује важност здравих стилова живота у превенцији болести. БИО.ОО.С.2.1. – Истражује допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. БИО.ОО.С.2.3. – Користи једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. БИО.ОО.С.3.2. – Процењује сопствене животне навике у односу на елементе здравог начина живота.	БИО.ОО.Н.3.1. – Иницира, осмишљава и учествује у реализацији активности са циљем подизања свести о очувању здравља. БИО.ОО.Н.3.3. – Примерима илуструје значај биотехнолошких производа и процеса у превенцији и лечењу многих болести, производњи хране и заштити животне средине.	→ Учење → Комуникација → Рад са подацима и информацијама → Сарадња → Одговоран однос према здрављу → Дигитална → Решавање проблема
Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови; - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); - Разговор, дебата; - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности;			

	- Истраживачки, експериментални, проблемски и домаћи задаци; - Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко и самооцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања (https://sn.rs/7g6qc)
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: Прикупља и анализира податке о животним циклусима почевши од оплођења. Упоредђује полно и бесполно размножавање. Идентификује разлике између митозе и мејозе на основу промене броја хромозома и основну улогу гентичког материјала у ћелији. Аргументовано пореди организме на различитим позицијама на *Дрвету живота* према начину на који обављају животне процесе. Повезује принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста (фосили). Повезује утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области – биому са животним формама које га насељавају. Идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране. Идентификује поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимија). Доведи у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци. Аргументује предности вакцинације. – *Рад са подацима и информацијама*: Шематски приказује наслеђивање пола и других особина према Менделовом правилу. Користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива. Разврстава организме према задатим критеријумима. Идентификује основне односе у биоценози на задатим примерима. Илуструје примерима однос између еколошких фактора и ефеката природне селекције. Упоређује прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима. Анализира разлику између сличности и сродности организама на примерима конвергенције и дивергенције. Анализира задати јеловник са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране. – *Решавање проблема*: Упоређује прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима. Планира време за рад, одмор и рекреацију. Примењује поступке збрињавања лакших облика крварења. – *Одговорно учешће у демократском друштву*: Предлаже акције заштите биодиверзитета и учествује у њима. Расправља о различитости међу људима са аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости. – *Одговоран однос према околини*: Прикупља податке о различитим врстама које живе на различитим стаништима. Евидентира и промовише позитивне примере деловања човека на животну средину. – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. – *Одговоран однос према здрављу*: Израда едукативног материјала и вршњачке обуке о коришћењу психоактивних супстанци које доводе до физичке и психичке зависности, у којој је то мери штетно за појединца, породицу и друштво, као и сазнања

	коме се треба обратити за помоћ и лечење од зависности. – *Дигитална*: Одговорно и безбедно користи ИКТ алате и платформе за истраживање, презентацију резултата и ефикасну комуникацију и сарадњу.
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**	

Осми разред

Разред	**Осми**	**Наставни предмет**	**Биологија**	**Годишњи број часова**	**68**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. 8 – 12.				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	Циљ учења *Биологије* је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.				
Уџбеник	Дејан Бошковић, *Биологија 8*, Бигз школство д.о.о. Београд, 2021.				
Додатни дидактички материјали	Дејан Бошковић, Бојана Молнар, *Радна свеска* (није обавезно); др Нада Џамић Шепа, *Методички приручник*, Бигз школство д.о.о.				

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик и књижевност Математика Хемија Физика Информатика Географија Физичко и здравствено васпитање Грађанско васпитање	- Коришћење научне терминологије. Богаћење речника. Описивање. - Однос површине и запремине у биолошким системима. - Биолошки важна органска једињења. - Нервни импулс. - Коришћење едукативних софтвера. - Биоми; Пољопривреда. - Здрави стилови живота. - Еколошко право.

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса:** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
I ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА Улога и значај појединих ћелијских органела у метаболизму ћелије: једро, ендоплазмични ретикулум, рибозоми, хлоропласти, центриоле, лизозоми. Матичне ћелије − ћелије програмиране за различите улоге. Принцип економичности грађе и функције живих бића.	БИО.ОО.О.3.8. – Развија способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. БИО.ОО.О.1.2. – Идентификује	БИО.ОО.С.3.5. – Планира, води и вреднује сопствено учење, чиме развија самопоуздање и истрајност.	БИО.ОО.Н.1.1. – Илуструје примерима одржавање хомеостазе. БИО.ОО.Н.2.3. – Анализира податке, објашњава и изводи закључке.	→ Учење → Рад са подацима и информацијама → Решавање проблема → Комуникација

Улога и значај ензима. Ендокрини систем и хуморална регулација. Регулаторна улога хормона биљака и животиња. Надражљивост, проводљивост, контрактилност. Чулно-нервни систем животиња. Рефлексни лук. Поремећаји функције ендокриног система, нервног система и чула. Неуротрансмитери, нервни импулси, драж, надражај. Хомеостаза − принцип повратне спреге. Фотосинтеза. Ћелијско дисање. Транспирација. Температурна регулација.	положај, изглед и функцију органа у људском телу.			→ Сарадња → Дигитална
II ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ Резултати стандардних лабораторијских анализа крви и урина. Биолошки смисао адолесценције (родни и полни идентитет у контексту хормонске активности и индивидуалне генетичке варијабилности). Заштита од полно преносивих болести контрацепција. Одговорност за сопствено здравље.	БИО.ОО.О.3.1. Избегава ризична понашања и прихвата да су пубертетске промене (физичке, психичке, емоционалне и социјалне) део одрастања. БИО.ОО.О.3.2. Развија толеранцију, превазилази предрасуде и промовише социјалну укљученост. БИО.ОО.О.3.3. Усваја навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи.	БИО.ОО.С.1.12. – Критички вреднује важност здравих стилова живота у превенцији болести.	БИО.ОО.Н.3.1. – Иницира, осмишљава и учествује у реализацији активности са циљем подизања свести о очувању здравља.	→ Учење → Комуникација → Рад са подацима и информацијама → Дигитална → Сарадња → Одговорно учешће у демократском друштву → Одговоран однос према здрављу

III ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА Календар живота, еволуција различитих група организама кроз геолошка доба и велика изумирања. Значај алги (цијанобактерија) и биљака за продукцију O_2 и озонског омотача, као заштита од УВ зрака, и услов за развој осталих живих бића. Строматолити. Излазак из воде на копно.	БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користи дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. БИО.ОО.О.3.11 Развија поверење у закључке засноване на научним доказима.	БИО.ОО.С.1.7. Илуструје примерима еволуционе промене код живих бића условљене утицајима спољашње средине.	БИО.ОО.Н.2.3. – Анализира податке, објашњава и изводи закључке.	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Рад са подацима и информацијама → Решавање проблема
IV НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА Улуткавање и пресвлачење инсеката. Пубертет и адолесцеција човека. Цветање, плодоношење и сазревање плодова биљака. Теорија еволуције. Постанак нових врста кроз еволуционе процесе. Еволуција човека.	БИО.ОО.О.2.4. Посматра, уочава, прати и описује појаве у животу организама из окружења и презентују резултате истраживања.	БИО.ОО.С.1.8. Изводи закључак о значају и доприносу Дарвинове теорије савременој теорији еволуције и различитим областима људског деловања.	БИО.ОО.Н.1.4. – Објашњава настанак нових врста под утицајем еволуционих механизама.	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Рад са подацима и информацијама → Дигитална → Решавање проблема
V ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ Еволуција и развој екосистема. Концепт климакса. Циклуси кружења основних супстанци у природи (H_2O, C, N) и њихова повезаност. Азотофиксација, микориза, симбиоза, симбионтски организми (лишајеви). Ограниченост ресурса (капацитет средине) и одрживи развој. Нестанак врста и фактори угрожавања (H.I.P.P.O. концепт). Типични екосистеми Србије. Ретке и угрожене врсте Србије. Интродукције и реинтродукције и инвазивне врсте. Последице глобалних промена.	БИО.ОО.О.1.3. Примерима илуструје узроке и последице штетног деловања антропогеног фактора на живи свет и животну средину. БИО.ОО.О.2.3. Проналази на интернету и у литератури податке о адаптацијама карактеристичних врста на услове који владају у екосистемима типичним за Србију. БИО.ОО.О.3.7.	БИО.ОО.С.1.10 Описује циклусе кружења воде, угљеника и азота у природи, пренос супстанце и енергије у екосистему. БИО.ОО.С.1.11 .Доводи у везу узроке и последице глобалних промена на живи свет, животну средину и природне ресурсе. БИО.ОО.С.3.4. – Изражава критички став према	БИО.ОО.Н.1.7 Анализира значај концепта одрживог развоја за природу. БИО.ОО.Н.3.4 Учествује у интердисциплинарном решавању проблема у вези са одрживим развојем.	→ Учење → Комуникација → Рад са подацима и информацијама → Сарадња → Одговоран однос према околини → Одговорно учешће у демократском друштву

	– Конструктивно сарађује у активностима које имају за циљ очување животне средине и биодиверзитета непосредне околине.	медијским садржајима који се баве климатским променама, загађивању животне средине и изумирању биљних и животињских врста.		
Начини праћења постигнућа ученика	Иницијални тестови; Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); Разговор, дебата; Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, Ученички радови и продукти ученичких активности; Истраживачки, експериментални, проблемски и домаћи задаци; Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); Пројекти, продукти групних радова, вршњачко и самооцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања (https://sn.rs/7g6qc)			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: Повезује грађу ћелијских органела и њихову улогу у метаболизму ћелије. Идентификује регулаторне механизме у одржавању хомеостазе. Доводи у везу промене животних услова са еволуцијом живота на планети. Повезује промене код организама током животног циклуса са активностима гена. Аргументује узрочно-последичну везу између губитака врста и негативних последица у кружењу супстанци и преносу енергије у екосистему. Упоређује утицај еколошких чинилаца и распоред типичних врста на простору Србије. – *Одговоран однос према здрављу*: Процењује однос према сопственом здрављу и предвиђа могуће последице ризичног начина живота. – *Решавање проблема*: Одређује однос површине и запремине ћелије и тела са начином обављања основних животних функција. Изражава критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота. Критички процењује последице људских делатности у односу на расположиве ресурсе на Земљи. – *Одговорно учешће у демократском друштву*: Истражује разлоге губитка биодиверзитета на локалном подручју и даје предлоге за унепређење. – *Одговоран однос према околини*: Истражује присуство инвазивних врста у својој околини и вероватне путеве насељавања. – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима.			
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**				

***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**	

Хемија

Седми разред

Разред	**7.**	**Наставни предмет**	**Хемија**	**Годишњи број часова**	**72**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	Циљ наставе и учења предмета: Циљ учења Хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.				
Уџбеник	Уџбеник за 7.разред, Маја Шумар Ристовић Збирка задатака са лабораторијским вежбама за 7.разред, Маја Шумар Ристовић				
Додатни дидактички материјали	Периодни систем елемената, лабораторијски прибор и посуђе				
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**				
Физика Биологија Географија	ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС				
Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** **По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:** идентификује и објашњава појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама, и принципима одрживог развоја. Ученици су оспособљени за извођење простијих огледа уз примену основних техника (загревање, цеђење, мерење температуре запремине и масе, мешање, уситњавање). Схватају сврху правила рада у хемијској лабораторији и мера заштите.			**Међупредметне компетенције** Јединство грађе и функције као основа живота/Грађа живих бића	
Предмет изучавања хемије. Везе између хемије и других наука. Примена хемије у различитим делатностима и свакодневном животу. Супстанца. Врсте супстанци: хемијски елементи, хемијска једињења и смеше. Демонстрациони огледи:	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	– компетенција за целоживотно учење – комуникација – рад са подацима и информацијама –дигитална компетенција – сарадња –решавање проблема – одговоран однос према здрављу – одговоран однос	
	ХЕМ.ОО.О.1.4.				

демонстрирање узорака елемената, једињења и смеша.				према околини Човек и здравље Процеси дисања - Налажишта угља, пећински накит - Налажишта руда, црна, обојена, лака и тешка металургија - Сетско налазиште нафте

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
физика	ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** **По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:** – правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; – експериментално појединачно и у групи испита, опише и објасни физичка и хемијска својства супстанци, и физичке и хемијске промене супстанци – повезује физичка и хемијска својства супстанци са применом у свакодневно животу и различитим професијама;	**Међупредметне компетенције**

	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
Хемијска лабораторија и експеримент. Лабораторијско посуђе и прибор. Физичка и хемијска својства супстанци. Физичке и хемијске промене супстанци. Демонстрациони огледи: демонстрирање правилног руковања лабораторијским посуђем и прибором, и правилног извођења основних лабораторијских техника рада; испитивање физичких и хемијских својстава и промена супстанци. -основне лабораторијске технике рада: мешање, уситњавање и загревање супстанци. -физичка својства супстанци, мерење масе, запремине и температуре супстанце. - физичке и хемијске промене супстанци.	ХЕМ.ОО.О.2.1. ХЕМ.ОО.О.1.4. ХЕМ.ОО.О.2.2.			– компетенција за целоживотно учење – комуникација – рад са подацима и информацијама – дигитална компетенција – сарадња – решавање проблема – одговоран однос према здрављу – одговоран однос према околини

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
физика	АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса / По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:** – налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику; – објашњава основну разлику између хемијских елемената и једињења, и препознаје примере хемијских елемената и једињења у свакодневном животу; – објашњава по чему се разликују чисте супстанце од смеша и илуструје то примерима; – представља	**Међупредметне компетенције**

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула; – повезује распоред електрона у атому елемента с положајем елемента у Периодном систему елемената и својствима елемента</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Атоми хемијских елемената. Хемијски симболи. Грађа атома: атомско језгро и електронски омотач. Атомски и масени број, изотопи. Распоред електрона по нивоима у атомима елемената. Периодни систем елемената (ПСЕ), закон периодичности и веза између броја и распореда електрона по нивоима у атомима елемената и положаја елемената у ПСЕ. Племенити гасови. Својства и примена. Демонстрациони огледи: формулисање претпоставке о честичној грађи супстанци.
- одређивање валентног нивоа и броја валентних електрона.</td><td>Основни</td><td>Средњи</td><td>Напредни</td><td rowspan="2">– компетенција за целоживотно учење
– комуникација
– рад са подацима и информацијама
– дигитална компетенција
– сарадња
– решавање проблема
– одговоран однос према здрављу
– одговоран однос према околини
- Проводљивост, електрицитет
- Катјони и анјони, металне везе</td></tr>
<tr><td>ХЕМ.ОО.О.1.1.
ХЕМ.ОО.О.1.3.</td><td>ХЕМ.ОО.С.1.2.</td><td>ХЕМ.ОО.Н.1.2.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Међупредметне корелације (назив предмета)</td><td colspan="2">Наставна тема/јединица</td></tr>
<tr><td colspan="2">физика</td><td colspan="2">МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА</td></tr>
<tr><td>Тема и наставни садржаји</td><td colspan="3">Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса / По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:
– разликује хемијске елементе и једињења на основу хемијских симбола и формула
– разликује типове хемијских веза, препознаје тип хемијске везе у супстанцама и повезује са својствима тих супстанци</td><td>Међупредметне компетенције</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Ковалентна веза: молекули елемената и молекули једињења. Атомска и молекулска кристална решетка. Јонска веза и јонска кристална решетка. Валенца. Хемијске формуле и називи.</td><td>Основни</td><td>Средњи</td><td>Напредни</td><td rowspan="2">– компетенција за целоживотно учење
– комуникација
– рад са подацима и информацијама
– дигитална компетенција
– сарадња
– решавање проблема
– одговоран однос према здрављу
– одговоран однос према околини
- Проводљивост, електрицитет
- Катјони и анјони, металне везе</td></tr>
<tr><td>ХЕМ.ОО.О.1.1.</td><td>ХЕМ.ОО.С.1.2.</td><td>ХЕМ.ОО.Н.1. 1.
ХЕМ.ОО.Н.1.3.
ХЕМ.ОО.Н.1.4.</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td colspan="2">Међупредметне корелације (назив предмета)</td><td colspan="3">Наставна тема/јединица</td></tr>
<tr><td colspan="2">математика</td><td colspan="3">ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ</td></tr>
<tr><td>Тема и наставни садржаји</td><td colspan="3">Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса
По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:
– разликује хомогене и хетерогене смеше, наводи примере из свакодневног живота и раздваја састојке смеша
– објасни процес растварања супстанце и квантитативно значење растворљивости супстанце
– изводи израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора</td><td>Међупредметне компетенције</td></tr>
<tr><td>Смеше: хомогене и хетерогене. Раствори – хомогене смеше. Растварање и растворљивост. Вода и ваздух – хомогене смеше у природи. Масени процентни састав смеша. Раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета. Демонстрациони огледи: састав и својства смеша; раствори и њихова својства; растворљивост; незасићени, засићени и презасићени раствори; раздвајање састојака смеша</td><td>Основни
ХЕМ.ОО.О.1.5.</td><td>Средњи
ХЕМ.ОО.С.1.3.
ХЕМ.ОО.С.1.4.
ХЕМ.ОО.С.2.1.</td><td>Напредни
ХЕМ.ОО.Н.1.6.</td><td>– компетенција за целоживотно учење
– комуникација
– рад са подацима и информацијама
– дигитална компетенција
– сарадња
– решавање проблема
– одговоран однос према здрављу
– одговоран однос према околини
Процентни састав смеша
Рачунски задаци са пропорцијама
Реални бројеви и основне рачунске операције</td></tr>
<tr><td colspan="2">Међупредметне корелације (назив предмета)</td><td colspan="3">Наставна тема/јединица</td></tr>
<tr><td colspan="2">математика</td><td colspan="3">ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ</td></tr>
<tr><td>Тема и наставни садржаји</td><td colspan="3">Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса
По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:
– изводи израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора
– напише једначине хемијских реакција и објасни њихово квалитативно и квантитативно значење</td><td>Међупредметне компетенције</td></tr>
<tr><td>Хемијске реакције. Закон о одржању масе. Хемијске једначине. Демонстрациони огледи: мерење и упоређивање укупне масе супстанци пре и после хемијске реакције у отвореном и затвореном реакционом систему.
- састављање једначина хемијских реакција.</td><td>Основни</td><td>Средњи
ХЕМ.ОО.С.1.5.
ХЕМ.ОО.С.2.2.</td><td>Напредни
ХЕМ.ОО.Н.1.7.</td><td>– компетенција за целоживотно учење
– комуникација
– рад са подацима и информацијама
– дигитална компетенција
– сарадња
– решавање проблема
– одговоран однос према здрављу
– одговоран однос према околини</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td colspan="2">Међупредметне корелације (назив предмета)</td><td colspan="3">Наставна тема/јединица</td></tr>
<tr><td colspan="2">Физика
математика</td><td colspan="3">ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ</td></tr>
<tr><td>Тема и наставни садржаји</td><td colspan="3">Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса
По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:
– квантитативно тумачи хемијске симболе и формуле користећи појмове релативна атомска и молекулска маса, количина супстанце и моларна маса;</td><td>Међупредметне компетенције</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Релативна атомска и релативна молекулска маса. Количина супстанце и мол. Моларна маса. 143 молекулска маса, количина супстанце и моларна маса; Закон сталних односа маса. Масени процентни састав једињења. Израчунавања на основу једначина хемијских реакција.</td><td>Основни</td><td>Средњи</td><td>Напредни</td><td rowspan="2">– компетенција за целоживотно учење
– комуникација
– рад са подацима и информацијама
– дигитална компетенција
– сарадња
– решавање проблема
– одговоран однос према здрављу
– одговоран однос према околини
Релативна атомска маса
Цели алгебарски изрази</td></tr>
<tr><td></td><td>ХЕМ.ОО.С.1.6.</td><td>ХЕМ.ОО.Н.1.5.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Међупредметне корелације (назив предмета)</td><td colspan="3">Наставна тема/јединица</td></tr>
<tr><td colspan="2">Физика
биологија</td><td colspan="3">ВОДОНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ</td></tr>
<tr><td>Тема и наставни садржаји</td><td colspan="3">Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса
По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:
– опише и објасни физичка и хемијска својства водоника и кисеоника; – разликује оксиде, киселине, хидроксиде и соли на основу хемијске формуле и назива, и опише основна својства ових класа једињења; – индикаторима испита и на pH скали процени киселост раствора; – тумачи ознаке са амбалаже супстанци / комерцијалних производа.</td><td>Међупредметне компетенције</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Водоник. Кисеоник. Оксидација, сагоревање и корозија. Оксиди: хемијске формуле, називи и основна својства. Киселине: хемијске формуле, називи и основна својства. Хидроксиди (базе): хемијске формуле, називи и основна својства. Мера киселости раствора: pH-скала. Неутрализација – хемијска реакција киселина и хидроксида (база). Соли: формуле и</td><td>Основни</td><td>Средњи</td><td>Напредни</td><td rowspan="2">– компетенција за целоживотно учење
– комуникација
– рад са подацима и информацијама
– дигитална компетенција
– сарадња
– решавање проблема
– одговоран однос према здрављу
– одговоран однос према околини-Кисеоник је неопходан за</td></tr>
<tr><td>ХЕМ.ОО.О.1.6.
ХЕМ.ОО.О.1.7.</td><td></td><td>ХЕМ.ОО.Н.1.7.</td></tr>
</table>

називи.				процес дисања, беланчевине - Угљенисање дрвета - Варење
Начини праћења постигнућа ученика	- иницијални тест; - усмена провера; - провера експерименталних вештина; - радни листићи; - домаћи задаци; - блиц тест; - активност на часу; - практичан рад; - пројектни задаци; - тест знања на крају наставне теме.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Процес праћења и вредновања наставе и учења почиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази (иницијално тестирање). Постигнућа ученика и степен остварености исхода се сагледају кроз свакодневно посматрање, активност на часу, домаће задатке, учествовање у разговору и дискусији, самоевалуацију и евалуацију током појединих часова, самосталан рад, рад у групи, тестове, писане провере, усмено испитивање, експерименте. Свака од ових активности је добра прилика за праћење напредовања и давање повратне информације.			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	- излагањем садржаја тема уз одговарајуће демонстрационе огледе; - применом мултимедије у настави; - решавањем квалитативних и квантитативних проблема као и проблем-ситуација; - лабораторијским вежбама; - коришћењем других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја теме (допунска настава, додатни рад)			
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...) - индивидуализација наставе у већој мери, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са одељењским старешином,члановима Већа и стручним сарадницима у школи. - коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја и све друге активности које ће помоћи у превазилажењу препрека за савладавање предвиђених наставних садржаја.			
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**				

Осми разред

Разред	**8.**	**Наставни предмет**	**Хемија**	**Годишњи број часова**	**68**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	Циљ учења Хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање				

<table>
<tr><td colspan="2"></td><td colspan="4">проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Уџбеник</td><td colspan="4">Уџбеник за 8.разред, Миомир Ранђеловић и Мирјана Мирковић
Радна свеска са збирком задатака за 8. разред основне школе, Миомир Ранђеловић и Мирјана Мирковић</td></tr>
<tr><td colspan="2">Додатни дидактички материјали</td><td colspan="4">Периодни систем елемената, лабораторијски прибор и посуђе</td></tr>
<tr><td colspan="2">Међупредметне корелације (назив предмета)</td><td colspan="4">Наставна тема/јединица</td></tr>
<tr><td colspan="2">Биологија
Техника и технологија
Хемија 7.разред</td><td colspan="4">Метали, оксиди и хидроксиди</td></tr>
<tr><td>Тема и наставни садржаји</td><td colspan="3">Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса
По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:
– правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини;
– наведе заступљеност метала и њихових неорганских једињења у живој и неживој природи;
– испита и опише физичка својства метала и повеже их с њиховом практичном применом;
– испита и опише хемијска својства метала и објасни их на основу структуре атома и положаја елемената у Периодном систему;
– напише формуле и именује оксиде метала и базе;
– испита, опише и објасни својства оксида метала и база, препозна на основу формуле или назива представнике ових једињења у свакодневном животу и повеже њихова својства са практичном применом;
– напише и тумачи једначине хемијских реакција метала;
– препозна физичке и хемијске промене неорганских супстанци у окружењу, и представи хемијске промене хемијским једначинама;
– изведе стехиометријска израчунавања и израчуна масену процентну заступљеност супстанци.</td><td>Међупредметне компетенције Јединство грађе и функције као основа живота/Грађа живих бића</td></tr>
<tr><td>Метали у живој и неживој природи. Општа физичка и хемијска својства метала. Алкални и земноалкални метали. Гвожђе,бакар, алуминијум, олово и цинк, њихове легуре и практична примена. Оксиди метала и хидроксиди, својства и примена.</td><td>Основни
ХЕМ.ОО.О.1.3.
ХЕМ.ОО.О.1.4.
ХЕМ.ОО.О.1.6.
ХЕМ.ОО.О.1.7.
ХЕМ.ОО.О.2.2.
ХЕМ.ОО.О.3.1.
ХЕМ.ОО.О.3.2.</td><td>Средњи
ХЕМ.ОО.С.1.4.
ХЕМ.ОО.С.1.5.
ХЕМ.ОО.С.1.6.
ХЕМ.ОО.С.1.7.
ХЕМ.ОО.С.1.8.
ХЕМ.ОО.С.1.9.
ХЕМ.ОО.С.3.1.</td><td>Напредни
ХЕМ.ОО.Н.1.4.
ХЕМ.ОО.Н.1.5.
ХЕМ.ОО.Н.1.7.</td><td>Ресурси и производња/ Подела, врсте и карактеристике грађевинских материјала
Ресурси и производња/Материјали у машинству;
Својства метала и легура
Хемијска лабораторија/Рад у хемијској лабораторији
Атоми и хемијски елементи/Грађа омотача атома елемената;
Периодни систем елемената;
Врсте хемијских</td></tr>
</table>

				елемената Молекули елемената и једињења, јони и јонска једињења/Јонска веза; Супстанце са јонском везом; Валеца Хомогене и хетерогене смеше/Смеше: хомогене и хетерогене; Раствори – хомогене смеше; Раздвајање састојака смеше Хемијске реакције и хемијске једначине/Хемијске једначине Израчунавања у хемији/Масени процентни састав једињења; Израчунавања на основу једначина хемијских реакција Водоник и кисеоник, и њихова једињења; Соли/Оксиди; Хидроксиди (базе) и киселине; Соли

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Физика Географија Биологија Хемија	Неметали, оксиди и киселине

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** **По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**	**Међупредметне компетенције**
	– правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; – изведе експеримент према датом упутству, табеларно и графички прикаже податке, формулише објашњења и изведе закључке; – наведе заступљеност неметала и њихових неорганских једињења у живој и неживој природи; – испита и опише физичка својства неметала, и повеже их с њиховом практичном применом; – испита и опише хемијска својства неметала, и објасни их на	

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">основу структуре атома и положаја елемената у Периодном систему;
– напише формуле и именује оксиде неметала и киселине;
– испита, опише и објасни својства оксида неметала и неорганских киселина, препозна на основу формуле или назива представнике ових једињења у свакодневном животу и повеже њихова својства са практичном применом;
– напише и тумачи једначине хемијских реакција неметала;
– препозна физичке и хемијске промене неорганских супстанци у окружењу, и представи хемијске промене хемијским једначинама;
– изведе стехиометријска израчунавања и израчуна масену процентну заступљеност супстанци.</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Неметали у живој и неживој природи. Општа физичка и хемијска својства неметала. Халогени елементи, сумпор, азот, фосфор и угљеник. Оксиди неметала и киселине својства и примена.
Демонстрациони огледи:
добијање сумпор(IV)-оксида и испитивање његових својстава; разблаживање концентроване сумпорне киселине; својства и примена.
својства и примена.
добијање угљеник(IV)-оксида и испитивање његових својстава; испитивање електропроводљивости дестиловане воде и хлороводоничне киселине; доказивање базних својстава воденог раствора амонијака.</td><td>Основни</td><td>Средњи</td><td>Напредни</td><td rowspan="2">Маса и густина/ Густина тела
Планета Земља: Унутрашња грађа и рељеф Земље/ Стене
Планета Земља: Ваздушни омотач Земље/ Састав, структура и значај атмосфере
Порекло и разноврсност живота/Исхрана; Дисање и размена гасоваЈединство грађе и функције као основа живота/ Грађа живих бића; Фотосинтеза
Хемијска лабораторија/Рад у хемијској лабораторији
Атоми и хемијски елементи/Грађа омотача атома елемената; Периодни систем елемената; Врсте хемијских елемената
Молекули елемената и једињења, јони и јонска једињења/Јонска веза; Ковалентна веза; Супстанце са ковалентном везом; Валеца
Хомогене и хетерогене смеше/Квантитативни састав смеше
Хемијске реакције и хемијске једначине/Хемијск</td></tr>
<tr><td>XEM.OO.O.1.3.
XEM.OO.O.1.4.
XEM.OO.O.1.6.
XEM.OO.O.1.7.
XEM.OO.O.2.2.
XEM.OO.O.3.1.
XEM.OO.O.3.2.</td><td>XEM.OO.C.1.4.
XEM.OO.C.1.5.
XEM.OO.C.1.6.
XEM.OO.C.1.7.
XEM.OO.C.1.8.
XEM.OO.C.1.9.
XEM.OO.C.3.1.</td><td>XEM.OO.H.1.4.
XEM.OO.H.1.5.
XEM.OO.H.1.7.</td></tr>
</table>

				е једначине Израчунавања у хемији/ Израчунавања на основу једначина хемијских реакција Водоник и кисеоник, и њихова једињења; Соли/Водоник и кисеоник; Оксиди; Хидроксиди (базе) и киселине; Соли

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Биологија Географија Хемија 7.разред	Соли

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** **По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:** – правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; – изведе експеримент према датом упутству, табеларно и графички прикаже податке, формулише објашњења и изведе закључке; – наведе заступљеност неорганских једињења у живој и неживој природи; – напише формуле и именује соли; – испита, опише и објасни својства соли, препозна на основу формуле или назива представнике ових једињења у свакодневном животу и повеже њихова својства са практичном применом; – препозна физичке и хемијске промене неорганских супстанци у окружењу, и представи хемијске промене хемијским једначинама; – изведе стехиометријска израчунавања и израчуна масену процентну заступљеност супстанци.			**Међупредметне компетенције**
Добијање соли. Формуле соли и називи. Дисоцијација соли. Физичка и хемијска својства соли. Примена соли. ***Демонстрациони огледи:*** реакција неутрализације хлороводоничне киселине и раствора натријум-хидроксида; реакција између метала и киселине; хемијске реакције соли: између калцијум-карбоната и хлороводоничне киселине,	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	Човек и здравље/Здраве навике – храна и пиће Јединство грађе и функције као основа живота/Дисање Јединство грађе и функције као основа живота /Скелетни систем; Заштита тела; Потпора и покретљивост; Исхрана- систем органа за варење; Јединство грађе и функције као основа живота/Ендокрине жлезде; Поремећаји функције ендокриног система Планета Земља: Унутрашња грађа и
	ХЕМ.ОО.О.1.4. ХЕМ.ОО.О.1.5. ХЕМ.ОО.О.1.6. ХЕМ.ОО.О.1.7. ХЕМ.ОО.О.2.2. ХЕМ.ОО.О.3.1. ХЕМ.ОО.О.3.2.	ХЕМ.ОО.С.1.4. ХЕМ.ОО.С.1.5. ХЕМ.ОО.С.1.6. ХЕМ.ОО.С.1.7. ХЕМ.ОО.С.1.8. ХЕМ.ОО.С.1.9. ХЕМ.ОО.С.3.1.	ХЕМ.ОО.Н.1.4. ХЕМ.ОО.Н.1.5. ХЕМ.ОО.Н.1.7.	

раствора гвожђе(III)-хлорида и натријум-хидроксида, раствора сребро-нитрата и натријум-хлорида.				рељеф Земље/Обликовање рељефа дејством спољашњих сила Молекули елемената и једињења, јони и јонска једињења/Јонска веза; Супстанце са јонском везом; Валеца Хомогене и хетерогене смеше/Квантитативни састав смеше Израчунавања у хемији/ Израчунавања на основу једначина хемијских реакција Водоник и кисеоник, и њихова једињења; Соли/Оксиди; Хидроксиди (базе) и киселине; Соли Метали, оксиди и хидроксиди/Оксиди и хидроксиди метала Неметали, оксиди неметала и киселине/Оксиди неметала и киселине

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Биологија Хемија7.разред	Органска једињења и њихова општа својства

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** **По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:** – наведе заступљеност органских једињења у живој и неживој природи; – разликује својства неорганских и органских супстанци и објашњава разлику на основу њихових структура; – изведе стехиометријска израчунавања и израчуна масену процентну заступљеност супстанци.			**Међупредметне компетенције**
Својства атома угљеника и многобројност органских једињења. Функционалне групе и класе органских једињења. Општа својства органских једињења. ***Демонстрациони огледи:*** упоређивање својства органских и неорганских	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	Јединство грађе и функције као основа живота/Исхрана; Фотосинтеза Молекули елемената и једињења, јони и јонска једињења/Јонска веза; Супстанце са јонском везом; Ковалентна веза; Супстанце са ковалентном везом; Врсте хемијских формула; Валенца Израчунавања у
	ХЕМ.ОО.О.1.4. ХЕМ.ОО.О.1.5. ХЕМ.ОО.О.1.6.ХЕМ.ОО.О.1.7. ХЕМ.ОО.О.2.2. ХЕМ.ОО.О.3.1. ХЕМ.ОО.О.3.2.	ХЕМ.ОО.С.1.4. ХЕМ.ОО.С.1.5. ХЕМ.ОО.С.1.6. ХЕМ.ОО.С.1.7. ХЕМ.ОО.С.1.9. ХЕМ.ОО.С.1.10 ХЕМ.ОО.С.3.1.	ХЕМ.ОО.Н.1.5. ХЕМ.ОО.Н.1.8.	

једињења; доказивање угљеника у органским супстанцама.				хемији/ Масени процентни састав једињења; Неметали, оксиди неметала и киселине/Угљеник – својства и примена

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Техника и технологија Биологија Хемија7.разред	Угљоводоници

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** **По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:** – наведе заступљеност угљоводоника у живој и неживој природи; – препозна физичке и хемијске промене угљоводоника у окружењу, и представи хемијске промене хемијским једначинама; – напише формуле и именује представнике угљоводоника имајући у виду структурну изомерију; – разликује угљоводонике са аспекта чиста супстанца и смеша, величина молекула, структура, порекло и то повезује са њиховом улогом и применом; – испита, опише и објасни физичка и хемијска својства представника угљоводоника и повеже својства тих једињења са њиховом практичном применом; – објасни и хемијским једначинама представи хемијске промене карактеристичне за угљоводонике; – изведе стехиометријска израчунавања и израчуна масену процентну заступљеност супстанци; – наведе загађујуће супстанце ваздуха, воде и земљишта и опише њихов утицај на животну средину.			**Међупредметне компетенције**
Подела угљоводоника. Номенклатура. Изомерија. Физичка својства угљоводоника. Хемијска својства угљоводоника. Полимери. Нафта и земни гас. ***Демонстрациони огледи:*** испитивање растворљивости и сагоревање n-хексана (медицински бензин); разликовање засићених и незасићених ацикличних угљоводоника (реакција са калијум-пермангатом).	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	Ресурси и производња/Природни ресурси на Земљи; Рециклажа и заштита животне средине Ресурси и производња/ Подела, врсте и карактеристике грађевинских материјала Ресурси и производња/Материјали у машинству (Полимерни материјали; Погонски материјали) Порекло и разноврсност живота/Енергија и животна средина Молекули елемената и једињења, јони и јонска једињења/Ковалентна веза; Врсте хемијских формула; Хомогене и
	XEM.OO.O.1.4. XEM.OO.O.1.5. XEM.OO.O.1.6. XEM.OO.O.1.7. XEM.OO.O.2.2. XEM.OO.O.3.1. XEM.OO.O.3.2.	XEM.OO.C.1.4. XEM.OO.C.1.5. XEM.OO.C.1.6. XEM.OO.C.1.7. XEM.OO.C.1.9. XEM.OO.C.1.10 XEM.OO.C.3.1.	XEM.OO.H.1.5. XEM.OO.H.1.8.	

				хетерогене смеше/Растварање и растворљивост; Раздвајање састојака смеше Израчунавања у хемији/ Масени процентни састав једињења; Израчунавања на основу једначина хемијских реакција Органска једињења и њихова општа својства/Органска једињења угљеника; Класификација органских једињења.

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Биологија Хемија7.разред	Органска једињења са кисеоником

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** **По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:** – правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; – изведе експеримент према датом упутству, табеларно и графички прикаже податке, формулише објашњења и изведе закључке; – наведе заступљеност органских једињења са кисеоником у живој и неживој природи; – препозна физичке и хемијске промене органских једињења са кисеоником у окружењу, и представи хемијске промене хемијским једначинама; – напише формуле и именује представнике класа органских једињења са кисеоником имајући у виду структурну изомерију; – разликује органске супстанце са аспекта чиста супстанца и смеша, величина молекула, структура, порекло и то повезује са њиховом улогом и применом; – испита, опише и објасни физичка и хемијска својства представника класа органских једињења са кисеоником и повеже својства једињења са њиховом практичном применом; – објасни и хемијским једначинама представи хемијске промене карактеристичне за поједине класе органских једињења са кисеоником; – изведе стехиометријска израчунавања и израчуна масену процентну заступљеност супстанци.			**Међупредметне компетенције**
Алкохоли – номенклатура, својства и примена. Карбоксилне киселине – номенклатура, својства и примена. Масне киселине. Естри – номенклатура,	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	Човек и здравље/Болест зависности – алкохолизам Јединство грађе и функције као основа живота/ Излучивање Јединство грађе и функције као основа живота/Улога и значај ензима; Хомогене и
	ХЕМ.ОО.О.1.4. ХЕМ.ОО.О.1.5. ХЕМ.ОО.О.1.7. ХЕМ.ОО.О.1.8. ХЕМ.ОО.О.2.2 ХЕМ.ОО.О.3.1. ХЕМ.ОО.О.3.2.	ХЕМ.ОО.С.1.4. ХЕМ.ОО.С.1.5. ХЕМ.ОО.С.1.6. ХЕМ.ОО.С.1.7. ХЕМ.ОО.С.1.9. ХЕМ.ОО.С.1.10. ХЕМ.ОО.С.3.1.	ХЕМ.ОО.Н.1.5. ХЕМ.ОО.Н.1.8.	

својства и примена. ***Демонстрациони огледи:*** добијање алкохола алкохолним врењем; доказивање киселости карбоксилних киселина; лабораторијско добијање и испитивање својстава етил-етаноата.				хетерогене смеше/ Растварање и растворљивост; Квантитативни састав смеше Израчунавања у хемији/ Количина супстанце и мол; Моларна маса; Израчунавања на основу једначина хемијских реакција Водоник и кисеоник, и њихова једињења; Хидроксиди (базе) и киселине; Соли Соли/Добијање соли Угљоводоници/Засићени угљоводоници – алкани; Физичка и хемијска својства ацикличних угљоводоника
Међупредметне корелације (назив предмета)		**Наставна тема/јединица**		
Техника и технологија Биологија Хемија7.разред		Биолошки важна органска једињења		
Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** **По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:** – правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; – изведе експеримент према датом упутству, табеларно и графички прикаже податке, формулише објашњења и изведе закључке; – опише физичка својства: агрегатно стање и растворљивост масти и уља, угљених хидрата, протеина и растворљивост витамина; – опише основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине; – објасни сапонификацију триацилглицерола и хидрогенизацију незасићених триацилглицерола, наведе производе хидролизе дисахарида и полисахарида и опише услове под којима долази до денатурације протеина; – наведе заступљеност у природи и улоге масти и уља, угљених хидрата, протеина и витамина у живим организмима и доведе их у везу са здрављем и правилном исхраном људи; – изведе стехиометријска израчунавања и израчуна масену процентну заступљеност супстанци.			**Међупредметне компетенције**
Масти и уља. Угљени хидрати у прегледу: моносахариди (глукоза и фруктоза), дисахариди (сахароза и лактоза), полисахариди	**Основни** ХЕМ.ОО.О.1.4. ХЕМ.ОО.О.1.5. ХЕМ.ОО.О.1.7. ХЕМ.ОО.О.1.8. ХЕМ.ОО.О.2.2. ХЕМ.ОО.О.3.1. ХЕМ.ОО.О.3.2.	**Средњи** ХЕМ.ОО.С.1.4. ХЕМ.ОО.С.1.5. ХЕМ.ОО.С.1.6. ХЕМ.ОО.С.1.7. ХЕМ.ОО.С.1.9. ХЕМ.ОО.С.1.11 ХЕМ.ОО.С.3.1.	**Напредни** ХЕМ.ОО.Н.1.5 ХЕМ.ОО.Н.1.8 ХЕМ.ОО.Н.1.9 ХЕМ.ОО.Н.3.1 ХЕМ.ОО.Н.3.2	Ресурси и производња/Материјали - врсте и особине Човек и здравље/Здраве навике – храна и пиће Јединство грађе и функције као основа

(скроб и целулоза). Амино-киселине. Протеини. Витамини. ***Демонстрациони огледи:*** сапонификација масти – сапуни.				живота/Грађа живих бића; Грађа биљне ћелије; Исхрана; Ћелијско дисање Наслеђивање и еволуција/Улога и значај једра у метаболизму ћелије; Јединство грађе и функције као основа живота / Крв; Заштита тела Јединство грађе и функције као основа живота/Улога и значај ензима; Регулаторна улога хормона /Фотосинтеза; Ћелијско дисање; Хомогене и хетерогене смеше/ Растварање и растворљивост; Квантитативни састав смеше Израчунавања у хемији/ Количина супстанце и мол; Моларна маса; Израчунавања на основу једначина хемијских реакција Органска једињења са кисеоником/Алкохоли – подела и номенклатура; Физичка и хемијска својства алкохола; Карбоксилне киселине – подела и номенклатура; Естри карбоксилних киселина; Угљоводоници/Нала жење у природи и примена угљоводоника

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Географија Техника и технологија Биологија Хемија 7.разред	Заштита животне средине и зелена хемија

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** **По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**	**Међупредметне компетенције**
	– рукује супстанцама и комерцијалним производима у складу с ознакама опасности, упозорења и	

	обавештења на амбалажи, придржава се правила о начину чувања производа и одлагању отпада; – наведе загађујуће супстанце ваздуха, воде и земљишта и опише њихов утицај на животну средину; – критички процени последице људских активности које доводе до загађивања воде, земљишта и ваздуха; – објасни значај планирања и решавања проблема заштите животне средине.			
Загађивачи, загађујуће супстанце и последице загађивања. Рециклажа. Зелена хемија.	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	Ресурси и производња/Материјали - врсте и особине Човек и здравље/Здраве навике – храна и пиће Јединство грађе и функције као основа живота/Грађа живих бића; Грађа биљне ћелије; Исхрана; Ћелијско дисање Наслеђивање и еволуција/Улога изначај једра у метаболизму ћелије; Јединство грађе и функције као основа живота / Крв; Заштита тела Јединство грађе и функције као основа живота/Улога и значај ензима; Регулаторна улога хормона /Фотосинтеза; Ћелијско дисање; Хомогене и хетерогене смеше/ Растварање и растворљивост; Квантитативни састав смеше Израчунавања у хемији/ Количина супстанце и мол; Моларна маса; Израчунавања на основу једначина хемијских реакција Органска једињења са кисеоником/Алкохоли – подела и номенклатура; Физичка и хемијска својства алкохола; Карбоксилне киселине – подела и номенклатура; Естри карбоксилних киселина; Угљоводоници/Налажење у природи и примена угљоводоника
	XEM.OO.O.3.2.	XEM.OO.C.3.1. XEM.OO.C.3.2.		

Начини праћења постигнућа ученика	- иницијални тест; - усмена провера; - провера експерименталних вештина; - радни листићи; - домаћи задаци; - блиц тест; - активност на часу; - практичан рад; - пројектни задаци; - тест знања на крају наставне теме.
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Процес праћења и вредновања наставе и учења почиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази (иницијално тестирање). Постигнућа ученика и степен остварености исхода се сагледају кроз свакодневно посматрање, активност на часу, домаће задатке, учествовање у разговору и дискусији, самоевалуацију и евалуацију током појединих часова, самосталан рад, рад у групи, тестове, писане провере, усмено испитивање, експерименте. Свака од ових активности је добра прилика за праћење напредовања и давање повратне информације.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	- излагањем садржаја тема уз одговарајуће демонстрационе огледе; - применом мултимедије у настави; - решавањем квалитативних и квантитативних проблема као и проблем-ситуација; - лабораторијским вежбама; - коришћењем других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја теме (допунска настава, додатни рад)
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...) - индивидуализација наставе у већој мери, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са одељењским старешином,члановима Већа и стручним сарадницима у школи. - коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја и све друге активности које ће помоћи у превазилажењу препрека за савладавање предвиђених наставних садржаја.
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**	

Техника и технологија

Пети разред

Недељни фонд часова: **2**
Годишњи фонд часова: **72 часа**

Циљ наставе и учења предмета: Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Наставни предмет техника и технологија намењен је развоју основних техничких компетенција ученика ради његовог оспособљавања за живот и рад у свету који се технички и технолошки брзо мења. Један од најважнијих задатака је да код ученика развија свест о томе да примена стечених знања и вештина у реалном окружењу подразумева стално стручно усавршавање и целоживотно учење, као и да је развијање предузимљивости један од важних предуслова личног и професионалног развоја.

Р. Б	Област /тема /модул	Међупредметне копетенције	Исходи	Стандарди
1.	**ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ**	Компентенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Сарадња Решавање проблема	Ученик ће бити у стању да: описује улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање, разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју, наводи занимања у области технике и технологије, процењује сопствена интересовања у области технике технологије, организује радно окружење у кабинету, правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу.	ТЕХ ОО.О.1.2. ТЕХ.ОО.О.2.2. ТЕХ.ОО.О.2.5. ТЕХ.ОО.О.3.4. ТЕХ.ОО.О.3.5. ТЕХ.ОО.С.1.3 ТЕХ.ОО.Н.1.3.
2.	**САОБРАЋАЈ**	Компентенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Сарадња Решавање проблема Дигитална компетенција Одговорно учење у демократском друштву	Ученик ће бити у стању да: процени како би изгледао живот људи без саобраћаја, класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени, наводи професије у подручју рада саобраћаја, направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија, разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила, правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају, користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима, аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник, повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика, показује поштовање према другим учесницима у саобраћају, анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла.	ТЕХ.ОО.О.3.3. ТЕХ.ОО.С.1.6. ТЕХ.ОО.С.2.1. ТЕХ.ОО.Н.2.4.

3.	**ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ**	Компентенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Решавањепробле ма Естетичка компетенција Сарадња Дигитална компетенција	Ученик ће бити у стању да: самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет, правилно чита технички цртеж, преноси податке између ИКТ уређаја, користи текст процесор за креирање докумената, примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару, користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима, преузима одговорност, представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер, користи Интернет сервисе за претрагу и приступање онлајн ресурсима.	ТЕХ.ОО.О.2.1. ТЕХ.ОО.О.2.3. ТЕХ.ОО.О.2.4. ТЕХ.ОО.С.2.2. ТЕХ.ОО.Н.3.2
4.	**РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА**	Компентенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Сарадња Решавање проблема	Ученик ће бити у стању да: направи план управљања отпадом, повезује својства природних материјала са применом, објасни технологије прераде и обраде дрвета и коже, производњу папира, текстила и коже, сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета, правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега) направи план израде једноставног производа.	ТЕХ ОО.О.1.1 ТЕХ ОО.О.1.4. ТЕХ.ОО.С.1.1. ТЕХ.ОО.С.1.5 ТЕХ.ОО.С.3.5. ТЕХ.ОО.Н.2.1 ТЕХ.ОО.Н.3.1
5.	**КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ**	Компентенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Сарадња Решавање проблема	Ученик ће бити у стању да: самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ уређаје и Интернет сервисе, одабира материјале и алате за израду предмета/модела, мери, обележава и оцртава предмет/модел, ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате, користи текст процесор за креирање докумената реализованог решења, самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ, показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха, планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова, активно учествује у раду пара или мале групе у складу са својом улогом и показује поштовање према сарадницима, пружи помоћ у раду другим ученицима, процењује остварен резултат и развија предлог унапређења.	ТЕХ.ОО.О.3.1 ТЕХ.ОО.О.3.2. ТЕХ.ОО.С.2.2. ТЕХ.ОО.Н.2.1.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Реалаизујући наставне садржаје потребно је посебну пажњу посветити корелацији са предметима: информатика и рачунарство, математика, ликовна култура, српскијезик.Угодишњимплановима радапосебноће битипрецизиранисадржајииначиникорелације.

НАЧИНИ ПРАЋЕЊА НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА ТОКОМ ГОДИНЕ

Вреднују се процес и продукти учења. У процесу оцењивања потребно је узети у обзир све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др). Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање). Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем.

Шести разред

Недељни фонд часова: **2** Годишњи фонд часова: **72 часа**

Циљ наставе и учења предмета: Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Наставни предмет техника и технологија намењен је развоју основних техничких компетенција ученика ради његовог оспособљавања за живот и рад у свету који се технички и технолошки брзо мења. Један од најважнијих задатака је да код ученика развија свест о томе да примена стечених знања и вештина у реалном окружењу подразумева стално стручно усавршавање и целоживотно учење, као и да је развијање предузимљивости један од важних предуслова личног и професионалног развоја.

Р. Б	Област/тема /модул	Међупредметне копетенције	Исходи	Стандарди
1.	**Животно и радно окружење**	Одговоран однос према околини Одговоран однос према здрављу Естетичка Компетенција за учење Комуникација	Ученик ће бити у стању да: повеже развој грађевинарства и значај урбанизма у побољшању услова живљења - анализира карактеристике савремене културе становања - класификује кућне инсталације на основу њихове намене	ТЕХ.ОО.О.2.5. ТЕХ.ОО.О.3.5. ТЕХ.ОО.С.1.4. ТЕХ.ОО.Н.3.4.

2.	**Саобраћај**	Дигитална Компетенција за учење Решавање проблема Одговоран однос према здрављу Комуникација	Ученик ће бити у стању да: класификује врсте саобраћајних објеката према намени повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају повезује коришћење информационих технологија у саобраћајним објектима са управљањем и безбедношћу путника и робе - демоистрира правилно и безбедно понашање и кретање пешака и возача бицикла на саобраћајном полигону и/или уз помоћ рачунареке симулације	ТЕХ.ОО.О.3.3. ТЕХ.ОО.С.2.1. ТЕХ.ОО.Н.2.4.
3.	**Техничка и дигитална писменост**	Естетичка Дигитална Рад са подацима Комуникација	Ученик ће бити у стању да: - скицира просторни - скицира просторни изглед грађевинског објекта - чита и црта грађевински технички цртеж уважавајући фазе изградње грађевинског објекта уз примену одговарајућих правила и симбола - користи рачунарске апликације за техничко цртање, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашње уређење стана уважавајући потребе савремене културе становања - самостално креира дигиталну презентацију и представља је	ТЕХ.ОО.О.2.1. ТЕХ.ОО.О.2.3 ТЕХ.ОО.С.2.2. ТЕХ.ОО.С.2.3. ТЕХ.ОО.Н.3.2
4.	**Ресурси и производња**	Компетенција за учење Одговоран однос према околини Решавање проблема Сарадња Дигитална Предузетништво Рад са подацима Естетичка Одговоран однос према здрављу Компетенција за учење	Ученик ће бити у стању да: - класификује грађевинске материјале према врсти и својствима и процењује могућности њихове примене - повезује коришћење грађевинских материјала са утицајем на животну средину - повезује алате и машине са врстама грађевинских радова - описује занимања у области грађевинарства - реализује активност која указује на важност рециклаже - повезује алате и машине са врстама пољопривредних радова - повезује гране пољопривреде са одређеном врстом производње хране - реализује активност која указује на важност рециклаже - образложи на примеру коришћење обновљивих извора енергије и начине њиховог претварања у корисне облике енергије - описује занимања у области грађевинарства, пољопривреде, производње и прераде хране - правилно и безбедно користи уређаје за загревање и климатизацију простора - повезује значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије Проналази идеје користећи ИКТ уређаје Црта скицу Одабира материјал, алат и прибор Израђује модел/макету Примењује мере заштите а раду Презентује рад	ТЕХ ОО.О.1.2. ТЕХ ОО.О.1.3. ТЕХ.ОО.О.3.5. ТЕХ.ОО.С.3.5.

5.	**Конструкторско моделовање**	Дигитална Естетичка Компетенција за учење Одговоран однос према здрављу Предузетништво Решавање проблема Сарадња Комуникација Одговорно учешће у демократском друштву Рад са подацима	Ученик ће бити у стању да: - самостално/ тимски врши избор макете - модела грађевинског објекта и образлажи избор - самостално проналази информације о условима, потребама и начину реализације макете - модела користећи ИКТ -креира планску документацију (листу материјала, редослед операција, процену трошкова) користећи програм за обраду текста -припрема и организује радно окружење одређујући одговарајуће алате, машине и опрему у складу са захтевима посла и материјалом који се обрађује - израђује макету /модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући и процедуре у складу са принципима безбедности на раду - учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/ модела - одреди реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова - учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/ модела	ТЕХ ОО.О.1.1 ТЕХ.ОО.О.3.2. ТЕХ.ОО.О.3.1 ТЕХ.ОО.О.3.2 ТЕХ.ОО.С.3.4 ТЕХ.ОО.С.3.5. ТЕХ.ОО.Н.2.1 ТЕХ.ОО.Н.3.2 .

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Реализујући наставне садржаје потребно је посебну пажњу посветити корелацији са предметима: инфроматика и рачунарство, математика, ликовна култура, српскијезик. У годишњим плановима рада посебно ће бити прецизирани садржаји и начини корелације.

НАЧИНИ ПРАЋЕЊА НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА ТОКОМ ГОДИНЕ

Вреднују се процес и продукти учења. У процесу оцењивања потребно је узети у обзир све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др). Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање). Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

Седми разред

Недељни фонд часова: **2**
Годишњи фонд часова: **72 часа**

Циљ наставе и учења предмета: Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.
Наставни предмет техника и технологија намењен је развоју основних техничких компетенција ученика ради његовог оспособљавања за живот и рад у свету који се технички и технолошки брзо мења. Један од најважнијих задатака је да код ученика развија свест о томе да примена стечених знања и вештина у реалном окружењу подразумева стално стручно усавршавање и целоживотно учење, као и да је развијање предузимљивости један од важних предуслова личног и професионалног развоја.

Р.Б	Област/тема /модул	Међупредметне копетенције	Исходи	Стандарди
1.	**ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ**	Компентенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Одговоран однос према околини Еколошка компетенција брига за здравље естетска компетенција	Ученик ће бити у стању да: • повеже развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада; • повеже ергономију са здрављем и комфором људи при употреби техничких средстава; • анализира да ли је коришћење одређене познате технике и технологије у складу са очувањем животне средине; • истражи могућности смањења трошкова енергије у домаћинству; • повеже занимања у области производних техника и технологија са сопственим интересовањем;	ТЕХ ОО.О.1.4. ТЕХ.ОО.С.1.5.
2.	**САОБРАЋАЈ**	Компентенција за целоживотно учење Рад с подацима и информацијама Сарадња брига за здравље Решавање проблема вештина за живот у демократском друштву	Ученик ће бити у стању да: • разликује врсте транспортних машина; • повеже подсистеме код возила друмског саобраћаја са њиховом улогом; • провери техничку исправност бицикла; • демонстрира поступке одржавања бицикла или мопеда;	ТЕХ.ОО.О.3.3. ТЕХ.ОО.С.1.6.
3.	**ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ**	Компентенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Решавањепроблема Естетичка компетенција Сарадња решавање проблема Дигитална компетенција	Ученик ће бити у стању да: • самостално црта скицом и техничким цртежом предмете користећи ортогонално и просторно приказивање; • користи CAD технологију за креирање техничке документације; • образложи предности употребе 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета; • управља моделима користећи рачунар; • објасни улогу основних компоненти рачунара, таблета, паметних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја; •Објасни улогу и значај вештачке интелигенције и примену у свакодневном животу;	ТЕХ.ОО.О.2.4. ТЕХ.ОО.О.2.5. ТЕХ.ОО.С.1.2. ТЕХ.ОО.С.2.2. ТЕХ.ОО.С.2.3.

4.	**РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА**	Компентенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Сарадња Решавање проблема Дигитална компетенција предузетничка компетенција	Ученик ће бити у стању да: аргументује значај рационалног коришћења расположивих ресурса на Земљи; • идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене; • користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења; • врши операције обраде материјала који се користе у машинству, помоћу одговарајућих алата, прибора и машина и примени одговарајуће мере заштите на раду; • објасни улогу одређених елемената машина и механизама на једноставном примеру; • образложи значај примене савремених машина у машинској индустрији и предности роботизације производних процеса; • објасни основе конструкције робота; • класификује погонске машине – моторе и повеже их са њиховом применом;	ТЕХ ОО.О.1.1. ТЕХ ОО.О.1.2. ТЕХ.ОО.О.2.1. ТЕХ.ОО.С.1.1. ТЕХ.ОО.Н.1.2. ТЕХ.ОО.Н.2.3. ТЕХ.ОО.Н.2.4.
5.	**КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ**	Компентенција за целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Сарадња Решавање проблема Дигитална компетенција предузетничка компетенција	Ученик ће бити у стању да: • самостално/тимски истражи и реши задати проблем у оквиру пројекта; • изради производ у складу са принципима безбедности на раду; • тимски представи идеју, потупак израде и производ; • креира рекламу за израђен производ; • врши е-коресподенцију у складу са правилима и препорукама са циљем унапређења продаје; • процењује свој рад и рад других на основу постављених критеријума (прецизност, педантност и сл.).	ТЕХ.ОО.О.3.1. ТЕХ.ОО.О.3.2.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Реализујући наставне садржаје потребно је посебну пажњу посветити корелацији са предметима: инфроматика и рачунарство, математика, ликовна култура, српски језик. Угодишњим плановима рада посебно ће бити прецизирани садржаји и начини корелације.

НАЧИНИ ПРАЋЕЊА НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА ТОКОМ ГОДИНЕ

Вреднују се процес и продукти учења. У процесу оцењивања потребно је узети у обзир све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др). Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање). Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

Осми разред

Недељни фонд часова: **2**
Годишњи фонд часова: **68**

Циљ наставе и учења предмета: Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.
Наставни предмет техника и технологија намењен је развоју основних техничких компетенција ученика ради његовог оспособљавања за живот и рад у свету који се технички и технолошки брзо мења. Један од најважнијих задатака је да код ученика развија свест о томе да примена стечених знања и вештина у реалном окружењу подразумева стално стручно усавршавање и целоживотно учење, као и да је развијање предузимљивости један од важних предуслова личног и професионалног развоја.

Р. Б	Област/ тема /модул	Међупредметне копетенције	Исходи	Стандарди
1.	**ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ**	- Рад с подацима и информацијама - Одговоран однос према околини - Одговоран однос према здрављу - Дигитална компетенција - Компетенција за учење - - Комуникација	Ученик ће бити у стању да: - процени значај електротехнике, рачунарства и мехатронике у животном и радном окружењу; - анализира опасности од неправилног коришћења електричних апарата и уређаја и познаје поступке пружања прве помоћи; - образложи важност енергетске ефикасности електричних уређаја у домаћинству; - повеже професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике са сопственим интересовањима.	ТЕХ.ОО.О.1.2 ТЕХ.ОО.О.2.2 ТЕХ.ОО.О.2.5 ТЕХ.ОО.О.3.4 ТЕХ.ОО.О.3.5 ТЕХ.ОО.С.3.2 ТЕХ.ОО.Н.3.1
2.	**САОБРАЋАЈ**	- Дигитална компетенција - Компетенција за учење - Одговоран однос према околини - Сарадња - Комуникација	Ученик ће бити у стању да: - упореди карактеристике електричних и хибридних саобраћајних средстава са конвенционалним; - разуме значај електричних иелектронских уређаја у саобраћајним средствима; - користи доступне телекомуникационе уређаје и сервисе;	ТЕХ.ОО.О.2.5 ТЕХ.ОО.О.3.3 ТЕХ.ОО.С.1.5 ТЕХ.ОО.С.1.6 ТЕХ.ОО.Н.3.1

3.	**ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ**	- Рад с подацима и информацијама - Решавање проблема - Естетичка - Компетенција за учење - Дигитална компетенција - Одговоран однос према околини - Одговоран однос према здрављу - Сарадња	Ученик ће бити у стању да: - класификује компоненте ИКТ уређаја према намени; - процени значај управљања процесима и уређајима помоћу ИКТ; - црта електричне шеме правилно користећи симболе; - користи софтвере за симулацију рада електричних кола; - састави електромеханички модел и управљањиме помоћу интерфејса.	ТЕХ.ОО.О.2.5 ТЕХ.ОО.С.2.2 ТЕХ.ОО.Н.1.3 ТЕХ.ОО.Н.1.1 ТЕХ.ОО.Н.3.2
4.	**РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА**	- Компетенција за учење - Дигитална компетенција - Одговоран однос према околини - Решавање проблема - Сарадња - Одговоран однос према здрављу - Естетичка - Одговоран однос према здрављу - Предузетништво	Ученик ће бити у стању да: - објасни систем производње, трансформације и преноса електричне енергије; - анализира значај коришћења обновљивих извора електричне енергије; - разликује елементе кућне електричне инсталације; - повеже електрично и/или електронско коло према задатој шеми; - користи мултиметар; - анализира карактеристике електричних машина и повезује их са њиховом употребом; - класификује електронске компоненте на основу намене; - аргументује значај рециклаже електронских компоненти.	ТЕХ.ОО.О.1.2 ТЕХ.ОО.О.2.1 ТЕХ.ОО.О.2.2 ТЕХ.ОО.С.1.3 ТЕХ.ОО.С.1.6 ТЕХ.ОО.С.1.7 ТЕХ.ОО.С.3.1 ТЕХ.ОО.С.3.4 ТЕХ.ОО.С.3.5 ТЕХ.ОО.Н.3.1 ТЕХ.ОО.Н.3.4
5.	**КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ**	- Естетичка - Предузетништво - Решавање проблема - Дигитална компетенција - Компетенција за учење - Одговоран однос према здрављу - Сарадња - Комуникација - Одговорно учешће у демократском друштву - Рад са подацима	Ученик ће бити у стању да: - Аргументује значај рециклаже електронских компоненти, - самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат; - креира документацију, развије и представи бизнис план производа; - састави производ према осмишљеном решењу; - састави и управља једноставним школским роботом уз примену вештачке интелигенције - представи решење готовог производа/модела; - процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта.	ТЕХ.ОО.О.3.1 ТЕХ.ОО.О.3.2 ТЕХ.ОО.С.2.2 ТЕХ.ОО.С.2.4 ТЕХ.ОО.С.3.3 ТЕХ.ОО.Н.1.1 ТЕХ.ОО.Н.2.1 ТЕХ.ОО.Н.2.2 ТЕХ.ОО.Н.3.4

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Реализујући наставне садржаје потребно је посебну пажњу посветити корелацији са предметима: инфроматика и рачунарство, математика, ликовна култура, српски језик. У годишњим плановима рада посебно ће бити прецизирани садржаји и начини корелације.

НАЧИНИ ПРАЋЕЊА НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА ТОКОМ ГОДИНЕ

Вреднују се процес и продукти учења. У процесу оцењивања потребно је узети у обзир све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др). Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да

се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање). Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Циљ учења технике и технологије јесте да ученици развију техничко-технолошку писменост и стваралачко и логичко мишљење кроз стицање теоретског и практичног знања израдом практичних радова и пројеката реализованих самостално или тимски, уважавајући личне способности и вештине сваког ученика. Реализацијом практичних вежби ученици развијају фине моторичке вештине, стичу знања о различитим техничким материјалима и принципима рада основних алата и уређаја. Израдом предмета/модела коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата, ученици развијају креативност, иновативност, као и способност за тимски рад, сарадњу, толеранцију, способност слушања мишљења других и конструктивно решавање конфликата. Кроз развој техничког стваралаштва стичу реалне искуствене техничке основе за будуће школовање и живот. Одговорно и флексибилно се односе према одрживом коришћењу постојећих ресурса и разматрају начине за проналажење нових – чистих извора енергије. Воде рачуна о смањењу отпада и емисије штетних гасова, о неопходној рециклажи материјала, заштити и очувању животне средине и о екологији. Ученици, као учесници у саобраћају, стичу вештине препознавања, процене и избегавања ризичног понашања и опасности. Развијају интересовања за технолошке процесе у грађевинарству, пољопривреди, машинству, електротехници, електроници,роботици, мехатроници. Имају јасан став о потреби поштовања саобраћајних прописа. Ученици проширују стечена информатичка знања и схватају потребу њихове примене у различитим свакодневним животним ситуацијама. Развијају истраживачки дух и способност претраживања, критичког анализирања и систематизације информација у електронском облику уз употребу одговарајућих средстава ИКТ-а. Кроз реализацију различитих пројеката и задатака стичу увид у сопствена професионална интересовања, стичу искуства и самопоштовање и поступају предузимљиво, иницијативно и одговорно.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Познавањем најважнијих достигнућа и личности у техници и технологији, ученици уочавају повезаност техничко-технолошког напретка са развојем друштва и унапређивањем квалитета живота људи. На основу познавања врсте, особина и начина обраде повезују материјале са могућностима њихове употребе у свакодневном животу. На основу врсте машина наводе појам и функцију коју обављају. Наводе конструктивне елементе који чине један грађевински објекат и објашњавају њихову улогу. Ученици разумеју важност заштите животне средине и штетност утицаја загађивача ваздуха, воде и земљишта.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Мере и контролишу основне физичке величине правилном применом прибора и инструмената за мерење и контролу. Праве разлику између правилног и неправилног коришћења електричних уређаја и машина. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања. Примењују основна знања из области технике и технологије коришћењем апликација из Оффице пакета и других доступних апликација. Употребом савремених техничких и технолошких достигнућа увиђају значај технике и технологије у свакодневном животу.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Праћењем техничко-технолошког развоја, развијају радозналост, интересовање за наставак школовања за различита занимања. Стечена знања у руковању алатима и уређајима вешто користе за једноставне поправке примењујући мере заштите на раду. Учествују у активностима које доприносе развоју свести о потреби заштите животне средине и рециклаже, чиме развијају сопствену личност (самопоштовање, иницијативност, очување здравља) и одговорно понашање у друштву. Графичка решења саопштавају путем техничких цртежа. Применом правила рационалног коришћења енергије у домаћинству дају допринос уштеди кућног буџета. Развијају предузетничке вештине, стичу одговоран однос према свом и раду других уважавањем различитости и међусобном толеранцијом.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици објашњавају начине обраде техничких материјала издвајајући битне карактеристике традиционалне и савремене технологије обраде материјала. На основу стечених знања из електротехнике, рачунарства и мехатронике, анализирају и врше избор дигиталних и техничких уређаја. Користе стечена теоријска и практична знања о деловима и принципима рада малих кућних апарата за њихово одржавање и поправку једноставних кварова. Уважавајући правила унутрашњег и спољашњег уређења грађевинског објекта, ученици објашњавају начин опремања ентеријера и екстеријера. Анализирају да ли је коришћење одређене технике и технологије у складу са принципима очувања животне средине и природних ресурса на Земљи. Ученици познају примере примене ИКТ-а у области управљања саобраћајним системима и безбедности путника и робе. На основу знања из електротехнике објашњавају начине производње, трансформацију и пренос електричне енергије од места производње до својих крајњих корисника.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

На основу анализе симулиране саобраћајне ситуације увиђају потенцијалне сигурносне ризике за учеснике у саобраћају. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације. На основу техничких цртежа израђују 3D моделе користећи одговарајуће софтвере. Састављају и симулирају рад једноставних електричних шема ради провере стечених знања о електричним инсталацијама и повезивању саставних електричних елемената. Анализирају примере примене вештачке интелигенције претрагом интернета и других расположивих ресурса.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Конструкторским моделовањем предмета које су сами креирали или по понуђеном конструктивном решењу, презентују моторичке, организацијске вештине, алгоритамски приступ. Применом мера штедње енергије и употребом енергетски ефикасних уређаја стичу корисне навике мотивишући друге да их следе. Анализом техничко-технолошког развоја развијају радозналост и интересовање за наставак школовања за различита занимања. Ученици креирани производ маркетиншки представљају у школи и локалној заједници ради промоције својих предузетничких вештина. Смисао учења садржаја наставног предмета Техника и технологија је, између осталог, повезивање и практична примена стечених знања из различитих предмета. Иницирају и учествују у активностима које доприносе развоју свести о потреби заштите животне средине и рециклаже, чиме развијају сопствену личност (самопоштовање, иницијативност, очување здравља) и одговорно понашање у друштву. Графичка решења саопштавају путем техничких цртежа испољавајући креативност и оригиналност.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

На основу критичке анализе карактеристика електричних машина и уређаја, ученици креирају иновативне моделе машина и уређаја. Кроз развој техничког стваралаштва повезују конструкцију различитих врста робота са њиховом наменом. Ученици на основу знања о дигиталним и техничким уређајима прате развој основних компоненти рачунара, таблет уређаја и паметних телефона.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

На основу анализе конструкторског модела, предлажу мере за његово унапређење уз уважавање естетских компоненти. Анализирају конструкцију и управљање робота користећи доступан школски рачунарски интерфејс. Састављају и управљају роботом помоћу интерфејса, користећи основе вештачке интелигенције. Уочавају међусобну повезаност најважнијих подсистема (погонски, преносни, управљачки и кочиони) код возила друмског саобраћаја и саобраћајних средстава.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Конструкторским моделовањем предмета које су сами креирали презентују моторичке, организацијске вештине, алгоритамски приступ и др. Креираним моделима могу управљати вештачком интелигенцијом, чиме усвојена знања добијају функционални значај. Анализом техничко- технолошког развоја развијају радозналост и интересовање за наставак школовања за различита занимања.

Пети разред

Разред	**Пети**	**Наставни предмет**	**Информатика и рачунарство**	**Годишњи број часова**	**36**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ предмета Информатика и рачунарство је да ученици развију основну дигиталну писменост и позитиван, одговоран и безбедан став према коришћењу дигиталних технологија. Они се оспособљавају за самостално и ефикасно коришћење дигиталних уређаја и софтверских алата, за обраду и уређивање текста, слика и мултимедијалних садржаја, као и за прикупљање и анализу података. Посебна пажња посвећена је безбедној и етичкој употреби интернета, поштовању ауторских права и развијању свести о последицама прекомерне употребе технологије. Ученици се упознају са основама алгоритамског начина размишљања и програмирања кроз блоковска окружења, чиме развијају логичко и апстрактно мишљење и стичу способност решавања једноставнијих проблема из свакодневног живота и различитих наставних предмета.		
Уџбеник			Милош Папић, *Информатика и рачунарство*, *уџбеник за пети разред основне школе; уџбеник у електронском облику, ћирилица*, Вулкан Издаваштво, Београд, од 25.1.2023.		
Додатни дидактички материјали			https://petlja.org/sr-Latn-RS/net.kabinet/peti https://blockly-games.appspot.com/?lang=sr https://scratch.mit.edu/ Светлана Мандић, Информатика и рачунарство, Klett, Београд Дијана Каруловић, Саша Ристић, Информатика и рачунарство, Логос, Београд Džon Endrju Bios, Информатика и рачунарство, Data status, Београд Горан Станојевић, Маја Тодоровић, Вела Чоја, Жолт Коња, Информатика и рачунарство, Gerundijum, Београд Džonatan Melmot, Lui Stouvel, Rouzi Dikins, Програмирање за почетнике на језику Scratch, Креативни центар Rouzi Dikins, Компијутери и програмирање за децу, Креативни центар		
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Српски језик и књижевност			Ученици обнављају и проширују знања из граматике и правописа и уче да их правилно примењују у говору и писању. Вежбају правописна правила, развијају јасно и прецизно изражавање, богате речник и користе информатичку терминологију.		
Енглески језик			Користе енглеске термине како би лакше савладали рад у програмима.		
Ликовна култура			Употребу различитих ликовних техника		
Математика			**Скупови** - Речи: „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”. - Основни геометријски објекти: - Права, дуж, полуправа, раван. - Изломљене линије; области. **Угао** - Угао (појам, елементи, обележавање). **Дељивост борјева**		
Техника и технологија			**Животно и радно окружење** Коришћење техничких апарата и ИК уређаја у животном и радномокружењу		

	Техничка и дигитална писменост Пренос података измеу ИКТ уређаја Дигитална обрада слике Креирање документа у програму за обраду текста Обликовање (форматирање) текста. Уметање слике и графике текста Претрага интернета и приступ онлајн изворима
Физичко и здравствено васпитање	Здрави стилови живота.

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
I ИКТ - ИКТ уређаји, - Јединство хардвера и софтвера. - Подешавање радног окружења. - Организација података. - Рад са сликама. - Рад са текстом. - Рад са мултимедијом. - Рад са презентацијама.	ИНФ.ОО.О.1.1. Разликују хардвер од софтвера и именују основне компоненте дигиталних уређаја ИНФ.ОО.О.2.1. Креирају, едитују, форматирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео и мултимедијалне датотеке. ИНФ.ОО.О.3.2. Обезбеђују правилно и дуготрајно функционисање дигиталног уређаја, примењујући правила физичке и софтверске заштите.	ИНФ.ОО.С.1.1. Описују разлику између софтвера и сервиса. ИНФ.ОО.С.1.2. Организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима. ИНФ.ОО.С.2.1. Креирају или адаптирају датотеке у одговарајућем софтверу примењујући акције уметања елемената – слике, табеле, графиконе и друге садржаје.	ИНФ.ОО.Н.2.1. Самостално или у сарадњи са другим ученицима креирају, деле и организују дигиталне садржаје у облаку.	→ Учење → Естетичка компетенција → Комуникација → Одговоран однос према здрављe → Предузимљивост и орјентација ка предузетништву → Рад са подацима и информацијама → Сарадња → Дигитална
II Дигитална писменост - Одговорна и безбедна употреба дигиталних уређаја - Правила безбедног рада на интернету - Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја - Поузданост	ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај. ИНФ.ОО.О.2.3. Путем интернета остварују безбедну и примерену комуникацију са другим	ИНФ.ОО.С.1.5. Процењују валидност информација пронађених на интернету. ИНФ.ОО.С.2.3. Информацијама које проналазе на интернету приступају критички. ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у	ИНФ.ОО.Н.2.1. Самостално или у сарадњи са другим ученицима креирају, деле и организују дигиталне садржаје у облаку. ИНФ.ОО.Н.2.3. Штите дигиталне продукте свог или тимског рада одговарајућом	→ Учење → Естетичка компетенција → Комуникација → Рад са подацима и информацијама → Сарадња → Дигитална → Одговорно учешће у демократском друштву

информација на интернету и ауторска права и лиценце - Онлајн идентитет (идентитет на интернету) - Заштита приватности личних података - Заштита здравља, ризик зависности од технологије иуправљање временом	корисницима. ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајући штетност електронског отпада, одлажу га на еколошки исправан начин.	складу са ауторским правима, уз навођење извора и атрибуција. ИНФ.ОО.С.2.5. На безбедан начин, штитећи лични идентитет, комуницирају путем интернета уважавајући правила дигиталног правописа и нетикеције.	Си- си лиценцом.	
IV Рачунарство - Увод у тему програмирања, - Увод у блоковско програмирање, - Алгоритми, - Радно окружење Scratch-a, - Програм категорије, блокови, наредбе, инструкције, - Програмске структуре (линијска, циклична, разграната) - Оператори поређења - Логички оператори - Променљиве - Еуклидов алгоритам - Листе - Алати за рад са графичким објектима	ИНФ.ОО.О.1.3. Представљају решење једноставног проблема помоћу алгоритма који садржи излистане улазне податке, дефинисан начин њихове обраде и приказан очекивани резултат (излаз). ИНФ.ОО.О.2.4. Препознају који од понуђених програма (визуелних и текстуалних) је креиран на основу датог алгоритма.	ИНФ.ОО.С.1.7. Примењују основне елементе синтаксе и семантике одабраног визуалног или текстуалног програмског језика. ИНФ.ОО.С.2.6. Креирају и тестирају рачунарски програм, којим аутоматизују решавање проблема примереног узрасту.	ИНФ.ОО.Н.1.2. Користе библиотеке, функције и сложеније типове података за креирање сложенијих рачунарских програма.	→ Учење → Комуникација →Предузимљивост и орјентација ка предузетништву → Рад са подацима и информацијама → Решавање проблема → Сарадња → Дигитална
III и V Пројектни задатак - Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења - Формирање тимова, избор тема и подела послова;	ИНФ.ОО.О.2.1. Креирају, едитују, форматирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео и мултимедијалне датотеке. ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално	ИНФ.ОО.С.1.2. Организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима. ИНФ.ОО.С.2.3. Информацијама које проналазе на интернету	ИНФ.ОО.Н.2.1. Самостално или у сарадњи са другим ученицима креирају, деле и организују дигиталне садржаје у облаку. ИНФ.ОО.Н.2.3. Штите	→ Одговорно учешће у демократском друштву → Естетичка компетенција → Комуникација →Предузимљивост и орјентација ка

прикупљање и проучавање материјала - Израда задатка и припрема за излагање - Израда пројектног задатка у групи у корелацији са другим предметима - Представљање пројектног задатка; дискусија и процена урађених задатака	претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај. ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду.	приступају критички. ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, уз навођење извора и атрибуција. ИНФ.ОО.С.3.1. Постављају резултате свог или групног рада на интернет ради дељења са другима.	дигиталне продукте свог или тимског рада одговарајућом Си- си лиценцом. ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.	предузетништву → Рад са подацима и информацијама → Сарадња → Дигитална
Начини праћења постигнућа ученика	- Вођење ученичког портфолија, - Иницијални тестови, - Усмена и писана провера (15-минутне контролне вежбе), - Разговор, - Одговори ученика, - Реализација вежби, - Ученички радови и продукти ученичких активности, - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Домаћи задаци, - Истраживачки задаци, - Реализација пројекта, - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	*Учење:* - препозна и разликује основне ИКТ уређаје (рачунар, таблет, паметни телефон, периферне уређаје); - схвати принцип рада рачунарског система као целине; - препозна ризике (лажни профили, преваре, непримерени садржаји); - правилно и безбедно преузима садржаје; - учи како да безбедно и критички користи информације; - повезује блокове у логичку целину... *Комуникација:* - Користи на одговарајући и креативан начин информатички језик језик и стил комуникације. - Размена докумената, - Дигитална комуникација (е-пошта, платформе за учење). *Сарадња:* - Поставља питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима, - Тимски рад на пројектима, - Размена и заједничка израда докумената,			

	Естетичка компетенција: - Развијање свести о одговорном и безбедном коришћењу дигиталних уређаја. - Поштовање правила лепог понашања на интернету. - Препознавање и избегавање дигиталног насиља. - Поштовање ауторских права и навођење извора преузетих садржаја. - Критичко процењивање информација пронађених на интернету. Одговоран однос према здрављe: - Правилно седење за рачунаром, - Ограничавање времена проведеног уз дигиталне уређаје. - Развијање свести о значају физичке активности и боравка на отвореном. *Предузимљивост и орјентација ка предузетништву:* - Израда дигиталних производа - Планирање и реализација пројеката - Презентовање идеја уз помоћ ИКТ алата *Рад са подацима и информацијама:* - прикупља податке из различитих извора; - разликује податак од информације; - процењује тачност и поузданост информација; - представља резултате на јасан и прегледан начин. *Решавање проблема:* - Примена програмирања у математици *Одговорно учешће у демократском друштву* - Дигитална безбедност - Заштита приватности - Ауторска права и етичка употреба садржаја
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	1. **Према нивоу предзнања и вештина** - иницијална провера знања (дигитална писменост, рад у окружењу, основне вештине); - диференцирани задаци по нивоу, прилагођени узрасту и предзнању петог разреда - праћење успешности у практичном раду; - самопроцена ученика. Формирају се групе различитог нивоа сложености задатака (основни, средњи, напредни). **2. Према интересовањима ученика** - анкета или разговор о интересовањима (програмирање, дизајн, мултимедија, игре); - избор пројектних тема. Ученици се укључују у активности које подстичу мотивацију и креативност. **3. Према типу активности** - индивидуални рад (вежбе, провера знања); - рад у пару (међусобна подршка, вршњачко учење); - групни рад (пројекти, истраживачки задаци). Састав група може бити: - хетероген (мешовит ниво знања – ради сарадње); - хомоген (сличан ниво – ради прилагођавања темпа рада). **4. Према способности сарадње и одговорности** - уважавање социјалних вештина ученика; - ротирање улога у тиму (вођа, записничар, презентер). Подстиче се развој комуникације и тимског рада. **5. За додатни и допунски рад** - ученици који показују веће интересовање и напредније вештине укључују се у додатне активности (проширени задаци, такмичења, пројекти); - ученицима којима је потребна подршка обезбеђује се допунски рад и додатна објашњења. Селекција није трајна нити фиксна, већ је флексибилна и у функцији подршке развоју сваког ученика, уз поштовање индивидуалних разлика, способности и темпа напредовања.

***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**	Почетак реализације наставног програма у предмету Информатика и рачунарство подразумева увођење ученика у теме кроз флексибилне и постепене облике рада који подстичу интересовање, активност и развој компетенција. **1. Фронтална настава** - Увод у нову тему (нпр. ИКТ уређаји, блоковско програмирање, рад са подацима); - Објашњење циљева и исхода часа; - Демонстрација рада у радном окружењу (оперативни систем, Scratch...). Циљ: сви ученици стичу основно разумевање и оријентацију у материјалу. **2. Индивидуални рад** - Практичне вежбе у компјутерској учионици; - Понављање и примена нових знања (форматирање текста, рад са сликама, креирање скрипти у Scratch-у); - Ученици самостално решавају задатке уз праћење наставника. Циљ: развијање самосталности и дигиталних вештина. **3. Рад у пару** - Извођење практичних задатака заједно; - Вршњачко учење и међусобна помоћ; - Примена алгоритамског размишљања и тестирање програма. Циљ: развијање комуникације, сарадње и тимског духа. **4. Групни и пројектни рад** - Рад на мањим пројектима (мултимедијални пројекти, презентације, једноставне апликације); - Распредела улога у групи (презентер, програмер, дизајнер); - Креирање заједничког производа и његова презентација. Циљ: интеграција знања, креативност и развој међупредметних компетенција. Почетак реализације програма се заснива на постепеном, активном и интерактивном приступу: - сви облици рада – фронтални, индивидуални, парни и групни – користе се у складу са циљевима часа; - нагласак је на активном учењу, практичној примени и развоју дигиталних и међупредметних компетенција.

Шести разред

Разред	**шести**	**Наставни предмет**	**Информатика и рачунарство**	**Годишњи број часова**	**36**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ предмета јесте развој функционалне дигиталне писмености ученика, оспособљавање за самостално и одговорно коришћење дигиталних уређаја и програма, стваралачко уређивање текста, слика, мултимедијалних презентација и дигиталних докумената, безбедну употребу интернет сервиса, те увођење у текстуално програмирање (Python) кроз примену основних програмских концепата. Акценат је на функционалном знању, решавању проблема у реалним контекстима и развоју међупредметних компетенција.		
Уџбеник			Милош Папић, Далибор Чукљевић, Информатика и рачунарство, уџбеник за шести разред основне школе, Вулкан издаваштво		
Додатни дидактички материјали			https://petlja.org/sr-Latn-RS/skola/osnovna/sesti дигиталне презентације, едукативни видео садржаји, Python окружење (IDLE / Thonny / онлајн редактор), програми за обраду слика, мултимедијалне презентације		

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик и књижевност	Уређивање текста — примена правописа, обликовање докумената; рад са текстуалним подацима у Python-у
Грађанско васпитање	Правила безбедног рада на интернету; заштита личних података; дигитална права и одговорности
Енглески језик	Коришћење термина из енглеског језика
Ликовна култура	Креирање и обрада дигиталних слика; мултимедијалне презентације — принципи визуелног дизајна; цртање у Python-у
Математика	Основне аритметичке операције у Python-у; гранање и логички оператори (скупови, Венов дијаграм); функције; цртање геометријских облика
Техника и технологија	Дигитални уређаји и мрежно окружење; управљање документима; интернет сервиси

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
I ИКТ - Дигитални уређаји и кориснички програми - Управљање дигиталним документима - Креирање и обрада дигиталних слика - Рад са текстом - Рад са табелама у текстуалном документу - Рад са осталим елементима мултимедије (аудио, видео, графика) - Мултимедијалне презентације	ИНФ.ОО.О.1.1. Разликује хардвер од софтвера и именује основне компоненте дигиталних уређаја ИНФ.ОО.О.2.1. Креира, едитује, форматира и чува текстуалне, графичке и мултимедијалне датотеке ИНФ.ОО.О.1.2. Самостално или уз помоћ наставника аутоматизује основне операције над табеларно записаним подацима	ИНФ.ОО.С.1.1. Описује разлику између софтвера и сервиса и бира одговарајући алат ИНФ.ОО.С.2.1. Креира или адаптира датотеке уметањем слика, табела, графикона и других елемената ИНФ.ОО.С.2.4. Информације користи у складу са ауторским правима, уз навођење извора ИНФ.ОО.С.1.2. Организује податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима	ИНФ.ОО.Н.2.1 Самостално или у сарадњи са другима креира, дели и организује дигиталне садржаје у облаку ИНФ.ОО.Н.2.3 Штити дигиталне продукте одговарају-ћом CC лиценцом	→ Дигитална компетенција → Рад са подацима → Сарадња и тимски рад → Комуникација
II ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ Дигитални уређаји у мрежном окружењу Интернет сервиси Претраживање интернета Правила безбедног рада на интернету	ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражује интернет, проналази информације и преузима их на свој уређај ИНФ.ОО.О.2.3. Путем интернета остварује безбедну и	ИНФ.ОО.С.1.4. Објашњава концепт умрежавања рачунара и интернета ИНФ.ОО.С.1.5. Процењује валидност информација пронађених на интернету	ИНФ.ОО.Н.2.1 Креира, дели и организује дигиталне садржаје у облаку ИНФ.ОО.С.3.1 Поставља резултате свог или групног рада на интернет	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Дигитална → Рад са подацима и информацијама

	примерену комуникацију са другим корисницима ИНФ.ОО.О.3.2. Примењује правила физичке и софтверске заштите дигиталних уређаја ИНФ.ОО.О.3.3. Препознаје штетност електронског отпада и одлаже га еколошки	ИНФ.ОО.С.2.3. Критички приступа информацијама са интернета ИНФ.ОО.С.2.5. Безбедно комуницира путем интернета, штити лични идентитет, поштује нетикецију ИНФ.ОО.О.3.1. Учествује у групном раду коришћењем дигиталних технологија	ради дељења ИНФ.ОО.С.3.2 Успоставља везу између отварања података и стварања услова за развој иновација	
III РАЧУНАРСТВО Текстуално програмирање Инсталација и развојно окружење програмског језика Python Основне аритметичке операције у Python-у Променљиве Функције Рад са текстуалним подацима Цртање у програму Python Понављање (петље) Гранање (условне наредбе) Логички оператори	ИНФ.ОО.О.1.3. Представља решење проблема помоћу алгоритма са улазним подацима, начином обраде и очекиваним резултатом ИНФ.ОО.О.2.4. Препознаје програм (визуелни или текстуални) креиран на основу датог алгоритма ИНФ.ОО.О.1.2. Аутоматизује основне аритметичке операције над подацима	ИНФ.ОО.С.1.7. Примењује основне елементе синтаксе и семантике одабраног програмског језика (Python) ИНФ.ОО.С.2.6. Креира и тестира рачунарски програм, аутоматизујући решавање проблема примереног узрасту ИНФ.ОО.С.1.3. Правилно примењује аритметичке операторе и уграђене функције ИНФ.ОО.С.1.1. Описује разлику између софтвера и сервиса; бира одговарајући алат	ИНФ.ОО.Н.1.2 Користи функције и сложеније типове података за креирање сложенијих програма (петље, гранање, логички оператори) ИНФ.ОО.Н.3.1 Израђује дигитална решења реалних проблема и унапређује квалитет живота у заједници ИНФ.ОО.Н.2.1 Дели и организује дигиталне садржаје у облаку	→ Учење → Рад са подацима и информацијама → Дигитална компетенција
IV ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК планирање и избор теме Израда пројектног задатка Презентација	ИНФ.ОО.О.2.1. Креира и чува текстуалне, графичке и мултимедијалне датотеке ИНФ.ОО.О.3.1. Учествује у	ИНФ.ОО.С.2.1. Креира или адаптира датотеке уметањем слика, табела, графикона ИНФ.ОО.С.3.1.	ИНФ.ОО.Н.2.1 Креира, дели и организује дигиталне садржаје у облаку ИНФ.ОО.Н.2.3 Штити	→ Рад са подацима и информацијама → Сарадња и тимски рад → Комуникација и презентовање

пројектног задатка	групном раду коришћењем дигиталних технологија ИНФ.ОО.О.2.3. Безбедно и примерено комуницира путем интернета	Поставља резултате свог или групног рада на интернет ради дељења ИНФ.ОО.С.2.4. Поштује ауторска права и наводи изворе ИНФ.ОО.С.2.5. Безбедно комуницира и сарађује у дигиталном окружењу ИНФ.ОО.С.2.6. Креира и тестира рачунарски програм за аутоматизацију проблема ИНФ.ОО.С.1.7. Примењује синтаксу и семантику одабраног програмског језика	продукте СС лиценцом ИНФ.ОО.Н.3.1. — Израђује дигитална решења реалних проблема заједнице ИНФ.ОО.Н.1.2 Користи функције и сложеније концепте за креирање програма	→ Дигитална компетенција
Начини праћења постигнућа ученика	Активно посматрање и бележење напретка; провера практичних вежби; анализа креираних дигиталних продуката (документи, слике, презентације); самопроцена и вршњачка процена Дискусије и анализа случајева из праксе; провера разумевања кроз питања; посматрање примене знања у практичним вежбама (претраживање, процена извора); рефлексивни записи Провера практичних вежби у Python окружењу; анализа кода; питања на часу; кратке формативне провере (допунити/исправити програм); самопроцена; галерија програмских решења Праћење свих фаза пројекта; редовне консултације; вршњачка и самопроцена; анализа финалних програмских продуката			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	**Критеријум оцењивања** Формативно: питања на часу, преглед практичних радова, повратна информација са смерницама за унапређење. дискусије уз вршњачку повратну информацију; кратки провера тест разумевања безбедности на интернету. редовна провера задатака са конкретном повратном информацијом; грешке у коду третирају се као прилика за учење. континуирана повратна информација током реализације Сумативно: практична провера знања (уређивање документа, обрада слике или израда презентације),практичне провере знања — решавање задатака у Python-у (нпр. написати програм са функцијама, петљом или гранањем), : оцена финалног пројектног задатка (концепт решења, тачност и функционалност кода, презентација) вреднована по нивоима у складу са стандардима			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Кроз стваралачки рад у програмима за уређивање текста, обраду слика и израду презентација; реалне задатке претраживање поузданих извора, процена валидности информација, дискусија о безбедности; корелација са српским језиком (правопис, обликовање текста), ликовном културом (принципи визуелне комуникације), техником (форматирање, структура датотека); развој естетске осетљивости, организационих вештина и дигиталних стваралачких компетенција Кроз практичан рад у Python окружењу; корелација са математиком			

	(аритметика, функције, логика, геометрија — цртање), српским језиком (рад са текстуалним подацима), ликовном (цртање у Python-у); развој апстрактног и алгоритамског мишљења, логичког закључивања и компетенције за целоживотно учење Ученици самостално или у тиму осмишљавају и реализују програмски продукт применом Python-а (нпр. програм са гранањем и петљама, калкулатор, цртач геометријских облика); самостално или у тиму бирају реалну тему и израђују мултимедијални дигитални продукт применом стечених знањапрезентација развија вештину јавног наступа; CC лиценцирање подстиче одговорност; корелација са математиком, ликовном културом, српским језиком и грађанским васпитањем корелација са грађанским васпитањем (права, одговорности у дигиталном свету), српским језиком (критичко читање), техником (мрежни уређаји); развој одговорног и безбедног дигиталног грађанства
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	Диференцирани задаци по нивоима у оквиру редовне наставе Секција за ученике виших постигнућа из области програмирања. Селекција није трајна нити фиксна, већ је флексибилна и у функцији подршке развоју сваког ученика, уз поштовање индивидуалних разлика, способности и темпа напредовања.
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	Почетак реализације наставног програма у предмету Информатика и рачунарство подразумева увођење ученика у теме кроз флексибилне и постепене облике рада који подстичу интересовање, активност и развој компетенција. Почетак реализације програма се заснива на постепеном, активном и интерактивном приступу: - сви облици рада – фронтални, индивидуални, парни и групни – користе се у складу са циљевима часа; - нагласак је на активном учењу, практичној примени и развоју дигиталних и међупредметних компетенција.

Седми разред

Разред	Седми	Наставни предмет	Информатика и рачунарство	Годишњи број часова	36
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Циљ предмета јесте развој функционалне дигиталне писмености ученика, оспособљавање за критичко и одговорно коришћење дигиталних технологија, стваралачку употребу рачунарске графике, безбедну и етичну комуникацију у дигиталном окружењу, примену алгоритамског размишљања и програмирања уз коришћење графичке библиотеке Python језика. Акценат је на функционалном знању, примени у реалним контекстима и развоју међупредметних компетенција, а не на репродукцији чињеница		
Уџбеник			Милош Папић, Далибор Чукљевић, Информатика и рачунарство, уџбеник за седми разред основне школе, Вулкан издаваштво		
Додатни дидактички материјали			https://petlja.org/sr-Latn-RS/skola/osnovna/sedmi, дигиталне презентације, едукативни видео садржаји, Python окружење (IDLE / онлајн редактор), GIMP, Inkscape, графичке библиотеке (turtle, pygame)		
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Српски језик и књижевност Грађанско васпитање Енглески језик Ликовна култура			Дигитална писменост; електронска пошта и нетикеција; заштита података и права детета Коришћење термина из енглеског језика Рачунарска графика (растерска и векторска); принципи дизајна; анимација Геометрија (цртање геометријских облика, координатни систем, периметар,		

Математика Техника и технологија	површина); случајне вредности - статистика Цртање геометријских облика (кружница, елипса, лук); анимација покрета Рад са датотекама и облаком; структура програма; алгоритамско размишљање

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
I ИКТ - Рад са текстом (напредне технике уређивања) - Рад са текстом вежбање и примена - Рачунарска графика основни појмови - Обрада растерске слике (GIMP и сл.) - Обрада векторске графике - (Inkscape и сл.) - Креирање анимације - Снимање екрана	ИНФ.ОО.О.2.1. Креира, едитује, форматира и чува текстуалне и графичке датотеке ИНФ.ОО.О.1.1. Разликује хардвер од софтвера; именује основне компоненте уређаја ИНФ.ОО.О.1.3. Представља решење помоћу алгоритма са улазима, обрадом и излазом	ИНФ.ОО.С.2.1. Креира или адаптира датотеке у одговарајућем софтверу уметањем слика, табела и других садржаја ИНФ.ОО.С.1.1. Описује разлику између софтвера и сервиса ИНФ.ОО.С.2.4. Информације користи уз поштовање ауторских права и навођење извора ИНФ.ОО.С.2.3. Критички приступа информацијама са интернета	ИНФ.ОО.Н.2.1. Самостално или у сарадњи са другима креира, дели и организује дигиталне садржаје у облаку ИНФ.ОО.Н.2.3. Штити дигиталне продукте одговарајућом СС лиценцом ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђује дигитална решења реалних проблема и унапређује квалитет живота у заједници	→ Дигитална компетенција → Рад са подацима → Сарадња и тимски рад → Комуникација и презентовање
II ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ Основни појмови WWW интернет сервиса Електронска пошта слање, примање, организација Отпремање и дељење докумената у облаку Рад са датотекама у облаку (Google Drive, OneDrive)	ИНФ.ОО.О.2.2. Претражује интернет и проналази информације ИНФ.ОО.О.2.3. Путем интернета остварује безбедну и примерену комуникацију ИНФ.ОО.О.3.1. Учествује у групном раду коришћењем дигиталних технологија ИНФ.ОО.О.3.2. Примењује правила физичке и софтверске заштите уређаја	ИНФ.ОО.С.1.2. Организује податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима ИНФ.ОО.С.1.4. Објашњава концепт умрежавања рачунара и интернета ИНФ.ОО.С.1.5. Процењује валидност информација пронађених на интернету ИНФ.ОО.С.2.5. Безбедно комуницира путем интернета, штити лични идентитет, поштује нетикецију ИНФ.ОО.С.3.1. Поставља резултате рада на интернет ради дељења	ИНФ.ОО.Н.2.1. Самостално или у сарадњи са другима креира, дели и организује дигиталне садржаје у облаку ИНФ.ОО.Н.2.3. Штити дигиталне продукте СС лиценцом ИНФ.ОО.С.3.2. Успоставља везу између отварања података и стварања услова за развој иновација	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Дигитална → Рад са подацима и информацијама
III РАЧУНАРСТВО Графичка библиотека — увод (turtle /	ИНФ.ОО.О.1.3. Представља решење проблема помоћу	ИНФ.ОО.С.1.7. Примењуј основне елементе синтаксе и семантике одабраног програмског језика	ИНФ.ОО.Н.1.2Користи библиотеке, функције и сложеније	→ Учење → Рад са подацима и

pygame) Основна структура програма заснованог на библиотеци Подешавање положаја и боје објекта Цртање основних геометријских облика цртање дужи Цртање правоугаоника и квадрата Цртање кружнице и круга Цртање елипсе и лука Цртање многоуглова Учитавање и приказивање слика; писање текста Примена петље у цртању геометријских облика Случајно генерисање вредности Анимација	алгоритма са улазима, обрадом и излазом ИНФ.ОО.О.2.4. Препознаје програм креиран на основу датог алгоритма ИНФ.ОО.О.1.1. Именује основне компоненте дигиталних уређаја	(Python) ИНФ.ОО.С.2.6. Креира и тестира рачунарски програм за аутоматизацију проблема примереног узрасту ИНФ.ОО.С.1.1. Описује разлику између софтвера и сервиса; бира одговарајући алат ИНФ.ОО.С.1.3. Правилно примењује операторе и функције (у контексту цртачких команди)	типове података за креирање сложенијих програма (петље, случајне вредности, анимација) ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђује дигитална решења реалних проблема и унапређује квалитет живота у заједници ИНФ.ОО.Н.2.1. Дели и организује дигиталне садржаје у облаку	информацијама → Дигитална компетенција
IV ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК Увод у пројектни задатак планирање и избор теме Израда пројектног задатка (графика / текст / облак) Презентација пројектног задатка Пројектни задатак планирање и дизајн Израда пројектног задатка (Python графика) Завршетак и тестирање пројектног задатка Презентација пројектних задатака	ИНФ.ОО.О.2.1. Креира и чува текстуалне, графичке и мултимедијалне датотеке ИНФ.ОО.О.3.1. Учествује у групном раду коришћењем дигиталних технологија ИНФ.ОО.О.2.3. Путем интернета остварује безбедну комуникацију ИНФ.ОО.О.1.3. Представља решење алгоритмом ИНФ.ОО.О.3.1. Учествује у групном раду коришћењем дигиталних технологија ИНФ.ОО.О.2.1. Креира и чува дигиталне датотеке	ИНФ.ОО.С.2.1. Креира или адаптира датотеке уметањем слика, табела, графикона ИНФ.ОО.С.3.1. Поставља резултате свог или групног рада на интернет ИНФ.ОО.С.2.4. Поштује ауторска права и наводи изворе ИНФ.ОО.С.2.5. Безбедно комуницира и сарађује у дигиталном окружењу ИНФ.ОО.С.2.6. Креира и тестира рачунарски програм за аутоматизацију проблема ИНФ.ОО.С.1.7. Примењује синтаксу и семантику одабраног програмског језика ИНФ.ОО.С.3.1. Поставља резултате рада на интернет ради дељења ИНФ.ОО.С.2.4.	ИНФ.ОО.Н.2.1. Креира, дели и организује дигиталне садржаје у облаку ИНФ.ОО.Н.2.3. Штити продукте СС лиценцом ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђује дигитална решења реалних проблема заједнице ИНФ.ОО.Н.1.2. Користи библиотеке и сложеније типове података	→ Рад са подацима и информацијама → Сарадња и тимски рад → Комуникација и презентовање → Дигитална компетенција

		Поштује ауторска права и наводи изворе		

Начини праћења постигнућа ученика	Активно посматрање и бележење напретка; провера практичних вежби; анализа креираних дигиталних продуката (растерске и векторске слике, анимације); самопроцена и вршњачка процена Дискусије и анализа случајева из праксе; провера разумевања кроз питања; праћење практичних вежби (рад са е-поштом, облаком); рефлексивни записи о дигиталној безбедности Провера практичних вежби — анализа кода; питања на часу; формативне кратке провере (нпр. допунити/исправити програм); самопроцена; галерија програмских продуката Праћење фаза пројекта; консултације са наставником; вршњачка и самопроцена; анализа финалних продуката Праћење свих фаза пројекта; редовне консултације; вршњачка и самопроцена; анализа финалних програмских продуката
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања Формативно: питања на часу, преглед практичних радова, повратна информација са конкретним смерницама; континуирана повратна информација током рада; дискусије уз вршњачку повратну информацију; практичне провере (слање е-поште, дељење датотека редовна провера задатака са конкретном повратн Сумативно: практична провера (уређивање слике, креирање векторског графичког елемента или анимације) вреднована по нивоима у складу са стандардима оцена пројектног задатка по критеријумима (садржај, дизајн, технички квалитет, презентација) у складу са стандардима); писмена/практична провера знања о дигиталној безбедности и раду у облаку, вреднована по нивоима у складу са стандардима; практичне провере знања, решавање задатака програмирања (нпр. нацртати задату фигуру коришћењем петљи), вреднованих по нивоима у складу са стандардима
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Кроз стваралачки рад у програмима за обраду растерске и векторске графике; корелација са ликовном културом (принципи визуелне комуникације, боје, облици), техником (формати датотека, компресија), српским језиком (уређивање текста); развој естетске осетљивости, креативности и дигиталних стваралачких компетенција Кроз реалне задатке — слање е-порука, рад са датотекама у облаку, дељење садржаја; корелација са грађанским васпитањем (права детета, дигитална безбедност), српским језиком (писана комуникација, нетикеција); развој одговорности, критичког мишљења и компетенција за безбедно дигитално грађанство Ученици самостално или у тиму бирају реалну тему, примењују знања из графике, уређивања текста и рада у облаку; јавна презентација развија вештину наступа; CC лиценцирање подстиче Кроз практичан рад у Python окружењу са графичком библиотеком; корелација са математиком (геометрија, координатни систем, периметар, петље); ликовном културом (облици, боје, симетрија); физиком (анимација покрета); развој апстрактног мишљења, алгоритамске писмености и компетенције за целоживотно учење Ученици самостално или у тиму осмишљавају и реализују програмски продукт применом Python графичке библиотеке (нпр. интерактивна сцена, анимација, геометријски образац); презентација развија вештину јавног наступа; CC лиценцирање подстиче одговорност; корелација са математиком, ликовном и грађанским васпитањем
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	Диференцирани задаци по нивоима у оквиру редовне наставе Секција за ученике виших постигнућа из области роботике. Селекција није трајна нити фиксна, већ је флексибилна и у функцији подршке развоју сваког ученика, уз поштовање индивидуалних разлика, способности и темпа напредовања.
***Почетак реализације програма (*за поједине облике**	Почетак реализације наставног програма у предмету Информатика и рачунарство подразумева увођење ученика у теме кроз флексибилне и постепене облике рада који подстичу интересовање, активност и развој компетенција. Почетак реализације програма се заснива на постепеном, активном и

рада)	интерактивном приступу: сви облици рада – фронтални, индивидуални, парни и групни – користе се у складу са циљевима часа; нагласак је на активном учењу, практичној примени и развоју дигиталних и међупредметних компетенција.

Осми разред

Разред	**Осми**	**Наставни предмет**	**Информатика и рачунарство**	**Годишњи број часова**	**34**

Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16
Циљ предмета	Циљ предмета јесте развој функционалне дигиталне писмености ученика, тј. оспособљавање за критичко и одговорно коришћење дигиталних технологија, примену алгоритамског начина размишљања и програмирања у решавању проблема, ефикасну обраду и анализу података, безбедну и етичну комуникацију у дигиталном окружењу и активно учешће у савременом информационом друштву. Акценат је на функционалном знању, примени и развоју међупредметних компетенција, а не на репродукцији чињеница.
Уџбеник	Зорица Прокопић, Јелена Пријовић, Информатика и рачунарство, уџбеник за осми разред, БИГЗ издаваштво
Додатни дидактички материјали	https://petlja.org/sr-Latn-RS/skola/osnovna/osmi https://petlja.org/sr-Latn-RS/net.kabinet/osmi дигиталне презентације, едукативни видео садржаји, отворени скупови података, Jupyter Notebook окружење

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик и књижевност Грађанско васпитање Енглески језик Биологија/Геогрфија Математика Физик Техника и технологија	- Дигитална писменост; ауторска права и интелектуална својина; нетикеција и дигитални правопис; права детета у дигиталном добу - Коришћење термина из енглеског језика - Анализа еколошких и географских отворених података; пројектни задаци - Табеларни прорачуни – формуле и функције; статистика; графичко представљање података; низови - Обрада и визуелизација мерних података у Jupyter Notebook-у - Хардвер и рачунарске мреже; примена вештачке интелигенције у техници

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
I ИКТ - Увод у табеларне прорачуне - Радно окружење програма за табеларне прорачуне - Унос и типови података у програму Excel - Обликовање табеле	ИНФ.ОО.О.1.2. Аутоматизује извођење основних аритметичких операција над табеларно записаним подацима ИНФ.ОО.О.1.1.	ИНФ.ОО.С.1.2. Организује податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима ИНФ.ОО.С.1.3. Правилно примењује аритметичке операторе и уграђене функције	ИНФ.ОО.Н.2.1. Самостално или у сарадњи са другима креира, дели и организује дигиталне садржаје у облаку ИНФ.ОО.Н.2.2.	→ Дигитална компетенција → Рад са подацима → Сарадња и тимски рад → Комуникација

- Сортирање и филтрирање података - Формуле — изрази и основне функције - Сложеније функције - Визуелизација података (графикони) - Припрема за штампање - Рад са табелама у облаку	Разликује хардвер од софтвера; именује основне компоненте ИНФ.ОО.О.1.3. Представља решење помоћу алгоритма са улазима, обрадом и излазом	ИНФ.ОО.С.2.2. Табеларно записане податке представља графиконом ИНФ.ОО.С.1.1. Описује разлику између софтвера и сервиса.	Анализира прикупљене (отворене) податке и доноси закључке	и презентовање
II Дигитална писменост - Заштита личних података и права детета у дигиталном добу - Отворени подаци — концепт и примена - Појам и примена вештачке интелигенције - Садашњост и будућност вештачке интелигенције — етичка питања	ИНФ.ОО.О.2.2. Претражује интернет и проналази информације ИНФ.ОО.О.2.3. Безбедно и примерено комуницира путем интернета ИНФ.ОО.О.3.2. Примењује правила физичке и софтверске заштите уређаја ИНФ.ОО.О.3.3. Еколошки одлаже електронски отпад.	ИНФ.ОО.С.1.5. Процењује валидност информација на интернету ИНФ.ОО.С.1.6. Објашњава појам вештачке интелигенције кроз примере ИНФ.ОО.С.2.3. Критички приступа информацијама са интернета ИНФ.ОО.С.2.4. Информације користи у складу са ауторским правима ИНФ.ОО.С.2.5. Безбедно комуницира, штити идентитет, поштује нетикецију ИНФ.ОО.С.3.3. Препознаје позитиван утицај ВИ на савремени живот	ИНФ.ОО.Н.1.1. Критички размишља о утицају вештачке интелигенције на живот људи ИНФ.ОО.Н.2.3. Штити дигиталне продукте одговарајућом СС лиценцом ИНФ.ОО.С.3.1. Поставља резултате рада на интернет ради дељења	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Дигитална → Рад са подацима и информацијама
III Рачунарство - Апликација Jupyter Notebook, окружење - Креирање радне свеске у Jupyter Notebook-у - Низови података, основне операције - Низови података - Графичко представљање, линијски дијаграм - Графичко представљање, стубичасти дијаграм - Графичко представљање, секторски	ИНФ.ОО.О.1.2. Аутоматизује основне операције над табеларним подацима ИНФ.ОО.О.1.3. Представља решење проблема помоћу алгоритма ИНФ.ОО.О.2.4. Препознаје програм креиран на основу датог алгоритма	ИНФ.ОО.С.1.7. Примењује основне елементе синтаксе и семантике одабраног програмског језика (Python) ИНФ.ОО.С.1.3. Правилно примењује операторе и функције над подацима ИНФ.ОО.С.2.6. Креира и тестира рачунарски програм за аутоматизацију проблема примереног узрасту ИНФ.ОО.С.2.2. — Приказује податке одговарајућим дијаграмом	ИНФ.ОО.Н.1.2. Користи библиотеке, функције и сложеније типове података за креирање програма (NumPy, Pandas, Matplotlib) ИНФ.ОО.Н.2.2. Анализира прикупљене отворене податке и доноси закључке	→ Учење → Рад са подацима и информацијама → Дигитална компетенција

дијаграм - Унос и представљање табеларно записаних података - Рад са редовима табеле (Pandas DataFrame) - Анализа и обрада табеларно представљених података				
IV Пројектни задатак - Пројектни задатак — избор теме, планирање, прикупљање и обрада података. - Анализа и визуелизација података - Презентација пројектних задатака	ИНФ.ОО.О.1.2. Аутоматизује рачунске операције над табеларним подацима ИНФ.ОО.О.1.3. Представља решење проблема алгоритмом ИНФ.ОО.О.2.1. Креира и чува дигиталне датотеке ИНФ.ОО.О.3.1. Учествује у групном раду коришћењем дигиталних технологија	ИНФ.ОО.С.1.3. Примењује функције над табеларним подацима ИНФ.ОО.С.2.2. Табеларне податке представља одговарајућим графиконом ИНФ.ОО.С.2.1. Креира и адаптира датотеке уметањем слика, табела, графикона ИНФ.ОО.С.2.4. Поштује ауторска права и наводи изворе ИНФ.ОО.С.2.6. Креира и тестира програм за решавање проблема ИНФ.ОО.С.3.1. Поставља резултате рада на интернет ради дељења	ИНФ.ОО.Н.1.2. Користи библиотеке и сложеније типове података ИНФ.ОО.Н.2.2. Анализира отворене податке и доноси одговарајуће закључке ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђује дигитална решења реалних проблема и унапређује квалитет живота у заједници ИНФ.ОО.Н.2.3. Штити продукте СС лиценцом	→ Рад са подацима и информацијама → Сарадња и тимски рад → Комуникација и презентовање → Дигитална компетенција
Начини праћења постигнућа ученика	Јасно дефинисани критеријуми за основни, средњи и напредни ниво за сваку тему Педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика. Активно посматрање и бележење напретка; - анализа практичних радова у Excel-у/Google Sheets-у; - самопроцена и вршњачка процена; - усмена провера разумевања концепата Провера практичних вежби у Jupyter Notebook-у; - анализа кода; - питања на часу; - формативне провере кроз кратке задатке; - самопроцена Групни пројекти; - провера разумевања кроз питања и задатке; - праћење свих фаза пројекта; - редовне консултације; - групна и самопроцена; - анализа финалних продуката				
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Јасно дефинисани критеријуми оцењивања за основни, средњи и напредни ниво за сваку тему Формативно: Усмена питања, провера вежби, самопроцена, вршњачка процена, повратна информација; провера задатака у Jupyter Notebook-у са конкретном повратном информацијом; грешке у коду третирају се као прилика за учење континуирана повратна информација током реализације пројекта. Сумативно: Практичне провере, решавање задатака (рад у Excel-у,			

	Python/Jupyter-у), пројектни задаци, презентације, оцена финалног пројектног задатка (код, анализа, визуелизација, јавна презентација) по јасно дефинисаним критеријумима и нивоима постигнућа у складу са стандардима
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Практичним радом на рачунару, решавањем реалних проблема са подацима; корелација са математиком (формуле, статистика), физиком (мерне величине), географијом/биологијом (анализа еколошких података); рад у облаку развија сарадничке вештине; анализа и графичко представљање података развија аналитичко и критичко мишљење Кроз анализу реалних примера из медија и свакодневног живота; корелација са грађанским васпитањем (права детета), српским језиком (дигитални правопис, нетикеција), техником (хардвер, мреже); развој критичког мишљења, одговорности и медијске писмености Кроз практичан рад у Jupyter Notebook-у ученици решавају реалне проблеме из математике, физике и природних наука; употреба библиотека (NumPy, Pandas, Matplotlib) развија апстрактно мишљење; корелација са математиком (низови, статистика, графикони) и природним наукама; развој аналитичке писмености и компетенције за целоживотно учење Ученици самостално или у тиму бирају реалну тему или проблем из свог окружења (нпр. анализа оцена, еколошки подаци, потрошња енергије, еколошки, здравствени, друштвени), прикупљају отворене податке, обрађују их у Excel-у, а затим и Python/Pandas/Matplotlib; развијају аналитичко, критичко мишљење, а кроз презентацију и вештину јавног наступа; корелација са природним наукама, пре свега математиком
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	Диференцирани задаци по нивоима у оквиру редовне наставе Секција за ученике виших постигнућа из области роботике. Селекција није трајна нити фиксна, већ је флексибилна и у функцији подршке развоју сваког ученика, уз поштовање индивидуалних разлика, способности и темпа напредовања.
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**	Почетак реализације наставног програма у предмету Информатика и рачунарство подразумева увођење ученика у теме кроз флексибилне и постепене облике рада који подстичу интересовање, активност и развој компетенција. Почетак реализације програма се заснива на постепеном, активном и интерактивном приступу: - сви облици рада – фронтални, индивидуални, парни и групни – користе се у складу са циљевима часа; - нагласак је на активном учењу, практичној примени и развоју дигиталних и међупредметних компетенција.

Ž

Физичко и зрдавствено васпитање

Пети разред

Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада

Задаци наставе физичког васпитања:

- развој основних моторичких способности,првенствено брзине и кондиције
- стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом
- примена стечених знања,умења и навика у сложенијим условима
- задовољење социјалних потреба за потврђивањем,групним поистовећивањем и сл.
- естетско изражавање покретом и кретањима
- усвајање етичких вредности и подстицање волъних особина ученика

Пети разред,годишњи фонд 72 часа + 54 часа (обавезне физичке активности ученика)

Литература:

Уџбеници: Д:Вишњић,*Настава физичког васпитања*,Завод за уџбенике,Београд 1996
Додатни дидактички материјали: Ђ.Стефановић, Атлетика 1. *Настанак и развој атлетских дисциплина*, Факултет физичке културе,Београд,1992 Ђ.Стефановић, *Атлетика 2.Техника*, Факултет физичке културе, Београд,1992. Ј.Радојевић,*Спортска гимнастика 1. и 2.* ,Факултет физичке културе, Београд, 1994 Б:Покрајца *Рукомет*-скрипте

Корелација са другим предметима:

Музичка култура	- Такт и врсте тактова - Моравац
Историја	- Стари век – Стара Грчка – Култура
Ликовна култура	-изложбе дечијих радова на тему спортских игара и здравог нацина живота
Биологија	- упознају грађу и функционисање човечијег организма; - стекну неопходне хигијенске навике за очување сопственог здравља и здравља других људи;

Праћење постигнућа ученика:

Начин праћења (образовних стандарда):	- на часовима редовне провере - кроз полигоне спретности - - кратки тестови способности на часовима по савладавању планираних садржаја
Елементи оцене:	– Активност и однос ученика према физичком и здравственом васпитању који обухвата: – вежбање у адекватној спортској опреми; – редовно присуствовање на часовима *физичког и здравственог васпитања и обавезним физичким активностима*; – учествовање у ванчасовним и ваншколским активностима и др. – Приказ једног од усвојених комплекса општеприпремних вежби (вежби обликовања), – Достигнут ниво постигнућа моторичких знања, умења и навика (напредак у усавршавању технике): **Атлетика:** Приказ технике спринтерског и истрајног трчања; приказ технике, скока увис прекорачна техника (маказе); Спринтерско трчање 30–50 m на време, бацање лоптице до 200 gr у даљ. Истрајно трчање у трајању од 6 минута. Трчање школског кроса. **Спортска гимнастика:** Вежбе на тлу: колут у напред, колут у назад, став о шакама уз помоћ, мост из лежања, став на плећима „свећа”; Прескок: разношка уз помоћ; Вежбе у упору: – паралелни разбој: наскок у упор са повишења (шведска клупа, сандук, столица...), предњихом сед разножно, приножити једном и саскок, – ниско вратило: упор одскоком, издржај, саскок у почетни положај; Вежбе у вису (вратило/кругови): њих и саскок предњихом. Пењања: приказ технике пењања уз шипку и конопац. **Рукомет:** Контрола лопте у месту и кретању (вођење); Вођење лопте праволинијски са променом правца кретања (левом и десном руком); Хвата и додаје лопту у висини главе и рамена; Шутира једном техником;

	Мали фудбал: Додавање унутрашњом страном стопала и примање лопте ђоном и унутрашњом страном стопала; Вођење и шут на гол једном техником; Додавање, примање лопте у и шут на гол у кретању. **Плес и ритмика:** Замаси, кружења, трчања, поскоци и скокови без реквизита. Поскоци и скокови кроз вијачу. Народно „Моравац” коло уз музику (прва и друга варијанта).

Препоручени садржаји и теме	Исходи –по завршетку разредаученик ће бити у стању да:	Стандарди
Гимнастика Обавезни садржаји Вежбе на тлу Прескоци и скокови Вежбе у упору Вежбе у вису Ниска греда Гимнастички полигон Препоручени садржаји Вежбе на тлу (напредне варијанте) Висока греда Трамболина Прескок Коњ са хватаљкама Вежбе у упору (сложенији састав) Вежбе у вису (сложенији састав)	Основни ниво- правилно изводе основне вежбе и комбинације на справама и тлу,чува и помаже,поштује сигурносна правила,зна терминологију,основе организације рада на справи и пружа прву помоћ Средњи ниво- правилно изводи вежбе,зна мере сигурности,чување и помагање,терминологију и основа организације рада Виши ниво- правилно изводи вежбе и комбинације вежби на тлу и на справама,зна мере сигурности,чување и помагање,терминологију,организацију рада и учествује на школском такмичењу – одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела – користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри – процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици	Ф.В.1.1.11. Ф.В.1.1.19. Ф.В.1.1.14. Ф.В.1.1.17. Ф.В.1.1.1 Ф.В.1.1.13. Ф.В.1.1.16. Ф.В.1.1.15 Ф.В.1.1.12.
Плес и ритмика- Обавезни садржаји Покрети уз ритам и уз музичку пратњу Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац” Народно коло из краја у којем се школа налази Основни кораци друштвених плесова Препоручени садржаји Вежбе са обручем Вежбе са лоптом Сложенији скокови кроз вијачу	изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу – игра народно коло – изведе кретања у различитом ритму – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура	Ф.В.1.1.20. Ф.В.2.1.18. Ф.В.3.1.16
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Обавезни садржаји Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за	– примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби – изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама – упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	Ф.В.1.1.24 Ф.В.1.1.25

праћење физичког развоја и моторичких способности		
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА (Реализује се кроз све наставне области и теме уз практичан рад) Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању Основна правила Рукомета/минирукомета и Малог фудбала Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе) Чување и одржавање материјалних добара која се користе у физичком и здравственом васпитању Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту „Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација) Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта Значај развоја физичких способности за сналажење у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...) Физичко вежбање и естетика (правилно обликовање тела) Планирање дневних активности Здравствено васпитање-Физичка активност, вежбање и здравље Основни принципи вежбања и врсте физичке активности Одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања Лична и колективна	– објасни својим речима сврху и значај вежбања – користи основну терминологију вежбања – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама – примени мере безбедности током вежбања – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање – примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама – навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин – користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности – прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом” – примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама – препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању и спорту – направи план дневних активности -наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље – разликује здраве и нездраве начине исхране – направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника. – примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања – препозна врсту повреде – правилно реагује у случају повреде – чува животну средину током вежбања	Ф.В.1.2.1. Ф.В.1.2.2. Ф.В.1.2.3. Ф.В.1.2.4. Ф.В.1.2.5. Ф.В.2.2.1 Ф.В.2.2.2. Ф.В.2.2.3. Ф.В.3.2.1. Ф.В.3.2.2 Ф.В.3.2.3.

хигијена пре и после вежбања Утицај правилне исхране на здравље и развој људи Исхрана пре и после вежбања Прва помоћ: – значај прве помоћи, – врсте повреда. Вежбање и играње на чистом ваздуху – чување околине приликом вежбања		
Општа предметна компетенција (ОПК) Предмет Физичко и здравствено васпитање омогућава ученицима да учествују у разноврсном, безбедном и развојно-прикладном физичком вежбању и физичким активностима, које доприносе њиховом физичком именталном здрављу, школском постигнућу, стицању социјалних вештина и здравих животних навика. Учењем предмета физичко и здравствено васпитање ученици унапређују физичке способности, стичу разноврсне моторичке вештине и оспособљавају се да их користе у различитим условима и животним ситуацијама. Уче основне кретне концепте и стратегије и принципе вежбања. Оснажују се да постављају личне циљеве у домену физичке форме, физичке активности, исхране и других здравих животних навика, које су неопходне за безбедно и компетентно бављење физичким активностима и за формирање основа здравог животног стила.Учествовањем у разноврсним индивидуалним и групним кретним активностима, ученици изграђују самопоуздање, формирају ставове и систем вредности,	**Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)** Ученици успешно тумаче основне препоруке за физичку активност деце и адолесцената и могу да илуструју различите типове физичке активности адекватним примерима. Разумеју тренутне промене у организму настале као последица различитих физичких активности и адекватно реагују на знаке прекомерног физичког оптерећења. Познају правила безбедног извођења једноставних физичких вежбања, од загревања до смиривања функција организма. Демонстрирају добру контролу покрета приликом извођења основних и специфичних моторичких вештина. Придржавају се правила игре/активности и кроз ефективну комуникацију и сарадњу доприносе безбедној и позитивној атмосфери за вежбање. **Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)** Ученици активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. Баве се и физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини. Избором адекватне стратегије решавају различите кретне проблеме. Конструктивно комуницирају са вршњацима и исказују осећања одговарајућим вербалним и невербалним средствима (плес, покрет). Унапређују сопствене моторичке способности редовним учествовањем у различитим вежбањима. **Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)** Ученици достижу и одржавају оптималан ниво физичке форме повезане са здрављем. Испуњавају минималне здравствене препоруке за физичку активност и вреднују њен значај за здравље. Вешто изводе и комбинују	ФЗВ.ОО.О.1.1. Дају типичне примере за различите типове физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.2. Тумаче основне препоруке за физичку активност деце и адолесцената. ФЗВ.ОО.О.1.3. Препознају и описују промене које настају у организму током физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. ФЗВ.ОО.О.1.6. ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. ФЗВ.ОО.О.2.2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини. ФЗВ.ОО.О.2.3. Редовно учествују у различитим вежбањима ради унапређивања моторичких способности. ФЗВ.ОО.О.2.4. Бирају одговарајуће стратегије при решавању различитих кретних проблема.

развијају сарадничке вештине, емпатију и толеранцију,преузимају иницијативу и одговорност, конструктивно комуницирају исхватају значај фер-плеја. Упознају термине везане за физичку активност издравље. Охрабрују се да изражавају креативност покретом, да разумеју ивреднују своје културно наслеђе у области спорта, рекреације и плеса и дабуду отворени за различите културе и традиције. Решавају проблемске ситуације у контексту физичке активности. Упознају се са научним и технолошким аспектима физичке активности и здравља и критички преиспитују утицај личних и срединских фактора на физичку активност,безбедност, здравље појединаца, група и друштва. Одговорно користе различите изворе информација и дигиталне технологије ради унапређивања личног и јавног здравља, као и заштите животне средине.	основне моторичке вештине у различитим ситуацијама. Користе типичне вежбе за развој моторичких способности. Примењују основне хигијенске и безбедносне мере током физичке активности и воде рачуна о заштити животне средине. Познају карактеристике правилног обрасца исхране. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности.	ФЗВ.ОО.О.3.1. Редовно се баве физичком активношћу у складу са препорукама јавног здравља, примењујући основне хигијенске и безбедносне мере. ФЗВ.ОО.О.3.2. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. ФЗВ.ОО.О.3.3. Пореде карактеристике правилне и неправилне исхране. ФЗВ.ОО.О.3.4. Анализирају и вреднују своју свакодневну физичку активност. ФЗВ.ОО.О.3.5. Примењују адекватне вежбе за унапређивање моторичких способности. Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за вежбање. ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.8. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења једноставнијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницира-ју и сарађују током физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање. ФЗВ.ОО.О.2.5. Користе одговарајућа вербална и невербална средства (плес, покрет) да искажу осећања и комуницирају са вршњацима.

		ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације). ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.). ФЗВ.ОО.О.3.9. Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.
Активност наставника	Организује загревање различитим облицима и динамиком кретања, бира адекватне вежбе у зависности од наставне јединице, објашњава елементе технике користећи методске принципе, демонстрира, исправља грешке, организује и суди утакмицу, истиче ученике који су успешно савладали елементе. Оцењује..	
Активност ученика	Пресвлаче се у опрему за вежбање, стају у врсту, загревају се, престројавају се за вежбање, раде вежбе обликовања, праве формације за обуку елемената технике, понављају задате елементе, праве екипе, питају шта им није јасно, раде вежбе за опуштање, стају у врсту, одлазе у свлачионицу на пресвлачење.	
Начин остваривања програма (методе и технике рада)	Жива реч, описивање, показивање, посматрање, имитација, практично вежбање аналитичком, синтетичком и комплексном методом учења телесних вежби. Индивидуални приступ.	
Међупредметне компетенције	**Целоживотно учење** - активно одваја битно од небитног, - самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; - користи могућности ваншколског учења; - негује и развија лична интересовања. - разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. **Вештина комуникације** - уважава саговорника, изражава своје ставове и мишљења,осећања. - негује културу дијалога **Сарадња** конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе, - доприноси постизању договора о раду заједничког рада, - активно слуша и поставља релевантна питања, - ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групе, - поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару **Решавање проблема** - препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства, - самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) **Вештина за живот у демократском друштву** - активно учествује у животу школе - поштује разлике - развија толеранцију	

Обавезне физичке активности

Циљ

Циљ је задовољење интересовања и потребе за стицањем знања,способности за бављење спортом као интегралним делом физичке културе и настојање да стечена знања примењују у животу

Задаци

- развој и одржавање специфичних моторичких способности
- учење и усавршавање основних и сложених елемената технике
- пружање неопходниих знања из изабраног спорта и њихова примена упракси
- учење и усавршавање основне ттактике
- обавезна реализација такмичења на одељенском и разредном нивоу
- задовољење социјалних потреба за потврђивањем и групном припадношћу
- стварање објективних представа ученика о сопственим могућностима за учешће у изабраном спорту
- подстицање стваралаштва ученика

Пети разред,годишњи фонд 54 часа

Литература:

Уџбеници: - Д:Вишњић,*Настава физичког васпитања*,Завод за уџбенике,Београд 1996.
Додатни дидактички материјали: - Додатни дидактички материјали: - Д:Томић,*Одбојка,методички приступ 1000 како?*,Београд 1989. - Настава физичког васпитања,Д.Вишњић ,Београд 1996.

Корелација:

Музичка култура	Такт и врсте тактова
Ликовна култура	Изложбе ученичких радова на тему спорта и здравственог васпитања

Праћење постигнућа ученика:

Начин праћења (образовних стандарда)	на часовима редовне провере кроз полигоне спретности кратки тестови способности на часовима по савладавању планираних садржаја
Елементи оцене	савладана техника савладана тактика игра однос према раду такмичења

Препоручени садржаји и теме	**Исходи –по завршетку разредаученик ће бити у стању да:**	**Стандарди**
Фудбал - Вођење и контрола лопте -примање лопте и додавање различитим деловима стопала - шутирање на гол и основе игре у нападу -одузимање лопте и основе игре у одбрани -вежбе са два и три играча - игра са применом основних правила за мали фудбал **Одбојка-** -одбијање лопте прстима и	Развијање основних моторичких способности, координације и спретности. Научити и усавршити: технику одбијања лопте прстима и чекићем, сервис,правила игре. Развијање колективног духа. Примена у игри и на утакмицама Да ученици задовоље своја интересовања и потребе за стицањем знања,способности за бављење спортом као интегралним делом физичке културе и настојања да стечена знања примењују у животу (стварање трајне навике за бављењем спортом и учешћа на такмичењима) – Развој и одржавање моторичких способности ученика.Учење и усавршавање моторичких	Ф.в.1.1.1. Ф.в.1.1.2 Ф.в.1.1. Ф.в.2.1.1. Ф.в.2.1.2. Ф.в.3.1.1 Ф.в.3.1.2.

чекићем -школски сервис -тенис сервис -дизање и смеч -игра са применом правила **Рукомет-** -игра	форми одбојке,стицање теоријских знања,познавање правилља такмичења,откривање даровитих италентованих ученика и њихово подстицање да се и даље баве спортом	
Активност наставника	Организује загревање различитим облицима и динамиком кретања, бира адекватне вежбе у зависности од наставне јединице, објашњава елементе технике користећи методске принципе, демонстрира, исправља грешке, организује и суди утакмицу, истиче ученике који су успешно савладали елементе. Оцењује..	
Активност ученика	Пресвлаче се у опрему за вежбање, стају у врсту, загревају се, престројавају се за вежбање, раде вежбе обликовања, праве формације за обуку елемената технике, понављају задате елементе, праве екипе, питају шта им није јасно, раде вежбе за опуштање, стају у врсту, одлазе у свлачионицу на пресвлачење. Такмиче се.	
Начин остваривања програма (методе и технике рада)	Жива реч, демонстрација, практично вежбање, посматрање, имитација, драматизацуја, дискусија	

Међупредметне компетенције	**Целоживотно учење** - активно одваја битно од небитног, - самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; - користи могућности ваншколског учења; - негује и развија лична интересовања. - разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. **Вештина комуникације** - уважава саговорника, изражава своје ставове и мишљења,осећања. - негује културу дијалога **Сарадња** конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе, - доприноси постизању договора о раду заједничког рада, - активно слуша и поставља релевантна питања, - ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групе, - поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару **Решавање проблема** - препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства, - самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) **Вештина за живот у демократском друштву** - активно учествује у животу школе - поштује разлике - развија толеранцију

Шести разред

Циљ учења *физичког и здравственог васпитања* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Задаци наставе физичког васпитања:

- развој основних моторичких способности,првенствено брзине и кондиције
- стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом
- примена стечених знања,умења и навика у сложенијим условима
- задовољење социјалних потреба за потврђивањем,групним поистовећивањем и сл.
- естетско изражавање покретом и кретањима
- усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика

Годишњи фонд часова: 72 часа + 54 часа обавезних физичких активности

Литература

Уџбеници: Д:Вишњић,*Настава физичког васпитања*,Завод за уџбенике,Београд 1996
Додатни дидактички материјали: Ђ.Стефановић, Атлетика 1. Настанак и развој атлетских дисциплина, Факултет физичке културе,Београд Ђ.Стефановић, Атлетика 2.Техника, Факултет физичке културе,Београд Ј.Радојевић,Спортска гимнастика 1. И 2. Део,Факултет физичке културе,Београд,1994 Др.С.Јаковљевић,др М.Каралејић,Основе кошарке,Факултет спорта и физичког васпитања,Београд 2001

Корелација са другим предметима:

Музичка култура	-Мокрањац -Моцарт „Чаробна фрула“ -Вивалди „Годишња доба“ -моравац

Праћење постигнућа ученика:

Начин праћења (образовних стандарда):	-на часовима редовне провере -кроз полигоне спретности -кратки тестови способности на часовима по савладавању планираних садржаја
Елементи оцене:	– Активност и однос ученика према физичком и здравственом васпитању који обухвата: – вежбање у адекватној спортској опреми; – редовно присуствовање на часовима физичког и здравственог васпитања и обавезним физичким активностима; – учествовање у ванчасовним и ваншколским активностима и др. – Приказ два комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), са и без реквизита. – Достигнут ниво постигнућа моторичких знања, умења и навика (напредак у усавршавању технике). **Атлетика:** Приказ технике штафтног трчања – техника измене штафете, приказ технике, скока увис опкорачна техника; Спринтерско трчање 50 m на време, бацање вортекса. Истрајно трчање у трајању од 7 минута. Трчање школског кроса. **Спортска гимнастика:** Вежбе на тлу: колут у напред, колут у назад, летећи колут, став о шакама уз помоћ, мост из лежања, став на плећима „свећа”, премет странце„звезда”. Прескок: згрчка уз помоћ. Вежбе у упору: – дохватно вратило (ученици) или двовисински разбој – нижа притка (ученице) – вис завесом о потколено, наупор јашући и саскок одношка. – паралелни разбој (ученици) – наскок у упор; њихање и предњихом сед разножно пред рукама; сасед и њихање; њихање и зањихом саскок. Састав од научних елемената. Вежбе реализовати уз помоћ наставника – двовисински разбој (ученице) – наскок из места или залета у упор предњи, премах једном ногом у сед јашући, премах другом ногом у упор стражњи и саскок уз помоћ; Вежбе у вису:

	– доскочно вратило (ученици) њихање са повећаном амплитудом и саскок у зањиху; – кругови (ученици и ученице) љуљање на круговима мањом аплитудом и саскоци уз помоћ наставника; – двовисински разбој или нека друга справа за вежбе у вису (ученице) – климом успоставити њих, њихање са већом амплитудом и спојено саскок у зањиху; Приказ технике пењања (шипка, канап, морнарске лестве – до 4 m висине); Трамболина или одскочна даска:скокови – предњи пружени и згрчени; Ниска греда: – боком поред греде; – суножним одскоком наскок на греду суножно (једна нога мало испред друге); – различити начини ходања: у успону, са згрченим предножењем, са заножењем, са одножењем, са високим предножењем; окрет у успону на средини греде; – суножни одскок из става предножног са променом ноге и доскок; вага претклоном и заножењем; саскок згрчено; Гимнастички полигон састављен од обрађених програмских садржаја. **Кошарка:** Контрола лопте у месту и кретању (вођење); Вођење лопте са променом правца кретања (левом и десном руком); Хвата и додаје лопту у висини груди, кука изнад главе; Двокорак у „јачу” страну; Шут на кош; **Рукомет и други садржаји *Обавезних физичких активности ученика:*** Пратити и вредновати обрађене садржаје рукомета/минирукомета и друге садржаје реализоване у складу са програмом. **Плес и ритмика:** Замаси, кружења, трчања, поскоци и скокови са вијачом. Поскоци и скокови кроз вијачу. Народно Моравац коло уз музику (трећа и четврта варијанта).

Теме и садржаји	Исходи –по завршетку разредаученик ће бити у стању да:	Стандарди
КОШАРКА Основни садржаји Кошарка: Основни елементи технике и правила: – кретање у основном ставу у одбрани, – контрола лопте у месту и кретању, – вођење лопте, – дриблинг, – хватања и додавања лопте, – шутирања, – принципи индивидуалне одбране, – откривање и покривање (сарадња играча), – основна правила кошарке. **Проширени садржаји** Напредни елементи технике, тактике и правила игре: – дриблинг (сложеније варијанте), – финтирање. Основни принципи колективне одбране и напада.	ОСНОВНИ НИВО-игра спортску игрупримењујући основну технику,неопходна правила и сарађује са члановима екипе СРЕДЊИ НИВО-игра спортску игру примењујући виши ниво Технике,већи бр правила,једноставније тактичке комбинације и висок степен сарадње са члановима екипе ВИШИ НИВО- примењује сложене елементе технике,испуњавајући тактичке задатке,учествује у организацији утакмице и суди.Зна тактику,систем такмичења	Ф.В.1.1.1 Ф.В.1.1.2 Ф.В.2.1.1. Ф.В.2.1.2 Ф.В.3.1.1. Ф.В.3.1.2.
АТЛЕТИКА Техника штафетног трчања. Скок удаљ. Бацања кугле 2 kg. Истрајно трчање – припрема за крос. Скок увис (опкорачна техника). Бацање „вортекс-а”. **Проширени садржаји**	ОСНОВНИ НИВО-правилно трчи варијантама технике трчања на кратке,средње и дуге стазе и мери резултат;правилно да скаче у даљ и у вис,правилно баца куглу из места и за све зна терминологију,основе	Ф.В.1.1.3. Ф.В.1.1.4. Ф.В.1.1.5 Ф.В.1.1.6. Ф.В.1.1.7. Ф.В.1.1.8 Ф.В.1.1.9 Ф.В.1.1.10

Тробој.	тренинга,правила такмичења,сигурносна правила и прву помоћ -средњи ниво--правилно изводи технику штафетног трчања,правилно скаче у вис и у даљ,правилно баца куглу лећном варијантом технике,зна правила такмичења,учествује на такмичењу у једној дисциплини -ВИШИ НИВО- правилно изводи технику,учествује у атлетском петобоју,зна правила	
ГИМНАСТИКА **Основни садржаји** Вежбе на тлу. Прескоци и скокови. Вежбе у упору. Вежбе у вису. Греда. Гимнастички полигон. **Проширени садржаји** Вежбе на тлу (напредне варијанте). Висока греда. Прескок. Коњ са хватаљкама. Вежбе у упору (сложенији састав). Вежбе у вису (сложенији састав).	Основни ниво- правилно изводе основне вежбе и комбинације на справама и тлу,чува и помаже,поштује сигурносна правила,зна терминологију,основе организације рада на справи и пружа прву помоћ Средњи ниво- правилно изводи вежбе,зна мере сигурности,чување и помагање,терминологију и основа организације рада Виши ниво- правилно изводи вежбе и комбинације вежби на тлу и на справама,зна мере сигурности,чување и помагање,терминологију,организацију рада и учествује на школском такмичењу	Ф.В.1.1.11 Ф.В.1.1.19. Ф.В.1.1.13 Ф.В.1.1.17. Ф.В.1.1.14. Ф.В.2.1.9 Ф..В.2.1.17 Ф.В.2.1.10 Ф.В.2.1.11. Ф.В.2.1.12 Ф.В.2.1.15
Плес и ритмика- Основи садржаји Вежбе са вијачом. Народно коло „Моравац“. Народно коло из краја у којем се школа налази. **Проширени садржаји** Састав са обручем. Састав са лоптом. Кратки састав са вијачом. Енглески валцер.	изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу – игра народно коло – изведе кретања у различитом ритму – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура	Ф.в.1.1.20. Ф.в.2.1.18. Ф.в.3.1.16
Полигони-у складу са реализованим моторичким садржајима.		
МОТОРИЧКЕ СПОСОБНОСТИ **Основни садржаји** Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности	– примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби – изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама – упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	Ф.В.2.1.22. Ф.В.2.1.23

ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА **Физичко вежбање и спорт- Основни садржаји** Основна правила вежбања. Основна правила Кошарке и правила Рукомета. Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара која се користе у вежбању. Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање. Облици насиља у физичком васпитању и спорту. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација). Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта. Развој физичких способности у функцији сналажења у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...). Повезаност физичког вежбања и естетике. Значај вежбања у породици. Планирање вежбања у оквиру дневних активности. **Здравствено васпитање- Основни садржаји** Значај физичке активности за здравље. Поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања. Последице неодржавања хигијене – хигијена пре и после вежбања. Значај употребе воћа и поврћа у исхрани . Последице неправилне исхране и прекомерног уношења енергетских напитака. Поступци ученика након повреда (тражење помоћи). Вежбање и играње у различитим временским условима (упутства за игру и вежбање на отвореном простору). Чување околине на отвореним просторима изабраним за вежбање. Последице конзумирања дувана.		– објасни својим речима сврху и значај вежбања – користи основну терминологију вежбања – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама – примени мере безбедности током вежбања – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање – примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама – навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин – користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности – прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом” – примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама – препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању и спорту – направи план дневних активности	Ф.в.1.2.1. Ф.в.1.2.2. Ф.в.1.2.3. Ф.в.1.2.4. Ф.в.1.2.5. Ф.в.2.2.1 Ф.в.2.2.2. Ф.в.2.2.3. Ф.в.3.2.1. Ф.в.3.2.2 Ф.в.3.2.3.	
Општа предметна компетенција (ОПК) Предмет Физичко и здравствено васпитање омогућава ученицима да учествују у разноврсном, безбедном и развојно-прикладном физичком вежбању и физичким активностима, које	**Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)** ОСНОВНИ НИВО Ученици успешно тумаче основне препоруке за физичку активност деце и адолесцената и могу да илуструју различите типове физичке активности адекватним примерима.	**Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)** СРЕДЊИ НИВО Ученици успешно анализирају користи од редовне физичке активности и значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту.	ФЗВ.ОО.О.1.1. Дају типичне примере за различите типове физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.2. Тумаче основне препоруке за физичку активност деце и адолесцената. ФЗВ.ОО.О.1.3. Препознају и	ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности. ФЗВ.ОО.С.1.2. Анализирају значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту. ФЗВ.ОО.С.1.3. Демонстрирају технике

доприносе њиховом физичком именталном здрављу, школском постигнућу, стицању социјалних вештина и здравих животних навика. Учењем предмета физичко и здравствено васпитање ученици унапређују физичке способности, стичу разноврсне моторичке вештине и оспособљавају се да их користе у различитим условима и животним ситуацијама. Уче основне кретне концепте и стратегије и принципе вежбања. Оснажују се да постављају личне циљеве у домену физичке форме, физичке активности, исхране и других здравих животних навика, које су неопходне за безбедно и компетентно бављење физичким активностима и за формирање основа здравог животног стила.Учествовање м у разноврсним индивидуалним и групним кретним активностима, ученици изграђују самопоуздање, формирају ставове и систем вредности, развијају сарадничке вештине, емпатију и толеранцију,преузи мају иницијативу и одговорност, конструктивно	Разумеју тренутне промене у организму настале као последица различитих физичких активности и адекватно реагују на знаке прекомерног физичког оптерећења. Познају правила безбедног извођења једноставних физичких вежбања, од загревања до смиривања функција организма. Демонстрирају добру контролу покрета приликом извођења основних и специфичних моторичких вештина. Придржавају се правила игре/активности и кроз ефективну комуникацију и сарадњу доприносе безбедној и позитивној атмосфери за вежбање. **Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)** Ученици активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. Баве се и физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према	Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу. Могу да објасне како промене фреквенције, интензитета, трајања и типа физичке активности утичу на њене ефекте. Анализирају утицај срединских фактора на физичку активност и здравље људи и адекватно користе неопходну опрему за боравак у природи. Успешно демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. Познају стручну терминологију у области физичке активности, вежбања и спорта. Користећи основне математичке концепте и научне принципе, ученици изводе једноставна антропометријска и моторичка мерења и анализирају значај моторичких способности за здравље и учествовање у спорту. Успешно објашњавају кључне карактеристике правилног извођења моторичких вештина које демонстрирају у различитим условима у складу са постављеним задацима. Имају добру контролу и координацију покрета приликом	описују промене које настају у организму током физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. ФЗВ.ОО.О.1.6. ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. ФЗВ.ОО.О.2.2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини. – ФЗВ.ОО.О.2.3. Редовно учествују у различитим вежбањима ради унапређивања моторичких способности. ФЗВ.ОО.О.2.4. Бирају одговарајуће стратегије при решавању различитих кретних	помагања, чувања себе и других приликом вежбања. ФЗВ.ОО.С.1.4. ФЗВ.ОО.С.2.1. Идентификују добре и слабе стране сопственог извођења моторичке вештине ради побољшања извођења. ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења. ФЗВ.ОО.С.2.3. Користе повратне ФЗВ.ОО.С.3.1. Редовно се баве физичком активношћу на нивоу који превазилази основне препоруке јавног здравља. ФЗВ.ОО.С.3.2. Правилно реагују у случају повреде приликом физичке активности. – ФЗВ.ОО.С.3.3. Користе и комбинују специјализоване моторичке вештине у Објашњавају како промене фреквенције, интензитета, трајања и типа физичке активности утичу на њене ефекте. ФЗВ.ОО.С.1.5. Анализирају утицај срединских

комуницирају исхватају значај фер-плеја. Упознају термине везане за физичку активност издравље. Охрабрују се да изражавају креативност покретом, да разумеју ивреднују своје културно наслеђе у области спорта, рекреације и плеса и дабуду отворени за различите културе и традиције. Решавају проблемске ситуације у контексту физичке активности. Упознају се са научним и технолошким аспектима физичке активности и здравља и критички преиспитују утицај личних и срединских фактора на физичку активност,безбедност, здравље појединаца, група и друштва. Одговорно користе различите изворе информација и дигиталне технологије ради унапређивања личног и јавног здравља, као и заштите животне средине.	животној средини. Избором адекватне стратегије решавају различите кретне проблеме. Конструктивно комуницирају са вршњацима и исказују осећања одговарајућим вербалним и невербалним средствима (плес, покрет). Унапређују сопствене моторичке способности редовним учествовањем у различитим вежбањима. **Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)** Ученици достижу и одржавају оптималан ниво физичке форме повезане са здрављем. Испуњавају минималне здравствене препоруке за физичку активност и вреднују њен значај за здравље. Вешто изводе и комбинују основне моторичке вештине у различитим ситуацијама. Користе типичне вежбе за развој моторичких способности. Примењују основне хигијенске и безбедносне мере током физичке активности и воде рачуна о заштити животне средине. Познају карактеристике правилног обрасца	извођења и сложенијих специфичних моторичких вештина. Објашњавају основне принципе правилне исхране и препознају штетне утицаје употребе психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића на здравље. Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом и елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу. Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Приликом учења моторичких вештина могу да идентификују добре и слабе стране извођења, као и да користе повратне информације ради побољшања контроле и координације тела. Аргументовано дискутују о утицају физичке активности на здравље и благостање. Користе концепте мерења да одреде удаљеност, брзину, висину, фреквенцију, број понављања, трајање активности, паузе и сл. приликом вежбања. Анализирају утицај коришћења дигиталних	проблема. ФЗВ.ОО.О.3.1. Редовно се баве физичком активношћу у складу са препорукама јавног здравља, примењујући основне хигијенске и безбедносне мере. ФЗВ.ОО.О.3.2. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. ФЗВ.ОО.О.3.3. Пореде карактеристике правилне и неправилне исхране. ФЗВ.ОО.О.3.4. Анализирају и вреднују своју свакодневну физичку активност. ФЗВ.ОО.О.3.5. Примењују адекватне вежбе за унапређивање моторичких способности. Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за вежбање. ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом	фактора (температура, влажност ваздуха, загађеност ваздуха/воде, УВ зрачење, ветар и др.) на физичку активност и здравље људи. ФЗВ.ОО.С.1.6. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.1.7. Демонстрирају моторичке вештине у различитим условима у складу са постављеним задацима. ФЗВ.ОО.С.1.8. Објашњавају кључне карактеристике правилног извођења моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.1.9. Изводе једноставна антропометријска и моторичка мерења, користећи основне математичке концепте. информације ради побољшања контроле и координације тела приликом извођења моторичких вештина.

	исхране. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности.	технологија на здравље и благостање деце и адолесцената. Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици превазилазе минималне здравствене препоруке за физичку активност. Идентификују сопствене потребе и интересовања у домену физичке форме и физичке активности и уз одговарајућу помоћ праве план побољшања. Вешто изводе специфичне моторичке вештине у разноврсним спортским и рекреативним активностима. Примењују поступке прве помоћи приликом спортских повреда. Примењују основне принципе правилне исхране. Показују толеранцију и фер-плеј у контексту физичке активности. Адекватно користе шири вокабулар из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. Укључују се у промоцију физичке активности и здравља у школи. Вреднују национално наслеђе у физичкој активности, спорту и плесу.	извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.8. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења једноставнијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање. ФЗВ.ОО.О.2.5. Користе одговарајућа вербална и невербална средства (плес, покрет) да искажу осећања и комуницирају са вршњацима. ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у	ФЗВ.ОО.С.2.4. Аргументовано дискутују о утицају физичке активности на здравље и благостање. ФЗВ.ОО.С.2.5. Користе концепте мерења да одреде удаљеност, брзину, висину, фреквенцију, број понављања, трајање активности, паузе и сл. приликом вежбања. ФЗВ.ОО.С.2.6. Анализирају утицај коришћења дигиталних технологија на здравље и благостање деце и адолесцената. разноврсним ситуацијама (игра, рекреација, такмичење, свакодневне животне активности). ФЗВ.ОО.С.3.4. Критички се односе према употреби психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића. ФЗВ.ОО.С.3.5. Примењују основне принципе правилне исхране у свакодневном животу. ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој

			различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације). ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.). ФЗВ.ОО.О.3.9. Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.	активности и спорту. ФЗВ.ОО.С.3.7. Препознају ризик седентарних активности и коригују свој образац дневних активности у складу са тим. ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини. ФЗВ.ОО.С.3.9. Вреднују национално наслеђе у физичкој активности, спорту и плесу, као и наслеђе других. ФЗВ.ОО.С.1.10. Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу. ФЗВ.ОО.С.1.11. Познају стручну терминологију везану за физичку активност, вежбање и ФЗВ.ОО.С. 3.10. Адекватно користе шири вокабулар из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у усменој и писаној комуникацији у различитим ситуацијама.

				спорт. ФЗВ.ОО.С.1.12. Објашњавају основне принципе правилне исхране. ФЗВ.ОО.С.1.13. Користе одећу, опрему и једноставна средства и алате на безбедан начин приликом боравка у природи. ФЗВ.ОО.С.1.14. Препознају штетне утицаје употребе психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића. ФЗВ.ОО.С.1.15. Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом. ФЗВ.ОО.С.1.16. Идентификују елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу.

Активност наставника	Организује загревање различитим облицима и динамиком кретања, бира адекватне вежбе у зависности од наставне јединице, објашњава елементе технике користећи методске принципе, демонстрира, исправља грешке, организује и суди утакмицу, истиче ученике који су успешно савладали елементе. Оцењује..
Активност ученика	Пресвлаче се у опрему за вежбање, стају у врсту, загревају се, престројавају се за вежбање, раде вежбе обликовања, праве формације за обуку елемената технике, понављају задате елементе, праве екипе, питају шта им није јасно, раде вежбе за опуштање, стају у врсту, одлазе у свлачионицу на пресвлачење.
Начин остваривања програма	Жива реч, описивање, показивање, посматрање, имитација, практично вежбање аналитичком, синтетичком и комплексном методом учења телесних вежби. Индивидуални приступ.
Међупредметне компетенције	**Целоживотно учење** - активно одваја битно од небитног, - самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; - користи могућности ваншколског учења; - негује и развија лична интересовања. - разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. **Вештина комуникације** - уважава саговорника, изражава своје ставове и мишљења,осећања. - негује културу дијалога

	Сарадња конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе, - доприноси постизању договора о раду заједничког рада, - активно слуша и поставља релевантна питања, - ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групе, - поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару **Решавање проблема** - препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства, - самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) **Вештина за живот у демократском друштву** - активно учествује у животу школе - поштује разлике - развија толеранцију

Обавезне физичке активности
Циљ
Циљ је задовољење интересовања и потребе за стицањем знања,способности за бављење спортом као интегралним делом физичке културе и настојање да стечена знања примењују у животу

Задаци
развој и одржавање специфичних моторичких способности
учење и усавршавање основних и сложених елемената технике
пружање неопходниих знања из изабраног спорта и њихова примена упракси
учење и усавршавање основне ттактике
обавезна реализација такмичења на одељенском и разредном нивоу
задовољење социјалних потреба за потврђивањем и групном припадношћу
стварање објективних представа ученика о сопственим могућностима за учешће у изабраном спорту
подстицање стваралаштва ученика

Шести разред,годишњи фонд 54 часа
Литература:

Уџбеници: Д:Вишњић,Настава физичког васпитања,Завод за уџбенике,Београд 1996.
Додатни дидактички материјали: Д:Томић,Одбојка,методички приступ 1000 како?,Београд 1989. Настава физичког васпитања,Д.Вишњић ,Београд 1996.

Корелација:

Музичка култура	-
Ликовна култура	Изложбе ученичких радова на тему спорта и здравственог васпитања

Праћење постигнућа ученика:

Начин праћења (образовних стандарда)	на часовима редовне провере кроз полигоне спретности кратки тестови способности на часовима по савладавању планираних садржаја
Елементи оцене	савладана техника савладана тактика игра однос према раду такмичења

Препоручени садржаји и теме	Исходи –по завршетку разредаученик ће бити у стању да:	Стандарди
Обавезни програмски садржаји ових активности су: – Кондиционо вежбање ученика у трајању од најмање 20 минута; – Рукомет/минирукомет. **Напредни** елементи технике, тактике и правила игре: 1. хватања котрљајућих лопти; 2. дриблинг – вежбе вођења са радом ногу (кроз ноге, поред и испред тела); вођење две лопте; 3. додавање лопте: додавање „дугим замахом” – чеони залет; додавање лопте изведеним начинима; додавања са изменом места; 4. шутирања на гол, бочни шут са отклоном, шутирање пивотмена, шут са крилне позиције; 5. финтирање: једнострука финта у „слабију страну”; 6. хватање лопте: хватање једном руком; 7. вежбе са два и три играча у нападу; 8. основни принципи колективне одбране; 9. техника игре голмана; 10. игра са применом правила. **Препоручени** програмски садржаји ових активности: – Обучавање и усавршавање елемената предвиђених проширеним наставним садржајима: 1. Атлетике; 2. Гимнастике; 3. Плеса и ритмике; 4. Других активности предвиђених програмом. – Мали фудбал: 1. колективна игра у одбрани и нападу; 2. техника игре голмана; 3. игра уз примену правила. – Пливање; – Скијање; – Клизање; – Бадминтон; – Стони тенис; – Оријентиринг; – Друге активности по избору Стручног већа школе;	Развијање основних моторичких способности, координације и спретности. Научити и усавршити: технику одбијања лопте прстима и чекићем, сервис,правила игре. Развијање колективног духа. Примена у игри и на утакмицама Да ученици задовоље своја интересовања и потребе за стицањем знања,способности за бављење спортом као интегралним делом физичке културе и настојања да стечена знања примењују у животу (стварање трајне навике за бављењем спортом и учешћа на такмичењима) –Развој и одржавање моторичких способности ученика.Учење и усавршавање моторичких форми одбојке,стицање теоријских знања,познавање правилла такмичења,откривање даровитих италентованих ученика и њихово подстицање да се и даље баве спортом	Ф.в.1.1.1. Ф.в.1.1.2 Ф.в.1.1. Ф.в.2.1.1. Ф.в.2.1.2. Ф.в.3.1.1 Ф.в.3.1.2.
Активност наставника	Организује загревање различитим облицима и динамиком кретања, бира адекватне вежбе у зависности од наставне јединице, објашњава елементе технике користећи методске принципе, демонстрира, исправља грешке, организује и суди утакмицу, истиче ученике који су успешно савладали елементе. Оцењује	
Активност ученика	Пресвлаче се у опрему за вежбање, стају у врсту, загревају се, престројавају се за вежбање, раде вежбе обликовања, праве формације за обуку елемената технике, понављају задате елементе, праве екипе, питају шта им није јасно, раде вежбе за опуштање, стају у врсту, одлазе у свлачионицу на пресвлачење. Такмиче се.	

Начин остваривања програма методе и технике рада)	Жива реч, демонстрација, практично вежбање, посматрање, имитација, драматизацуја, дискусија
Међупредметне компетенције	**Целоживотно учење** - активно одваја битно од небитног, - самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; - користи могућности ваншколског учења; - негује и развија лична интересовања. - разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. **Вештина комуникације** - уважава саговорника, изражава своје ставове и мишљења,осећања. - негује културу дијалога **Сарадња** конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе, - доприноси постизању договора о раду заједничког рада, - активно слуша и поставља релевантна питања, - ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групе, - поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару **Решавање проблема** - препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства, - самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) **Вештина за живот у демократском друштву** - активно учествује у животу школе - поштује разлике - развија толеранцију

Седми разред

Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада

Задаци наставе физичког васпитања:

- развој основних моторичких способности,првенствено брзине и кондиције
- стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом
- примена стечених знања,умења и навика у сложенијим условима
- задовољење социјалних потреба за потврђивањем,групним поистовећивањем и сл.
- естетско изражавање покретом и кретањима
- усвајање етичких вредности и подстицање волъних особина ученика

Годишњи фонд часова-108 часова

Литература:

Уџбеници: Д:Вишњић,*Настава физичког васпитања*,Завод за уџбенике,Београд 1996.
Додатни дидактички материјали: Ђ.Стефановић, *Атлетика 1. Настанак и развој атлетских дисциплина*, Факултет физичке културе,Београд,1992 Ђ.Стефановић, *Атлетика 2.Техника, Факултет физичке културе*, Београд,1992 J.Радојевић,*Спортска гимнастика 1. И 2. Део*,Факултет физичке културе,Београд,1994 Д:Томић,*Одбојка,методички приступ 1000 како*?,Београд 1989.

Корелација са другим предметима:

Биологија	-Грађа човечијег тела- -кожни,скелетни,мишићни систем;систем органа за варење и дисање -Репродуктивно здравље

Праћење постигнућа ученика:

Начин праћења (образовних стандарда):	-на часовима редовне провере -кроз полигоне спретности -кратки тестови способности на часовима по савладавању планираних садржаја
Елементи оцене:	Атлетика-скокови,бацања,трчања Спортска игра-рукомет Гимнастика-тло,кругови,разбој,прескок,греда Мерења физичких способности-на крају године се пореде са иницијалним тестом Извођење вежби обликовања Однос према раду Такмичења

Препоручени садржаји и теме	Исходи –по завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Стандарди
ОДБОЈКА Одбијање лопте прстима, чекићем, школски сервис, тенис сервис, смеч, блок, игра **КОШАРКА** Сложенији елементи технике,тактике и правила игре **ФУЦАЛ** Игра уз примену правила **РУКОМЕТ** игра уз примену правила Активност по избору	ОСНОВНИ НИВО-игра спортску игруприменујући основну технику,неопходна правила и сарађује са члановима екипе СРЕДЊИ НИВО-игра спортску игру примењујући виши ниво Технике,већи бр правила,једноставније тактичке комбинације и висок степен сарадње са члановима екипе ВИШИ НИВО- примењује сложене елементе технике,испуњавајући тактичке задатке,учествује у организацији утакмице и суди.Зна тактику,систем такмичења - примени достигнути ниво усвојене технике у игри,спорту и свакодневном животу	Ф.В.1.1.11. Ф.В.1.1.2 Ф.В.2.1.1. Ф.В.2.1.2 Ф.В.3.1.1. Ф.В.3.1.2.
АТЛЕТИКА Високи старт,крос,скок у даљ и у вис,држање штафетне палице,бацање кугле	ОСНОВНИ НИВО-правилно трчи варијантама технике трчања на кратке,средње и дуге стазе и мери резултат;правилно да скаче у даљ и у вис,правилно баца куглу из места и за све зна терминологију,основе тренинга,правила такмичења,сигурносна правила и прву помоћ -средњи ниво--правилно изводи технику штафетног трчања,правилно скаче у вис и у даљ,правилно баца куглу леђном варијантом технике,зна правила такмичења,учествује на такмичењу у једној дисциплини -ВИШИ НИВО- правилно изводи технику,учествује у атлетском петобоју,зна правила - развија моторичке способности применом вежбања из атлетике	Ф.В.1.1.3. Ф.В.1.1.4. Ф.В.2.1.5. Ф.В.1.1.6 Ф.В.1.1.7. Ф.В.1.1.8. Ф.В.1.1.9 Ф.В.1.1.10. Ф.В.2.1.3. Ф.В.2.1.7 Ф.В.2.1.4. Ф.В.2.1.5. Ф.В.2.1.6. Ф.В.2.1.8.

ГИМНАСТИКА Упор на рукама,премет странце;кругови-вис;разбој-спуст усклек,узмах;греда-поскоци,равнотеже;ко њ са хватаљкама-премаси;прескоци	Основни ниво- правилно изводе основне вежбе и комбинације на справама и тлу,чува и помаже,поштује сигурносна правила,зна терминологију,основе организације рада на справи и пружа прву помоћ Средњи ниво- правилно изводи вежбе,зна мере сигурности,чување и помагање,терминологију и основа организације рада Виши ниво- правилно изводи вежбе и комбинације вежби на тлу и на справама,зна мере сигурности,чување и помагање,терминологију,организацију рада и учествује на школском такмичењу - одржава равнотежу у различитим кретањима,изводи ротације тела -примени вежбања из гимнастике за развој моторичких способности	Ф.В.2.1.9 Ф.В.2.1.17. Ф.В.2.1.10 Ф.В.2.1.11 Ф.В.2.1.12 Ф.В.2.1.15 Ф.В.2.1.14. Ф.В.2.1.13
ПЛЕС -моравац	-Изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура -игра народно коло	Ф.в.3.1.16.
Вежбе обликовања	Основни ниво- правилно изводе најмање један комплекс вежби обликовања,зна утицај и њихов значај за организам,познаје поделу вежби , њихову терминологију и функцију појединих вежби Средњи ниво--правилно изводи и показује више комплекса вежби са и без реквизита,зна принципе састављања комплекса вежби обликовања и дозирање оптерећења -виши ниво састављa,правилно изводи и показује сложене комлексе вежби обликовања са и без реквизита,дозира оптерећење	Ф.В.2.1.22 Ф.В.2.1.23
Моторичке способности-Основни садржаји Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности	– примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби – изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама – упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	
Здравствено васпитање -утицај аеробног вежбања на кардиоваскуларни систем -здравствено-хигијенске мере пре ипосле вежбања -значај употребе воћа и поврћа и градивних	правилно реагује и пружи основну прву помоћ -чува животну средину током вежбања -препозна последице конзумирања алкохола, дувана и енергетских напитака -води рачуна о репродуктивним органима током вежбања	

материја у исхрани -последице конзумирања енергетских пића Прва помоћ након поршинских повреда -чување околине при вежбању -последице конзумирања дуван и алкохола				
Општа предметна компетенција (ОПК) Предмет Физичко и здравствено васпитање омогућава ученицима да учествују у разноврсном, безбедном и развојно-прикладном физичком вежбању и физичким активностима, које доприносе њиховом физичком именталном здрављу, школском постигнућу, стицању социјалних вештина и здравих животних навика. Учењем предмета физичко и здравствено васпитање ученици унапређују физичке способности, стичу разноврсне моторичке вештине и оспособљавају се да их користе у различитим условима и животним ситуацијама. Уче основне кретне концепте и стратегије и принципе	**Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)** ОСНОВНИ НИВО Ученици успешно тумаче основне препоруке за физичку активност деце и адолесцената и могу да илуструју различите типове физичке активности адекватним примерима. Разумеју тренутне промене у организму настале као последица различитих физичких активности и адекватно реагују на знаке прекомерног физичког оптерећења. Познају правила безбедног извођења једноставних физичких вежбања, од загревања до смиривања функција организма. Демонстрирају добру контролу покрета приликом извођења основних и специфичних моторичких вештина. Придржавају се правила игре/активности и кроз ефективну комуникацију и сарадњу доприносе безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.	**Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)** СРЕДЊИ НИВО Ученици успешно анализирају користи од редовне физичке активности и значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту. Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу. Могу да објасне како промене фреквенције, интензитета, трајања и типа физичке активности утичу на њене ефекте. Анализирају утицај срединских фактора на физичку активност и здравље људи и адекватно користе неопходну опрему за боравак у природи. Успешно демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. Познају стручну терминологију у области физичке активности, вежбања и спорта. Користећи	ФЗВ.ОО.О.1.1. Дају типичне примере за различите типове физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.2. Тумаче основне препоруке за физичку активност деце и адолесцената. ФЗВ.ОО.О.1.3. Препознају и описују промене које настају у организму током физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. – ФЗВ.ОО.О.1.6. – ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. ФЗВ.ОО.О.2.2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини.	ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности. ФЗВ.ОО.С.1.2. Анализирају значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту. ФЗВ.ОО.С.1.3. Демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. ФЗВ.ОО.С.1.4. ФЗВ.ОО.С.2.1. Идентификују добре и слабе стране сопственог извођења моторичке вештине ради побољшања извођења. – ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења. ФЗВ.ОО.С.2.3. Користе повратне ФЗВ.ОО.С.3.1. Редовно се баве физичком активношћу на нивоу који превазилази основне препоруке јавног здравља.

вежбања. Оснажују се да постављају личне циљеве у домену физичке форме, физичке активности, исхране и других здравих животних навика, које су неопходне за безбедно и компетентно бављење физичким активностима и за формирање основа здравог животног стила.Учествовањем у разноврсним индивидуалним и групним кретним активностима, ученици изграђују самопоуздање, формирају ставове и систем вредности, развијају сарадничке вештине, емпатију и толеранцију,преузимају иницијативу и одговорност, конструктивно комуницирају исхватају значај фер-плеја. Упознају термине везане за физичку активност издравље. Охрабрују се да изражавају креативност покретом, да разумеју ивреднују своје културно наслеђе у области спорта, рекреације и плеса и дабуду отворени за различите културе и традиције. Решавају проблемске ситуације у контексту физичке	**Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)** Ученици активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. Баве се и физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини. Избором адекватне стратегије решавају различите кретне проблеме. Конструктивно комуницирају са вршњацима и исказују осећања одговарајућим вербалним и невербалним средствима (плес, покрет). Унапређују сопствене моторичке способности редовним учествовањем у различитим вежбањима. **Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)** Ученици достижу и одржавају оптималан ниво физичке форме повезане са здрављем. Испуњавају минималне здравствене препоруке за физичку активност и вреднују њен значај за здравље. Вешто изводе и комбинују основне моторичке вештине у различитим	основне математичке концепте и научне принципе, ученици изводе једноставна антропометријска и моторичка мерења и анализирају значај моторичких способности за здравље и учествовање у спорту. Успешно објашњавају кључне карактеристике правилног извођења моторичких вештина које демонстрирају у различитим условима у складу са постављеним задацима. Имају добру контролу и координацију покрета приликом извођења и сложенијих специфичних моторичких вештина. Објашњавају основне принципе правилне исхране и препознају штетне утицаје употребе психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића на здравље. Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом и елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу. Специфична предметна	ФЗВ.ОО.О.2.3. Редовно учествују у различитим вежбањима ради унапређивања моторичких способности. ФЗВ.ОО.О.2.4. Бирају одговарајуће стратегије при решавању различитих кретних проблема. ФЗВ.ОО.О.3.1. Редовно се баве физичком активношћу у складу са препорукама јавног здравља, примењујући основне хигијенске и безбедносне мере. ФЗВ.ОО.О.3.2. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. ФЗВ.ОО.О.3.3. Пореде карактеристике правилне и неправилне исхране. ФЗВ.ОО.О.3.4. Анализирају и вреднују своју свакодневну физичку активност. ФЗВ.ОО.О.3.5. Примењују адекватне вежбе за унапређивање моторичких способности. Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за вежбање.	ФЗВ.ОО.С.3.2. Правилно реагују у случају повреде приликом физичке активности. ФЗВ.ОО.С.3.3. Користе и комбинују специјализоване моторичке вештине у Објашњавају како промене фреквенције, интензитета, трајања и типа физичке активности утичу на њене ефекте. ФЗВ.ОО.С.1.5. Анализирају утицај срединских фактора (температура, влажност ваздуха, загађеност ваздуха/воде, УВ зрачење, ветар и др.) на физичку активност и здравље људи. ФЗВ.ОО.С.1.6. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.1.7. Демонстрирају моторичке вештине у различитим условима у складу са постављеним задацима. ФЗВ.ОО.С.1.8. Објашњавају кључне карактеристике правилног извођења моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.1.9.

активности. Упознају се са научним и технолошким аспектима физичке активности и здравља и критички преиспитују утицај личних и срединских фактора на физичку активност,безбедност, здравље појединаца, група и друштва. Одговорно користе различите изворе информација и дигиталне технологије ради унапређивања личног и јавног здравља, као и заштите животне средине.	ситуацијама. Користе типичне вежбе за развој моторичких способности. Примењују основне хигијенске и безбедносне мере током физичке активности и воде рачуна о заштити животне средине. Познају карактеристике правилног обрасца исхране. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности.	компетенција 2 (СПК 2) Приликом учења моторичких вештина могу да идентификују добре и слабе стране извођења, као и да користе повратне информације ради побољшања контроле и координације тела. Аргументовано дискутују о утицају физичке активности на здравље и благостање. Користе концепте мерења да одреде удаљеност, брзину, висину, фреквенцију, број понављања, трајање активности, паузе и сл. приликом вежбања. Анализирају утицај коришћења дигиталних технологија на здравље и благостање деце и адолесцената. Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици превазилазе минималне здравствене препоруке за физичку активност. Идентификују сопствене потребе и интересовања у домену физичке форме и физичке активности и уз одговарајућу помоћ праве план побољшања. Вешто изводе	ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.8. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења једноставнијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање. ФЗВ.ОО.О.2.5. Користе одговарајућа вербална и невербална средства (плес, покрет) да искажу осећања и комуницирају са вршњацима. ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у	Изводе једноставна антропометријска и моторичка мерења, користећи основне математичке концепте. информације ради побољшања контроле и координације тела приликом извођења моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.2.4. Аргументовано дискутују о утицају физичке активности на здравље и благостање. ФЗВ.ОО.С.2.5. Користе концепте мерења да одреде удаљеност, брзину, висину, фреквенцију, број понављања, трајање активности, паузе и сл. приликом вежбања. ФЗВ.ОО.С.2.6. Анализирају утицај коришћења дигиталних технологија на здравље и благостање деце и адолесцената. разноврсним ситуацијама (игра, рекреација, такмичење, свакодневне животне активности). ФЗВ.ОО.С.3.4. Критички се односе према употреби психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића. ФЗВ.ОО.С.3.5. примењују основне

		специфичне моторичке вештине у разноврсним спортским и рекреативним активностима. Примењују поступке прве помоћи приликом спортских повреда. Примењују основне принципе правилне исхране. Показују толеранцију и фер-плеј у контексту физичке активности. Адекватно користе шири вокабулар из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. Укључују се у промоцију физичке активности и здравља у школи. Вреднују национално наслеђе у физичкој активности, спорту и плесу.	различитим ситуацијама (игра, спорт,рекреација, свакодневне животне ситуације). ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.). ФЗВ.ОО.О.3.9. Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.	принципе правилне исхране у свакодневном животу. ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту. ФЗВ.ОО.С.3.7. Препознају ризик седентарних активности и коригују свој образац дневних активности у складу са тим. ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини. ФЗВ.ОО.С.3.9. Вреднују национално наслеђе у физичкој активности, спорту и плесу, као и наслеђе других. ФЗВ.ОО.С.1.10. Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу. ФЗВ.ОО.С.1.11. Познају стручну терминологију везану за физичку активност, вежбање и ФЗВ.ОО.С. 3.10. Адекватно користе шири вокабулар из области

				физичког вежбања, спорта и физичке активности у усменој и писаној комуникацији у различитим ситуацијама. спорт. ФЗВ.ОО.С.1.12. Објашњавају основне принципе правилне исхране. ФЗВ.ОО.С.1.13. Користе одећу, опрему и једноставна средства и алате на безбедан начин приликом боравка у природи. ФЗВ.ОО.С.1.14. Препознају штетне утицаје употребе психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића. ФЗВ.ОО.С.1.15. Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом. ФЗВ.ОО.С.1.16. Идентификују елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу.
Активност наставника	Упознаје предзнања ученика, демонстрира, пита, прати, слуша, асистира, мотивише, организује, процењује,...			
Активност ученика	Пресвлаче се у опрему за вежбање, стају у врсту, загревају се, престројавају се за вежбање, раде вежбе обликовања, праве формације за обуку елемената технике, понављају задате елементе, праве екипе, питају шта им није јасно, раде вежбе за опуштање, стају у врсту, одлазе у свлачионицу на пресвлачење.			
Начин остваривања програма (методе и технике рада)	Жива реч, демонстрација, практично вежбање, посматрање, имитација, драматизацуја, дискусија			

Међупредметне компетенције	**Целоживотно учење** - активно одваја битно од небитног, - самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; - користи могућности ваншколског учења; - негује и развија лична интересовања. - разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. **Вештина комуникације** - уважава саговорника, изражава своје ставове и мишљења,осећања. - негује културу дијалога **Сарадња** конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе, - доприноси постизању договора о раду заједничког рада, - активно слуша и поставља релевантна питања, - ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групе, - поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару **Решавање проблема** - препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства, - самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) Вештина за живот у демократском друштву - активно учествује у животу школе - поштује разлике - развија толеранцију

Осми разред

Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада

Задаци наставе физичког васпитања:

- развој основних моторичких способности,првенствено брзине и кондиције
- стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом
- примена стечених знања,умења и навика у сложенијим условима
- задовољење социјалних потреба за потврђивањем,групним поистовећивањем и сл.
- естетско изражавање покретом и кретањима
- усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика

Годишњи фонд часова-102 часова

Литература:

Уџбеници: Д.Вишњић,Настава физичког васпитања,Завод за уџбенике,Београд 1996.
Додатни дидактички материјали: Д:Томић,Одбојка,методички приступ 1000 како?,Београд 1989. Ђ.Стефановић, Атлетика 1.-Настанак и развој атлетских дисциплина, Факултет физичке културе,Београд,1992 Ђ.Стефановић, Атлетика 2.-Техника, Факултет физичке културе,Београд,1992 Ј.Радојевић,Спортска гимнастика 1. И 2. Део,Факултет физичке културе,Београд,1994

Корелација са другим предметима:

Музичка култура	-Народна музика -Балет -Џез -Забавна музика
Биологија	Животна средина,здравље и култура живљења
Историја	Свет крајем ХИХ и почетком ХХ бека
Физика	Осцилаторно кретање

Праћење постигнућа ученика:

Начин праћења (образовних стандарда):	-на часовима редовне провере -кроз полигоне спретности -кратки тестови способности на часовима по савладавању планираних садржаја
Елементи оцене:	Атлетика-скокови,бацања,трчања Спортска игра-рукомет,кошарка,одбојка,футсал Гимнастика-тло,кругови,разбој,прескок,греда Плес и ритмика-вијача,енглески валцер Мерења физичких способности-на крају године се пореде са иницијалним тестом Извођење вежби обликовања Однос према раду Такмичења

Препоручени садржаји и теме	Исходи –по завршетку разредаученик ће бити у стању да:	Стандарди
ОДБОЈКА Одбијање лопте прстима, чекићем, школски сервис, тенис сервис, смеч, блок, игра	ОСНОВНИ НИВО-игра спортску игруприменујући основну технику,неопходна правила и сарађује са члановима екипе СРЕДЊИ НИВО-игра спортску игру примењујући виши ниво Технике,већи бр правила,једноставније тактичке комбинације и висок степен сарадње са члановима екипе ВИШИ НИВО- примењује сложене елементе технике,испуњавајући тактичке задатке,учествује у организацији утакмице и суди.Зна тактику,систем такмичења	Ф.В.1.1.11. Ф.В.1.1.2 Ф.В.2.1.1. Ф.В.2.1.2 Ф.В.3.1.1. Ф.В.3.1.2.
АТЛЕТИКА Високи старт,крос,скок у даљ и у вис,држање штафетне палице,бацање кугле	ОСНОВНИ НИВО-правилно трчи варијантама технике трчања на кратке,средње и дуге стазе и мери резултат;правилно да скаче у даљ и у вис,правилно баца куглу из места и за све зна терминологију,основе тренинга,правила такмичења,сигурносна правила и прву помоћ -средњи ниво--правилно изводи технику штафетног трчања,правилно скаче у вис и у даљ,правилно баца куглу леђном варијантом технике,зна правила такмичења,учествује на такмичењу у једној дисциплини -ВИШИ НИВО- правилно изводи технику,учествује у атлетском петобоју,зна правила	Ф.В.2.1.3. Ф.В.2.1.7 Ф.В.2.1.4. Ф.В.2.1.5. Ф.В.2.1.6. Ф.В.2.1.8 Ф.В.3.1.3. Ф.В.3.1.4 Ф.В.3.1.4 Ф.В.3.1.5.
ГИМНАСТИКА Упор на рукама, премет странце; кругови-вис; разбој-спуст усклек, узмах; греда-поскоци, равнотеже; коњ са хватаљкама-премаси; прескоци	Основни ниво- правилно изводе основне вежбе и комбинације на справама и тлу,чува и помаже,поштује сигурносна правила,зна терминологију,основе организације рада на справи и пружа прву помоћ Средњи ниво- правилно изводи вежбе,зна мере сигурности,чување и помагање,терминологију и основа организације рада Виши ниво- правилно изводи вежбе и комбинације вежби на тлу и на справама,зна мере сигурности,чување и помагање,терминологију,организацију рада и учествује на школском такмичењу	Ф.В.3.1.6 Ф.В.3.1.7. Ф.В.3.1.8 Ф.В.3.1.9. Ф.В.3.1.10 Ф.В.3.1.11 Ф.В.3.1.12. Ф.В.3.1.13 Ф.В.3.1.14. Ф.В.3.1.15.
РУКОМЕТ Елементи технике,игра	ОСНОВНИ НИВО-игра спортску игруприменујући основну технику,неопходна правила и сарађује са члановима екипе СРЕДЊИ НИВО-игра спортску игру примењујући	Ф.В.1.1.11. Ф.В.1.1.2 Ф.В.2.1.1. Ф.В.2.1.2

	виши ниво Технике,већи бр правила,једноставније тактичке комбинације и висок степен сарадње са члановима екипе ВИШИ НИВО- примењује сложене елементе технике,испуњавајући тактичке задатке,учествује у организацији утакмице и суди.Зна тактику,систем такмичења	Ф.В.3.1.1. Ф.В.3.1.2.
КОШАРКА Елементи технике,игра	ОСНОВНИ НИВО-игра спортску игрупримењујући основну технику,неопходна правила и сарађује са члановима екипе СРЕДЊИ НИВО-игра спортску игру примењујући виши ниво Технике,већи бр правила,једноставније тактичке комбинације и висок степен сарадње са члановима екипе ВИШИ НИВО- примењује сложене елементе технике,испуњавајући тактичке задатке,учествује у организацији утакмице и суди.Зна тактику,систем такмичења	Ф.В.1.1.11. Ф.В.1.1.2 Ф.В.2.1.1. Ф.В.2.1.2 Ф.В.3.1.1. Ф.В.3.1.2.
ФУТСАЛ Игра	ОСНОВНИ НИВО-игра спортску игрупримењујући основну технику,неопходна правила и сарађује са члановима екипе СРЕДЊИ НИВО-игра спортску игру примењујући виши ниво Технике,већи бр правила,једноставније тактичке комбинације и висок степен сарадње са члановима екипе ВИШИ НИВО- примењује сложене елементе технике,испуњавајући тактичке задатке,учествује у организацији утакмице и суди.Зна тактику,систем такмичења	Ф.В.1.1.11. Ф.В.1.1.2 Ф.В.2.1.1. Ф.В.2.1.2 Ф.В.3.1.1. Ф.В.3.1.2.
ПЛЕС И РИТМИКА Вежбе са вијачом, Енглески валцер		
Вежбе обликовања	Основни ниво- правилно изводе најмање један комплекс вежби обликовања,зна утицај и њихов значај за организам,познаје поделу вежби , њихову терминологију и функцију појединих вежби Средњи ниво--правилно изводи и показује више комплекса вежби са и без реквизита,зна принципе састављања комплекса вежби обликовања и дозирање оптерећења -виши ниво саставља,правилно изводи и показује сложене комлексе вежби обликовања са и без реквизита,дозира оптерећење	Ф.В.2.1.22 Ф.В.2.1.23 Ф.В.3.1.20. Ф.В.3.1.21
Моторичке способности-Основни садржаји Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне	– примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби – изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама – упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	

батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности				
Општа предметна компетенција (ОПК) Предмет Физичко и здравствено васпитање омогућава ученицима да учествују у разноврсном, безбедном и развојно-прикладном физичком вежбању и физичким активностима, које доприносе њиховом физичком именталном здрављу, школском постигнућу, стицању социјалних вештина и здравих животних навика. Учењем предмета физичко и здравствено васпитање ученици унапређују физичке способности, стичу разноврсне моторичке вештине и оспособљавају се да их користе у различитим условима и животним ситуацијама. Уче основне кретне концепте и стратегије и принципе вежбања. Оснажују се да постављају личне циљеве у домену физичке форме, физичке активности, исхране и других здравих животних навика, које су неопходне за безбедно и компетентно бављење физичким активностима и за формирање основа здравог животног стила.Учествовањем у разноврсним индивидуалним и групним кретним активностима, ученици изграђују самопоуздање, формирају ставове и систем вредности, развијају сарадничке вештине, емпатију и	**Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)** СРЕДЊИ НИВО Ученици успешно анализирају користи од редовне физичке активности и значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту. Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу. Могу да објасне како промене фреквенције, интензитета, трајања и типа физичке активности утичу на њене ефекте. Анализирају утицај срединских фактора на физичку активност и здравље људи и адекватно користе неопходну опрему за боравак у природи. Успешно демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. Познају стручну терминологију у области физичке активности, вежбања и спорта. Користећи основне математичке	**Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)** НАПРЕДНИ НИВО Ученици објашњавају повезаност физичке активности, начина исхране и здравља и критички анализирају сопствени образац исхране. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику. **Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)** Безбедно и ефективно користе дигитална, научна и технолошка знања, као и принципе раличитих наука за прикупљање и анализу информација о физичкој активности, исхрани и здрављу, из различитих извора на матерњем и другим језицима. Истражују како учествовање у активностима у природи доприноси личном здрављу и здрављу заједнице. Учествују у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност	– ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности. – ФЗВ.ОО.С.1.2. Анализирају значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту. – ФЗВ.ОО.С.1.3. Демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. – ФЗВ.ОО.С.1.4. – ФЗВ.ОО.С.2.1. Идентификују добре и слабе стране сопственог извођења моторичке вештине ради побољшања извођења. – ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења. – ФЗВ.ОО.С.2.3. Користе повратне – ФЗВ.ОО.С.3.1. Редовно се баве физичком активношћу на нивоу који превазилази основне препоруке јавног здравља. – ФЗВ.ОО.С.3.2. Правилно реагују	– ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику. – ФЗВ.ОО.Н.1.2. Критички анализирају сопствени образац исхране. – ФЗВ ОО.Н.1.3. Објашњавају повезаност физичке активности, начина исхране и здравља. – ФЗВ.ОО.Н.2.1. Вреднују поузданост информација из различитих извора, које се односе на физичку активност, исхрану и здравље. – ФЗВ.ОО.Н.2.2. Истражују како учествовање у активностима у природи доприноси личном здрављу и здрављу заједнице. – ФЗВ.ОО.Н.2.3. Адекватно користе различите изворе информација о физичкој активности, исхрани и здрављу на страном језику. – ФЗВ.ОО.Н.2.4. Учествују у организацији

толеранцију,преузимају иницијативу и одговорност, конструктивно комуницирају исхватају значај фер-плеја. Упознају термине везане за физичку активност издравље. Охрабрују се да изражавају креативност покретом, да разумеју ивредњују своје културно наслеђе у области спорта, рекреације и плеса и дабуду отворени за различите културе и традиције. Решавају проблемске ситуације у контексту физичке активности. Упознају се са научним и технолошким аспектима физичке активности и здравља и критички преиспитују утицај личних и срединских фактора на физичку активност,безбедност, здравље појединаца, група и друштва. Одговорно користе различите изворе информација и дигиталне технологије ради унапређивања личног и јавног здравља, као и заштите животне средине.	концепте и научне принципе, ученици изводе једноставна антропометријска и моторичка мерења и анализирају значај моторичких способности за здравље и учествовање у спорту. Успешно објашњавају кључне карактеристике правилног извођења моторичких вештина које демонстрирају у различитим условима у складу са постављеним задацима. Имају добру контролу и координацију покрета приликом извођења и сложенијих специфичних моторичких вештина. Објашњавају основне принципе правилне исхране и препознају штетне утицаје употребе психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића на здравље. Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом и елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу. Специфична предметна	и здравље. Вреднују поузданост информација из различитих извора, које се односе на физичку активност, исхрану и здравље. **(СПК 3)** Редовно се баве физичком активношћу ради оптимизације здравља. Бирају активности у складу са сопственим потребама и интересовањима и подстичу друге на физичку активност. Полазећи од разноврсних специфичних моторичких вештина, креирају решења у одабраним спортским и рекреативним активностима. Самостално праве лични план побољшања физичке активности и моторичких способности. Користе одговарајуће термине из матерњег и других језика ради претраге дигиталних и других извора информација из области физичке активности и здравља. Укључују се у догађаје и активности промоције физичке активности и здравља у локалној заједници. Доносе одлуке у	у случају повреде приликом физичке активности. – ФЗВ.ОО.С.3.3. Користе и комбинују специјализоване моторичке вештине у Објашњавају како промене фреквенције, интензитета, трајања и типа физичке активности утичу на њене ефекте. – ФЗВ.ОО.С.1.5. Анализирају утицај срединских фактора (температура, влажност ваздуха, загађеност ваздуха/воде, УВ зрачење, ветар и др.) на физичку активност и здравље људи. – ФЗВ.ОО.С.1.6. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.С.1.7. Демонстрирају моторичке вештине у различитим условима у складу са постављеним задацима. – ФЗВ.ОО.С.1.8. Објашњавају кључне	школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље. – ФЗВ.ОО.Н.2.5. Адекватно користе дигитална и технолошка знања, као и принципе различитих наука за прикупљање и анализу информација о физичкој активности, исхрани и здрављу. – ФЗВ.ОО.Н.3.1. Са самопоуздањем се редовно баве физичком активношћу у складу са сопственим потребама и интересовањима. – ФЗВ.ОО.Н.3.2. Решавају проблемске ситуације, креирајући различита решења у одабраним спортским и рекреативним активностима. – ФЗВ.ОО.Н.3.3. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност, здравље и заштиту животне средине у локалној заједници. – ФЗВ.ОО.Н.3.4. Уз одговарајућу

	компетенција 2 (СПК 2) Приликом учења моторичких вештина могу да идентификују добре и слабе стране извођења, као и да користе повратне информације ради побољшања контроле и координације тела. Аргументовано дискутују о утицају физичке активности на здравље и благостање. Користе концепте мерења да одреде удаљеност, брзину, висину, фреквенцију, број понављања, трајање активности, паузе и сл. приликом вежбања. Анализирају утицај коришћења дигиталних технологија на здравље и благостање деце и адолесцената. Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици превазилазе минималне здравствене препоруке за физичку активност. Идентификују сопствене потребе и интересовања у домену физичке форме и физичке активности и уз одговарајућу помоћ праве план	вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем, засноване на релевантним информацијама. Негују толеранцију и фер-плеј и промовишу заштиту животне средине у свом окружењу.	карактеристике правилног извођења моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.С.1.9. Изводе једноставна антропометријска и моторичка мерења, користећи основне математичке концепте. информације ради побољшања контроле и координације тела приликом извођења моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.С.2.4. Аргументовано дискутују о утицају физичке активности на здравље и благостање. – ФЗВ.ОО.С.2.5. Користе концепте мерења да одреде удаљеност, брзину, висину, фреквенцију, број понављања, трајање активности, паузе и сл. приликом вежбања. – ФЗВ.ОО.С.2.6. Анализирају утицај коришћења дигиталних технологија на здравље и благостање деце и адолесцената. разноврсним	помоћ креирају и спроводе план за побољшање или очување сопственог нивоа физичке активности и моторичких способности и прате његове ефекте. – ФЗВ.ОО.Н.3.5. Праве одговорне изборе у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем. – ФЗВ.ОО.Н.3.6. Подстичу друге да се баве физичком активношћу ради очувања здравља. – ФЗВ.ОО.Н.3.7. Идентификују понуду спортских и рекреативних активности и ресурса у локалној средини. – ФЗВ.ОО.С.3.8. Користе одговарајуће термине из различитих језика ради претраге дигиталних и других извора информација из области физичке активности и здравља. – ФЗВ.ОО.С.3.9. Уз одговарајућу помоћ креирају и спроводе план правилне исхране.

	побољшања. Вешто изводе специфичне моторичке вештине у разноврсним спортским и рекреативним активностима. Примењују поступке прве помоћи приликом спортских повреда. Примењују основне принципе правилне исхране. Показују толеранцију и фер-плеј у контексту физичке активности. Адекватно користе шири вокабулар из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. Укључују се у промоцију физичке активности и здравља у школи. Вреднују национално наслеђе у физичкој активности, спорту и плесу.		ситуацијама (игра, рекреација, такмичење, свакодневне животне активности). – ФЗВ.ОО.С.3.4. Критички се односе према употреби психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића. – ФЗВ.ОО.С.3.5. Примењују основне принципе правилне исхране у свакодневном животу. – ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту. – ФЗВ.ОО.С.3.7. Препознају ризик седентарних активности и коригују свој образац дневних активности у складу са тим. – ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини. – ФЗВ.ОО.С.3.9. Вреднују национално наслеђе у физичкој активности, спорту и плесу, као и наслеђе других.	

			– ФЗВ.ОО.С.1.10. Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу. – ФЗВ.ОО.С.1.11. Познају стручну терминологију везану за физичку активност, вежбање и ФЗВ.ОО.С. 3.10. Адекватно користе шири вокабулар из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у усменој и писаној комуникацији у различитим ситуацијама. спорт. – ФЗВ.ОО.С.1.12. Објашњавају основне принципе правилне исхране. – ФЗВ.ОО.С.1.13. Користе одећу, опрему и једноставна средства и алате на безбедан начин приликом боравка у природи. – ФЗВ.ОО.С.1.14. Препознају штетне утицаје употребе психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића. – ФЗВ.ОО.С.1.15. Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким	

			васпитањем и спортом. – ФЗВ.ОО.С.1.16. Идентификују елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу	

Активност наставника	Организује загревање различитим облицима и динамиком кретања, бира адекватне вежбе у зависности од наставне јединице, објашњава елементе технике користећи методске принципе, демонстрира, исправља грешке, организује и суди утакмицу, истиче ученике који су успешно савладали елементе. Оцењује..
Активност ученика	Пресвлаче се у опрему за вежбање, стају у врсту, загревају се, престројавају се за вежбање, раде вежбе обликовања, праве формације за обуку елемената технике, понављају задате елементе, праве екипе, питају шта им није јасно, раде вежбе за опуштање, стају у врсту, одлазе у свлачионицу на пресвлачење.
Начин остваривања програма (методе и технике рада)	Жива реч, демонстрација, практично вежбање, посматрање, имитација, драматизацуја, дискусија
Међупредметне компетенције	**Целоживотно учење** - активно одваја битно од небитног, - самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; - користи могућности ваншколског учења; - негује и развија лична интересовања. - разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. **Вештина комуникације** - уважава саговорника, изражава своје ставове и мишљења,осећања. - негује културу дијалога **Сарадња** конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе, - доприноси постизању договора о раду заједничког рада, - активно слуша и поставља релевантна питања, - ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групе, - поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару **Решавање проблема** - препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства, - самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) Вештина за живот у демократском друштву - активно учествује у животу школе - поштује разлике - развија толеранцију

4.3. Изборни предмети

Верска настава

Пети разред

Назив предмета **Верска настава**
Циљ Циљ верске наставе је да ученика упозна са основним појмовима везаним за веру и Цркву. Ученици би требало да науче шта значи бити члан Цркве као Тела Христовог и на који начин се испољавају хришћанске врлине. Предмет поред теоретске, има пре свега практичну страну, да упути ученике на који начин да сагледавају феномене из свакодневног живота, како да превладавају проблеме и како да изграђују здрав и функционалан однос са људима и природом.
Разред **пети**
Годишњи фонд часова **36**

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА МЕТОДЕ, ОБЛИЦИ РАДА, ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА, ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЈА, ПРОЈЕКТНА НАСТАВА..., КОРЕЛАЦИЈА	Начин праћења постигнућа ученика (елементи оцењивања ученика)
По завршетку теме ученик ће бити способан да: – сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног – катихизиса у току 5. разреда основне школе; – да уочи какво је његово – предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном циклусу школовања.	**УВОД**	Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању (прелиминарна систематизација).	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја	Активност на часу

По завршетку теме ученик че бити способан да: – именује неке политеистичке религије; – моћи да наведе неке од – карактеристика политеистичких – религија и културе старог века.	**РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА СТАРОГ СВЕТА**	Упознавање ученика са основним елементима религије и културе старог века. Упознавање ученика са паганским митовима и легендама. Припремање ученика за сусрет са Откровењем Истинитог Бога.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.
По завршетку теме ученик че бити способан да: – уочи да се Бог откривао – изабраним људима, за разлику од паганских божанстава; – објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру; – моћи да наведе неке од библијских књига, њихове ауторе и оквирно време настанка; – разликује Стари и Нови Завет; – буде подстакнут да се односи – према Библији као светој књизи;	**ОТКРИВЕЊЕ - СВЕТ БИБЛИЈЕ**	Развијање код ученика свести о Богу као личности која се открива човеку. Упознавање ученика са појмовима Светог Предања и Светог Писма. Објашњавање ученицима узрока и начина настанка Библије.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

По завршетку теме ученик че бити способан да: – да преприча библијску причу о постању и доживи је као дело љубави Божије; – увиди да је Бог поред видљивог света створио и анђеле; – преприча библијску приповест о стварању човека и уочи да је човек сличан Богу јер је слободан; – буде подстакнут на развијање осећаја личне одговорности према природи; – наведе неке о последица првородног греха по човека и читаву створену природу; – преприча неку од библијских прича до Аврама; – повеже причу о Нојевој барци са Црквом; – стекне осећај одговорности за свет који га окружује.	**СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА**	Пружање ученицима знања да Бог из љубави ствара свет да би му дао вечно постојање. Оспособљавање ученика за разумевање посебности улоге човека у свету, као споне између Бога и света. Објашњавање повести о првородном греху и његовим последицама. Указивање на начин на који се Бог стара о свету и човеку од Адама до Ноја.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.
По завршетку теме ученик че бити способан да: – наведе неке о најважнијих старозаветних личности и догађаја; – уочи везу старозаветних праотаца и патријараха са Христом; – исприча да јеврејски народ прославља Пасху као успомену на излазак из Египта; – извуче моралну поуку из библијских приповести; – препозна старозаветне личности и догађаје у православној иконографији.	**СТАРОЗАВЕТНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА**	Упознавање ученика са старозаветним личностима и догађајима. Указивање на везу између старозаветних личности и Христа. Указивање на повезаност Пасхе и Христа. Указивање на етичку вредност старозаветних списа. Развијање свести ученика о старању Божјем за свет кроз библијску историју. Пружање знање о старозаветним мотивима у иконографији.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

По завршетку теме ученик че бити способан да: – преприча библијски опис давања Десет Божијих заповести Мојсију; – наведе и протумачи на основном нивоу Десет Божјих заповести; – разуме да је од односа према Заповестима зависила и припадност Божијем народу; – примени вредности Декалога у свом свакодневном животу.	**ЗАКОН БОЖИЈИ СВЕТУ**	Објашњавање ученицима околности у којима је Бог дао Закон преко Мојсија. Пружање основног знања о томе да се кроз заповести Божје остварује заједница између Бога и људи. Пружање ученицима основа за разумевање да су Десет Божјих заповести водич и припрема за Христове заповести љубави.• пружити ученицима елементарно знање о Христовом страдању и васкрсењу	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

По завршетку теме ученик че бити способан да: – препозна на слици Ковчег Завета и Скинију и да у једној реченици каже шта је „мана“; – именује најважније личности јеврејско народа у Обећаној земљи; – уочи да је Светиња над светињама посебно место Божијег присуства; – зна да је цар Давид испевао Псалме у славу Божију; – наведе неке од старозаветних пророка; – уочи да су старозаветни пророци најављивали долазак Месије; – увиди значај покајања и молитве као „жртв угодне Богу“ на основу одељака поучних и пророчких књига; – уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса у 5. разреду.	**МЕСИЈАНСКА НАДА**	Упознавање ученике са појмом „обећане земље“ и њеним значајем за „изабрани народ Божији“. Објашњавање значаја старозаветне Скиније и Храма. Указивање на улогу старозаветних царева и пророка. Указивање на лепоту Давидових псалама. Објашњавање појма Месије. Предочавање специфичности библијског текста и омогућавање доживљавања сликовитости библијског текста.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

Корелације

Области предмета	**Наставни садржај и врста корелације у оквиру самог предмета** **<u>међупредметна хоризонтална</u> корелација (у оквиру једног разреда са различитим предметима)** **<u>Међупредметна вертикална</u> корелација (садржаји истог или других предмета који су савладани у претходним разредима)** **Садржај: Врста корелације:**	**Назив другог предмета:**	**Реализација (месец)**
Празновање Божића и Васкра	Радионице за израду радова на тему празника	Ликовна култура	Децембар, април
Празновање Божића и Васкрса	Учење композиција на тему празника	Музичка култура	Децембар, април

Свети Сава, слава наше школе	Рад на пригодним текстовима везаним за Светог Саву	Српски језик	Јануар
Историја јеврејског народа од Аврама до Мојсија (Египат) и јеврјског царства (Вавилон)	Учење о старим цивилизацијама (Месопотамија, Египат, Вавилон)	Историја	Октобар, новембар

Улоге наставника и ученика у различитим етапама пројектне наставе

Етапа наставне активности	Активност наставника	Активност ученика
1. Избор теме и формулисање оквирног циља пројекта	Заједно са ученицима предлаже теме и формулише пште образовне и пројектне циљеве.	Расправљају и заједно с наставником бирају тему.
2. Подела теме на подтеме и формулисање посебних циљева за сваку подтему	Помаже ученицима у постављању и прецизирању подтема.	Предлажу или бирају понуђене подтеме
3. Формирање група/тимова и подела задужења	Формира групе по изабраним подтемама водећи рачуна о интересовањима ученика	У оквиру малих група/тимова међу собом деле улоге ради успешније реализације изабраног задатка.
4. Припремање материјала за истраживачки рад	Унапред разрађује задатке, питања з истраживачк ирад и припрема потребне ресурсе	Прихватају обавезе у изради задатка
5. Одређивање рока за завршетак пројектне активности и договор о презентацији резултата	Организује расправу и учествује у њој.	Расправљају и утврђују облике презентовања резултата својих истраживања.
6. Разрада пројекта, истраживање	Прати и усмерава рад ученика.	Истражују према унапред утврђеним задацима и процедурама уз инструкције наставника/библиотекара.
7. Обједињавање резултата мањих група/тимова	Упућује ученике како да обједине резултате.	Обједињују резултате према прихваћеним правилима.
8. Презентација	Наставник организује (јавну) презентацију	Извештавају о резултатима свог рада и добијају повратне информације
9. Рефлексија	Наставник процењује резултате реализованих активности и ефекат свог рада.	Ученици оцењују читав процес, своју улогу и допринос у процесу учења.

Шести разред

Назив предмета **Верска настава**

Циљ Циљ верске наставе је да ученика упозна са основним појмовима везаним за веру и Цркву. Ученици би требало да науче шта значи бити члан Цркве као Тела Христовог и на који начин се испољавају хришћанске врлине. Ученици ће стећи основна знања везана за Нови Завет (његов значај, смисао, његова повезаност са Старим Заветом). Ученик ће се упознати са околностима која су претходила Христовом доласку, смислом Христовог доласка, Његовог живота, учења и овоземаљске мисије. Указаће се на значај Христа као Бога и човека, као и значај и улогу Светог Духа у историји спасења људског рода.

Разред **шести**

Годишњи фонд часова **36**

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА МЕТОДЕ, ОБЛИЦИ РАДА, ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА, ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЈА, ПРОЈЕКТНА НАСТАВА..., КОРЕЛАЦИЈА	Начин праћења постигнућа ученика (елементи оцењивања ученика)
По завршетку теме ученик ће: – моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 6. Разреда основне школе; – моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. – бити мотивисан да похађа часове Православног катихизиса.	**УВОД**	Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном разреду школовања	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја	Активност на часу

По завршетку теме ученик ће: – моћи да каже да су Јевреји пред – долазак Месије били под Римском – окупацијом и да су међу њима – постојале поделе – моћи да препозна да су Јевреји – очекивали Месију на основу – старозаветних пророштава – моћи да преприча живот Светог – Јована Претече и Крститеља – Господњег и каже да је он – припремао народ за долазак Христа – моћи да доживи врлински живот и – покајање као припрему за сусрет са Христом;	**ПРИПРЕМА СВЕТА ЗА ДОЛАЗАК СИНА БОЖИЈЕГ**	Упознати ученике са културно-историјским приликама у Палестини пред Христово рођење; Указати ученицима на старозаветна пророштва везана за долазак Спаситеља – Месије; Објаснити ученицима улогу и значај Светог Јована Претече; Развити свест код ученика о значају покајања и врлинског живота;	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.
По завршетку теме ученик ће: – моћи да закључи да је доласком – Исуса Христа Бог склопио Нови – Завет са људима. – моћи да наведе неке од новозаветних књига и околности – њиховог настанка; – моћи да пронађе одређени библијски одељак; – моћи да каже да се Библија користи на богослужењима; – моћи да именује Јеванђелисте и препозна њихове иконографске симболе; – бити подстакнут на читање Светог Писма.	**УВОД У НОВИ ЗАВЕТ**	Упознати ученике са настанком новозаветних књига; Објаснити ученицима кључне новозаветне појмове; Пружити ученицима основ за разумевање смисла новозаветних догађаја; Подстаћи ученике да самостално читају Свето Писмо.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

По завршетку теме ученик ће: – моћи да преприча догађај Благовести и да препозна да је то „почетак спасења“; – моћи да препозна службу анђела као гласника и служитеља Божијих; – моћи да препозна Богородичино прихватање воље Божије као израз слободе; – моћи да уочи да је за разлику од Еве, Богородица послушала Бога – моћи да преприча неке од догађаја из живота Пресвете Богородице и повеже их са Богородичиним празницима; – моћи да преприча библијски опис Рођења Христовог;	**БОГОЧОВЕК – ИСУС ХРИСТОС**	Пружити ученицима основно знање о личности Пресвете Богородице; Објаснити ученицима хришћанско поимање слободе; Пружити ученицима основно знање о јеванђељским казивањима о Господу Исусу Христу; Објаснити ученицима разлог оваплоћења Сина Божијег; Подстаћи ученике да у описима Христових чуда увиде љубав Божију.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

По завршетку теме ученик ће: – моћи да преприча догађаје Вазнесења и Педесетнице; – моћи да каже да је силаском Духа Светог на апостоле рођена Црква Христова; – моћи да именује неколико светих апостола и наведе неке од догађаја из њиховог живота; – моћи да уочи да су у Римском царству хришћани били гоњени и наведе неке од примера мучeништва; – моћи да објасни значај доношења Миланског едикта; – моћи да усвоји вредност толеранције међу људима различитих верских убеђења; – моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво – Православног катихизиса у 6. – разреду.	**ЦРКВА ДУХА СВЕТОГА**	Објаснити ученицима значај догађаја Вазнесења и Педесетнице; Упознати ученике са мисионарском делатношћу светих апостола; Упознати ученике са особеностима сведочења вере у раној Цркви; Указати ученицима на узроке гоњења хришћана; Подстаћи ученике на толеранцију према припадницима других вероисповести.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

Корелације

Области предмета	**Наставни садржај и врста корелације у оквиру самог предмета** **<u>међупредметна хоризонтална</u> корелација (у оквиру једног разреда са различитим предметима)** **<u>Међупредметна вертикална</u> корелација (садржаји истог или других предмета који су савладани у претходним разредима)** **Садржај:** **Врста корелације:**	**Назив другог предмета:**	**Реализација (месец)**
Празновање Божића и Васкра	Радионице за израду радова на тему празника	Ликовна култура	Децембар, април
Празновање Божића и Васкрса	Учење композиција на тему празника	Музичка култура	Децембар, април
Свети Сава, слава наше школе	Рад на пригодним текстовима везаним за Светог Саву	Српски језик	Јануар

Улоге наставника и ученика у различитим етапама пројектне наставе

Етапа наставне активности	Активност наставника	Активност ученика
1. Избор теме и формулисање оквирног циља пројекта	Заједно са ученицима предлаже теме и формулише пште образовне и пројектне циљеве.	Расправљају и заједно с наставником бирају тему.
2. Подела теме на подтеме и формулисање посебних циљева за сваку подтему	Помаже ученицима у постављању и прецизирању подтема.	Предлажу или бирају понуђене подтеме
3. Формирање група/тимова и подела задужења	Формира групе по изабраним подтемама водећи рачуна о интересовањима ученика	У оквиру малих група/тимова међу собом деле улоге ради успешније реализације изабраног задатка.
4. Припремање материјала за истраживачки рад	Унапред разрађује задатке, питања з истраживачк ирад и припрема потребне ресурсе	Прихватају обавезе у изради задатка
5. Одређивање рока за завршетак пројектне активности и договор о презентацији резултата	Организује расправу и учествује у њој.	Расправљају и утврђују облике презентовања резултата својих истраживања.
6. Разрада пројекта, истраживање	Прати и усмерава рад ученика.	Истражују према унапред утврђеним задацима и процедурама уз инструкције наставника/библиотекара.
7. Обједињавање резултата мањих група/тимова	Упућује ученике како да обједине резултате.	Обједињују резултате према прихваћеним правилима.
8. Презентација	Наставник организује (јавну) презентацију	Извештавају о резултатима свог рада и добијају повратне информације
9. Рефлексија	Наставник процењује резултате реализованих активности и ефекат свог рада.	Ученици оцењују читав процес, своју улогу и допринос у процесу учења.

ОШ „МИЛИЦА ПАВЛОВИЋ"
Чачак

Седми разред

Назив предмета **Верска настава**

Циљ Циљ верске наставе је да ученика упозна са основним појмовима везаним за веру и Цркву. Ученици би требало да науче на које све начине трагамо и долазимо до познања, тј. упознавања са Богом. Циљ градива једа ученицима покаже да се сусрет са Богом одвија кроз Свете Тајне које је Бог оставио људима као начин на који улазе у заједницу са Њим. Ученици би требало да увиде да у заједницу са Богом неулазе само индивидуе, већ и читави народи и да се упознају са начином на који је наш народ прихватио хришћанство.

Разред **седми**

Годишњи фонд часова **36**

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА МЕТОДЕ, ОБЛИЦИ РАДА, ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА, ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЈА, ПРОЈЕКТНА НАСТАВА..., КОРЕЛАЦИЈА	Начин праћења постигнућа ученика (елементи оцењивања ученика)
По завршетку теме ученик че бити способан да: – стекне основна сазнања о темама које ће се обрађивати у настави Православног катихизиса током тречег разреда – уочи какво је његово предзнање из градива обрађеног у претходном разреду школовања – ученик ће желети да активно учествује на часовима верске наставе	**УВОД**	упознавање ученика са садржајима и начином рада; мотивисање ученика за похађање часова верске наставе.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја	Активност на часу

По завршетку теме ученик че бити способан да: – Научи на који начин тече процес сазнања; – Увиди да Бога и друге људе упознајемо као личности; – Научи основе догмата о Светој Тројици;	**БОГОПОЗНАЊЕ**	Упознавање ученика са основним видовима богопознања – на који начин све можемо допрети до Бога и на који начин се Бог јавља људима. Упознавање ученика са основним тачкама хришћанског поимања личности. Указивање да су Бог и човек слични, јер су личности. Појашњење елемената личности. Шта је оно што нас чини личностима? Указивање ученицима на значај Бога као Тројице. Зашто је битно да човек разуме да је Бог тројица. Указивање на то да је начин на који постоји Света Тројица узор на коме би требало да се заснива свака заједница коју ствара човек.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.
По завршетку теме ученик че бити способан да: – Научи ста су то сабори и који је њихов значај; – Научи који су сабори билим кључни за хришћане; – научи које су најважније одлуке великих сабора; – Научи Символ Вере;	**ЈЕДИНСТВО ЦРКВЕ ХРИСТОВЕ**	Ученицима ће се пружити знање о саборима и њиховом значају у историји Цркве. Ученицима ће се указати на значај саборности. Ученици ће научити који су све сабори били одржавани током црквене историје. Указивање на Васељенске саборе и најважније одлуке тих сабора. Ствављање акцента на Никео-цариградски Символ вере. Циљ је да ученици науче текст Символа вере, али и значење свих чланова који се налазе у Символу.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

По завршетку теме ученик че бити способан да: – Научи шта је заправо Света Тајна; – Научи које свете тајне постоје у Цркви; – Увиди да је Света литургија једна од тајни Цркве; – Упозна се са Светим Тајнама Евхаристије, Крштења и Миропомазања, монаштвом, Исповешћу, Светом Тајном Брака и Рукоположења, Молитве...	**СВЕТОТАЈИНСКИ ЖИВОТ ЦРКВЕ**	ученицима пружити основно знање о Светим Тајнама. Шта заправо значи Тајна? Указати ученицима да у Цркви постоји безброј Тајни и да је сама Црква тајна по себи. Та тајанственост се најбоље огледа у Литургији и Причешћу у ком се на тајанствен начин човек сједињује са Богом. Упоунавање ученика са најважнијим Тајнама и њиховим значајем за човеково спасење.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.
По завршетку теме ученик че бити способан да: – Усвоји основно знање о животима и делу свете браће Кирила и Методија; – Научи најважније ствари о српским светитељима и Светом Сави као најсветлијем примеру светитеља нашег рода; – Упозна духовно и традицијско наслеђе својих предака; – Упозна српску црквено наслеђе.	**СРПСКА ЦРКВА КРОЗ ВЕКОВЕ**	Пружити ученицима основна знања светитељима који су допринели да Срби као народ прихвате хришћанство. Указати ученицима да су ти светитељи узор на коме би требало да градимо односе према ближњима. Упознати ученике са особеностима традиције нашег народа. Указивање на неке аутентичне тачке српског културног, традицијског и духовног наслеђа. Указивање на разлике између духовног и традиционалног.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

Корелације

Области предмета	**Наставни садржај и врста корелације у оквиру самог предмета** **<u>међупредметна хоризонтална</u> корелација (у оквиру једног разреда са различитим предметима)** **<u>Међупредметна вертикална</u> корелација (садржаји истог или других предмета који су савладани у претходним разредима)** **Садржај:** **Врста корелације:**	**Назив другог предмета:**	**Реализација (месец)**
Празновање Божића и Васкра	Радионице за израду радова на тему празника	Ликовна култура	Децембар, април
Празновање Божића и Васкрса	Учење композиција на тему празника	Музичка култура	Децембар, април
Свети Сава, слава наше школе	Рад на пригодним текстовима везаним за Светог Саву	Српски језик	Јануар

Улоге наставника и ученика у различитим етапама пројектне наставе

Етапа наставне активности	**Активност наставника**	**Активност ученика**
1. Избор теме и формулисање оквирног циља пројекта	Заједно са ученицима предлаже теме и формулише пште образовне и пројектне циљеве.	Расправљају и заједно с наставником бирају тему.
2. Подела теме на подтеме и формулисање посебних циљева за сваку подтему	Помаже ученицима у постављању и прецизирању подтема.	Предлажу или бирају понуђене подтеме
3. Формирање група/тимова и подела задужења	Формира групе по изабраним подтемама водећи рачуна о интересовањима ученика	У оквиру малих група/тимова међу собом деле улоге ради успешније реализације изабраног задатка.
4. Припремање материјала за истраживачки рад	Унапред разрађује задатке, питања з истраживачк ирад и припрема потребне ресурсе	Прихватају обавезе у изради задатка
5. Одређивање рока за завршетак пројектне активности и договор о презентацији резултата	Организује расправу и учествује у њој.	Расправљају и утврђују облике презентовања резултата својих истраживања.
6. Разрада пројекта, истраживање	Прати и усмерава рад ученика.	Истражују према унапред утврђеним задацима и процедурама уз инструкције наставника/библиотекара.

7. Обједињавање резултата мањих група/тимова	Упућује ученике како да обједине резултате.	Обједињују резултате према прихваћеним правилима.
8. Презентација	Наставник организује (јавну) презентацију	Извештавају о резултатима свог рада и добијају повратне информације
9. Рефлексија	Наставник процењује резултате реализованих активности и ефекат свог рада.	Ученици оцењују читав процес, своју улогу и допринос у процесу учења.

Осми разред

Назив предмета **Верска настава**

Циљ Циљ верске наставе је да ученика упозна са основним појмовима везаним за веру и Цркву. У осмом разреду ученици би требало да науче хришћанско схватање достојанства човека, који је икона Самог Бога. Поред тога, увидеће на који начин човек испуњава циљ и улогу коју му је Бог поверио приликом стварања. Сусрет човека и Бога се догађа у Цркви на Литургији, која је икона Будућег Царства Божијег.

Разред **Осми**

Годишњи фонд часова **34**

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА МЕТОДЕ, ОБЛИЦИ РАДА, ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА, ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЈА, ПРОЈЕКТНА НАСТАВА..., КОРЕЛАЦИЈА	Начин праћења постигнућа ученика (елементи оцењивања ученика)
По завршетку теме ученик че бити способан да: – стекне основна сазнања о темама које ће се обрађивати у настави Православног катихизиса током тречег разреда – уочи какво је његово предзнање из градива обрађеног у претходном разреду школовања – ученик ће желети да активно учествује на часовима верске наставе	**УВОД**	упознавање ученика са садржајима и начином рада; мотивисање ученика за похађање часова верске наставе;	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја	Активност на часу

По завршетку теме ученик че бити способан да: – Увиди да је човек икона Божија, односно да је приликом стварања Бог дао човеку дар који га чини сличним са Богом; – Научи који су разлози првородног греха, као отпадништва са Божиеј пута; – Схвати да је могуће поновно задобијање заједнице са Богом поштовањем Христових новозаветних заповести.	**ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖИЈА**	Упознавање са хришћанским схватањем личности. Одговарање на питање у чему се састоји човеово достојанство које му је дато од Бога. Објашњавање на који је начин човек одустао од пута који га води ка Богу и шта га је натерало да прекрши Божије заповести. Одговор на питање на који начин човек може да се врати на пут са ког је отпао.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.
По завршетку теме ученик че бити способан да: – Уочи да је подвиг у Цркви могуч само уз Божију помоћ; – Научи да неке људе називамо светима управо због подвига који су чинили, а у чему им је помогао Бог; – Научи да су пост и молитва оруђе које оснажује наш осећај љубави према Богу, свету и ближњима.	**ПОДВИЖНИЧКО-ЕВХАРИСТИЈСКИ ЕТОС**	Ученици ће се упознати са појмом ПОДВИГА у хришћанству, светитељима који су подвиге чинили и то их чини светима, као и са начинима који доводе до подвига.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.
По завршетку теме ученик че бити способан да: – Уочи значај молитве, личне и саборне, као вида човековог разговора са Богом; – Увиди значај Литургије као места сусрета са Богом, – Увиди симболичко значење сваког дела храма.	**ЛИТУРГИЈА**	Упознавање са начинима разговора са Богом (врсте молитве). Упознавање са Божанственом Литургијом као местом и временом сусрета са Богом. Упознавање са основама црквене архитектуре и симболичког значења сваког дела православног храма.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

По завршетку теме ученик че бити способан да: – Уочи да је циљ стварања света и човека да они постоје вечно у заједници љубави са Богом; – Научи да овај свет, иако у њему има пуно невоља, може и сам да постане рајско место, уколико човек поштује Божије заповести.	**ЦАРСТВО БОЖИЈЕ**	Указати ученицима који је циљ стварања света, као и циљ стварања човека. Показати на који је начин Бог још увек присутан у свету и на које чудесне начине се јавља.	Ученик развија: Способности које може да користи у свакодневном животу и будућем; комуникацију; апстрактно мишљење и машту.	Излагање, објашњавање, показивање и демонстрирање наставних садржаја, проверавање знања, ново градиво се повезује са старим, издвајање главних појмова, Решавање проблема из свакодневног живота. Диференцирана настава Индивидуализована настава (предавање, задаци,праћење постигнућа) рад у групама, рад у пару, употреба мултимедијалних садржаја.	Домаћи задатак, активност на часу, одговарање са места у виду кратких питања о пређеном градива на часа.

Корелације

Области предмета	**Наставни садржај и врста корелације у оквиру самог предмета** **<u>међупредметна хоризонтална</u> корелација (у оквиру једног разреда са различитим предметима)** **<u>Међупредметна вертикална</u> корелација (садржаји истог или других предмета који су савладани у претходним разредима)** **Садржај:** **Врста корелације:**	**Назив другог предмета:**	**Реализација (месец)**
Празновање Божића и Васкра	Радионице за израду радова на тему празника и делова православног храма	Ликовна култура	Децембар, април
Празновање Божића и Васкрса	Учење композиција на тему празника	Музичка култура	Децембар, април
Свети Сава, слава наше школе	Рад на пригодним текстовима везаним за Светог Саву	Српски језик	Јануар

Улоге наставника и ученика у различитим етапама пројектне наставе

Етапа наставне активности	Активност наставника	Активност ученика
1. Избор теме и формулисање оквирног циља пројекта	Заједно са ученицима предлаже теме и формулише пште образовне и пројектне циљеве.	Расправљају и заједно с наставником бирају тему.
2. Подела теме на подтеме и формулисање посебних циљева за сваку подтему	Помаже ученицима у постављању и прецизирању подтема.	Предлажу или бирају понуђене подтеме
3. Формирање група/тимова и подела задужења	Формира групе по изабраним подтемама водећи рачуна о интересовањима ученика	У оквиру малих група/тимова међу собом деле улоге ради успешније реализације изабраног задатка.
4. Припремање материјала за истраживачки рад	Унапред разрађује задатке, питања з истраживачк ирад и припрема потребне ресурсе	Прихватају обавезе у изради задатка
5. Одређивање рока за завршетак пројектне активности и договор о презентацији резултата	Организује расправу и учествује у њој.	Расправљају и утврђују облике презентовања резултата својих истраживања.
6. Разрада пројекта, истраживање	Прати и усмерава рад ученика.	Истражују према унапред утврђеним задацима и процедурама уз инструкције наставника/библиотекара.
7. Обједињавање резултата мањих група/тимова	Упућује ученике како да обједине резултате.	Обједињују резултате према прихваћеним правилима.
8. Презентација	Наставник организује (јавну) презентацију	Извештавају о резултатима свог рада и добијају повратне информације
9. Рефлексија	Наставник процењује резултате реализованих активности и ефекат свог рада.	Ученици оцењују читав процес, своју улогу и допринос у процесу учења.

Грађанско васпитање

Пети разред

Разред	Пети	Наставни предмет	Грађанско васпитање	Годишњи број часова	36
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Циљ предмета	Циљ наставе и учења грађанског васпитања је да ученик изучавањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.				
Уџбеник	Приручник за наставнике грађанског васпитања у другом циклусу основног образовања, Завод за унапређивање образовања и васпитања, 2020				
Додатни дидактички материјали	Припремљен материјал наставника за час				
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**				
Српски језик, Историја, Географија, Ликовна култура, Музичка култура	Људска права, Процеси у савременом друштву, Грађански активизам Људска права, Демократско друштво, Процеси у свременом свету Људска права, Демократско друштво Људска права, Грађански активизам Школа као заједница, Људска права, Грађански активизам				

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	Међупредметне компетенције
I ЉУДСКА ПРАВА (ПРАВА ДЕТЕТА) Потребе и жеље, Потребе и права, Права и правила у учионици, Правила рада у учионици, доношење групних правила, Посебност права детета и људска права, Конвенција о правима детета, Врсте права, Показатељи остварености и кршења дечијих права, Конвенција о правима детета у документима која се односе на школу	-разликује жеље од потреба и наведе примере везе између потреба и људских права -препозна своје потребе, као и потребе других и да их уважава - штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права - учествује у доношењу правила рада групе и поштује их -наводи примере и показатеље остварености и кршења дечијих права -наводи чиниоце који утичу на остварење дечијих права - поштује права и потребе ученика који су у инклузији у његовом одељењу/школи -препозна ситуације кршења својих права и права других -идентификује кршење људских права на примеру неког историјског догађаја	Компетенција за учење Комуникација Сарадња

II ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО (ШКОЛА КАО ЗАЈЕДНИЦА) Моје заједнице, Школа као заједница, Одлучивање у учионици и школи, Гласање и консензус као демократски начин одлучивања	-поштује правила одељенске заједнице и правила на нивоу школе - поступа у складу са моралним вредностима грађанског друштва - искаже свој став о значају правила у функционисању заједнице - понаша се у складу са правилима и дужностима у школи - наводи начине демократског одлучивања	Компетенција за учење Естетичка компетенција Комуникација Одговоран однос према околини Решавање проблема
III ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ ДРУШТВУ Одговорност деце, Одговорност одраслих родитеља, наставника, Шта могу и коме да се обратим у ситуацији насиља, Наше сличности и разлике (пол, раса, национална припадност...), Наше сличности и разлике (друштвено порекло, вероисповест, политичка или друга уверења...), Наше сличности и разлике (имовно стање, култура, језик, старост и инвалидитет), Стереотипи и предрасуде, Дискриминација, Толеранција, Сукоби и начини решавања сукоба, Предности конструктивног решавања сукоба, Врсте насиља, Врсте насиља. Реаговање на насиље, Начини заштите од насиља	-препозна одговорност одраслих у заштити права деце -објасни улогу појединца и група у заштити дечијих права - реално процени сопствену одговорност у ситуацији кршења нечијих права и зна коме да се обрати за помоћ	Компетенција за учење Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према околини Сарадња
IVГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Учешће ученика у школи, Избор проблема, Тражење решења проблема, Израда плана акције, Анализа могућих ефеката акције, Планирање и извођење акције, Завршна анализа акције и вредновање ефеката, Приказ и анализа групних радова	-препозна и анализира сличности и разлике између ученика у групи - прихвата друге ученике и уважава њихову различитост - проналази примере моралних поступака у књижевним делима које чита, у медијима и у свакодневном животу - наводи примере из свакодневног живота предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама - проналази примере нетолеранције и дискриминације у књижевним делима која чита - у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира - препозна и објасни врсте насиља	Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Комуникација Одговоран однос према околини

	- прави разлику између безбедног и небезбедног понашања на друштвеним мрежама -заштити од дигиталног насиља -анализира сукоб из различитих углова (препознаје потребе учесника сукоба) и налази конструктивна решења прихватљива за све стране у сукобу -аргументује предности конструктивног начина решавања сукоба	
Начини праћења постигнућа ученика	Вођење ученичког портфолија -Разговор, -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности -Истраживачки и експериментални задаци, -Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника	
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање	Критеријум оцењивања	
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: Активно конструише знање; уочава структуру градива, активно селектује познато од непознатог, битно од небитног; уме да резимира и елаборира основне идеје – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...	
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**		
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**		

Шести разред

Разред	**Шести**	**Наставни предмет**	**Грађанско васпитање**	**Годишњи број часова**	**36**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Циљ предмета	Циљ наставе и учења грађанског васпитања је да ученик изучавањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.				
Уџбеник	Приручник за наставнике грађанског васпитања у другом циклусу основног образовања, Завод за унапређивање образовања и васпитања, 2020				
Додатни дидактички материјали	Припремљен материјал наставника за час				

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**	
Српски језик, Историја, Географија, Ликовна култура, Музичка култура	Људска права, Процеси у савременом друштву Људска права, Демократско друштво Демократско друштво Процеси у савременом свету Демократско друштво, Људска права	
Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** **По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**	**Међупредметне компетенције**
I ЉУДСКА ПРАВА Упознавање основних елемената програма Права и одговорности, Моја и твоја права – наша су права, Права и одговорности, Посебна група права: слобода да и припадајуће одговорностиПосебна група права: заштита од и припадајуће одговорности , Право на очување личног, породичног, националног, културног и верског идентитета и припадајуће одговорности, Право на квалитетно образовање и једнаке могућности за све и припадајуће одговорности, Инклузивно образовање - квалитетно образовање за све	-својим речима и на примеру образложи везу права и одговорности; - наведе примере за групу права слобода да и заштита од; - аргументује значај инклузивног образовањ аправа и потребе за образовањем свих ученика - штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права - препозна ситуације кршења права детета у свакодневном животу, примерима из прошлости, литературе	Компетенција за учење Комуникација Сарадња
II ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Демократско друштво и партиципација грађана, Демократско друштво – појам, карактеристике, Грађанин, Дете као грађанин , Процедуре којима се регулише живот у заједници: ко је овлашћен да доноси колективне одлуке и на основу којих процедура , Власт , Нивои и гране власти , Лествица партиципације ученика у школи: манипулација, декоративна употреба, симболичка употреба, стварна партиципација , Партиципација ученика на нивоу одељења и школе	- на правилан начин користи кључне појмове савременог демократског друштва: демократија,грађанин,власт, подела власти - својим речима на примеру образложи улогу грађана у друштвеном систему и систему власти -образложи улогу грађана у друштвеном систему и систему власти на примеру - разликује стварну партиципацију ученика у одељењу и школи од симболичке и декоративне	Компетенција за учење Естетичка компетенција Комуникација Одговоран однос према околини Решавање проблема

III ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Употреба и злоупотреба интернета и мобилних телефона, Позитивно коришћење интернета и мобилног телефона, Шта је дозвољено, а шта није на интернету, Утицај друштвених мрежа на мишљење и деловање појединца, Опасности у коришћењу интернета и мобилног телефона, Интернет насиље и веза са Конвенцијом о правима детета, Карактеристике и последице интернет насиља, Седам златних правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука, Реаговање у ситуацијама интернет насиља, Одговорности ученика и школе.	- позитивно користи интернет и мобилни телефон за учење, информисање, дружење, покретање акција - образложи могући утицај друштвених мрежа на ставове и деловање појединца - примени 7 правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука -препознаје ситуације дигиталног насиља и зна како да реагује и коме да се обрати за помоћ	Компетенција за учење Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према околини Сарадња
IV ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Планирање и извођење истраживања ставова и/или понашања ученика у школи о употреби/ злоупотреби интернета и мобилних телефона. Шта су ставови, на чему се заснивају и каква је њихова веза са понашањем. Избор теме, узорка и инструмента истраживања. Спровођење истраживања. Обрада података. Тумачење резултата. Припрема и презентација добијених резултата. Евалуација истраживања	-учествује у избору теме, узорка и инструмента истраживања; - учествује у спровођењу истраживања, прикупљању и обради добијених података и извођењу закључака; - презентује спроведено истраживање и добијене резултате; - процењује ефекте спроведеног истраживања и идентификује пропусте и грешке; - у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на неугрожавајући начин; - учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; - проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора.	Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Комуникација Одговоран однос према околини
Начини праћења постигнућа ученика	Вођење ученичког портфолија -Разговор, -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности -Истраживачки и експериментални задаци, -Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника	
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање	Критеријум оцењивања	

Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: Активно конструише знање; уочава структуру градива, активно селектује познато од непознатог, битно од небитног; уме да резимира и елаборира основне идеје – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**	

Седми разред

Разред	**Седми**	**Наставни предмет**	**Грађанско васпитање**	**Годишњи број часова**	**36**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Циљ предмета	Циљ наставе и учења грађанског васпитања је да ученик изучавањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.				
Уџбеник	Приручник за наставнике грађанског васпитања у другом циклусу основног образовања, Завод за унапређивање образовања и васпитања, 2020				
Додатни дидактички материјали	Припремљен материјал наставника за час				
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**				
Српски језик, Историја	Људска права, Демократско друштво, Процеси у савременом свету Људска права, Демократско друштво				
Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** **По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**			**Међупредметне компетенције**	
I ЉУДСКА ПРАВА Карактеристике људских права – урођеност, универзалност, неотуђивост, недељивост. Опште добро. Права појединца и опште добро. Сукоб појединачних права и општег добра. Права и правда. Социјална правда	-наведе и опише основне карактеристике људских права; - својим речима опише везу између права појединца и општег добра; - дискутује о односу права и правде и о сукобу права; - образложи личну одговорност у заштити свог здравља; - штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права;			Компетенција за учење Комуникација Сарадња	

II ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Политичке странке у вишепартијском систему – владајуће и опозиционе. Народна скупштина – сврха и надлежности. Народни посланици, посланичке групе. Процедуре у раду Народне скупштине. Скупштинске дебате. Предлагање и доношење закона	-образложи сврху постојања политичких странака; - аргументује потребу ограничења и контролу власти; -наведе кораке од предлагања до усвајања закона; - образложи на примеру могућност утицаја грађана на одлуке Народне скупштине;	Компетенција за учење Естетичка компетенција Комуникација Одговоран однос према околини Решавање проблема
III ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Припадност групи. Групни идентитет као део идентитета младих.Односи у вршњачкој групи и њен утицај на појединца. Вршњачки притисак. Конформизам. Приватност – обим и границе. Понашање људи у маси и угроженост права појединца.	-препозна одговорност одраслих у заштити права деце - објасни улогу појединца и група у заштити дечијих права - реално процени сопствену одговорност у ситуацији кршења нечијих права и зна коме да се обрати за помоћ	Компетенција за учење Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према околини Сарадња
IVГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Симулација Народне скупштине Одређивање улога и процедура у скупштини. Формирање посланичких група. Избор председника скупштине. Формулисање предлога закона. Скупштинска дебата. Гласање. Евалуација симулације.	-учествује у организацији, реализацији и евалуацији симулације Народне скупштине; - у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин;	Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Комуникација Одговоран однос према околини
Начини праћења постигнућа ученика	Вођење ученичког портфолија -Разговор, -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности -Истраживачки и експериментални задаци, -Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника	
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање	Критеријум оцењивања	
Начин остваривања предметних и међупредметних	– *Учење*: Активно конструише знање; уочава структуру градива, активно селектује познато од непознатог, битно од небитног; уме да резимира и елаборира основне идеје	

компетенција	– *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**	

Осми разред

Разред	**Осми**	**Наставни предмет**	**Грађанско васпитање**	**Годишњи број часова**	**34**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Циљ предмета	Циљ наставе и учења грађанског васпитања је да ученик изучавањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.				
Уџбеник	Приручник за наставнике грађанског васпитања у другом циклусу основног образовања, Завод за унапређивање образовања и васпитања, 2020				
Додатни дидактички материјали	Припремљен материјал наставника за час				
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**				
Српски језик, Историја, Биологија	Људска права, Демократско друштво Људска права, Демократско друштво Род и пол				
Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** **По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**			**Међупредметне компетенције**	
I ЉУДСКА ПРАВА Заједница културно различитих група Припадност држави и нацији Патриотизам - осећај љубави и поноса према домовини и свим припадницима који је чине. Начини изражавања патриотизма. Обесправљивање права и слобода других Ксенофобија, расизам, антисемитизам,	-Изрази осећај љубави и поноса према својој домовини на начин који никога не угрожава; - образложи зашто су понашања која се могу описати као ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам облици дискриминације и кршења људских права; - наведе примере повезаности различитих култура у једној заједници и образложи потребу интеркултуралног дијалога за квалитетан живот свих чланова те заједнице; - покаже интересовање за упознавањем различитих култура; - наведе права која националне мањине у			Компетенција за учење Комуникација Сарадња	

антициганизам. Заједница културно различитих група Културна разноликост у форми мултикултуралности и интеркултуралности. Интеркултурни дијалог као средство развоја поштовања различитих култура и суживот. Припадници националних мањина у Србији - заштита права и слободе припадника националних мањина.	Србији по Уставу имају;	
II ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Родна (не) равноправност Пол и род Биолошке разлике (анатомске и физиолошке) насупрот разликама које друштво ствара (очекивања друштва од мушкараца и жена). Преношење родних образаца. Стереотипи и предрасуде о роду. Родна перспектива Укључивање родне перспективе приликом доношења одлука важних за једну заједницу (образовање, здравље, породица, запошљавање, спорт...). Родна равноправност Родна равноправност и једнаке могућности за све у циљу развоја друштва. Препреке родној равноправности. Одговорност државе, организација цивилног друштва и појединца за постизање родне равноправности. Привремене позитивне мере за постизање родне равноправности (квоте уписа на факултет, субвенције за запошљавање...). Родно засновано насиље Родне разлике као основа неравнотеже моћи. Злоупотреба моћи насилника. Карактеристике особе која врши насиље, која	-разликује појмове пол и род и препознаје родне стереотипе; - уочава у рекламама, филмовима, књигама, изрекама, стриповима и другим продуктима културе на који начин се преносе родни обрасци; - указује на примере родне равноправности и неравноправности у ситуацијама из свакодневног живота; дискутује о значају уважавања родне перспективе приликом доношења одлука значајних за једну заједницу; - наведе неколико привремених позитивних мера за постизање родне равноправности и аргументе за њихову примену; - препозна у понашању особе карактеристике насилника и жртве; - наведе могуће начине реаговања у ситуацији сусрета са насилником;	Компетенција за учење Естетичка компетенција Комуникација Одговоран однос према околини Решавање проблема

је изложена насиљу или која му сведочи. Мере заштите од родно заснованог насиља.		
III ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Медији Врсте и функције медија. Слобода медија и њихов допринос развоју демократије. Медији као извор информација и дезинформација. Манипулације путем медија (одлагање информације, скретање пажње, побуђивање емоција, стварање осећаја кривице, неговање некултуре...). Медијска писменост Способност разумевања, критичког и аналитичког усвајања медијских садржаја. Кодекс у медијима Кодекс деца и медији. Кодекс новинара. Притисци на новинаре као инструмент ограничавања слободе изражавања.	-наведе основне функције медија и образложи зашто је важно да постоје кодекс новинара и кодекс деца и медији; - образложи значај слободе медија за развој демократије; - у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; - препозна механизме манипулације медија и утицај медија на сопствено мишљење и деловање; - проналази и користи информације из различитих извора, критички их разматра и вреднује; -препозна пример злоупотребе деце у медијима	Компетенција за учење Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према околини Сарадња
IVГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Вредности грађанског друштва Снимање кратког филма о вредностима грађанског друштва Избор теме и формулисање идеје. Писање сценарија. Подела задатака. Снимање. Монтажа. Презентација. Евалуација	-учествује у припреми, реализацији и евалуацији кратког филма.	Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Комуникација Одговоран однос према околини
Начини праћења постигнућа ученика	Вођење ученичког портфолија -Разговор, -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности -Истраживачки и експериментални задаци, -Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника	
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање	Критеријум оцењивања	

Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: Активно конструише знање; уочава структуру градива, активно селектује познато од непознатог, битно од небитног; уме да резимира и елаборира основне идеје – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**	

Немачки језик

Пети разред

Разред	**Пети**	**Наставни предмет**	**Немачки језик**	**Годишњи број часова**	**72**
Циљеви програма, препоруке запланирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	**Циљ** наставе и учења немачког језика у петом разреду је да се ученик постепено уведе у основе комуникације на страном језику, развијајући способност разумевања и употребе једноставних речи и израза у свакодневним ситуацијама. Ученици развијају основне комуникативне вештине (слушање, говор, читање и писање), упознају културу земаља немачког говорног подручја и развијају позитиван однос према учењу страних језика.				
Уџбеник	Friederike Jin, Lutz Rohrmann ,Milena Zbrankova **Prima Plus A1.1** Deutsch für Jugendliche, Data Status, Београд 2023. (уџбеник и радна свеска).				
Додатни дидактички материјали	**Prima Plus A1.1** Deutsch für Jugendliche, Cornelsen Verlag, 2019 Friederike Jin - **Handreichung für den Unterricht** Tetyana Chobotar, Franziska Muckenthaler, Tabea Verma - **Testheft + Audio-CD** **Audio – CD zum Schülerbuch**				
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**				
Српски језик и књижевност Енглески језик Математика Биологија Географија Ликовна култура Музичка култура Информатика Техника и технологија Физичко васпитање Грађанско васпитање	- Глаголска времена (садашње), заменице, предлози - Поздрављање, представљање, лични подаци, глаголска времена - Бројеви - Здрава исхрана, физичка активност, здраве навике,животиње - Просторна оријентација, континенти, градови и државе, дани,делови дана - Естетика простора, боје, дизајн одређених тема и састава - Слушање музике и певање песама - Употреба ИКТ у настави - Распоред у намештаја у учионици - Спортови, спортска опрема - Здраве навике, планирање времена, заједнички догађаји - породица, обичаји				

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди– Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
	Основни	Средњи	Напредни	
Neu hier ? Поздрављање и представљање; основне фразе у комуникацији; лични подаци (име, године, одакле је ученик,где живи,шта воли); алфабет и спеловање свог имена и других речи; глагол sein,хоби,личне заменице,упитне речиТражење / давање информација о себи и другима;	SJ2.00.0.1.1 SJ2.00.0.1.2 SJ2.00.0.1.3 SJ2.00.0.1.4 SJ2.00.0.1.5 SJ2.00.0.1.6 SJ2.00.C.1.1 SJ2.00.C.1.2 SJ2.00.C.1.3 SJ2.00.C.1.4	SJ2.00.0.2.1 SJ2.00.0.2.2 SJ2.00.0.2.3 SJ2.00.0.2.4 SJ2.00.0.2.5 SJ2.00.C.2.1 SJ2.00.C.2.2 SJ2.00.C.2.3 SJ2.00.C.2.4 SJ2.00.C.2.5	SJ2.00.0.3.1 SJ2.00.0.3.2 SJ2.00.0.3.3 SJ2.00.0.3.4 SJ2.00.0.3.5 SJ2.00.C.3.1 SJ2.00.C.3.2 SJ2.00.C.3.3 SJ2.00.C.3.4 SJ2.00.C.3.5	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Решавање проблема
Meine Klasse Именовање предмета у учионици; школски прибор и предмети; Постављање питања и одговора Magst du Bio-Ja,sehr; једноставне наредбе наставника,садашње време правилних глагола,личне заменице,представљање себе и других,Тражење / давање информација о себи и другима; казивање броја телефона и бројеви до 100 ,употреба члана (одређени, неодређени и присвојни)	SJ2.00.0.1.2 SJ2.00.0.1.3 SJ2.00.0.1.4 SJ2.00.0.1.5 SJ2.00.0.1.6 SJ2.00.C.1.2 SJ2.00.C.1.3 SJ2.00.C.1.4 SJ2.00.C.1.5 SJ2.00.C.1.6	SJ2.00.0.2.2 SJ2.00.0.2.3 SJ2.00.0.2.4 SJ2.00.0.2.5 SJ2.00.0.2.6 SJ2.00.C.2.2 SJ2.00.C.2.3 SJ2.00.C.2.4 SJ2.00.C.2.5 SJ2.00.C.2.6	SJ2.00.0.3.3 SJ2.00.0.3.4 SJ2.00.0.3.5 SJ2.00.0.3.6 SJ2.00.0.3.7 SJ2.00.C.3.2 SJ2.00.C.3.3 SJ2.00.C.3.4 SJ2.00.C.3.5 SJ2.00.C.3.6	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Одговоран однос према здрављу → Решавање проблема → Дигитална
Tiere Називи животиња; опис животиња; једноставне реченице (има/нема),боје,континенти,глагол имати /haben , неодређени члан у акузативу, негација-одрична реченица nicht / kein ; питања Was ist das?, личне заменице у номинативу и именице, питања да/не Ja /nein Fragen	SJ2.00.0.1.3 SJ2.00.0.1.4 SJ2.00.0.1.5 SJ2.00.0.1.6 SJ2.00.0.1.7 SJ2.00.C.1.3 SJ2.00.C.1.4 SJ2.00.C.1.5 SJ2.00.C.1.6 SJ2.00.C.1.7	SJ2.00.0.2.3 SJ2.00.0.2.4 SJ2.00.0.2.5 SJ2.00.0.2.6 SJ2.00.0.2.7 SJ2.00.C.2.3 SJ2.00.C.2.4 SJ2.00.C.2.5 SJ2.00.C.2.6 SJ2.00.C.2.7	SJ2.00.0.3.4 SJ2.00.0.3.5 SJ2.00.0.3.6 SJ2.00.0.3.7 SJ2.00.0.3.8 SJ2.00.C.3.3 SJ2.00.C.3.4 SJ2.00.C.3.5 SJ2.00.C.3.6 SJ2.00.C.3.7	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Одговоран однос према здрављу → Решавање проблема
Mein Tag Казивање времена/ колико је сати,Дневне активности; дани,делови дана; време; једноставне реченице у презенту; редослед активности, распоред часова, један дан у школи, мој дан, предлози за време, за дане ,делове дана и сате	SJ2.00.0.1.5 SJ2.00.0.1.6 SJ2.00.0.1.7 SJ2.00.0.1.8 SJ2.00.0.1.9 SJ2.00.C.1.5 SJ2.00.C.1.6 SJ2.00.C.1.7 SJ2.00.C.1.8 SJ2.00.C.1.9	SJ2.00.0.2.4 SJ2.00.0.2.5 SJ2.00.0.2.6 SJ2.00.0.2.7 SJ2.00.0.2.8 SJ2.00.C.2.4 SJ2.00.C.2.5 SJ2.00.C.2.6 SJ2.00.C.2.7 SJ2.00.C.2.8	SJ2.00.0.3.6 SJ2.00.0.3.7 SJ2.00.0.3.8 SJ2.00.0.3.9 SJ2.00.0.3.10 SJ2.00.C.3.4 SJ2.00.C.3.5 SJ2.00.C.3.6 SJ2.00.C.3.7 SJ2.00.C.3.8	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Решавање проблема → Предузимљи-вост
Hobbys Слободно време; спортови; изражавање свиђања и несвиђања; питање Was machst du gern? Неправилни глаголи у садашњем времену, глаголи са раздвојивим префиксом , ја то умем/ не умем - модални глагол können,позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности;	SJ2.00.0.1.6 SJ2.00.0.1.7 SJ2.00.0.1.8 SJ2.00.0.1.9 SJ2.00.0.1.10 SJ2.00.C.1.6 SJ2.00.C.1.7 SJ2.00.C.1.8 SJ2.00.C.1.9 SJ2.00.C.1.10	SJ2.00.0.2.5 SJ2.00.0.2.6 SJ2.00.0.2.7 SJ2.00.0.2.8 SJ2.00.0.2.9 SJ2.00.C.2.5 SJ2.00.C.2.6 SJ2.00.C.2.7 SJ2.00.C.2.8 SJ2.00.C.2.9	SJ2.00.0.3.7 SJ2.00.0.3.8 SJ2.00.0.3.9 SJ2.00.0.3.10 SJ2.00.0.3.11 SJ2.00.C.3.5 SJ2.00.C.3.6 SJ2.00.C.3.7 SJ2.00.C.3.8 SJ2.00.C.3.9	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Решавање проблема

Meine Familie Чланови породице; опис породице;разумевање прочитаног текста , присвојне заменице; једноставне реченице, занимања	SJ2.00.0.1.7 SJ2.00.0.1.8 SJ2.00.0.1.9 SJ2.00.0.1.10 SJ2.00.0.1.11 SJ2.00.C.1.7 SJ2.00.C.1.8 SJ2.00.C.1.9 SJ2.00.C.1.10 SJ2.00.C.1.11	SJ2.00.0.2.6 SJ2.00.0.2.7 SJ2.00.0.2.8 SJ2.00.0.2.9 SJ2.00.0.2.10 SJ2.00.C.2.6 SJ2.00.C.2.7 SJ2.00.C.2.8 SJ2.00.C.2.9 SJ2.00.C.2.10	SJ2.00.0.3.8 SJ2.00.0.3.9 SJ2.00.0.3.10 SJ2.00.0.3.11 SJ2.00.0.3.12 SJ2.00.C.3.6 SJ2.00.C.3.7 SJ2.00.C.3.8 SJ2.00.C.3.9 SJ2.00.C.3.10	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Решавање проблема →Дигитална
Was kostet das ? Новчане јединице; цене; куповина; једноставан дијалог у продавници; бројеви, глаголи möchten , nehmen	SJ2.00.0.1.8 SJ2.00.0.1.9 SJ2.00.0.1.10 SJ2.00.0.1.11 SJ2.00.0.1.12 SJ2.00.C.1.8 SJ2.00.C.1.9 SJ2.00.C.1.10 SJ2.00.C.1.11 SJ2.00.C.1.12	SJ2.00.0.2.7 SJ2.00.0.2.8 SJ2.00.0.2.9 SJ2.00.0.2.10 SJ2.00.0.2.11 SJ2.00.C.2.7 SJ2.00.C.2.8 SJ2.00.C.2.9 SJ2.00.C.2.10 SJ2.00.C.2.11	SJ2.00.0.3.9 SJ2.00.0.3.10 SJ2.00.0.3.11 SJ2.00.0.3.12 SJ2.00.0.3.13 SJ2.00.C.3.7 SJ2.00.C.3.8 SJ2.00.C.3.9 SJ2.00.C.3.10 SJ2.00.C.3.11	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Решавање проблема →Дигитална
Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тест; - Усмена и писана провера (тестови знања, контролне вежбе, писмени задаци); - Интеракција са наставником, разговор; - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад; - Ученички радови и продукти ученичких активности; - Домаћи задаци; - Посматрање и праћење реализације одговарајућих задатака у пару; - Посматрање и праћење интеракције са вршњацима у раду у групи и реализацији пројеката; Користи се *педагошка свеска и ес-дневник* као извор података и показатеља о напредовању ученика.			
Начин провере остварености стандарда(вредновање и оцењивање)	Критеријуми за оцењивање страних језика ученика од петог до осмог разреда.docx Документ се налази у свесци Актива страних језика и педагошкој документацији наставника.			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Током часа динамично се смењују технике / активности које не трају дуже од 15 минута. Ученици раде у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.). Заступљене су мануелне активности (израда паноа, презентација, постера и сл.) и игре примерене узрасту и дидактичком захтеву (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођење нове језичке грађе или утврђивање). Говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика; Граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере без детаљних граматичких објашњења, а познавање истих се вреднује на основу употребе у одговарајућем комункативном контексту. За увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто, као и интернационализми и речи које су познате, уз визуализацију као средство семантизације.			
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)				
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)				

НАПОМЕНА - Обзиром да је велики број стандарда по наставној теми и наставном садржају, из практичних разлога се сам стандард означава само бројем у табели, док се пун назив стандарда налази у Правилнику о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: Службени гласник РС, 104/2024-16.

Шести разред

Разред	Шести	Наставни предмет	Немачки језик	Годишњи број часова	72
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања:*Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			**Циљ** наставе и учења немачког језика у шестом разреду је да се ученик стицањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за једноставну усмену и писмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.		
Уџбеник			Friederike Jin, Lutz Rohrmann **Prima Plus A1.2** Deutsch für Jugendliche, Data Status, Београд 2023. (уџбеник и радна свеска).		
Додатни дидактички материјали			**Prima Plus A1.2** Deutsch für Jugendliche, Cornelsen Verlag, 2019 Friederike Jin - **Handreichung für den Unterricht** Tetyana Chobotar, Franziska Muckenthaler, Tabea Verma - **Testheft + Audio-CD** **Audio – CD zum Schülerbuch**		
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Српски језик и књижевност Енглески језик Математика Биологија Географија Ликовна култура Музичка култура Информатика Техника и технологија Физичко васпитање Грађанско васпитање			- Глаголска времена (садашња и прошла), заменице, предлози - Поздрављање, представљање, лични подаци, глаголска времена - Бројеви - Здрава исхрана, физичка активност, здраве навике - Просторна оријентација, коришћење јавног простора и географских локација за различите спортске активности; повезивање годишњих доба са активностима, сналажење и оријентација у саобраћају, градови и државе - Естетика простора, колорит годишњих доба, дизајн позивнице - Слушање музике и певање песама - Употреба ИКТ у настави - Распоред намештаја у соби, превозна средства - Спортови, спортска опрема - Здраве навике, планирање времена, заједнички догађаји - прослава рођендана, обичаји		

Тема и наставнисадржаји	**Образовни стандарди– Исходи образовног циклуса** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
Mein Zimmer Описивање места; исказивање просторних односа; изражавање молби и захтева; описивање радњи у садашњости, заповедни начин, именовање делова намештаја (језичке структуре Das ist mein Zimmer. Es ist…; упитна реч wo; глаголи stehen, liegen, hängen, sitzen; предлози in, an, auf, hinter, vor, unter, über, neben, zwischen + Dativ; исказна и упитна реченица-ред речи / положај глагола; употреба одређеног и	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2. CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5. CJ2.OO.O.2.1. CJ2.OO.O.2.2. CJ2.OO.O.2.4. CJ2.OO.O.2.6. CJ2.OO.O.3.1. CJ2.OO.O.3.2. CJ2.OO.O.3.3. CJ2.OO.O.3.11. CJ2.OO.O.3.12.	CJ2.OO.C.1.1. CJ2.OO.C.1.2. CJ2.OO.C.1.3. CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.5. CJ2.OO.C.2.6. CJ2. OO.C.3.1. CJ2. OO.C.3.2. CJ2.OO.C.3.3. CJ2.OO.C.3.16.	CJ2.OO.H.1.1. CJ2.OO.H.1.3.	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Решавање проблема

неодређеног члана у номинативу, дативу и акузативу, модални глагол müssen).	CJ2.OO.O.3.13. CJ2.OO.O.3.14. CJ2.OO.O.3.15. CJ2.OO.O.3.16. CJ2.OO.O.3.19.			
Das schmeckt gut Тражење / давање информација о себи и другима; изражавање допадања / недопадања, именовање намирница и оброка (језичке структуре Was isst du gern? Ich esse / trinke... Ich mag...; употреба одређеног, неодређеног, негационог, присвојног и нултог члана; исказна и упитна реченица – ред речи / положај глагола; презент глагола essen); модални глаголи mögen, möchten; прилози за начин viel, gern; глаголи finden и gefallen за изражавање допадања / недопадања; компарација придева gern; сложенице – род и грађење-рецептивно).	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2. CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5. CJ2.OO.O.2.1. CJ2.OO.O.2.2. CJ2.OO.O.2.4. CJ2.OO.O.2.5. CJ2.OO.O.2.6. CJ2.OO.O.2.7. CJ2.OO.O.3.1. CJ2.OO.O.3.2. CJ2.OO.O.3.3. CJ2.OO.O.3.4. CJ2.OO.O.3.8. CJ2.OO.O.3.11. CJ2.OO.O.3.12. CJ2.OO.O.3.14. CJ2.OO.O.3.15. CJ2.OO.O.3.16. CJ2.OO.O.3.18. CJ2.OO.O.3.19.	CJ2.OO.C.1.1. CJ2.OO.C.1.2. CJ2.OO.C.1.3. CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.7. CJ2.OO.C.2.6. CJ2.OO.C.3.1. CJ2.OO.C.3.3. CJ2.OO.C.3.4. CJ2.OO.C.3.12. CJ2.OO.C.3.14. CJ2.OO.C.3.16. CJ2.OO.C.3.19.	CJ2.OO.H.1.3. CJ2.OO.H.3.3.	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Одговоран однос према здрављу → Решавање проблема → Дигитална
Meine Freizeit Тражење / давање информација о себи и другима; позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности; описивање догађаја и радњи у садашњости; исказивање планова и намера; исказивање времена, слободне активности, месеци и годишња доба (језичке структуре Was machst du...? Machen wir was zusammen? модални глаголи wollen, können, müssen; заповедни начин фреквентних глагола; употреба предлога са акузативом уз глаголе кретања; употреба предлога са дативом и акузативом (an, in, auf, zu); предлози um, am, im; прилози за време; негација).	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2. CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5. CJ2.OO.O.2.1. CJ2.OO.O.2.2. CJ2.OO.O.2.4. CJ2.OO.O.2.7. CJ2.OO.O.3.1. CJ2.OO.O.3.2. CJ2.OO.O.3.4. CJ2.OO.O.3.7. CJ2.OO.O.3.11. CJ2.OO.O.3.12. CJ2.OO.O.3.13. CJ2.OO.O.3.14. CJ2.OO.O.3.15. CJ2.OO.O.3.16. CJ2.OO.O.3.17. CJ2.OO.O.3.19.	CJ2.OO.C.1.1. CJ2.OO.C.1.2. CJ2.OO.C.1.3. CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.5. CJ2.OO.C.1.7. CJ2.OO.C.3.1. CJ2.OO.C.3.4. CJ2.OO.C.3.5. CJ2.OO.C.3.7. CJ2.OO.C.3.12. CJ2.OO.C.3.14. CJ2.OO.C.3.16. CJ2.OO.C.3.19.	CJ2.OO.H.1.1. CJ2.OO.H.1.3.	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Одговоран однос према здрављу → Решавање проблема
Das sieht gut aus Изражавање молби, захтева, извињења, захвалности; описивање бића и предмета; исказивање осета и осећања; изражавање допадања и недопадања; изражавање бројева и цена, делови тела и гардероба (језичке структуре	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2. CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5. CJ2.OO.O.2.1. CJ2.OO.O.2.2. CJ2.OO.O.2.3. CJ2.OO.O.2.6.	CJ2.OO.C.1.1. CJ2.OO.C.1.2. CJ2.OO.C.1.3. CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.5. CJ2.OO.C.2.6. CJ2.OO.C.3.1. CJ2.OO.C.3.4. CJ2.OO.C.3.7.	CJ2.OO.H.1.1. CJ2.OO.H.1.3.	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Решавање проблема

Wie viele... hat man? Was ist los? Wie findest du...? Tut mir Leid. Ich habe...; употреба присвојног члана; употреба придева и прилога као именског дела предиката уз глагол sein; презент глагола tun и tragen; личне заменице у акузативу; предлог für + Akkusativ; глаголи finden/gefallen за изражавање допадања и недопадања; исказивање цене; основни бројеви до 1000).	CJ2.OO.O.3.1. CJ2.OO.O.3.2. CJ2.OO.O.3.3. CJ2.OO.O.3.4. CJ2.OO.O.3.7. CJ2.OO.O.3.11. CJ2.OO.O.3.12. CJ2.OO.O.3.13. CJ2.OO.O.3.14. CJ2.OO.O.3.15. CJ2.OO.O.3.17. CJ2.OO.O.3.19.	CJ2.OO.C.3.12. CJ2.OO.C.3.13. CJ2.OO.C.3.14. CJ2.OO.C.3.19.		→ Предузимљивост
Partys Упућивање честитки и изражавање захвалности; планови и догађаји (језичке структуре Ich lade...ein; Was für ein..; Glückwünsche; модални глаголи können, wollen, möchten; употреба deshalb; употреба личних заменица; употреба садашњег врмена за изражавање будућности; прилози и прилошки изрази за време; неодређени члан у акузативу: Was für ein/eine/einen; употреба језичких средстава квантификације; претерит глагола sein / haben).	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2. CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5. CJ2.OO.O.2.1. CJ2.OO.O.2.2. CJ2.OO.O.2.4. CJ2.OO.O.2.6. CJ2.OO.O.2.7. CJ2.OO.O.3.1. CJ2.OO.O.3.2. CJ2.OO.O.3.3. CJ2.OO.O.3.4. CJ2.OO.O.3.7. CJ2.OO.O.3.11. CJ2.OO.O.3.12. CJ2.OO.O.3.14. CJ2.OO.O.3.15. CJ2.OO.O.3.17. CJ2.OO.O.3.19.	CJ2.OO.C.1.1. CJ2.OO.C.1.2. CJ2.OO.C.1.3. CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.5. CJ2.OO.C.1.7. CJ2. OO.C.3.1. CJ2.OO.C.3.3. CJ2.OO.C.3.4. CJ2.OO.C.3.7. CJ2.OO.C.2.6. CJ2.OO.C.3.12. CJ2.OO.C.3.13. CJ2.OO.C.3.14. CJ2.OO.C.3.17.	CJ2.OO.H.1.1. CJ2.OO.H.1.3	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Решавање проблема
Meine Stadt Описивање карактеристика места; исказивање просторних односа и величина; давање обавештења и захвалности; описивање догађаја и радњи у прошлости (језичке структуре Wie komme ich zum / zur...? Es gibt...; употреба придева и прилога као именског дела предиката уз глагол sein; ред речи у исказној / упитној реченици; употреба предлога са дативом; употреба неодређеног члана у акузативу; прилози за правац и место geradeaus, rechts, links; заповедни начин; именовање превозних средстава; употреба es gibt + Akkusativ).	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2. CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5. CJ2.OO.O.2.1. CJ2.OO.O.2.2. CJ2.OO.O.2.4. CJ.2.OO.O.2.7. CJ2.OO.O.3.1. CJ2.OO.O.3.2. CJ2.OO.O.3.4. CJ2.OO.O.3.11. CJ2.OO.O.3.12. CJ2.OO.O.3.14. CJ2.OO.O.3.15. CJ2.OO.O.3.16. CJ2.OO.O.3.18. CJ2.OO.O.3.19.	CJ2.OO.C.1.1. CJ2.OO.C.1.2. CJ2.OO.C.1.3. CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.5. CJ2. OO.C.3.1. CJ2. OO.C.3.2. CJ2.OO.C.3.3. CJ2.OO.C.3.4. CJ2.OO.C.3.12. CJ2.OO.C.3.14. CJ2.OO.C.3.16. CJ2.OO.C.3.19.	CJ2.OO.H.1.1. CJ2.OO.H.1.3.	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Решавање проблема → Дигитална
Ferien Исказивање планова и намера; описивање места; исказивање времена; описивање догађаја и радњи у прошлости (језичке структуре	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2. CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5. CJ2.OO.O.2.1.	CJ2.OO.C.1.1. CJ2.OO.C.1.2. CJ2.OO.C.1.3. CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.5. CJ2. OO.C.3.1.	CJ2.OO.H.1.1. CJ2.OO.H.1.3.	→ Учење → Комуникација → Сарадња

Wohin /womit/mit wem fährst du? Wie lange...; употреба садашњег времена за будућу радњу; предлози; прилози за време; ред речи у исказној / упитној реченици; претерит глагола haben и sein).	CJ2.OO.O.2.2. CJ2.OO.O.2.4. CJ2.OO.O.3.1. CJ2.OO.O.3.2. CJ2.OO.O.3.4. CJ2.OO.O.3.11. CJ2.OO.O.3.12. CJ2.OO.O.3.14. CJ2.OO.O.3.15. CJ2.OO.O.3.19.	CJ2.OO.C.3.4. CJ2.OO.C.3.11. CJ2.OO.C.3.12. CJ2.OO.C.3.14. CJ2.OO.C.3.16.		→ Решавање проблема → Дигитална
Начинипраћењапостигнућа ученика	- Иницијални тест; - Усмена и писана провера (тестови знања, контролне вежбе, писмени задаци); - Интеракција са наставником, разговор; - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад; - Ученички радови и продукти ученичких активности; - Домаћи задаци; - Посматрање и праћење реализације одговарајућих задатака у пару; - Посматрање и праћење интеракције са вршњацима у раду у групи и реализацији пројеката; Користи се *педагошка свеска и ес-дневник* као извор података и показатеља о напредовању ученика.			
Начин провере остварености стандарда(вредновање и оцењивање)	Критеријуми за оцењивање страних језика ученика од петог до осмог разреда.docx Документ се налази у свесци Актива страних језика и педагошкој документацији наставника.			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Током часа динамично се смењују технике / активности које не трају дуже од 15 минута. Ученици раде у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.). Заступљене су мануелне активности (израда паноа, презентација, постера и сл.) и игре примерене узрасту и дидактичком захтеву (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођење нове језичке грађе или утврђивање). Говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика; Граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере без детаљних граматичких објашњења, а познавање истих се вреднује на основу употребе у одговарајућем комункативном контексту. За увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто, као и интернационализми и речи које су познате, уз визуализацију као средство семантизације.			
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)				
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**				

Седми разред

Разред	**Седми**	**Наставни предмет**	**Немачки језик**	**Годишњи број часова**	**72**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				

Циљ предмета	Развијање комуникативне компетенције ученика на нивоу А2 кроз разумевање и употребу чешће коришћених израза који се односе на свакодневне теме (породица, школа, слободно време, путовања, медији), као и постепено развијање способности за једноставно описивање искустава, догађаја и планова у садашњем, прошлом и будућем времену.
Уџбеник	Friederike Jin, Lutz Rohrmann **Prima Plus A2.1** Deutsch für Jugendliche, Data Status, Београд 2023. (уџбеникираднасвеска).
Додатнидидактичкиматеријали	**Prima Plus A2.1** Deutsch für Jugendliche, Cornelsen Verlag, 2019 Friederike Jin - **Handreichung für den Unterricht** Tetyana Chobotar, Franziska Muckenthaler, Tabea Verma - **Testheft + Audio-CD** **Audio – CD zum Schülerbuch**
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик и књижевност Енглески језик Математика Географија Ликовна култура Музичка култура Информатика Техника и технологија Физичко васпитање Грађанско васпитање	- Глаголска времена (садашња и прошла), заменице, предлози, врсте реченица - Поздрављање, представљање, лични подаци, глаголска времена - Бројеви - Просторна оријентација, коришћење јавног простора и географских локација;градови и државе немачког говорног подручја. - Естетика простора, цртање плана собе или куће, израда постера града - Слушање музике и певање песама - Употреба ИКТ у настави; - Распоред намештаја у соби, превозна средства - Спортови, спортска опрема - Здраве навике, планирање времена, заједнички догађаји, различитост људи, понашање људи на интернету

Тема и наставнисадржаји	**Образовни стандарди– Исходи образовног циклуса** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
Wie war`s in den Ferien? - описивање особа, места, појава, радњи, стања, збивања - описивање радњи у прошлости - изражавање припадања и поседовања;присвојне заменице у номинативу, дативу, акузативу; -правилни и неправилни глаголи у прошлом времену	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2. CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5. CJ2.OO.O.2.1. CJ2.OO.O.2.2. CJ2.OO.O.2.4. CJ2.OO.O.2.6. CJ2.OO.O.3.1.	CJ2.OO.C.1.1. CJ2.OO.C.1.2. CJ2.OO.C.1.3. CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.5. CJ2.OO.C.2.4. CJ2.OO.C.2.6. CJ2. OO.C.3.1. CJ2. OO.C.3.2. CJ2.OO.C.3.10. CJ2.OO.C.3.16.	CJ2.OO.H.1.1. CJ2.OO.H.1.2. CJ2.OO.H.1.3. CJ2.OO.H.2.4. CJ2.OO.H.3.12.	→Учење →Комуникација →Сарадња →Решавање проблема
Meine Pläne - описивање радњи у прошлости; - описивање будућих радњи (планова, намера, предвиђања) - исказивање жеља и интересовања - изражавање мишљења; -зависне реченице dass/weil	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2. CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5. CJ2.OO.O.2.1. CJ2.OO.O.2.2. CJ2.OO.O.2.4. CJ2.OO.O.2.5. CJ2.OO.O.2.6. CJ2.OO.O.2.7. CJ2.OO.O.3.1.	CJ2.OO.C.1.1. CJ2.OO.C.1.2. CJ2.OO.C.1.3. CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.7. CJ2.OO.C.2.6. CJ2.OO.C.3.1. CJ2.OO.C.3.3. CJ2.OO.C.3.4. CJ2.OO.C.3.10. CJ2.OO.C.3.12.	CJ2.OO.H.1.1. CJ2.OO.H.1.2. CJ2.OO.H.1.3. CJ2.OO.H.2.3. CJ2.OO.H.3.6.	→Учење →Комуникација →Сарадња →Планирање будућих активности → Решавање проблема

	CJ2.OO.O.3.2. CJ2.OO.O.3.3. CJ2.OO.O.3.4. CJ2.OO.O.3.8. CJ2.OO.O.3.11 CJ2.OO.O.3.12 CJ2.OO.O.3.14 CJ2.OO.O.3.15 CJ2.OO.O.3.16 CJ2.OO.O.3.18 CJ2.OO.O.3.19			
Freundschaft - описивање бића - изражавање молби и захтева - описивање радњи у садашњости - изражавање мишљења -компарација придева; -зависне реченице wenn/als	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2. CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5. CJ2.OO.O.2.1. CJ2.OO.O.2.2. CJ2.OO.O.2.4. CJ2.OO.O.2.7. CJ2.OO.O.3.1. CJ2.OO.O.3.2. CJ2.OO.O.3.4. CJ2.OO.O.3.7. CJ2.OO.O.3.11 CJ2.OO.O.3.12 CJ2.OO.O.3.13 CJ2.OO.O.3.14 CJ2.OO.O.3.15 CJ2.OO.O.3.16 CJ2.OO.O.3.17 CJ2.OO.O.3.19	CJ2.OO.C.1.1. CJ2.OO.C.1.2. CJ2.OO.C.1.3. CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.5. CJ2.OO.C.1.7. CJ2.OO.C.3.1. CJ2.OO.C.3.4. CJ2.OO.C.3.5. CJ2.OO.C.3.7. CJ2.OO.C.3.12. CJ2.OO.C.3.14. CJ2.OO.C.3.16. CJ2.OO.C.3.19.	CJ2.OO.H.1.1. CJ2.OO.H.1.2. CJ2.OO.H.1.3. CJ2.OO.H.2.3. CJ2.OO.H.3.6.	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Решавање проблема
Bilder und Töne - разумевање и давање упутстава - описивање радњи у садашњости - изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза -модални глаголи dürfen/sollen	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2. CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5. CJ2.OO.O.2.1. CJ2.OO.O.2.2. CJ2.OO.O.2.3. CJ2.OO.O.2.6. CJ2.OO.O.3.1. CJ2.OO.O.3.2. CJ2.OO.O.3.3. CJ2.OO.O.3.4. CJ2.OO.O.3.7. CJ2.OO.O.3.11 CJ2.OO.O.3.12 CJ2.OO.O.3.13 CJ2.OO.O.3.14 CJ2.OO.O.3.15 CJ2.OO.O.3.17 CJ2.OO.O.3.19	CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.5. CJ2.OO.C.2.6. CJ2.OO.C.3.1. CJ2.OO.C.3.4. CJ2.OO.C.3.7. CJ2.OO.C.3.12. CJ2.OO.C.3.13. CJ2.OO.C.3.14. CJ2.OO.C.3.19.	CJ2.OO.H.1.1. CJ2.OO.H.1.3. CJ2.OO.H.2.3. CJ2.OO.H.3.6.	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Решавање проблема →Дигитална
Zusammenleben - описивање бића, предмета и места - изражавање захтева - исказивање осећања - исказивање просторних односа и упутстава за оријентацију у простору	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2. CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5. CJ2.OO.O.2.1. CJ2.OO.O.2.2. CJ2.OO.O.2.4. CJ2.OO.O.2.6.	CJ2.OO.C.1.1. CJ2.OO.C.1.2. CJ2.OO.C.1.3. CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.5. CJ2.OO.C.1.7. CJ2. OO.C.3.1. CJ2.OO.C.3.3. CJ2.OO.C.3.4.	CJ2.OO.H.1.1. CJ2.OO.H.1.3. CJ2.OO.H.2.3. CJ2.OO.H.3.5.	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Решавање проблема

- изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза	CJ2.OO.O.2.7. CJ2.OO.O.3.1. CJ2.OO.O.3.2. CJ2.OO.O.3.3. CJ2.OO.O.3.4. CJ2.OO.O.3.7. CJ2.OO.O.3.11 CJ2.OO.O.3.12 CJ2.OO.O.3.14 CJ2.OO.O.3.15 CJ2.OO.O.3.17 CJ2.OO.O.3.19	CJ2.OO.C.3.7. CJ2.OO.C.2.6. CJ2.OO.C.3.12. CJ2.OO.C.3.13. CJ2.OO.C.3.14. CJ2.OO.C.3.17.		
Das gefällt mir - описивање карактеристика живих бића - описивање радњи у садашњости - изражавање допадања/недопадања - изражавање мишљења - изражавање количина, бројева и цена	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2. CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5. CJ2.OO.O.2.1. CJ2.OO.O.2.2. CJ2.OO.O.2.4. CJ.2.OO.O.2.7. CJ2.OO.O.3.1. CJ2.OO.O.3.2. CJ2.OO.O.3.4. CJ2.OO.O.3.11 CJ2.OO.O.3.12 CJ2.OO.O.3.14 CJ2.OO.O.3.15 CJ2.OO.O.3.16 CJ2.OO.O.3.18 CJ2.OO.O.3.19	CJ2.OO.C.1.1. CJ2.OO.C.1.2. CJ2.OO.C.1.3. CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.5. CJ2. OO.C.3.1. CJ2. OO.C.3.2. CJ2.OO.C.3.3. CJ2.OO.C.3.4. CJ2.OO.C.3.12. CJ2.OO.C.3.14. CJ2.OO.C.3.16. CJ2.OO.C.3.19.	CJ2.OO.H.1.1. CJ2.OO.H.1.3. CJ2.OO.H.2.3. CJ2.OO.H.3.5.	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Решавање проблема → Дигитална
Начинипраћењапостигнућа ученика	- Иницијални тест; - Усмена и писана провера (тестови знања, контролне вежбе, писмени задаци); - Интеракција са наставником, разговор; - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад; - Ученички радови и продукти ученичких активности; - Домаћи задаци; - Посматрање и праћење реализације одговарајућих задатака у пару; - Посматрање и праћење интеракције са вршњацима у раду у групи и реализацији пројеката; Користи се *педагошка свеска и ес-дневник* као извор података и показатеља о напредовању ученика.			
Начин провере остварености стандарда(вредновање и оцењивање)	Критеријумизаоцењивањестраних језика ученика од петог до осмог разреда.docx Документ се налази у свесци Актива страних језика и педагошкој документацији наставника.			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Током часа динамично се смењују технике / активности које не трају дуже од 15 минута. Ученици раде у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.). Заступљене су мануелне активности (израда паноа, презентација, постера и сл.) и игре примерене узрасту и дидактичком захтеву (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођење нове језичке грађе или утврђивање). Говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика; Граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере без детаљних граматичких објашњења, а познавање истих се вреднује на основу употребе у одговарајућем комункативном контексту. За увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто, као и интернационализми и речи које су познате, уз визуализацију као средство семантизације.			

***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**	

Осми разред

Разред	**Осми**	**Наставни предмет**	**Немачки језик**	**Годишњи број часова**	**68**

Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања:*Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018– др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16
Циљ предмета	**Циљ** наставе и учења немачког језика је да се ученик стицањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за једноставну усмену и писмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
Уџбеник	Robson Carapeto-Conceição, Sabine Jentges, Friederike Jin; Anjali Kothari - **Prima Aktiv A2.2**, Немачки језик за осми разред, четврта година учења, Data Status, Београд 2025 (уџбеник и радна свеска).
Додатни дидактички материјали	**Prima Aktiv A2.2 -** Deutsch für Jugendliche – **Handreichungen für den Unterricht**, basierend auf der Handreichung für den Unterricht prima plus A2.2 von Friederike Jin, Cornelsen Verlag, 2023 **Prima Aktiv A2** – Deutsch für Jugendliche – **Testheft**, basierend auf Testheft prima plus A2 von Tetyana Chobotar, Franziska Muckenhaler, Tabea Verma **Audio – CD zum Schülerbuch**
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**
Српски језик и књижевност Енглески језик Математика Биологија Географија Музичка култура Информатика Техника и технологија Физичко васпитање Грађанско васпитање	Глаголска времена (садашња и прошла), заменице, предлози Лични подаци, спортови, глаголска времена, компрација придева, индиректан говор Бројеви Физичка активност, здраве навике, однос према животној средини Просторна оријентација, коришћење јавног простора и географских локација за различите спортске активности; повезивање годишњих доба са активностима, сналажење и оријентација у саобраћају, градови и државе Слушање музике и певање песама Употреба ИКТ у настави Распоред намештаја у соби, превозна средства Спортови, спортска опрема Здраве навике, заједнички догађаји - празници, обичаји, прославе

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди– Исходи образовног циклуса** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
Magst du Sport?	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2.	CJ2.OO.C.1.1. CJ2.OO.C.1.2.	CJ2.OO.H.1.1. CJ2.OO.H.1.4.	→ Учење

Тражење/давање основних информација о себи и другима; описивање особа, појава, радњи, стања, збивања; изражавање извињења; описивање радњи у прошлости; описивање радњи у садашњости; изрази и речи које се односе на тему; личне заменице; упитне речи; правилно и неправилно поређење придева; садашње и прошло време; одређени и неодређени члан; придевска промена са чланом; модални глаголи	CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5. CJ2.OO.O.2.1. CJ2.OO.O.2.3. CJ2.OO.O.2.4. CJ2.OO.O.2.7. CJ2.OO.O.3.1. CJ2.OO.O.3.2. CJ2.OO.O.3.3. CJ2.OO.O.3.7. CJ2.OO.O.3.11. CJ2.OO.O.3.12. CJ2.OO.O.3.13. CJ2.OO.O.3.14. CJ2.OO.O.3.15. CJ2.OO.O.3.16. CJ2.OO.O.3.17.	CJ2.OO.C.1.3. CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.5. CJ2.OO.C.2.6. CJ2. OO.C.3.1. CJ2.OO.C.3.3. CJ2.OO.C.3.7. CJ2.OO.C.3.14. CJ2.OO.C.3.17.	CJ2.OO.H.2.1. CJ2.OO.H.3.1. CJ2.OO.H.3.4. CJ2.OO.H.3.7.	→ Комуникација → Рад са подацима → Сарадња → Решавање проблема → Одговоран однос према здрављу
Das feiern wir! Описивање радњи у садашњости; описивање места, појава, радњи, стања и збивања; упућивање позива за учешће у заједничкој активности и реаговање на њих; изражавање мишљења; изрази и речи које се односе на тему; презент; предлози за изражавање времена; именице; упитне речи; модални глаголи; везници за изражавање узрока; везници dass, w-, ob	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2. CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5. CJ2.OO.O.1.7. CJ2.OO.O.2.1. CJ2.OO.O.2.2. CJ2.OO.O.2.4. CJ2.OO.O.2.5. CJ2.OO.O.2.6. CJ2.OO.O.2.7. CJ2.OO.O.3.1. CJ2.OO.O.3.2. CJ2.OO.O.3.3. CJ2.OO.O.3.4. CJ2.OO.O.3.8. CJ2.OO.O.3.11. CJ2.OO.O.3.12. CJ2.OO.O.3.14. CJ2.OO.O.3.15. CJ2.OO.O.3.16. CJ2.OO.O.3.18. CJ2.OO.O.3.19.	CJ2.OO.C.1.1. CJ2.OO.C.1.2. CJ2.OO.C.1.3. CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.7. CJ2.OO.C.2.6. CJ2.OO.C.3.1. CJ2.OO.C.3.3. CJ2.OO.C.3.4. CJ2.OO.C.3.12. CJ2.OO.C.3.14. CJ2.OO.C.3.15. CJ2.OO.C.3.16. CJ2.OO.C.3.18.	CJ2.OO.H.1.3. CJ2.OO.H.1.7. CJ2.OO.H.3.3. CJ2.OO.H.3.3. CJ2.OO.H.3.17.	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Одговорно учешће у демократском друштву → Дигитална
Keine Sorge! Описивање места, појава, радњи, стања и збивања; изношење предлога, савета; представљање себе и тражење/давање основних информација о себи и другима; исказивање просторних односа; упућивање позива за учешће у заједничкој активности и реаговање на њих; изрази и речи које се односе на тему;	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2. CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5. CJ2.OO.O.1.7. CJ2.OO.O.2.1. CJ2.OO.O.2.2. CJ2.OO.O.2.4. CJ2.OO.O.2.5. CJ2.OO.O.2.7. CJ2.OO.O.3.1. CJ2.OO.O.3.2. CJ2.OO.O.3.4. CJ2.OO.O.3.7. CJ2.OO.O.3.11. CJ2.OO.O.3.12.	CJ2.OO.C.1.1. CJ2.OO.C.1.2. CJ2.OO.C.1.3. CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.5. CJ2.OO.C.1.7. CJ2.OO.C.2.2. CJ2.OO.C.2.5. CJ2.OO.C.3.1. CJ2.OO.C.3.4. CJ2.OO.C.3.7. CJ2.OO.C.3.12. CJ2.OO.C.3.14. CJ2.OO.C.3.16.	CJ2.OO.H.1.1. CJ2.OO.H.1.3. CJ2.OO.H.2.5. CJ2.OO.H.3.16. CJ2.OO.H.3.17.	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Рад са подацима → Решавање проблема

именице; личне заменице; одређени и неодређени члан; модални глаголи; прилози за време, место, начин; садашње и прошло време; предлози за изражавање положаја и просторних односа; упитне речи	CJ2.OO.O.3.13. CJ2.OO.O.3.14. CJ2.OO.O.3.15. CJ2.OO.O.3.16. CJ2.OO.O.3.17. CJ2.OO.O.3.19.			
Wir sind da! Описивање места; описивање радњи и догађаја у садашњости и прошлости; исказивање упутстава за оријентацију у простору; изражавање количине и цена; исказивање жеља; изрази и речи које се односе на тему; одређени и неодређени члан; предлози за изражавање положаја и просторних односа; императив; основни бројеви; године; изражавање жеља: Ich hätte gern / Ich möchte bitte...	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2. CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5 CJ2.OO.O.1.7. CJ2.OO.O.2.1. CJ2.OO.O.2.2. CJ2.OO.O.2.3. CJ2.OO.O.2.6. CJ2.OO.O.3.1. CJ2.OO.O.3.2. CJ2.OO.O.3.3. CJ2.OO.O.3.4. CJ2.OO.O.3.7. CJ2.OO.O.3.11. CJ2.OO.O.3.12. CJ2.OO.O.3.13. CJ2.OO.O.3.14. CJ2.OO.O.3.15. CJ2.OO.O.3.17. CJ2.OO.O.3.19.	CJ2.OO.C.1.1. CJ2.OO.C.1.2. CJ2.OO.C.1.3. CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.5. CJ2.OO.C.2.6. CJ2.OO.C.3.1. CJ2.OO.C.3.4. CJ2.OO.C.3.7. CJ2.OO.C.3.12. CJ2.OO.C.3.13. CJ2.OO.C.3.14. CJ2.OO.C.3.19.	CJ2.OO.H.1.1. CJ2.OO.H.1.3. CJ2.OO.H.1.4. CJ2.OO.H.1.7. CJ2.OO.H. 2.5. CJ2.OO.H. 3.2. CJ2.OO.H. 3.15.	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Рад са подацима → Решавање проблема → Одговорно учешће у демократском друштву
Wir schützen die Umwelt Исказивање жеља; изражавање допадања и недопадања; описивање радњи у садашњости; изношење предлога и савета; изражавање мишљења; изрази и речи које се односе на тему; презент; модални глаголи; давање савета: sollte; реченице са dass; weil; wenn; deshalb	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2. CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5. CJ2.OO.O.2.1. CJ2.OO.O.2.2. CJ2.OO.O.2.4. CJ2.OO.O.2.6. CJ2.OO.O.2.7. CJ2.OO.O.3.1. CJ2.OO.O.3.2. CJ2.OO.O.3.3. CJ2.OO.O.3.4. CJ2.OO.O.3.7. CJ2.OO.O.3.11. CJ2.OO.O.3.12. CJ2.OO.O.3.14. CJ2.OO.O.3.15. CJ2.OO.O.3.17. CJ2.OO.O.3.19.	CJ2.OO.C.1.1. CJ2.OO.C.1.2. CJ2.OO.C.1.3. CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.5. CJ2.OO.C.1.7. CJ2. OO.C.3.1. CJ2.OO.C.3.3. CJ2.OO.C.3.4. CJ2.OO.C.3.7. CJ2.OO.C.2.6. CJ2.OO.C.3.12. CJ2.OO.C.3.13. CJ2.OO.C.3.14. CJ2.OO.C.3.17.	CJ2.OO.H. 1.1. CJ2.OO.H. 1.3. CJ2.OO.H. 1.4. CJ2.OO.H. 2.6. CJ2.OO.H. 2.7. CJ2.OO.H. 3.2 CJ2.OO.H. 3.5. CJ2.OO.H. 3.8. CJ2.OO.H. 3.15. CJ2.OO.H. 3.17.	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Решавање проблема → Одговоран однос према животној средини и заштита животне средине → Рад са подацима → Дигитална
Wohin fahren wir? Описивање места; описивање радњи у садашњости; описивање будућих радњи (планова,	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2. CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5. CJ2.OO.O.2.1. CJ2.OO.O.2.2. CJ2.OO.O.2.4.	CJ2.OO.C.1.1. CJ2.OO.C.1.2. CJ2.OO.C.1.3. CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.5. CJ2. OO.C.3.1. CJ2. OO.C.3.2. CJ2.OO.C.3.3.	CJ2.OO.H.1.1. CJ2.OO.H.1.3. CJ2.OO.H.1.5. CJ2.OO.H.2.2. CJ2.OO.H.2.5. CJ2.OO.H.3.2. CJ2.OO.H.3.15. CJ2.OO.H.3.17.	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Решавање проблема

намера); изношење предлога и савета; изражавање количине и цена; исказивање жеља; изрази и речи које се односе на тему; описни придеви; компарација придева; деклинација придева; презент; модални глаголи; давање савета: sollte; најфреквентнији глаголи за изражавање мишљења; основни бројеви; редни бројеви до 100; изражавање жеље: Ich hätte gern / Ich möchte bitte...	CJ.2.OO.O.2.7. CJ2.OO.O.3.1. CJ2.OO.O.3.2. CJ2.OO.O.3.4. CJ2.OO.O.3.11. CJ2.OO.O.3.12. CJ2.OO.O.3.14. CJ2.OO.O.3.15. CJ2.OO.O.3.16. CJ2.OO.O.3.18. CJ2.OO.O.3.19.	CJ2.OO.C.3.4. CJ2.OO.C.3.12. CJ2.OO.C.3.14. CJ2.OO.C.3.16. CJ2.OO.C.3.19.		→ Рад са подацима → Дигитална
Mach's gut! Описивање радњи у садашњости; исказивање интересовања и осећања; изражавање мишљења; изражавање честитања, захвалности; изрази и речи које се односе на тему; глаголи са предложним објектом; реченице са weil, wenn, dass	CJ2.OO.O.1.1. CJ2.OO.O.1.2. CJ2.OO.O.1.3. CJ2.OO.O.1.4. CJ2.OO.O.1.5. CJ2.OO.O.2.1. CJ2.OO.O.2.2. CJ2.OO.O.2.4. CJ2.OO.O.3.1. CJ2.OO.O.3.2. CJ2.OO.O.3.4. CJ2.OO.O.3.11. CJ2.OO.O.3.12. CJ2.OO.O.3.14. CJ2.OO.O.3.15. CJ2.OO.O.3.19.	CJ2.OO.C.1.1. CJ2.OO.C.1.2. CJ2.OO.C.1.3. CJ2.OO.C.1.4. CJ2.OO.C.1.5. CJ2. OO.C.3.1. CJ2.OO.C.3.4. CJ2.OO.C.3.11. CJ2.OO.C.3.12. CJ2.OO.C.3.14. CJ2.OO.C.3.16.	CJ2.OO.H.1.1. CJ2.OO.H.1.3. CJ2.OO.H.1.5. CJ2.OO.H.2.2. CJ2.OO.H.2.5. CJ2.OO.H.3.2. CJ2.OO.H.3.15. CJ2.OO.H.3.17.	→ Учење → Комуникација → Сарадња → Решавање проблема → Дигитална
Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тест; - Усмена и писана провера (тестови знања, контролне вежбе, писмени задаци); - Интеракција са наставником, разговор; - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад; - Ученички радови и продукти ученичких активности; - Домаћи задаци; - Посматрање и праћење реализације одговарајућих задатака у пару; - Посматрање и праћење интеракције са вршњацима у раду у групи и реализацији пројеката; Користи се *педагошка свеска и ес-дневник* као извор података и показатеља о напредовању ученика.			
Начин провере остварености стандарда(вредновање и оцењивање)	Критеријуми за оцењивање страних језика ученика од петог до осмог разреда.docx Документ се налази у свесци Актива страних језика и педагошкој документацији наставника.			

Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Током часа динамично се смењују технике / активности које не трају дуже од 15 минута. Ученици раде у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.). Заступљене су мануелне активности (израда паноа, презентација, постера и сл.) и игре примерене узрасту и дидактичком захтеву (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођење нове језичке грађе или утврђивање). Говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика; Граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере без детаљних граматичких објашњења, а познавање истих се вреднује на основу употребе у одговарајућем комункативном контексту. За увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто, као и интернационализми и речи које су познате, уз визуализацију као средство семантизације.
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

5. ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА КОЈИМ СЕ ОСТВАРУЈУ ОБАВЕЗНИ И ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ (ДОПУНСКА, ДОДАТНА И ПРИПРЕМНА НАСТАВА)

5.1. Први циклус

Допунска настава:

Српски језик

Први разред

Разред	**Први**	**Наставни предмет**	**Српски језик /допунска настава**	**Годишњи број часова**	**18**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Омгућити ученику допунски рад у савладавању градива.		
Уџбеник					
Додатни дидактички материјали					
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса:** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
I ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ - Глас и слово, штампана и писана слова ћириличног писма -Речи и реченице као говорне и писане целине. -Текстови засићени словима која се обрађују/текстови предвиђени за глобално читање. -Писање (преписивање, самостално писање и диктат). -Читање (шчитавање/глобално читање, гласно и тихо читање); питања којима се проверава разумевање прочитаног. -Изговор и писање гласова који ученицима причињавају тешкоће (нпр. ђ, ћ; џ, ч; ј, љ).	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	→ Учење → Рад са подацима и информацијама → Решавање проблема → Комуникација → Сарадња → Дигитална
	СРП.ОО1.О.1.1Знају све гласове и слова ћириличког писма, као и значења речи и фразеологизама које користе у свакодневном говору и писању. СРП.ОО1.О.2.1Изговарају све гласове и пишу сва слова поштујући језичку норму у говору и писању; употребљавају речи и изразе у одговарајућем контексту			

II КЊИЖЕВНОСТ **III ЈЕЗИК Граматика, правопис и ортоепија** -Реченица; реч; слово. -Улога гласа/слова у разликовању значења изговорене односно написане речи. -Реченице као обавештење, питање и заповест. -Велико слово на почетку реченице, у писању личних имена и презимена, имена насеља (једночланих) и назива места и улице у којој ученик живи, као и назив школе коју похађа. -Правилно потписивање (име, па презиме). -Тачка на крају реченице; место и функција упитника и узвичника у реченици. **IV ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА** -Вођени и слободни разговор. -Усмена порука. -Причање, препричавање и описивање. -Стварне и симулиране ситуације. -Слушна порука.. -Питања о сопственом искуству, бићима, предметима, појавама, сликама, о књижевном и некњижевном тексту. -Писана порука. -Књижевни текстови. -Текстови са практичном наменом: позивница, упутство, списак за куповину и др.	СРП.ОО1.О.2. Пишу кратким, потпуним реченицама једноставне структуре. СРП.ОО1.О.1.4Вођено препричавају, причају и описују на задату тему. СРП.ОО1.О.1.6Уз помоћ наставника, разликују врсте текстова. СРП.ОО1.О.2.3. Постављају питања, траже и дају објашњења, учтиво прихватају или одбијају, захваљују се или се извињавају. СРП.ОО1.О.3.4Веродостојно препричавају и описују оно што су прочитали, видели или чули. СРП.ОО1.О.1.2 Почињу реченицу великим словом, завршавају је одговарајућим интерпункцијским знаком, употребљавају велико почетно слово у једноставнијим примерима. СРП.ОО1.О.3.8Користе знања из језика како би се јасно изражавали писаним и усменим путем; доживљавају језик као део свог идентитета и као основу за учење других језика. СРП.ОО1.О.2.8Уочавају заједничке одлике издвојених речи и закључују којој врсти припадају; закључују о заједничким одликама главних функција речи у реченици. СРП.ОО1.О.3.6Користе информације из различитих врста текстова у свакодневном животу. СРП.ОО1.О.3.7Износе лични доживљај прочитаног текста; повезују поступке ликова са животним искуством преиспитујући своје поступке; развијају отпорност и самопоуздање.			→ Учење → Комуникација → Рад са подацима и информацијама → Дигитална → Сарадња → Одговорно учешће у демократском друштву

Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови, - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе), - Вођење ученичког портфолија, - Разговор, - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци, - Истраживачки и експериментални задаци, - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања Вреднују се: активност на часу, залагање и труд сходно индивидуалним способностима,вештина читања и разумевање прочитаног.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: Примењује основна знања о српском језику . – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Други разред

Разред	**II**	**Наставни предмет**	**Допунска настава Српски језик**	**Годишњи број часова**	**36**

Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16
Циљ предмета	**Циљ наставе српског језика** јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.
Уџбеник	**-** Уз речи растемо,Читанка за српски језик за други разред основне школе, "НОВИ ЛОГОС", 2019, Наташа Станковић Шошо, Маја Костић - Латиница уџбеник за други разред основне школе, "НОВИ ЛОГОС", 2019, Душка Милић, Татјана Митић
Додатни дидактички материјали	-Дар речи, граматика за српски језик за други разред основне школе, "НОВИ ЛОГОС", 2019, Јелена Срдић - Радна свеска уз уџбенички комплет српског језика и књижевности за други разред основне школе, "НОВИ ЛОГОС", 2019, Јелена Срдић и Наташа Станковић Шошо

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**			
Математика Свет око нас Дигитални свет Физичко и здравствено васпитање Музичка култура Ликовна култура Грађанско васпитање	- Геометрија; Бројеви до 100; Мерење и мере; - Други и ја; Култура живљења; Разноврсност природе; Човек ствара; Кретање и орјентација у времену; - Дигитални уређаји - Игре и плес; Елементарне игре - Ритмика; Извођење музике и стваралаштво; - Облици; Простор. - Комуникација и сарадња; Изражавање осећања			
Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
ЈЕЗИК Глас и слог; самогласници и сугласници. Врсте речи: именице (властите и заједничке); род и број именица; глаголи; глаголска времена: прошло, садашње, будуће време; потврдни и одрични глаголски облици; придеви (описни); бројеви (основни и редни). Реченице: обавештајне, упитне, заповедне и узвичне. Потврдне и одричне реченице. Велико слово: писање назива држава, градова и села (једночланих и вишечланих) и једночланих географских назива. Спојено и одвојено писање речи: писање речце *ли* и речце *не* уз глаголе. Интерпункција: тачка (на крају реченице и иза редног броја); две тачке и запета у набрајању; писање датума арапским и римским цифрама. Писање скраћеница: (мерне јединице и опште скраћенице *ОШ, бр., итд., стр.* и *нпр.*). КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА -Друго писмо (латиница): штампана и писана слова. Разумевање прочитаног кроз одговоре на питања. План за препричавање кратких текстова (лирских, епских, драмских) састављен од уопштених питања.	СРП.ОО1.О.1.1. Знају све гласове и слова ћириличког и латиничког писма, као и значења речи и фразеологизама које користе у свако-дневном говору и писању. СРП.ОО1.О.1.2. Почињу реченицу великим словом, завршавају је одговарајућим интерпункцијским знаком, употребљавају велико почетно слово у једноставнијим примерима. СРП.ОО1.О.1.3. Познају основна начела вођења разговора и форме учтивог обраћања, препознају говор мржње као негативну појаву. СРП.ОО1.О.1.4. Вођено препричавају, причају и описују на задату тему. СРП.ОО1.О.1.5. Владају техником читања ћириличког и латиничког текста и разумеју информације експлицитно исказане у краћим уметничким и неуметничким текстовима (линеарним и нелинеарним) идентификујући речи и изразе који су им непознати. СРП.ОО1.О.1.6. Уз помоћ наставника, разликују врсте текстова. СРП.ОО1.О.1.7. Процењују садржај			Комуникативна компетенција, Компетенција за учење, Компетенција за сарадњу, Естетичка компетенција, Дигитална компетенција, Одговоран однос према околини, Решавање проблема

План описивања на основу непосредног посматрања. Правописне вежбе: преписивање, диктат и самостално писање. Језичке вежбе: загонетке, ребуси, укрштене речи, осмосмерке, асоцијације, састављање реченица, проширивање задатих реченица. Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица, опис бића и предмета. Сценско приказивање драмског/драматизованог текста.	прочитаног текста на основу сопственог доживљаја, уочавају ликове, догађаје, време и место у књижевном тексту. СРП.ОО1.О.2.1. Изговарају све гласове и пишу сва слова оба писма поштујући језичку норму у говору и писању; употребљавају речи и изразе у одговарајућем контексту. СРП.ОО1.О.2.2. Пишу кратким, потпуним реченицама једноставне структуре. СРП.ОО1.О.2.3. Постављају питања, траже и дају објашњења, учтиво прихватају или одбијају, захваљују се или се извињавају. СРП.ОО1.О.2.4. Прате дати план, предлажу и бележе идеје за усмено и писано изражавање. СРП.ОО1.О.2.5. Издвајају и репродукују информације експлицитно исказане у краћим текстовима као и непознате речи и изразе, траже објашњење у доступним изворима. СРП.ОО1.О.2.6. Читањем текстова упознају основне одлике и функције различитих врста текстова. СРП.ОО1.О.2.7. Изражавају својим речима читалачки доживљај идентификујући осећања која текст покреће у њима; одговарају на питања у вези са ликовима, догађајима, местом и временом радње, доживљавајући грешке током рада као фазе уче СРП.ОО1.О.3.1. Разговетно и јасно говоре тако да их саговорник разуме и писано се изражавају у одговарајућим ситуацијама.			

	СРП.ОО1.О.3.2. Пишу кратке поруке, текстове и попуњавају једноставне обрасце. СРП.ОО1.О.3.3. Пажљиво слушају саговорнике, постављају питања у складу са својим потребама, поштују правила уљудног опхођења, без говора мржње. СРП.ОО1.О.3.4. Веродостојно препричавају и описују оно што су прочитали, видели или чули. СРП.ОО1.О.3.5. Изводе директне закључке о догађајима, поступцима и осећањима ликова и размењују их са вршњацима; проширују фонд речи мање фреквентним речима ради квалитетнијег изражавања и разумевања других. СРП.ОО1.О.3.6. Користе информације из различитих врста текстова у свакодневном животу. СРП.ОО1.О.3.7. Износе лични доживљај прочитаног текста; повезују поступке ликова са животним искуством преиспитујући своје поступке; развијају отпорност и самопоуздање. СРП.ОО1.О.3.8. Користе знања из језика како би се јасно изражавали писаним и усменим путем; доживљавају језик као део свог идентитета и као основу за учење других језика.			
Начини праћења постигнућа ученика	Континуирано посматрање.практичне активности, усмено излагање, наставни листићи, портфолио, евиденција напредовања.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Формативно праћење током наставе, сумативне провере, усмене провере, праћење индивидуалног напретка у савладавању градива.			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Индивидуални рад, рад у пару, групни рад, тимске активности, пројектна настава.			
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	На основу постигнућа, индивидуалног напретка, степена савладаности градива.			

***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	Септембар, текуће школске године.

Трећи разред

Програм је израђен према одредбама чланова 60. и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и члана 26/а Закона о основном образовању у васпитању.

Програм допунске наставе оријентисан је на процес учења и остваривање исхода. У случају да ученик има велике потешкоће у савладавању градива урадиће се поступак о **индивуализацији наставе** која може водити ка изради **ИОП1**или**ИОП2** плана у сарадњи са ПП службом и тимом за инклузију. У случају ИОП1 тежња је усмерена на први (основни) ниво страндарда, а у раду на ИОП2 програм ће се у потпуности прилагодити потребама конкретног ученика.

Допунска настава се организује за ученике који **спорије усвајају знања** или су били **одсутни са часова** и заоне **који желе да утврде своје знање**,са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања,умења и вештина из наставног градива.

Теме допунске наставе биће утврђене у договору са ученицима и у зависности од уочених потешкоћа у савладавању градива.

Начини праћења постигнућа евидентирају се у педагошкој свесци наставника: посматрање, самоевалуација, вршњачко оцењивање, практични радови ученика, контролне вежбе, усмено испитивање, есеји.

У настави српског језика предвиђен је **један час седмично** допунске наставе – 18 часова годишње у трећем разреду.

III разред		
Допунска настава – теме	**Садржаји**	**Начиниостваривања програма**
КЊИЖЕВНОСТ	читање текстова (увежбавање гласног читања и читања у себи; оспособљавање за самостално читање и разумевање); анализа текста	Облици рада: индивидуални,фронтални, рад у пару, комбиновани; Методе рада: монолошка, дијалошка, рад на тексту, писани радови, демонстративна, игровне активности, комбиноване методе; Наставна средства:текстуална, визуелна, аудитивна
ЈЕЗИК (граматика, правопис)	анализа реченице(врсте речи);управни и неуправни говор; речца НЕ уз именице и придеве; писање присвојних придева; велико слово	.
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	учествовање у разговору;препричавање; одговарање и постављање питања; описивање замишљених и доживљених ситуација; састављање реченица; читање и писање (коришћење оба писма); правописне и језичке вежбе	

Четврти разред

Циљ организовања допунске наставе је пружање помоћи и подршке појединцу или групи ученика истог разреда којима је повремено или стално потребна помоћ у савладавању програма српског језика и у учењу, односно за ученике који имају потешкоће у учењу и који не остварују основне стандарде постигнућа из српског језика или одређене теме/области овог предмета.Процена потребе за допунском наставом, не врши само на основу постигнутог неуспеха, већ и као превентива неуспеху. Допунска настава би требало да омогући да ученици код којих је идентификован ризик од неуспеха, на време добију она знања и вештине које ће спречити неуспех и да период заостајања у односу на редовну наставу буде што краћи.

ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА
КЊИЖЕВНОСТ(епика, лирка, драма)	Усвајање књижевно-теоријских појмова	Облици рада: индивидуални,фронтални, рад у пару, комбиновани; Методе рада: монолошка, дијалошка, рад на тексту, писани радови, демонстративна, игровне активности, комбиноване методе; Наставна средства:текстуална, визуелна, аудитивна
ЈЕЗИК (граматика, правопис, ортоепија)	*граматика -Променљиве и непроменљиве речи - Реченица и реченични чланови (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе) - Врсте речи -Писање вишечланих бројева *правопис -Правилна употреба великог слова -Управни и неуправни говор -Писање речце ли - Писање предлога са уз заменице *ортоепија -Вежбе читања -Правилно изговарање и писање сугласника ч и ћ, џ и ђ	
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Основни облици усменог и писменог изражавања - Препричавање као облик усменог изражавања - Говорна вежба као облик усменог изражавања - Увежбавање технике израде писменог састава	

НАЧИН ИЗРАДЕ ИНДИВИДУАЛНИХ ЦИЉЕВА УЧЕЊАУ ДОПУНСКОЈ НАСТАВИ

Циљеви се постављају тако да су прилагођени образовним потребама ученика, а у складу са њима се бирају облици и методе рада са учеником, бира се начин на који најбоље усваја знања (индивидуални, у пару; усмено, писмено; поступно давање захтева и сл.), дефинише темпо рада. Циљ се дефинише заједно са учеником на основу: -резултатаиницијалног процењивања, као и праћења и вредновања знања и рада ученика у току школске године. Резултати иницијалног теста се не оцењују и служе за планирање даљег рада и праћење напредовања ученика. Ако ученик није у потпуности испунио основне стандарде постигнућа за претходни разред, похађа допунску наставу ради усвајања тих садржаја из одређене теме/области. -формативног оцењивања-редовно проверавање постигнућа ученика у току савладавања садржаја, садржи повратну информацију и препоруку за даље напредовање, а евидентира се у свеску ученика (уз образложење, ради

увида родитељу) и педагошку документацију учитеља; -сумативног оцењивања- вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине и евидентира се у педагошку документацију учитеља и прописану евиденцију о образовно васпитном раду-дневник; -усменог проверавања- вештине изражавања (причање, препричавање, описивање), ортоепске вежбе, синтаксичке и стилске вежбе, казивање научених текстова (лирских, драмских), сценско приказивање драмског и драматизованог текста, читање и тумачење књижевног дела,језичке игре, разумевање, примену наученог -савладаности писања и читања које се прати и вреднује у свим областима; -писменог проверавања ученичких постигнућа (писмени задаци, диктати, тестови, ортографске вежбе, лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе, домаће задатке и писмене задатке-два писмена задатка у току године); -процене понашања и ангажовања ученика (однос према раду, однос према постављеним задацима, учествовање у наставном процесу, сарадњу у раду и исказано интересовање, присуство часовима); -разговора са учеником и родитељима. На основу континуираног праћења и вредновања знања, напредовања и усвајања садржаја, јасно се дефинишу и постављају циљеви за ученика појединачно или групу ученика истог узраста уз прилагођен приступ образовним потребама ученика, диференцијацију садржаја и подршку у раду, као адекватне начине мотивације ученика, али и, према потреби, ангажовање родитеља у одређеним активностима. Ученик престаје да похађа допунску наставу ако је: усвојио наставне садржаје који су обрађивани на допунској настави, наставне садржаје предвиђене основним нивоом, стекао нове вештине и знања, радне навике и одговорност према раду, боље разумео наставне садржаје и зна да примени на новим примерима. Детаљан план је саставни део Глобалног плана за текућу годину.

НАЧИН ПРАЋЕЊА И ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИНДИВИДУАЛНИХ ЦИЉЕВА УЧЕЊА

Оствареност прати учитељ и то: - текст методом; изношењем ставова о књижевном делу(књижевност) - кроз понављање и вежбање већ наученог -усавајање основних граматичких и правописних правила (језик) -препричавање, причање, описивање, извештавање,правописне вежбе; језичке игре и вежбе (језичка култура) -описно праћење напредовања ученика- забелешке у свесци -наставни листићи за проверу -мотивисаност за учешћем на допунској настави потврђена редовним долажењем, што се може уочити увидом у документацију- евиденцији и мишљењу наставника -редовна израда домаћег задатка -прилагођени тестови за проверу -повратна информација у било ком начину праћења и провере учења -повезивање градива сродних предмета и примена стечених знања -кроз вежбу- колико влада како теоријским , тако и практичним делом градива у оквиру својих могућности -бројчане оцене -провера усвојености градива у редовној настави - извештајем на састанку Одељењског већа -табеларно у извештају Школе на полугодишту и на крају школске године.

Математика

Први разред

Разред	Први	Наставни предмет	Математика/допунска настава	Годишњи број часова	18
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			Омгућити ученику допунски рад у савладавању градива.		
Уџбеник			*Математика 1*, Ива Иванчевић Илић,Сенка Тахировић		
Додатни дидактички материјали			Припремљен материјал		

Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса:** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
I ГЕОМЕТРИЈА -Просторне релације. -Величина предмета и бића. -Геометријска тела: лопта, коцка, квадар, ваљак, пирамида и купа. -Геометријске фигуре: круг, правоугаоник, квадрат и троугао. -Права, крива и изломљена линија. -Затворена и отворена линија. -Тачка и линија. Дуж. II БРОЈЕВИ -Бројање, писање и читање бројева. -Приказивање бројева помоћу тачака на бројевној правој. -Упоређивање бројева. -Редни бројеви. -Сабирање и одузимање бројева у оквиру 20 и приказивање на бројевној правој. -Сабирање и одузимање бројева до 100 без прелаза преко десетице и приказивање на бројевној правој. -Својства сабирања. -Динар, кованице и новчанице до 100 динара.	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	→ Учење → Рад са подацима и информацијама → Решавање проблема → Комуникација → Сарадња → Дигитална
	MAT.OO1.O.2.3. Цртају геометријске облике помоћу лењира. MAT.OO1.O.3.2. Одређују положаје, односе и смер кретања објеката у окружењу MAT.OO1.O.1.1. Читају, записују и упоређују природне бројеве и приказују их на датој бројевној правој. MAT.OO1.O.1.2. Одређују природни број са датим својством (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и одређују следеће чланове започетог једноставног бројевног низа. MAT.OO1.O.2.1. Правилно употребљавају математичке симболе. Решавају једноставну проблемску ситуацију коришћењем израза са једном рачунском операцијом. MAT.OO1.O.3.4.Изражавају одређену суму новца преко различитих апоена и рачунају са новцем у једноставним ситуацијама.			
III МЕРЕЊЕ И МЕРЕ -Мерење дужине нестандардним јединицама мере.	MAT.OO1.O.1.10. Користе јединице за мерење дужине, масе, времена и запремине течности и изражавају дужине претварањем веће јединице у мању.			→ Учење → Комуникација → Рад са подацима и информацијама → Дигитална → Сарадња → Одговорно учешће у демократском друштву

Начини праћења постигнућа ученика	- Иницијални тестови, - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе), - Вођење ученичког портфолија, - Разговор, - Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Ученички радови и продукти ученичких активности, - Домаћи задаци, - Истраживачки и експериментални задаци, - Пројекти, продукти групних радова, вршњачко оцењивање, праћење напредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфолио* о раду наставника.
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Критеријум оцењивања Вреднују се: -активност на часу, залагање и труд сходно индивидуалним способностима.
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	– *Учење*: Примењује основна знања из математике. – *Комуникација*: Користи на одговарајући и креативан начин научни језик и стил комуникације. – *Сарадња*: Поставља релевантна питања поштујући друге, а дискусију заснива на аргументима. ...
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	

Други разред

Разред	**II**	**Наставни предмет**	**Допунска настава Математика**	**Годишњи број часова**	**36**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	**Циљ наставе математике:** Циљ учења предмета математика је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.				
Уџбеник	Математика 2, уџбеник за други разред основне школе (први, други, трећи и четврти део); ћирилица, "НОВИ ЛОГОС", 2019, Ива Иванчевић Илић, Сенка Тахировић				
Додатни дидактички материјали					
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**				
Српски језик Ликовна култура Дигитални свет Свет око нас	- Језичка култура: слушање, разумевање, усмено изражавање, разговор - Облици, простор - Дигитални уређаји - Орјентација у времену				

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
	Основни	Средњи	Напредни	
БРОЈЕВИ -Први део Сабирање и одузимање са преласком. Замена места и здруживање сабирака. Веза сабирања и одузимања. Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање). Римске цифреI,V,X,L,C Други део Множење и дељење (таблично) Нула и јединица као чиниоци; нула као дељеник. Замена места и здруживање чинилаца. Трећи део Редослед рачунских операција. Множење и дељење збира и разлике бројем. Веза множења и дељења. Једначине са једном операцијом (множење или дељење). Бројевни изрази. Формирање израза на основу реалистичних ситуација. Разломци облика , $1 \leq n \leq 10$, визуелно и симболичко представљање. **ГЕОМЕТРИЈА** Први део Дуж, права и полуправа. Тачка и права. Отворена и затворена изломљена линија. Графичко надовезивање дужи. Дужина изломљене линије. Обим геометријских	МАТ.ОО1.О.2.1. Правилно употребљавају математичке симболе. МАТ.ОО1.О.2.2. Анализирају међусобни положај објеката у простору. МАТ.ОО1.О.2.3. Цртају геометријске облике помоћу лењира. МАТ.ОО1.О.2.4. Мере дужину дужи мерним инструментом и површину фигуре нестандардном јединицом мере. МАТ.ОО1.О.2.5. Упоређују и класификују геометријске објекте према својствима. МАТ.ОО1.О.2.6. Закључују шта се од њих очекује у математичком захтеву једноставног познатог контекста. МАТ.ОО1.О.2.7. Примењују једноставне математичке процедуре (директна примена правила, извођење познатих процедура...) при решавању математичких захтева једноставног познатог контекста. МАТ.ОО1.О.2.8. Анализирају и уочавају правилност код датих бројчаних и других података. МАТ.ОО1.О.3.1. Решавају једноставну проблемску ситуацију коришћењем израза са једном рачунском операцијом. МАТ.ОО1.О.3.2. Одређују положаје, односе и смер кретања објеката у окружењу. МАТ.ОО1.О.3.4. Изражавају одређену суму новца преко различитих апоена и рачунају са новцем у једноставним ситуацијама. МАТ.ОО1.О.3.5. Читају податке са једноставнијих графикона и табела и дијаграма који се односе			Компетенција за учење Решавање проблема Сарадња Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Комуникација Естетичка компетенција Одговорно учешће у демократском друштву

фигура без употребе формула. Други део Цртање правоугаоника, квадрата и троугла на квадратној мрежи, на тачкастој мрежи. Симетричне фигуре. Подударност фигура (интуитивно). **МЕРЕЊЕ И МЕРЕ** Мерење дужине стандардним мерним јединицама (м, дм, цм). Мерење времена (дан, месец, година, час, минут)	на свакодневне животне ситуације.			
Начини праћења постигнућа ученика	Континуирано посматрање,практичне активности, усмено излагање, наставни листићи, праћење индивидуалног напретка, у складу са могућностима, портфолио ученика, евиденција напредовања.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Формативно праћење током наставе, сумативне провере, праћење индивидуалног напретка.			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Индивидуални рад, рад у пару, групни и тимски рад, пројектна и истраживачка настава.			
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	На основу интересовања, брзине савладавања градива и потреба ученика.			
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	Септембар текуће школске године.			

Трећи разред

Програм је израђен према одредбама чланова 60. и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и члана 26/а Закона о основном образовању у васпитању.

Програм допунске наставе оријентисан је на процес учења и остваривање исхода. У случају да ученик има велике потешкоће у савладавању градива урадиће се поступак о **индивуализацији наставе** која може водити ка изради **ИОП1**или **ИОП2** плана у сарадњи са ПП службом и тимом за инклузију. У случају ИОП1 тежња је усмерена на први (основни) ниво страндарда, а у раду на ИОП2 програм ће се у потпуности прилагодити потребама конкретног ученика.

Допунска настава се организује за ученике који **спорије усвајају знања** или су били **одсутни са часова** и за оне **који желе да утврде своје знање**,са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања,умења и вештина из наставног градива.

Теме допунске наставе биће утврђене у договору са ученицима и у зависности од уочених потешкоћа у савладавању градива.

Начини праћења постигнућа евидентирају се у педагошкој свесци наставника: посматрање, самоевалуација, вршњачко оцењивање, практични радови ученика,контролне вежбе, усмено испитивање, есеји.
У настави математике предвиђен је**један час седмично** допунске наставе – 18 часова годишње у трећем разреду.

III разред		
Допунска настава – теме	**Садржај**	**Начиниостваривања програма**
ГЕОМЕТРИЈА	Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве које се секу). Угао, врсте углова. Троугао, врсте троуглова. Кружница и круг. Правоугаоник и квадрат. Обим троугла, квадрата и правоугаоника. Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира. Конструкције троугла и кружнице. Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи.	Облици рада: индивидуални,фронтални, рад у пару, комбиновани; Методе рада:монолошка, дијалошка, рад на тексту, писани радови, демонстративна, игровне активности,комбиноване методе; Наставна средства:текстуална, визуелна, мануелна, помоћно-техничка
БРОЈЕВИ	Бројеви прве хиљаде. Сабирање и одузимање (усмени и писмени поступак). Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без остатка (усмени и писмени поступак). Зависност резултата од промене компонената. x = b.·Једначине облика: a+ x = b, a – x = b, x – a = b, a Неједначине облика: a ± x b, x – a b. Римске цифре D, M.Разломци облика n m ($m \leq n \leq 10$). Упоређивање разломака са једнаким имениоцима. Децимални запис броја са једном децималом.	
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	Мерење масе (kg, g, t). Мерење времена (деценија, век, секунд). Мерење дужине (mm, km). Мерење запремине течности (l, dl, cl,ml, hl). Мерење површине геометријских фигура задатом мером.	.

Четврти разред

Циљ организовања допунске наставе је пружање помоћи ученику у савладавању програма, који из различитих разлога није успео да савлада у редовној настави. Допунска настава омогућава да ученици код којих је идентификован ризик од неуспеха, у складу са својим потребама, на време савладају градиво, добију она знања и вештине које ће спречити неуспех или допринети да период заостајања у односу на редовну наставу буде што краћи. Процена потребе за допунском наставом врши се праћењем понашања, рада и напредовања ученика у оквиру редовне наставе и резултата учења који указују на тешкоће у савладавању градива (стагнирање у напредовању, пад постигнућа, учестало одсуствовање са часова).

ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА
ГЕОМЕТРИЈА	Квадар и коцка Правоугаоник и квадрат	Облици рада: индивидуални,фронтални, рад у пару, комбиновани; Методе рада:монолошка, дијалошка, рад на тексту, писани радови, демонстративна, игровне активности, комбиноване методе; Наставна средства:текстуална, визуелна, мануелна, помоћно-техничка
БРОЈЕВИ	Скуп природних бројева са нулом. Декадни систем записивања бројева. Месна вредност цифре. Својства скупа природних бројева. Сабирање и одузимање (писмени поступак). Множење и дељење (писмени поступак). Својства рачунских операција (изражена формулама). Изрази са више операција (бројевни изрази и изрази са променљивом). Једначине и неједначине у скупу N0. Разломци облика (m, n ≤ 10). Упоређивање разломака са једнаким бројиоцима. Једнакост разломака. Сабирање и одузимање разломака са једнаким имениоцима. Децимални запис броја са две децимале. Сабирање и одузимање децималних бројева	
МЕРЕ И МЕРЕЊА	Мерење површине (m2 , dm2 , cm2 , mm2 , km2 , ha, a). Површина квадрата и правоугаоника. Површина квадра и коцке. Мерење запремине (m3 , dm3 , cm3 , mm3). Запремина квадра и коцке.	

НАЧИН ИЗРАДЕ ИНДИВИДУАЛНИХ ЦИЉЕВА УЧЕЊА У ДОПУНСКОЈ НАСТАВИ

Након прве процене рада ученика, резултата иницијалног теста и разговора са родитељима издвајају се ученици који су у ризику — који могу имати тешкоће у савладавању градива. У зависности од индивидуалних потреба прави се план превазилажења тешкоћа у разумевању једне области или целокупног градива. Детаљан план је саставни део Глобалног плана за текућу годину. Кораци у изради плана: 4. Идентификација проблема; 5. Избор облика подршке прилагођене могућностима и потребама ученика; 6. Дефинисање темпа рада којим се развија самосталност ученика и позитиван став према учењу.

НАЧИН ПРАЋЕЊА И ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИНДИВИДУАЛНИХ ЦИЉЕВА УЧЕЊА

Оствареност прати учитељ и то:

-Редовно се прате и бележе резултати и допунске и редовне наставе;

-Постављају се конкретни задаци са прецизним захтевом, задаци по нивоима тежине;

-Практична активност и повратна информација о напредовању

-Табеларно у извештају Школе на полугодишту и на крају године.

Додатна настава:

Математика

Трећи разред

Програм је израђен према одредбама чланова 60 и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и члана 26/а Закона о основном образовању у васпитању.
За рад са даровитим ученицима биће органозовани посебни часови на којима ће се ученици спремати за такмичења школског, општинског и окружног нивоа. Овим обликом наставе (додатна настава) прати се усвојен план и програм редовне наставе по разредима, од III до VIII разреда.
Ученици који искажу натпросечну заинтересованост за предмет биће позвани да похађају додатну наставу. Предвиђено је 36 часова додатне наставе.

Додатна настава из математике – теме III разред	Време реализације	Број часова
1. Бројеви прве хиљаде	I пол.	1
2. Римске цифре	I пол.	1
3. Сабирање и одузимање до 1 000	I пол.	2
4. Множење и дељење двоцифреног (троцифреног) броја	I пол.	2
5. Задаци комбинаторике	I пол.	1
6. Магични квадрат	I пол.	1
7. Задаци са претходних школских такмичење	I пол.	1
8. Круг, угао, нормалне и паралелне праве	I пол.	2
9. Мерење и мере	I пол.	1
10. Једначине и неједначине са сабирањем и одузимањем	I пол.	2
11. Задаци са претходних школских такмичења	I пол.	2
12. Анализа задатака са школског такмичења	I пол.	1
13. Систематизација	II пол.	1
14. Множење и дељење до 1 000	II пол.	2
15. Обим фигуре	II пол.	1
16. Једначине са множењем и дељењем	II пол.	2
17. Задаци са претходних општинских такмичења	II пол.	1
18. Анализа задатака са општинског такмичења	II пол.	1
19. Разломци	II пол.	1
20. Логички задаци	II пол.	2
21. Геометрија	II пол.	1
22. Римске цифре	II пол.	1
23. Задаци са палидрвцима	II пол.	1
24. Задаци са пресипањем	II пол.	1
25. Математичке приче	II пол.	1
26. Мај, месец математике	II пол.	1
27. Математички квиз	II пол.	1
28. Математичке игрице	II пол.	1
Укупно		**36**

Четврти разред

Циљ организовања додатне наставе је проширивање и продубљивање знања и вештина у складу са интересовањима, способностима и склоностима, развијање способности и умећа решавања математичких проблема, као и да ученике подстиче на самостални рад, развој

логичког, стваралачког и критичког мишљења. Организује се за ученике који су потпуно савладали садржаје у редовној настави и имају потребу да прошире своја знања.

САДРЖАЈ	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТАВРИВАЊА
1. ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ 1. Нумерација бројева 2. Рачунске операције природним бројевима 3. Зависност резултата од промене компонената операције - функцијска зависност 4. Неки занимљиви бројевни шаблони 2. РЕШАВАЊЕ СЛОЖЕНИХ ЗАДАТАКА ПОМОЋУ ЈЕДНАЧИНА И ДИЈАГРАМА 3. ЛОГИЧКИ И КОМБИНАТОРНИ ЗАДАЦИ 1. Логички задаци 2. Комбинаторни задаци 3. Неједначине – услови 4. ПРАВОУГАОНИК И КВАДРАТ (резање и састављање, обим и површина) 5. КВАДАР И КОЦКА (слагање и разлагање, површина и запремина) 6. ПРОБЛЕМИ МЕРЕЊА, ПРЕВОЖЕЊА И РАЗМЕШТАЈА ПРЕДМЕТА 7. ЗАНИМЉИВИ ЗАДАЦИ 1. Бројевни ребуси 2.Магични квадрати и друге шеме 3.Задаци – досетке 4.Занимљиве фигуре - геометрија палидрваца 5.Бројање и размештање фигура 8. 8. МАТЕМАТИЧКЕ ИГРЕ (погађање бројева)	Облици рада: индивидуални,фронтални, рад у пару, групни рад, комбиновани; Методе рада: монолошка, дијалошка, рад на тексту, писани радови, демонстративна, хеуристичка, игровне активности, кооперативне, интерактивне, комбиноване методе; Наставна средства: текстуална, визуелна, мануелна, помоћно-техничка

НАЧИН ИЗРАДЕ ИНДИВИДУАЛНИХ ЦИЉЕВА УЧЕЊА У ДОДАТНОЈ НАСТАВИ

Циљеви се постављају тако да су прилагођени образовним потребама ученика, а у складу са њима се бирају облици и методе рада са учеником, бира се начин на који најбоље усваја знања (индивидуални, у пару; усмено, писмено; поступно давање захтева и сл.) и дефинише темпо рада. Циљ се дефинише заједно са учеником на основу: -резултата иницијалног процењивања, као и праћења и вредновања знања и рада ученика у току школске године; -формативног оцењивања-редовно проверавање постигнућа ученика у току савладавања садржаја, садржи повратну информацију и препоруку за даље напредовање, а евидентира се у свеску ученика (уз образложење, ради увида родитељу) и педагошку документацију учитеља; -сумативног оцењивања-вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине и евидентира се у педагошку документацију учитеља и прописану евиденцију о образовно васпитном раду-дневник; -усменог проверавања- -писменог проверавања ученичких постигнућа -процене понашања и ангажовања ученика (однос према раду, однос према постављеним задацима, учествовање у наставном процесу, сарадњу у раду и исказано интересовање, присуство часовима); -разговора са учеником и родитељима

НАЧИН ПРАЋЕЊА И ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИНДИВИДУАЛНИХ ЦИЉЕВА УЧЕЊА У ДОДАТНОЈ НАСТАВИ

1. Учитељ- оперативни план додатне наставе, припрема за час, наставни листићи, тестови, свеска ученика-у којој постоји писана повратна информација о напредовању, педагошка документација, оцене ученика, извештај о реализацији додатне наставе са анализом

остварених циљева допунске наставе. Вредновање је везано за сваки задатак, наставни час или мањи временски период.

2. Родитељи- на индивидуалним консултацијама или организованим периодичним састанцима, добијајући подршку и смернице од учитеља за подршку ученику, кроз формативно оцењивање које подразумева повратну информацију, на основу педагошке документације учитеља, свеске ученика, достављањем периодничних извештаја о успеху ученика од стране учитеља.

5.2. Други циклус

Допунска настава

Српски језик

Пети разред

Теме/ садржаји	Време реализације	Начин реализације/ облик, метод рада
Обнављање садржаја из граматике и правописа из 4. разреда Управни и неуправни говор	септембар	обнављање, фронтални рад; дијалошка метода (вежба на припремљеним примерима)
Подела реченица по саставу Проста и сложена реченица	септембар	фронтални рад; дијалошка метода, рад на тексту
Главни реченични чланови: субјекат и предикат Глаголски и именски предикат	цептембар/октобар	утврђивање, фронтални рад; дијалошка метода (вежба на припремљеним примерима)
Именички додаци Атрибут и апозиција	октобар	утврђивање, фронтални рад; дијалошка метода (вежба на припремљеним примерима)
Глаголске одредбе и допуне	октобар	фронтални рад; дијалошка метода (вежба на припремљеним примерима)
Функције и значења падежа	новембар	фронтални рад; дијалошка метода (вежба на припремљеним примерима)
Функције и значења падежа Именичке заменице, личне и неличне	децембар	фронтални рад; дијалошка метода (вежба на припремљеним примерима)
Увежбавање изражајног читања, технике читања	децембар	фронтални и индивидуални рад
Стилске одлике епских песама	јануар	фронтални рад; дијалошка метода, рад на тексту
Врсте и подврсте именских речи Функција именских речи у реченици	фебруар	обнављање, фронтални рад; дијалошка метода (вежба на припремљеним примерима)
Глаголи као променљива врста речи Функција глагола у реченици Глаголски вид и род	март	обнављање, фронтални рад; дијалошка метода (вежба на припремљеним примерима)
Лични и нелични глаголски облици: презент, перфекат, футур, инфинитив, радни глаголски придев Врсте речи – променљиве и непроменљиве	април, мај, јун	обнављање и утврђивање, фронтални рад; дијалошка метода

Садржаји предавања и вежбања на часовима допунске наставе планирају се и реализују према захтевима и садржајима редовне наставе:

- обнављање, проверавање и систематизовање знања из граматике
- проверавање, понављање и увежбавање правописних правила
- анализа лирско-епских и драмских дела

- откривање плана текста, образлагање композиционе структуре дела
- откривање језичко-стилских средстава
- читање и критичко процењивање одломака из лектире
- усвајање књижевних појмова
- схватање и усвајање функционалних појмова
- увежбавање читања у себи и изражајног читања
- упознавање структуре основних облика усменог и писменог изражавања

Практикује се индивидуализација наставе (полупрограмиране и програмиране секвенце) коришћење наставних листића и тестова са диференцираним задацима. Реализују се предавања са другачијим очигледнијим примерима.

Шести разред

Теме/садржаји	Време реализације	Начин реализације/ облик, метод рада	Носиоци активности
Обнављање садржаја из граматике и правописа из 5. разреда;	септембар	обнављање, фронтални рад; дијалошки метод; вежбање на примерима	предметни наставник и ученици
Грађење речи (изведене и неизведене речи, суфиксација, префиксација, слагање; вишезначност речи)	септембар	фронтални рад; дијалошки метод вежба на припремљеним примерима	предметни наставник и ученици
Говорни органи и гласови	септембар	фронтални рад; дијалошки метод, вежба на примерима	предметни наставник и ученици
Народна лирска поезија (породична и обичајна лирика)	октобар	фронтални и групни рад; дијалошки метод, рад на тексту	предметни наставник и ученици
Епске песме обрађене у 5. разреду	октобар	фронтални рад; дијалошки метод, вежбање на примерима	предметни наставник и ученици
Епске песме косовског циклуса	октобар	фронтални рад; дијалошка и демонстрациони метод	предметни наставник и ученици
Говорни органи, гласови и гласовне промене	октобар /новембар	фронтални рад; дијалошки метод, метод самосталног рада ученика; вежбање и утврђивање	предметни наставник и ученици
Правописна вежбања: правописна правила у вези са грађењем речи и гласовним променама	новембар	фронтални рад; дијалошки метод, рад на тексту	предметни наставник и ученици
Народне песме о Косовском бој у и песме о Марку Краљевићу;	децембар	Обнављање и утврђивање, фронтални рад; дијалошки метод	предметни наставник и ученици
Атрибутска и предикатска функција именица и придева;	децембар	обнављање, фронтални рад; дијалошки метод, вежбање на примерима	предметни наставник и ученици
Придевске заменице (врсте, служба у реченици)	јануар	обнављање и утврђивање, фронтални рад; дијалошки метод	предметни наставник и ученици
Драма као књижевни род (особине, врсте, комедија)	фебруар	фронтални рад; дијалошки метод, рад на тексту	предметни наставник и ученици
Глаголски облици: прости и сложени, лични и нелични	март/април	фронтални рад; дијалошки метод, вежбање на примерима, утврђивање	предметни наставник и ученици
Родољубива и социјална лирика	април/мај	фронтални рад; дијалошки метод, метод самосталног рада ученика;	предметни наставник и ученици

Седми разред

Теме/садржаји	Време реализације	Начин реализације/ облик рада, метод рада
Врсте и подврсте речи Граматичке категорије променљивих речи Функција (служба) речи у реченици Главни и зависни реченични чланови	октобар	фронтални, групни и индивидуални рад; монолошко-дијалошки метод, рад на тексту
Грађење речи Говорни органи, гласови и гласовне промене Правописна норма Теме и мотиви у народној и ауторској лирској поезији	октобар/ новембар	индивидуални рад, рад у пару; монолошко-дијалошки метод, демонстрациони метод, рад на тексту
Напоредни односи међу реченичним члановима: саставни, раставни, супротни Теме и мотиви у песмама покосовског, хајдучког и ускочког цилуса	новембар	фронтални рад, рад у пару; монолошко-дијалошки метод, демонстрациони метод, рад на тексту
Синтагме - Врсте синтагми према главној речи - Врсте синтагми према функцији у реченици Граматичке категорије глагола Глаголски облици Ратна тематика у делима српске књижевности	децембар	индивидуални рад, групни рад; монолошко-дијалошки метод, рад на тексту
Активне и пасивне реченице Врсте реченица према говорној улози: обавештајне, упитне, заповедне, жељне и узвичне	јануар	рад у пару, индивидуални рад, монолошко-дијалошки метод, демонстрациони метод, рад на тексту
Значења и употребе падежа. Падежна синонимија Напоредни и зависни односи међу предикатским реченицама Драма као књижевни род (особине, врсте)	фебруар	фронтални, индивидуални и групни рад; монолошко-дијалошки метод, рад на тексту
Конгруенција Теме и мотиви у народним и ауторским љубавним песмама Независне и зависне предикатске реченице Функција (служба) зависних реченица	март	фронтални и групни рад; монолошко-дијалошки метод, рад на тексту
Четвороакценатски систем српског језика Реченични акценат	април	индивидуални рад, групни рад; монолошко-дијалошки метод, демонстрациони, рад на тексту
Облици приповедања Стилска изражајна средства	мај	групни рад; монолошко-дијалошки метод, рад на тексту

Допунски рад реализује се према потреби током целе наставне године.
Практикује се индивидуализација наставе коришћење наставних листића и тестова са диференцираним задацима.

Осми разред

Теме/садржаји	Време реализације	Начин реализације/ облик рада, метод рада
Стилске и језичке карактеристике песама о ослобођењу Србије	септембар/ октобар	фронтални, групни и индивидуални рад; монолошко-дијалошки метод, рад на тексту
Развој словенске писмености - постанак словенског језика и писма - састав старе ћирилице - реформа азбуке - рускословенски и славеносрпски - Вукова борба за језик и правопис	октобар/новембар	индивидуални рад, рад у пару; монолошко-дијалошки метод, демонстрациони метод, рад на тексту
Ауторска и народна лирска љубавна поезија	новембар	фронтални рад, рад у пару; монолошко-дијалошки метод, демонстрациони метод, рад на тексту
Карактеризација ликова, интерпретативно препричавање обрађених књижевних дела	децембар	индивидуални рад, групни рад; монолошко-дијалошки метод, рад на тексту
Исказивање реченичних чланова речју, синтагмом и зависном реченицом	децембар	рад у пару, индивидуални рад, монолошко-дијалошки метод, демонстрациони метод, рад на тексту
Зависне реченице у функцији реченичних чланова	јануар	фронтални, индивидуални и групни рад; монолошко-дијалошки метод, рад на тексту
Драма као књижевни род (особине, врсте, комедија)	фебруар	фронтални и групни рад; монолошко-дијалошки метод, рад на тексту
Независни односи међу реченицама Зависни односи међу реченицама	март/април	индивидуални рад, групни рад; монолошко-дијалошки метод, демонстрациони, рад на тексту
Глаголски облици	април	групни рад; монолошко-дијалошки метод, рад на тексту
Тематски преглед књижевних текстова	мај	Индивидуални и групни рад; монолошко-дијалошки метод, демонстрациони,

Енглески језик

Програм је израђен према одредбама чланова 60. и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и члана 26/а Закона о основном образовању у васпитању.

Програм допунске наставе оријентисан је на процес учења и остваривање исхода. У случају да ученик има велике потешкоће у савладавању градива урадиће се поступак о **индивуализацији наставе** која може водити ка изради **ИОП1** или **ИОП2** плана у сарадњи са ПП службом и тимом за инклузију. У случају ИОП1 тежња је усмерена на први (основни) ниво страндарда, а у раду на ИОП2 програм ће се у потпуности прилагодити потребама конкретног ученика.

Допунска настава се организује за ученике који **споријe усвајају знања** или су били **одсутни са часова** и за оне **који желе да утврде своје знање**, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Теме допунске наставе биће утврђене у договору са ученицима и у зависности од уочених потешкоћа у савладавању градива.

Начини праћења постигнућа евидентирају се у педагошкој свесци наставника: посматрање, самоевалуација, вршњачко оцењивање, практични радови ученика, контролне вежбе, усмено испитивање, есеји.

У настави енглеског језика предвиђен је **један час седмично** допунске наставе – 36 часова годишње у V, VI и VII разреду и 34 часова у VIII разреду.

Пети разред

V разред		
Допунска настава – теме	**Исходи**	**Начини остваривања програма**
Introduction Поздрављање; представљање себе и других и тражење/ давање информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту; описивање способности у садашњости; описивање живих бића, предмета и места и положаја у простору; изражавање припадања и поседовања; изражавање молби и захтева.	- разумеју краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; - поздраве и отпоздраве, представе себе и другог користећи једноставна језичка средства; - поставе и одговоре на једноставнија питања личне природе; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; -разумеју једноставније текстове у којима се описују способности у садашњости; - размене информације које се односе на способности; - опишу сталне способности у садашњости користећи неколико везаних исказа; - разумеју једноставнији опис живих бића, предмета и места и положаја у простору; - опишу жива бића, предмете и места и положаја у простору, користећи једноставнија језичка средства; - разумеју и формулишу једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; - питају и кажу шта неко има / нема и чије је нешто; - разумеју и реагују на једноставне молбе; - упуте једноставне молбе; - уочавају сличности и разлике у култури становања (разлика у појму „башта") и породичним односима у ВБ и код нас, начину разоноде и популарним спортовима/активностима међу децом и младима.	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;
My life Описивање догађаја у садашњости; давање информација о себи и тражење/давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту; изражавање хронолошког времена (сати и минути, дани у недељи, датуми); изражавање допадања/недопа	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове у којима се описују сталне и уобичајене радње/активности; - размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; - опишу сталне, уобичајене радње/активности користећи неколико везаних исказа; - разумеју, траже и дају једноставнија обавештења о хронолошком времену у ширем комуникативном контексту; - поставе и одговоре на једноставнија питања личне природе; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - опишу дневни / недељни распоред активности; - разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања; - изразе допадање и недопадање уз	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за

дања; описивање и честитање празника и рођендана.	једноставно образложење; - разумеју честитку и одговоре на њу; - упуте пригодну честитку; - разумеју и, примењујући једноставнија језичка средства, опишу начин прославе рођендана, као и време и начин прославе празника у земљама енглеског говорног подручја; - уоче сличности и разлике у временској организацији школске године у ВБ и код нас (мали и велики распусти)	учење енглеског језика;
Animals Описивање догађаја у садашњости, тренутних и сталних/уобичајених догађаја/активности; описивање догађаја у причама; изрицање обавеза; изражавање интересовања, допадања/недопадања	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове у којима се описују тренутне радње; - размене информације које се односе на тренутне радње/активности; - разумеју и размене информације које се односе на тренутне и сталне /уобичајене радње/активности - опишу сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности користећи неколико везаних исказа; - разуме и реагује на своје и туђе обавезе; - размени једноставније информације које се односе на своје и туђе обавезе и правила понашања; - представе листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства; - разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на жеље, интересовања и изражавање допадања и недопадања; - опишу своје и туђе жеље и интересовања и изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење.	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;
Holidays Описивање догађаја и способности у прошлости.	- разумеју краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости; - размене информације у вези са догађајима и способностима у прошлости; - опишу у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости; - опишу неки историјски догађај, историјску личност и сл.	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;

Food Исказивање потреба, осета и осећања; изражавање присуства/одсуства нечега; изражавање допадања/недопадања; изражавање молби, захтева, захвалности; исказивање количина и цена; изражавање упутства (рецепт за припремање хране)	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју и реагују на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима; - изразе, основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; - разумеју једноставне исказе који се односе на присуство/одсуство нечега и реагују на њих; - изразе присуство/одсуство нечега; -разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на описивање допадања и недопадања; - изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење; - разумеју и једноставне молбе и захтеве и реагују на њих; - упуте једноставне молбе и захтеве; - затраже и пруже кратко обавештење; - се захвале на једноставан начин; - разумеју једноставније изразе који се односе на количину нечега; - питају и кажу колико нечега има/ нема, користећи једноставнија језичка средства; - на једноставан начин затраже артикле у продавници једноставним изразима за количину, наручи јело и/или пиће у ресторану и пита/каже/ израчуна колико нешто кошта; - састави списак за куповину – намирнице и количина намирница (две векне хлеба, пакет тестенине, три конзерве туњевине и сл.) - изрази количину у мерама – 100 гр шећера, 300 гр брашна и сл. - уоче сличности и разлике у начину исхране у ВБ и код нас.	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;
The world Описивање карактеристика места; изражавање положаја у простору; описивање живих бића; исказивање метеоролошког времена;	- разумеју једноставне описе живих бића, појава и места и опишу их користећи једноставна језичка средства; -упореде и опишу карактеристике живих бића, појава и места, користећи једноставнија језичка средства; - разумеју, траже и дају једноставнија обавештења метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту; - опишу метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним језичким средствима – ВБ и САД; - часовне зоне – Београд – Лондон	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;

Entertainment Исказивање жеља, планова и намера; изрицање обавеза; позив на заједничку активност; исказивање предлога;	- разумеју жеље планове и намере и реагују на њих; - размене једноставне исказе у вези са својим и туђим жељама, плановима и намерама; - саопште шта они или неко други желе, планирају, намеравају; - разумеју једноставније предлоге и одговоре на њих; - упуте једноставан предлог; - пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање; - разумеју једноставно формулисане предлоге и реагују на њих; - затраже и упуте једноставно формулисане предлоге; - опишу најпознатија уметничка дела примерених узрасту из области филма.	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;

Шести разред

VI разред		
Допунска настава – теме	**Исходи**	**Начини остваривања програма**
Introduction Поздрављање; представљање себе и других и тражење/ давање информација о себи и другима у ширем комуникативном контексту; описивање догађаја у садашњости.	- разумеју једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација о себи и другима; - поздраве и отпоздраве, представе себе и другог користећи једноставнија језичка средства; - поставе и одговоре на сложенија питања личне природе; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - разумеју једноставније текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње; - размене информације које се односе на дате комуникативне ситуације; - опишу сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности и способности користећи неколико везаних исказа; - разумеју и примењују правила учтиве комуникације.	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;
My life Тражење и давање информација о другима и давање информација о себи у ширем комуникативном контексту; описивање	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - поставе и одговоре на једноставнија питања личне природе; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - разумеју једноставније текстове у којима се описују догађаји у прошлости; - размене информације у вези са догађајима у прошлости;	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних

догађаја у прошлости; изражавање допадања/ недопадања; позив и реаговање на позив.	- опишу у неколико везаних исказа догађај из прошлости/историјску личност и сл. - разумеју и реагују најједноставније исказе који се односе на изражавање допадања/недопадања; - размене информације које се односе на допадање/недопадање уз образложење; - разумеју предлоге и одговоре на њих; - упуте предлоге и реагују на предлоге пружајући одговарајући изговор или одговарајуће оправдање на прикладан начин; - опишу сличности и разлике у породичном животу у ВБ и код нас.	пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;
The future Исказивање предвиђања, нуђења услуге/ одлука и намера у будућности.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове који се односе на исказивање предвиђања, понуда/одлука, планова и намера у будућности; - разумеју и размене информације које се односе на предвиђање, нуђење услуге/одлуке, и намере у будућности; - изразе своја и туђа предвиђања, одлуке, и намере у будућности; - понуде/прихвате/одбију услугу на прикладан начин; - уоче и опишу сличности и разлике у прослави рођендана у ВБ и код нас.	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;
Times and places Описивање догађаја из прошлости; исказивање допадања/недопадања; позив и реаговање на позив.	- разумеју једноставније текстове у којима се описују догађаји из прошлости; - размене једноставније информације у вези са догађајима у прошлости; - опишу у неколико везаних исказа догађаје из прошлости; - опишу историјске догађаје циљне културе користећи једноставнија језичка средства; - разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на допадање/недопадање; - изразе допадање/недопадање једноставнијим језичким средствима; - израчунају време у ВБ, Аустралији, САД у односу на Србију.	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;

Cities Описивање места; исказивање просторних односа и смера кретања; описивање догађаја у прошлости; исказивање предлога и сугестија; изражавање будућих планова/договора.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставнији опис места (знаменитости, институције и сл.); - упореде и опишу карактеристике места, користећиједнославнија језичка средства; - опишу места користећи једноставнија језичка средства (знаменитости, занимљивости и сл.); - разумеју појединачне и везане исказе који се односе на просторне односе и смер кретања; - питају и кажу где се нешто налази користећи једноставнија језичка средства; - затраже и у неколико везаних исказа саопште смер кретања; - разумеју и опишу искуство/догађај из прошлости користећи једноставнија језичка средства; - разумеју и реагују на предлоге и сугестије уз образложење; - саопште предлоге и сугестије; - разумеју једноставније исказе који се односе на планове за будућност; - у неколико везаних исказа саопште планове/договоре за будућност; - разумеју и поштују правила учтиве комуникације; - опишу значајније градове циљних култура и њихове знаменитости и занимљивости (Лондон, Њујорк); - опишу значајни историјски догађај циљних култура	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;
Experiences Описивање искуства у прошлости; исказивање жеља и амбиција; исказивање упозорења;	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове који се односе на описивање искуства у прошлости; - размене информације у вези са искуствима из прошлости; - опишу у неколико везаних исказа своја и туђа искуства из прошлости користећи једноставнија језичка средства; - разумеју краће и дуже исказе који се односе на жеље и амбиције; - изразе своје и туђе жеље и амбиције једноставнијим језичким средствима; - разумеју једноставније текстове који се односе на упозорења; - саопште упозорења; - разумеју текст о значајнијим историјским личностима из ВБ и опишу значајније историјске личности користећи једноставнија језичка средства.	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;
What's up? Исказивање потреба, осета и	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју и реагују на свакодневне изразе у вези са непосредним и	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких

осећања; изрицање савета, забрана и обавеза; изражавање мишљења (слагања /неслагања).	конкретним потребама, осетима и осећањима; - изразе основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; - разумеју и реагују на савете, присуство/одсуство обавезе; - размене информације које се односе на савете, забране, присуство/одсуство обавезе; - саопште савете, забране, присуство/одсуство обавезе користећи одговарајућа језичка средства; -разумеју и формулишу исказе којима се тражи мишљење, изражава слагање/неслагање.	одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;

Седми разред

VII разред		
Допунска настава – теме	**Исходи**	**Начини остваривања програма**
Introduction Описивање радњи у садашњости; описивање радњи, стања и збивања; изражавање мишљења; исказивање жеља, интересовања и осећања; описивање будућих радњи (планова, намера, предвиђања); изношење предлога и упућивање позива за учешће у заједничкој активности и реаговање на њих	По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - разумеју једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис радњи, стања и збивања; - опишу и упореде радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - опишу радње користећи неколико везаних исказа; - разумеју једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагују на њих; - изражавају мишљење, слагање/неслагање и дају кратко образложење; - разумеју једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагују на њих; - размене једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; - саопште шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа; - разумеју једноставније предлоге и позиве на заједничке активности и одговоре на њих уз одговарајуће образложење; - упуте предлоге и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; - затраже и пруже додатне информације у вези са предлозима и позивима на заједничке активности; - разумеју сличности и разлике у школским и ваншколским активностима у ВБ и код нас.	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;

Past and present Описивање радњи у прошлости; давање информација о себи и другима; описивање бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; изражавање мишљења; изражавање молби, захтева и захвалности; изрицање дозвола.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове у којима се описују догађаји, способности и обавезе у прошлости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу о догађајима, способностима и обавезама у прошлости; - опишу у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости; - опишу неки историјски догађај, историјску личност и слично; - размене једноставније информације личне природе; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разумеју уобичајене молбе и захтеве и реагују на њих; - упуте уобичајене молбе и захтеве; - разумеју једноставније исказе који се односе на дозволе и реагују на њих; - размене једноставније информације које се односе на дозволе.	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;
Fame and fortune Описивање искустава, догађаја и радњи из прошлости; описивање бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; изражавање извињења и захвалности.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове у којима се описују искуства и догађаји у прошлости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима и догађајима у прошлости; - опишу у неколико краћих, везаних исказа искуства и догађаје из прошлости; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - захвале и извине се користећи мање сложена језичка средства; - разумеју и примењују правила учтиве комуникације са одраслима; - уоче сличности и разлике у навикама читања младих у ВБ и код нас.	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;
Health and safety Описивање бића, предмета, места и појава; изношење предлога и савета; изражавање претпоставки;	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, предмета, места и појава; - опишу и упореде жива бића, предмете, места и појаве користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније предлоге и савете и одговоре на њих;	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне

изражавање количине; исказивање жеља и осећања; изражавање слагања и неслагања.	- упуте предлоге и савете користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; - затраже и пруже додатне информације у вези са предлозима и саветима; - разумеју и изразе претпоставке; - разумеју једноставније исказе који се односе на количину; - размене информације у вези са количином; - разумеју уобичајене изразе у вези са жељама и осећањима и реагују на њих; - изразе жеље и осећања једноставнијим језичким средствима; - разумеју исказе којима се изражава слагање или неслагање и реагују на њих; - изразе слагање и неслагање једноставнијим језичким средствима; - опишу популарне спортове у ВБ.	садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;
Heroes + Reported requests, commands and advice Описивање радњи у садашњости и прошлости; описивање бића и појава; исказивање и преношење молби, наредби и савета.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове у којима се описују догађаји и радње у садашњости и прошлости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу о догађајима и радњама у садашњости и прошлости; - опишу догађаје и радње у садашњости и прошлости користећи неколико везаних исказа; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа и појава; - опишу жива бића и појаве користећи једноставнија језичка средства; - разумеју молбе, наредбе и савете и реагују на њих; - изразе своје и пренесу туђе молбе, наредбе и савете; - разумеју и опишу легенде и историјске личности и догађаје везане за циљну културу.	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;
Our environment Описивање догађаја, стања и појава у садашњости, прошлости и будућности; изражавање осећања и расположења.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове који се односе на описивање радњи, стања и појава у садашњости, прошлости и будућности; - опишу у неколико везаних исказа стања и појаве у садашњости, прошлости и будућности; - разумеју уобичајене изразе који се односе на осећања; - изразе осећања једноставнијим језичким средствима; - разумеју и опишу основне одлике регија и животне услове у државама циљне културе.	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за

		коришћење разних платформи за учење енглеског језика;
Relationships + Second Conditional + Comparison of adverbs Описивање будућих радњи; исказивање просторних односа; давање информација о себи и другима; разумевање и давање упутстава.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагују на њих; - размене једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; - разумеју једноставнија питања која се односе на оријентацију/положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговоре на њих; - затраже и разумеју обавештења о положају предмета, бића и места у простору и правцу кретања; - опишу правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - разумеју и следе једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - пруже једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - разумеју сличности и разлике у начину провођења слободног времена у ВБ и код нас.	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;

Осми разред

VIII разред		
Допунска настава – теме	**Исходи**	**Начини остваривања програма**
Introduction - поздрављање - представљање себе и других - чланови породице - питања и одговори о личним подацима (о себи и другима) - спортови - описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места	препознају и именују појмове који се односе на тему разумеју једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање радњи и ситуација у садашњости; размене неколико информација у низу које се односе на радње и ситуације у садашњости; поштују правила учтиве комуникације разумеју једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; поздраве и отпоздраве, представе себе и другог користећи једноставнија језичка средства; размене једноставније информације личне природе; у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања.	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;

Problems	По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање искустава, и догађаја у прошлости; - размене неколико информација у низу о искуствима, и догађајима у прошлости; - опишу искуства и догађаје из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину; - разумеју једноставније текстове који се односе на описивање способности у садашњости; - саопште своје и туђе способности у садашњости; - размене неколико информација о способностима у садашњости; - опишу историјски догађај из циљне културе; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на осећања; - размене неколико повезаних информација у вези са осећањима; - искажу и образложе осећања.	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;
The future	По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему; - повежу неколико исказа у краћи текст којим се описују бића, места и предмети и дају препоруке; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на будуће радње и предвиђања; - размене неколико исказа у вези са будућим радњама и предвиђањима; - саопште будуће радње и предвиђања; - разумеју једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагују на њих; - -изразе допадање и недопадање уз једноставније образложење; - разумеју једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагују на њих; - изражавају мишљење, слагање/неслагање и дају кратко образложење	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;
Risks	По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање бића, предмета и места; - опишу догађаје из прошлости повезујући	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора;

	неколико краћих исказа у смислену целину; - размене неколико информација у низу о карактеристикама бића, предмета и места; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговоре на њих уз одговарајуће образложење; - разумеју једноставније текстове који се односе на исказивање могућности и хипотетичких ситуација; - размене неколико информација у низу о могућностима и хипотетичким ситуацијама.	-увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;
Can I ask…?	По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на осећања; - размене неколико повезаних информација у вези са осећањима; - искаже и образложе осећања; - разумеју једноставније текстове који се односе на могућности; - размене неколико информација које се односе на могућности; - разумеју једноставније текстове који се односе на способности, обавезе, предлоге и савете, и реагује на њих; - размене неколико информација које се односе на способности, обавезе, предлоге и савете; - разумеју једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагују на њих; - размене једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту.	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;
Buying and selling	По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју краће низове исказа који се односе на количине и цене; - размене информације у вези са количинама ценама; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на изражавање мишљења и давање препорука; - размене информације које се односе на изражавање мишљења и давање препорука; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на опис	-читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са

	предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - размене информације које се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;	наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;
Protest	По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на опис појава и догађаја; - размене информације које се односе на опис појава и догађаја; - повежу неколико исказа у краћи текст којим се описују појаве и догађаји - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на прошлост; размене неколико информација у низу о догађајима у прошлости; - опишу догађаје из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину; - разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање мишљења, планова и намера; - саопште своја и туђа мишљења, планове и намере; - разумеју једноставније текстове који се односе на исказивање могућности и хипотетичких ситуација; - размене неколико информација у низу о могућностима и хипотетичким ситуацијама.	читање и слушање,разумевање прочитаног; -постављање једноставних питања и давање једноставних, кратких одговора; -увежбавање граматичких конструкција; -практичан рад(израда плаката једноставне садржине,цртежа,једноставних пројеката); -подстицање комуникације са наставником и другим ученицима; -учествовање у играма и певање и слушање песмама примерених узрасту -самостално вежбање слушања и читања на линку који прати аудио материјал школског уџбеника и пратећих граматичких структура; -давање инструкција за коришћење разних платформи за учење енглеског језика;

Историја

Програм је израђен према одредбама чланова 60. и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и члана 26/а Закона о основном образовању у васпитању.

Програм допунске наставе оријентисан је на процес учења и остваривање исхода. У случају да ученик има велике потешкоће у савладавању градива урадиће се поступак о **индивуализацији наставе** која може водити ка изради **ИОП1** или **ИОП2** плана у сарадњи са ПП службом и тимом за инклузију. У случају ИОП1 тежња је усмерена на први (основни) ниво страндарда, а у раду на ИОП2 програм ће се у потпуности прилагодити потребама конкретног ученика.

Допунска настава се организује за ученике који **спорије усвајају знања** или су били **одсутни са часова** и за оне **који желе да утврде своје знање**, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Теме допунске наставе биће утврђене у договору са ученицима и у зависности од уочених потешкоћа у савладавању градива.

Начини праћења постигнућа евидентирају се у педагошкој свесци наставника: посматрање, самоевалуација, вршњачко оцењивање, практични радови ученика, контролне вежбе, усмено испитивање, есеји.

У настави је предвиђен **један час седмично** допунске наставе – 36 часова годишње у V, VI и VII разреду и 34 часова у VIII разреду.

Пети разред

V разред		
Допунска настава – теме	**Исходи**	**Начини остваривања програма**
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ- Прошлост, време, историја наука о прошлости	-Разликује појмове историја, историјски извор, прошлост -Наводи питања на која историја треба да одговори - Именује врсте историјских извора - Именује где се чувају писани, а где материјални историјски извори - Разликује и препознаје појмове: век, деценија, миленијум, ера, датум - Одређује, уз помоћ наставника, ком веку припадају одређене године - Уме да напише датум - Зна којим догађајем и када почиње хришћанска ера - Препознаје на једноставним примерима, уз помоћ наставника, временске одреднице - Показује на линији времена године пре и после нове ере - Наводи поделу прошлости - Именује историјске периоде - Ређа историјске периоде исправним	– дијалошка – демонстративна
ПРАИСТОРИЈА- Основне одлике праисторије и централни Балкан у праисторији	-Репродукује хронолошке оквире праисторије (постанак човека-постанак писма) - Именује праисторијска налазишта у Србији: Лепенски Вир и Винчу - Именује најзначајнија открића праисторије: ватра, точак, метал - На карти, уз помоћ наставника, уме да покаже главна праисторијска налазишта у Србији - Уме у локалном музеју, на локалитету, у књизи, да покаже историјски извор везан за праисторију	– дијалошка – демонстративна – илустративна
СТАРИ ИСТОК- Основна обележја Старог истока, култура народа Старог истока	-Именује хронолошке границе Старог века -Уме, уз помоћ наставника, да објасни настанак првих држава у долинама Нила, Тигра и Еуфрата (IV миленијум п.н.е) -Уме на карти да покаже, уз помоћ наставника, Египат и Нил; Месопотамију, Тигар и Еуфрат - Разликује појмовеа роб и робовласник - Препознаје титуле владара: цар, фараон - Препознаје на слици пирамиду - Именује политеизам и монотеизам -Објашњава разлику између политеизма и монотеизма - Препознаје на примерима врсте писама Старог истока (пре свега алфабет) - Именује Библију - Именује Јевреје и повезује их са монотеизмом - Јудаизмом, Библијом и Јерусалимом	– дијалошка – демонстративна – илустративна
АНТИЧКА ГРЧКА- Најстарији период грчке историје, Грчки полиси - Спарта и Атина ,Грчко-персијски ратови и	-Именује Грке, народ који је створио полисе - Зна ко је Хомер и именује његова дела - Именује најзначајније полисе: Спарту и Атину и показује их на карти - Проналази на карти, уз помоћ наставника, Крит, Средоземно море, Малу Азију, Атину, Спарту,	– дијалошка – демонстративна – илустративна

Пелопонески рат, Грчка култура, Хеленистичко доба и његова култура	Персију, Балканско полуострво - Објашњава, уз помоћ наставника, појмове полис, колонизација, аристократија, демократија - Зна ко је Перикле - Препознаје грчке полисе као робовласничке - Именује период када су били Грчко-персијски ратови (½ V в. п.н.е.) - Именује, уз помоћ наставника, победнике Грчко-персијских ратова и Пелопонеског рата - Именује грчке богове: Зевса, Херу, Атину, Посејдона - Одређује век када су се организовале прве ОИ, кад су били ратови итд. - Именује грчко писмо (алфабет) - Зна ко је и када је владао Александар Велики (336-323г.п.н.е.) - Репродукује дефиницију хеленистичке културе	
АНТИЧКИ РИМ- Постанак Рима, Рим, светска сила Старог века, Рим у доба Царства, Пад Западног Римског царства, Римска култура Хришћанство	-Показује на карти, уз помоћ наставника: Италију и Рим, територију Римске државе у њеном највећем обиму, Сингидунум, Наисус, Сирмијум, Гамзиград, Константинопољ, Јерусалим - На ленти времена, препознаје периоде римске историје - Разликује и препознаје појмове Република, Провинција , роб и робовласник - Именује Сенат и Народну скупштину, као главне органе власти у Римској републици, - Зна ко је Гај Јулије Цезар, Октавијан Август и Константин Велики (306-337) - Описује римску војску на основу слике војника - Зна шта је то Трајанова табла - Наводи хронолошке одреднице Римског царства - Именује Римске провинције на тлу Србије, тј. уме, уз помоћ наставника, да прочита њихове називе на карти - Именује годину и век када је био пад Западног Римског царства (476.г) - Објашњава ко су варвари и шта је то Велика сеоба народа - Примењује појам политеизам на примеру римске религије - Именује римске богове: Јупитера, Марса и Венера -Повезује Хришћанство са монотеизмом - Именује оснивача хришћанства (Исус Христос) - Наводи, уз помоћ наставника, ко су апостоли и јеванђелисти и у чему је њихов значај - Именује свету књигу хришћана (Библија) и из чега се састоји (Стари и Нови завет) - Препознаје на примерима симболе хришћанства - Израђује, уз помоћ наставника, линију времена, на којој се налазе, оснивање Рима, фазе развоја Римске државе, подела Римског царства, Пад Западног римског царства, Милански едикт, владавине Цезара, Октавијана Августа и цара Константина, оснивање Цариграда, Пунске ратове и пролазак Хуна кроз Врата народа - Проналази једноставне историјске информације у кратким текстовима	– дијалошка – демонстративна – илустративна

Шести разред

VI разред		
Допунска настава – теме	**Исходи**	**Начини остваривања програма**
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ-	-Разликује појмове историја, историјски извор, прошлост - Именује врсте историјских извора - Именује где се чувају писани, а где материјални историјски извори - Препознаје на једноставним примерима, уз помоћ наставника, временске одреднице - Показује на линији времена године - Наводи поделу прошлости - Именује историјске периоде - Ређа историјске периоде исправним хронолошким редоследом	– дијалошка – демонстративна
ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	Именује кључне личности овог периода:Јустинијан, Карло Велики, кнез Властимир, цар Симеон, - На карти, уз помоћ наставника, уме да покаже главне локалитете у Европи и Србији - Именује хришћанство и ислам и зна да препозна њихове верске објекте - Повезује робовласништво са старим веком и феудализам са средњим веком - Препознаје и објашњава значај српске средњовековне државности и издваја најистакнутије владарске породице: Властимировићи, Војислављевићи -Препознаје на примеру ћирилично писмо	– дијалошка – демонстративна – илустративна
ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	-Именује хронолошке границе средњег века -Уме, уз помоћ наставника, да објасни значај српских династија Немањић, Лазаревић и Бранковић -Уме на карти да покаже, уз помоћ наставника, ширење и распадање српске државе, место Маричке и Косовске битке - Наводи кључне личности овог периода: Барбароса, Ричард Лавље Срце,Саладин, Стефан Немања, Стефан Првовенчани, Сава Немањић, краљ Милутин, Стефан Душан, кнез Лазар и кнегиња Милица, Твртко I Котроманић, Стефан Лазаревић, деспот Ђурађ, султанија Мара, Ђурађ Кастриот Скендербег, Балшићи, Црнојевићи, Мехмед II Освајач. -Именује најзначајније задужбине Немањић	– дијалошка – демонстративна – илустративна
ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ НОВОМ ВЕКУ (Прединдустријско доба)	Именује хронолошке границе Новог века и раног Новог века -Уме, уз помоћ наставника, да објасни значај великих географских открића, хуманизма и ренесансе, реформације и противреформације, сеоба Срба, обнове и укида ња Пећке патријаршије, значај проналаска штампарије -Уме на карти да покаже, уз помоћ наставника, ширење Османског царства у Европи, велика географска открића - Наводи кључне личности овог периода: Јохан Гутенберг, Изабела Кастиљска, Кристифор Колумбо, Фернандо Магелан, Леонардо да Винчи, Микеланђело Буонароти, Николо Макијавели, Никола Коперник, Исак Њутн, Мартин Лутер,	– дијалошка – демонстративна – илустративна

	Карло V и Филип II Хабзбуршки, Елизабета I, Вилијам Шекспир, Луј XIV, Сулејман Величанствени, Мехмед-паша Соколовић, Арсеније III Црнојевић, Арсеније IV Јовановић	

Седми разред

VII разред		
Допунска настава – теме	**Исходи**	**Начини остваривања програма**
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	-Именује основне одлике, хронолошке и просторне оквире периода од Индустријске револуције до завршетка Првог светског рата -Разликује Историјске изворе за изучавање периода од Индустријске револуције до завршетка Првог светског рата и њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио и визуелни	– дијалошка – демонстративна
ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА (до средине XIX века)	Именује кључне личности овог периода: Џејмс Ват, Волтер, Катарина II, Марија Терезија, Робеспјер, Наполеон Бонапарта, вожд Карађорђе, кнез Милош, кнегиња Љубица, Доситеј Обрадовић, Вук Караџић, прота Матеја Ненадовић, Петар I и Петар II Петровић Његош, Сава Текелија, митрополит Стефан Стратимировић. - Препознаје и објашњава узроке и одлике револуција (Индустријска и политичке револуције) -наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку; -Уме, уз помоћ наставника, да објасни значај Наполеоновог доба, Српске револуције, развој модерне српске државе	– дијалошка – демонстративна – илустративна
ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX ВЕКА	-Разуме процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике -Уме, уз помоћ наставника, да објасни Промене у привреди, друштву и култури -Уме, уз помоћ наставника, да објасни догађаје у Кнежевини и Краљевини Србији у другој половини XIX века - Наводи кључне личности овог периода: Ђузепе Гарибалди, Ото фон Бизмарк, Наполеон III, краљица Викторија, Абрахам Линколн, Алфред Нобел, кнез Александар Карађорђевић, кнез Михаило, краљ Милан, краљица Наталија и краљ Александар Обреновић, књаз Никола Петровић, Илија Гарашанин, Јован Ристић, Никола Пашић, Стојан Новаковић, патријарх Јосиф Рајачић, Светозар Милетић, Бењамин Калај	– дијалошка – демонстративна – илустративна
ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ XX ВЕКА	-Разуме међународне односе и кризе -Именује најважније догађаје у Краљевини Србији и њеном окружењу -Зна узроке, повод, ток и последице Великог рата -Именује личности и догађаје у Србији у време Великог рата - Наводи кључне личности овог периода: Алберт Ајнштајн, Пјер и Марија Кири, Михајло Пупин, Никола Тесла, Хенри Форд, Вилхелм II, Николај II Романов, Вудро Вилсон, краљ Петар и	– дијалошка – демонстративна – илустративна

	престолонаследник Александар Карађорђевић, Јован Цвијић, Надежда Петровић, Арчибалд Рајс, Милунка Савић, Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, Петар Бојовић, Јанко Вукотић, Драгутин Димитријевић Апис.	

Осми разред

VIII разред		
Допунска настава – теме	**Исходи**	**Начини остваривања програма**
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	-Именује основне одлике, хронолошке и просторне оквире периода од завршетка Првог светског рата до наших дана. -Разликује Историјске изворе за изучавање периода од завршетка Првог светског рата до наших дана	– дијалошка – демонстративна
ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА	-Наводи последице Првог светског рата и политичке и друштвено-економске прилике у Европи и свету -Уме, уз помоћ наставника, да објасни како је настала Краљевина Југославија као и политичке, економске и међународне прилике - Наводи кључне личности овог периода Николај II Романов, Владимир Иљич Лењин, Пабло Пикасо, Волт Дизни, Чарли Чаплин,Бенито Мусолини, Адолф Хитлер, Јосиф Стаљин, Френклин Рузвелт, Александар I, Марија, Петар II и Павле Карађорђевић, Никола Пашић, Стјепан Радић, Милан Стојадиновић, Драгиша Цветковић, Влатко Мачек, Слободан Јовановић, Милутин Миланковић, Исидора Секулић	– дијалошка – демонстративна – илустративна
ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ	-Зна узроке, повод, ток и последице Другог светског рата -Уз помоћ наставника наводи и објашњава догађаје у Краљевини Југославији у време Другог светског рата - Наводи кључне личности овог периодаФренклин Рузвелт, Винстон Черчил, Јосиф Стаљин, Адолф Хитлер, Бенито Мусолини, цар Хирохито, Франциско Франко, Мао Цедунг, Ана Франк, Петар II Карађорђевић, Драгољуб Михаиловић, Јосип Броз, Милан Недић, Анте Павелић, Диана Будисављевић	– дијалошка – демонстративна – илустративна
СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА	-Разуме међународне односе и кризе после Другог светског рата -Именује најважније догађаје у Југославији после Другог светског рата - Наводи кључне личности овог периода: Џон Кенеди, Никита Хрушчов, Махатма Ганди, Мартин Лутер Кинг, Роза Паркс, Нелсон Мандела, Голда Меир, Енди Ворхол, Јосип Броз, Александар Ранковић, Милован Ђилас, Иво Андрић, Милош Црњански	– дијалошка – демонстративна – илустративна
СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА	-Наводи догађаје у свету после Хладног рата -Уз помоћ наставника објашњава положај српског народа крајем 20. и почетком 21. века -Наводи кључне личности овог периода Роналд Реган, Михаил Горбачов, Маргарет Тачер, Бил Гејтс, Владимир Путин, Ангела Меркел, Слободан Милошевић, Фрањо Туђман, Алија Изетбеговић, Зоран Ђинђић, Војислав Коштуница.	– дијалошка – демонстративна – илустративна

Географија

Пети разред

ДОПУНСКА НАСТАВА	Пети разред	
Број часова	9	
Циљ допунске наставе	Прилагођавање (индивидуализација) наставних садржаја ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у свладавању програма како би им се омогућило постизање исхода учења.	
Методе рада	Монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована	
Облици рада	Фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални	
Наставна тема	Исходи	Садржај
Човек и географија	– ГЕО.ОО.О.1.1. Објашњавају својим речима предмет проучавања географије.	Ширење географских хоризоната и велика географска открића Одговорност човека према планети Земљи.
Васиона	– ГЕО.ОО.О.1.2. Упоређују небеска тела на основу положаја, физичких и хемијских особина. – ГЕО.ОО.О.2.1. Илуструју цртежом, скицом или моделом положај небеских тела у Сунчевом систему.	Васиона, галаксија, Млечни пут, звезде, сазвежђа. Сунчев систем: Сунце, планете, сателити, Месец, месечеве мене, астероиди, комете и метеори.
Планета Земља	– ГЕО.ОО.О.1.4. Класификују Земљине сфере и њихове елементе на основу главних физичко-географских одлика. – ГЕО.ОО.О.2.2. Очитавају вредности температуре ваздуха, ваздушног притиска и количине падавина помоћу аналогних и дигиталних мерних инструмената.	Облик Земље и структура њене површине Земљина кретања Унутрашња грађа и рељеф Земље Ваздушни омотач Земље Воде на Земљи Биљни и животињски свет на Земљи

Шести разред

ДОПУНСКА НАСТАВА	Шести разред	
Број часова	36	
Циљ допунске наставе	Прилагођавање (индивидуализација) наставних садржаја ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у свладавању програма како би им се омогућило постизање исхода учења.	
Методе рада	Монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована	
Облици рада	Фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални	
Наставна тема	**Исходи**	**Садржај**
ДРУШТВО И ГЕОГРАФИЈА	- ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности).	-Предмет проучавања и подела друштвене географије
ГЕОГРАФСКА КАРТА	- ГЕО.ОО.О.1.3.Категоризују географске карте према размери, садржини , намени и просторном обухвату.	-Географска и картографска мрежа -Географска ширина и географска дужина, часовне зоне - Појам карте и њен развој кроз историју - Елементи карте (математички, географски и допунски) - Картографски знаци и методе за представљање рељефа на карти - Подела карата према садржају и величини размера - Оријентација у простору и оријентација карте, мерење на карти, сателитски навигациони систем
СТАНОВНИШТВО	- ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности). - ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе).	-Основни појмови о становништву: демографски развитак и извори података о становништву -Број и распоред становништва на Земљи Природно кретање становништва -Миграције становништва -Структуре становништва: биолошке и друштвено-економске -Савремени демографски процеси у Србији и свету
НАСЕЉА	- ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности).	-Појам и настанак првих насеља -Положај и географски размештај насеља -Величина и функције насеља, Типови насеља, Урбанизација

	- ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). - ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији. - ГЕО.ОО.О.1.9. Упоређују географске одлике изабраних регија у Србији и свету.	-Град - унутрашња структура и односи са околним простором -Село и рурални процеси
ПРИВРЕДА	- ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности). - ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). - ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији. - ГЕО.ОО.О.1.9. Упоређују географске одлике изабраних регија у Србији и у свету.	-Привреда, привредне делатности и сектори привреде - Пољопривреда и географски простор - Индустрија и географски простор - Саобраћај, туризам и географски простор - Ванпривредне делатности -Развијени и неразвијени региони и државе и савремени геоекономски односи у свету -Концепт одрживог развоја
ДРЖАВА И ИТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ	- ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). - ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији.	-Појам и настанак првих држава -Географски положај државе -Величина и компактност територије државе -Појам и функција државних граница, Главни град -Облик владавине -Политичкогеографска карта Европе после Другог светског рата
ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	- ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности). - ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). - ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији.	-Географске регије и регионална географија -Положај и границе Европе -Природне карактеристике Европе -Становништво Европе, Насеља Европе. -Привреда Европе, -Географске регије Европе

Седми разред

ДОПУНСКА НАСТАВА	Седми разред	
Број часова	18	
Циљ допунске наставе	Прилагођавање (индивидуализација) наставних садржаја ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у свладавању програма како би им се омогућило постизање исхода учења.	
Методе рада	Монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована	
Облици рада	Фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални	
Наставна тема	Исходи	Садржај
РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА	–ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). –ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији.	Регионална географија, принципи регионализације. Хомогеност и хетерогеност географског простора.
Географске регије Европе	– ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). –ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији. –ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. – ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте.	Јужна Европа Средња Европа Западна Европа Северна Европа Источна Европа Европска унијаа
Азија	– ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). –ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији. – ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. – ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте.	Географски положај, границе и величина Азије. Природне одлике Азије. Становништво Азије. Насеља Азије. Привреда Азије. Политичка и регионална подела.
Африка	– ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе).	Географски положај, границе и велина Африке. Природне одлике Африке. Становништво Африке.

	–ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији. – ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. – ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте	Насеља Африке. Привреда Африке. Политичка и регионална подела. Афрички Медитеран и Сахарска Африка. Подсахарска Африка.
Северна Америка	– ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). –ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији. – ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. – ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте.	Географски положај, границе, величина и регионална подела Северне Америке. Природне одлике Северне Америке. Становништво Северне Америке. Насеља Северне Америке. Привреда Северне Америке. Политичка подела.
Јужна Америка	– ГЕО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). –ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији. – ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. –ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте.	Географски положај, границе, величина Јужне Америке. Природне одлике Јужне Америке. Становништво Јужне Америке. Насеља Јужне Америке. Привреда Јужне Америке. Политичка подела.
Аустралија и Океанија	– ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). –ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији. –ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. – ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте.	Географски положај, границе и величина Аустралије и Океаније. Природне одлике Аустралије. Колонијални период и становништво Аустралије. Насеља Аустралије . Привреда Аустралије . Политичка и регионална подела.
Поларне области	- ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, геогафски положај и границе државе).	Основне географске одлике Антарктика – откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и научна истраживања.

	–ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији. –ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. –ГЕО.ОО.О.2.5. Препознају и читају математичке, географске и допунске елементе карте.	Основне географске одлике Арктика - откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и савремена научна истраживања.

Осми разред

ДОПУНСКА НАСТАВА	Осми разред	
Број часова	17	
Циљ допунске наставе	Прилагођавање (индивидуализација) наставних садржаја ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у свладавању програма како би им се омогућило постизање исхода учења.	
Методе рада	Монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована	
Облици рада	Фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални	
Наставна тема	Исходи	Садржај
Географски положај, границе и величина територије Србије	– ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). – ГЕО.ОО.О.2.4. Одређују стране света помоћу компаса и природних и антропогених објеката у простору и на географској карти.	Југоисточна Европа Географски положај Србије Историјско-географски развој Србије Симболи Србије Границе и проблеми пограничних крајева
Физичко-географске одлике Србије	– ГЕО.ОО.О.1.4. Класификују Земљине сфере и њихове елементе на основу главних физичко-географских одлика. – ГЕО.ОО.О.2.2. Очитавају вредности температуре ваздуха, ваздушног притиска и количине падавина помоћу аналогних и дигиталних мерних инструмената. – ГЕО.ОО.О.3.5. Адекватно поступају у ситуацијама када су изложени дејству природних непогода.	Геотектонски процеси на територији Србије. Сеизмизам Србије. Тектонски облици рељефа. Падински процеси и рељеф настао деловањем воде. Рељеф настао деловањем леда, ветра и човека. Утицаји ерозивних и акумулативних процеса на човека. Климатски фактори и елементи. Климатске области у Србији. Подземне воде Србије. Реке Србије. Језера Србије. Заштита вода и заштита од вода. Земљишта Србије Распрострањеност биљног и животињског света.
Друштвено-географске одлике Србије	– ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. – ГЕО.ОО.О.3.4. Анализирају занимања у којима	Кретање броја становника и њихов просторни размештај Природно кретање Миграциони процеси. Структуре становништва.

	географска знања имају важну улогу у циљу професионалне оријентације.	Демографски проблеми и популациона политика Прва насеља у Србији. Село и рурални процеси. Градови Урбанизација и проблеми урбаног развоја Београд Природни ресурси и привредни развој Друштвени услови привредног развоја и промене у структури привреде Пољопривреда и географски простор Индустрија и географски простор Саобраћај и географски простор . Туризам и трговина Делатности квартарног сектора.
Природна и културна баштина Србије	– ГЕО.ОО.О.1.11. Разликују категорије заштићених природних и културних добара и наводе примере у Србији и свету.	Природна баштина Србије. Културна баштина Србије Светска баштина под заштитом Унеска у Србији
Географија завичаја	– ГЕО.ОО.О.3.2. Конструктивно учествују у раду групе за потребе проучавања географских карактеристика локалне заједнице. ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији. – ГЕО.ОО.О.1.9. Упоређују географске одлике изабраних регија у Србији и свету.	Појам и географски положај завичаја Природне карактеристике Друштвене карактеристике
Срби у региону и дијаспори	– ГЕО.ОО.О.1.6. Изводе закључке о демографском (природно и механичко кретање, структуре становништва), насеобинском (сеоска и градска насеља и урбанизација) и привредном развоју (привредне и ванпривредне делатности).	Срби у Црној Гори Срби у БиХ- Република Српска. Срби у Хрватској. Срби у осталим суседним државама. Срби у дијаспори.

Физика

Програм је израђен према одредбама чланова 60. и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и члана 26/а Закона о основном образовању у васпитању.

Програм допунске наставе оријентисан је на процес учења и остваривање исхода. У случају да ученик има велике потешкоће у савладавању градива урадиће се поступак о **индивуализацији наставе** која може водити ка изради **ИОП1** или **ИОП2** плана у сарадњи са ПП службом и тимом за инклузију. У случају ИОП1 тежња је усмерена на први (основни) ниво страндарда, а у раду на ИОП2 програм ће се у потпуности прилагодити потребама конкретног ученика.

Допунска настава се организује за ученике који **спорије усвајају знања** или су били **одсутни са часова** и за оне **који желе да утврде своје знање**, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Теме допунске наставе биће утврђене у договору са ученицима и у зависности од уочених потешкоћа у савладавању градива.

Начини праћења постигнућа евидентирају се у педагошкој свесци наставника: посматрање, самоевалуација, вршњачко оцењивање, практични радови ученика, контролне вежбе, усмено испитивање, есеји.

У настави је предвиђен је **један час седмично** допунске наставе – 36 часова годишње у VI и VII разреду и 34 часова у VIII разреду.

Шести разред

VI разред - физика		
Допунска настава – теме	**Исходи**	**Начини остваривања програма**
1. Увод у физику	• зна каква је физика наука, од које речи потиче; • разликује супстанцију и физичко тело;	Класификација и разврставање физичких тела и супстанци из околине. Објашњење порекла речи физика кроз примере појава у природи. Кратке вежбе препознавања природних појава без оцењивања.
2. Кретање	• разликује кретање према облику путање; • разликује кретања према промени брзини • препозна ознаке физичких величина (време, пређени пут, маса, брзина, сила, убрзање); • изрази физичке величине (време, пређени пут, брзина,) у одговарајућим мерним јединицама; • препозна мерила и мерне уређаје за мерење дужине, времена, брзине	Разликовање облика путање и врста кретања помоћу цртежа. Повезивање ознака и јединица Примена графичке шеме „магични троугао" за лакше извођење образаца. Употреба траке и штоперице на часу за вежбање очитавања вредности.
3. Сила	• препозна ознаке физичких величина (време, пређени пут, брзина, сила,); • објашњава узајамно деловање тела у непосредном додиру и узајамно деловање тела без непосредног додира • изрази физичке величине (време, пређени пут, дужина, сила,) у одговарајућим мерним јединицама; • препозна мерила и мерне уређаје за мерење дужине, времена, силе; • одреди вредност најмањег подеока мерног инструмента; • мери тежину тела; • препозна деловање гравитационе силе, силе	

	трења и силе отпора средине; • демонстрира узајамно деловање наелектрисаних тела и узајамно деловање магнета • демонстрирање утицаја трења и отпора средине на кретање тела	
4. Мерење	• изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног СИ система и разликује основне и изведене физичке величине,претвра веће јединице у мање и обрнуто(користи префиксе,мили,микро,кило,мега) • процењује вредност најмањег подеока код мерних инструмената(односно тачност мерења) • одреди вредност најмањег подеока мерног инструмента;	Самостално мерење дужине и времена лењиром и штоперицом. Вежбање одређивања вредности најмањег подеока и упис резултата. Коришћење визуелних „степеница" за лакше претварање мерних јединица.
5. Маса и густина	• препозна ознаке физичких величина (маса, густина, запремина); • препознаје појаву инерције • изрази физичке величине (маса, густина, запремина) у одговарајућим мерним јединицама • мери масу тела	Упоредно мерење истог тела на ваги (kg) и на динамометру (N). Мерење запремине неправилног тела помоћу мензуре са водом.
6. Притисак	• препозна мерни инструмент за мерење притиска • препозна ознаке физичке величине(сила,притисак,површина) • изражавање притиска у одговарајућим мерним јединицама; • демонстрира притисак чврстих телаи течности	Уочавање везе притиска и додирне површине деловања силе. Визуелизација хидростатичког притиска.

Седми разред

VII разред - физика		
Допунска настава – теме	**Исходи**	**Начини остваривања програма**
1. Сила и кретање	• разликује кретање према облику путање; • разликује кретања према промени брзине; • разликује убрзано од успореног кретања; • препозна ознаке физичких величина (време, пређени пут, маса, брзина, сила, убрзање); • изрази физичке величине (време, пређени пут, маса, брзина, сила, убрзање) у одговарајућим мерним јединицама; • препозна мерила и мерне уређаје за мерење дужине, времена, масе, силе	Једноставни огледи: Пуштање кликера низ различите подлоге ради директног уочавања како јачина трења успорава кретање. Употреба јасних визуелних шема за лакше памћење и извођење основних образаца. Решавање лакших рачунских задатака са фокусом на силе и убрзање.
2. Кретање тело под дејством силе теже. Силе трења	• препозна ознаке физичких величина (време, пређени пут, брзина, сила, гравитационо убрзање); • изрази физичке величине (време, пређени пут, брзина, сила, гравитационо убрзање) у одговарајућим мерним јединицама; • препозна мерила и мерне уређаје за мерење дужине, времена, силе; • одреди вредност најмањег подеока мерног инструмента;	Једноставни огледи: Пуштање кликера низ различите подлоге ради директног уочавања како јачина трења успорава кретање. Употреба јасних визуелних шема за лакше памћење и извођење основних образаца.

	• мери тежину тела; • препозна деловање гравитационе силе, силе трења и силе отпора средине; • демонстрирање утицаја трења и отпора средине на кретање тела	Решавање лакших рачунских задатака са фокусом на силе и убрзање.
3. Равнотежа тела	• зна да је сила узрок промене стања тела; • препозна деловање гравитационе силе; • препозна деловање силе потиска у течности; • одреди вредност најмањег подеока мерног инструмента; • мери тежину тела.	
4. Механички рад и енергија. Снага	• препозна ознаке физичких величина (пређени пут, сила, маса, рад, енергија, снага); • изрази физичке величине (пређени пут, сила, маса, рад, енергија, снага) у одговарајућим мерним јединицама	Објашњење вршења рада кроз реалне ситуације (подизање ранца, гурање стола у учионици).Разврставање картица: Лако препознавање и раздвајање кинетичке (тело у покрету) и потенцијалне (подигнуто тело) енергије. Поступно израчунавање рада и снаге кроз шаблонски упис података.
5. Топлотне појаве	• препозна мерни инструмент за мерење температуре; • процени вредности најмањег подеока код мерног инструмената; • изражавање температуру у одговарајућим мерним јединицама; • мери температуру	Практично вежбање правилног очитавања вредности на Целзијусовој скали термометра у учионици. Коришћење једноставних слика и картица за лакше разликовање провођења, струјања и зрачења топлоте. Анализа реалних примера ширења супстанци при загревању (нпр. жице на далеководима или шине лети).

Осми разред

VIII разред - физика		
Допунска настава – теме	**Исходи**	**Начини остваривања програма**
Осцилаторно и таласно кретање	• Ученик/ученица уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине. • Ученик/ученица уме да препозна основне појмове који описују осцилаторно кретање	Бројање осцилација на моделу тега са концем ради лакшег разумевања периода и фреквенције.Анализа примера из околине попут таласа на води и звука за уочавање простирања таласа.Вежбање основних формула за таласну дужину и брзину искључиво кроз шаблонске примере.
Светлосне појаве	• Ученик/ученица уме да препозна основне особине звука и светлости. • Ученик/ученица примењује превентивне мере заштите од буке и од прекомерног излагања Сунчевом зрачењу.	Оглед са батеријском лампом и лоптицом за уочавање праволинијског простирања и сенке.Посматрање оловке у чаши са водом као примера за разумевање преламања

		светлости.Цртање једноставних зракова светлости при одбијању од равног огледала ради уочавања углова.
Електрично поље	• Ученик/ученица уме да препозна смер деловања електростатичке силе.	
Електрична струја	• Ученик/ученица уме да препозна да струја тече само кроз проводне материјале. • Ученик/ученица зна да разликује електричне проводнике и изолаторе. • Ученик/ученица зна називе основних елемената електричног кола. • Ученик/ученица уме да препозна магнетне ефекте електричне струје. • Ученик/ученица да се придржава основних правила безбедности при коришћењу електричних уређаја у свакодневном животу.	Спајање батерије, жица и сијалице у паровима ради схватања отвореног и затвореног кола.Убацивање различитих предмета у коло ради практичног дељења на проводнике и изолаторе.Примена визуелног троугла формула за лакше рачунање основних примера из Омовог закона.
Магнетно поље	• Ученик/ученицауме да препозна смер деловања магнетне силе.	Проверавање магнетних својстава у учионици привлачењем разних предмета сталним магнетом.Визуелизација линија магнетног поља и полова помоћу магнетне игле и компаса на часу.Повезивање теорије са оријентацијом у простору кроз пример Земљиног магнетног поља.
Елементи атомске и нуклеарне физике	• Ученик/ученица уме да препозна дејство радиактивних изотопа, њихову примену и мере заштите.	Цртање и бојење једноставних планетарних модела атома са протонима, неутронима и електронима.Коришћење сликовних шема за визуелно разликовање појмова цепања и спајања атомских језгара.Препознавање знакова за радиоактивност и дискусија о безбедности кроз примере из живота.
Физика и савремени свет	• Ученик/ученица препознаје везу физике са другим наукама.	Вођена дискусија о примени физике у уређајима из окружења као што су телефони и соларни панели.Анализа утицаја модерне технологије и енергије на заштиту и очување животне средине.Повезивање претходно научених појава са напретком савременог друштва кроз кратке примере.

Математика

Програм је израђен према одредбама чланова 60. и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и члана 26/а Закона о основном образовању и васпитању.

Програм допунске наставе оријентисан је на процес учења и остваривање исхода. У случају да ученик има велике потешкоће у савладавању градива урадиће се поступак о **индивуализацији наставе** која може водити ка изради **ИОП1** или **ИОП2** плана у сарадњиса ПП службом и тимом за инклузију. У случају ИОП1 тежња је усмерена на први (основни)

ниво страндарда, а у раду на ИОП2 програм ће се у потпуности прилагодити потребама конкретног ученика.
Допунска настава се организује за ученике који **споријe усвајају знања** или су били **одсутни са часова** и за оне **који желе да утврде своје знање**, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.
Теме допунске наставе биће утврђене у договору са ученицима и у зависности од уочених потешкоћа у савладавању градива.
Начини праћења постигнућа евидентирају се у педагошкој свесци наставника: посматрање, самоевалуација, вршњачко оцењивање, практични радови ученика, контролне вежбе, усмено испитивање, есеји.
У настави предвиђен је **један час седмично** допунске наставе – 36 часова годишње у V, VI и VII разреду и 34 часова у VIII разреду.

Пети разред

Теме/садржаји	Исходи	Начини остваривања програма
Природни бројеви. Дељивост -Осврт на скуп природних бројева N и No; основне релације и операције. Бројевни изрази -Дељење у скупу No -Појам дељивости, чиниоци и садржиоци природног броја -Дељивост декадним јединицама. Дељивост са 2, 5, 4, 25. Дељивост са 3 и 9 -Прости и сложени бројеви. Растављање природних бројева на просте чиниоце. Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Заједнички садржилац и најмањи заједнички садржилац	Ученик уме да: МА.1.1.5. дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим МА.2.1.3. примени основна правила дељивости са 2, 3, 5, 9 и декадним јединицама МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама	- Рад у мањим групама, по могућности укључити и вршњачку помоћ, а у циљу бољег усвајања знања; - Индивидуално прилагођавање наставе; - Организовање додатних, краћих писмених провера (по договору са ученицима), ради поправљања ученичких постигнућа.
Скупови -Задавање скупа - Подскупови; Једнаки скупови - Скуповне операције: унија, пресек, разлика	Ученик уме да: - представи скупове набрајањем елемената и Веновим дијаграмом (основни ниво) - одреди подскуп датог скупа и изврши основне скуповне операције (средњи ниво)	-//-
Основни геометријски објекти -Тачке и праве у равни. Мерење дужи -Кружница, круг. Круг и права. -Централна симетрија.Паралелограм -Вектор и транслација	Ученик уме да: МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве) МА.1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта - преслика дуж централном симетријом и транслацијом за дати вектор (средњи ниво)	-//-
Угао -Централни угао; кружни лук и тетива -преношење углова	Ученик уме да: МА.2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су	

-Упоређивање углова -Мерење углова -Сабирање и одузимање углова -Појам комплементних и суплементних углова -Суседни, упоредни и унакрсни углови -Паралелне праве са трансверзалом и углови које они чине. Углови са паралелним крацима.	изражени у целим степенима МА.3.3.1. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних правих, укључујући углове на трансверзали	-//-
Разломци -Појам разломка. Разломак на бројевној правој -Проширивање и скраћивање разломака -Децимални запис разломка -Основне рачунске операције с разломцима (у оба записа) и њихова својства. Изрази -Једначине и неједначине у вези са сабирањем и одузимањем -Множење и дељење разломака	Ученик уме да: МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева МА.1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно МА.1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно МА.2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем) МА.1.2.1. реши линеарне једначине и неједначине у којима се непозната појављује само у једном члану МА.2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима	- Рад у мањим групама, по могућности укључити и вршњачку помоћ, а у циљу бољег усвајања знања; - Индивидуално прилагођавање наставе; - Организовање додатних, краћих писмених провера (по договору са ученицима), ради поправљања ученичких постигнућа.
Осна симетрија -Осна симетрија у равни -Осносиметричне фигуре -Симетрала дужи и симетрала угла	Ученик уме да: -конструише осно симетричну фигуру датој (средњи ниво) -конструише симетралу дужи и угла (средњи ниво) МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања) МА.2.3.6. уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије	-//-
Примене разломака -Једначине и неједначине у вези са множењем и дељењем -Проценти -Размера -Аритметичка средина	Ученик уме да: МА.1.2.1. реши линеарне једначине и неједначине у којима се непозната појављује само у једном члану МА.2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима МА.1.5.4. одреди задати проценат неке величине МА.2.5.4. примени процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама (на пример, промена цене неког производа за дати проценат) -одреди размеру величина исте врсте и примени у једноставним реалним ситуацијама -одреди аритметичку средину датих бројева	-//-

Шести разред

Теме/садржаји	Исходи	Начини остваривања програма
Цели бројеви -Цели бројеви и бројевна права -Супротни бројеви -Апсолутна вредност целог броја -Упоређивање целих бројева -Основне рачунске операције са целим бројевима -Изрази са целим бројевима	Ученик уме да: МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе) МА.1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно МА.1.1.6. користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама	- Рад у мањим групама, по могућности укључити и вршњачку помоћ, а у циљу бољег усвајања знања; - Индивидуално прилагођавање наставе; - Организовање додатних, краћих писмених провера (по договору са ученицима), ради поправљања ученичких постигнућа.
Троугао - Однос страница, врсте троуглова према страницама -Углови троугла, збир углова, врсте троуглова према угловима -Однос између страница и углова троугла -Конструкција неких углова -Подударност троуглова -Основне теореме о подударности троуглова -Основне конструкције троуглова -Троугао и круг	Ученик уме да: МА.1.3.2. разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања) -уочава подударне троуглове применом ставова подударности (средњи ниво) -изврши основну конструкцију троугла, као и да одреди центар описане и уписане кружнице троугла (средњи ниво)	-//-
Рационални бројеви -Приказивање рационалних бројева на бројевној правој; -Уређеност рационалних бројева; -Рачунске операције у скупу рационалних бројева и њихова својства; -Изрази са рационалним бројевима;	Ученик уме да: МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне) МА.1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно МА.1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно МА.2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа МА.2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа	- Рад у мањим групама, по могућности укључити и вршњачку помоћ, а у циљу бољег усвајања знања; - Индивидуално прилагођавање наставе; - Организовање додатних, краћих писмених провера (по договору са ученицима), ради поправљања ученичких постигнућа.
Четвороугао - Врсте четвороуглова; углови четвороугла; -Паралелограм, својства; -Врсте паралелограма; правоугли паралелогрми; -Конструкције паралелограма;	Ученик уме да: МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор) МА.2.3.2. одреди однос углова и	-//-

-Трапез; својства, средња линија, једнакокраки трапез; -Конструкција трапеза;	страница у четвороуглу, збир углова у четвороуглу -зна да израчуна средњу линију троугла и трапеза, када су потребни елементи непосредно дати	
Примене рационалних бројеви -Једначине и неједначине у скупу рационалних бројева -Дужи у координатном систему - Приказ података у координатном систему -Директна пропорционалност -Обрнута пропорционалност и примене	Ученик уме да: МА.1.2.1. реши линеарне једначине и неједначине у којима се непозната појављује само у једном члану МА.2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима МА.2.5.1. влада описом координатног система (одређује координате тачака, осно или централно симетричних итд) МА.3.2.4. разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом	-//-
Површина четвороугла и троугла -Површина правоугаоника и квадрата; -Површина паралелограма, троугла, трапеза; -Површина четвороугла с нормалним дијагоналама;	Ученик уме да: МА.1.3.2.израчуна обим и површину троугла, квадрата, правоугаоника, паралелограма, трапеза и четвороугла са нормалним дијагоналама на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку	-//-

Седми разред

Теме/садржаји	Исходи	Начини остваривања програма
Реални бројеви - Квадрат рационалног броја -Решавање једначине $x^2=a$, $a>0$; Квадратни корен; -Једнакост $\sqrt{a^2}=\|a\|$ -Ирационални бројеви -Децимални запис реалног броја; приближна вредност реалног броја -Рачунске операције са ирационалним бројевима -Основна својства операција са реалним бројевима -Функција директне пропорционалности -Продужена пропорција	Ученик уме да: -Одреди квадрат и корен рационалног броја -Решава једначину $x^2=a$, $a>0$ и примењује једнакост $\sqrt{a^2}=\|a\|$ -Разликује рационалне и ирационалне бројеве и врши рачунске операције са реалним бројевима МА.1.2.4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом МА.2.2.4. уочи зависност међу променљивим, зна функцију $y=ax$ и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције	- Рад у мањим групама, по могућности укључити и вршњачку помоћ, а у циљу бољег усвајања знања; - Индивидуално прилагођавање наставе; - Организовање додатних, краћих писмених провера (по договору са ученицима), ради поправљања ученичких постигнућа.
Питагорина теорема -Важније примене Питагорине теорема код геометријских фигура које су до сада изучаване - Питагорина теорема у координатном систему	Ученик уме да: МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страницу правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему)	- Рад у мањим групама, по могућности укључити и вршњачку помоћ, а у циљу бољег усвајања знања; - Индивидуално прилагођавање наставе; - Организовање додатних, краћих писмених провера (по договору са ученицима), ради поправљања ученичких постигнућа.

Алгебарски изрази. Степени -Степен чији је изложилац природан број -Операције са степенима; степен производа, количника и степена. -Неке примене степена -Алгебарски изрази	Ученик уме да: МА.1.2.2. израчуна степен датог броја, зна основне операције са степенима МА.2.2.2. оперише са степенима и зна шта је квадратни корен МА.3.2.2. користи особине степена и квадратног корена	-//-
Многоугао -Углови многоугла; -Дијагонале многоугла; -Правилни многоуглови(појам, својства, конструкције); -Обим и површина многоугла	Ученик уме да: -одреди збир унутрашњих углова и број дијагонала ентоугла -одреди меру унутрашњих и спољашњих углова правилног многоугла , углове карактеристичног троугла -израчуна обим и површину неких правилних многоуглова	-//-
Примене подударности -Тежишна дуж троугла -Тежиште и ортоцентар -Примене ставова подударности -Конструкције троугла и четвороугла	Ученик уме да: -разликује значајне тачке троугла и примењује њихове особине у случају различитих врста троуглова -конструише неке троуглове и четвороуглове применом ставова подударности	-//-
Полиноми -Полиноми и операције (мономи, сређен облик, збир, разлика, производ полинома) -Операције са полиномима (трансформације збира, разлике и производа полинома у сређен облик полинома) -Квадрат бинома и разлика квадрата и примене -Растављање полинома на чиниоце	Ученик уме да: МА.1.2.3. сабира, одузима и множи мономе МА.2.2.3. сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином МА.3.2.3. зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; увежбано трансформише алгебарске изразе и своди их на најједноставији облик	-//-
Круг -Централни и периферијски угао круга; -Обим круга, број π; -Дужина кружног лука; -Површина круга; -Површина кружног прстена и кружног исечка -Ротација	Ученик уме да: МА.1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њиховеосновне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника) МА.2.3.3. користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена МА.3.3.3. одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука	-//-

Осми разред

Теме/садржаји	Исходи	Начини остваривања програма
Сличност троуглова - Пропорционалне величине -Талесова теорема -Сличност троуглова -Примена сличности на правоугли троугао	Ученик уме да: -одреди непознати члан пропорције -применом Талесове теореме, конструктивно подели дуж у датој размери -уочи сличне троуглове -применом сличности на правоугли троугао, израчуна његове елементе када су подаци непосредно дати.	- Рад у мањим групама, по могућности укључити и вршњачку помоћ, а у циљу бољег усвајања знања; - Индивидуално прилагођавање наставе; - Организовање додатних, краћих

		писмених провера (по договору са ученицима), ради поправљања ученичких постигнућа.
Тачка, права, раван -Одређеност праве и равни - Однос праве и равни, нормалност праве на раван, растојање тачке од равни -Однос две равни -Ортогонална пројекција на раван (тачке, дужи и праве). Нагибни угао праве према равни.	Ученик уме да: МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве) -одреди дужину пројекцију дужи на раван, када су елементи непосредно дати у задатку	- Рад у мањим групама, по могућности укључити и вршњачку помоћ, а у циљу бољег усвајања знања; - Индивидуално прилагођавање наставе; - Организовање додатних, краћих писмених провера (по договору са ученицима), ради поправљања ученичких постигнућа.
Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом -Решавање линеарних једначина са једном непознатом -Примена линеарних једначина -Решавање једноставнијих линеарних неједначина са једном непознатом. -Примене линеарних неједначина	Ученик уме да: МА.1.2.1. реши линеарне једначине и неједначине у којима се непозната појављује само у једном члану МА.2.2.5. користи једначине и неједначине у једноставним текстуалним задацима	-//-
Призма, Пирамида -Површина четворостране, правилне тростране и правилне шестостране призме. -Мерење запремине. Запремина квадра. запремина призме; маса тела. -Израчунавање површине четворостране, правилне тростране и правилне шестостране пирамиде. - Запремина пирамиде	Ученик уме да: МА.1.3.4. влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и рачуна њихову површину и запремину) МА.2.3.4. влада појмовима: призма и пирамида; рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине)	-//-
Линеарна функција -График линеарне функције -Цртање и читање графика линеарне функције -Једначина праве	Ученик уме да: МА.1.2.4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом МА.2.2.4. уочи зависност међу променљивим, зна функцију $y=kx+n$ и графички интерпретира њена својства;	-//-
Графичко представљање статистичких података -Представљање зависних величина табеларно и у координатном систему -Рачунање средње вредности и медијане	Ученик уме да: МА.1.5.2. прочита и разуме податак са графикона, дијаграма или из табеле, и одреди минимум или максимум зависне величине МА.2.5.2. чита једноставне дијаграме и табеле и на основу њих обради податке по једном критеријуму (нпр. одреди средњу вредност и медијану за дати скуп	-//-

	података; пореди вредности узорка са средњом вредношћу)	
Системи линеарних једначина са две непознате -Решавање система од две линеарне једначине са две непознате -Примене система линеарних једначина	Ученик уме да: МА.2.2.1. реши линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате МА.2.2.5. користи системе једначине у једноставним текстуалним задацима	-//-
Обртна тела -Површина и запремина правог ваљка. -Површина и запремина праве купе. -Површина и запремина лопте.	Ученик уме да: МА.1.3.5. влада појмовима: купа, ваљак и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе) МА.2.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине)	-//-

Биологија

Програм је израђен према одредбама чланова 60. и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и члана 26/а Закона о основном образовању у васпитању.

Програм допунске наставе оријентисан је на процес учења и остваривање исхода. У случају да ученик има велике потешкоће у савладавању градива урадиће се поступак о **индивуализацији наставе** која може водити ка изради **ИОП1** или **ИОП2** плана у сарадњи са ПП службом и тимом за инклузију. У случају ИОП1 тежња је усмерена на први (основни) ниво страндарда, а у раду на ИОП2 програм ће се у потпуности прилагодити потребама конкретног ученика.

Допунска настава се организује за ученике који **споријe усвајају знања** или су били **одсутни са часова** и за оне **који желе да утврде своје знање**, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Теме допунске наставе биће утврђене у договору са ученицима и у зависности од уочених потешкоћа у савладавању градива.

Начини праћења постигнућа евидентирају се у педагошкој свесци наставника: посматрање, самоевалуација, вршњачко оцењивање, практични радови ученика, контролне вежбе, усмено испитивање, есеји.

У настави предвиђен је **један час седмично** допунске наставе – 36 часова годишње у V, VI и VII разреду и 34 часова у VIII разреду.

Пети разред

V разред		
Допунска настава – теме	**Исходи**	**Начини остваривања програма**
Разлика између живе и неживе природе	БИО.ОО.О.1.1. Примењују критеријуме за разликовање живих бића од неживе природе. БИО.ОО.О.1.2. Идентификује положај, изглед и функцију органа у људском телу. БИО.ОО.О.3.3. Усвајају навике и знања који	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на
Ћелија – основа живота, разлике међу ћелијама(2 часа)		
Особине живих бића, жива бића су грађена од ћелија(2 часа)		
Груписање живих бића(2 часа)		
Исхрана у природи		

Храна – извор енергије и градивних супстанци (2 часа) Дисање – размена гасова(2 часа) Излучивање	доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи.	часу и уредно вођене свеске за рад, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду наставника.
Кретање Реакција организма на услове средине Типови размножавања, размножавање једноћелијских организама(2 часа) Полно размножавање цветница, вегетативно размножавање биљака (2 часа) Раст вишећелијских организама, раст и развој животиња, регенерација (2 часа) Развиће у телу мајке, беба и дете, пубертет и адолесценција (2 часа) Промене код човека током развића Порекло и разноврсност живог света	БИО.ОО.О.1.1. Примењују критеријуме за разликовање живих бића од неживе природе. БИО.ОО.О.1.2. Идентификује положај, изглед и функцију органа у људском телу. БИО.ОО.О.3.3. Усвајају навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи.	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду наставника.
Животна средина, услови живота и адаптације животиња и биљака на копнену животну средину (2 часа) Живот у води (услови, адаптације животиња и биљака) (2 часа) Живот под земљом (значај земљишта, невидљив подземни живи свет, подземне животиње и њихов значај) Прилагођеност условима животне средине (2 часа)	БИО.ОО.О.1.1. Примењују критеријуме за разликовање живих бића од неживе природе. БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. БИО.ОО.О.1.3. Примерима илуструју узроке и последице штетног деловања антропогеног фактора на живи свет и животну средину.	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду наставника.
Наслеђивање особина потомака (2 часа) Родитељи и потомци (2 часа) Наслеђивање и еволуција (2 часа)	БИО.ОО.О.3.3. Усвајају навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи. БИО.ОО.О.3.2. Развијају толеранцију, превазилазе предрасуде и промовишу социјалну укљученост јер разумеју заједничко порекло живих бића и утицај наследног материјала и средине на развој особина организама.	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду наставника.

Шести разред

VI разред		
Допунска настава – теме	**Исходи**	**Начини остваривања програма**
Грађа организма Грађа ћелије Разлике међу ћелијама (2 часа) Микроскоп и микроскопирање Једноћелијски организми Удруживање у колоније и вишећелијски организми Грађа биљака (2 часа) Исхрана и варење (2 часа) Дисање Транспорт супстанци кроз биљку Транспорт супстанци (2 часа) Реакције на дражи (2 часа) Кретање – мишићи и скелет (2 часа) Излучивање; Размножавање (2 часа)	БИО.ОО.О.3.8. Развија способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. БИО.ОО.О.1.2. Идентификује положај, изглед и функцију органа у људском телу. БИО.ОО.О.2.5. Уз помоћ наставника изводе једноставне експерименте у којима се истражује утицај спољашње и унутрашње средине на процесе код живих бића. БИО.ОО.О.3.3. Усвајају навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи.	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду наставника.
Животна средина и њени делови Живот у екосистему Биоценоза Животне форме и просторна организација (2 часа) Популације и односи исхране међу њима Еколошки фактори (2 часа) Антропогени фактор Живот у екосистему	БИО.ОО.О.1.3. Примерима илуструју узроке и последице штетног деловања антропогеног фактора на живи свет и животну средину. БИО.ОО.О.2.4. Посматрају, уочавају, прате и описују појаве у животу организама из окружења и презентују резултате истраживања. БИО.ОО.О.2.5. Уз помоћ наставника изводе једноставне експерименте у којима се истражује утицај спољашње и унутрашње средине на процесе код живих бића. БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. БИО.ОО.О.3.5. Представљају на креативан начин право на здраву животну средину и обавезу да је штите од нарушавања. БИО.ОО.О.3.7. Конструктивно сарађују у активностима које имају за циљ очување здравља, животне средине и биодиверзитета непосредне околине.	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду наставника.
Наследни материјал (2 часа) Природна селекција	БИО.ОО.О.3.2. Развијају толеранцију, превазилазе предрасуде и промовишу социјалну укљученост јер разумеју	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне

Вештачка селекција Наслеђивање и еволуција (2 часа)	заједничко порекло живих бића и утицај наследног материјала и средине на развој особина организама. БИО.ОО.С.1.7. Илуструје примерима еволуционе промене код живих бића условљене утицајима спољашње средине.	контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду наставника.
Постанак и развој живота на Земљи (2 часа) Дрво живота Сличности и сродности (2 часа) Слични, а различити (2 часа) Порекло и разноврсност живог света	БИО.ОО.О.2.4. Посматра, уочава, прати и описује појаве у животуорганизама из окружења и презентују резултате истраживања. БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима. БИО.ОО.С.1.6. Одређују положај главних група на Дрвету живота на основу познавања основних карактеристика организама, разликујући сличност и сродност међу њима. БИО.ОО.С.1.7. Илуструју примерима еволуционе промене код живих бића условљене антропогеним фактором и другим утицајима спољашње средине.	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду наставника.
Болести које изазивају бактерије и животиње Човек и здравље (2 часа) Бактерије и антибиотици (2 часа) Повреде и прва помоћ (2 часа) Алкохолизам (2 часа)	БИО.ОО.О.3.7. Конструктивно сарађују у активностима које имају за циљ очување здравља, животне средине и биодиверзитета непосредне околине. БИО.ОО.С.3.2. Процењују сопствене животне навике у односу на елементе здравог начина живота и принципе одрживог развоја. БИО.ОО.С.1.12. Критички вреднују важност здравих стилова живота у превенцији болести	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду наставника.

Седми разред

VII разред		
Допунска настава – теме	**Исходи**	**Начини остваривања програма**
Улога и значај једра у метаболизму ћелије. Деоба ћелије (хромозоми, Настајање телесних и полних ћелија) (2 часа)	БИО.ОО.О.3.2. Развија толеранцију, превазилази предрасуде и промовише социјалну укљученост јер разуме заједничко порекло живих бића и	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не

ДНК и појам гена (алел, генотип, фенотип) (2 часа)	утицај наследног материјала и средине на развој особина организама. БИО.ОО.С.1.5. Објашњава значај полног размножавања и наслеђивања особина за разноврсност живог света. БИО.ОО.С.1.12.– Критички вреднује важност здравих стилова живота у превенцији болести.	оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду наставника.
Прво Менделово правило		
Наслеђивање пола. (2 часа)		
Наследне болести. (2 часа)		
Животни циклуси биљака и животиња. (2 часа)		
Смена генерација. (2 часа)		
Једнополни и двополни организми. (2 часа)		
Значај и улога полног размножавања (2 часа)		
Основни принципи организације живих бића. (2 часа)	БИО.ОО.О.1.2. Идентификује положај, изглед и функцију органа у људском телу. БИО.ОО.О.2.1. – Поштује безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користи дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. БИО.ОО.С.1.2. Објашњава основе животних процеса на свим нивоима биолошке организације. БИО.ОО.С.1.3. Повезује изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима.	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, - Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду наставника
Појам симетрије – типични примери код једноћелијских и вишећелијских организама; биолошки значај. (2 часа)		
Симетрија, цефализација и сегментација код животиња. (2 часа)		
Присуство/ одсуство биљних органа (симетрија и сегментација код биљака). (2 часа)		
Ћелије са специфичном функцијом: мишићне, крвне, нервне, ћелије затварачице... (2 часа)		
Грађа и улога ткива, органа, органских система и значај за функционисања организма. (2 часа)		
Компаративни преглед грађе главних група биљака, гљива и животиња – сличности и разлике у обављању основних животних процеса на методски одабраним представницима.(2 часа)		
Карл Лине, биномна номенклатура. (2 часа)	БИО.ОО.О.3.11. Развија поверење у закључке засноване на научним доказима. БИО.ОО.С.1.3.Повезује изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима.	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је
Приказ разноврсности живота кроз основне систематске категорије до нивоа кола и класе. (2 часа)		

Докази еволуције, фосили и тумачење филогенетских низова – предачке и потомачке форме, прелазни фосили). (2 часа)	БИО.ОО.С.1.6. Одређује положај главних група на Дрвету живота на основу познавања основних карактеристика организама, разликујући сличност и сродност међу њима.	потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду наставника.
Биоми. (2 часа) Популациона динамика Састав и структура популација. – природни прираштај и миграције. (2 часа) Абиотички фактори и биотички односи као чиниоци природне селекције – адаптације. (2 часа) Мреже исхране (2 часа) Животне области. (2 часа) Конвергенција и дивергенција животних форми. (2 часа) Заштита природе. Заштита биодиверзитета. (2 часа)	БИО.ОО.О.2.2. Активно учествује у тимском раду и уважава мишљења других. БИО.ОО.О.2.4. Посматра, уочава, прати и описује појаве у животу организама из окружења и презентује резултате истраживања. БИО.ОО.О.3.5. Представља на креативан начин право на здраву животну средину и обавезу да је штити од нарушавања.	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду наставника.
Особине и грађа вируса. Болести изазване вирусима. Имунитет. Вакцине. Пулс и крвни притисак. Принципи уравнотежене исхране и поремећаји у исхрани. Значај правилног чувања, припреме и хигијене намирница; тровање храном Промене у адолесценцији. Здрави стилови живота – сан, кондиција... Последице болести зависности наркоманија.	БИО.ОО.О.3.3. Усваја навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи. БИО.ОО.О.3.7. Конструктивно сарађује у активностима које имају за циљ очување здравља.	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду наставника.
Постанак и развој живота на Земљи (2 часа) Дрво живота Сличности и сродности (2 часа) Слични, а различити (2 часа) Порекло и разноврсност живог света	БИО.ОО.О.2.4. Посматра, уочава, прати и описује појаве у животу организама из окружења и презентују резултате истраживања. БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима. БИО.ОО.С.1.6. Одређујуположај главних група на Дрвету живота на основу познавања основних карактеристика организама, разликујући сличност и сродност међу њима. БИО.ОО.С.1.7. Илуструју	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични

	примерима еволуционе промене код живих бића условљене антропогеним фактором и другим утицајима спољашње средине.	професионални портфолио о раду наставника.
Болести које изазивају бактерије и животиње Човек и здравље (2 часа) Бактерије и антибиотици (2 часа) Повреде и прва помоћ (2 часа) Алохолизам (2 часа)	БИО.ОО.О.3.7. Конструктивно сарађују у активностима које имају за циљ очување здравља, животне средине и биодиверзитета непосредне околине. БИО.ОО.С.3.2. Процењују сопствене животне навике у односу на елементе здравог начина живота и принципе одрживог развоја. БИО.ОО.С.1.12. Критички вреднују важност здравих стилова живота у превенцији болести БИО.ОО.С.1.12. Критички вреднује важност здравих стилова живота у превенцији болести. БИО.ОО.С.2.3. Користи једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. БИО.ОО.С.3.2. Процењује сопствене животне навике у односу на елементе здравог начина живота.	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду наставника.

Осми разред

VIII разред		
Допунска настава – теме	**Исходи**	**Начини остваривања програма**
Улога и значај појединих ћелијских органела у метаболизму ћелије: једро, ендоплазмични ретикулум, рибозоми, хлоропласти, центриоле, лизозоми. Матичне ћелије − ћелије програмиране за различите улоге. Принцип економичности грађе и функције живих бића.) Улога и значај ензима. Ендокрини систем и хуморална регулација. (2 часа) Регулаторна улога хормона биљака и животиња. Надражљивост, проводљивост, контрактилност Чулно-нервни систем животиња. (2 часа) Рефлексни лук. Поремећаји функције	БИО.ОО.О.3.8. Развија способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. БИО.ОО.О.1.2. Идентификује положај, изглед и функцију органа у људском телу.	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду наставника.

ендокриног система, нервног система и чула. (2 часа) Неуротрансмитери, нервни импулси, драж, надражај Хомеостаза − принцип повратне спреге. (2 часа) Фотосинтеза. Ћелијско дисање. Транспирација. (2 часа) Температурна регулација. (2 часа)		
Резултати стандардних лабораторијских анализа крви и урина. (2 часа) Биолошки смисао адолесценције (родни и полни идентитет у контексту хормонске активности и индивидуалне генетичке варијабилности). Заштита од полно преносивих болести контрацепција Одговорност за сопствено здравље.	БИО.ОО.О.3.1. Избегава ризична понашања и прихвата да су пубертетске промене (физичке, психичке, емоционалне и социјалне) део одрастања. БИО.ОО.О.3.2. Развија толеранцију, превазилази предрасуде и промовише социјалну укљученост. БИО.ОО.О.3.3. Усваја навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи.	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду наставника.
Календар живота, еволуција различитих група организама кроз геолошка доба и велика изумирања. Значај алги (цијанобактерија) и биљака за продукцију О2 и озонског омотача, као заштита од УВ зрака, и услов за развој осталих живих бића. Строматолити Излазак из воде на копно.	БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користи дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. БИО.ОО.О.3.11. Развија поверење у закључке засноване на научним доказима.	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду наставника.
Улуткавање и пресвлачење инсеката. Постанак нових врста кроз еволуционе процесе. Пубертет и адолесцеција човека. Цветање, плодоношење и сазревање плодова биљака. Теорија еволуције Еволуција човека.	БИО.ОО.О.2.4. Посматра, уочава, прати и описује појаве у животу организама из окружења и презентују резултате истраживања.	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични

		професионални портфолио о раду наставника.
Еволуција и развој екосистема. Концепт климакса. Циклуси кружења основних супстанци у природи (H2O, C, N) и њихова повезаност. Азотофиксација, микориза, симбиоза, симбионтски организми (лишајеви). (2 часа) Ограниченост ресурса (капацитет средине) и одрживи развој. Нестанак врста и фактори угрожавања (H.I.P.P.O. концепт). Типични екосистеми Србије. Ретке и угрожене врсте Србије. Интродукције и реинтродукције и инвазивне врсте. Последице глобалних промена. (2 часа)	БИО.ОО.О.1.3. Примерима илуструје узроке и последице штетног деловања антропогеног фактора на живи свет и животну средину. БИО.ОО.О.2.3. Проналази на интернету и у литератури податке о адаптацијама карактеристични х врста на услове који владају у екосистемима типичним за Србију. БИО.ОО.О.3.7. Конструктивно сарађује у активностима које имају за циљ очување животне средине и биодиверзитета непосредне околине.	- Разговор са ученицима у циљу бољег објашњавања градива - Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) које се не оцењују већ имају циљ да се ученицима боље разјасни шта је потребно да достигну - Разговор, дебата; -Посматрање ангажованости на часу и уредно вођене свеске за рад, Користи се педагошка свеска као извор података и показатеља о напредовању ученика као и лични професионални портфолио о раду наставника.

Хемија

Програм је израђен према одредбама чланова 60. и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и члана 26/а Закона о основном образовању у васпитању.

Програм допунске наставе оријентисан је на процес учења и остваривање исхода. У случају да ученик има велике потешкоће у савладавању градива урадиће се поступак о **индивуализацији** наставе која може водити ка изради **ИОП1** или **ИОП2** плана у сарадњи са ПП службом и тимом за инклузију. У случају ИОП1 тежња је усмерена на први (основни) ниво страндарда, а у раду на ИОП2 програм ће се у потпуности прилагодити потребама конкретног ученика.

Допунска настава се организује за ученике који **споријe усвајају знања** или су били **одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање**, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Теме допунске наставе биће утврђене у договору са ученицима и у зависности од уочених потешкоћа у савладавању градива.

Начини праћења постигнућа евидентирају се у педагошкој свесци наставника: посматрање, самоевалуација, вршњачко оцењивање, практични радови ученика, контролне вежбе, усмено испитивање, есеји.

У настави је предвиђен **један час седмично** допунске наставе – 36 часова годишње у VII разреду и 34 часова у VIII разреду.

Седми разред

VII разред		
Допунска настава – теме	**Исходи**	**Начини остваривања програма**
ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС	Ученик уме да : -Нађе везу између хемије и других наука -Разликује врсте супстанци	-фронтални -индивидуални - рад у пару

ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА	Ученик уме да: -правилно и безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором и испитује својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), мери масу, запремину и температуру супстанце - загрева супстанцу и изводи поступак цеђење и одвајање помоћу магнета .	-фронтални -индивидуални - рад у пару
АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ	Ученик уме да: -опише атом као најмању честицу хемијског елемента и зна његову структуру -препозна шта је атом, молекул и јон 279 - да одреди број елементарних честица у атому - квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола - користи податке дате у ПСЕ	-фронтални -индивидуални - рад у пару
МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА	Ученик уме да: -зна да одреди тип хемијске везе у молекулима -зна значење следећих термина: молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза	-фронтални -индивидуални - рад у пару
ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ	Ученик уме да: -да дефинише растворе, опише како настају и навеђе примере раствора у свакодневном животу -зна да састави апаратуру и изведе поступак цеђења -у једноставним огледима уме да испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише- прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота,на основу њихове сложености –да примере практичне примене елемената, једињења и смеша из сопственог окружења, -да изведе експеримент према датом упутству (да измери масу, запремину, загрева супстанцу на безбедан начин..)	-фронтални -индивидуални - рад у пару
ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ	Ученик уме да: – препозна и опише квалитативно и квантитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената и једињења - примени Закон о одржању масе и Закон сталних масених односа	-фронтални -индивидуални - рад у пару
ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ	Ученик уме да: -израчуна релативну молекулску масу	-фронтални -индивидуални - рад у пару
ВОДОНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ	Ученик уме да: -наброји основна физичка и хемијска својства неметала (агрегатно стање,боју , да напише реакцију са кисеоником) физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли	-фронтални -индивидуални - рад у пару

Осми разред

VIII разред		
Допунска настава – теме	**Исходи**	**Начини остваривања програма**
МЕТАЛИ, ОКСИДИ И ХИДРОКСИДИ	Ученик уме да : - препозна основна физичка и хемијска својства метала (агрегатностање, проводљивост топлоте и електрицитета и реакцију са кисеоником) – везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене -да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава – да на основу формуле именује оксиде метала и базе – примере оксида и база практичну примену ових једињења – основна физичка и хемијска својства оксида и база –	-фронтални -индивидуални - рад у пару

	утврди основна физичка својства оксида метала (агрегатно стање, боја, мирис) – докаже базна својства помоћу индикатора	
НЕМЕТАЛИ, ОКСИДИ И КИСЕЛИНЕ	Ученик уме да: Препозна основна физичка и хемијска својства неметала(агрегатно стање, проводљивосттоплоте и електрицитета и реакцију са кисеоником) – везу између својстава неметала и њихове практичне примене – да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења, оксиде неметала и киселине – примере оксида неметала и киселина у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења – основна физичка и хемијска својства оксида неметала икиселина – утврди основна физичка својства оксида неметала (агрегатно стање, боја, мирис) - докаже кисела својства помоћу индикатора	-фронтални -индивидуални - рад у пару
СОЛИ	Ученик уме да: - препозна примере соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења – основна физичка и хемијска својства соли - испита растворљивост соли	-фронтални -индивидуални - рад у пару
ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ	Ученик уме да: напише формуле, називе и функционалнегрупенајважнијих, алкохола, карбонилнихједињења, карбоксилнихкиселина и естара - основнафизичка и хемијскасвојстваалкохола, карбонилнихједињења, карбоксилнихкиселина и естара -практичнизначајалкохола, карбонилнихједињења, карбоксилнихкиселина и естара	-фронтални -индивидуални - рад у пару
БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА	Ученик уме да: -данаведефизичкасвојства (агрегатностање и растворљивост) масти и уља, угљениххидрата, протеина - примере и заступљеностмасти и уља, угљениххидрата и протеина у намирницама	-фронтални -индивидуални - рад у пару

Немачки

Програм је израђен према одредбама чланова 60. и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и члана 26/а Закона о основном образовању и васпитању.

Програм допунске наставе оријентисан је на процес учења и остваривање исхода. У случају да ученик има велике потешкоће у савладавању градива урадиће се поступак о **индивуализацији наставе** која може водити ка изради **ИОП1** или **ИОП2** плана у сарадњи са ПП службом и тимом за инклузију. У случају ИОП1 тежња је усмерена на први (основни) ниво страндарда, а у раду на ИОП2 програм ће се у потпуности прилагодити потребама конкретног ученика.

Допунска настава се организује за ученике који **спорије усвајају знања** или су били **одсутни са часова** и за оне **који желе да утврде своје знање**, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива. Циљ наставе је пружање индивидуалне помоћи у учењу, увежбавање и понављање стечених знања и давање упутстава за савладавање тешкоћа у учењу. Ученику треба омогућити да кроз допунска вежбања овлада предвиђеним садржајима у оквиру својих могућности.

Теме допунске наставе биће утврђене у договору са ученицима и у зависности од уочених потешкоћа у савладавању градива.

Начини праћења постигнућа евидентирају се у педагошкој свесци наставника: посматрање, самоевалуација, вршњачко оцењивање, практични радови ученика, контролне вежбе, усмено испитивање.

У настави предвиђен је **један час седмично** допунске наставе – 36 часова годишње у V, VI и VII разреду и 34 часова у VIII разреду.

Пети разред

Допунска настава – теме	Исходи	Начини остваривања програма
Neu hier?	- уме да поздрави и отпоздрави, представи се користећи најједноставнија језичка средства, спелује име; - постави и одговори на једноставна питања личне природе; - у неколико везаних исказа саопшти информације о себи; - попуни формулар личним подацима; - пита и каже шта воли / не воли; - разуме најједноставније информације у једноставним текстовима; - разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење / давање информација личне природе; - углавном разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе;	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози, игра по улогама; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - игре и песме примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.
Meine Klasse	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - препознаје и уме да примени бројеве у ситуацијама из свакодневног живота; - познаје важнија правописна правила и примењује их уз неправилности; - постави и одговори на једноставна питања личне природе; - у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; - постави и одговари на питања која се односе на изражавање допадања / недопадања користећи најједноставна језичка средства; - користи најфреквентније глаголе у садашњем времену у ситуацијама из свакодневног живота; - разуме краће текстове на тему Freunde / Schule; - уочава сличности и разлике у погледу одевања, школских предмета, опремљености кабинета/школе у Н и код нас.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - различите мануелне активности (једноставни цртежи на тему, израда презентације једноставне садржине); - песме примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.
Tiere	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - правилно записује познату лексику; - углавном разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе; - разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова; - разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - уме да постави и одговори на једноставна питања личне природе; - познаје и користи одређени и неодређени члан; - писаним путем преноси једноставне информације или податке о себи и другима; - познаје и користи део фреквентних морфолошких облика и синтаксичких структура; - разуме сличности и разлике у свакодневном животу у Н и код нас.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - постављање питања и давање кратких, једноставних одговора; - различите мануелне активности (израда постера једноставне садржине); - игре примерене узрасту; - флеш картице; - групно и индивидуално решавање проблема; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.

Mein Tag	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - правилно записује познату лексику; - разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова; - разуме једноставније текстове у којима се описују сталне и уобичајене радње и активности; - поставља и одговара на једноставна питања личне природе; - препознаје и уме да примени фразе за читање сата на неформални начин; - познаје и користи део фреквентних морфолошких облика и синтаксичких структура; - уме да опише дневни распоред активности користећи једноставна језичка средства и неколико везаних исказа; - разуме сличности и разлике у свакодневном животу у Н и код нас.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - игре примерене узрасту; - песме примерене узрасту; - групно и индивидуално решавање проблема; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.
Hobbys	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - правилно записује познату лексику; - препознаје и користи ограничен репертоар једноставних синтаксичких структура; - пита и каже шта уме / не уме; - разуме краће текстове у којима се описују радње у садашњости; - постави и одговори на једноставна питања личне природе; - разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима; - познаје и користи део фреквентних морфолошких облика; - познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - постављање питања и давање кратких, једноставних одговора; - различите мануелне активности (једноставни цртежи на тему) - игре примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.
Meine Familie	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - правилно записује познату лексику; - поставља једноставна питања личне природе и одговара на иста; - описује људе из свог непосредног окружења користећи једноставна језичка средства; - писаним путем преноси једноставне информације или податке о себи и другима; - познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције; - разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова; - разуме сличности и разлике у свакодневном животу у Н и код нас.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - игре примерене узрасту; - групно и индивидуално решавање проблема; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.
Was kostet das?	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова; - разумљиво изговара гласове и најчешће гласовне групе; - уме да постави и одговори на једноставна питања личне природе.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - флеш картице; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора.

Шести разред

Допунска настава – теме	Исходи	Начини остваривања програма
Mein Zimmer	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - разуме једноставан опис места; - описује карактеристике простора користећи једноставна језичка средства; - разуме једноставна питања која се односе на положај предмета у простору и одговора на њих; - разуме обавештења о положају предмета у простору; - разуме једноставне молбе и захтеве и реагују на њих; - уме да упути једноставне молбе и захтеве; - разуме једноставне текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње; - уме да размени информације које се односе на опис догађаја и радњи у садашњости; - описује сталне, уобичајене и тренутне активности користећи неколико везаних исказа и једноставна језичка средства; - познаје и користи део фреквентних морфолошких облика; - повезује неколико исказа у целину на тему.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - групно и индивидуално решавање проблема; - практичан рад (израда плаката једноставне садржине, цртежа, једноставних пројеката); - игре и песме примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.
Das schmeckt gut	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - разуме краће текстове који се односе на тражење/давање информација личне природе; - поставља и одговара на једноставна питања личне природе; - разуме и реагује на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним; - у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; - разуме једноставне исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; - изражава допадање и недопадање; - на једноставан начин наручи јело/пиће у ресторану и пита/каже колико нешто кошта; - уочава сличности и разлике у начину исхране у Н и код нас.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - групно и индивидуално решавање проблема; - практичан рад (израда плаката једноставне садржине, цртежа, једноставних пројеката); - игре и песме примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.
Meine Freizeit	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - уме да упути једноставан предлог; - пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање; - разуме једноставне текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње; - опише сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности користећи неколико везаних исказа и једноставна језичка средства; - разуме планове и намере и реагује на њих; - размени једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама;	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - групно и индивидуално решавање проблема; - практичан рад (израда плаката једноставне садржине, цртежа, једноставних пројеката); - игре и песме примерене узрасту;

	- уме да саопшти шта он/она или неко други планира, намерава; - тражи и даје информације о хронолошком времену користећи једноставна језичка средства; - познаје и користи део фреквентних морфолошких облика; - уме да опише дневни / недељни распоред активности користећи једноставна језичка средства.	- вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.
Das sieht gut aus	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - познаје и користи део фреквентних морфолошких облика; - разуме једноставне текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње; - уме да опише карактеристике бића користећи једноставна језичка средства; - захвали и извини се користећи једноставна језичка средства; - разуме свакодневне изразе у вези са осетима и осећањима и реагује на њих; - изрази основне осете и осећања користећи једноставна језичка средства; - разуме једноставне исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; - изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење; - пита / каже / израчуна колико нешто кошта; - разуме краће, једноставне текстове који се односе на описивање особа; - уме да опише особе користећи једноставна језичка средства.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - групно и индивидуално решавање проблема; - практичан рад (израда плаката једноставне садржине, цртежа, једноставних пројеката); - игре и песме примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.
Partys	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - разуме честитку и одговори на њу; - упути пригодну честитку; - разуме једноставна обавештења о хронолошком времену; - тражи и даје информације о хронолошком времену користећи једноставна језичка средства; - опише дневни / недељни распоред активности; - разуме једноставне текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње; - пружи одговарајући изговор или оправдање; - састави списак за куповину; - изрази количину у најшире заступљеним мерама (грами, килограми...); - разуме планове и намере и реагује на њих; - размени једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама; - разуме краће текстове у којима се описују догађаји у прошлости; - размени информације у вези са догађајима у прошлости; - опише у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости; -опише сталне, уобичајене и тренутне активности користећи неколико везаних исказа.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - групно и индивидуално решавање проблема; - практичан рад (израда плаката једноставне садржине, цртежа, једноставних пројеката); - игре и песме примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.

Meine Stadt	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - разуме једноставан опис места; - опише карактеристике места користећи једноставна језичка средства; -разуме једноставна питања која се односе на простор и правац кретања и одговори на њих; - разуме обавештења о простору и правцу кретања; - затражи и пружи кратко обавештење; -захвали и извини се користећи једноставна језичка средства; - разуме краће текстове у којима се описују догађаји у прошлости; - размени информације у вези са догађајима у прошлости.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - практичан рад (израда плаката једноставне садржине, цртежа, једноставних пројеката); - игре примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.
Ferien	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - разуме планове и намере и реагује на њих; - уме да размени једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама; - саопшти шта он / она или неко други планира, намерава; - опише стално, уобичајене и тренутне активности користећи неколико везаних исказа и једноставна језичка средства.	- читање и слушање, разумевање прочитаног; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.

Седми разред

Допунска настава – теме	Исходи	Начини остваривања програма
Wie war´s in den Ferien?	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - користи фреквентне речи и изразе; - разуме краће, једноставне текстове који се односе на описивање особа, места, појава, радњи, стања, збивања; - уме да опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставна језичка средства; - разуме краће, једноставне текстове у којима се описују догађаји, искуства и способности у прошлости; - уме да размени једноставне информације и/или неколико информација у низу о догађајима, искуствима и способностима из прошлости; - уме да опише догађај из прошлости користећи неколико краћих, везаних исказа; - уме да опише метеоролошке прилике користећи једноставна језичка средства; - разуме и формулише једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - групно и индивидуално решавање проблема; - практичан рад (израда плаката једноставне садржине, цртежа, једноставних пројеката); - игре и песме примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.

Meine Pläne	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - користи фреквентније речи и изразе; - разуме једноставне исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; - уме да размени једноставне исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; - уме да саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа користећи једноставна језичка средства; - разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; - изражава жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; - разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; - изражава мишљење, слагање/ неслагање и даје кратко образложење; - поставља и одговора на једноставнија питања личне природе; - уме да саопшти информације о себи и другима; - уме у неколико краћих, везаних исказа да опише догађај из прошлости; - разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - групно и индивидуално решавање проблема; - практичан рад (израда плаката једноставне садржине, цртежа, једноставних пројеката); - игре и песме примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.
Freundschaft	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - користи фреквентне речи и изразе; - разуме једноставније текстове који се односе на опис особа; - уме да опише и упореди жива бића користећи једноставна језичка средства; - разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; - уме да упути уобичајене молбе и захтеве; - разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - уме да размени једноставне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - уме да опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; - разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; - изражава мишљење, слагање / неслагање и даје кратко образложење.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - групно и индивидуално решавање проблема; - практичан рад (израда плаката једноставне садржине, цртежа, једноставних пројеката); - игре и песме примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.
Bilder und Töne	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - користи фреквентне речи и изразе; - разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости - уме да размени једноставне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - разуме једноставне забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих;	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - групно и индивидуално решавање проблема; - практичан рад (израда плаката једноставне

	- уме да размени једноставне информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту, као и на своје и туђе обавезе; - уме да саопшти једноставна правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи једноставна језичка средства; - изражава допадање / недопадање; - разуме и следи једноставна упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - пружа једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - разуме једноставније предлоге, савете; - упути предлоге, савете користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе.	садржине, цртежа, једноставних пројеката); - игре и песме примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.
Zusammenleben	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - користи фреквентне речи и изразе; - користи ограничен репертоар синтаксичких структура; - разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - описује карактеристике простора користећи једноставна језичка средства; - повезује неколико исказа у целину на тему; - разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију у простору и правац кретања и одговоре на њих; - уме да затражи и разуме обавештења о оријентацији у простору и правцу кретања; - уме да саопшти правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства; - изражава допадање / недопадање уз једноставно образложење.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - групно и индивидуално решавање проблема; - практичан рад (израда плаката једноставне садржине, цртежа, једноставних пројеката); - игре и песме примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.
Das gefällt mir	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - користи фреквентне речи и изразе; - разуме једноставније текстове који се односе на опис особа; - разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; - изражава допадање и недопадање уз једноставно образложење; - разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; - изражава мишљење, слагање / неслагање и даје кратко образложење; - разуме једноставније изразе који се односе на количину и цену; - постави питање и саопшти колико нечега има / нема користећи једноставнија језичка средства; - пита / каже / израчуна колико нешто кошта; - разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - уме да размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - групно и индивидуално решавање проблема; - практичан рад (израда плаката једноставне садржине, цртежа, једноставних пројеката); - игре и песме примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.

	радње у садашњости; - описује радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа и једноставнија језичка средства.	
Mehr über mich	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - разуме једноставније текстове који се односе на опис особа; - у неколико везаних исказа даје информације о себи и другима; - разуме једноставне текстове у којима се описују догађаји, искуства и способности у прошлости; - уме да размени појединачне информације и/или некоико информација у низу о догађајима, искуствима и способностима из прошлости; - описује у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости; - разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; - изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - групно и индивидуално решавање проблема; - игре и песме примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.

Осми разред

Допунска настава – теме	Исходи	Начини остваривања програма
Magst du Sport?	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - у неколико везаних исказа уме да саопшти информације о себи и другима; - разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, појава, радњи, стања, збивања; - уме да опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; - уме да опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; - разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у садашњости; - уме да размени информације о искуствима, догађајима и способностима у садашњости; - разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; - уме да размени информације о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; - упореди особине; - разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; - изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - групно и индивидуално решавање проблема; - практичан рад (израда плаката једноставне садржине, цртежа, једноставних пројеката); - игре и песме примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall, ZUM deutsch-lernen); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.
Das feiern wir!	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - разуме једноставне текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости;	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - постављање једноставних

	- уме да размени појединачне информације и/или некоико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, појава, радњи, стања, збивања; - уме да опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разуме позиве на заједничке активности и одговора на њих уз одговарајуће образложење; - уме да упути позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; - уме да затражи и пружи додатне информације у вези са позивима на заједничке активности; - разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; - изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење; - уочава сличности и разлике у прослављању празника у Н и код нас.	питања и давање кратких, једноставних одговора; - групно и индивидуално решавање проблема; - практичан рад (израда плаката једноставне садржине, цртежа, једноставних пројеката); - игре и песме примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall, ZUM deutsch-lernen); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.
Keine Sorge!	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, појава, радњи, стања, збивања; - уме да опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разуме једноставније предлоге, савете; - уме да упути предлоге, савете користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; - разуме једноставније текстове који се односе на представљање и тражење/давање информација личне природе; - представи себе користећи једноставнија језичка средства; - у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; - разуме једноставнија питања која се односе на положај предмета у простору; - затражи и разуме обавештења о положају предмета у простору; - разуме позиве на заједничке активности и одговора на њих уз одговарајуће образложење; - уме да упути позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; - затражи и пружи додатне информације у вези са позивима на заједничке активности.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - групно и индивидуално решавање проблема; - практичан рад (израда плаката једноставне садржине, цртежа, једноставних пројеката); - игре и песме примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall, ZUM deutsch-lernen); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.
Wir sind da!	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - разуме једноставније текстове који се односе на опис места; - опише места користећи једноставнија језичка средства; - разуме једноставне текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - разуме једноставнија питања која се односе на	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - групно и индивидуално решавање проблема; - практичан рад (израда плаката једноставне садржине, цртежа, једноставних пројеката); - игре и песме примерене узрасту;

	оријентацију у простору и правац кретања и одговора на њих; - затражи и разуме обавештења о оријентацији у простору и правцу кретања; - опише правац кретања једноставнијим везаним исказима; - разуме једноставније исказе који се односе на количину и цене; - размени информације у вези са количином и ценама; - разуме уобичајене изразе у вези са жељама и реагује на њих; - изражава жеље једноставнијим језичким средствима.	- вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall, ZUM deutsch-lernen); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.
Wir schützen die Umwelt	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - разуме једноставне текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - разуме једноставније предлоге и савете; - упути предлоге и савете користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; - затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима и саветима; - разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; - изражава мишљење, слагање/неслагање и дају кратко образложење; - уме да опише метеоролошке прилике користећи једноставнија језичка средства; - изражава допадање/недопадање уз једноставно образложење.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - групно и индивидуално решавање проблема; - практичан рад (израда плаката једноставне садржине, цртежа, једноставних пројеката); - игре и песме примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall, ZUM deutsch-lernen); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.
Wohin fahren wir?	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - разуме једноставније текстове који се односе на опис места; - опише места користећи једноставнија језичка средства; - разуме једноставне текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - разуме једноставније исказе који се односе на планове, намере и реагује на њих; - размени једноставније исказе у вези са плановима, намерама; - саопшти шта он/она или неко други намерава; - разуме једноставније предлоге и савете; - упути предлоге и савете користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; - затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима и саветима; - разуме једноставније исказе који се односе на количину и цене; - размени информације у вези са количином и ценама; - разуме уобичајене изразе у вези са жељама и	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - мини-дијалози; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - групно и индивидуално решавање проблема; - практичан рад (израда плаката једноставне садржине, цртежа, једноставних пројеката); - игре и песме примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall, ZUM deutsch-lernen); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.

	реагује на њих; - изрази жеље једноставнијим језичким средствима.	
Mach´s gut!	- препознаје и именује појмове који се односе на тему; - разуме једноставне текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - разуме уобичајене изразе у вези са интересовањима, осетима и осећањима и реагује на њих; - изрази интересовања, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; - разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; - изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење; - честита и захвали се користећи мање сложена језичка средства.	- слушање и читање, разумевање прочитаног; - постављање једноставних питања и давање кратких, једноставних одговора; - групно и индивидуално решавање проблема; - игре и песме примерене узрасту; - вежбе прилагођене могућностима ученика; - самостално вежбање граматичких структура на платформама (wordwall, ZUM deutsch-lernen); - давање инструкција / линкова за коришћење разних платформи за учење немачког језика.

Додатна настава

Српски језик

Додатна настава

Додатни рад се организује за ученике од V до VIII разреда који покажу посебне способности и интересовања да науче више од прописаног програма у редовној настави за поједине наставне области. Додатни рад ће се организовати на нивоу одељења, а извршиоци су наставници разредне и предметне наставе.

Пети разред

Теме/ садржаји	Време реализације	Начин реализације
Уводни час, упознавање са садржајима и начином рада	септембар	договор
Посета градској или школској библиотеци	септембар	фронтални рад; дијалошка метода припрема задатака, подела на групе
Припрема за учешће у креативној радионици *Дјевојка цара надмудрила,* елементи народних приповедака, разлике између бајки и новела	септембар	фронтални рад; дијалошка метода, рад на тексту
Главни реченични чланови: субјекат, предикат, глаголски и именски	октобар	фронтални рад; дијалошка метода (вежба на припремљеним примерима)
Драматизација једног одломка по избору према моделу (*Биберче, Капетан Џон Пиплфокс*)	октобар	Дискусија, договор Подела на улоге
Тумачење епског текста: представљање приче по избору из збирки *Мале бајке* и *Велико двориште* С. Раичковића	октобар	фронтални рад; дијалошка метода, рад на тексту
Лексика у приповеци *Поход на мјесец*	октобар	фронтални рад; дијалошка метода, истраживачки рад на тексту
Зависни реченични чланови	октобар	фронтални рад; вежбање на припремљеним примерима

Локално обојен говор јунака (*Чича Јордан*, С. Сремац)	новембар	фронтални рад; дијалошка метода, рад на тексту
Стилске вежбе: издвајање дескриптивних делова из приповедака по избор (о месецу)	новембар	фронтални рад; дијалошка метода, рад на тексту
Визуелно представљање ликова из романа *Доживљаји Тома Сојера,*	новембар	групни рад или рад у пару (вежба на припремљеним примерима)
Поређење реке Мисисипи и Мораве	новембар	индивидуални рад
Значење и употреба падежа, провера припремљености за школско такмичење	децембар	фронтални рад; дијалошка метода вежбање на припремљеним примерима
Лирски субјект у *Шашавој песми* и ***Ђачком растанку***	децембар	фронтални рад; дијалошка метода, рад на тексту
Главно и споредно у епском делу; догађаји, ликови, епизоде	децембар	фронтални рад; дијалошка метода, рад на тексту
Чланови хајдучке дружине (визуелно представљање ликова из романа *Хајдуци*)	децембар	групни рад; дијалошка метода и демонстрациона, рад на тексту
Легенде и предања о Светом Сави	јануар	фронтални рад, групни; дијалошка метода, рад на тексту
Неисторијске и историјске личности у преткосовским песмама	јануар	фронтални рад, групни; дијалошка метода, рад на тексту
Митолошки мотиви у песмама преткосовског циклуса	фебруар	фронтални рад, групни; дијалошка метода и демонстрациона, рад на тексту
Митолошки мотиви у лирским песмама	фебруар	фронтални рад; дијалошка метода. вежбање на примерима календарских и обредних песама
Портрети јунака из епских дела	фебруар	дијалошка метода, рад на тексту, коментарисање и дискусија
Систематизација народне књижевности	фебруар	фронтални и индивидуални рад; тест
Истраживачки задаци за рад на тексту *Прва бразда*	март	метода самосталног рада ученика; фронтални рад, рад на тексту
Изражајно казивање песама о мајци	март	Монолошка и дијалошка метода; рад по групама
Истраживачки задаци за рад на тексту *Десетица*	март	дијалошка метода; метода самосталног рада ученика
Приповедање у 1. лицу и наратор у приповеци *Десетица*	март	индивидуалан и фронтални рад; дијалошка метода, рад на тексту
Шешир професора Косте Вујића, примери из нашег школског живота	април	рад на тексту, индивидуалан рад
Успомене, доживљаји, сећања, дијалог	април	фронтални рад, дијалошка метода, рад на тексту
Стилска вежба – поетски прозни текст *Мостови*	април	фронтални рад; дијалошка метода вежбање на примерима
20000 миља под морем и ***Робинсон Крусо –*** авантуристички романи из угла ученика	април	вербална метода, демонстрациона метода; фронтални рад
Приказ ученика: *Најбоља књига из лектире по мом избору*	мај	монолошка метода; фронтални рад
Представљање ***Антологије српске поезије за децу,*** Душана Радовића	мај	Вербална и демонстр. метода; фронтални рад
Избор прилога за школски лист *Наши кораци*	мај	самосталан рад ученика дискусија, рад у групи
Анализа и изложба презентација насталих на часовима додатне наставе	јун	дијалошка, аналитичкосинтетичка метода; дискусија, рад у групи

На првом часу се на основу интересовања ученика доноси оријентациони план рада који прати садржаје редовне наставе и календар у Годишњем плану рада школе.
Напомена: План рада додатне наставе подложан је корекцијама према исказаним интересовањима ученика и могућностима за учешће у активностима које се не могу унапред планирати. Ученици се самостално опредељују за проширивање знања из свих или само појединих програмско-тематских подручја редовне наставе: књижевност, језик, култура изражавања, филмска и сценска уметност. Динамика се одражава и појачаном индивидуализацијом рада у редовној настави, давањем посебних задатака, ангажовањем у одговарајућим слободним активностима и др.

Шести разред

Теме/ садржаји	Време реализације	Начин реализације
Уводни час, представљање садржаја додатне наставе	септембар	договор
Припрема за учешће у креативној радионици *Обичајне лирске народне песме*	септембар	фронтални рад; дијалошка метода припрема задатака, подела на групе
Стилски елементи народних песама, разлике међу врстама обичајних песама	септембар	фронтални рад; дијалошка метода, рад на тексту
Драматизација једног одломка по избору према моделу (*Живот и обичаји народа српскога*)	октобар	фронтални и групни рад; Подела на улоге
Творба речи - специфичности	октобар	фронтални рад; дијалошка метода, вежбање на припремљеним примерима
Породичне и обичајне народне песме, избор	октобар	фронтални рад; дијалошка метода, презентација
Комади из различнијех косовскијех пјесама, избор	октобар	фронтални рад; дијалошка метода, истраживачки рад на тексту
Портретисање – ликови косовских јунака	октобар	фронтални рад и групни рад; рад на тексту; креирање стрипа
Синтаксичке и стилске вежбе, ситуациони подстицаји за богаћење речника и тражење погодног израза	новембар	фронтални рад; дијалошка метода, рад на тексту
Изражајно читање и казивање изабраног одломка: реченична интонација	новембар	фронтални рад; дијалошка и монолошка метода, рад на тексту
Битне карактеристике епских народних песама косовског циклуса и циклуса о Марку Краљевићу	новембар	групни рад или рад у пару (вежба на припремљеним примерима)
Портрети јунака из песама косовског циклуса и песама о Марку Краљевићу	новембар	индивидуални и фронтални рад;презентација портрета
Улица Филипа Вишњића, Сусрет Филипа Вишњића и Карађорђа	децембар	фронтални рад; дијалошка метода
Градинар, Избор најлепших стихова из збирке	децембар	фронтални рад; дијалошка метода, рад на тексту
Извештај: *Једна заједничка акција*	децембар	фронтални рад; дијалошка, метода самосталних радова, текст метода
Стваралачко препричавање са променом тачке гледишта: Празници у мом дому	децембар	групни рад; дијалошка и монолошка метода
О пореклу, Историјске одреднице из обрађених књижевних дела	јануар	фронтални рад, групни; дијалошка метода демонстрациона,
Свети Сава, избор из народне књижевности	јануар	фронтални рад, групни; дијалошка метода, рад на тексту
Моја Плава звезда, асоцијативна поља	фебруар	фронтални рад, групни; дијалошка метода и демонстрациона, рад на тексту

Аска и вук, Динамички и статични мотиви у приповеци; дескриптивне целине	фебруар	фронтални рад; дијалошка метода вежбање на примерима из текста
Сањар, Прича из мог детињства	фебруар	дијалошка метода, рад на тексту, рад у пару, коментарисање и дискусија
Маслачково вино, Избор најлепше приче из детињства	фебруар	фронтални и индивидуални рад;
Аналфабета, Сценски приказ	март	метода самосталног рада ученика; фронтални рад, рад на тексту
Аутобиографија, Драматизација одабраног одломка	март	Монолошка и дијалошка метода; рад по групама
Дечаци Павлове улице, Дечаци, јунаци романа	март	дијалошка метода; метода самосталног рада ученика
Јазавац пред судом, Стилска обојеност текста помоћу туђица и локализама	март	индивидуалан и фронтални рад; дијалошка метода, рад на тексту
Синтаксичко-стилска вежба: ситуациони подстицаји за богаћење речника	април	дијалошка метода; рад на тексту, индивидуалан рад
О, класје моје, *Ратар,* Стилска изражајна средства	април	фронтални рад, рад у групи; дијалошка метода, рад на тексту
Орлови рано лете, Ђачке дружине некад и сад	април	фронтални рад; дијалошка метода
Хумористично у обрађеним делима из школске лектире	април	вербална метода, демонстрациона метода; фронтални рад
Како бих организовао час српског језика – ученик у улози наставника	мај	фронтални рад, дискусија, демонстрација
Приказ ученика: *Најбоља књига из лектире по мом избору*	мај	вербална метода, демонстрациона метода; фронтални рад индивидуални;
Избор прилога за школски лист *Наши кораци*	мај	самосталан рад ученика дискусија, рад у групи
Анализа и изложба радова насталих на часовима додатне наставе	јун	дијалошка, аналитичкосинтетичка метода; дискусија, рад у групи

Напомена: План рада додатне наставе подложан је корекцијама према исказаним интересовањима ученика и могућностима за учешће у активностима које се не могу унапред планирати.

Седми разред

Активности/садржај	Време реализације	Начин реализације/ облик рада, метод рада
1. Уводни час, упознавање са планом додатне наставе	септембар	фронтални, монолошко-дијалошки метод
2. Језичко-стилска средства	септембар	самостални рад ученика, рад на тексту
3. Разумевање текста, вежбање	септембар	дијалошки метод, самостални рад ученика, рад на тексту
4. Креативно писање	септембар	самостални рад ученика, рад на тексту
5. Креативно писање	септембар	самостални рад ученика, рад на тексту
6. Описивање динамичних и статичних појава	октобар	монолошки и дијалошки метод, самостални рад ученика
7. Анализа домаћег филма, визуелни ефекти	октобар	дискусија (расправа)

8. Синтаксичке вежбе	октобар	рад на тексту, рад у пару
9. Синтаксичке и стилске вежбе	октобар	рад на тексту, рад у пару
10. Анализа савременог књижевног дела по избору	новембар	монолошки метод, самостални рад ученика
11. Давање препоруке за читање дела	неовембар	монолошки метод, самостални рад ученика
12. Писање приказа књижевног дела	новембар	самостални рад ученика, рад на тексту
13. Сарадња са библиотекаром, предметни и ауторски каталози	новембар	дијалошки метод, демонстрациони
14. Коришћење секундарне литературе о делима и писцима	децембар	индивидуални рад, самостални радови ученика
15. Пасивне, безличне и обезличене реченице	децембар	монолошко-дијалошки метод, рад на тексту, рад у пару
16. Читање и разумевање нелинеарних елемената текста	децембар	самостални рад ученика, рад на припремљеном материјалу
17. Стваралачко препричавање текста с променом тачке гледишта	децембар	монолошки метод
18. Старословенски језик, проучавање текста	јануар	групни рад, рад на тексту
19. Старословенски споменици на српском тлу	јануар	групни рад, рад на тексту
20. Есеј о Доситеју Обрадовићу	фебруар	индивидуални и фронтални рад, рад на тексту
21. Есеј о Доситеју Обрадовићу	фебруар	индивидуални рад, рад на тексту
22. Проучавање локалног говора: одступања од нормативне граматике, архаизми и туђице	фебруар	групни рад, рад на тексту
23. Улога хумора; иронија, сарказам и сатира	фебруар	фронтални рад, дискусија, рад на тексту
24. Особености уметничке лирске песме	март	дијалошки метод, рад на тексту, групни рад
25. Синтаксичке вежбе: конгруенција	март	рад на тексту, индивидуални
26. Приказ савременог књижевног дела (ван школског програма)	март	фронтални рад, монолошко-дијалошки метод, рад на тексту
27. Карактеризација ликова у књижевном делу	март	фронтални рад, монолошко-дијалошки метод, рад на тексту
28. Коректура и лектура одабраног текста; коришћење речника у настави	април	индивидуални рад, рад на тексту
29. Четвороакценатски систем српског језика	април	монолошко-дијалошки метод, демонстрациони, рад на тексту
30. Говорна вежба о слободно изабраној теми са унапред постављеним планом	април	монолошки, дијалошки метод
31. Посета књижевној вечери или промоцији књига	мај	фронтални рад, методе демонстрације и запажања
32. Компаративна анализа позоришне представе и филма	мај	фронтални рад, дискусија
33. Коментарисање новинских чланака по избору ученика	мај	фронтални рад, дискусија
34. Избор књижевнотеоријских појмова за речник	мај	дијалошки метод, аналитичко-синтетички метод, рад у групи
35. Израда речника књижевнотеоријских појмова	јун	дијалошки метод, аналитичко-синтетички метод, рад у групи
36. Такмичење на нивоу разреда: сумирање резултата рада додатне наставе	јун	фронтални рад, дијалошки метод, аналитичко-синтетички метод

Осми разред

Активности/садржај	Време реализације	Начин реализације/облик рада, метод рада
1. Уводни час, план додатне наставе	септембар	фронтални, монолошка и дијалошка метода
2. Стилске и језичке карактеристике песама о ослобођењу Србије	септембар	дијалошка метода, самостални рад ученика, рад на тексту
3. Етичка и естетичка вредност наше народне поезије	септембар	Синтеза, самостални рад ученика,
4. Српски Хомер, песнички опус Филипа Вишњића, са освртом на Вукове певаче	септембар	дијалошка метода, самостални рад ученика, рад на текстовима из секундарне литературе
5. Развој словенске писмености постанак словенског језика и писма; састав старе ћирилице реформа азбуке; рускословенски и славеносрпски; Вукова борба за језик и правопис	октобар	дискусија, дијалошка метода, рад на тексту; ппт о развоју језика
5. Два Вукова Рјечника напоредна анализа према одабраним речима	октобар	монолошка и дијалошка метода, самостални рад ученика; писмена вежба – ЗУ
Славеносербски – језик престижа у српском грађанском друштву Уочавање особина на основу језика ликова из Стеријиних комедија	октобар	дијалошка метода, рад у пару или рад у групама; Покондирена тиква, Лажа и паралажа
Баладе и романсе, ликови и мотиви	октобар	дијалошка метода, индивидуални или групни рад; Зидање Скадра, Јетрвица, адамско колено
Читање и разумевање нелинеарних елемената текста	новембар	монолошка метода, дијалошка метода, рад на припремљеном материјалу
Коришћење секундарне литературе о делима и писцима	новембар	индивидуални рад, самостални радови ученика
Савремени песнички језик основне тематске и стилско-језичке одлике, развој, оснивачи, главни представници у нашој књижевности	новембар	монолошка и дијалошка метода, рад на тексту, фронтални
Савремено књижевно дело у стиху, упознавање и коришћење основне литературе о делима и писцима, формирање властитог става и мишљења о делу	новембар	дијалошка метода, аналитичко-синтетичка метода, фронтални рад
Анализа савременог књижевног дела по избору	децембар	дијалошка метода, рад на самостално одабраном тексту
Писање приказа књижевног дела	децембар	Самостални и групни рад
Стваралачко препричавање текста с променом тачке гледишта	децембар	монолошка метода, фронтални
Семантичке могућности речи стилске одлике речи и њихових облика врсте стилова, књижевни језик и арго	децембар	Дискусија, монолошка и дијалошка метода, фронтални рад,
Живот и дело светог Саве савремени писци о Светом Сави друштвено-историјска вредност и значај лика и дела	јануар	индивидуални рад, самостални радови ученика дијалошка метода, аналитичко-синтетичка метода, фронтални рад
Старословенски језик, проучавање текста	јануар	индивидуални рад и рад у пару, дијалошка и текст метода

Старословенски споменици на српском тлу	фебруар	индивидуални рад и рад у пару, дијалошка и текст метода
Живот и дело П. П. Његоша Његошев лик у делима савременика друштвено-историјска вредност и значај лика и дела	фебруар	дијалошка метода, рад на тексту, рад у пару или рад у групама
Карактеризација Његошевог лика у делу Писма из Италије	фебруар	рад на тексту, дијалошка метода, фронтални и групни рад; фрагменти из путописа
Вежбе у говорништву кратко, садржајно и јасно излагање - за одређено време о одређеној теми; говорење пред групом	март	дијалошка метода, фронтални,
Излагање о одређеној теми	март	дијалошка метода, индивидуални рад
Есеј о Доситеју	март	индивидуални и фронтални рад, комбинована метода
Одступања од нормативне граматике, проучавање локалног говора бележење локализама и туђица и утврђивање њиховог порекла, вежбе у замењивању локализама и туђица одговарајућим изразима и речима стандардног књижевног језика	март	дијалошка метода, рад на тексту, рад у пару коментарисање
Драмско дело књижевно, позоришно, писано за радио и ТВ -одлике - специфичности позоришне драме	април	Студијско путовање – посета члановима драмске секције „Аврам Мразовић“ у Сомбору
Коментарисање изабраних новинских чланака	април	дискусија, фронтални рад
Приказ савременог књижевног дела (ван школског програма)	април	монолошка и текст метода, фронтални рад
Посета књижевној вечери или промоцији књига	мај	методе демонстрације и запажања, вербалне методе, фронтални рад
Вежбе у говору са правилним акцентовањем	мај	монолошка метода, фронтални рад
Избор књижевнотеоријских појмова за речник	мај	рад у групи или рад у пару, дијалошка и текст метода
Критичка процена телевизијске емисије	мај	рад у групи, фронтални рад

Напомена: План рада додатне наставе подложан је корекцијама према исказаним интересовањима ученика и могућностима за учешће у активностима које се не могу унапред планирати.

Енглески језик

Програм је израђен према одредбама чланова 60 и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и члана 26/а Закона о основном образовању у васпитању.

За рад са даровитим ученицима биће органозовани посебни часови на којима ће се ученици спремати за такмичења националног и међународног нивоа, али и радити школске, локалне, националне и међународне пројекте. Овим обликом наставе (додатна настава) прати се усвојен план и програм редовне наставе по разредима, од V до VIII разреда.

Ученици који искажу надпросечну заинтересованост за предмет биће позвани да похађају додатну наставу. Предвиђено је 36 часова додатне наставе.

Пети разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава из енглеског језика – теме V разред	Време реализације	Број часова
My life	I пол.	5
Animals	I пол.	5
Holidays	I & II пол.	6
Food	II пол.	5
The world	II пол.	5
Entertainment	II пол.	5
Sports	II пол.	5
Укупно		36

Шести разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава из енглеског језика – теме VI разред	Време реализације	Број часова
My life	I пол.	5
The future/Space	I пол.	5
Holidays	I & II пол.	6
Times and places	II пол.	5
Cities	II пол.	5
Experiences	II пол.	5
Sports &Entertainment	II пол.	5
Укупно		36

Седми разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава из енглеског језика – теме VII разред	Време реализације	Број часова
My life	I пол.	6
Past and present	I пол.	5
Fame and fortune	II пол.	5
Health and safety	II пол.	5
Heroes	II пол.	5
Our environment	II пол	5
Relationships	II пол.	5
Укупно		36

Осми разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава из енглеског језика – теме VIII разред	Време реализације	Број часова
My life	I пол.	5
Problems	I пол.	5
The future	II пол.	5
Risks	II пол.	5
Can I ask…?	II пол.	5
Buying and selling	II пол	5
Protest	II пол.	4
Укупно		34

Историја

Програм је израђен према одредбама чланова 60 и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и члана 26/а Закона о основном образовању у васпитању.
За рад са даровитим ученицима биће органозовани посебни часови на којима ће се ученици спремати за такмичења националног и међународног нивоа, али и радити школске, локалне, националне и међународне пројекте. Овим обликом наставе (додатна настава) прати се усвојен план и програм редовне наставе по разредима, од V до VIII разреда.
Ученици који искажу надпросечну заинтересованост за предмет биће позвани да похађају додатну наставу. Предвиђено је 36 часова додатне наставе.

Пети разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава из историје – теме V разред	Време реализације	Број часова
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	I пол.	2
ПРАИСТОРИЈА	I пол.	1
СТАРИ ИСТОК	I пол.	2
АНТИЧКА ГРЧКА	II пол.	2
АНТИЧКИ РИМ	II пол.	2
Укупно		9

Шести разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава из историје – теме VI разред	Време реализације	Број часова
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	I пол.	1
ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	I пол.	2
ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	II пол.	3
ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ НОВОМ ВЕКУ	II пол.	3
Укупно		9

Седми разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава из историје – теме VIII разред	Време реализације	Број часова
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	I пол.	1
ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА	I пол.	2
ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ	II пол.	2
СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА	II пол.	2
СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА	II пол.	2
Укупно		9

Осми разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава из историје – теме VIII разред	Време реализације	Број часова
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	I пол.	1
ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА	I пол.	2

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ	II пол.	2
СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА	II пол.	2
СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА	II пол.	2
Укупно		9

Физика

Програм је израђен према одредбама чланова 60 и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и члана 26/а Закона о основном образовању у васпитању.
За рад са даровитим ученицима биће органозовани посебни часови на којима ће се ученици спремати за такмичења националног и међународног нивоа, али и радити школске, локалне, националне и међународне пројекте. Овим обликом наставе (додатна настава) прати се усвојен план и програм редовне наставе по разредима, од VI до VIII разреда.
Ученици који искажу надпросечну заинтересованост за предмет биће позвани да похађају додатну наставу. Предвиђено је 36 часова додатне наставе.

Шести разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава из физике – теме VI разред	Време реализације	Број часова
1. Увод у физику	I пол.	1
2. Кретање	I пол.	3
3. Сила	I пол.	2
4. Мерење	II пол.	3
5. Маса и густина	II пол.	2
6.Притисак	II пол.	1
Укупно		12

Седми разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава из физике – теме VII разред	Време реализације	Број часова
1. Сила и кретање	I пол.	3
2. Кретање тело под дејством силе теже. Силе трења	I и II пол.	2
3. Равнотежа тела	II пол.	2
4. Снага	II пол.	3
5. Топлотне појаве	II пол.	1
Укупно		11

Осми разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава из физике – теме VIII разред	Време реализације	Број часова
Осцилаторно и таласно кретање	I пол.	2
Светлосне појаве	I пол.	3
Електрично поље	I пол.	2
Електрична струја	II пол.	4
Магнетно поље	II пол.	2
Елементи атомске и нуклеарне физике	II пол.	1
Физика и савремени свет	II пол.	1
Укупно		15

Географија

Седми разред

ДОДАТНА НАСТАВА	Седми разред	
Број часова	18	
Циљ додатне наставе	Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе уз мотивисање ученика да развијају критичко мишљење, способност анализе, синтезе и апстрактног мишљења, као и оспособљавање ученика на самосталан истраживачки рад.	
Методе рада	Монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована	
Облици рада	Фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални	
Наставна тема	Исходи	Садржај
Регионална географија	–ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, –ГЕО ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. –ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.	Регионална географија, принципи регионализације. Хомогеност и хетерогеност географског простора.
Географске регије Европе	–ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. –ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. –ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету. –ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. –ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено- географских показатеља. –ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији.	Јужна Европа Средња Европа Западна Европа Северна Европа Источна Европа Европска унијаа

	– ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. – ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата. – ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера. – ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.	
Азија	–ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. –ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. –ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету. –ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. – ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено- географских показатеља. ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. – ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. – ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата. – ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера. – ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.	Географски положај, границе и величина Азије. Природне одлике Азије. Становништво Азије. Насеља Азије. Привреда Азије. Политичка и регионална подела.

Африка	– ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. – ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. – ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету. – ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. – ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено- географских показатеља. – ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. – ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. – ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата. – ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера. – ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.	Географски положај, границе и велина Африке. Природне одлике Африке. Становништво Африке. Насеља Африке. Привреда Африке. Политичка и регионална подела. Афрички Медитеран и Сахарска Африка. Подсахарска Африка.
Северна Америка	– ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. – ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. – ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету. – ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на	Географски положај, границе, величина и регионална подела Северне Америке. Природне одлике Северне Америке. Становништво Северне Америке. Насеља Северне Америке. Привреда Северне Америке. Политичка подела.

	основу информација са географских карата. – ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено- географских показатеља. – ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. – ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. – ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата. – ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера. – ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.	
Јужна Америка	– ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. – ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. – ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету. – ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. – ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено- географских показатеља. – ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. – ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. – ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине,	Географски положај, границе, величина Јужне Америке. Природне одлике Јужне Америке. Становништво Јужне Америке. Насеља Јужне Америке. Привреда Јужне Америке. Политичка подела.

	намене и просторног обухвата. – ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера. – ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.	
Аустралија и Океанија	– ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. – ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. – ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету. – ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. – ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено- географских показатеља. – ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. – ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. – ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата. – ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера. – ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.	Географски положај, границе и величина Аустралије и Океаније. Природне одлике Аустралије. Колонијални период и становништво Аустралије. Насеља Аустралије . Привреда Аустралије . Политичка и регионална подела.
Поларне области	– ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. – ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету.	Основне географске одлике Антарктика – откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и научна

	– ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. – ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. – ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. – ГЕО.ОО.Н.2.6. Анализирају географске карте тумачењем размере, садржине, намене и просторног обухвата. – ГЕО.ОО.Н.2.7. Мере дужине и површине на географским картама крупног размера.	истраживања. Основне географске одлике Арктика - откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и савремена научна истраживања.

Осми разред

ДОДАТНА НАСТАВА	Осми разред	
Број часова	17	
Циљ додатне наставе	Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе уз мотивисање ученика да развијају критичко мишљење, способност анализе, синтезе и апстрактног мишљења, као и оспособљавање ученика на самосталан истраживачки рад.	
Методе рада	Монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована	
Облици рада	Фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални	
Наставна тема	Исходи	Садржај
Географски положај,границе и величина територије Србије	– ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. – ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. – ГЕО ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.	Југоисточна Европа Географски положај Србије Историјско-географски развој Србије Симболи Србије Границе и проблеми пограничних крајева

Физичко-географске одлике Србије	– ГЕО.ОО.Н.1.1. Изводе закључке о утицајима појава у Сунчевом систему на географски омотач Земље. – ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. – ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету. – ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. – ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. – ГЕО.ОО.Н.3.3. Предлажу мере заштите географског омотача на основу анализе промена у Земљиним сферама.	Геотектонски процеси на територији Србије. Сеизмизам Србије. Тектонски облици рељефа. Падински процеси и рељеф настао деловањем воде. Рељеф настао деловањем леда, ветра и човека. Утицаји ерозивних и акумулативних процеса на човека. Климатски фактори и елементи. Климатске области у Србији. Подземне воде Србије. Реке Србије. Језера Србије. Заштита вода и заштита од вода Земљишта Србије Распрострањеност биљног и животињског света.
Друштвено-географске одлике Србије	–ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. –ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. –ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету. – ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. – ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено- географских показатеља. –ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција),	Кретање броја становника и њихов просторни размештај Природно кретање Миграциони процеси. Структуре становништва. Демографски проблеми и популациона политика Прва насеља у Србији. Село и рурални процеси. Градови Урбанизација и проблеми урбаног развоја Београд Природни ресурси и привредни развој Друштвени услови привредног развоја и промене у структури привреде

	еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.	Пољопривреда и географски простор Индустрија и географски простор Саобраћај и географски простор Туризам и трговина Делатности квартарног сектора.
Природна и културна баштина Србије	–ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету. ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. –ГЕО.ОО.Н.3.2. Критички преиспитују мере заштите објеката културног наслеђа краја у коме живе. –ГЕО.ОО.Н.3.3. Предлажу мере заштите географског омотача на основу анализе промена у Земљиним сферама. –ГЕО.ОО.Н.3.4. Анализирају вредност незаштићених природних и културних објеката у месту у коме живе, које по њиховом мишљењу треба ставити под заштиту.	Природна баштина Србије. Културна баштина Србије Светска баштина под заштитом Унеска у Србији
Географија завичаја	–ГЕО.ОО.Н.1.4. Изводе закључке о утицајима природних и антропогених процеса на стање квалитета животне средине у својој локалној средини, Србији и свету. –ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата. –ГЕО.ОО.Н.2.2. Осмишљавају климатолошки пројекат у локалној средини који укључује постављање истраживачких питања, избор метода, техника и ресурса (мерни инструменти и извори података), периода мерења, обраду података и извођење и презентацију закључака. –ГЕО.ОО.Н.2.3. Доводе у везу демографске промене са трансформацијом насеља и привредним развојем на основу израчунавања вредности друштвено- географских показатеља. –ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима.	Појам и географски положај завичаја Природне карактеристике Друштвене карактеристике

	– ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других. –ГЕО.ОО.Н.3.2. Критички преиспитују мере заштите објеката културног наслеђа краја у коме живе. –ГЕО.ОО.Н.3.4. Анализирају вредност незаштићених природних и културних објеката у месту у коме живе, које по њиховом мишљењу треба ставити под заштиту.	
Срби у региону и дијаспори	–ГЕО.ОО.Н.1.2. Уочавају контрасте у области демографских промена, развоја привреде и процеса урбанизације у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. –ГЕО.ОО.Н.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. – ГЕО.ОО.Н.2.4. Спроводе истраживање појединих природних и/или друштвених појава у конкретној географској регији. –ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима. –ГЕО.ОО.Н.3.1. Дискутују о демографским (депопулација, емиграција), еколошким (загађење животне средине), економским (сиромаштво, незапосленост), урбаним (бесправна градња) и руралним (деаграризација) проблемима, тако што аргументовано износе свој став поштујући ставове других.	Срби у Црној Гори Срби у БиХ- Република Српска. Срби у Хрватској. Срби у осталим суседним државама. Срби у дијаспори.

Математика

Програм је израђен према одредбама чланова 60 и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и члана 26/а Закона о основном образовању у васпитању.
За рад са даровитим ученицима биће органозовани посебни часови на којима ће се ученици спремати за такмичења националног и међународног нивоа, али и радити школске, локалне, националне и међународне пројекте. Овим обликом наставе (додатна настава) прати се усвојен план и програм редовне наставе по разредима, од V до VIII разреда.
Ученици који искажу надпросечну заинтересованост за предмет биће позвани да похађају додатну наставу. Предвиђено је 36 часова додатне наставе.

Пети разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава из математике – теме V разред	Време реализације	Број часова
Природни бројеви и дељивост	I пол.	2
Основни појмови геометрије	I пол.	2
Угао	II пол.	2
Разломци	II пол.	4
Осна симетрија	II пол.	2
Припрема за такмичење из математике	I пол. и II пол.	7
	Укупно	19

Шести разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава из математике – теме VI разред	Време реализације	Број часова
Цели бројеви	I пол.	2
Троугао	I пол.	3
Рационални бројеви – први део	I пол. и II пол.	3
Четвороугао	II пол.	2
Рационални бројеви – други део	II пол.	3
Површина троуглова и четвороуглова	II пол.	2
Припрема за такмичење из математике	I пол. и II пол.	7
Укупно		22

Седми разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава из математике – теме VII разред	Време реализације	Број часова
Реални бројеви	I пол.	2
Питагорина теорема	I пол.	2
Цели алгебарски изрази – први део	I пол.	1
Многоугао	I пол.	1
Цели алгебарски изрази – други део	II пол.	1
Круг	II пол.	2
Обрада података	II пол.	1
Припрема за такмичење из математике	I пол. и II пол.	12
Укупно		22

Осми разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава изматематике – теме VIII разред	Време реализације	Број часова
Сличност	I пол.	2
Тачка, права и раван	I пол.	2
Линеарна једначине и неједначине са једном непознатом	I пол.	3
Призма	I пол.	3
Пирамида	II пол.	3
Ваљак, купа и лопта	II пол.	3
Системи линеарних једначина са две непознате	II пол.	2
Припрема за такмичење из математике	I пол. и II пол.	7
Укупно		25

Биологија

Програм је израђен према одредбама чланова 60 и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и члана 26/а Закона о основном образовању у васпитању.
За рад са даровитим ученицима биће органозовани посебни часови на којима ће се ученици спремати за такмичења националног и међународног нивоа, али и радити школске, локалне, националне и међународне пројекте. Овим обликом наставе (додатна настава) прати се усвојен план и програм редовне наставе по разредима, од V до VIII разреда.
Ученици који искажу надпросечну заинтересованост за предмет биће позвани да похађају додатну наставу. Предвиђено је 36 часова додатне наставе.

Пети разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава из биологије – теме V разред	Време реализације	Број часова
Ћелија – основа живота, разлике међу ћелијама	I пол.	1
Грађа ћелије	I пол.	1
Посматрање ћелије под лупом и микроскопом	I пол.	1
Особине живих бића, жива бића су грађена од ћелија	I пол.	1
Груписање живих бића	I пол.	1
Исхрана у природи – презентације	I пол.	1
Храна – извор енергије и градивних супстанци	I пол.	1
Дисање – размена гасова	I пол.	1
Уочавање дисања код биљака	I пол.	1
Излучивање	I пол.	1
Дисање, излучивање	I пол.	1
Кретање и уочавање начина кретања	I пол.	1
Реакција организма на услове средине	I пол.	1
Посматрање квасца под различитим условима	I пол.	1
Кретање, организми реагују на услове средине	I пол.	1
Типови размножавања, размножавање једноћелијских организама, оплођење	I пол.	1
Полно размножавање цветница, вегетативно размножавање биљака	I пол.	1
Вегетативно размножавање биљака преко листова	I пол.	1
Раст вишећелијских организама, раст и развој животиња, регенерација	I пол.	1
Дужина живота	I пол.	1
Организми реагују на услове средине; размножавање; раст и развој	I пол.	1
Развиће у телу мајке, беба и дете, пубертет и адолесценција	II пол.	1

Промене код човека током развића	II пол.	1
Порекло и разноврсност живог света	II пол.	1
Животна средина, услови живота и адаптације животиња и биљака на копнену животну средину	II пол.	1
Примери копнених животиња и биљака	II пол.	1
Живот у води (услови, адаптације животиња и биљака)	II пол.	1
Живот под земљом (значај земљишта, невидљив подземни живи свет, подземне животиње и њихов значај)	II пол.	1
Прилагођеност условима животне средине	II пол.	1
Јединство грађе и функције као основа живота	II пол.	1
Наслеђивање особина	II пол.	1
Утицај фактора средине на биљке	II пол.	1
Узроци разноликости потомака	II пол.	1
Родитељи и потомци – прављење породичног стабла и праћење особина	II пол.	1
Наслеђивање и еволуција	II пол.	1
Заштита врста	II пол.	1

Шести разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а ове су предлог наставника.

Додатна настава из биологије – теме VI разред	**Време реализације**	**Број часова**
Грађа организма	I пол.	1
Грађа ћелије	I пол.	1
Грађа ћелије; Разлике међу ћелијама	I пол.	1
Микроскоп и микроскопирање – посматрање ћелија покорице црног лука	I пол.	1
Једноћелијски организми	I пол.	1
Удруживање у колоније и вишећелијски организми	I пол.	1
Грађа биљака	I пол.	1
Исхрана и варење	I пол.	1
Дисање	I пол.	1
Транспорт супстанци	I пол.	1
Транспорт супстанци кроз биљку	I пол.	1
Реакције на дражи	I пол.	1
Кретање – мишићи и скелет	I пол.	1
Излучивање	I пол.	1
Размножавање	I пол.	1
Животна средина и њени делови	I пол.	1
Животна средина и њени делови; Биоценоза	I пол.	1
Животне форме и просторна организација	I пол.	1
Популације и односи исхране међу њима	I пол.	1
Еколошки фактори	I пол.	1
Антропогени фактор	II пол.	1
Наследни материјал	II пол.	1
Природна селекција и вештачка селекција	II пол.	1
Наслеђивање и еволуција	II пол.	1
Постанак и развој живота на Земљи Дрво живота	II пол.	1
Постанак и развој живота на Земљи; Дрво живота	II пол.	1
Сличности и сродности; Слични, а различити	II пол.	1
Порекло и разноврсност живог света	II пол.	1
Болести које изазивају бактерије и животиње	II пол.	1
Бактерије и антибиотици	II пол.	1
Детективска прича о бактеријама	II пол.	1
Болести које изазивају бактерије и животиње; Бактерије и антибиотици	II пол.	1

Повреде и прва помоћ.Посета волонтера Црвеног крста	II пол.	1
Израда ормарића за прву помоћ	II пол.	1
Алкохолизам- презентације ученика	II пол.	1
Човек и здравље - презентације ученика	II пол.	1

Седми разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а ове су предлог наставника.

Додатна настава из биологије – теме VII разред	**Време реализације**	**Број часова**
Једро, ДНК и гени	I пол.	1
Изоловање ДНК	I пол.	1
Деоба ћелије	I пол.	1
Правила наслеђивања	I пол.	1
Наслеђивање пола и наследне болести	I пол.	1
Наслеђивање и еволуција	I пол.	1
Ниво организације и грађе тела; Симетрија у живом свету	I пол.	1
Једноћелијске еукарије; Посматрање протиста	I пол.	1
Гљиве и лишајеви	I пол.	1
Животни процеси код биљака; Биљна ткива	I пол.	1
Размножавање биљака и циклус развића ;Цветови биљака	I пол.	1
Раст и покрети биљака	Iпол.	1
Основни принципи систематике	I пол.	1
Израда дихотомог кључа	I пол.	2
Основни принципи систематике	I пол.	1
Разноврсност у царству животиња; Табеларни преглед разноврсности животиња	I пол.	1
Заштита тела	I пол.	1
Потпора и покретљивост	I пол.	1
Сличности и разлике у грађи скелета животиња	I пол.	1
Пријем и реаговање на дражи – чула	I пол.	1
Нервни систем	I пол.	1
Обезбеђивање енергије;Доказивање дисање и варења	I пол.	1
Транспорт супстанци кроз тело	I пол.	2
АБ0 систем крвних група	I пол.	1
Излучивање код животиња	I пол.	1
Размножавање животиња и животни циклуси	I пол.	1
Разноврсност животиња на дрвету живота	II пол.	1
Тумачење филогенетских низова	II пол.	1
Докази еволуције	II пол.	1
Направи свој фосил	II пол.	1
Биоми ;Биодиверзитет	II пол.	1
Популације и односи исхране међу њима ;Бројност и густина популације	II пол.	1
Еколошки фактори;	II пол.	1
Утицај еколошких фактора на развој биљака	II пол.	1
Вируси и вирусне болести;	II пол.	1

Осми разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а ове су предлог наставника.

Додатна настава из биологије – теме VIII разред	Време реализације	Број часова
Ћелијска мембрана;Матичне ћелије	I пол.	1
Чулно-нервни систем животиња	I пол.	2
Рефлекси и рефлексни лук	I пол.	2
Полне жлезде	I пол.	1
Хомеостаза – принцип повратне спреге Терморегулација	I пол.	2
Биљни хормони, Размена супстанци код биљака	I пол.	1
Ендокрини систем ;Поремећаји у раду ендокриног, нервног система и чула	I пол.	2
Промене у пубертету, Контрацепција и полно преносиве болести	I пол.	1
Календар живота	I пол.	1
Велике промене у прошлости	I пол.	1
Теорија еволуције	II пол.	2
Промене у току развића и утицај хормона на њих Теорија еволуције	II пол.	1
Постанак нових врста кроз еволуционе процесе	II пол.	1
Еволуција човека; Наслеђивање и еволуција	II пол.	1
Еволуција и развој екосистема	II пол.	2
Циклус кружења основних супстанци у природи	II пол.	2
Еволуција и развој екосистема Циклус кружења основних супстанци у природи	II пол.	2
Водени екосистеми Србије; Шумски екосистеми Србије	II пол.	1
Зељасти екосистеми Србије и вештачки екосистеми	II пол.	1
Настанак врста и фактори угрожавања	II пол.	1
Ограниченост ресурса и одрживи развој	II пол.	2
Последице глобалних промена	II пол.	2
Живот у екосистему	II пол.	1

Хемија

Програм је израђен према одредбама чланова 60 и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и члана 26/а Закона о основном образовању у васпитању.
За рад са даровитим ученицима биће органозовани посебни часови на којима ће се ученици спремати за такмичења националног и међународног нивоа, али и радити школске, локалне, националне и међународне пројекте. Овим обликом наставе (додатна настава) прати се усвојен план и програм редовне наставе за VII и VIII разред.
Ученици који искажу надпросечну заинтересованост за предмет биће позвани да похађају додатну наставу. Предвиђено је 36 часова додатне наставе.

Седми разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

VII разред		
Додатна настава – теме	**Исходи**	**Начини остваривања програма**
АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ	Ученик повезује практична примена супстанци са њиховим својствима	- фронтални - индивидуални - мултимедијална настава
МОЛЕКУЛИ	Ученик прави разлику између чистих супстанци (елемената	- фронтални

ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА	и једињења) и смеша на основу врста честица које их изграђују -схвата да својства супстанци зависе од врсте честица које их изграђују -одређује број елементарних честица код атома , молекула и јона	- индивидуални - мултимедијална настава
ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ	Ученик -на основу својстава састојака смеше зна да изабере и изведе одговарајући поступак за њихово раздвајање-зна да растворљивост супстанце зависи од природе супстанце и растварача(зна која супстанца је поларна , а која неполарна) -уме сам да препозна питање/проблем које се може експериментално истражити, постави хипотезу, планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе и сма донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду	- фронтални - индивидуални - мултимедијална настава
ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ	Ученик -самостално саставља хемијску једначину	- фронтални - индивидуални - мултимедијална настава
ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ	Ученик -одређује вишак супстанце применом Закона о оджању масе и Закона сталних масених односа -разуме и примењује стехиометријска израчунавања	- фронтални - индивидуални - мултимедијална настава
ВОДОНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ	Ученик -зна да су физичка и хемијска својства неметала одређена структуром њихових атома/молекула -зна хемијска својства оксида (реакције са водом)	- фронтални - индивидуални - мултимедијална настава

Осми разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

VIII разред		
Додатна настава – теме	**Исходи**	**Начини остваривања програма**
МЕТАЛИ, ОКСИДИ И ХИДРОКСИДИ	Ученик зна да су физичка и хемијска својства метала одређена структуром њихових атома - хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама) -. да општа својства база зависе од њихове структуре (реакције са киселинама и са киселим оксидима)	- фронтални - индивидуални - мултимедијална настава
НЕМЕТАЛИ, ОКСИДИ И КИСЕЛИНЕ	Ученик зна да су физичка и хемијска својства неметала одређена структуром њихових атома/молекула хемијска својства оксида (реакције са водом, хидроксидима) - да општа својства киселина зависе од њихове структуре (реакција са хидроксидима, металима, карбонатима, бикарбонатима и базним оксидима)	- фронтални - индивидуални - мултимедијална настава
СОЛИ	Ученик зна да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре	- фронтални - индивидуални - мултимедијална настава
УГЉОВОДОНИЦИ	Ученик -зна хемијске реакције угљоводоника, -видове практичне примене угљоводоника	- фронтални - индивидуални - мултимедијална настава
ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА	Ученик - зна хемијске реакције алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара -видове	- фронтални - индивидуални

КИСЕОНИКОМ	практичне примене алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају	- мултимедијална настава
БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА	Ученик -зна основу структуре молекула који чине масти и уља, угљенехидрате и протеине - зна основна хемијска својства масти и уља (сапонификацију и хидролизу), угљениххидрата и протеина	- фронтални - индивидуални - мултимедијална настава

Немачки језик

Програм је израђен према одредбама чланова 60 и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и члана 26/а Закона о основном образовању и васпитању.
За рад са даровитим ученицима биће организовани посебни часови на којима ће се ученици спремати за такмичења националног и међународног нивоа, али и радити школске, локалне, националне и међународне пројекте. Овим обликом наставе (додатна настава) прати се усвојен план и програм редовне наставе по разредима, од V до VIII разреда.
Ученици који искажу надпросечну заинтересованост за предмет биће позвани да похађају додатну наставу. Предвиђено је 36 часова додатне наставе.

Пети разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава из немачког језика – теме V разред	Време реализације	Број часова
Neu hier?	I пол.	6
Meine Klasse	I пол.	5
Tiere	I пол.	5
Mein Tag	II пол.	5
Hobbys	II пол.	6
Meine Familie	II пол	5
Was kostet das?	II пол.	4
Укупно		36

Шести разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава из немачког језика – теме VI разред	Време реализације	Број часова
Mein Zimmer	I пол.	6
Das schmeckt gut	I пол.	6
Meine Freizeit	I и II пол.	5
Das sieht gut aus!	II пол.	5
Partys	II пол.	5
Meine Stadt	II пол	5
Ferien	II пол.	4
Укупно		36

Седми разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава из немачког језика – теме VII разред	Време реализације	Број часова
Wie war´s in den Ferien?	I пол.	6
Meine Pläne	I пол.	5

Freundschaft	I и II пол.	5
Bilder und Töne	II пол.	5
Zusammenleben	II пол.	5
Das gefällt mir	II пол	5
Mehr über mich	II пол.	5
Укупно		36

Осми разред

Теме додатне наставе биће утврђене у договору са ученицима, а предлог наставника је:

Додатна настава из немачког језика – теме VIII разред	**Време реализације**	**Број часова**
Magst du Sport?	I пол.	5
Das feiern wir!	I пол.	5
Keine Sorge!	I пол.	5
Wir sind da!	II пол.	5
Wir schützen die Umwelt	II пол.	5
Wohin fahren wir?	II пол	5
Mach´s gut!	II пол.	4
Укупно		34

6. ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

6.1. Први циклус

Први разред

Разред		Наставни предмет	ЧОС	Годишњи број часова	36
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе			Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...		
Стандарди постигнућа			Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16		
Циљ предмета			**Образовни циљ:** Упознавање ученика са школом, учитељицом, друговима и основним правилима понашања у школи. **Васпитни циљ:** Развијање другарства, међусобног поштовања, сарадње и осећаја припадности одељењу. **Функционални циљ:** Развој комуникацијских вештина, пажње, самосталности и способности за рад у групи.		
Уџбеник					
Додатни дидактички материјали					
Међупредметне корелације (назив предмета)			**Наставна тема/јединица**		
Српски језик – представљање себе, правилно усмено изражавање, слушање саговорника. – **Свет око нас** – упознавање себе, другова, школе и правила понашања у заједници. – **Ликовна култура** – цртање себе, породице или одељења. – **Музичка култура** – песме и игре упознавања, развијање осећаја за заједништво. – **Физичко и здравствено васпитање** – елементарне игре за упознавање и сарадњу. – **Дигитални свет** – упознавање са основним правилима безбедног и одговорног коришћења дигиталних уређаја (у складу са узрастом).			1. **Моја школа** 2. **Правила понашања у учионици** 3. **Моје одељење – моји другови** 4. **Другарство и међусобно поштовање** 5. **Моја породица** 6. **Лична хигијена и здравље** 7. **Чувамо своје и туђе ствари** 8. **Безбедност на путу** 9. **Безбедност у школи** 10. **Како решавамо сукобе** 11. **Лепе речи и лепо понашање** 12. **Права и обавезе ученика** 13. **Помажемо једни другима** 14. **Чувамо животну средину** 15. **Зимски распуст – како га проводимо** 16. **Моја омиљена књига** 17. **Дан школе** 18. **Празници и обичаји** 19. **Чувамо природу** 20. **Здрава исхрана** 21. **Моје слободно време** 22. **Безбедно коришћење интернета** 23. **Успеси и тешкоће у учењу** 24. **Шта смо научили ове године**		

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** **По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**			**Међупредметне компетенције**
Упознавање са школом и школским простором. **Правила понашања у учионици и школи.** **Развијање другарских односа и сарадње.** **Права и обавезе ученика.** **Култура комуникације и уважавање различитости.** **Лична хигијена и брига о здрављу.** **Безбедност у школи, код куће и у саобраћају.** **Одговоран однос према школској имовини и животној средини.** **Учешће у животу и раду одељења.**	**Основни**	**Средњи**	**Напредни**	**Компетенција за учење** **Комуникација** **Сарадња** **Одговоран однос према себи** **Одговоран однос према другима** **Одговоран однос према околини** **Решавање проблема** **Дигитална компетенција** (по потреби и у складу са темом) **Естетичка компетенција** (ако су укључене ликовне или музичке активности
	Ученик представља себе и своје другове. Поштује основна правила понашања у одељењу. Учествује у разговору уз подстицај учитеља.	Сарађује са вршњацима у пару и групи. Самостално поштује договорена правила. Износи своје мишљење на примерен начин и уважава друге.	Покреће и подстиче сарадњу међу ученицима. Предлаже решења за проблемске ситуације у одељењу. Показује одговорност и иницијативу у заједничким активностима.	
Начини праћења постигнућа ученика	Посматрање активности и понашања ученика. – Праћење учешћа у разговору и дискусији. – Праћење сарадње у пару и групи. – Усмено изражавање и представљање. – Разговор са ученицима. – Самопроцена ученика. – Праћење односа према вршњацима и школским обавезама			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Посматрање, разговор, учешће у активностима, сарадња са вршњацима, самопроцена и праћење понашања ученика			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција				
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**				
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**				

Други разред

Разред	II	Наставни предмет	ЧОС	Годишњи број часова	36
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	**Циљ часа одељенског старешине** је развијање социјалних, емоционалних и моралних вредности ученика, јачање одељенске заједнице, потстицање одговорног понашања, неговање толеранције, сарадње и међусобног поштовања, развијање свести о здравим стиловима живота и безбедности. Циљ је да ученици развију осећај припадности одељењу, уче да решавају конфликте ненасилним путем, преузимају одговорност за своје поступке, поштују правила и активно учествују у животу школе.				
Уџбеник					
Додатни дидактички материјали					
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**				
Српски језик Грађанско васпитање Веронаука Дигитални свет Физичко и здравствено васпитање Свет око нас	- Језичка култура: слушање, разумевање, усмено изражавање, разговор - Комуникација и сарадња; Изражавање осећања - Празници; Обичаји - Дигитални уређаји; - Елементарне игре - Други и ја; Култура живљења; Разноврсност природе; Човек ствара;				

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
Добро дошли у други разред Да се потсетимо школских правила Наше одговорности и обавезе Припремамо се за излет Обележавање Дечије недеље Наша школа слави рођендан Књига - добар друг Како се боље дружимо Како се учи у друштву Ми на рођенданима Путеви преношења болести Како организујемо	–препозна и уважи осећања и потребе других; -доприноси промоцији акције; - договара се и одлучује у доношењу правила групе и понаша се у складу са њима. -сарађује са другима у групи на заједничким	–искаже своја осећања и потребе на начин који не угрожава друге; -примењује здравственохигијенске мере пре, у току и након вежбања -саслуша излагање саговорника без упадица и са уважавањем. -понаша се тако да уважава различитости других људи. -разликује понашања појединаца која доприносе или ометају	-износи мишљење, образлаже идеје и даје предлоге. -прихвата последице када прекрши правила понашања групе. -користи различите облике усменог и писменог изражавања: причање, описивање, препричавање;	Развијање комуникације, сарадње, одговорности Дигиталне компетенције Брига о здрављу

слободно време Уређујемо учионицу Односи у породици, родитељи – деца Односи у породици, браћа – сестре Породични празници Какао смо прославили празнике? Радости зимског распуста Успех и владање Читамо дечију штампу Драгој особи на дар Како да решимо проблем са другом? Толеранција и разумевање Није тешко бити фин Причамо о Васкрсу Препоручио бих вам да прочитате Здрава храна боља одбрана Спортски сусрети У здравом телу здрав дух Како смо учили и дружили се Успех и владање на крају Весео час за крај	активностима; -учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника; -препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорног поступа при коришћењу мобилног телефона и интернета; -препозна и уважи осећања и потребе других; - разуме значај и дело Св. Саве. -изрази, одабраним материјалом и техникама своју машту и замисли; -разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране -развија љубав према читању и књигама. -сарађује са другима у групи на заједничким активностима; -тумачи једноставне визулене информације које опажа у свакодневном животу; -познаје своје насеље и околину; - изведе дечји и народни плес; - именује	функционисање и напредовање групе. -оствари права и обавезе у односу на понашања у групама којима припада. -разликује потребе од жеља на једноставним примерима из сопственог живота; -разликује потребе од жеља на једноставним примерима из сопственог живота; -наводи примере међусобне повезаности права и одговорности. - повеже личну хигијену, боравак у природи, физичку активност и разноврсну исхрану са очувањем здравља. -повеже промене у природи и активности људи са годишњим добима; -повеже резултате рада са уложеним трудом. -негује и својим понашањем не угрожава животиње у окружењу; -повеже ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље;.	-успоставља, гради и чува успешне односе са члановима групе којој припада; -примени правила културног и безбедног понашања у саобраћају и превозним средствима у насељу са околином; -износи мишљење, образлаже идеје и даје предлоге; -износи мишљење, образлаже идеје и даје предлоге;	

	занимања људи у свом насељу и околини -именује занимања људи у свом насељу и околини; - оствари права и изврши обавезе у односу на правила понашања у групама којима припада; -препознаје везу вежбања и уноса воде;			
Начини праћења постигнућа ученика	Континуирано посматрање, радионице, практичне активности, усмено представљање радова, портфолио ученика.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Праћење индивидуалног напретка ученика, праћење степена сарадње са вршњацима, праћење начина примене стечених знања.			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенциј	Индивидуални рад, рад у пару, групни и тимски рад, пројектна и истарживачка настава.			
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)	На основу ученичких постигнућа, интересовања и потреба ученика.			
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)	Септембар текуће школске године.			

Трећи разред

Циљ наставе је развој моралних особина, ставова и уверења ученика. Својим примером учитељ упознаје ученике са школским животом и односима који уважавају друге. Упућује на естетска осећања, формирање културно-хигијенских и здравствених навика и формирање става о заштити животне средине.
Годишњи фонд: 36 часова

Програм рада за часове одељењског старешине

ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ	ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЗИВ ТЕМЕ / САДРЖАЈ	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)
-развијање одговорности, критичности и самокритичности -наведе у чему је успешан	Комуникација; Одговорно учешће у демократском друштву;	**КАКО ДО ДОБРОГ УСПЕХА И ПРИМЕРНОГ**	-одређивање циља повезан са битним странама дечјег живота

и у чему жели да напредује -поштује правила понашања у школи и одељењу	Сарадња; Решавање проблема.	**ВЛАДАЊА**	-усмереност ка адаптацији на нову средину и нова правила школског живота
-препознаје примере поштовања и кршења права детета у свом окружењу, причама, филмовима -развије сазнања о себи, сопственим осећањима и потребама, свести о личном идентитету -развијати самопоштовање и самопоуздање	Комуникација; Одговорно учешће у демократском друштву; Сарадња.	**ЖИВОТ УШКОЛИ ДЕЧЈА НЕДЕЉА ДЕЧЈА ПРАВА**	-упућивање на обавезе и права - препознавање поштовања и не поштовања обавеза и права
-развија одговоран однос према другима	Комуникација; Одговорно учешће у демократском друштву; Сарадња; Решавање проблема.	**ЈА И ДРУГИ-ХУМАНИТАРНЕ АКЦИЈЕ**	-упућивање на друге и начине помоћи и сарадње
-развија одговоран однос према свом здрављу - користи стечена знања о правилној и здравој исхрани, а све у циљу очувања здравља	Одговоран однос према здрављу; Решавање проблема.	**МОЈЕ ЗДРАВЉЕ**	-упућивање на значај здравља -начини превенција болести
- развија одговоран однос према животној средини - развија свест о важности здравог биљног и животињског света за човека	Одговоран однос према средини; Одговоран однос према здрављу; Естетичка компентенција.	**ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**	-развити свест важности заштите животне средине -повезати уништавање животне средине и сопственог опстанка
-искаже шта осећа, мисли, има свест о себи и свом идентитету	Одговоран однос према здрављу.	**СВЕСТ О СЕБИ**	-указивање и упућивање на самоохрабривање -указивање на самокритичност и начине превазилажења проблема
-договара се и сарађује, поштује дата правила -уважавање мишљења других -развијање креативности	Комуникација; Одговорно учешће у демократском друштву; Сарадња	**КУЛТУРНО-ЗАБАВНЕ СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ**	-упутити на значај културе за друштво -упутити на значај спорта за развој толеранције и задравље
- разликује различите послове/занимањима - формирање правилног односа према раду -развијање радних навика	Одговоран однос према раду; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	**ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА**	-упознавање са различитим занимањима и њиховим значајем за развој друштва као целине

Четврти разред

ПРОГРАМ РАДА ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ	ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	Укупан број часова: 36	Школска 2025/26.

ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НОСИОЦИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
СЕПТЕМБАР	◆У четвртом разреду – упознавање са планом и програмом ◆Обавезе и права ученика ◆Ово сам ја – представљам себе другима ◆Лична хигијена ◆Избор одбора одељењске заједнице	-разговор -дискусија -посматрање	-одељењски старешина -ученици - стручни сарадник
ОКТОБАР	◆У сусрет Дечијој недељи ◆Дан школе ◆Погледај у себе – сагледавање личних особина ◆Како проводимо слободно време	-разговор -дискусија	-одељењски старешина -ученици -стручни сарадник
НОВЕМБАР	◆Други о мени ◆Кад порастем бићу... ◆Ово си ти – колико се познајемо ◆Значај очувања природне средине	-разговор -дискусија -демострација	-одељењски старешина -ученици
ДЕЦЕМБАР	◆Како да откријем своје способности ◆Да ли сам задовољан постигнутим успехом? ◆Шта да учинимо да нам успех буде бољи? ◆Весело одељењско дружење – новогодишња журка	-дискусија - анкета	-одељењски старешина -ученици -стручни сарадник
ЈАНУАР	◆Свети Сава ◆Планирање дневних активности	-разговор	-одељењски старешина -ученици -стручни сарадник
ФЕБРУАР	◆Навике и понашање за здрав живот ◆Упознајмо људе са различитим потребама ◆Дрога алкохол и пушење ◆Како разрешити конфликт	-едукативне радионице -разговор -дискусија	-одељењски старешина -ученици -стручни сарадник
МАРТ	◆Моји кораци ка путу до успеха ◆Пројекат: Рециклирај, не фолирај ◆Пројекат: Рециклирај, не фолирај ◆Дан вода – 22. март (акција)	- едукативне радионице -разговор -дискусија	-одељењски старешина -ученици - сарадници Завода за јавно здравље
АПРИЛ	◆Дан планете Земље ◆Лепа реч и гвоздена врата отвара	- едукативне радионице - разговор	-одељењски старешина -ученици
МАЈ	◆Кад имаш проблем ◆Лепо понашање: на улици, у школи, породици, позоришту,... ◆Шта и како у петом разреду ◆Да ли сам задовољан постигнутим успехом?	- едукативне радионице -разговор -дискусија	-одељењски старешина -ученици -стручни сарадници
ЈУН	◆Шта сам планирао, шта сам остварио ◆Прослава мале матуре	-разговор - анкета	-одељењски старешина -ученици

6.2. Други циклус

Програм рада одељењског старешине:

1) **Структура одељења**
– подаци о одељењу (број ученика, структура одељења, специфичности).
2) **Циљеви и задаци рада**
– васпитни и образовни циљеви,
– развој радних навика, одговорности и међусобног поштовања.
3) **План рада са ученицима**
– часови одељењске заједнице,
– активности усмерене на учење, дисциплину, здравље и безбедност,
– професионална оријентација,
– развијање социјалних и комуникацијских вештина.
4) **Сарадња са родитељима**
– родитељски састанци,
– индивидуални разговори,
– укључивање родитеља у школске активности.
5) **Сарадња са наставницима и стручним сарадницима**
– праћење успеха и понашања ученика,
– заједничко решавање васпитно-образовних проблема.
6) **Ваннаставне и слободне активности**
– културне, спортске, хуманитарне и еколошке активности,
– излети, екскурзије и посете.
7) **Праћење и вредновање рада**
– анализа успеха и владања ученика,
– евиденција реализованих активности,
– мере за унапређивање рада.

7. ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ И СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ

7.1. Први циклус - Ваннаставне активности

Први разред

Разред	први	Наставни предмет	Слободне активности	Годишњи број часова	36
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	Развијање креативности, сарадње, комуникације, самопоуздања и интересовања ученика кроз различите активности прилагођене њиховим потребама и могућностима.				
Уџбеник					
Додатни дидактички материјали					
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**				
Српски језик – усмено изражавање, причање, рецитовање. **Математика** – логичко размишљање, игре бројева и облика. **Свет око нас** – упознавање природе, окружења и заједнице. **Ликовна култура** – цртање, сликање, моделирање. **Музичка култура** – певање, ритам, музичке игре. **Физичко и здравствено васпитање** – покретне игре, развој моторике. **Дигитални свет** – коришћење једноставних дигиталних алата. **Одељенска заједница** – сарадња, другарство и поштовање правила	1. Моја школа 2. Јесен је стигла 3. Моја породица 4. Другарство 5. Чувамо природу 6. Здрава исхрана 7. Моји кућни љубимци 8. Саобраћајна правила 9. Зимске чаролије 10. Новогодишњи празници 11. Свети Сава 12. Моје омиљене играчке 13. Дан жена – 8. март 14. Долазак пролећа 15. Ускршњи обичаји 16. Моја омиљена књига 17. Дан планете Земље 18. Биљке и животиње 19. Безбедност на интернету 20. Лето нам долази 21. Игре и спорт 22. Путујемо кроз Србију 23. Моји хобији 24. Шта смо научили ове године				

Тема и наставни садржаји	Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Међупредметне компетенције
	Основни	Средњи	Напредни	
Игре упознавања и дружења. Разговор о породици, школи и окружењу. Креативно ликовно и	Ученик учествује у активностима	Самостално учествује у већини	Показује иницијативу и креативност у	Компетенција за учење, комуникација, сарадња, одговоран однос према себи,

музичко изражавање. Драмске и говорне активности. Игре за развој пажње, памћења и логичког мишљења. Истраживање природе и непосредног окружења. Активности посвећене здрављу и здравим стиловима живота. Еколошке активности и брига о животној средини. Покретне и спортске игре. Обележавање значајних датума и празника. Рад у пару и групи. Развијање комуникације, сарадње и толеранције. Коришћење једноставних дигиталних алата у учењу и стваралаштву.	уз подстицај наставника. Изражава своје идеје на једноставан начин. Сарађује са вршњацима уз повремену помоћ.	активности. Износи своје мишљење и предлоге. Сарађује са вршњацима и поштује договорена правила рада.	раду. Предлаже нове идеје и решења. Подстиче сарадњу и активно доприноси раду групе. Самостално организује и реализује активности у складу са својим могућностима	одговоран однос према другима и естетичка компетенција
Начини праћења постигнућа ученика	посматрање, разговор, учешће у активностима, сарадња са вршњацима, усмено излагање, анализа ученичких радова, самопроцена.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	посматрање, разговор, учешће у активностима, анализа радова, сарадња са вршњацима и самопроцена ученика.			
Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	разговором, игром, сарадничким учењем, индивидуалним и групним радом, креативним активностима, практичним радом и учешћем у различитим школским активностима.			
***Начин селекције ученика** (*за поједине облике рада)				
***Почетак реализације програма** (*за поједине облике рада)				

Други разред

Разред	**II**	**Наставни предмет**	**Слободне активности**	**Годишњи број часова**	**36**
Циљеви програма, препоруке за планирање, праћење и вредновање образовно-васпитне праксе	Закон о основама система образовања и васпитања: *Службени гласник РС*, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), чл. ...				
Стандарди постигнућа	Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања: *Службени гласник РС*, 104/2024-16				
Циљ предмета	**Циљ слободних активности је** потстицање развоја интересовања, талената и креативности ученика. Јачање сарадње и тимског духа, развијање самопоуздања и одговорности, као и неговањ позитивних вредности кроз активно учешћеу различитим облицима школског живота.				
Уџбеник					

Додатни дидактички материјали				
Међупредметне корелације (назив предмета)	**Наставна тема/јединица**			
Српски језик Свет око нас Ликовно Грађанско васпитање Музичка култура Физичко и здравствено васпитање Математика	- Језичка култура: слушање, разумевање, усмено изражавање, разговор - Други и ја; Култура живљења; Разноврсност природе; - Облици; Простор. - Комуникација и сарадња; Изражавање осећања - Ритмика; Извођење музике - Елементарне и спортске игре; Хигијенске и здравствене навике. - Бројеви до 100			
Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** **По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:**			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
Наша интересовања Приредба наших четвртака Да чујете моје песме Уређујемо пано- јесен Припремамо се за Дан школе Размена књига и дечје штампе На излету смо видели и научили Читамо приче из Вукових збирки Занимљиви задаци Слушајте шта сам прочитао Прелиставамо дечје енциклопедије У сусрет зими и Новој години Математичке мозгалице Уређујемо пано- зима Правимо зимске честитке Игре на снегу Зимски распуст Дружење са другарима на снегу Квиз знања Припрема за математичко такмичење " Мислиша" Вежбамо текстуалне задатке Позоришна представа Уређујемо учионицу Посета позоришном фестивалу У сусрет Васкрсу Уређујемо учионицу Вежбамо читање Вежбамо занимљиве задатке Игра са вршњацима Дан заштите природе 5.јун Певамо и играмо на крају другог разреда	-Учествује у активностима уз подршку наставника -Поштује основна правила рада у групи -Изражава своје мишљење на једноставан начин -Извршава поверене задатке -Сарађује са вршњацима -Показује заинтересованост за учешће у различитим активностима	-Активно учествује у групном раду -Самостално обавља задатке -Сарађује и уважава различита мишљења -Преузима одговорност за свој део посла у групи -Показује иницијативу у реализацији	-Самостално планира и организује активности -Предлаже нове идеје -Потстиче сарадњу пружа помоћ другима -Креативно примењује стечена знања у нови ситуацијама	
Начини праћења постигнућа ученика	Континуирано посматрање, радионице, практичне активности, усмено представљање радова, портфолио ученика.			
Начин провере остварености стандарда (вредновање и оцењивање)	Праћење индивидуалног напретка ученика, праћење степена сарадње са вршњацима, праћење начина примене стечених знања.			

Начин остваривања предметних и међупредметних компетенција	Индивидуални рад, рад у пару, групни и тимски рад, пројектна и истарживачка настава.
***Начин селекције ученика (*за поједине облике рада)**	На основу ученичких постигнућа, интересовања и потреба ученика.
***Почетак реализације програма (*за поједине облике рада)**	Септембар текуће школске године.

Трећи разред

Назив предмета	Ваннаставне активности
Циљ	Циљ је подстицања индивидуалних склоности и интересовања, садржајног и Циљ квалитетног коришћења слободног времена, ради богаћења друштвеног живота и разоноде, развијања и неговања другарства и пријатељства, дружење са вршњацима кроз заједничко делање, исказивање способности, осам остаљивање, развој неких вештина
Разред	Трећи
Год.фонд часова	36

ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ	ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЗИВ ТЕМЕ / САДРЖАЈ	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичкометодичко упутство)
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - разуме сарадњу са локалном заједницом - има свести о здравом начину живота - поштује разлике и уважава своје и туђе потреб	Компетенција комуникација; Компетенција одговорно учешће у демократском друштву; Компетенција сарадња;	ДРУШТВЕНЕ АКТИВНОСТИ	Активности поводом обеежавања: Међународни дан река, Светски дан породице, Дан заштите животне средине.
- покаже креативност, уредност, прецизност, - има изграђен став према загађењу животне средине	Одговоран однос према здрављу.	ТЕХНИЧКЕ АКТИВНОСТИ	Уређење школског простора - Израда честитки поводом значајних датума
- буде хуман - поштује разлика и разуме туђе потреба - развије такмичарски дух		ХУМАНИТАРНЕ АКТИВНОСТИ	- Акције поводом Дечје недеље - Јесењи крос - Сарадња са Црвеним крстом - Помоћ болесном другу
- развије такмичарски дух - унапреди моторику и спретност		СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ	Организовање спортских такмичења: - одељенска - међуодељенска - међушколска
- развије општу културу - развије стваралачке способности - унапреди машту и оригиналност - има смисла за лепо		КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ	Посете: - позоришту - музеју - учествовање у активностимаповодом школскихпразника

Четврти разред

Наставна тема /садржај/	Циљеви	Активност наставника	Активност ученика	Начин остваривања програма /методе и технике/ рада
Спортске активности Ходање, трчање, плес, скакање, штафетне игре, игре лоптом	Подстицање раста , развоја и утицаја на правилно држање тела; Развој и усавршавање моторичких способности; стицање моторичких умећа и стицање теоријских знања неоходних за њихово усвајање; Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања; формирање морално-вољних квалитета личности; оспособљавање ученика за стечена знања, умећа и навике користе и свакодневним условима живота и рада; Оспособљавање ученика да стечена умења, умења знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада; стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштита природе и човекове средине:	припремање, мотивација ученика, обука, давање упутстава, праћење, подршка у раду, давање повратне информације о раду, вредновање и оцењивање	трчање, упознавање правила игре, вежбање, играње игре и поштовање правила игре	Демонстративна, метода разговора
Драмско-рецитаторске активности Рецитовање, сценски прикази, изражајно казивање текста, покажи шта знаш	-уме да пренесе садржај текста -прича доживљаје из искуства -описује предмете са којима се први пут сусреће као и предемете из непосредног окружења -правилно интонира реченицу, говори примереном јачином и темпом -уме да напише поруку, писмо, разгледницу -казује напамет научени текст -познаје и користи различите медије ради информисања,	разговара -подстиче -организује -слуша -даје подршку -координира рад -упућује -даје предлоге	учи на примерима -комуницира -изражава осећања и потребе -ненасилно решава проблеме -гради и примењује вредности,ставове и понашања -уважава различитости -игра се -пише, црта,пева...	-дијалошка -демонстративна -вербална -кооперативна -игра улога -радионичарска -текстуална -симулација -учење по моделу

7.2. Други циклус – Слободне активности

Новинарска секција

Циљеви рада новинарске секције

Новинарска секција је почетком школске године окупила групу ученика који су се посебно заинтересовали и добровољно одлучили за публицистичку делатност. Основни циљ рада секције јесте да, у оквиру ваннаставних активности школе, ученици вољни, спремни и надарени за ову врсту рада стекну нова знања и способности. Ученицима ће бити, током састанака, пружена могућност квалитетног испуњења времена, при чему ће се водити рачуна да се појединци не преоптерете радом, што би им ометало успех у редовној настави.

Чланови новинарске секције биће мотивисани за истрајан и учинковит рад, а предметност рада биће им инспиративна и пријемчива како не би дошло до засићења и равнодушности према једноличном послу.

План и програм рада новинарске секције

Направљен је план и програм рада секције са могућношћу дораде и измена у зависности од актуелних догађања у школи и ван ње.

Ученицима ће бити омогућено да науче о свим облицима новинарског изражавања (вест, извештај, интервју, интервју с поводом, портретни интервју, репотража, путописна репортажа, истраживачка репортажа и сл.) и да стекну скромно почетничко искуство у том послу. После сваког окупљања ученици ће усавршавати свој рад кроз репортаже са различитих друштвених догађаја, извештаје са школских свечаности, такмичења, као и интервјуе са гостима школе, успешним ученицима и наставницима. Развијаће свест о значају сарадничког односа у оквиру своје секције и истовремено, са другим секцијама (драмском, рецитаторском, граматичком, математичком...) о чијем ће раду извештавати. Захваљујући новинарској секцији ученици, њихови родитељи и сви наставници биће редовно информисани о различитим догађањима током школске године путем паноа, сајта школе и школског листа Наши кораци. Заинтересовани појединци који нису чланови секције имаће могућност да секцији достављају своје оригиналне радове из других области – књижевности, сликарства, музике, спорта, филма, моде, као и обавештења о свему што је интересантног и занимљивог садржаја.

Планираним активностима усавршаваће се способност критичког мишљења, развијати љубав према новинарству и ученици подстицати на афирмацију и постизање вредних резултата у овој области.

Радни састанци секције одржаваће се једном у седам дана, а термини у договору са ученицима.

Планиране активности секције по месецима

Активности/ садржај	Време реализације	Носиоци активности
Формирање секције. Договор о раду. Упознавање са циљевима и задацима, усвајање плана рада за ову школску годину, избор носилаца активности и утврђивање начина праћења реализације програма. Новинар као комуникатор. Упознавање с послом новинара – комуникација са информацијама, са сарадницима у тиму, са публиком (читаоцима, слушаоцома, гледаоцима, сурферима).	септембар	Наставник, ученици који су се добровољно определили за учешће у раду секције, колеге са којима је успостављена сарадња
Прикупљање података. Начини прикупљања података, поступци и инструменти за прикупљање података; неопходност провере информација. Новинарски стил и наслављавање. Новинарски стил у зависности од врсте новинарског текста; ограничена употреба стилских изражајних средстава, специфична лексика (употреба жаргонизама и фразеологизама), цитирање и преобликовање других познатих наслова. Учешће у обележавању Међународног дана ненасиља (2. октобар). Израда плаката и транспарената. Учешће у организацији прославе Дана школе. Учешће у одабиру садржаја, припреми сценографије и пратећих елемената. Фактографски облици новинарског изражавања. Карактеристике вести, извештаја и интервјуа; вежбе у писању. Самостална израда репортаже на тему Са Сајма књига.	септембар/ октобар	Наставник, ученици
Учешће у обележавању Дана толеранције (16. новембар) Израда зидних новина, писање прилога. Белетристички облици новинарског изражавања. Карактеристике цртице и репортаже; вежбе у писању. Анализа Интернета. Информације и чланци коју упућују на могуће опасности у оквиру	новембар	Наставник, ученици

електронске комуникације и различитих друштвених мрежа, примери. Анализа једног дневног листа. Анализа једног дневног листа по избору ученика; разликовање вести од извештаја.		
Аналитички облици новинарског изражавања. Карактеристике чланка, коментара и критике; вежбе у писању. Писање чланака по самосталном избору ученика. Необичне теме из школског, породичног и друштвеног живота.	децембар	Наставник, ученици
Учешће у организацији светосавске свечаности. Учешће у одабиру садржаја, припреми сценографије и пратећих елемената. Анализа медија у Србији. Анализа једног медија, по избору ученика.	јануар/ фебруар	Наставник, ученици, колеге са којима је успостављена сарадња
Посета рецитаторској и математичкој секцији Школе. Извештавање о њиховим активностима и резултатима рада. Писање рекламе. Начини постизања језичке атрактивности.	фебруар	Наставник, ученици, колеге са којима је успостављена сарадња
Истраживање младих новинара. Истраживање о начину живота и образовању у Чачку након Другог светског рата.	март	Наставник, ученици, колеге са којима је успостављена сарадња
Посета математичкој и другим секцијама Извештавање о њиховим активностима и резултатима рада. Заједнички излет. Посета једном градском парку; писање коментара на основу запажених појединости. Посета школској библиотеци. Посета школској библиотеци поводом Светског дана књиге (23. април). Разговор о снабдевању библиотеке књигама, осврт на школске листове којима библиотечки фонд располаже.	април	Наставник, ученици, колеге са којима је успостављена сарадња
Обележавање Дана слободе медија. Светски дан слободе медија (3. мај). Угрожено право грађања да буду информисани. Извештаји са одржаних школских такмичења. Успех награђених ученика наше школе, освојена места и награде; израда интервјуа с поводом. Интервјуи са ученицима чији су радови награђени на литерарним, ликовним и другим конкурсима. Успех награђених ученика Школе; израда интервјуа с поводом.	мај	Наставник, ученици, библиотекар, колеге са којима је успостављена сарадња
Интервју са Учеником генерације. Израда портретног интервуа. Договор о прилозима за школски лист Наши кораци. Избор Новинара године. Предлози за похвале истакнутим појединцима и одабир најбољег међу њима. Анализа рада секције. Писање извештаја о раду секције. Оцена рада новинарске секције и предлози какао да се побољша у наредном периоду.	јун	Наставник, ученици, колеге са којима је успостављена сарадња

Драмска секција

Планиране активности секције по месецима

Активности/ садржај	Време реализације	Носиоци активности
Формирање секције и договор о раду; план рада за текућу школску годину Наставик је саставио текст за приказ свадбених обичаја из наших крајева уз интерпретацвију сватовских и љубавних народних песама Читачка проба (рад за столом) Читачка проба (анализа ликова) Читачка проба (основна идеја) Читачка проба (читање по улогама) Распоредна проба (груписање лица и ствари на сцени) Распоредна проба; вежбе покрета и гестова Распоредна проба: сценске радње Распоредна проба: вежбе ритма и темпа Увежбавање кретања по сцени, ритма, текста Увежбавање кретања по сцени, ритма, текста Увежбавање кретања по сцени, ритма, текста Увежбавање кретања по сцени, ритма, текста Генерална проба	Септембар	Наставник, ученици који су се добровољно определили за учешће у раду секције, колеге са којима је успостављена сарадња
Приказ драмског извођења свадбених обичаја у предшколској установи „Звончица" у Мрчајевцима Основни појмови позоришне уметности Упознавање са новим драмским текстом за фестивал науке Читачка проба (рад за столом) Читачка проба (анализа ликова) Читачка проба (основна идеја) Читачка проба (читање по улогама) Распоредна проба (груписање лица и ствари на сцени) Распоредна проба; вежбе покрета и гестова Распоредна проба: сценске радње Распоредна проба: вежбе ритма и темпа Увежбавање кретања по сцени, ритма, текста	Октобар	Наставник, ученици
Увежбавање кретања по сцени, ритма, текста Увежбавање кретања по сцени, ритма, текста Увежбавање кретања по сцени, ритма, текста Генерална проба Извођење представе на фестивалу науке	Новембар	Наставник, ученици
Избор новог текста за драмску представу поводом Дана школе Читачка проба (анализа ликова) Читачка проба (основна идеја) Читачка проба (читање по улогама) Распоредна проба (груписање лица и ствари на сцени) Распоредна проба; вежбе покрета и гестова Распоредна проба: вежбе ритма и темпа Увежбавање кретања по сцени, ритма, текста Увежбавање кретања по сцени, ритма, текста	децембар	Наставник, ученици
Увежбавање кретања по сцени, ритма, текста Увежбавање кретања по сцени, ритма, текста Увежбавање кретања по сцени, ритма, текста Увежбавање кретања по сцени, ритма, текста Генерална проба Учешће секције на прослави Дана школе	Јануар	Наставник, ученици
Анализа рада секције у првом полугодишту Историја позоришта и драме У глумачком студиу при Дому културе, Чачак Одабир новог текста за сценско извођење у част Васкрса (За Васкршњи Сабор у Мионици и Врујцима	Фебруар	Наставник, ученици

Распоредне пробе: вежбе акцента и паузе Распоредна проба: звучни и други ефекти Распоредна проба: костими и маске Распоредна проба: израда декора	Март	Наставник, ученици
Увежбавање кретања по сцени, ритма, текста Увежбавање кретања по сцени, ритма, текста Герална проба Снимање представе како бисмо послали снимак на конкурс у Мионицу Генерална проба Приказивање представе (ако добијемо похвалу, односно ако будемо ушли у ужи избор)	Април	Наставник, ученици
Генерална пробе Приказивање представе Учешће на смотри кратких драмских форми Разматрање извештаја о раду секције, предлагање чланова секције за похвале и награде	Мај Јун	Наставник, ученици

Рецитаторска секција

Формирање секције: упознавање са задацима и циљевима, усвајање плана рада за школску годину, плана јавних наступа, избор носилаца активности и утврђивање начина праћења реализације програма.

Чиниоци изражајног казивања: **дикција, артикулација**, интонација, пауза, мимика, гестикулација, ритам, темпо.

Правилан изговор гласова и речи— вежбе

Правилан изговор гласова и речи, припрема за читање или изговор тзв. засићених текстова, у којима се чешће појављују поједини гласови код којих се може погрешити, као: ч, ћ, х, р, **л,** љ, ц. Текстови могу бити краће приче, реченице, бројалице, брзалице и сл. Ученици их могу самостално или у групама састављати или проналазити готове. Сваки члан секције казује ове текстове, а онда се дају корекције у изговору.

Говорне вежбе

Очавање и исправљање евентуалних неправилности у изговору и кондицирање говорног апарата. Слушање примера рецитовања познатих глумаца — са траке или диска. Анализа дикције и артикулације.

(Честа грешка рецитатора — „гутање" завршних слогова у песми.)

Акценатске вежбе

После краћег излагања о акцентима у нашем књижевном језику и типичним одступањима у локалном говору, које је илустровано примерима и графичким приказима, прелази се на вежбе. Чланови секције појединачно, у пару или групи бирају одломак из текста, акцентују га, а онда након припреме читају, док остали прате, коригују и процењују. За ово се може користити и диктафон, ради пажљивијег праћења и илустровања.

Вежбе интонације и вежбе интензитета (јачине) гласа

У истицању значаја интонације истаћи пример руског режисера Станиславског, који је од глумаца тражио у вежбама интонације да једну реч, нпр. мајка, изговарају на много разних начина. Онда се бирају речи, нпр. љубав, ватра, или нека реченица, и тражи од сваког члана секције да је изговара на различите начине, тако да изрази тиме бол, нежност, љубав, радост, чуђење, патњу, љутњу, срџбу, бес, изненађење, страх, презир, наредбу, оштру заповест, равнодушност, итд. Док један говори, други прате и процењују.

Код вежби интензитета истаћи да превише јако или превише тихо казивање делује неприродно и замара слушаоце, па је неопходно да при овоме јачина гласа буде најчешће средња. Зависно од садржаја текста, јачину гласа треба варирати, али не правити велике, нагле и честе промене, што може да делује извештачено.

Слушање текстова са звучне читанке, праћење, имитирање, процењивање интонације и интензитета.

Обрада **једне изабране песме.**

Читање песме, први утисци, анализа слика, осећања, мисли. Самостално или групно утврђивање (обележавање) акцената, тј. оних места које треба посебно нагласити у рецитовању, оних која се истичу лепотом и снагом. Места која нису акцентована треба уздржано, штедљивије казивати, како би се оставила снага за акцентована места и читавој песми обезбедиле различите нијансе у боји и интензитету.

Истраживање облика изражавања песме.

Паузе у рецитовању. Понављања и рефрени.

Вишеструка улога паузе: продужава претходне и уводи у **наредне мисли и осећања, дајући им** већу **тежину,** тј. **значај, јер подстиче ра**дозналост, ишчекивање, напетост. Осим тога, пауза говори **оне подтек**стове, **оне суптилне нијансе** израза, које се само наслућују. **Уз то, омо**гућава читаоцу-рецитатору предах **и** нормално дисање. Неправилно **упо**требљена пауза може да умори рецитатора и разбије текст. Зато **се у** анализи текста месту и дужини пауза посвећује највећа **пажња. На иза**браној песми се у индивидуалном раду омогућује ученицима да **само**стално трагају за решењима паузирања, **а** онда се у фронталном раду о томе расправља. Да би се избегла монотонија подвлачења риме, понављања и **рефре**на, која песми појачавају значења, потребно је обојити их различитим нијансама у рецитовању.

Вежбе темпа, мимике и гестикулације

Једнолична брзина читања, говорења, рецитовања замара слушаоце, брзо постаје досадна, те је, зависно од садржаја текста, треба мењати. За изабрану песму ваља наћи одговарајући темпо. Треба, **такође, има**ти у виду да мимика и гестикулација морају у току рецитовања **да** буду природне и одмерене, у складу са осећањима и поступцима који **се** тумаче. Претерано и театрално гестикулирање најчешће смета.

Рад на задатим текстовима

Вежбања на школским текстовима, а касније, на текстовима одабраним према афинитетима

Припрема за такмичење у лепом говору

Избор и анализу садржаја, Подела задатака око организовања школског такмичења: писање плаката, дежурство, конференса и организација. Сугестије за унапређивање такмичења.

Учешће на општинском такмичењу у лепом говору.

Језичко-стилске вежбе. Комбинација говорног са меморијским и логичким елементима.

Избор садржаја **за** представљање стваралаштва одабраног аутора

Припрема материјала за рецитал, појединачне песме и одломци. Подела улога. Акцентовање значајних места и утврђивање других момената од значаја за изражајно рецитовање

Припремање поетске вечери

Увежбавање садржаја **за наступ, посеб**но паузе, мимике и гестикулације.

Генерална проба пред наступ. Уклапање **са хором и** и другим садржајима.

Учешће на Светосавској свечаности.

Говорне вежбе са брзалицама.

Хорски говор (са брзалицама и мањим текстом).

Организовање поетске вечери посвећене животу и делу одабраног песника.

Слушање снимка радио**-драме** (или рецитала)

Уводна објашњења о суштини радио-драме као врсте, задаци за слушање, као: развој радње, ликови, дијалози, идеје, изражајност у казивању, акценти, паузе, музика, и др. Разговор о запажањима.

Гледање позоришног дела

Чланови секције прате елементе изражајног казивања: артикулацију, дикцију, интонацију, паузу, мимику, гестикулацију и друго (режију, глуму, декор, костиме, шминку, светло, музику). **Дискусија о посећеној представи:** разговор о утисцима и запажањима о представи као целини и појединим елементима.

Квиз такмичење из историје говорне уметности или на одабрану тему.

Чланови секције по групама, на основу утврђених задатака припремају питања и одговоре. Нарочиту пажњу посвећују избору одговарајућих визуелних и звучних илустрација за своја излагања.

На квиз такмичењу, у присуству публике, гостију, жирија ученика и неког стручног лица (глумца или сл.), и уз друге занимљиве садржаје (музика, рецитовање, и др.) одвија се такмичење пријављених кандидата — појединаца или група.

Припрема за такмичење у рецитовању Избор и анализа садржаја песама. **Увежбавање садржаја планираних за наступ на такмичењу.**

Сугестивност у рецитовању, за коју је потребно уживљавање у текст и природно казивање.

Подела задатака око организовања школског такмичења у рецитовању.

Учешће на општинском и окружном такмичењу у рецитовању.

Припрема поетске вечери на задату тему. Избор и анализа садржаја за наступ на књижевној вечери. Позвати у госте неког од познатих глумаца или режисера. Наступ освежити и другим садржајима — музиком, сценским наступом и др.

Извођење програма за ученике школе.

Анализа рада секције. Разматрање извештаја о раду секције. Предлог за награде и похвале најбољим рецитаторима.

На основу предложених садржаја из литературе, сопствени план рада рецитаторске секције усклађује се са активностима из годишњег календара рада школе.

Литература:

Радомир Плаовић: *О рецитацији*. — Ново покољење, Београд, 1951.
Миливој Поповић Мавид, *Лепота казане речи, уџбеник дикције, рецитовања и реторике*, Књижевне новине, Београд, 1996.
Стјепко Тежак: *Литерарне, новинарске, рецитаторске и сродне дружине*. — Школска књига, Загреб, 1969.

Граматичка секција

Основни циљ рада језичке (граматичке) секције јесте да ученици утврде и прошире стечена знања из граматике и правописа и благовремено се припреме за такмичења из српског језика и језичке културе.

Подручје рада секције својим највећим делом везано је за језик – ученици утврђују и проширују стечена знања из граматике прилагођена узрасту (од петог до осмог разреда) и способностима, као и знања из правописа. Предвиђене активности одговарају садржајима из фонетике, морфологије, творбе речи и синтаксе. Секција обухвата и садржаје из ортографије помоћу којих ће ученици овладати правилима у писању којима су прописани једнообразни начини употребе графема, интерпункцијских знакова, скраћеница и слично. Постепено ће богатити своје језичке способности и развијати креативнији приступ учењу језика уопште, чиме ће истовремено развијати и нове могућности на пољу мишљења и изражавања.

Радни састанци секције одржаваће се једном у седам дана, а термини у договору са ученицима.

Планиране активности секције по месецима

Активности/ садржај	Време реализације	Носиоци активности
Уводни час; упознавање са радом секције. Врсте речи – променљиве и непроменљиве. Подврсте речи. Функција (служба) речи у реченици. Падежни систем српскога језика – употреба падежа у реченици. Значења падежа. Падежна синонимија.	септембар	Наставник, ученици који су се добровољно определили за учешће у раду секције
Глаголски облици – главна значења и функције глаголских облика. Лични и нелични глаголски облици.	септембар/ октобар	Наставник, ученици

Прости и сложени глаголски облици. Времена и начини. Правописна норма српскога језика – примена. Састављено и растављено писање речи. Обележавање управног говора. Употреба великог слова. Писање речце НАЈ у суперлативу. Писање заменица НИКО и НИШТА са предлозима. Интерпункцијски знакови у свакодневној употреби. Скраћенице.		
Гласови српскога језика – самогласници и сугласници. Подела сугласника по звучности. Подела суглсаасника по месту изговора. Гласовне промене.	новембар	Наставник, ученици
Акценатски систем српскога језика. Обележавање акцената. Подела речи на слогове; уочавање акцентованог слога. Разликовање дугих и кратких акцената, узлазних и силазних.	децембар	Наставник, ученици
Творба речи – основни начини грађења речи. Извођење, слагање, комбинована творба и претварање. Новинарски облици изражавања – вест, извештај, репортажа. Писмо, позивница, честитка.	јануар/ фебруар	Наставник, ученици
Реченични чланови – главни и зависни. Граматички и логички субјекат. Глаголски и именски предикат. Прави неправи објекат. Атрибут, апозиција, апозитив. Прилошке одредбе. Конгруенција. Исказивање реченичних чланова. Исказивање реченичних чланова речју, синтагмом, зависном реченицом. Напоредни односи међу реченичним члановима: саставни, раставни и супротни.	фебруар, март	Наставник, ученици
Синтагма – појам синтагме, врсте. Врсте синтагми према главној речи. Врсте синтагми према служби у реченици.	март	Наставник, ученици
Реченица – проста и сложена. Предикатске реченице – зависне и независне. Комуникативна реченица. Напоредни односи међу реченицама: саставни, раставни, супротни, искључни и закључни.	април, мај	Наставник, ученици
ипови предикатских реченица – субјекатско-предикатска, безлична, пасивна реченица. Непотпуне реченице.	мај	Наставник, ученици
Развој српског књижевног језика. Почеци словенске писмености. Глагољица и ћирилица. Вукова реформа азбуке. Вукова борба за језик и правопис. Нормирање; књижевнојезичка норма.	јун	Наставник, ученици

Роботика у пракси

Предмет: Техника и технологија

Разред:	7. и 8. разред основне школе

Број часова:	18 часова (1 час недељно, у договору са учесницима, онлај или блок)

Облик рада:	Секција (ваннаставна активност)

Потребна опрема:	мБот робот комплети, рачунари са mBlock софтвером, Bluetooth адаптери, IR даљински управљачи

Циљеви секције

- Упознавање ученика са основама роботике и конструкције робота
- Развијање вештина склапања и програмирања мБот робота
- Подстицање логичког мишљења, тимског рада и решавања проблема
- Примена блок програмирања у mBlock окружењу
- Реализација самосталних и тимских пројеката

Компетенције ученика

- Разуме и примењује основне принципе конструкције и рада робота
- Самостално склапа мБот робот и повезује електронске компоненте
- Пише функционалне програме у mBlock окружењу
- Користи различите сензоре (линије, ултразвук, IR, светлост)
- Планира, реализује и презентује пројектни задатак

Наставне јединице – 18 часова,

Бр.	Назив наставне јединице	Тип часа	Исходи
1	Упознавање са роботиком – историјат и примена	Теоријски	Разуме шта је роботика и где се примењује
2	Упознавање са мБот роботом – делови и склапање	Практичан	Препознаје и именује делове мБот робота
3	Склапање мБот робота – механички делови	Практичан	Самостално склапа конструкцију робота
4	Повезивање електронских компоненти мБота	Практичан	Повезује сензоре и моторе са управљачком плочом
5	Увод у mBlock програмирање – блок програмирање	Практичан	Покреће mBlock окружење и прави прве скрипте
6	Програмирање кретања робота (напред, назад, скретање)	Практичан	Пише програм за контролу кретања
7	Рад са сензором за праћење линије	Практичан	Програмира робота да прати линију на подлози
8	Рад са ултразвучним сензором за детекцију препрека	Практичан	Програмира избегавање препрека

Бр.	Назив наставне јединице	Тип часа	Исходи
9	Програмирање светлосних и звучних ефеката (LED, бузер)	Практичан	Управља LED диодама и звучним сигналима
10	Употреба IR даљинског управљача са мБотом	Практичан	Програмира управљање роботом на даљину
11	Bluetooth комуникација – управљање путем апликације	Практичан	Повезује мБот са уређајем преко Bluetooth-а
12	Пројекат: Робот за праћење линије – планирање	Пројектни	Планира решење пројектног задатка
13	Пројекат: Робот за праћење линије – програмирање	Пројектни	Развија програм за реализацију пројекта
14	Пројекат: Робот за избегавање препрека – планирање	Пројектни	Самостално осмишљава логику понашања робота
15	Пројекат: Робот за избегавање препрека – програмирање	Пројектни	Имплементира алгоритам избегавања препрека
16	Напредне конструкције и модификације мБота	Практичан	Надограђује конструкцију и прилагођава програм
17	Такмичење и демонстрација пројеката	Евалуациони	Приказује и образлаже свој пројекат групи
18	Анализа резултата – шта смо научили, будућност роботике	Теоријски	Рефлектује о наученом и могућностима развоја

Начин рада

Часови секције одвијају се у два основна облика:

- Теоријски часови – увод у нову тему уз демонстрацију наставника
- Практични часови – самосталан или тимски рад ученика на задацима
- Пројектни часови – рад на вишечасовним пројектима
- Евалуациони часови – презентација и размена искустава

Напомена

Секција се не оцењује. Ученици добијају потврду о учествовању у раду секције. Пројекти се могу представити на школским и општинским манифестацијама и такмичењима из роботике.

Microbit у пракси

Предмет: Информатика и рачунарство

Разред:	5. и 6. разред основне школе

Број часова:	18 часова (1 час недељно, у договору са учесницима, онлајн или блок)

Облик рада:	Секција (ваннаставна активност)

Потребна опрема:	micro:bit уређаји (по 1 по ученику или пару), USB каблови, рачунари, додатне компоненте (LED, звучници, проводни конци)

Циљеви секције

- Упознавање ученика са физичким рачунарством
- Развијање вештина програмирања кроз рад са micro:bit уређајем
- Подстицање креативности кроз реализацију мини-пројеката
- Изградња дигиталних компетенција примерених узрасту
- Развијање интереса за СТЕМ области

Компетенције ученика

- Разуме намену и могућности micro:bit уређаја
- Самостално пише програме у MakeCode окружењу
- Примењује сензоре, тастере и LED матрицу у властитим програмима
- Програмира безжичну комуникацију два micro:bit уређаја
- Реализује и презентује самосталан или тимски пројекат

Наставне јединице – 18 часова

Бр.	Назив наставне јединице	Тип часа	Исходи
1	Упознавање са micro:bit-ом – шта је и чему служи	Теоријски	Разуме намену и могућности micro:bit уређаја
2	Делови micro:bit уређаја – сензори, LED матрица, тастери	Теоријски	Именује и описује компоненте micro:bit-а
3	MakeCode окружење – прва програма (приказ текста и слике)	Практичан	Оријентише се у MakeCode-у и покреће прве програме
4	Тастери A и B – интерактивни програми	Практичан	Пише програме са условним гранањем
5	Рад са LED матрицом – анимације и поруке	Практичан	Креира анимације и приказује поруке
6	Сензор температуре – мерење и приказ	Практичан	Очитава вредност температурног сензора
7	Сензор светлости – аутоматско реаговање	Практичан	Програмира реакцију на промену осветљења
8	Акцелерометар – детекција покрета и нагиба	Практичан	Користи акцелерометар у интерактивним програмима

Бр.	Назив наставне јединице	Тип часа	Исходи
9	Компас – одређивање смера кретања	Практичан	Примењује компас у пројектима оријентације
10	Радио комуникација – слање порука између уређаја	Практичан	Програмира безжичну комуникацију два micro:bit-а
11	Пројекат: Дигитална коцкица – планирање и израда	Пројектни	Примењује случајне бројеве и анимације
12	Пројекат: Мини метеостаница – планирање	Пројектни	Осмишљава систем за мерење и приказ података
13	Пројекат: Мини метеостаница – програмирање	Пројектни	Реализује и тестира метеостаницу
14	Спољашни прикључци – повезивање LED и звучника	Практичан	Повезује外部 компоненте на micro:bit
15	Увод у JavaScript/Python режим у MakeCode-у	Теоријски	Упознаје текстуално програмирање на micro:bit-у
16	Креативни пројекат – слободна тема (планирање)	Пројектни	Самостално осмишљава и планира пројекат
17	Креативни пројекат – реализација и тестирање	Пројектни	Реализује, тестира и отклања грешке
18	Презентација пројеката и оцена рада секције	Евалуациони	Приказује пројекат и дели искуство са групом

Начин рада

Часови секције одвијају се у неколико облика:

- Теоријски часови – увод у тему, демонстрација и разговор
- Практични часови – индивидуалан или рад у пару на задатку
- Пројектни часови – развој пројекта по фазама (план - израда - тестирање)
- Евалуациони часови – презентација пројеката и рефлексија

Напомена

Секција се не оцењује. Ученици добијају потврду о учествовању у раду секције. Истакнути пројекти могу бити представљени на школским изложбама, дигиталним данима и фестивалима науке.

Информатичка секција

Предмет: Информатика и рачунарство

Разред:	5. и 6. разред основне школе

Број часова:	36 часова (1 час недељно, у договору са учесницима, онлај или блок)

Облик рада:	Секција (ваннаставна активност)

Потребна опрема:	- Рачунари или лаптопови, - Интернет конекција, - Пројектор и платно,

	- Microsoft Word, - Microsoft PowerPoint, - Canva, - GIMP, - Платформе за онлајн наставу (Google Classroom), - Алати вештачке интелигенције, - УСБ меморија

Намена секције

Информатичка секција је намењена ученицима који желе да прошире своја знања и вештине из области информационих технологија, дигиталне писмености и креативне употребе рачунара. Рад секције омогућава ученицима да кроз практичан рад овладају програмима за обраду текста, израду презентација, графички дизајн и примену савремених алата заснованих на вештачкој интелигенцији.
Секција подстиче креативност, тимски рад, дигиталну комуникацију, самостално учење и безбедно коришћење интернета и дигиталних технологија.

Циљ секције

- Развијање дигиталне писмености ученика.
- Оспособљавање за рад у програму Word.
- Учење израде и уређивања презентација у PowerPoint-у.
- Развијање креативности кроз рад у GIMP-у и Canvi.
- Развијање способности за креирање текстуалних, графичких и мултимедијалних садржаја.
- Упознавање ученика са основама и применом вештачке интелигенције у образовању и свакодневном животу.
- Подстицање креативности, истраживачког духа и тимског рада.
- Оспособљавање ученика за самосталну израду пројеката и презентација.
- Развијање способности за безбедно и одговорно коришћење интернета и дигиталних алата.
- Примена стечених знања у изради школских пројеката и презентација

Исходи

По завршетку рада секције ученик ће бити у стању да:

- Самостално користи програм Word за креирање и уређивање текстуалних докумената.
- Израђује и уређује презентације у програму PowerPoint.
- Примењује алате за обраду фотографија и графички дизајн у програму GIMP.
- Користи Canva алат за креирање плаката, позивница и дигиталних садржаја.
- Примењује алате вештачке интелигенције у учењу и креирању садржаја.
- Комбинује текст, слику и графичке елементе у дигиталним пројектима.
- Примењује дигиталне алате за самосталан и тимски рад.
- Безбедно користи интернет и дигиталне платформе.
- Сарађује са другим ученицима у реализацији пројеката.
- Презентује резултате свог рада.
- Развија креативно и критичко мишљење.

Опште међупредметне компетенције

Компетенција за целоживотно учење

- Ученик развија навику самосталног учења, истраживања и примене нових дигиталних алата.

Комуникација

- Ученик користи различите облике дигиталне комуникације и успешно презентује своје идеје и радове.

Рад са подацима и информацијама

- Ученик проналази, бира, анализира и безбедно користи информације са интернета.

Дигитална компетенција

- Ученик безбедно и ефикасно користи рачунарске програме, интернет и савремене ИКТ алате.

Решавање проблема

- Ученик примењује логичко размишљање и дигиталне алате у решавању практичних задатака.

Сарадња

- Ученик ради у пару и групи, учествује у заједничким пројектима и поштује правила тимског рада.

Одговоран однос према здрављу и окружењу

- Ученик правилно и безбедно користи дигиталне уређаје и развија свест о дигиталној безбедности.

Естетичка компетенција

- Ученик развија креативност и смисао за визуелно обликовање дигиталних садржаја.

Начин рада секције

Рад секције организује се кроз практичан и истраживачки рад ученика. Ученици раде индивидуално, у пару и групно, уз израду практичних задатака, пројеката, презентација и дигиталних садржаја.

Део часова реализује се онлајн путем дигиталних платформи, што омогућава ученицима додатно усавршавање дигиталних компетенција, комуникацију и сарадњу у виртуелном окружењу.

У раду секције користе се демонстрација, практичан рад, пројектна настава, истраживачки рад и презентација ученичких радова.

Глобални план рада ИНФОРМАТИЧКЕ СЕКЦИЈЕ

Месец	Тема	Бр. часа	Наставна јединица	Тип часа	Исходи	Активности ученика	Активности наставника
Септембар	Дигитална безбедност и организација датотека	1.	Упознавање са планом рада секције, Безбедно коришћење интернета	Обрада	Ученик разуме циљеве и начин рада секције Безбедно користи интернет	- Учествују у дискусији, препознају безбедне и небезбедне ситуације - Креирају фасцикле и организују своје радове	- Објашњава правила безбедног понашања на интернету и значај заштите личних података - Демонстрира креирање фасцикли и чување докумената
		2.	Организаци-ја датотека и фасцикли	Обрада	Примењује основна правила рада на рачунару		
	Microsoft Word	3.	Унос и форматир-ање текста	Практичан рад	Креира и уређује текст	- Уносе и уређују текст - Форматирају слова, речи и пасусе - Креирају нумерисане и ненумерисане листе - Израђују једноставне табеле - Умећу слике и облике у	- Демонстрира унос текста и исправљање грешака - Показује могућности обликовања текста - Објашњава употребу листа и поравнања - Демонстрира креирање и уређивање табела
		4.	Рад са пасусима и стиловима	Практичан рад	Форматира документ		
Октобар		5.	Рад са табелама	Практичан рад	Комбинује текст и табелу		
		6.	Уметање слика и облика	Практичан рад	Комбинује текст и графику		
		7.	WordArt и декоративни елементи	Практичан рад	Комбинује текст и графику		

		8.	Израда позивнице или плаката (Самосталан пројекат у Word-у)	Практичан рад	Самостално израђује документ Примењује стечена знања	документ - Умећу заглавље и подножје у документ - Израђују позивницу или плакат	- Показује додавање графичких елемената, заглавље и подножје - Пружа смернице за самосталан рад
Новембар	Microsoft PowerPoint	9.	PowerPoint – основне функције	Обрада	Креира презентацију	- Истражују алате и мениje - Креирају презентацију на задату тему - Уређују изглед презентације - Додају анимације и прелазе - Представљају своје презентације	- Упознаје ученике са окружењем програма - Демонстрира израду слајдова - Показује избор тема и распоред елемената - Демонстрира употребу анимација - Организује представљање радова
		10.	Дизајн слајдова	Практичан рад	Уређује изглед презентације		
		11.	Анимације и транзиције	Практичан рад	Примењује ефекте		
		12.	Додавање мултимедије	Практичан рад	Умеће звук и видео		
		13.	Израда презентаци-је на задату тему	Практичан рад	Самостално израђује презентацију		
Децембар		14.	Презентова-ње ученичких радова	Практичан рад	Презентује свој рад		
Јануар	GIMP	15.	GIMP – Упознавање интерфејса	Обрада	Презентује свој рад	- Истражују окружење програма - Уређују фотографије - Додају текст и користе слојеве - Побољшавају изглед фотографија - Креирају постер на задату тему	- Представља основне алате програма - Демонстрира исецање и промену величине слике - Показује рад са слојевима - Демонстрира подешавање боја и осветљења - Пружа упутства за израду постера
		16.	Обрада фотографија	Практичан рад	Уређује фотографије		
		17.	Рад са слојевима	Практичан рад	Примењује слојеве		
		18.	Ефекти и филтери	Практичан рад	Креира графичке ефекте		
		19.	Израда постера	Практичан рад	Самостално израђује постер		
Фебруар	Canva	20.	Canva – упознавање са алатом	Обрада	Користи Canva платформу	- Пријављују се и истражују алате - Уређују постојеће шаблоне - Израђују плакат - Креирају честитке и инфографике - Самостално израђују дигитални производ	- Представља могућности Canva-е - Показује избор и прилагођавање шаблона - Демонстрира поступак израде плаката - Усмерава рад ученика - Прати и саветује ученике
		21.	Рад са шаблонима	Практичан рад	Прилагођава шаблоне		
		22.	Израда плаката	Практичан рад	Креира плакат		
		23.	Израда честитке - позивнице	Практичан рад	Дизајнира дигитални садржај		
Март		24.	Школски пројекат	Практичан рад	Прилагођава шаблоне		
		25.	Онлајн час – Canva радионица	Онлајн практичан рад	Сарађује у онлајн окружењу		
	Приме на ВИ	26.	Основе вештачке интелигенције	Обрада	Разуме појам ВИ	- Упознаје основне појмове вештачке	- Објашњава основне појмове ВИ;

		27.	Примена ВИ у образовању	Практичан рад	Користи ВИ алате у учењу	интелигенције; - Користи једноставне AI алате за текст и слике; -Ф ормулише упите (prompt-ове); - Процењује добијене резултате; - Креира кратке текстове и дигиталне садржаје; - Учествује у дискусији о етици и безбедности; - Примењује ВИ у школским задацима и пројектима.	- Демонстрира рад са AI алатима; - Усмерава формулисање упита; - Организује вежбе и радионице; - Подстиче критичко мишљење; - Прати и подржава рад ученика; - Даје повратне информације.
Април		28.	ВИ алати за генерисање текста	Практичан рад	Креира текст помоћу ВИ		
		29.	ВИ алати за генерисање слика	Практичан рад	Креира дигиталне слике		
		30.	Етичка употреба вештачке интелиге-нције	Практичан рад	Одговорно користи ВИ		
		31.	Онлајн час – сарадња у дигиталном окружењу	Онлајн практичан рад	Комуницира и сарађује онлајн		
Мај	Завршни пројекат	32.	Пројектни задатак – избор теме	Практичан рад	Планира пројекат	Израђују и представљају своје радове	Организује рад и вредновање пројеката
		33.	Израда пројектног рада	Практичан рад	Примењује стечена знања		
		34.	Завршна обрада пројекта	Практичан рад	Унапређује квалитет рада		
Јун		35.	Презентација пројектних радова	Практичан рад	Представља резултате рада		
		36.	Анализа рада секције и евалуација	Практичан рад	Вреднује сопствени рад и напредак		

Примери тема:

- Дечија недеља
- Безбедност на интернету
- Дигитално насиље
- Честитка за Нову годину
- Честитка за 8. март
- Моја школа

Програмерска секција

Предмет: Информатика и рачунарство

Разред:	6., 7. и 8. разред основне школе

Број часова:	36 часова (1 час недељно, у договору са учесницима, онлај или блок)

Облик рада:	Секција (ваннаставна активност)

Потребна опрема:	- рачунари са приступом интернету; - Scratch; - Python са Pygame библиотеком; - Micro:bit; - пројектор или интерактивна табла.

Намена секције

Програмерска секција намењена је ученицима који желе да прошире знања из области програмирања, дигиталних технологија и савремених информационих система кроз практичан и креативан рад. Секција омогућава ученицима да развијају логичко и алгоритамско мишљење, креативност, сарадњу и способност решавања проблема применом различитих програмских језика и дигиталних алата.
Кроз рад у Scratch-у, Python-у, Pygame-у и Micro:bit окружењу ученици стичу практична знања из израде анимација, игара, квизова и једноставних интерактивних програма. Посебан значај има упознавање ученика са могућностима и одговорном применом вештачке интелигенције у учењу, програмирању и свакодневном животу.
Секција подстиче самосталност, истраживачки дух, тимски рад и развијање дигиталних компетенција неопходних за даље образовање и живот у савременом дигиталном друштву.

Циљ секције

- развијање интересовања ученика за програмирање и дигиталне технологије;
- развијање алгоритамског, логичког и критичког мишљења;
- оспособљавање ученика за израду једноставних програма, игара, анимација и квизова;
- стицање основних знања из програмских језика Scratch и Python;
- упознавање ученика са радом у Pygame окружењу;
- развијање креативности кроз самосталну израду дигиталних пројеката;
- подстицање тимског рада, сарадње и комуникације;
- развијање способности решавања проблема применом програмирања;
- оспособљавање учениика за безбедно и одговорно коришћење дигиталних технологија;
- упознавање ученика са могућностима и применом вештачке интелигенције;
- развијање самосталности и истраживачког приступа у учењу;
- подстицање примене стечених знања у свакодневном животу и даљем образовању.

Исходи

По завршетку рада у програмерској секцији ученик ће бити у стању да:

- креира анимације у Scratch-у;
- израђује игре и квизове у Scratch-у;;
- користи MakeCode окружење за програмирање Micro:bit уређаја;
- програмира једноставне функције и интеракције на Micro:bit-у;
- користи основне команде програмског језика Python;
- пише једноставне Python програме;
- користи листе, функције и условне наредбе у Python-у;
- креира једноставне 2D игре у Pygame окружењу;
- тестира и исправља грешке у програмима;
- самостално и тимски реализује дигиталне пројекте;
- примењује основне принципе алгоритамског размишљања;
- користи алате вештачке интелигенције као подршку у учењу и програмирању;
- процењује тачност и поузданост информација добијених помоћу AI алата;
- презентује резултате свог рада и образлаже поступак израде пројекта.

Опште међупредметне компетенције

Компетенција за целоживотно учење

- Ученик развија навику самосталног учења, истраживања и примене нових програмских и дигиталних алата.

Комуникација

- Ученик користи различите облике дигиталне комуникације и успешно представља своје идеје, програме и пројекте.

Дигитална компетенција

- Ученик безбедно, одговорно и ефикасно користи рачунаре, програмске језике, интернет и дигиталне платформе.

Решавање проблема

- Ученик примењује алгоритамско и логичко размишљање у решавању програмских и практичних задатака.

Сарадња

- Ученик ради у пару и групи, учествује у тимским пројектима и поштује правила сарадничког рада.

Естетичка компетенција

- Ученик развија креативност и смисао за визуелно обликовање дигиталних садржаја, анимација и игара.

Предузимљивост и оријентација ка предузетништву

- Ученик развија иницијативу, креативност и способност планирања и реализације сопствених пројеката.

Критичко мишљење

- Ученик анализира и процењује тачност информација и резултата добијених коришћењем дигиталних алата и вештачке интелигенције.

Одговоран однос према сопственом учењу и раду

- Ученик планира своје активности, прати сопствени напредак и преузима одговорност за резултате рада.

Начин рада секције

- Рад секције заснива се на практичном, истраживачком и пројектном приступу учењу.
- Ученици раде индивидуално, у пару и у групама, у зависности од активности и задатака.
- Настава се реализује кроз практичан рад на рачунару, израду програма, игара, анимација и квизова.
- У раду секције користе се програмски језици и окружења Scratch, Python, Pygame и MakeCode за Micro:bit.
- Ученици кроз практичне задатке развијају алгоритамско размишљање, креативност и способност решавања проблема.
- Део активности реализује се у учионици, а део онлајн путем дигиталних платформи и учионица.
- Онлајн рад обухвата консултације, дељење материјала, израду и презентацију пројеката, као и коришћење едукативних дигиталних садржаја.
- У раду секције користе се савремени дигитални алати и алати засновани на вештачкој интелигенцији у циљу подршке учењу и програмирању.
- Ученици се подстичу на самостално истраживање, креативно изражавање и размену идеја.
- Рад секције прати се кроз активности ученика, практичне радове, пројекте, презентације и учешће у тимском раду.

Глобални план рада Програмерске секције

Месец	Тема	Бр. часа	Наставна јединица	Тип часа	Исходи	Активности ученика	Активности наставника
Септембар	Scratch	1.	Увод у секцију и алгоритме	Обрада	Ученик разуме начин рада секције, разуме како се користе алгоритми	- Учествује у разговору, износи интересовања - Истражује окружење и покреће блокове - Креира и мења графичке елементе - Повезује блокове и тестира програм - Решава једноставне задатке - Осмишљава питања и програмира квиз - Програмира кретање ликова - Израђује сопствени пројекат - Представља пројекат	- Представља план рада и правила - Демонстрира рад у Scratch-у - Пружа помоћ и објашњења - Демонстрира израду анимације - Објашњава програмске структуре - Прати и усмерава рад - Помаже у реализацији - Даје смернице и савете - Вреднује радове
		2.	Scratch – упознавање са окружењем	Практичан рад	Ученик користи основне елементе Scratch окружења		
		3.	Креирање ликова и позадина у Scratch-у	Практичан рад	Ученик уређује ликове и позадине		
		4.	Анимација у Scratch-у	Практичан рад	Ученик прави анимацију		
Октобар		5.	Scratch – услови и петље	Обрада	Ученик користи услове и петље		
		6.	Израда квиза у Scratch-у	Практичан рад	Ученик креира интерактивни квиз		
		7.	Израда једноставне игрице	Практичан рад	Ученик израђује једноставну игру		
		8.	Scratch пројекат – самосталан рад	Практичан рад	Ученик самостално реализује пројекат		
Новембар		9.	Представља ње Scratch пројеката	Систематизација	Ученик презентује свој рад		
	Micro:bit	10.	Увод у Micro:bit	Обрада	Ученик упознаје основне функције Micro:bit-a	- Повезује уређај и тестира функције - Израђује једноставне програме - Креира светлосне анимације - Програмира реакције на притисак - Испитује рад сензора - Израђује мини пројекат - Представља рад	- Демонстрира рад - Пружа инструкције - Помаже у реализацији - Објашњава примере - Демонстрира употребу - Прати и усмерава рад - Даје смернице и савете - Вреднује радове
		11.	MakeCode окружење	Практичан рад	Ученик користи MakeCode блокове		
		12.	LED дисплеј и приказ текста	Практичан рад	Ученик програмира приказ на дисплеју		
		13.	Тастери и интеракција	Практичан рад	Ученик користи улазне команде		
Децембар		14.	Сензори у Micro:bit-у	Обрада	Ученик користи основне сензоре		
		15.	Мини пројекат у MakeCode-у	Практичан рад	Ученик креира функционалан пројекат		
		16.	Презента-ција пројеката	Систематизација	Ученик дели и анализира пројекте		

Јануар	Python	17.	Python – упознавање са окружењем	Обрада	Ученик покреће Python програм	- Пише прве команде - Решава једноставне задатке - Пише програме са условима - Израђује програме са понављањем - Решава практичне задатке - Израђује мини пројекат	- Демонстрира синтаксу - Објашњава примере - Усмерава рад - Пружа помоћ - Демонстрира примере - Објашњава примену - Прати рад ученика
		18.	Променљи-ве и типови података	Практичан рад	Ученик користи променљиве		
		19.	Испис и унос података	Практичан рад	Пишу једноставне програме		
		20.	Условне наредбе у Python-у	Практичан рад	Ученик примењује услове		
Фебруар		21.	Петље у Python-у	Практичан рад	Ученик користи петље		
		22.	Листе и рад са текстом	Практичан рад	Ученик користи листе и стрингове		
		23.	Python мини пројекат	Практичан рад	Ученик примењује стечено знање		
Март	Pygame	24.	Увод у Pygame	Обрада	Ученик покреће Pygame окружење	- Покрећу прве примере - Креирају једноставне цртеже - Цртају објекте на екрану - Додају слике у програм - Израђују једноставне анимације - Израђују игру по избору - Представљају своје игре	- Представља библиотеку и њену намену - Објашњава рад са координатама - Демонстрира функције за цртање - Демонстрира рад са сликама - Демонстрира кретање објеката - Пружа подршку током рада - Организује презентацију радова
		25.	Координатни систем и боје	Обрада	Креирају једноставне цртеже		
		26.	Цртање геометри-јских облика	Практичан рад	Ученик приказује графичке елементе		
		27.	Цртање геометријских облика	Практичан рад	Ученик приказује графичке елементе		
Април		28.	Учитавање и приказ слика и текста	Практичан рад	Додају слике у програм		
		29.	Анимација објеката	Практичан рад	Израђују једноставне анимације		
		30.	Израда једноставне игре	Практичан рад	Израђују игру по избору		
		31.	Представља ње игара	Онлајн практичан рад	Представљају своје игре		
Мај	Вештачка интелигенција и њена примена	32.	Увод у вештачку интелигенцију Етичка употреба вештачке интелиге-нције	Практичан рад	Ученик разуме основне појмове AI Ученик одговорно користи AI	- Учествује у дискусији - Анализира примере - Испробава AI алате	- Објашњава концепте - Води дискусију - Демонстрира примену
		33.	AI алати у програмирањ у	Практичан рад	Ученик користи AI као подршку у учењу		

Јун	Завршни пројекат	34.	Завршни пројекат	Практичан рад	Самостално или у пару израђују пројекат Представљају радове и дискутују о решењима	- Менторски прати рад ученика - Организује презентацију и евалуацију	- Ученик планира и реализује програмско решење и дискутују о решењима - Ученик презентује и вреднује свој рад и рад
		35.	Завршни пројекат	Практичан рад			
		36.	Презентација завршних радова	Практичан рад			

Примери тема:

- Енглески кроз игру
- Дечија недеља у Scratch-у
- Scratch игра „Лавиринт“
- Дигитална коцкица на Micro:bit-у
- Педометар или термометар на Micro:bit-у
- Новогодишња јелка са Micro:bit-у
- Временска прогноза уз Micro:bit
- Дан жена у Pygame-у
- Pygame игра „Сакупи предмете“
- Квизови знања
- Математичке игре
- AI и паметни дигитални алати
- Такмичарски пројекат за хуманитарни базар.

8. ПРОГРАМ ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ ЗА ЗАВРШНЕ ИСПИТЕ И ТАКМИЧЕЊА

8.1. Припремна настава из српског језика и књижевности VIII разред

Припремна настава организује се као подршка ученицима од 5. до 8. разреда који су мотивисани да учествују на школском, општинском и окружном такмичењу из Језика и језичка културе, а на Републичком такмичењу ученици 7. и 8. разреда основне школе.

Школско такмичење организују и спроводе наставници српског језика, према календару такмичења.

Општинска и окружна такмичења организују и спроводе наставници, односно комисије које формирају одговарајући школски окрузи и подружнице Друштва за српски језик и књижевност Србије. Републичко такмичење у Тршићу организује Управа Друштва у сарадњи са Министарством просвете, науке и технолошког развоја.

Друштво за српски језик и књижевност Србије, Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и Карловачка гимназија организују на истим нивоима Књижевну олимпијаду за ученике 7. и 8. разреда основне школе.

Припремни рад организује се током целе наставне године. Због обима наставних планова динамика припремног рада одржава се подстицањем ученика на самостални рад (давањем посебних задатака и др.).

Према члану 32. Закона о основном образовању и васпитању, Школа је дужна да организује **припрему ученика за полагање завршног испита током другог полугодишта осмог разреда, а десет дана пре полагања испита најмање два часа дневно.**

Припремна настава за такмичење из Језика и језичка културе

Програмски садржаји V
I ЈЕЗИК **1. а. Граматика** **Проста реченица** – главни реченични чланови (конституенти) Именски предикат. **Зависни реченични чланови: прави и неправи објекат** – допуна глагола и прилошке одредбе за место, време, начин, узрок, меру и количину; атрибут и апозиција. Главни (независни) и зависни чланови реченице. **Сложена реченица** **Појам променљивости и непроменљивости речи**. **Промена именица (деклинација):** граматичка основа, наставак за облик, појам падежа. **Основне функције и значења падежа** **Придеви –** грађење; промена; компарација придева; функција придева у реченици, придевски вид. **Именичке заменице** – личне и неличне именичке заменице (упитне, одричне, неодређене и опште). **Глаголи –** несвршени и свршени (глаголски вид); прелазни, непрелазни и повратни глаголи (глаголски род). Инфинитив и инфинитивна основа. Грађење и основна функција глаголских облика. **Бројеви** – појам и употреба бројева; систематизација врста; главни (основни, збирни) и редни; значење бројева. Уочавање разлике у квантитету акцента (на тексту).
1. б. Правопис Писање присвојних придева са наставцима – ов, -ев, -ин; и присвојних придева који се завршавају на гласовне групе: -ски, -шки, -чки; управног говора; вишечланих географских имена, основних и редних бројева и др. Писање придева изведених од именица у чијој се основи налази **ј**. Писање назива разних организација и њихових тела (органа). Писање заменица у обраћању: Ви, Ти. Писање генитива, акузатива, инструментала и локатива именичких одричних заменица; одрична речца **не** уз именице, придеве и глаголе; речца **нај** у суперлативу. Тачка и запета. Запета уз вокатив и апозицију. Три тачке. Цртица.

Навикавање ученика на коришћење правописа (школско издање).
1. в. Ортоепија Правилан изговор гласова: е, р, с, з Вежбе у изговарању дугих и кратких акцената. Уочавање разлике у интонацији упитних реченица (Ко је дошао? Милан је дошао?). Интонација и паузе везане за интерпункцијске знакове: запету, тачку и запету и три тачке.

Програмски садржаји VI
I ЈЕЗИК **1. а. Граматика** Подела речи по настанку: просте, изведене и сложене. Грађење речи. Атрибутска и предикатска функција именица и придева. Гласови, гласовне промене и алтернације. Придевске заменице. Грађење и значења глаголских облика. Комуникативна реченица (синтаксичко-комуникативна јединица која представља целовиту поруку) и предикатска реченица (синтаксичка јединица која садржи глагол у личном облику). Независне и зависне предикатске реченице. Вежбе у исказивању реченичних чланова речју, синтагмом и зависном реченицом.
1. б. Правопис Писање одричних заменица из предлоге и заменица у обрађању; Писање имена васионских тела и глаголских облика; Интерпункција после узвика; Растављање речи на крају реда; Коришћење школског издања правописа.
1. в. Ортоепија Вежбе у изговарању дугоузлазног и дугосилазног акцента. Интонација везана за изговор узвика.

Програмски садржаји VII
I ЈЕЗИК **1. а. Граматика** Врсте речи і подврсте речи. Граматичке категорије именских речи и глагола. Значења и употребе падежа. Падежна синонимија. Безличне реченице. Састав реченице у вези са врстама глагола (обнављање и проширивање). Реченични чланови исказани речју и синтагмом. Напоредни односи међу реченичним члановима – саставни, раставни и супротни. Састав именичке синтагме: главна реч и атрибути. Апозиција. Апозитив. Појам актива и пасива. Пасив са речцом *се* и пасив сграђен са трпним придевом. Конгруенција – основни појмови. Слагање придева и глагола са именицом у реченици. Конгруентне категорије придева и глагола. Уочавање разлике између кратких акцената. Реченични акценат. Језик Словена у прапостојбини.Сеобе Словена и стварање словенских језика. Стварање старословенског језика: мисија Ћирила и Методија. Примање писмености код Срба. Старословенска писма: глагољица и ћирилица. Старословенски споменици са српског тла. Пример старословенског текста и уочавање његових карактеристичних особина.
1. б. Правопис Интерпункција у сложеној реченици (запета, тачка и запета). Црта. Заграда. Запета у набрајању скраћеница.
1. в. Ортоепија Разликовање дугих и кратких акцената, дугоузлазних и дугосилазних акцената. Вежбање у изговарању краткоузлазног и краткосилазног акцента.

Програмски садржаји VIII
I ЈЕЗИК Српски језик међу другим словенским језицима. Дијалекти српског језика (основни подаци). Народни и књижевни језик. Појам нормирања. Развој српског књижевног језика: српскословенски, рускословенски, славеносрпски, Вукова реформа језика, писма и правописа, књижевни језик Срба од Вука до данас (основни подаци). Развој лексике српског језика (основни подаци). Језици националних мањина (основни подаци). Језик свакодневне комуникације – говорени и писани. Главне особине писаних стилова јавне комуникације – публицистичког, научног, административног. Синтагме – придевске, прилошке, глаголске. Зависне предикатске реченице: обележја (зависни везници, везнички спојеви и др.); врсте: изричне (изричне у ужем смислу и зависноупитне), односне, месне, временске, узрочне, условне, допусне, намерне, последичне и поредбене; конституентска функција у оквиру више реченице (независне или зависне) или синтагме. Интерпункција у вези са зависним реченицама. Напоредни односи међу зависним реченицама (саставни, раставни, супротни). Функције и значења глаголских облика. Употреба глаголских облика у приповедању. Грађење речи – обнављање; комбиновано грађење, грађење претварањем. Гласовне промене у вези са грађењем речи (само скретање пажње на нормативна решења). Једнозначне и вишезначне речи; хомонимија. Приказивање полисемије и хомонимије у великим једнојезичним речницима. Метафора и метонимија као начини да реч стекне нова значења (*крило (птице)* → *крило зграде* – метафора; *Моја школа је близу* → *Цела школа иде на излет* – метонимија). Главна правила стандардне акценатске норме и систематизовање знања о акцентима из претходних разреда.
1. б. Правопис Прилагођено писање имена из страних језика. Писање полусложеница. Генитивни знак. Систематизовање садржаја из правописа: употреба великог слова, интерпункција, спојено и растављено писање речи; писање скраћеница; растављање речи на крају реда.
1. в. Ортоепија Интонација просте и сложене реченице. Варирање интензитета, темпа и пауза у говору и у текстовима различитог садржаја.

Припремна настава за Такмичење из књижевности

VII разред

Књижевна олимпијада, такмичење из књижевности на првом нивоу (школско) подразумева наставно градиво 5. и 6. разреда, из области Књижевност, као и савладане садржаје из 7. разреда, до краја првог полугодишта. Општинско такмичење обухвата и предвиђено градиво из фебруара, а градско, тј. регионално, и оно из марта и априла. За републички ниво такмичења, ученици ће припремити градиво за седми разред у целости.

VIII разред

Такмичење из књижевности на првом нивоу (школско) подразумева наставно градиво 5, 6. и 7. разреда, из области Књижевност, као и савладане садржаје из 8. разреда, до краја првог полугодишта. Општинско такмичење обухвата и предвиђено градиво из фебруара, а градско, тј. регионално, и оно из марта и априла. За републички ниво такмичења, ученици ће припремити градиво за осми разред у целости.

ПРИПРЕМНА НАСТАВА ЗА ЗАВРШНИ ИСПИТ ЗА УЧЕНИКЕ VIII РАЗРЕДА

Облици и методи рада: фронтални рад; групни рад или рад у пару (вежбања на припремљеним примерима); дијалошки и демонстрациони метод, метод самосталног рада

ученика; рад на тексту (контролне вежбе за самостални рад); аналитичко-синтетички метод.

Оријентациони план припремне наставе прати садржаје редовне наставе у Годишњем плану рада наставника.

План рада припремне наставе подложан је корекцијама према исказаним интересовањима и потребама ученика и акционим плановима проистеклим из анализе комбинованих провера знања.

Динамика се одржава и појачаном индивидуализацијом рада у редовној настави, давањем посебних задатака, ангажовањем у одговарајућим слободним активностима и др.

Припремна настава подразумева систематизацију наставног градива из свих разреда, из области Језик, Књижевност, и Језичка култура. Циљ:

- што ефикасније превазилажење нивоа препознавања језичких појава;
- неговање примењеног знања и умења;
- континуирано повезивање знања о језику са непосредном говорном праксом;
- остваривање континуитета у систему правописних и стилских вежбања;
- побуђивање ученикових језичког израза животним ситуацијама;
- указивање на граматичку сачињеност стилских изражајних средстава;
- коришћење прикладних илустрација одређених језичких појава.

У настави књижевности се, при обради текста, примењује јединство аналитичких и синтетичких поступака и гледишта.

- Значајне појединости, елементарне слике, експресивна места, стилске и језичке поступке, треба сагледавати као функционалне делове виших целина и тумачити у природном садејству с другим уметничким чиниоцима.
- Књижевном делу приступа се као сложеном и непоновљивом организму у коме је све условљено узрочно-последичним везама, подстакнуто животним искуством и уобличено стваралачком маштом.
- Ученике треба навикавати на то да своје утиске, ставове и судове о књижевном делу подробније доказују чињеницама из самога текста и тако их оспособљавати за самосталан исказ, истраживачку делатност и заузимање критичких ставова према произвољним оценама и закључцима.
- Обраду књижевног дела треба повезати са решавањем проблемских питања подстакнутих текстом и уметничким доживљавањем. Текстови у наставном поступку захтевају локализацију.
- Ситуирање текста у временске, просторне и друштвено-историјске оквире, давање неопходних података о писцу и настанку дела, као и обавештења о битним садржајима који претходе или следе одломку представљају неопходне предуслове за интензивни доживљај текста.
- Прототопску и психолошку реалност, из које потичу тематска грађа, мотиви, ликови и дубљи подстицаји за стварање, треба дати у оном обиму који је неопходан за потпуније доживљавање и поузданије тумачење.
- Проучавање књижевноуметничког дела у настави је сложен процес који започиње наставниковим и ученичковим припремањем за тумачење дела, своје најпродуктивније видове добија у интерпретацији књижевног дела на наставном часу, а у облицима функционалне примене стечених знања и умења наставља се и после часа: у продуктивним обнављањима знања о обрађеном наставном градиву, у поредбеним изучавањима књижевноуметничких дела и истраживачко-интерпретативним приступима новим књижевноуметничким остварењима.
- Књижевнотеоријске појмове ученици ће упознавати уз обраду одговарајућих текстова и помоћу осврта на претходно читалачко искуство.
- Усвајање функционалних појмова је непрекидан процес у току васпитања и образовања, а остварује се и проверава у току остваривања садржаја свих програмско-тематских подручја.

8.2. Припремна настава из математике VIII разред

Циљ програма припремне наставе:
Циљ програма завршног испита у основном образовању и васпитању је, сагласно *Закону о основама система образовања и васпитања* ("Службени гласник РС" бр. 72/09, 52/11 и 55/13), припрема ученика за полагање завршног испита на крају обавезног основног образовања.
Завршним испитом процењује се колико је ученик током осмогодишњег школовања овладао знањима и умењима из математике.

Редни број часа и месец		Назив наставне теме	Методе рада	Облици рада	Наставна средства
1.		Бројеви и операције са њима – средњи ниво			
2. 3.	Март	Бројеви и операције са њима – напредни ниво Алгебра и функција – основни ниво			
4. 5.	Април	Алгебра и функција – средњи ниво Алгебра и функција – напредни ниво			
6. 7.	Мај	Геометрија – основни ниво Геометрија – средњи ниво			
8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15.	Јун	Геометрија – напредни ниво Мерење – основни ниво Мерење – средњи ниво Мерење – напредни ниво Обрада података – основни ниво Обрада података – средњи ниво Обрада података – напредни ниво			

Образовни стандарди су дефинисани за следеће области:
- БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА
- АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ
- ГЕОМЕТРИЈА
- МЕРЕЊЕ
- ОБРАДА ПОДАТАКА

БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне). МА.1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно. МА.1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно. МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом када је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна на пример 1/5 од n, где је n дати природан број. МА.1.1.5. дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим бројем. МА.1.1.6. користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама.	МА.2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима. МА.2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа. МА.2.1.3. примени основна правила дељивости са 2, 3, 5, 9 и декадним јединицама. МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама.	МА.3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевног израза. МА.3.1.2. оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама. МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама.

АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
МА.1.2.1. реши линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану. МА.1.2.2. израчуна степен датог броја и зна основне операције са степенима. МА.1.2.3. сабира, одузима и множи мономе. МА.1.2.4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом.	МА.2.2.1. реши линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате. МА.2.2.2. оперише са степенима и зна шта је квадратни корен. МА.2.2.3. сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином. МА.2.2.4. уочи зависност међу променљивим, зна функцију у = ах и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције. МА.2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима.	МА.3.2.1. саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате. МА.3.2.2. користи особине степена и квадратног корена. МА.3.2.3. зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадратног бинома; увежбано трансформише алгебарске изразе и своди их на најједноставнији облик. МА.3.2.4. разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства. МА.3.2.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке.
ГЕОМЕТРИЈА		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор); разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве. МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор); разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страницу правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему. МА.1.3.3. влада појмовима: круг и кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор); уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника. МА.1.3.4. влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове	МА.2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима. МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу; решава задатке користећи Питагорину теорему. МА.2.3.3. користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена. МА.2.3.4. влада појмовима: призма и пирамида; рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку. МА.2.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку. МА.2.3.6. уочи осносиметричне фигуре и одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма).	МА.3.3.1. рачуна са угловима, укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих и укључујући углове на трансверзали. МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза; рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише. МА.3.3.3. одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука. МА.3.3.4. израчуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати. МА.3.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати. МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката.

моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и рачуна њихову површину и запремину). МА.1.3.5. влада појмовима: купа, ваљак и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе). МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања).		
МЕРЕЊЕ		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова. МА.1.4.2. претвори веће јединице дужине, масе и времена у мање. МА.1.4.3. користи различите апоене новца. МА.1.4.4. при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером.	МА.2.4.1. пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу. МА.2.4.2. претвори износ једне валуте у другу валуту правилно постављајући одговарајућу пропорцију. МА.2.4.3. дату величину искаже приближном вредношћу.	МА.3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима. МА.3.4.2. процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1 cm, 1 g).
ОБРАДА ПОДАТАКА		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
МА.1.5.1. изражава положај објеката сврставајући их у врсте и колоне; одреди положај тачке у првом квадранту координатног система ако су дате координате и обратно МА.1.5.2. прочита и разуме податак са графикона, дијаграма или из табеле, и одреди минимум или максимум зависне величине МА.1.5.3. податке из табеле прикаже графиконом или обрнуто МА.1.5.4. одреди задати проценат неке величине	МА.2.5.1. влада описом координатног система (одређује координате тачака, осно или централно симетричних итд.) МА.2.5.2. чита једноставне дијаграме и табеле и на основу њих обради податке по једном критеријуму (нпр. Одреди аритметичку средину за дати скуп података; пореди вредности узорка са средњом вредношћу) МА.2.5.3. обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички; представља средњу вредност медијаном. МА.2.5.4. примени процентни рачун у једноставнијим реалним сируацијама (на пример, промена цене неког производа за дати проценат)	МА.3.5.1. одреди положај (координате) тачака које задовољавају сложеније услове МА.3.5.2. тумачи дијаграме и табеле МА.3.5.3. прикупи и обради податке и сам састави дијаграм или табелу; црта график којим представља међузависност величина МА.3.5.4. примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама

Напомена: Ради провере усвојености знања ученици ће се тестирати а на основу постигнућа вршиће се ревидирање наставних садржаја.

Литература:
- Збирке задатака за завршни испит, ЗУОВ, Београд
- Стручна литература наставника, одобрени уџбеници осталих издавача

8.3. Припремна настава из биологије VIII разред

Циљ програма припремне наставе:

Циљ програма завршног испита у основном образовању и васпитању је, сагласно *Закону о основама система образовања и васпитања* ("Службени гласник РС" бр. 72/09, 52/11 и 55/13), припрема ученика за полагање завршног испита на крају обавезног основног образовања. Завршним испитом процењује се колико је ученик током осмогодишњег школовања овладао знањима и умењима из биологије.

Редни број часа и месец		Назив наставне теме	Методе рада	Облици рада	Наставна средства
1.	фебруар	Ћелија – разлике међу ћелијама,деоба ћелија	Вербално – текстуалне: монолошко-дијалошка рад на тексту, задацима Илустративно – демонстративне: демонстрација ПП презентацијом (укључени: текстови, шеме, фотографије, илустрације)	индиви-дуални фронта-лни рад у паровима групни	Рачунар, пројектор и платно, ПП презентације, збирке задатака, уџбеници и литература наставника, платформа за учење *MTeams*, веб странице (нпр. *Моја школа - РТС планета* и друго)
2.		Наслеђивање особина,Менделова правила и наследне болести			
3.	март	Груписање живих бића у царства			
4.		Систематика биљака и животиња			
5.	април	Физиологија животиња: исхрана,дисање, кретање			
6.		Физиологија животиња:реаговање на дражи, транспорт материја			
7.	Мај	Физиологија животиња: излучивање,размножавање			
8.		Екологија: популације,односи исхране и			
9.	јун	Биоми			
10		Глобалне последице човековог деловања			

Образовни стандарди су дефинисани за следеће области:

ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ
ПОСМАТРАЊЕ, МЕРЕЊЕ И ЕКСПЕРИМЕНТ

За предмете природних наука (Биологија, Физика и Хемија) додатно су дефинисани заједнички образовни стандарди који се односе на експеримент у природним наукама.

ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
БИО.ОО.О.1.1. Примењују критеријуме за разликовање живих бића од неживе природе. – БИО.ОО.О.1.2. Идентификује положај, изглед и функцију органа у људском телу. БИО.ОО.О.3.3. Усвајају навике и знања који	БИО.ОО.С.1.1. Пореди ћелије према морфолошким и функционалним одликама. БИО.ОО.С.1.2. Објашњавају основе животних процеса на свим нивоима биолошке организације. БИО.ОО.С.1.3. Повезују изглед, грађу и функционисање живих	БИО.ОО.Н.2.3. Анализира податке, објашњава и изводи закључке.

доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи.	бића са условима животне средине на очигледним примерима. БИО.ОО.С.1.5. Објашњава значај полног размножавања и наслеђивања особина за разноврсност живог света. БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик.	
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
БИО.ОО.О.1.1. Примењују критеријуме за разликовање живих бића од неживе природе. – БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. БИО.ОО.О.1.3. Примерима илуструју узроке и последице штетног деловања антропогеног фактора на живи свет и животну средину.	БИО.ОО.С.1.2. Објашњава основе животних процеса на свим нивоима биолошке организације. БИО.ОО.С.1.3. Повезује изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. БИО.ОО.С.3.5. Планира, води и вреднује сопствено учење, чиме развија самопоуздање и истрајност. БИО.ОО.С.1.4. Анализирају како различити фактори спољашње и унутрашње средине утичу на животне процесе.	БИО.ОО.Н.2.1. Поставља хипотезе које ће моћи да провери користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. БИО.ОО.Н.2.3. Анализира податке, објашњава и изводи закључке
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
БИО.ОО.О.3.3. Усвајају навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи. БИО.ОО.О.3.2. Развијају толеранцију, превазилазе предрасуде и промовишу	БИО.ОО.С.1.3. Повезује изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. БИО.ОО.С.1.5. Објашњавају значај полног размножавања и наслеђивања особина за	БИО.ОО.Н.1.5. Објашњавају развој и еволуцију екосистема на задатим примерима. БИО.ОО.Н.1.3. Конструише филогенетски низ на основу истраживања сродничких односа појединих

социјалну укљученост јер разумеју заједничко порекло живих бића и утицај наследног материјала и средине на развој особина организама.	разноврсност живог света.	група и њиховог еволутивног порекла.
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
БИО.ОО.О.1.3. Примерима илуструју узроке и последице штетног деловања антропогеног фактора на живи свет и животну средину. БИО.ОО.О.2.2. Активно учествује у тимском раду и уважава мишљења других. БИО.ОО.О.2.4. Посматра, уочава, прати и описује појаве у животу организама из окружења и презентује резултате истраживања. БИО.ОО.О.3.5. Представља на креативан начин право на здраву животну средину и обавезу да је штити од нарушавања.	БИО.ОО.С.1.4. Анализира како различити фактори спољашње и унутрашње средине утиче на животне процесе. БИО.ОО.С.1.9. Увиђа узајамне утицаје између делова екосистема. БИО.ОО.С.2.9. Приказује односе, појаве и процесе у различитим екосистемима на различите креативне начине.	БИО.ОО.Н.1.6. Критички вреднује антропогени утицај на животну средину и биодиверзитет. БИО.ОО.Н.2.1. Поставља хипотезе које ће моћи да провери користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. БИО.ОО.Н.3.2. Израђује процедуре активности за очување биодиверзитета
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
БИО.ОО.О.3.3. Усваја навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи. БИО.ОО.О.3.7. Конструктивно сарађује у активностима које имају за циљ очување здравља.	БИО.ОО.С.1.12. Критички вреднује важност здравих стилова живота у превенцији болести. БИО.ОО.С.2.3. Користи једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. БИО.ОО.С.3.2. Процењује сопствене животне навике у односу на елементе здравог начина живота.	БИО.ОО.Н.3.1. Иницира, осмишљава и учествује у реализацији активности са циљем подизања свести о очувању здравља. БИО.ОО.Н.3.3. Примерима илуструје значај биотехнолошк их производа и процеса у превенцији и лечењу многих болести, производњи хране и заштити животне средине

ПОСМАТРАЊЕ, МЕРЕЊЕ И ЕКСПЕРИМЕНТ У БИОЛОГИЈИ

У области **посматрање, мерење и експеримент** на **основном** нивоу ученик/ученица:

– БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада.

– БИО.ОО.О.2.3. Проналазе на интернету и у литератури податке о адаптацијама карактеристичних врста на услове који владају у екосистемима типичним за Србију.

– БИО.ОО.О.2.4. Посматрају,уочавају, прате и описују појаве уживоту организама из окружења ипрезентују резултате истраживања.

– БИО.ОО.О.2.5. Уз помоћ наставника изводе једноставне експерименте укојима се истражује утицај спољашње и унутрашње средине на процесе код живих бића

У области **посматрање, мерење и експеримент** на **средњем** нивоу ученик/ученица:

– БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама ипроцесима.
– БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање исистематизацију података истраживања.
– БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик.
БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, пратепојаве и процесе, врше мерења.
– БИО.ОО.С.2.8. Изводе једноставна истраживања о утицају животних навика нздравље (утицај буке на слух,физичка неактивност, неправилнаисхрана).
– БИО.ОО.С.2.10.Микроскопирањем уочавају кључне структуре организама.

У области **посматрање, мерење и експеримент** на **напредном** нивоу ученик/ученица:
– БИО.ОО.Н.3.4. Учествују у интердисциплинарном решавању проблема у вези са одрживим развојем.

Напомена: Ради провере усвојености знања ученици ће се тестирати а на основу постигнућа вршиће се ревидирање наставних садржаја.

Литература:
1. Бошковић, Д. (2018/19/20.) Биологија за V, VI, VII и VIII разред основне школе, БИГЗ, Београд
2. Џамић Шепа, Н. (2018/19/20.) Методички приручник за наставнике, БИГЗ, Београд
3. (2018/19/20.) Дигитални уџбеник, БИГЗ, Београд
4. Бошковић, Д; Молнар, Б. (2018/19/20/21.) Радна свеска, БИГЗ, Београд
5. Збирке задатака за завршни испит, ЗУОВ, БИГЗ, Београд
6. Стручна литература наставника, енциклопедије живог света, одобрени уџбеници осталих издавача
7. Веб странице: *Моја школа* - *РТС планета* и др.

8.4. Припремна настава из географије VIII разред

Циљ програма припремне наставе:
Циљ програма завршног испита у основном образовању и васпитању је, сагласно *Закону о основама система образовања и васпитања* ("Службени гласник РС" бр. 72/09, 52/11 и 55/13), припрема ученика за полагање завршног испита на крају обавезног основног образовања.
Завршним испитом процењује се колико је ученик током осмогодишњег школовања овладао знањима и умењима из географије.

Редни број часа и месец		Назив наставне теме	Методе рада	Облици рада	Наставна средства
1.	фебруар	Географски положај, границе и величина Србије	***Вербално–текстуалне:*** • монолошко-дијалошка • рад на тексту и задацима	• индивиду-ални • фронтални • рад у паровима • групни	Рачунар, пројектор, ПП презентације, атлас, географске карте, збирке
2.					
3.	март	Физичко-географске одлике Србије – рељеф, воде и клима			
4.					
5.	април	Становништво и насеља Србије			

6.		Привреда Србије	***Илустративно–демонстративне:*** • ПП презентација		задатака, уџбеници
7.	мај	Природна и културна баштина Србије			
8.					
9.	јун	Срби у региону и дијаспори			
10.		Географија завичаја			

Географски положај, границе и величина Србије

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте.	ГЕ.2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти. ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти. ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке на немој карти, графиком, табелом и схемом.	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним и каузалним везама на основу анализе географске карте.

Физичко-географске одлике Србије

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте. ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе.	ГЕ.2.1.1. одређује стране света у простору и на карти. ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака. ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице представљене моделом, сликом, графиком и табелом. ГЕ.2.1.4. приказује географске податке. ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене регије.	ГЕ.3.1.1. доноси закључке на основу анализе карте. ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе и законитости у нашој земљи и уме да издвоји географске регије Србије

Становништво и насеља Србије

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред.	ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање и структуре становништва. ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе.	ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља. ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе и законитости у нашој земљи.

Привреда Србије

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и гране.	ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе.	ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности.

Природна и културна баштина Србије

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе.	ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије.	ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе и законитости у нашој земљи и уме да издвоји географске регије.

Срби у региону и дијаспори

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике.	ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континената и наводи њихове регије.	ГЕ.3.4.2. објашњава географске везе и законитости у Европи и уме да издвоји географске регије.

Географија завичаја

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе.	ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и њене регије.	ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе и законитости у нашој земљи.

8.5. Припремна настава из историје VIII разред

Циљ програма припремне наставе:

Циљ програма завршног испита у основном образовању и васпитању је, сагласно *Закону о основама система образовања и васпитања* ("Службени гласник РС" бр. 72/09, 52/11 и 55/13), припрема ученика за полагање завршног испита на крају обавезног основног образовања.

Завршним испитом процењује се колико је ученик током осмогодишњег школовања овладао знањима и умењима из историје.

Редни број часа и месец		Назив наставне теме	Методе рада	Облици рада	Наставна средства
1.	фебруар	**УВОД У ИСТОРИЈУ, ПРАИСТОРИЈА**	Вербално – текстуалне: монолошко-дијалошка рад на тексту, задацима Илустративно – демонстративне: демонстрација ПП презентацијом (укључени: текстови, шеме, фотографије, илустрације)	индиви-дуални фронтални рад у паровима групни	Рачунар, пројектор и платно, ПП презентације, збирке задатака, уџбеници и литература наставника, платформа за учење *MTeams*, веб странице (нпр. *Моја школа - РТС планета* и друго)
2.		**СТАРИ ВЕК /СТАРИ ИСТОК, СТАРА ГРЧКА, ХЕЛЕНИЗАМ, СТАРИ РИМ**			
3.	март	**ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ И ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ**			
4.		**ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ НОВОМ ВЕКУ**			
5.	април	**ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКЕ ДРЖАВЕ И НАРОД ОД ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА ДО КРАЈА 19. ВЕКА**			
6.		**ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКЕ ДРЖАВЕ И НАРОД НА ПОЧЕТКУ 20. ВЕКА**			
7.	Мај	**ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У МЕЂУРАТНОМ ПЕРИОДУ, ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ**			

8.	јун	**ХЛАДНИ РАТ, СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА**			

Образовни стандарди су дефинисани за следеће области:

ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ / ЗНАЊЕ О ИСТОРИЈИ
ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ / ЗНАЊЕ О ИСТОРИЈИ		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју ИС.1.1.4. уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости ИС.1.1.5. уме да одреди којем историјском периоду припадају важне године из прошлости ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје ИС.1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје ИС.1.1.10.уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости	ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје ИС.2.1.3. препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости ИС.2.1.5. зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји ИС.2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје	ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одредикојој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен) ИС.3.1.2. уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту ИС.3.1.3. зна специфичне детаље из националне и опште историје ИС.3.1.4. разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне, опште историје ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости ИС.3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања
ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави,догађају и личности је реч ИС.1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда	ИС.2.2.1. уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора ИС.2.2.3. уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе или географског простора ИС.2.2.4. уме да одреди угао гледања на историјску појаву	ИС.3.2.1. уме да изврши селекцију историјских извора ИС.3.2.2. уме да анализира и процени релевантност историјског извора ИС.3.2.3. уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора ИС.3.2.4. уме да одреди на основу анализе историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор (идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контекст извора) ИС.3.2.5. уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са

ИС.1.2.5. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми табеле ИС.1.2.6. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми графикона ИС.1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче ИС.1.2.8. препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима	(победника или побеђеног) на основу поређења два историјска извора који говоре о истом историјском догађају, феномену ИС.2.2.5. препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности, догађаја, феномена	претходним историјским знањем (закључује на основу историјске карте без понуђене легенде, упоређује два графикона и закључује о појави) ИС.3.2.6. уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву ИС.3.2.7. уме да изрази став и мишљење о одређеном тумачењу историјског феномена и да одреди врсту пристрасности (манипулација, пропаганда, стереотип...)

Напомена: Ради провере усвојености знања ученици ће се тестирати а на основу постигнућа вршиће се ревидирање наставних садржаја.

Литература:

Димитријевић, В. (2021/23/24.) Историја за V, VII и VIII разред основне школе, Вулкан, Београд
Ћирковић, Д.(2023.)Историја за VI разред основне школе, Вулкан, Београд
Збирке задатака за завршни испит, ЗУОВ, Београд
Стручна литература наставника, одобрени уџбеници осталих издавача
Веб странице: *Моја школа - РТС планета* и др.

8.6. Припремна настава из физике VIII разред

Циљ програма завршног испита у основном образовању и васпитању је, сагласно *Закону о основама система образовања и васпитања* ("Службени гласник РС" бр. 72/09, 52/11 и 55/13), припрема ученика за полагање завршног испита на крају обавезног основног образовања.

Завршним испитом процењује се колико је ученик током осмогодишњег школовања овладао знањима и умењима из физике.

Редни број часа и месец		Назив наставне теме	Методе рада	Облици рада	Наставна средства
1.	фебруар	Кинематика, равномерно и равномерно променљиво кретање	Вербално – текстуалне: монолошко-дијалошка рад на тексту, задацима Илустративно – демонстративне: демонстрација ПП презентацијом (укључени: текстови, шеме, фотографије, илустрације)	индиви-дуални фронтални рад у паровима групни	Рачунар, пројектор и платно, ПП презентације, збирке задатака, уџбеници и литература
2.		Динамика, силе, Њутнови закони и сила трења			
3.	март	Притисак, Паскалов закон, хидростатички и атмосферски притисак			
4.		Механички рад, снага, кинетичка и потенцијална енергија			
5.	април	Равнотежа тела, полуга, момент силе			
6.		Температура, количине топлоте и начини преноса топлоте			
7.	мај	Наелектрисање, електрично поље и Кулонов закон			
8.		Електрична струја, Омов закон и магнетно поље			
9.	јун	Осцилаторно кретање, карактеристике звука и таласи			
10.		Простирање, одбијање и преламање светлости, сочива			

11.		Решавање тестова са претходних испита и анализа грешака			
12.		Решавање тестова са претходних испита и анализа грешака			

Образовни стандарди су дефинисани за следеће области:

- СИЛЕ
- КРЕТАЊЕ
- МАСА, ГУСТИНА И ПРИТИСАК
- МЕХАНИЧКИ РАД, ЕНЕРГИЈА И СНАГА
- ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ
- ЕЛЕКТРОМАГНЕТИЗАМ
- ТАЛАСИ И СВЕТЛОСТ

СИЛЕ		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно ФИ.1.1.2. уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе ФИ.1.1.3. разуме принцип спојених судова ФИ.1.1.4. зна основне мерне јединице за силу и уочава последице деловања силе на тело	ФИ.2.1.1. описује дејство сила и разликује контактне силе од сила поља на типичним примерима ФИ.2.1.2. уме да одреди резултанту две силе истог правца и смера ФИ.2.1.3. користи формулу за тежину тела и зна разлику између масе и тежине ФИ.2.1.4. уме да користи динамометар за мерење интензитета силе у типичним случајевима	ФИ.3.1.1. примењује услове равнотеже и правила слагања сила у комплексним ситуацијама и атипичним примерима ФИ.3.1.2. уме да објасни деловање више сила истовремено и графички представи њихову резултанту ФИ.3.1.3. разуме и примењује закон акције и реакције на примерима из сложенијих заједница ФИ.3.1.4. анализира промене кретања и деформације тела под утицајем сила у нетипичним околностима
КРЕТАЊЕ		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
ФИ.1.2.1. зна основне појмове који описују механичко кретање и уме да наведе примере за праволинијско и криволинијско кретање ФИ.1.2.2. препознаје ознаке и основне мерне јединице за пређени пут, време и брзину тела ФИ.1.2.3. уме да разликује равномерно од неравномерног праволинијског кретања у типичним свакодневним ситуацијама ФИ.1.2.4. зна да је кретање релативно и уме то да илуструје једноставним примером из непосредне околине	ФИ.2.2.1. разликује тренутну од средње брзине тела и уме да примени одговарајуће обрасце у типичним рачунским задацима ФИ.2.2.2. уме да израчуна убрзање код равномерно променљивог кретања када су познате почетна и крајња брзина ФИ.2.2.3. препознаје и тумачи једноставне графичке приказе зависности пређеног пута или брзине од времена ФИ.2.2.4. уме да претвара веће јединице за брзину у мање и обрнуто у стандардним задацима	ФИ.3.2.1. анализира сложенија праволинијска кретања тела која мењају смер или карактер кретања у нетипичним околностима ФИ.3.2.2. уме графички да представи и математички реши сложеније задатке са више тела која се срећу или сустижу ФИ.3.2.3. решава проблеме који захтевају симултану примену концепта убрзања и пређеног пута код променљивог кретања ФИ.3.2.4. анализира кретање тела под дејством силе теже и повезује га са законима слободног пада у комплексним ситуацијама

МАСА, ГУСТИНА И ПРИТИСАК		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
ФИ.1.3.1. зна шта је маса тела, разликује је од тежине и познаје основну јединицу килограм ФИ.1.3.2. разуме концепт густине супстанције као карактеристику материјала од кога је тело направљено ФИ.1.3.3. уме да наведе пример за деловање притиска код чврстих тела, течности и гасова ФИ.1.3.4. зна основну јединицу за притисак Паскал и уочава разлику у преносу притиска кроз различите средине	ФИ.2.3.1. уме да израчуна густину једнородног тела када су му мерењем одређене маса и запремина ФИ.2.3.2. примењује образац за хидростатички притисак и објашњава његову зависност од дубине течности ФИ.2.3.3. уме да израчуна притисак чврстог тела на подлогу у зависности од интензитета силе и величине додирне површине ФИ.2.3.4. препознаје улогу и деловање атмосферског притиска на једноставним уређајима у пракси	ФИ.3.3.1. решава сложене практичне проблеме који укључују комбиновање формула за масу, густину, запремину и притисак ФИ.3.3.2. анализира рад хидрауличних машина и примењује Паскалов закон у нетипичним околностима ФИ.3.3.3. уме да објасни појаву силе потиска и одреди услове пливања, тоњења и лебдења тела у комплексним ситуацијама ФИ.3.3.4. предвиђа промене притиска и густине флуида при промени спољашњих фактора у нетипичним заједницама
МЕХАНИЧКИ РАД, ЕНЕРГИЈА И СНАГА		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
ФИ.1.4.1. зна када се у физичком смислу врши механички рад и разликује га од општег појма рада ФИ.1.4.2. препознаје основне облике механичке енергије, односно кинетичку и потенцијалну енергију на цртежима ФИ.1.4.3. зна да се енергија не може уништити већ само прелази из једног облика у други ФИ.1.4.4. зна мерне јединице за рад, енергију и снагу и повезује их са одговарајућим ознакама	ФИ.2.4.1. уме да израчуна механички рад при деловању константне силе у правцу и смеру померања тела ФИ.2.4.2. користи формуле за кинетичку и гравитациону потенцијалну енергију у типичним случајевима ФИ.2.4.3. примењује концепт снаге и израчунава је на основу извршеног рада и времена трајања тог рада ФИ.2.4.4. користи закон одржања механичке енергије за решавање једноставнијих проблема без отпора средине	ФИ.3.4.1. решава комплексне задатке који захтевају примену закона одржања механичке енергије уз узимање у обзир силе трења ФИ.3.4.2. анализира рад и корисну снагу машина у атипичним ситуацијама одређујући коефицијент корисничког дејства ФИ.3.4.3. уме да објасни промену механичке енергије тела под утицајем спољашњих сила у нетипичним околностима ФИ.3.4.4. вреднује енергетске трансформације у сложенијим техничким системима и савременим уређајима
ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
ФИ.1.5.1. разликује појмове температура и топлота и зна основну јединицу Целзијусов степен ФИ.1.5.2. зна да се већина тела при загревању шири, а при хлађењу скупља ФИ.1.5.3. препознаје три основна начина преношења топлоте, односно провођење, струјање и зрачење ФИ.1.5.4. зна да супстанце мењају своје агрегатно стање у зависности од примљене или предате количине топлоте	ФИ.2.5.1. уме да очита вредност температуре са различитих врста термометара водећи рачуна о најмањем подеоку ФИ.2.5.2. разуме концепт специфичне топлоте супстанције и објашњава зашто се различити материјали не загревају подједнако ФИ.2.5.3. користи формулу за количину топлоте потребну за загревање тела у типичним рачунским задацима ФИ.2.5.4. описује топлотно ширење чврстих тела и течности и наводи практичне примере заштите од ширења у грађевинарству	ФИ.3.5.1. решава сложене проблеме топлотне равнотеже у затвореним системима користећи једначину топлотног баланса ФИ.3.5.2. анализира промене унутрашње енергије тела у комплексним ситуацијама када се упоредо врши механички рад ФИ.3.5.3. предвиђа понашање супстанци при фазним прелазима под атипичним условима спољашњег притиска ФИ.3.5.4. објашњава аномалију воде и њен значај за очување живог света у природи у специфичним климатским околностима

ЕЛЕКТРОМАГНЕТИЗАМ		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
ФИ.1.6.1. зна да постоје две врсте наелектрисања и препознаје да се истоимена одбијају, а разноимена привлаче ФИ.1.6.2. зна да је електрична струја усмерено кретање наелектрисаних честица кроз проводник ФИ.1.6.3. разликује проводнике од изолатора и препознаје елементе простог струјног кола на шемама ФИ.1.6.4. препознаје сталне магнете, њихове полове и зна да се око њих налази магнетно поље	ФИ.2.6.1. примењује Омов закон за део струјног кола у типичним задацима рачунајући струју, напон или отпор ФИ.2.6.2. уме да израчуна еквивалентну отпорност за редну и паралелну везу отпорника у једноставним мрежама ФИ.2.6.3. користи формуле за рад и снагу електричне струје у типичним случајевима из свакодневног живота ФИ.2.6.4. описује магнетно деловање електричне струје и зна принцип рада једноставног електромагнета	ФИ.3.6.1. решава сложена разграната струјна кола комбинујући законе везивања отпорника и Омов закон ФИ.3.6.2. анализира деловање Кулонове силе између више наелектрисања у комплексним геометријским распоредима ФИ.3.6.3. објашњава појаву електромагнетне индукције и њену примену у савременим генераторима и трансформаторима ФИ.3.6.4. предвиђа понашање наелектрисаних честица у комбинованом електричном и магнетном пољу у атипичним условима
ТАЛАСИ И СВЕТЛОСТ		
Основни ниво	**Средњи ниво**	**Напредни ниво**
ФИ.1.7.1. препознаје карактеристике осцилаторног кретања и зна појмове амплитуда, период и фреквенција ФИ.1.7.2. зна да је звук механички талас који се простире кроз материјалну средину и да се не може простирати кроз вакуум ФИ.1.7.3. зна да се светлост у хомогеној средини простире праволинијски, што доводи до појаве сенке и полусенке ФИ.1.7.4. препознаје појаве одбијања и преламања светлости на једноставним цртежима и примерима из живота	ФИ.2.7.1. користи везу између периода и фреквенције и израчунава брзину и таласну дужину таласа у типичним задацима ФИ.2.7.2. примењује закон одбијања светлости и уцртава угао упадања и угао одбијања код равних огледала ФИ.2.7.3. разликује сабирна од расипних сочива и разуме њихову улогу у исправљању мана вида у типичним случајевима ФИ.2.7.4. описује карактеристике звука као што су висина и јачина и повезује их са фреквенцијом и амплитудом	ФИ.3.7.1. анализира конструкцију ликова код сферних огледала и танких сочива за различите положаје предмета ФИ.3.7.2. решава сложене рачунске задатке комбинујући формулу за сочива са увећањем лика у нетипичним ситуацијама ФИ.3.7.3. објашњава појаву тоталне рефлексије светлости и њену практичну примену у оптоелектроници и фибер оптици ФИ.3.7.4. решава проблеме који захтевају симултану анализу механичких осцилација, акустичких појава и доплеровог ефекта у сложенијим заједницама

Напомена: Ради провере усвојености знања ученици ће се тестирати а на основу постигнућа вршиће се ревидирање наставних садржаја.

Литература:

1. Физика за VI, VII и VIII разред основне школе, Клет и Вулкан, Београд
2. Методички приручник за наставнике физике, Клет, Београд
3. Збирка задатака са лабораторијским вежбама, Клет и Вулкан, Београд
4. Збирке задатака за завршни испит, ЗУОВ, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд
5. Стручна литература наставника, збирке решених олимпијских задатака, одобрени уџбеници осталих издавача
6. Збирка задатака за завршни испит у основном образовању, Вулкан, Београд

8.7. Припремна настава из хемије VIII разред

Циљ програма припремне наставе:

Циљ програма завршног испита у основном образовању и васпитању је, сагласно Закону о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС" бр. 72/09, 52/11 и 55/13), припрема ученика за полагање завршног испита на крају обавезног основног образовања.

Завршним испитом процењује се колико је ученик током осмогодишњег школовања овладао знањима и умењима из хемије.

Тема и наставни садржаји	**Образовни стандарди – Исходи образовног циклуса** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			**Међупредметне компетенције**
	Основни	**Средњи**	**Напредни**	
Атоми, молекули, јони. Раствори	**ХЕ.1.1.4. 1.1.7.**	**ХЕ 2.1.5.**	**ХЕ.3.1.4. ХЕ.3.1.5.**	Хемија 7„Основне честице које изграђују супстанце“, „Хомогене смеше-раствори“, физика „Атом“, „Флуиди
Чисте супстанце (елементи и једињења), смеше	**ХЕ 1.1.11.**		**ХЕ.3.1.1.**	Хемија 7 „Чисте супстанце, „Смеше“, „Основни хемијски појмови“, „Раствори“, физика „Материјалност природе“, биологија „Телесне течности“
Растворљивост. Процентни састав раствора	**ХЕ 1.1.7**			Хемија 7 "Раствори, растворљивост ", “Процентни састав раствора ”
Неметали- физичка и хемијска својства	**ХЕ.1.2.1,**		**ХЕ.3.2.1**	Хемија 8 “Неметали, оксиди неметала и киселине”
Метали- физичка и хемијска својства	**ХЕ.1.2.1**		**ХЕ.3.2.1**	Хемија 8 “Метали, оксиди метала и хидроксиди (базе)”
Оксиди- физичка и хемијска својства	**ХЕ.1.2.1,**		**ХЕ.3.2.1**	Хемија 8 “Неметали, оксиди неметала и киселине”,“Метали, оксиди метала и хидроксиди (базе)
Киселине- физичка и хемијска својства	**ХЕ.1.2.6**			Хемија 8 “Неметали, оксиди неметала и киселине”
Хидроксиди (базе)- физичка и хемијска својства	**ХЕ.1.2.6**			Хемија 8 “Метали, оксиди метала и хидроксиди (базе)”
Соли- физичка и хемијска својства, примена	**ХЕ.1.2.6.,**		**ХЕ.3.2.5.**	Хемија 8 "Соли”
Неорганска једињења- повезаност између класа	**ХЕ.1.2.6.**			Хемија 8 “Неметали, оксиди неметала и киселине”, „Метали, оксиди метала и хидроксиди (базе)”
Угљоводоници- физичка и хемијска својства, примена	**ХЕ.1.3.2. ХЕ.1.3.3.**			Хемија 8 “Угљоводоници“

Алкохоли и карбонилна једињења-физичка и хемијска својства, примена	**ХЕ.1.3.2. ХЕ.1.3.3**			Хемија 8 "Алкохоли", „Алдехиди и кетони"
Карбоксилне киселине и естрифизичка и хемијска својства, примен	**ХЕ.1.3.2. ХЕ.1.3.3**			Хемија 8 "Карбоксилне киселине", "Естри"
Масти и уља- физичка и хемијска својства, примена	**ХЕ.1.4.1. ХЕ.1.4.2**			Хемија 8 "Масти и уља"
Угљени хидрати-физичка и хемијска својства, примена	**ХЕ.1.4.1., 1.4.2**			Хемија 8 "Угљени хидрати"
Протеини- физичка и хемијска својства, примена	**ХЕ.1.4.1., 1.4.2.**			Хемија 8 "Аминокиселине. Протеини"

Образовни стандарди који су издвојени за полагање на завршном испиту су следећи:

95. ХЕ.1.1.2. зна о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења, на основу њихових својстава
96. ХЕ.1.1.3. зна на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу, као и да се при
променама укупна маса супстанци не мења
97. ХЕ.1.1.4. зна да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и
сложености грађе
98. ХЕ.1.1.7. зна шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу
99. ХЕ.1.1.11. уме да састави апаратуру и изведе поступак цеђења
100. ХЕ.1.2.1. зна основна физичка и хемијска својства неметала и метала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитета и
реакцију са кисеоником)
101. ХЕ.1.2.6. зна основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли
102. ХЕ.1.3.2. зна основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и
естара
103. ХЕ.1.3.3. зна практичан значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном
животу
104. ХЕ.1.4.1. зна да наведе физичка својства (агрегатно стање и растворљивост) масти и уља, угљених хидрата, протеина
105. ХЕ.1.4.2. зна примере и заступљеност масти и уља, угљених хидрата и протеина у намирницама
106. ХЕ.2.1.5. уме да изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварача,
уситњавањем супстанце, мешањем)
107. ХЕ.2.1.9. уме да израчуна масу растворене супстанце и растварача на основу процентне концентрације раствора и обрнуто
108. ХЕ.2.3.1. зна да пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника и алкохола
109. ХЕ.2.4.1. зна најважније улоге масти и уља, угљених хидрата и протеина у живим организмима
110. ХЕ.3.1.1. разуме разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеша, на основу врста честица које их изграђују
111. ХЕ.3.1.4. разуме структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи
наелектрисање атома, молекула и јона
112. ХЕ.3.1.5. разуме зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварача
113. ХЕ.3.2.1. разуме да су физичка и хемијска својства метала и неметала одређена структуром њихових атома/молекула
114. ХЕ.3.2.5. разуме да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре

9. Продужени боравак

УВОД

Продужени боравак је облик образовно-васпитног рада са ученицима првог и другог разреда основне школе. Показао се корисним јер деца нису пре и после наставе препуштена сама себи, у друштву су вршњака, имају редован оброк, а простор у коме бораве је прилагођен њиховом узрасту и потребама. Деца су у познатом окружењу и под надзором учитеља који раде у продуженом боравку.

Овакав облик рада подразумева подршку у учењу и изради домаћих задатака, развијање социјализације, откривање и неговање талената ученика.

ОПИС РАДА ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА

Рад у продуженом боравку одвија се у две смене, пре и после редовне наставе. Групе се формирају од ученика истог разреда, а различитих одељења.

Наставници из боравка заједнички осмишљавају активности у сарадњи са учитељима из редовне наставе као и стручним сарадницима. Поједини садржаји се приближавају деци кроз игру и на тај начин се олакшава учење и усвајање нових појмова.

Сарадња са родитељима се одвија свакодневно, кроз индивидуалне разговоре.

Области рада продуженог боравка су самостални рад ученика, слободно време и слободне активности. Свака област има своје специфичне циљеве.

СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ ЗА 1. И 2. РАЗРЕД

Наставна тема /садржај/	Циљеви	Начин остваривања програма /методе и технике/ рада	Активности у образовно васпитном процесу
1.Мала школа великих ствари (Ова област обухвата учење о социјалним и културним тековинама, екологији, екосистему наше планете... Ученици у овој области уче о пожељним и непожељним облицима понашања, о односима са окружењем, начинима комуникације,о традицији и модернизацији , о обавезама које носи наше присуство у заједници).	-Промовисање друштвено прихваћеног понашања -Развијање критичког мишљења и односа према другима -Развијање правилног односа према правилима и договорима,поштовања истих -Рад на позитивном односу према екосистему -Развијање саобраћајне културе	**Методе рада:** - дијалошка - демонстративна - практичних радова - монолошка - текстуална - илустративна - -интерактивна **Технике рада:** - Индивидуални - Фронтални - Групни - Рад у пару	- Уочавање - Упознавање - Препознавање - Примењивање - Учествовање у доношењу правила - Уважавање сличности и разлика - Игра са сврхом едукације - Правила лепог понашања
2. Игре без граница (Ова област обухвата учење о значају правилне исхране и физичких активности за здравље ученика. Радиће се на популаризацији спорта, усвајању правилних хигијенских навика ...).	-Очување и унапређење здравља - Развијање свести о важности правилне исхране - Стварање правилних животних навика везаних за спорт -Развијање односа према хигијенским навикама	**Методе рада:** - дијалошка - демонстративна - практичних радова - монолошка - текстуална - илустративна - интерактивна **Технике рада:** - Индивидуални - Фронтални - Групни - Рад у пару	- Уочавање - Упознавање - Препознавање - Примењивање - Учествовање у доношењу пшравила - Уважавање сличности и разлика - Игра са сврхом едукације

3. Шарам, стварам (Ова тема обухвата израду ликовних и практичних радова . Теме се усклађују са наставним предметима,годишњим добима,празницима и другим актуелним дешавањима.)	- Развијање стваралачких и извођачких способности -Развијање критичког мишљења -Развијање графомоторике -Усвајање основних знања о облицима, боји, композицији	**Методе рада**: - дијалошка - демонстративна - практичних радова - монолошка - текстуална - илустративна - интерактивна **Технике рада:** - Индивидуални - Фронтални - Групни - Рад у пару	- Уочавање - Упознавање - Препознавање - Примењивање - Учествовање у доношењу правила - Уважавање сличности и разлика - Игра са сврхом едукације
4.Оловка пише срцем (Ова тема обухвата постепено учење читања; развијање способности говорног изражавања; развијање интересовања за писану реч; читање бајки, басни, прича, песама...	- Оспособљавање за правилно артикулисање гласова - Оспособљавање за постепено учење читања - Развијање способности говорног изражавања - Оспособљавање за постепено учење писања - Развијање комуникацијских вештина - Развој способности за доживљавање и разумевање књижевног изражавања.	**Методе рада:** - дијалошка - демонстративна - практичних радова - монолошка - текстуална - илустративна - интерактивна **Технике рада:** - Индивидуални - Фронтални - Групни - Рад у пару	- Уочавање - Упознавање - Препознавање - Примењивање - Учествовање у доношењу пшравила - -Уважавање сличности и разлика - Игра са сврхом едукациј
5. **Певам, плешем и глумим** (У оквиру ове теме ученици ће учити да певају, играју традиционалне и модерне игре,изражавају се покретом).	-Развијање креативности у покрету - Савладавање ритмичких основа -Упознавање ученика са разним видовима музичког изражаја -Развијање способности звука и покрета -Развијање концентрације и опажања -Експериментисање са телом и звуком -Развијање способности изражавања мисли и осећања на сцени -Развијање креативног и критичког мишљења - Уме да пева једноставне дечје песме -Певање хорски -Изражавају свој доживљај музике кроз покрет -Ученик ће бити способан да невербално прикаже одређена стања и радње -Ученик ће бити способан да правилно интонирара речи и реченице	**Методе рада:** - дијалошка - демонстративна - практичних радова - монолошка - текстуална - илустративна - интерактивна **Технике рада:** - Индивидуални - Фронтални - Групни - Рад у пару	- Певање, стварање звука, праћење ритма - Слушање музике, препознавање, глума, имитација, импровизација, говорне вежбе - Учествује у интерпретацији улога у краћим представама - Учење основних корака народних игара и модерног плеса

СЛОБОДНО ВРЕМЕ ЗА 1. И 2. РАЗРЕД

Наставна тема /садржај/	Циљеви	Начин остваривања програма /методе и технике/ рада	Активности у образовно васпитном процесу
Уз игру се лепше расте (природни облици кретања, традиционалне дечје игре, друштвене игре, едукативне игре)	Правилно изводе игре и науче да сарађују у тиму	Демонстративна, дијалошка	-Учествује у игри и поштује њена правила -Развија спретност, брзину, памћење -брине о себи и другима у игри
Свет забаве (гледање анимираних филмова, читње дечје штампе, игранке)	Ученици се усмеравају на пригодан избор филмских и новинских садржаја	Демонстративна, дијалошка	-Анализира, износи ставове и мишљења -Учествује у дискусији
Упознавање места у коме живим (шетња околином, посете културним и спортским манифестацијама)	Упознају околину и њене знаменитости	Демонстративна, дијалошка	-Упознаје ближу околину -Прати актуелна дешавања у свом окружењу

10. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ

10.1. Програм излета, екскурзија и наставе у природи

Настава у природи

Циљеви:

- упознавање дела наставног програма непосредним упознавањем појава и односа у природној и друштвеној средини
- унапређивање укупног здравственог стања ученика, психичког и социјалног развоја
- развијање еколошке свести
- развијање одговорног односа према себи и другима, окружењу и културном наслеђу

Задаци:

- побољшање здравља, физичких и моторичких способности ученика
- задовољење основних дечјих потреба за кретањем и игром
- подстицање радозналости за природне појаве и способности за њихово упознавање кроз одређене активности
- упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепота места и околине
- упознавање разноврсности биљног и животињског света, карактеристика годишњег доба и временских прилика
- оспособљавање за безбедан боравак у природи
- подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи
- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима.

Носиоци припреме, организације и извођења наставе у природи су директор, наставници разредне наставе и стручни вођа пута кога именује директор школе.

Настава у природи се организује за ученике од првог до четвртог разреда у трајању од 7 дана. **За ученике који не иду на наставу у природи организује се настава у школи.**

Стручно веће за разредну наставу предлаже програм наставе у природи, који доставља Наставничком већу, ради разматрања и усвајања, а за реализацију наставе у природи неопходна је сагласност Савета родитеља на предложен програм.

За непосредно извођење наставе у природи одговоран је наставник разредне наставе. Он има посебна задужења прописана Законом.

Настава у природи се организује и изводи, уз претходну писмену сагласност родитеља, односно другог законског заступника (у даљем тексту: родитељ) по правилу за најмање 80% ученика истог разреда, уколико су створени услови за остваривање циљева и задатака. Изузетно, настава у природи, односно екскурзија може да се организује за ученике одељења у којем писмену сагласност да најмање 60% родитеља ученика.

Трошкове око извођења наставе у природи сносе родитељи ученика. Избор агенције за реализацију наставе у природи и екскурзије спроводи се у складу са законом који уређује јавне набавке.

Директор именује стручног вођу пута који координира између наставника разредне наставе који учествују у реализацији и туристичке агенције са којом је закључен уговор за реализацију исте.

По завршетку наставе у природи, стручни вођа пута сачињава и подноси директору извештај о реализацији исте, а са којим морају бити сагласни сви наставници који су учествовали у реализацији. Извештај се ради разматрања подноси и Наставничком већу и Савету родитеља, као и Школском одбору који и разматра и усваја извештај о реализацији. Извештај о изведеној настави у природи састоји се од њеног програма и оцене о реализацији циљева, садржаја и активности, као и квалитету пружених услуга, а све у циљу унапређивања организације и реализације будућих настава у природи.

Екскурзије

Екскурзија се у основној школи обавља као ваннаставни облик васпитног рада. Њена важност огледа се у специфичности културног и рекреативног рада.

Циљ

- допринос у остваривању циљева и задатака образовања, као и циљева и задатака наставних предмета
- непосредно упознавање са појавама и односима у природној и друштвеној средини
- развијање интересовања за природу,
- развијање мотивације за учење и наставне садржаје
- упознавање са културним и историјским наслеђем и привредним достигнућима
- развијање способности посматрања и уочавања,
- развијање љубави према отаџбини, њеној историји и природним лепотама
- неговање другарства, солидарности и осећаја заједништва

Задаци

- упознавање објеката и појава у природи и друштвеној средини (облици рељефа, облици појављивања воде у приради; насеља, саобраћајнице, излетишта, споменици; одлике јесени)
- развијање способности оријентације у простору и времену
- развијање позитивног односа према националним, културним етичким и естетским вредностима, спортским потребама и навикама,
- развијање културе понашања у превозним средствима и на јавним мастима
- изграђивање еколошких навика
- успостављање непосреднијих односа између ученика и наставника и ученика међусобно
- подстицање самосталних и одговорности ученика за сопствено понашање

Носиоци припреме, организације и извођења екскурзије су директор, одељењски старешина и стручни вођа пута кога именује директор школе.

Садржаји - планирани су према плану и програму екскурзија за сваки разред посебно, а базирани су на наставном плану и програму, узрасту ученика, његовим психо-физичким способностима и упознавању наше земље. Временски и садржајно су осмишљени. Одељењска и стручна већа предлажу програм екскурзије, који се доставља Наставничком већу, ради разматрања и усвајања. За реализацију екскурзије неопходна је сагласност Савета родитеља на предложен програм.

Средства за извођење екскурзије обезбеђују родитељи ученика, а може се извести ако се пријави више од 60% ученика истог разреда (након спровођења анкета). Изузетно може да се организује за ученике одељења у којима се позитивно изјаснило 60% ученика. Екскурзије се организују за ученике од првог до осмог разреда у трајању од 1 до 3 дана. **За ученике који не иду на екскурзију не организује се настава у школи.**

Екскурзија обавезује све наставнике и све ученике (учеснике екскурзије) да се активно укључе у припрему и реализацију екскурзије. Припреме се врше на часовима редовне и додатне насатве и секција; ученици добијају додатну литературу за припреме и задатке које треба реализовати на путовању. Одељењски старешина мора обавити све организационе припреме.

Директор именује стручног вођу пута који координира између одељењских старешина и туристичке агенције са којом је закључен уговор за реализацију исте. По завршетку наставе у природи, стручни вођа пута сачињава и подноси директору извештај о реализацији исте, а са којим морају бити сагласни сви наставници који су учествовали у реализацији. Извештај се ради разматрања подноси и Наставничком већу и Савету родитеља, као и Школском одбору који и разматра и усваја извештај о реализацији. Извештај о изведеној настави у природи састоји се од њеног програма и оцене о реализацији циљева, садржаја и активности, као и квалитету пружених услуга, а све у циљу унапређивања организације и реализације будућих екскурзија.

Након изведеног путовања ученици попуњавају анкетни лист који треба да изрази утиске ученика о реализованом путовању.

10.2. Програм стручног усавршавања

1. Циљ програма

Циљ програма рада за стручно усавршавање запослених јесте планско, континуирано и организовано унапређивање професионалних компетенција наставника, стручних сарадника и других запослених ради побољшања квалитета наставе, учења, васпитног рада, подршке ученицима и укупног рада школе.

2. Задаци програма

- израда плана стручног усавршавања запослених;
- праћење потреба запослених за стручним усавршавањем;
- усклађивање стручног усавршавања са приоритетима школе;
- информисање запослених о семинарима, обукама и стручним скуповима;
- организовање интерних обука, радионица и стручних предавања;
- подстицање размене примера добре праксе;
- праћење реализације стручног усавршавања;
- вођење евиденције о стручном усавршавању запослених;
- анализа ефеката стручног усавршавања на наставну праксу;
- израда извештаја о реализацији програма.

3. Активности по месецима

Месец	Активности	Носиоци	Доказ / евиденција
Септембар	Формирање тима за стручно усавршавање. Анализа потреба запослених. Прикупљање индивидуалних планова стручног усавршавања.	Директор, стручна служба, тим	Решење о тиму, записник, индивидуални планови
Октобар	Израда школског плана стручног усавршавања. Упознавање наставничког већа са планом.	Тим, директор	План стручног усавршавања, записник НВ
Новембар	Праћење реализације угледних и огледних часова. Размена примера добре праксе на стручним већима.	Тим, стручни сарадници	Записник, листа присутних, материјал
Децембар	Праћење реализације угледних и огледних часова. Размена примера добре праксе на стручним већима.	Стручна већа, тим	Припреме часова, записници већа
Јануар	Полугодишња анализа реализованог стручног усавршавања. Допуна плана према потребама школе.	Тим, директор	Полугодишњи извештај
Фебруар	Праћење реализације угледних и огледних часова. Размена примера добре праксе на стручним већима.	Стручна служба, тим	Записник, евалуациони листићи
Март	Праћење похађања акредитованих семинара и стручних скупова. Евидентирање сертификата.	Тим, секретаријат	Евиденција, сертификати
Април	Хоризонтално стручно усавршавање: приказ примера добре праксе са семинара.	Наставници, стручна већа	Презентације, записници
Мај	Процена примене стечених знања у настави. Анализа ефеката на рад са ученицима.	Тим, педагог, психолог	Извештаји, анкете
Јун/август	Израда годишњег извештаја о стручном усавршавању запослених. Предлог приоритета за наредну годину.	Тим, директор	Годишњи извештај

4. Облици стручног усавршавања

Стручно усавршавање запослених реализоваће се кроз:

- акредитоване семинаре;
- стручне скупове, конференције и вебинаре;
- интерне обуке у школи;
- угледне и огледне часове;
- рад стручних већа;
- радионице и предавања;
- хоризонталну размену знања;
- менторски рад;
- самостално стручно усавршавање;
- примену наученог у непосредној наставној пракси.

5. Приоритетне теме стручног усавршавања

Приоритетне теме су:

- унапређивање квалитета наставе и учења;
- формативно оцењивање;
- индивидуализација и инклузивно образовање;
- рад са ученицима којима је потребна додатна подршка;
- рад са даровитим ученицима;
- дигиталне компетенције наставника;
- безбедност ученика и превенција насиља;
- комуникација са родитељима;
- развијање међупредметних компетенција;
- јачање васпитне улоге школе.

6. Начин праћења реализације

Реализација програма пратиће се кроз:

- записнике наставничког већа;
- записнике стручних већа и тимова;
- евиденцију присуства обукама;
- сертификате о похађању семинара;
- извештаје наставника о примени наученог;
- припреме за угледне и огледне часове;
- евалуационе листиће;
- годишњи извештај о раду школе.

7. Очекивани резултати

Очекује се да запослени унапреде професионалне компетенције, примењују савремене методе рада, квалитетније планирају наставу, ефикасније прате напредовање ученика, пружају бољу подршку ученицима и активније размењују искуства и примере добре праксе.

8. Извештавање

Тим за стручно усавршавање подноси полугодишњи и годишњи извештај директору школе и наставничком већу. Извештај садржи преглед реализованих активности, број запослених који су учествовали у стручном усавршавању, примере примене у пракси и предлоге за унапређење рада у наредном периоду.

10.3. Инклузивно образовање и индивидуални образовни планови

Закон о основама система образовања и васпитања у члану 77. дефинише право и начин на који је потребно пружити образовну и васпитну подршку ученицима са потребом за додатном подршком.

Право на ИОП има ученик:

1) због тешкоћа у учењу (због специфичних сметњи у учењу, проблема у понашању, емоционалном развоју) ;
2) има сметње у развоју или инвалидитет (телесне,моторичке, чулне, интелектуалне, вишеструке или сметње из области аутизма);
3) потиче или живи у нестимулативној средини, социјално,економски,културно, језички или дуго борави у социјалној установи.

Право на прилагођен и обогаћен начин образовања по ИОП-у има и ученик са изузетним способностима које стиче основно образовање и васпитање.

Наставници, односно стручни сарадници прате развој и напредовање ученика у току учења, развоја вештина за учење, социјалног развоја, развоја комуникације и ако утврде да ученик не остварује очекиване исходе образовања и васпитања или су значајно изнад нивоа општих и посебнох стандарда приступиће прикупљању података, ради формирања неопходне документације за пружање одговарајуће подршке. Податке прикупља из различитих извора, од родитеља, стручњака ван установе, вршњака, медицинских стручњака, резултате различитих тестирања. На основу ових података стручни сарадник координира израду педагошког профила ученика. Педагошки профил садржи опис образовне ситуације и основа је за планирање индивидуализованог начина рада са дететом. Он се остварује:

а) прилагођавањем простора и услова у којима се двија настава у школи,

б) прилагођавањем метода рада, наставних средстава, дидактичког материјала, начина задавања задатака, провере знања, организације учења. Индивидуализован начин рада спроводи се и без вођења посебне документације. Ако индивидуализован начин рад није довео до остваривања општих исхода образовања, односно до задовољења образовни потреба ученика са изузетним способностима ради се ИОП, писани документ школе којим се планира додатна подршка у образовању и васпитању детета.

ИОП у школи може да се донесе за део или област у оквиру наставног предмета, један наставни предмет, групу наставних предмета, или за све наставне предмете.Предлог за утврђивање права на ИОП подноси стручни тим за инклузивно образовање, а на основу процене наставника, стручног сарадника, родитеља ученика.

За све ученике са тешкоћама у развоју школа ће планирати и реализовати активности инклузивног образовања посебно за сваку школску годину.

Циљ инклузивног образовања је адекватно реаговање свих субјеката наставног процеса на разноврсност и посебност дечијих потреба кроз промене садржаја, приступа и стратегија, са заједничком визијом веће обухваћености деце са посебним потребама образовним процесом.

У школи је формиран Тим за ИО, који има следеће задатке:

- Информисање свих стручних тела о циљу, садржајима и активностима које ће се на плану афирмације ИО предузимати у школи
- Израда Годишњих планова рада Тима за ИО
- Давање предлога за укључивање ученика у ИОП
- Формирање тимова за додатну сарадњу
- Подстицање наставничких компентенција и стручних усавршавања из области ИО
- Континуиране сарадње са родитељима ученика са посебним потребама
- Обавештавање родитеља конкретног ученика о одлуци Педагошког колегијума којом се предлаже ИОП.

Предвиђено је да се програм реализује кроз следеће области:

- Информисање и промоција инклузивног образовања
- Стручно усавршавање наставника
- Идентификација ученика са посебним потребама
- Израда и примена ИОП – а

10.4. Индивидуализација

За свако дете које не постиже прописане исходе и стандарде, или се уочава да не постиже успех у складу са својим капацитетима и могућностима, учитељи у сарадњи са стручним тимом за инклузивно образовање, директором и ПП службом планирају подршку у ОВ, тј. примењују индивидуализацију у настави.

Начин идентификовања индивидуалних карактеристика ученика врши се:

- испитивањем деце за полазак у школу
- свакодневним посматрањем ученика у различитим школским ситуацијама
- континуираним праћењем рада
- континуираним вредновањем рада
- упознавањем услова у којима ученици живе

- израдом диференцираних задатака

Индивидуализација обухвата прилагођавање:

а) Простора и услова

- постављање рампе
- уклањање прагова
- близина табле и константан распоред намештаја

б) Материјала и учила

- коришћење различитих материјала: визуелни, сликовни, звучни, тактилни
- радних листова и задатака за вежбање (графички прикази за ученике са сметњама)

ц) Метода, техника и облика рада

- употреба различитих приступа (активно и кооперативно учење, учење корак по корак...)
- метода рада (учење путем открића, радионичарски метод, ...)
- облика рада (представљање истог садржаја вербалним, графичким, сликовним техникама или рад у малим групама, у пару...)

д) Оцењивања

- употреба различитих видова изражавања
- инсистирати на развијању свих видова оцењивања, а оцењивати кроз онај вид кроз који се ученик најбоље исказује
- прилагођавање начина испитивања /више времена за решавање задатака, употреба рачунара и сл./
- прилагођавање задатака и тестова /нпр. вербалне задатке претворити у графичке или сликовне, задатке
- отвореног типа претворити у задатке са понуђеним одговорима/

е) Исхода и стандарда постигнућа

- сажимање или обогаћивање садржаја /у зависности од интересовања ученика/
- на часу за исти садржај користити различите нивое обраде, према Блумовој таксономији.

10.5. Програм професионалне оријентације

Школа у сарадњи са Националном службом за запошљавање помаже родитељима, односно другим законским заступницима и ученицима у избору средње школе и занимања према склоностима и способностима ученика и у том циљу прати њихов развој и информише их о карактеру и условима рада појединих занимања. Ради пружања помоћи ученицима и њиховим родитељима, односно другим законским заступницима у избору средње школе и занимања, школа формира тим за професионалну оријентацију, у чијем саставу су стручни сарадници и наставници. Тим за професионалну оријентацију реализује програм професионалне оријентације за ученике седмог и осмог разреда. Основни циљ професионалне оријентације је упознавање ученика са светом занимања
упознавање са различитим пословима и професијама у којим се ти послови обављају и развијање свести код ученика о личним склоностима и интересовањима и способностима за бављење одређеним пословима и занимањима. Реализује се кроз различите садржаје у оквиру редовне и додатне наставе, слободне активности, посете, наставу у природи, излете и ексурзије. Крајњи циљ је да се ученици добро процене своје
способности и интересовања, стекну правилан став о радном ангажовању и оспособе да самостално одаберу наставак школовања. Интензивне
активност у овој области ради се са ученицима седмог и нарочито осмог разреда и овде су наведене те активности.

Ред н. бр.	Активности	Начин реализације и узраст	Носиоци реализације	Време реализације	Начин праћења
1.	Реализација радионица за ученике 8. разреда везане за правилано професионално усмеравање и избор занимања	-реализација радионица одељењима 8.разреда	-одељењске старешине и стручни сарадници	- од новембра до априла	Извештаји о раду школе Извештај Тима за ПО Извештаји стручних сараднка
2.	Посете средњим школама града – у време када те школе имају своје промоције-дани отворених врата	-обилазак школа са ученицима осмог разреда	-одељењске старешине и предметни наставници	април, мај	Извештаји о раду школе Извештај Тима за ПО Извештаји стручних сараднка
3.	Презентација средњих школа у нашој школи	-присуство презентацији средњих школа разговор са наставницима –	-одељењске старешине, директор школе	март, април	Извештаји о раду школе Извештај Тима за ПО Извештаји стручних сараднка
4.	Тестирање интересовања и способности неопредељених ученика 8. разреда у циљу помоћи при избору средње школе	тестирање	-психолог школе	март-април	Извештаји о раду школе Извештај Тима за ПО Извештаји стручних сарадника
5.	Посета манифестацијама / Сајам образовања / ученика 8. разреда	-реализација посете ученика осмог разреда	одељењске старешине	мај	Извештаји о раду школе Извештај Тима за ПО Извештаји стручних сараднка
6.	Организација реалних сусрета и упознавање са светом рада / обилазак предузећа и установа /	-реализација реалних сусрета за ученика осмог разреда	одељењске старешине и предметни наставници	мај	Извештаји о раду школе Извештај Тима за ПО Извештаји стручних сараднка
7.	Саветодавни разговори са родитељима и општи родитељски састанак	индивидуални разговор са родитељима ученика осмог разреда	ОС, стручни сарадници и предметни наставници	током године, посебно мај	Извештаји о раду школе Извештај Тима за ПО Извештаји стручних сараднка
8.	Недеља каријерног вођења-развој међупредметне компетенције за целоживотно учење	предавања, укључивање родитеља и институција	ОС, стручни сарадници и родитељи	април-мај	Извештаји о раду школе Извештај Тима за ПО Извештаји стручних сараднка
9.	Центар за развој животних вештина-развој међупредметне компетенције за целоживотно учење	радионице, предавања, практични радови, укључивање родитеља и институција, за ученике свих узраста	ОС, стручни сарадници	током године у складу са планом	Извештаји о раду школе Извештај Тима за ПО Извештаји стручних сараднка
10.	Инфромисање родитеља о њиховом учешћу у избору средње школе; о организацији пробног завршног и остваренim резултатима, организацији завршног испита	- општи родитељски сатанак, одељењски родитељски састанци, Савет родитеља школе	Стручни сарадници, одељењск е старешине, директор	март- мај	Извештаји о раду школе Извештај Тима за ПО Извештаји стручних сараднка

10.6. Програм заштите ученика од насиља и дискриминације

Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, програм спречавања дискриминације и програми превенције других облика ризичног понашања

Циљ:

- Стварање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања
- Развијање и неговање богатства различитости и културе понашања у оквиру васпитно – образовних активности .
- Подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих укључених у живот и рад школе за препознавање насиља.
- Спровођење поступака реаговања у ситуацијама насиља.
- Успостављање система ефикасне заштите.
- Праћење и евидентирање врста и учесталости насиља.
- Саветодавни рад са ученицима са циљем превенције и ублажавања последица насиља
- Изграђивање и примена норми понашања, информисање о правилима и кућном реду
- Спровођење психо-социјалног програма превенције кроз обуку за ненасилну комуникацију, самоконтролу реаговања и понашања, превазилажење стреса, учење социјалних вештина.

Активности	Носиоци активности	Временска динамика	Начин праћења
ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ			
Израда и усвајање плана рада	Координатор и чланови Тима	септембар	Извештај о раду Тима заштите од насиља...
Учешће на састанку на нивоу града о процени безбедносне ситуације у школама	Координатор тима	септембар	Извештај о раду Тима заштите од насиља...
Упознавање ученика и родитеља о правилима понашања и васпитним и васпитно-дисциплинским мерама	Одељењске старешине	септембар	Евиденција посета у дневницима образовно васпитног, евиденција реализованих активности
Предавање за ученике првог разреда „Безбедно учешће деце у саобраћају"	Полицијски службеници Полицијске управе у Чачку у сарадњи са Министарством просвете	септембар	Евиденција у дневницима образовно васпитног рада
- Час одељенског старешине (решавање конфликата без сукоба)	Одељењске старешине и педагог и психолог	октобар	Евиденција у дневницима образовно васпитног рада- ЧОС
Обележавање међународног дана ненасиља	Наставници грађанског и веронауке	октобар	Евиденција у дневницима образовно васпитног рада
Обележавање дана толеранције (16. новембра)	Наставници српског језика и веронауке	новембар	Евиденција у дневницима образовно васпитног рада
Предавање за ученике петог разреда „У зачараном кругу дроге и алкохола"	Полицијски службеници Полицијске управе у Чачку у сарадњи са Министарством просвете (у сарадњи са педагошко-психолошком службом)	децембар	Евиденција у дневницима образовно васпитног рада
Анализа стања у школи и увид у присутност насиља у школи и сагледавање облика насиља; Праћење реализације активности у току	Директор, Тим	јануар	Анкете, извештаји истраживања, предлози мерам Извештај о раду Тима заштите од насиља...

првог пол., у складу са програмом превенције и интервенције; Припрема ивештаја о раду Тима на крају првог полугодишта;			
-Сарадња са Вршњачким тимом, Ученичким парламентом и Ђачком задругом (организовање радио и филмске секције и волонтерског клуба)	Дечији савез, Ученички парламент, Вршњачки тим	Током школске године	Извештај о раду Ученичког парламента
Предавање за ученике петог разреда „Спречимо вршњачко насиље"	Полицијски службеници Полицијске управе у Чачку у сарадњи са Министарством просвете (у сарадњи са педагошко-психолошком службом)	март	Евиденција у дневницима образовно васпитног рада
„Драма у школи", фестивал школских представа који код деце развија осећај заједништва и продубљује њихово пријатељство	Координатор Тима, учитељи, наставници српског језика	април	Извештај о раду Тима заштите од насиља...
Хуманитарне и волонтерске активности	Наставници и учитељи у сарадњи са Црвеним крстом, Коло српских сестара, Градска црква	Током школске године	Извештај о раду Тима за хуманитарне активности.
ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ			
Проверавање сумње или откривање насиља, злостављања или занемаривања Заустављање дискриминаторног понашања	-Тим и сви запослени-	редовно током године	Лична евиденција
Прекид насиља и смиривање учесника Смиривање ситуације при појави насиља	сви запослени у установи	-у моменту дешавања	Лична евиденција, опис ситуације, књига дежурства
Обавештавање родитеља, ОС, васпитача Подношење пријаве директору о дискриминаторном понашању	ОС, Тим, директор	-одмах после прекида и смиривања или по сазнању	Лична евиденција Пријава директору
Консултације у вези насиља које се десило / околности, анализа чињеница, процена нивоа / и у вези појаве дискриминације	ОС, дежурни наставникСС, Тим, директор ученички парламент	-непосредно после дешавања	Записици тимова, лична евиденција СС
Појачан васпитни рад са ученицима који су извршили први ниво насиља и дискриминације	ОС и родитељи	-увек када се деси насиље и дискриминација	Евиденција о појачаном васпитном раду, Евиденција у дневницима образовно васпитног рада
Евиденција и праћење понашања ученика у насиљу првог нивоа и извештавање Тима	ОС	-код сваке појаве насиља првог нивоа	Записници Тима
Појачан васпитни рад са ученицима који су поновили насиље првог нивоа	Појачан васпитни рад са ученицима који су поновили насиље, родитељи	-увек када одељењски старешине процени да је овај рад неопходан, рад	Евиденција о појачаном васпитном раду, Евиденција у дневницима образовно васпитног рада

		једном или неколико пута поновљеног насиља првог нивоа	
Послови везани за процедуре насиља и дискриминације другог нивоа	ОС, СС,чланови Тима директор-родитељ	-увек када се деси насиље и дискриминациј а другог нивоа	Лична евиденција, евиденција директора, евиденција о васпитно дисциплинском поступку
Израда оперативног плана заштите за ученике починиоце насиља и дискриминације и ученике жртве	Тим за заштиту / ОС, СС, директор родитељ и др.	-у сваком насиљу другог нивоа	Оперативни план заштите
Послови везани за процедуре насиља и дискриминације трећег нивоа	ОС,СС-остали чланови Тима директор-родитељ представници других организација	-увек када се деси насиље и дискриминациј а трећег нивоа	Лична евиденција, евиденција директора, евиденција о васпитно дисциплинском поступку
Подношење пријава надлежним органима, организацијама и службама и обавештавање Школске управе о насиљу и злостављању трећег нивоа и дискриминацији трећег нивоа	директор школе	-у року од 24 сата	Пријаве, евиденције Школске управе
Израда оперативног плана заштите за ученике-ученике починиоце насиља и дискриминације и жртве	Тим за заштиту / ОС, СС директор родитељ и др.	-у сваком насиљу трећег нивоа	Оперативни планови заштите
Информисање Центра за социјални рад и полиције о сумња или сазнање о насиљу, злостављања или занемаривању које ученик трпи у породици	директор школе	- када се сумња или се утврди да постоји такво насиље	Пријаве, евиденције ЦСР
Обавештавање родитеља и полиције када постоји сумња да насилни догађај има елементе кривичног дела или прекршаја	директор школе	- када се сумња или утврди да насиље има елементе кривичног дела или прекршаја	Пријаве, евиденције ПУ
Послови везани за процедуру када је запослени починилац дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	директор школе	- када је запослени починилац	Евиденција директора
Обавештавање полиције када је родитељ починилац насиља и злостављања према запосленом	директор секретар, дежурни наставни чланови Тима	-одмах када се сазна за насиље	Пријаве, евиденције ПУ
Обавештавање родитеља, а ,по потреби, полиције и Центра за социјални рад о насиљу ученика према запосленом- покретање васпитнодисциплинског поступка за тог или те ученике-изрицање васпитнодисциплинске мере у складу са Законом	директор школе директор и остали учесници у васпитно дисциплиском поступку	-одмах када се насиље деси	Пријаве, евиденције ПУ, ЦСР, лична евиденција

Обавештавање родитеља, полиције и Центра за социјални рад о сумњи да је починилац дискриминације и насиља треће одрасло лице	директор школе	-одмах по сазнању	Пријаве, евиденције ПУ, ЦСР, лична евиденција
Реализација друштвено-корисног и хуманитарног рада	ОС, чланови одељењског већа, стручни сарадници, родитељи	Према плану заштите	Друштвено корисни рад-евиденција

10.7. Процедуре појачаног васпитног рада

Када одељењски старешина утврди потребу за појачаним васпитним радом:

- покреће појачан васпитни рад (ПВР)
- израђује (на прописаном обрасцу) план рада са учеником у процесу ПВР (у коме обавезно учествује родитељ),
- одељењски старешина одмах (најкасније следећи дан) позива родитеља да се упозна са планом и да потпише образац о ПВР,
- одељењски старешина може да процени постојање потребе да се у ПВР укључи још: педагог, психолог, предметни наставник, Тим, или друге установе и да то евидентира у образац план рада са учеником у процесу ПВР (може их укључити одмах или током започетог ПВР),
- обавезно је орочити планиране активности и то унети у образац
- по истеку планираног рока трајања ПВР одељењски старешина, на прописаном обрасцу, доставља директору извештај о ПВР који обавезно садржи препоруку: ПВР је дао резултате и успешно се обуставља или: ПВР није дао резултате и наставља се са израдом новог плана уз препоруку изрицања одговарајуће мере.

Стручни рад у оквиру ПВР

Одељењски старешина може спроводити индивидуални саветодавни рад са учеником, родитељем, групни саветодавно-едукативни рад у оквиру одељењске заједнице итд.

Психолог и педагог у оквиру ПВР школе процењују којом методологијом, које активности и у ком обиму ће спровести, у зависности од узраста ученика, врсте повреде правила понашања, карактеристика породице и друго (интервју, саветовање, дијагностика личности, способности и мотивације, социометрија, радионице итд).

Родитељ/старатељ у оквиру ПВР информише школу о јаким странама ученика и породице од користи за ПВР и реализује активности из плана у оквиру породице.

При дефинисању активности појачаног васпитног рада за ученика у школи, важно је приступити
темељно, систематично и у сарадњи са свим релевантним актерима.

1. Детаљно упознавање ситуације:
Природа понашања: шта дете ради, колико често, у којим ситуацијама. **Интензитет и обрасци**: да ли је понашање реактивно, провокативно, планирано, импулсивно...
Контекст: где и када се јављају проблеми, са ким најчешће.
2. Профил детета
   - Узраст, развојне карактеристике, емоционална зрелост...
   - Академске тешкоће или специфичне сметње у учењу.
   - Карактеристике личности: импулсивност, низак праг толеранције на фрустрацију, потреба за пажњом, ниско самопоуздање...
   - Јаке стране детета - важан путоказ за избор активности при реализацији плана!

Предлози активности појачаног васпитног рада у оквиру школе:

- ПРАВИЛА ПОНАШАЊА – индивидуални разговор или разговор у оквиру одељењске заједнице – правила понашања се често заборављају, а важна су у учионици, ходницима, у фискултурној сали, на излетима, екскурзијама, у позоришту, у биоскопу, на спортским манифестацијама, у саобраћају, на радним местима односно професијама - будућим занимањима наших ученика...
- МЕНТОРСКИ РАД – омиљени наставници као ментори - током дана у кратком временском интервалу (минут, два рецимо током дежурства на одмору) разговарају са учеником у виду мотивисања за позитивно понашање (похваљивање за минимално уочене напретке, пружање подршке после наставе и сл.).
- МОТИВАЦИОНИ ЗАДАЦИ - на појединим часовима ученик може добити задатке који ће бити у функцији мотивисања за праћење наставе
- СИТУАЦИЈЕ ЗА ПОХВАЉИВАЊЕ - ставити ученика у ситуацију да пружи подршку наставницима у вези нпр. глуме (драмска секција), читање обавештења на нивоу школе са јасним инструкцијама (у пару) и сл.
- ЧАСОВИ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА – нпр. час српског језика, састав или домаћи задатак (презентација) на тему *Лоше сам се понео*, *а могло је бити другачије* или *Сад знам да нисам добро реаговао*...
- ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА -на часу одељењског старешине, или српског језика или тамо где постоји могућност да се на тему професионалне оријентације ученици ставе у ситуацију и себе замисле за нпр.десет година, којим се занимањем баве, шта раде из позиције одговорности и захтева професије.

Предлози активности појачаног васпитног рада код куће:

Обавезно укључити родитеље у реализацију плана – разговори са дететом, подсећање на правила понашања, прихватање одговорности за поступке...

Кроз заједничке радне и забавне активности у породици јача се блискост родитеља и деце, а јачање веза пријатности и задовољства унутар породице је важно зато што породица представља наш први и најважнији извор подршке, сигурности и учења о људским односима. Када у породици постоји атмосфера толеранције, разумевања и поверења, то има безброј позитивних ефеката који омогућавају лакше васпитно деловање на децу.

ЗАЈЕДНО РОДИТЕЉ И ДЕТЕ могу обављати послове у кући, односно укључити дете у те послове - усисавање, брисање прашине, сређивање дворишта, одржавање баште, усисавање аута, постављање стола за ручак, …

ЗАЈЕДНИЧКЕ АКТИВНОСТИ РОДИТЕЉА И ДЕТЕТА: друштвене игре, шетња, породични излети, откривање занимљивости у месту, посета галерији, биоскопу, ….

Документовање ПВР

О спроведеним активностима у оквиру појачаног васпитног рада са ученицима сви актери из школе воде писану документацију, и то:

- одељењски старешина у педагошкој свесци и у прописаним обрасцима за ПВР; план рада са учеником/цом у процесу ПВР; извештај о ПВР,
- педагог у Дневнику рада педагога,
- психолог у Дневнику рада психолога,
- школски Тим у прописаној евиденцији – записнику Тима

ПРОЦЕДУРА СВАКОДНЕВНОГ ВАСПИТНОГ РАДА ШКОЛЕ – превентивне активности

У оквиру свакодневног васпитног рада (СВР) школа реализује разне превентивне активности које за циљ треба да имају развијање свести о препознавању и превенцији насиља, рад на самопоуздању, емпатији, разумевању, стратегијама за разрешавање конфликата, учење асертивности, односно промовисање и вежбање асертивних начина реаговања – изражавања мишљења и потреба, али на ненасилан начин.

У реализацију ових активности могу се укључити:

- предметни наставници - реализује планиране активности одељењског старешине

(нпр. нови распоред седења, разговор на одређену тему).
- педагошко-психолошка служба - пружају савете у вези са васпитним радом, реализација радионица на различите теме,
- директор школе – организује предавања, трибине и сл.
- родитељ – сарадња са родитељима кроз учешће у организацији и реализацији предавања, радионица... давање предлога.

10.8. Програм здравствене и социјалне заштите

Циљ овог програма је да ученици развију позитиван, активан однос према менталном и физичком здрављу и развију адекватне механизме одбране.

Задаци програма су јачање васпитне функције школе у борби против неприхватљивог понашања,превенцију болести зависности, кроз сарадњу са родитељима, ученицима и осталим установама здравствене и социјалне заштите и подизање свести о значају редовних лекарских прегледа.

Рад на реализацији програма здравственог васпитања одвија се у оквиру:
- редовне наставе, интеграцијом здравствено – васпитних садржаја
- изборне наставе
- ваннаствних активности - спортских секција, обележавањем Дана здраве хране и активности у складу са календаром здравља
- часова одељењског старешине.

Реализатори овог програма су одељењске старешине, наставници верске наставе и грађанског васпитања, стручни сарадници и сарадници из Здравственог центра, Центра за социјални рад, Црвеног крста и Полицијске управе.

10.9. Заштите животне средине

Заштита животне средине обухвата активности усмерене на развој еколошке свести, као и очување природних ресурса. Очување природних ресурса односи се и на упознавање са коришћењем и рационалном употребом тих ресурса у области енергетике. Школа доприноси заштити животне средине остваривањем програма заштите животне средине - локалним еколошким акцијама, заједничким активностима школе, родитеља и јединице локалне самоуправе у анализи стања животне средине и акција за заштиту животне средине.

У оквиру овог програма ученици се информишу о значају очувања животне средине, са посебним освртом на њихов лични допринос и ангажовање у реализацију акција на нивоу школе и локалне заједнице. На часовима одељењског старешине у свим узрастима обрађују се одређене теме. Посебне активности реализују наставници биологије у редовоној настави и у раду Еко школа.

Ред. бр.	Активности	Носиоци	Учесници	Време реализације	Начин праћења
1.	Обележавање важних еколошких датума	наставници биологије, ученици, учитељи	-ученици свих узраста	-према плановима током године	Извештај Материја-лни докази
2.	Теме на ЧОС-у	Одељењске старешине	ученици свих узраста	према плановима током године	Евиденци-ја
3.	Реализација еколошких тема на часовима редовне, додатне наставе.	Наставници, учитељи	ученици свих узраста	према плановима током године	Евиденци-ја
4.	Укључивање у акције, пројекте и активности локалне заједнице са циљем заштите животне средине	Учитељи, наставници, и одељењске старешине	Ученици свих узраста	према плановима током године	Извештај

5.	Хигијенско, еколошко и естетско уређење простора	Учитељи, наставници, и одељењске старешине	Ученици свих узраста	према плановима током године	Извештај
7.	Еколошке активности Сакупљење секундарнихсировина -акција сакупљања старог папира -одлагање потрошених батерија -одлагање отпада у школи у посебним контејнерима	Учитељи, наставници, и одељењске старешине	-ОС и ученици и предметни наставници, чланови Еколошке секције	-током целе године	Извештај о раду еколошке секције Извештај о раду школе
8.	Укључивање родитеља у акције од значаја очувања животне средине	Наставници	Родитељи и ученици свих узраста	-током целе године	Извештај о раду еколошке секције Извештај о раду школе

10.10. Програм сарадње са породицом

Циљ програма је подстицање и неговање партнерског односа са родитељима, односно старатељима ученика, заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења.

Програм се реализује кроз:

- индивидуалне контакте одељењских старешина, предметних наставника, педагога, психолога и директора са родитељима, у којима се разматрају развојни, социјални, здравствени проблеми ученика, као и понашање ученика;
- одржавање родитељских састанака на којима се родитељи информишу о успеху и владању у одељењу, праве се договори у вези екскурзија и наставе у природи, врши се здравствено и педагошко-психолошко образовање родитеља;
- укључивање родитеља у живот и рад школе - појединачно или кроз рад одељењских савета и Савета родитеља школе.

Садржај педагошко-психолошког и здравственог образовања родитеља:

I разред - Како помоћи детету у учењу
- Најчешћа обољења деце овог узраста

II разред - Организовање слободног времена ученика
- Радне навике ученика

III разред - Утицај средине и средстава комуникације на васпитање деце
- Хигијена школског детета

IV разред - Односи у породици (значај породичног васпитања)
- Промене у пубертету

V разред - Оцењивање ученика
- Адаптација на нову одељењску заједницу

VI разред - Улога родитеља у подизању и васпитавању деце
- Лаж, крађа, бежање деце

VII разред - Како помоћи ученицима који су конфликтни
- Болести зависности

VIII разред - Како помоћи у избору одговарајућег занимања
- Упис у средњу школу

Отворени дан школе

Програм сарадње са породицом обухвата и организацију отвореног дана школе сваког месеца, када родитељи, односно старатељи могу да присуствују образовно-васпитном раду. Прецизан распоред дана отворене школе доноси педагошки колегијум на почетку школске године, а најкасније у другој недељи септембра и објављује на сајту.

Школа благовремено путем сајта информише родитеље о часовима који ће моћи да се посете током дана отворене школе, до 10. у месецу. Родитељ се пријављује за присуство одређеном часу у току дана, попуњавањем писмене пријаве и предајом исте одељењском старешини. Неблаговремене пријаве се не разматрају.

Један родитељ може да се пријави за праћење једног часа у току сваког месеца, како би сви заинтересовани добили прилику да учествују. Највише три родитеља могу присуствовати сваком од часова, како се не би стварале велике гужве у учионици. Изузетак су часови који се организују за два одељења, када се и број могућих посетилаца повећава на четири.

Одељењске старешине прикупљају пријаве родитеља до 15. у месецу, и прослеђују их педагошком колегијуму. Педагошки колегијум одобрава пријаве и прави распоред посета, водећи рачуна о редоследу пријављивања родитеља, равномерној посећености часова, као и о равномерном учешћу сваког од родитеља у току школске године.

Током часа родитељи не смеју реметити рад, ометати ученике и наставнике, нити се на било који начин могу укључивати у ток часа. Обавезни су да дођу на време (пре звона) и напусте учионицу по завршетку часа, не реметећи одвијање наставе. Наставници у дневнику рада у напомене уписују имена родитеља који су присутни на часу.

10.11. Програм прилагођавања ученика и наставника на школску средину

Циљ

Оспособљавање ученика првог и петог разреда, као и новодошлих ученика и наставника за успешно прилагођавање условима рада, образовним и социјалним захтевима како би остварили своје потенцијале.

Задаци

Наведени циљ реализује се кроз следеће задатке:

- презентовање предстојећих активности око уписа у први разред родитељима будућих ђака школе;
- упознавање будућих ђака првака са учитељима који преузимају први разред;
- упознавање ђака и наставника са школском зградом;
- упознавање ђака и наставника са стручним сарадницима, њиховом канцеларијом;
- провера остварености образовних стандарда за први циклус;
- упознавање ученика са карактеристикама 5. разреда (настава, предмети итд.),
- овладавање техникама учења,
- сарадња са родитељима (кроз отворена врата, предавања, родитељске састанке, дистрибуцију памфлета и едукативног материјала, размену информација),
- сарадња учитеља, одељенских старешина, предметних наставника и стручне службе.

10.12. Програм рада ментора и приправника

Обавеза савладавања програма увођења у посао и полагања испита за лиценцу постоји за приправника – наставника или стручног сарадника који испуњава услове за наставаника и стручног сарадника, а није савладао програм увођења у посао.

Увођење у посао наставника и стручног сарадника – приправника има за циљ да га оспособи за самосталан образовно васпитни, васпитни и стручни рад и за полагање испита за лиценцу.

Школа има обавезу да приправнику приликом пријема у радни однос обезбеди ментора, али и за приправнике волонтере када се закључи уговор о волонтирању са школом. Ментор може бити истакнути наставник или стручни сарадник који има лиценцу, једно од прописаних звања или најмање пет година радног искуства у области образовања и васпитања. Ментора одређује директор решењем почев од дана пријема у радни однос приправника или закључења уговора о волонтирању, али по прибављеном мишљењу стручног органа и то: за наставника – стручног већа за област предмета, за стручног сарадника – од педагошког колегијума. Уколико школа нема лице које испуњава услове за ментора директор може ангажовати лице из друге установе.

Програмом увођења у посао наставник приправник стиче знања и развија вештине и способности потребне за остваривање образовно васпитног рада.

Да би наставник и стручни сарадник – приправник могли да се професионално развијају и усавршавају потребно им је омогућити приступ свим информацијама потребним за њихов рад, приступ неопходним знањима, вештинама и методама рада које су им потребне у васпитно – образовном раду. Такође је потребно да познају нове технологије и да знају да их користе, да граде везе са другим областима и знањима. Приправник у смислу овог програма дужан је да врши размену професионалних знања и искустава са другим наставницима и стручним сарадницима.

Оспособљавање приправника за самосталан рад обухвата планирање, вредновање и остваривање образовно васпитног рада, праћење развој и постигнућа ученика, сарадњу са колегама, породицом и локалном заједницом, рад са децом са сметњама у развоју, професионални развој, вођење документације наставника и стручног сарадника. Стицање теоријских знања на факултету није довољно за рад у образовању већ је потребно стечена теоријска знања применити у пракси, а то се постиже коришћењем различитих вештина и способности, а тиме се ствара основа за даљи развој професионалних компетенција.

Посебан део програма увођења у посао приправника чини оспособљавање за рад са ученицима са сметњама у развоју за које се израђују индивидуални планови и програми.

Најбитнија карика у овом процесу је ментор. И сама реч ментор значи саветодавац, вођа или наставник. Собзиром на различите области којима мора да се бави приправник у свом раду и одговорности које посао носи са собом неопходно је да му се обезбеди ментор са искуством, провереним квалитетом рада, неопходним знањима, вештинама и способностима, као и карактеристикама личности. То значи да за ментора треба одредити стабилну личност, елоквентну, комуникативну и посебно стрпљиву особу.

Посебно је важно да приправнику у току усвајања нових искустава, конкретног рада и решавања одређених ситуација буде омогућена помоћ и подршка. За успех процеса увођења у посао приправника посебно је битно да однос приправника и ментора буде подстицајан и партнерски. Треба подстицати младе људе и пратити њихову осопособљеност за реалан живот у школи. Истовремено и ментор се усавршава у својој улози.

Обавезе ментора су следеће:

- Пружа помоћ приправнику у припремању и извођењу образовно васпитног рада,
- Присуствује образовно васпитном раду 12 часова у току приправничког стажа,
- Анализира образовно васпитни рад у циљу праћења напредовања приправника,
- Пружа му помоћ у припреми за проверу савладаности програма,
- Након савладаног програма подноси извештај директору о оспособљености приправника за самостално извођење образовно васпитног рада,
- Присуствује часу провере,
- Води евиденцију о временском периоду рада са приправником, темама и времену посећености часовима, запажањима у раду приправника, препорукама за унапређивање образовно васпитног рада и оценама поступања приправника по датим препорукама.
- Обавезе приправника су следеће:
- Присуствује одговарајућем облику образовно васпитног рада ментора, а по потреби и препоруци ментора и раду других наставника у трајању од најмање 12 часова у току приправничког стажа,
- Сачињава месечни и оперативни план и програм рада,
- Израђује припреме за одржавање часа,
- Износи запажања о свом раду и раду са ученицима, и о посећеним часовима,
- О свему томе води евиденцију коју доставља ментору

Након увођења у посао приправника врши се провера савладаности програма комисијски решењем директора школе. Провера обухвата: извођење и одбрану часа за наставника и приказ и одбрану активности за стручног сарадника.

Комисија оцењује колико је приправник савладао програм оспособљавања за самостални рад. Уколико је делимично савладао програм, Комисија даје препоруку ментору и приправнику за даљи рад са роком за поновну проверу. Приправник који је у потпуности савладао програм, стиче право на полагање испита за лиценцу.

10.13. Програм сарадње са локалном заједницом

СУБЈЕКТИ ДРУШТВЕНЕ СРЕДИНЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САРАДЊЕ	ЦИЉЕВИ	АКТИВНОСТИ	НОСИОЦИ
Градска управа	-Израда пројеката -Буџетска подршка	-Побољшање материјално техничких услова рада -сервисирање сталних трошкова	-израда финансијског плана за наредну годину -иницијатива и израда пројеката	-директор школе -рачуновођа
Школска управа	-утврђивање cenusa -окружни активи директора -стручно педагошки надзор	-утврђивање финансирања броја радника у складу са реалним потребама школе -усаглашавање активности и начина поступања -унапређење рада школе	-утврђивање броја одељења и потребних извршилаца -припремање за састанке -анализа ситуације и прављење акционог плана	- директор школе, помоћник директора - рачуновођа -педагошко -психолошка служба
Регионални центар за професионални развој запослених	-семинари -стручни скупови	-стручно усавршавање запослених	-израда планова стручног усавршавања (личног, по стручним већима, на нивоу установе) -усаглашавање термина -присуство, реализација и писање извештаја -еваулација	-директор, -педагошки колегијум, -стручна већа, - педагошко -психолошка служба, -предметни наставници
Предшколске установе	-кроз посете предшколаца -кроз посете предшколској установи -приредбе	-упознавање предшколаца са простором, начином живота школе, будућим учитељима	- организовање посета -припремање приредби	-учитељи - педагошко -психолошка служба
Средње школе	- Праћење успеха бивших ученика наше школе - Учешће у заједничким радионицама Презентације образовних профила	- Увид у квалитет образовно-васпитнога рада наше школе - Упознавање ученика са различитом понудом профила средњих школа	- Извештаји о успеху - Презентације и рекламни материјал који припремају средње школе	- директор школе - педагошко- психолошка служба - представници средњих школа
Дечји савез Град Чачак/ Организација Пријатељи деце	- Обележавање Дечје недеље и рецитаторско такмичење „Песниче народа мог"	- Упознавање ученика са Конвенцијом о правима детета и активностима Дечјег савеза	- Акције, цртање, посете, „Дрво генерације", посета дечјем одељењу болнице и такмичења	- Наставници, ученици, координатори ДС, - педагошко-психолошка служба

Регионални центар за таленте	- идентификовање талентованих ученика - евиденција талентованих ученика	- Прикључивање даровитих ученика Регионалном центру за таленте	- тестирање ученика - такмичења	- Регионални центар за таленте - Наставници - Педагошко-психолошка служба
Национална служба за запошљавање	-професионална орјентација -информисање о стручним кадровима -стручна пракса	-упознавање ученика са образовним профилима -оспособљавање будућих колега за полагање за лиценцу	-радионице за професионалну орјентацију -семинари -аплицирање на конкурсе НСЗ	- педагошко -психолошка служба -секретар -директор
Центар за социјални рад	-Посете стручњака ЦЗСР школи -Учешће представника ЦЗСР у програмима и пројектима школе(Програм заштите од насиља, Превенције болести зависности) -Писана, службена преписка, разговори	Заједничким активностима школе и ЦЗСР омогућити ученицима побољшање квалитета живота, заштиту дечјих права у области породичног старања, деце без родитељског старања, помоћ у васпитању деце да би се подстакао правилан развој и предупредило асоцијално понашање, пружање заштите ученицима од свих облика насиља	- Укључивање представника ЦЗСР у програме Заштите од насиља и превентивне програме школе, -Заједничко планирање поступака и мера у раду са ученицима и родитељима (Деца са поремећајима у понашању, деца разведених родитеља, деца без родитељског старања, деца са посебним потребама, деца која трпе насиље), -Праћење и евалуација поступака и мера	-Директор, -ППС -Одељенске старешине
Спортски центар	-спортски догађаји -такмичења ученика	-развијање спортског и колективног духа -развијање морално-вољних квалитета личности	-припрема ученика -учешће на такмичењима и спортским манифестацијама	Наставници физичког васпитања и учитељи
Медији	-присуство и извештавање медија о свим битним дешавањима у школи	-промоција школе кроз културне и јавне манифестације -виши степен мотивације -маркетинг школе	-обавештавање медија -учешће и присуство на медијима	-директор -PR школе
Установе културе	-посете музеју, галерији, библиотеци -посета Дому културе	-подизање нивоа културне свести -развијање свестраности	-усаглашавање термина и избор садржаја -организовање превоза -учествовање на конкурсима, трибинама, изложбама	-предметни наставници

Раднички универзитет	-упућивање ученика који су поновили разред више пута	- Остваривање права на доступност образовања сваког ученика	- Консултативни разговори	- Представници школе, запослени на Радничком универзитету, Родитељи
Полицијска управа	- предавања о вршњачком насиљу, безбедности у саобраћају и злоупотреби психоактивних супстанци - превентивне активности	- информисање ученика и развијање свести о пожељном понашању	- предавања, разговори	- службеници и инспектори Полицијске управе - педагошко-психолошка служба - Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
Ватрогасно друштво	- такмичења	- упознавање заинтересованих ученика са областима рада Ватрогасног друштва	- обука за такмичења	- Ватрогасно друштво - наставници
Здравствени центар	- превентивне активности	- инормисање ученика о здравим стиловима живота	- предавања - систематски прегледи	- Здравствени радници - педагошко-психолошка служба
Хуманитарне организације	- хуманитарне акције	- развијање свести о хуманости код ученика	- акције, радионице, предавања, утакмице, представе хуманитарног карактера	- представници хуманитарних организација
Просветна инспекција	- посете и састанци	- унапређивање рада школе	- увид у законитост рада школе	- просветна инспекција - директор школе - секретар

10.14. Програм културне и јавне делатности школе

ВРСТА АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ	ЦИЉЕВИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НОСИОЦИ
Пријем првака	-промоција школе, ученичког стваралаштва -унапређење односа са родитељима и локалном заједницом	организација, припрема и реализација приредбе	-учитељи и ученици четвртог разреда -директор
Европски дан језика	-промоција школе, ученичког стваралаштва -унапређење односа са родитељима и локалном заједницом	организација, припрема и реализација радионица и квиза, израда извештаја	-стручно веће за стране језике -наставници верске наставе -библиотекар -директор
Обележавање дечје недеље	-промоција школе, ученичког стваралаштва -унапређење односа са родитељима и локалном заједницом	припрема материјала, садница и организација активности, израда извештаја	-дечји савез и наставници верске наставе и грађанског васпитања
Дан школе	-промоција школе, ученичког стваралаштва, резултата рада школе -унапређење односа са родитељима и локалном заједницом	-организација прославе - припрема и реализација приредбе	-комисија за културну и јавну делатност школе -хор -учитељи и ученици другог разреда -директор
Школска слава – Свети Сава	-промоција школе, ученичког стваралаштва, резултата рада школе -унапређење односа са родитељима и локалном заједницом	-организација прославе - припрема и реализација приредбе	-драмска секција -комисија за културну и јавну делатност школе -хор -учитељи и ученици другог и четвртог разреда -директор
Маскенбал	-промоција школе, ученичког стваралаштва, резултата рада школе -унапређење односа са родитељима и локалном заједницом	припрема, организација и реализација приредбе	-стручно веће за млађе разреде и наставници ликовне културе
Изложба кућних љубимаца	-Истицање улоге и одговорности човека у заштити кућних љубимаца. -Хуманост према кућним љубимцима и	-припрема, организација и реализација изложбе -израда извештаја	-учитељи, -стручно веће биологије

	осталим животињама. - унапређење односа са родитељима и локалном заједницом		
Месец математике	-промоција ученичког стваралаштва -промоција школе - унапређење односа са родитељима и локалном заједницом -развијање свести код ученика о значају математике	-припрема материјала -припрема простора -припрема и реализација квизова и презентација	-стручно веће за математику -библиотекар -директор
Школски лист и сајт	-промоција рада и живота школе - унапређење односа са родитељима и локалном заједницом -информисаност свих актера васпитно-образовног процеса	-припрема материјала -уобличавање садржаја преко редакције листа/ администратора сајта -селекција садржаја	-редакција листа -администратор сајта -новинарска секција -литерарна секција -ликовна секција -директор
Приредбе	-промоција ученичког стваралаштва -промоција школе - унапређење односа са родитељима и локалном заједницом - награђивање најбољих ученика Школе	-избор тема -припрема ученика -пробе -реализација	-учитељи -драмска секција - комисија за културну и јавну делатност школе
Учешће на јавним, културним и спортским манифестацијама	-промоција ученичког стваралаштва -промоција школе	-припрема ученика -пријављивање на конкурс или манифестацију	-учитељи и предметни наставници

10.15. Програм рада стручних сарадника

Програм рада психолога

Циљ

Психолог школе применом теоријских и практичних сазнања психологије као науке доприноси остваривању и унапређивању образовно-васпитног рада у школи у складу са циљевима и принципима образовања и васпитања и стандардима постигнућа ученика дефинисаних Законом о основама система образовања васпитања, као и посебним законима.

Задаци:

- Стварање оптималних услова за развој учениика и остваривање образовно-васпитног рада.
- Учествовање у праћењу и подстицању развојаученик
- Подршка јачању наставничких компетенција и њиховог професионалног развоја
- Учествовање у праћењу и вредновању образовно-васпитног рада и предлагање мера које доприносе обезбеђивању ефикасности, економичности и флексибилности рада школе.
- Учествовање у праћењу и вредновању остварености општих и посебних стандарда постигнућа ученика и предлагање мера за унапређивање.
- Подршка отворености школе према педагошким иновацијама
- Развијање сарадње школе са породицом и подршка васпитним компетенцијама родитеља, односно старатеља
- Сарадња са другим институцијама, локалном заједницом, стручним и струковним организацијама од значаја за установу
- Стално стручно усавршавање и праћење развоја психолошке науке и праксе.

Психолог ће радити на реализацији програмских задатака у оквиру следећих области рада:

Област рада	Време реализације	Начин праћења
ПЛАНИРАЊЕ И ПРОГРАМИРАЊЕ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА И ВРЕДНОВАЊЕ ОСТВАРЕНИХ РЕЗУЛТАТА	АВГУСТ-СЕПТЕМБАР И ТОКОМ ГОДИНЕ	Извештај о раду стручних сарадника Извештај о раду школе
ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ТОКОМ ГОДИНЕ	Извештај о раду стручних сарадника Извештај о раду школе
РАД СА ВАСПИТАЧИМА ОДНОСНО НАСТАВНИЦИМА	ТОКОМ ГОДИНЕ	Извештај о раду стручних сарадника Извештај о раду школе
РАД СА ДЕЦОМ ОДНОСНО УЧЕНИЦИМА	ТОКОМ ГОДИНЕ	Извештај о раду школе Извештај о раду стручних сарадника
РАД СА РОДИТЕЉИМА, ОДНОСНО СТАРАТЕЉИМА	ТОКОМ ГОДИНЕ	Извештај о раду стручних сарадника Извештај о раду школе
РАД СА ДИРЕКТОРОМ, СТРУЧНИМ САРАДНИЦИМА, ПЕДАГОШКИМ АСИСТЕНТОМ И ПРАТИОЦЕМ ДЕТАТА ОДНОСНО УЧЕНИКА		Извештај о раду школе Извештај о раду стручних сарадника
РАД У СТРУЧНИМ ОРГАНИМА И ТИМОВИМА	ТОКОМ ГОДИНЕ	Извештај о раду стручних сарадника Извештај о раду школе

САРАДЊА СА НАДЛЕЖНИМ УСТАНОВАМА, ОРГАНИЗАЦИЈАМА, УДРУЖЕЊИМАИ ЛОКАЛНОМ САМОЛУПРАВОМ	ТОКОМ ГОДИНЕ	Извештај о раду школе Извештај о раду стручних сарадника
ВОЂЕЊЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ, ПРИПРЕМА ЗА РАД И СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ	ТОКОМ ГОДИНЕ	Извештај о раду стручних сарадника Извештај о раду школе

Програм рада педагога

Циљ

Применом теоријских, практичних и истраживачких сазнања педагошке науке педагог доприноси остваривању и унапређивању образовно васпитног рада ушколи, у складу са циљевима и принципима образовања и васпитања дефинисаних Законом о основама система образовања васпитања, као и посебним законима.

Задаци:

- Учешће у стварању оптималних услова за развој ученика и остваривање образовно-васпитног рада,
- Праћење и подстицање целовитог развоја ученика, Пружање подршке наставнику на унапређивању и осавремењивању васпитно-образовног рада,
- Пружање подршке родитељима, односно старатељимана јачању њихових васпитних компетенција и развијању сарадње породице и школе по питањима значајним за васпитање и образовање деце и ученика, Учествовање у праћењу и вредновању образовно-васпитног рада,
- Сарадња са институцијама,локалном самоуправом,стручним и струковним организацијама од значаја за успешан рад установе,
- Самовредновање, стално стручно усавршавање и праћење развоја педагошке науке и праксе.

Педагог ће радити на реализацији програмских задатака у оквиру следећих области рада:

Област рада	Време реализације	Начин праћења
ПЛАНИРАЊЕИ ПРОГРАМИРАЊЕ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА И ВРЕДНОВАЊЕ ОСТВАРЕНИХ РЕЗУЛТАТА	АВГУСТ-СЕПТЕМБАР И ТОКОМ ГОДИНЕ	Извештај о раду стручних сарадника Извештај о раду школе
ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ТОКОМ ГОДИНЕ	Извештај о раду стручних сарадника Извештај о раду школе
РАД СА НАСТАВНИЦИМА	ТОКОМ ГОДИНЕ	Извештај о раду стручних сарадника Извештај о раду школе
РАД СА УЧЕНИЦИМА	ТОКОМ ГОДИНЕ	Извештај о раду школе Извештај о раду стручних сарадника
РАД СА РОДИТЕЉИМА, ОДНОСНО СТАРАТЕЉИМА	ТОКОМ ГОДИНЕ	Извештај о раду стручних сарадника Извештај о раду школе
РАД СА ДИРЕКТОРОМ, СТРУЧНИМ САРАДНИЦИМА, ПЕДАГОШКИМ АСИСТЕНТОМ И ПРАТИОЦЕМ ДЕТАТА ОДНОСНО УЧЕНИКА		Извештај о раду школе Извештај о раду стручних сарадника
РАД УСТРУЧНИМ ОРГАНИМА И ТИМОВИМА	ТОКОМ ГОДИНЕ	Извештај о раду стручних сарадника Извештај о раду школе

САРАДЊА СА НАДЛЕЖНИМ УСТАНОВАМА, ОРГАНИЗАЦИЈАМА, УДРУЖЕЊИМА И ЛОКАЛНОМ САМОЛУПРАВОМ	ТОКОМ ГОДИНЕ	Извештај о раду школе Извештај о раду стручних сарадника
ВОЂЕЊЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ, ПРИПРЕМА ЗА РАД И СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ	ТОКОМ ГОДИНЕ	Извештај о раду стручних сарадника Извештај о раду школе

10.16. Програм безбедности и здравља на раду

Програм безбедности и заштите на раду обухвата заједничке активности школе, родитеља и јединице локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду свих лица која учествују у процесу рада у школи, као и лица која се затекну у радној околини, ради спречавања повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези са радом.

Безбедност и здравље на раду јесте обезбеђивање таквих услова на раду којима се, у највећој могућој мери, смањују повреде на раду, професионална обољења и обољења у вези са радом и који претежно стварају претпоставку за пуно физичко, психичко и социјално благостање запослених.

Школа је најпре усвојила Акт о процени ризика за сва радна места и Правилник о безбедности и заштити н а раду, а затим је ангажовано лице за безбедност и здравље на раду на основу уговора закљученог са агенцијом "Децибел".

Превентивне мере у остваривању безбедности и здравља на раду предузимају се у циљу:

- Оспособљавања радника за безбедан и здрав рад – извршено је оспособљавање свих радника, а при пријему нових обавља се оспособљавање и тестирање посредством лица за безбедност и здравље на раду;
- Да се радна места и радни простор пројектују, изграђују и одржавају тако да се рад одвија према природи посла, психичким и физичким способностима запослених;
- Да радне просторије буду опремљене и уређене на начин који обезбеђује здраву радну средину – све радне просторије су обезбеђене са осветљењем које је неопходно за безбедан и здрав рад, потребним бројем прозора за проветравање просторије и и на други начин уређене тако да обезбеде здраву радну средину;
- Да средства за рад, машине, алати, опрема и друга техничка средства буду пројектована, постављена и употребљена на начин који обезбеђује безбедност и здравље на раду запослених – спроведена је обука радника за употребу истих врши се редовна провера исправности;
- Да се технолошки процеси пројектују, изграђују и одржавају у исправном стању тако да штетности у радном простору буду изнад дозвољених граница – редновне провере исправности;
- Да се опасне материје које могу проузроковати професионална обољења и повреде на раду користе само ако се знају њихове физичко хемијске особине, опасности и штетности, начин складиштења, превоза и мере заштите – поменуте материје се користе у кабинетима за физику и хемију од стране наставника едукованих и обучених за пправилно коришћење истих;
- Извршено је оспособљавање три радника за пружање прве помоћи, спасавање и евакуацију у случају повређивања запослених.

Радницима на одржавању хигијене, куварицама и домарима обезбеђују се средства и опрема за личну заштиту на раду, тј. одећа, обућа, помоћне направе и уређаји који служе за спречавање повреда на раду, професионалних обољења, болести у вези са радом и других штетних последица по здравље запосленог – кломпе за куварице и спреамчице, радни мантили, радно одело за домаре, заштитне наочаре за варење, заштитне наочаре за кошење.

10.17. Евалуација и праћење школског програма

Праћење остваривања задатака наставног програма од првог до осмог разреда основног образовања вршиће се плански и систематски. Евалуација наставног програма вршиће се кроз:

- редовне састанке стручног актива за развој Школског програма
- праћење постигнућа исхода ученика након обраде појединих тема
- поштовање развојних карактеристика ученика у настави и другим облицима рада
- консултације са стручним сарадницима и педагошким саветницима
- присуствовање настави (саветника, директора, стручних сарадника)
- израду тестова – мерних инструмената за праћење постигнућа ученика
- примену стандардизованих тестова

10.18. Програм транзиције ученика

Програм транзиције ученика сачињен је уз уважавање узрасних ,развојних и спцифичних карактеристика ученика .

ТРАНЗИЦИЈА ИЗ ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ У ОСНОВНУ ШКОЛУ
Програм се односи на будуће ученике првог разреда .

Активност	Начин реализације	Носиоци активности и циљна група	Време реализације	Начин праћења
Родитељски састанак за родитеље предшколаца	Предавање, размена информација, питања родитеља.	Стручни сарадници Циљна група: Родитељи предшколаца	Март	Извештај
Размена информација о деци ради успешније адаптације	Размена информација	ПУ, ОШ Циљна група: Психолог,педагог, логопед ПУ, родитељи	Мај, јун	Извештај ПП и стручне службе
Упознавање деце са простором и активностима школе	Вођење ученика	Учитељи	Април-мај	Извештај о раду школе
Формирање одељења првог разреда-избор учитеља	Психолог и педагог школе на основу тестирања формирају одељења	ПП служба	јун – август	Списак одељења
Обезбеђивање додатне подршке ученицима (по потреби)	План индивидуализације, ИОП-и	Школа Локална самоуправа Циљна група: ПП служба, родитељи, сарадници ван институције, лични пратиоци	Током школске године-по потреби	Извештај тима ИО

ТРАНЗИЦИЈА ИЗ РАЗРЕДНЕ НА ПРЕДМЕТНУ НАСТАВУ

Активност	Начин реализације	Носиоци активности и циљна група	Време реализације	Начин праћења
Саветодавни ра са родитељима	Разговор,размена информација, анализа	Стручна служба, учитељи, родитељи Циљна група: Родитељи ученика четвртог разреда	Током године	Извештај стручне службе Евиденција учитеља

Сарадња учитеља четвртог разреда са свим наставницима који предају ученицима ради боље припреме наставника на прихватање ученика и упознавање са постигнућима ученика и климом у одељењу	Разговор,размена информација, анализа Одељењско веће	ПП, ОС, ОВ, учитељи Циљна група: Предметни наставници	Август	Извештај стручне службе Евиденција учитеља, записник са одељењског већа.
Организација и реализација часова предметне наставе ученицима четвртог разреда	Реализација часова	Учитељи, предметни наставници Циљна група: Ученици четвртог разреда	Током године	Евиденција у е дневнику
Укључивање и информисање Тима за подршку досељеним ученицима и Тима за ИО		Учитељи, одељењске старешине, чланови тимова, ПП-служба Циљна група: Ученици четвртог разреда	Август-септембар	Записник са састанка
Сарадња са релевантним институцијама у циљу пружања подршке деци (по потреби)	Разговор, информација, анализа	Школа, Центар за социјални рад, ИРК, здравствене институције и друге институције	април - мај	Извештај о раду школе

ТРАНЗИЦИЈА ИЗ ОСНОВНЕ У СРЕДЊУ ШКОЛУ

Активност	Начин реализације	Носиоци активности и циљна група	Време реализације	Начин праћења
Сарадња основне школе са средњим школама	размена информација	Тим за професионалну оријентацију, Тим за ИО, ПП служба,одељењске старешине, Циљна група: ученици осмог разреда	Мај-јун-јул	Извештај тима за ПО Извештај о раду школе
Каријерно вођење ученика	Тестирање, разговор, раземна информација	ПП, одељењске старешине родитељи, Циљна група: Ученици осмог разреда	Мај-јун	Извештај тима за ПО Извештај о раду школе
Израда плана транзиције(по потреби)	Израђен план транзиције	ПП служба, СТИО ОШ и СТИО СШ Циљна група: Ученици осмог разреда којима се пружа додатна образовна подршка	Мај-јун	Извештај тима за ИО
Активности у вези са уписом у средњу школу	Информисање, реализација завршног испита у складу са календаром и стручним упутством	Комисија за завршни испит, ОШ, Школска управа, средње школе Циљна група: Ученици осмог разреда	Мај-јун-јул	Портал Моја средња школа Извештај о раду школе

Сарадња са релевантним институцијама у циљу пружања подршке деци (по потреби)	размена информација	ПП служба, родитељи, особе задужене из локалне средине, Центар за социјални рад, ИРК, здравствене институције и друге институције Циљна група: Ученици осмог разреда	април - мај	Извештај о раду школе

10.19. План поступања у кризним ситуацијама

Оперативни план поступања у кризним ситуацијама

Кризни догађај	*Прве мере*	*Одговорно лице*	*Обавештавање*	*Документација*
Пожар	Активирање аларма, евакуација ученика и запослених	Директор, дежурни наставник	Ватрогасци, МУП, родитељи по потреби	Записник о догађају
Дојава о бомби	Обустава рада, евакуација, обезбеђење простора	Директор	МУП	Службена белешка и извештај
Земљотрес	Заштита ученика, евакуација након престанка потреса	Наставници, директор	Надлежне службе по потреби	Извештај о догађају
Поплава	Обезбеђење простора, прекид наставе по потреби	Директор, домар	Локална самоуправа, надлежне службе	Записник
Вршњачко насиље	Прекид насиља, заштита ученика	Наставник, одељењски старешина	Родитељи, Тим за заштиту	Евиденција насиља
Насиље према запосленом	Заштита запосленог и ученика	Директор	МУП по потреби	Службена белешка
Уношење оружја	Изолација ризика, обезбеђење ученика	Директор	МУП	Записник и пријава
Тежа повреда ученика	Прва помоћ, позив хитној помоћи	Наставник, директор	Хитна помоћ, родитељи	Извештај о повреди
Изненадно обољење	Пружање помоћи и медицинска процена	Наставник, директор	Хитна помоћ, родитељи	Службена белешка
Нестанак ученика	Утврђивање околности, потрага у објекту	Директор, одељењски старешина	Родитељи, МУП	Записник
Смрт ученика или запосленог	Кризна интервенција, подршка школској заједници	Директор, стручна служба	Надлежни органи, родитељи	Извештај кризног тима
Епидемија или заразна болест	Примена здравствених мера	Директор, стручни сарадници	Завод за јавно здравље, родитељи	Евиденција и извештаји

Надлежности чланова Кризног тима

Функција	***Одговорности***
Директор школе	Доноси одлуке, координира активности, комуницира са институцијама и медијима
Помоћник директора	Организује спровођење мера и координира запослене
Педагог	Пружа подршку ученицима и наставницима
Психолог	Организује психолошку подршку и кризне интервенције
Секретар школе	Води документацију и службену преписку
Координатор за заштиту од насиља	Организује поступање у случајевима насиља
Одељењске старешине	Евидентирају ученике и контактирају родитеље
Дежурни наставници	Непосредно реагују на месту догађаја
Техничко особље	Пружа логистичку подршку и учествује у евакуацији

Хитни контакти

Институција	***Телефон***
Полиција	192
Ватрогасно-спасилачка служба	193
Хитна медицинска помоћ	194
Јединствени европски број за хитне случајеве	112
Дом здравља	032/325717
Школска управа	032/311332
Центар за социјални рад	032/233358

Активности након кризног догађаја

Активност	***Рок***	***Одговорно лице***
Сачињавање службене белешке	У року од 24 часа	Лице које је учествовало у догађају
Састанак Кризног тима	У року од 24 часа	Директор
Обавештавање родитеља	Одмах по догађају	Директор / одељењски старешина
Анализа догађаја	У року од 7 дана	Кризни тим
Предлог превентивних мера	У року од 15 дана	Кризни тим
Психолошка подршка ученицима и запосленима	По потреби	Психолог и педагог
Извештај Школском одбору	На првој наредној седници	Директор

Годишњи план превентивних активности

Активност	***Време реализације***	***Одговорно лице***
Вежба евакуације	Најмање једном годишње	Директор
Обука запослених за поступање у кризним ситуацијама	Једном годишње	Директор
Едукација ученика о безбедности	Током школске године	Одељењске старешине
Програм превенције насиља	Континуирано	Тим за заштиту
Провера противпожарне опреме	У складу са прописима	Овлашћено лице
Ревизија плана поступања	Једном годишње	Кризни тим

Садржај:

1. УВОД 1
1.1. Праћење остваривања школског програма 1
1.2. Полазне основе за израду школског програма 2
2. СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА 5
2.1. Сврха програма образовања 5
2.2. Циљеви и задаци програма образовања 5
3. ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА 7
3.1. Предмети и фонд часова у млађим разредима 7
3.2. Обавезни предмети 8
Српски језик 8
Енглески језик 30
Математика 46
Свет око нас 63
Природа и друштво 70
Ликовна култура 82
Музичка култура 93
Физичко и здравствено васпитање 106
Дигитални свет 123
3.3. Изборни наставни предмети 131
Верска настава 131
Грађанско васпитање 154
4. ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА 171
4.1. Предмети и фонд часова у старијим разредима 171
4.2. Обавезни предмети 172
Српски језик 172
Енглески језик 213
Ликовна култура 233
Музичка култура 245
Историја 257
Географија 281
Физика 332
Математика 348
Биологија 368
Хемија 387
Техника и технологија 403
Информатика и рачунарство 415
Физичко и зрдавствено васпитање 431

4.3. Изборни предмети 468
Верска настава 468
Грађанско васпитање 487
Немачки језик 497
5. ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА КОЈИМ СЕ ОСТВАРУЈУ ОБАВЕЗНИ И ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ (ДОПУНСКА, ДОДАТНА И ПРИПРЕМНА НАСТАВА) 512
5.1. Први циклус 512
Допунска настава: 512
Српски језик 512
Математика 520
Додатна настава: 527
Математика 527
5.2. Други циклус 529
Допунска настава 529
Српски језик 529
Енглески језик 532
Историја 545
Географија 551
Физика 558
Математика 561
Биологија 568
Хемија 576
Немачки 578
Додатна настава 589
Српски језик 589
Енглески језик 595
Историја 597
Физика 598
Географија 599
Математика 608
Биологија 609
Хемија 612
6. ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ 616
6.1. Први циклус 616
Први разред 616
Други разред 618
Трећи разред 620
Четврти разред 622

6.2. Други циклус 623
7. ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ И СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ 624
7.1. Први циклус - Ваннаставне активности 624
Први разред 624
Други разред 625
Трећи разред 627
Четврти разред 628
7.2. Други циклус – Слободне активности 628
Новинарска секција 628
Драмска секција 631
Рецитаторска секција 632
Граматичка секција 634
Роботика у пракси 636
Microbit у пракси 638
Информатичка секција 639
Програмерска секција 643
8. ПРОГРАМ ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ ЗА ЗАВРШНЕ ИСПИТЕ И ТАКМИЧЕЊА ... 649
8.1. Припремна настава из српског језика и књижевности VIII разред 649
Припремна настава за такмичење из Језика и језичка културе 649
Припремна настава за Такмичење из књижевности 651
ПРИПРЕМНА НАСТАВА ЗА ЗАВРШНИ ИСПИТ ЗА УЧЕНИКЕ VIII РАЗРЕДА 651
8.2. Припремна настава из математике VIII разред 653
8.3. Припремна настава из биологије VIII разред 656
8.4. Припремна настава из географије VIII разред 659
8.5. Припремна настава из историје VIII разред 661
8.6. Припремна настава из физике VIII разред 663
8.7. Припремна настава из хемије VIII разред 667
9. Продужени боравак 669
10. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ 672
10.1. Програм излета, екскурзија и наставе у природи 672
Настава у природи 672
Екскурзије 673
10.2. Програм стручног усавршавања 673
10.3. Инклузивно образовање и индивидуални образовни планови 675
10.4. Индивидуализација 676
10.5. Програм професионалне оријентације 677
10.6. Програм заштите ученика од насиља и дискриминације 679
10.7. Процедуре појачаног васпитног рада 682

10.8. Програм здравствене и социјалне заштите 684
10.9. Заштите животне средине 684
10.10. Програм сарадње са породицом 685
10.11. Програм прилагођавања ученика и наставника на школску средину 686
10.12. Програм рада ментора и приправника 686
10.13. Програм сарадње са локалном заједницом 688
10.14. Програм културне и јавне делатности школе 691
10.15. Програм рада стручних сарадника 693
Програм рада психолога 693
Програм рада педагога 694
10.16. Програм безбедности и здравља на раду 695
10.17. Евалуација и праћење школског програма 696
10.18. Програм транзиције ученика 696
10.19. План поступања у кризним ситуацијама 698